

ESPLICAREA
CONDICEI COMERCIALE

ESPLICAȚIA

CONDICEI COMERCIALE

ROMÂNE

341026

DE

B. BOERESCU,

DOCTORŪ ÎN DREPTŪ, PROFESORŪ DE DREPTULŪ COMERCIALŪ.

BUCUREȘTI.

TIPOGRAFIA JURNALULUI NAȚIONALULŪ

1859.

31926

Biblioteca Centrală Universitară	
Cota	31926 Dublet
Inventar	427.131

28025. Dublet	
427.131	

RC 350/06

B.C.U. Bucuresti

C427131

INTRODUȚIUNE.

*Rostită la deschiderea cursului de dreptul
comercial în 1857 Oct. 12.*

TEORIA COMERCIULUI.

Domnilor!

Săbt p̄nkt̄sl̄ de vedere ekonomik̄, prin komerçī se înțelege transport̄sl̄ mi skimb̄sl̄ m̄rf̄r̄ilor̄ dela un̄ lok̄ la alt̄sl̄. Săbt p̄nkt̄sl̄ de vedere j̄ridik̄ aचेast̄ semnifikare este mai p̄ḡin̄ș̄ întins̄: de ordinarī se înțelege k̄mp̄r̄area s̄ure a revinde, adik̄ spek̄laȝia. Mai t̄rzīș̄ vom vedea ȝelle-l-alte kondiȝīni ȝe se ȝer̄ș̄ s̄ure a avea kalitatea de komerçi-ant̄ș̄. Ama, într'un̄ p̄nkt̄ de vedere general̄, komerçīsl̄ dnei naȝīni, este k̄mp̄r̄area, transportarea, skimb̄sl̄ prod̄sktelor̄ ei indigene saș str̄ine, nat̄rale saș industriale. Ūnī ekonomist̄i aș voit̄ș̄ a n̄ vedea komerçī de k̄t̄ în transportarea m̄rf̄r̄ilor̄, alȝiī în skimb̄sl̄ lor̄. Șīī un̄ mi alȝiī s'aș aretat̄ș̄ esk̄l̄siv̄i. Transport̄sl̄ în adever̄ș̄ m̄rește preȝsl̄ m̄rf̄r̄ilor̄, prin preȝsl̄ kiar all̄ transport̄r̄ii; dar trasport̄sl̄ sinḡr̄ș̄ n̄ este komerçīsl̄,

кѣчї атѣнчї нѣмаї кѣрѣѣшїлѣ ар фи комерчїантѣ. Skimbѣлѣ assemenea, de мї konstitѣe ъellѣ маї prinчїналѣ elementѣ. allѣ комерчїлї, нѣ se kade a fi isolatѣ de ъellѣ-l-altѣ elementѣ. Este dar jѣstѣ a ѣni аѣeste doѣe elemente, мї a zїѣe кѣ комерчїлѣ este transportѣлѣ мї skimbѣлѣ мѣр-ѣrїlorѣ de la ѣнѣ lokѣ la altѣлѣ. Amѣndоѣe aste elemente ѣnite konstitѣe аѣeastѣ parte a aktivїѣѣїї ѣmane нѣmitѣ комерчїѣ: prin tran-
sportѣ se мѣreпte пpeѣлѣ лѣkrѣлї мї se faѣe posibilѣ operajїa, prin skimbѣ se realizeazѣ be-
nefїїzїлѣ, adїkѣ комерчїантѣлѣ se бѣkѣrѣ de di-
ferїnѣa ѣe esїstѣ їntre пpeѣлѣ de ѣnde a kѣm-
пѣratѣ лѣkrѣлѣ мї аѣella ѣnde їлѣ vinde.

Kомерчїлѣ, аша їnѣelesѣ, joакѣ diferite role їn sfera aktivїѣѣїї omenemїї. De аѣї pro-
vine diferїtile нѣmїrї ѣe ї s'a datѣ їn limba
пraktїkѣ мї шїїnѣїfїkѣ. Аша prin комерчїлѣ
їnteriorѣ se їnѣelege skimbѣrїle ѣe se fakѣ
їnt'r'o ѣearѣ de prodѣkѣїe аѣelleamї ѣerї; ko-
мерчїлѣ esteriorѣ este аѣella кѣnd prodѣk-
їїle adѣse dїnt'r'o ѣearѣ se transpоartѣ їn al-
tѣ ѣearѣ; комерчїлѣ de їmпортajїe are lokѣ
кѣnd se adѣkѣ prodѣkte dїn аѣarѣ шїre a se
vinde їn їntрѣ ѣneї ѣerї; комерчїлѣ de esпортajїe
dїn kontra transpоartѣ prodѣktele dїn
ѣntрѣ шїre a le vinde їn аѣarѣ.

Dar orї-karї ar fi аѣeste нѣmїrї, observajї, D^{lor},

кѣ elementele че konstitue komerçială sânt totă aчelleamı: skimbălə mı transportălə; skonălə la kare aчeste diferite natrı de komerçiă aчinteaзъ, este totă aчelleamı: înavăşirea, prodăk-ция, konsămaция.

Лѣсăмă la o parte kestănea de a se ştie kare din komerçială interioră saă exterioră este mai folositoră şnei naşăni; daka komerçială de importaţie trebăe să întreakъ ne aчella de esportaţie, mı vice-versa, saă daka aчeste doze komerçială katъ să se ekşilibreze ama în kăt să formeze, đăne kăm se zăe în termăni ekonomičı, balanция de komerçiă. Toate aчeste kestăni sânt de domenălə ekonomiei političe, mı esă din kadrălə opereı noastre.

Observămă nămai kă bazele komerçialăi, materia primită ne kare ellă opereazъ, mı kare-ı servăte de năstrimentă, sânt agrıkăltăra mı indăstria. Aчeste doze păşăni alle aktivităşăni o-minemăti sânt distăkte de komerçiă, kăçı aă o esăstăndъ în parte, mı sânt objektălə şnei ştiinşe speciale; kăçı, D^{loră}, progresălə çivilisaşăni şnei moderne a adăşă divisăbilitatea în ştiinşe, prekăm a adăşă divisăbilitatea în lăkră. Ştiinşa komerçialăi este distăktă de aчeea a agrıkăltărei mı a indăstriei; kăçı fie-kare din trăinşele aă o natără în parte mı sânt săşăpăse la kondişăni speciale de esăstăndъ mı prosperitate.

K̄s toate acestea, o str̄ns̄ leḡt̄r̄ se afl̄ între d̄nsele. Komer̄īl̄ servește de intermeziar̄ agrik̄lt̄rei și ind̄striei în raport̄ k̄s kons̄matorī, agrik̄lt̄ra și ind̄stria formează baza komer̄īl̄i, și d̄s k̄iar viața, existința, și ori-kari i-ar fi transform̄rile selle ulterioare, ell̄ se va red̄ce totd'asna la aceste elemente primitive. În adev̄r̄, agrik̄lt̄ra și ind̄stria formează objektele necesare kons̄matorīi. Agrik̄lt̄ra, d̄nd̄ o noū viață nat̄rei br̄ste, krează materia primitiv̄, pe care ind̄stria apoi o modelează, și d̄s o noū form̄, adik̄ o noū valoare. Komer̄īl̄ ia aceste objekte, le transport̄, le schimb̄ saș le revinde. Pe k̄t aceste objekte s̄nt mai n̄meroase, pe k̄t forma lor̄ este mai perfekt̄, saș mai artistik̄, pe k̄t valoarea lor̄ intrinsek̄ este mai mare, pe at̄ta komer̄īl̄ este mai înflorit̄, pe at̄ta ell̄ se eser̄it̄ pe o skar̄ mai întins̄, mai larḡ, adik̄ pe at̄ta komer̄īl̄ se face în mare și nașinea e mai av̄t̄.

Komer̄īl̄ f̄r̄ ind̄strie, D^{lor}, n̄ poate l̄sa proporșnī dest̄l̄ de mari; k̄r̄ și va lipsi șn̄l̄ din cele mai importante elemente alle kons̄matorīi. Dar ind̄stria f̄r̄ agrik̄lt̄r̄ n̄ poate exista; k̄r̄ și va lipsi materiile primitive asșura k̄rora ea are s̄ opereze. Agrik̄lt̄ra

este dar p̄nkt̄xl̄ de plekare all̄ ind̄striei mi min̄ z̄mare all̄ komer̄īsl̄i. Printr'insa se d̄b̄ viaūb̄ z̄nei nat̄r̄i sterile, ȳe de sine n'ar̄ prod̄ȳe nimik̄; printr'insa se perfēk̄ioneaz̄b̄ mi se im̄m̄l̄desk̄ prod̄sk̄tele nat̄rale, kari in̄ starea lor̄ primitiv̄, ar̄ fi de o p̄rea nein̄semnat̄ valoare. Prin̄ agrik̄l̄t̄r̄b̄ se int̄regine kons̄māȳia; printr'insa se m̄rēnte kiar aȳeast̄ kons̄māȳie. Ind̄stria d̄b̄ o noȳe form̄b̄, k̄m̄ am̄ z̄is̄, materiilor̄ prod̄ȳse min̄ agrik̄l̄t̄r̄b̄; le im̄p̄r̄m̄st̄b̄ noȳe kalit̄ȳi mi o noȳe valoare. Dar ind̄stria n̄ vine de k̄t̄ in̄ r̄nd̄xl̄ all̄ doilea.

Agrik̄l̄t̄ra dar este p̄nkt̄xl̄ de plekare all̄ ind̄striei mi komer̄īsl̄i. In̄ p̄erile simple agrikole, ea formeaz̄b̄ sinḡr̄xl̄ element̄ de prosperitate a komer̄īsl̄i. N̄maĩ ea prok̄r̄b̄ at̄n̄ȳi material̄rile ȳe int̄regin̄ kons̄māȳia mi im̄m̄l̄desk̄ skimb̄rile; min̄ z̄mare n̄maĩ ea int̄regine komer̄īsl̄, kare, l̄z̄nd̄ aȳeste prod̄sk̄te saȳ valoarea lor̄, le transpoart̄, saȳ le skimb̄b̄ pentr̄ alte valori.

Am insistat, D^{lor}, as̄ȳura aȳest̄i p̄nkt̄, k̄ȳi toȳī m̄tim̄ k̄ p̄eara noastr̄ este simpl̄ agrikol̄, mi k̄ prod̄sk̄tele agrikole s̄nt̄ sinḡra noastr̄ av̄ȳie, sinḡrile elemente kari servesk de n̄striment̄ komer̄īsl̄ rom̄b̄n̄. Avem̄ a ne ok̄n̄ de legislāȳia komer̄ial̄; kat̄ dar a ne

interesa de totă ce prodăce prosperitatea aces-
teia komerții. Afară de prekașțiunile juridi-
ce, afară de garanțiile legale ce se cerș spre
a pune komerțislă nostră pe zădărmă de
progresă, este o kondișione mi mai esențială,
prințipiislă țătoră yellor-l-alte, adikă înkoraja-
rea mi înflorirea agrikăltărei române. Fără
dănsa prekașțiunile mi garanțiile legale ar fi
de zădărmă prea mikă efektă, de oare-ce s'ar apli-
ka asupra zădărmă komerții slabă mi înkă în pră-
cie. Să sperămă kă kă noșă organizașione,
nă se va zăta acesă parte atăță de importan-
ță a avășiei mi a prosperitășii române.

Veșărmă dar kă agrikăltăra mi indăștria
sănt neșesare komerțislă, kă ele prodăkă
objektele de skimbă mi măreskă valoarele mi
skimbășile. Komerțislă însă nă este mi pră-
șină neșesariă agrikăltărei mi indăștriei; prin-
tr'insăslă agrikăltășlă mi indăștrială se pună
în komănikare kă konsămătorăslă, mi-mi potă
vinde pretășindenea mi în oră-ce lokă objek-
tele ce aș prodășă; printr'insăslă assemenea kon-
sămătorăslă își poate prokăra oră-zăde mi în
oră-ce timășă objektele de kare are trebășindă.
De n'ar fi komerțislă, fie-kare agrikăltășă mi
indăștrială, nă s'ar mărgini nămi de a prodă-
ce, ci ar fi în așellămi timășă mi komerțiantă.
Fie-kare ar fi silită să meargă însă-mi a-mi

vinde produsele, se poate ținegriile și cãm-
purtorii. De aci rezultă ună timpă perdută ce
s'ar fi întrebșingată mai bine în a produse; o
împșdinare în produse și prin șmare o șcșm-
nete în pregă. Șerkșlș operașiiiloră fiind mik,
konsșmașia nș s'ar face de kșt dșne trebșin-
șle lokale; produseșia dar ar fi proporșionată
nșmai kș așeastă konsșmașie.

Komerciașlș însă, pșnșndș-se ka interme-
ziarș între produseș și konsșmatorș, relașii-
șunile între dînșii se înlesnekș, și șerkșlș ope-
rașiiiloră este mșltă mai întinsă. Prin komerciaș
konsșmașia nș rșmșne lokală, și devine șni-
versală. Nșoi țirșri se deskid produseștorilor.
Așestia n'aș de kșt a produse; cãmșșșgarea și
vinderea produseșloră loră se fakș de kștre ko-
merciașii. Komerciașlș internă transpoartă pro-
dșktele de la ună lokă la altă, în interioră
statășii, și așa ekșilibrează pșșșile kari aș pro-
dșșș prea mșltă, kș așelle ce aș produseșș prea
pșșinș. Eșportașia mșrește kantitateș produseș-
teloră, trimișșnd prisosăș în afară, la șelle mai
deșșrtate distanșe. Imporșia adșce din kon-
tra noșe produse, și așa mșrește konsșma-
șia, kreează noșe trebșinșe și dș o noșe im-
pșșisșne aktivitășii oameniloră. Komerciașlș dar,
basată pe așrikșltșră și indșștrie, mșrește
și înlesnește operașiișunile loră,

Din toate acestea prtemș vedea kт kš kтt komerçislš žnšī statš va fi mai întinsš, kš kтt ellš va îmbrъjima o mai mare sferт, kš atтt aчellš statš va fi mai avтtš. Ктчи komerçislš, fiind legatš kš agrikłtєra mi indєstria, mi aчeste trei ramъri alle aktivitъjii omenemti kre-skъnd saš skъzъnd totš în aчeeamī propozi-tiєne, se înçellege kт prosperitatea lorš este kiar prosperitatea naçiei. Dar komerçislš, avъnd o esistençт specialт, katт a fi înkongiєratš pre-kъm amš zisš, de care-kare garançii speciale mi a fi sъnnєsš la nimate regłi proprii.

Aчeste regłi konstitъe aчeea çe se nъme-nite legislaçiєnea komerçialт, kare nъ este altš de kтt žnš kornš de legi speciale, relative nъ-mai la aчeia çe poartт kalitatea de komerçi-ançii. Natъra komplikatт a operaçiєnilorš ko-merçiale, çe sъnt legate kš toate çelle-l-alte in-terese soçiale, drentъrile esçepçionale de kari, în žne-kazъri, se bъkъrъ komerçiançii, prekъm mi obligaçiєnile esçepçionale la kare sъnt sъnnєmī, aš fъkъtš, în timni modernī, a se sim-çii trebъinçia žnorš legi speciale, kare sъ aчere mi sъ regłeze assemenea rapoartъri. Skonçlš aчestorš legi este de a înlesni operaçiєnile ko-merçiale, de a fi konforme kš ižueala çe çere natъra komerçislšī, mi mai kš seamт de a façe iмposibilт reaoa kredinçт, saš çellš пçjinš de

a o fače difiçilă. Kəm în adevăr komerçiilă ar pșteea sê prospere, kând legea nș va mție sê-lă protekteze în kontra relei kredinçe? Kând de esemplă falimentele ar deveni o spekslaçie, mi ar avea lokă fêră niçi o temere?

Dar pe lîngă toate açeste mășri çe se potă lăa pentră înflorirea komerçiilăi, adikă pe lîngă desvoltarea mi încoragearea agrikultreii mi indăstriei naçionale, pe lîngă prekăuçiunile mi garançieile lăate de lege, mai sânt mi alte mășri nș mai pșuină esençiale, mi nș mai pșuină neçesarii desvoltării komerçiilăi naçională.

Аша, formarea șnoră mizloaçe komode mi repezi de transportă, prekăm drșmșrile mi gîrlele navigabile, este o kondiçiune de prosperitate șniversală rekșnoskăte, mi măltă simșită în țeara noastră. Înlesnirea de komșnikăçii mi transportări adăçe kă sine înmășgirea transakçiiloră mi skimșriloră, întinderea konsșmaçiei, eștinștatea în preșri.

Formarea portșriloră mi țergșriloră, apezate pe la lokșrile çelle mai importante, înlesnente treçerea mi vinderea prodăkteloră, mi mășente prin șmare prodăkçia mi avșçia naçională. Fêră assemenea gșri pe șnde se pot treçe prodăktele în alte lokșri mi alte țeri, konsșmaçia devine kșrată lokală, se restrînge într'șnă mikă çerkă, trebșinçe nșoi nș se mai

kreeazъ, mi prin ȣrmare aĉea lokalitate remъ-
ne într'o stare primitivъ. Ȣnș assemenea tîrgș
saș portș fiind iar în o prea mare depъrtare de
șnș ȉentrs de prodъkȉișne; transportșlș arș fi
prea skșmpș mi prea lșngș, mi prodъktele s'ar
transporta mai anevoe mi în mșlt mai pșȉinș
nșmerș.

Sșbt pșnktșlș de vedere allș geografiei ko-
merĉiale, Romъnia, D^{lor}, este amezatъ nș se poate
mai favorabilș. Pșsș în lșngșlș șnși flșviș, ȉe
formeazъ șna din ȉelle mai mari artere alle Eș-
ropei, komșnikъnd în o latșre kș Marea Nea-
grъ, ea se poate pșne lesne în o komșnikare,
pe de o parte kș toatъ Germania de nord mi
de meazъ-zi, pe de altъ parte, prin Meditera-
na, kș toatъ Eșropa apșsanъ. Strșbtștș în
toatъ întinderea sa de o mșlgime de rîșri, ȉe
kșrgș perpendikșlarș de la Karnaȉi la Dș-
nъre, prodъktele pșȉȉi șșperioare alle ȉerei,
mi-ar pștea gșsi lesne portșrile mi tîrgșrile de
kare aș trebșinȉș. Kъnd aĉeste rîșri ar de-
veni navigabile, kъnd noșe portșri s'ar kreea
pe dînsele, kъnd korъbiele ar pștea veni șș
kăște prodъktele kiar în interiorșlș ȉerei, kъnd
în fine, prin formarea drșmșrilorș toate lokș-
rile prodъktive ar pștea fi în komșnikăgie, a-
tșnĉi pștem șpera, Domnilorș, kș komerĉișlș
noștrș naȉional ar deveni șnșlș din ȉelle mai

înflorite din Европа, аtârnâ civilizаgia mî komoditãgile еropene ar pãtea pãtrânde în чelle mai депãrtate lokãrî alle frãmoasei poastre Patrii!

Pe lãngã mãssrile agronome че amã aretatã kã sãnt atãt de necesariî pentrã înflorirea komerçisli, sã ne oprimã pãgînã mî аsspãra ðnei instiçii ekomivçe, atãtã de importantã pentrã prosperitatea komerçisli, mî kare-î ðã atãtea mizloaçe de аkçivne, instiçia bãnçilorã.

Este generalã kãnoskãtã kã fãrã kreditã komerçislã prekãm mî prodãkçia sãnt linsite de çelle mai vitate elemente. Prin kreditã se îngelege în generalã totalãlã mizloaçelorã saã instiçiiilorã kari аã de skonã a transmite instrãmentele de lãkrã din mãnile kamitalistilorã, în аçellea alle lãkrãtorilorã saã prodãkãtorilorã. Efektãlã kreditãlã este de а înlесni mî а mãri prodãkçia, de а face sã kreaskã çirkãlagia bogãçiiilorã prekãm mî îmmãlçirea kamitalelorã. Kreditãlã se presintã sãbt diferite forme, ðãne natãra operaçiunilorã че-мî pronãne а esekãta: kreditãlã mobiliarã, kreditãlã teritorialã saã fonçiarã, kreditãlã komerçialã. Аçesta din çrmã, kare ne intereseazã mai sneçialã, resãltã din bãnçile de skontã mî de çirkãlagie; saã altfelã, аçeste bãnçî аã datã namtere kreditãlã komerçialã, mоmriã zisã. Prin аçestã kreditã

nă înțelegeremă așella țe se face între manș-faktorî, saș între negșștorș mi manșfaktorș, kare este privatș mi are drentș efektș a forma între dînșii șnș kontș kșrentș. Prin kreditș komerțialș înțelegeremă așella, allș kșrșî karakterș este pșblikș, mi kare are drentș efektș a înlesni transmiterea mi ținșlagia kapitalelorș în interesșlș komerșianșilorș. Așeșț kreditș provine amș zisș, din bșnșile de skontș.

Nă voimș a face așî o teorie a astor bșnșî. Șș ne mșrginimș nșmaî a areta kari șșnt prinșipalele lorș atribșșii, șșre a vedea kșm din elle resșltș kreditșlș komerțialș. Bșnșile de skontș mi de ținșlagișni, afarș de emiterea șșrtiei-monede, are trei mari atribșșișni: skontșlș, depozitele mi rekșperșrile (recouvements). Așa, așeastș bankș skonteazș polișele, biletele la ordine mi ori-țe altș efektș de komerșiș; miimește depozite în așrș mi argintș, mi face ori-țe plșșii din partea deposi-tarșlșî, pșnș la refșirea șșmei depșse; se în-sarșinș kș biletele partikșlarilorș, șșmeazș pe debitori, poartș toate keltșelile neșesariî șșre a așșnge la platș, adikș opereazș așeea țe amș nșmitș rekșperarea biletelorș saș altorș effekte. Într'șnș kșvșntș banka devine îmșrșmșștorșlș, kasierrșlș mi agentșlș saș intendentșlș komer-șislei mi indșstriei. Prin skontș komerșiantșlș

îmi realizează valoarea înkise, adică i se plătește polițele saș alte effekte, allș kȳrorș terminș înkȳ n'a ajșnsș saș kari sșnt difișilș de plătitș; ama ellș, kș șnș mikș sakrifiiș, îmi poate prokșra kapitalșrile de kare are trebșindș, poate evita o rșinș, poate preveni șnș falimentș. Banka ũ poate face kiar șnș kșratș imprșmștș, nș în skimbș de polișe, ȳi în skimbș de alte garanșii, prekșm o ipotekș, șnș gagiș, simpla sa sșbskriere, mi mizloȳindș șnș interesș (o dobândș) moderatș mi rașionabilș. Aȳeea ȳe șȳide komerȳișlș este lipsa kapitalelorș mi mșrimea interesșlș; kșnd o institșȳie poate prokșra kapitalșrē mi mikșora interesșlș, șșșra kade mi komerȳișlș prosperș.

Prin depozite la bankș, komerȳiantșlș poate opera dintr'șnș lokș depșrtatș, kari prin simplșlș seș mandatș; banka va plăti ȳelși ȳe se presintș pșnș la likșidarea sșmei depșse. Ama operașionile selle devinș mai reșezi, mai întinse mi mai pșșin kostisitoare. Priimirile mi plășile se potș face la bankș, nșmai prin mandatș, mi fșrș ka komerȳiantșlș sș așbș nevoe a se transporta saș a fi fașȳ în totș timpșlș.

Prin rekșperarea biletelorș nenplătite, komerȳiantșlș kșstigș șnș timpș preșiosș, mi totș de o datș îmi asigșrș plășile ȳe are a miimi; kșȳi șrmșrile bșnșei în kontra debi-

torşlăi sânt mai renezi, mai severe şi mai effikace.

Vedemş dar kəm din toate ačeste operaşni poate rezulta kredităş komercialş; kapitalşrile devinş mai disponibile, interesăş skade, operaşniile se fakş repede şi fărş măltş kostş, şniş timpş preşiosş se kăstigtş, şi şniş agentş pătinte se însarşinş a şrmşri pe debitorii nostri.

Eakş kăsele, Domnilorş, kari fakş kş ačeste bşnş se aflş în toate çentrşrile komerçiante alle Eşropei, ori şnde komerçiaşş se aflş în prosperitate; eakş kăsele kare, fakş kş elle aş a se întrodşce asemenea în toate Statele şnde komerçiaşş poate avea şniş fiitorş.

Bşrşele de komerçiş sânt asemenea nş mai pşşinş folositoare komerçiaşş, çellş pşşin în oramele mai importante. Mai tşrziş vom vedea avantagele şi inkonvenientele ačestorş bşrsé, operaşniile çe se fakş într'înşele, modşş operaşrii lorş. Ačeastş materie çere şniş esamenş specialş şi atentivş, pe kare îlş vom face în kşrsăşş ştdişlăi nostrş. Pentşrş momentş şş konstatşmş nşmai kş bşrşele oferşkş komerçianşilorş întîlniri la zille şi ore fikse, fărş a-ş face şş pearşş şniş timpş længşş min întîlniri akçidentale. La bşrsş toşş ko-

merciandii se află într-o perfectă egalitate, kȳci aȳi nimenea nȳ are aerȳlȳ de a face întȳia prounerere saȳ întȳia offertȳ: fie-kare dar poate vinde mi kȳmpȳra, fȳrȳ a i se presȳpȳne alte motive kari i-ar fi în desavantagiȳ. La bȳrsȳ se mai poate afla toate noȳtȳile ȳe interesȳ komerȳiȳlȳ. Aȳi se mai poate intie kare este taksa de mizlokȳ allȳ preȳȳlȳi mȳrfȳrilorȳ mi prodȳktelorȳ, saȳ taksa fiksȳ a efektelorȳ pȳ-blice.

Dȳne ȳe amȳ lȳatȳ o noȳiȳne generalȳ a-sȳpra ideii de komerȳiȳ, dȳne ȳe amȳ vezȳtȳ kari sȳnt kondiȳiȳnile necesarii prosperitȳii lȳi, sȳ vedem akȳm kare este rolȳlȳ ȳe komerȳiȳlȳ joakȳ în societatea omeneaskȳ, daka sȳbt pȳn-tȳlȳ de vedere moralȳ, îi este folositorȳ saȳ vȳ-tȳmȳtorȳ.

Dar aȳeastȳ kestȳne pare kȳ nȳ are ne-voe a fi diskȳtatȳ. Rolȳlȳ komerȳiȳlȳi este atȳtȳ de bine determinatȳ, foloasele ȳe ellȳ adȳȳe societȳii parȳ atȳtȳ de inkontestabile, în kȳt kestȳnea pare deȳisȳ prin aȳeastȳ kiar kȳ este pronȳnȳiatȳ. Sȳ nȳ ne grȳbim însȳ, Domnilorȳ. Mȳlte veritȳii, simple în aparȳnȳȳ, daȳ lokȳ la difikȳltȳii mi kiar la kontroverse, îndatȳ ȳe se sȳpȳnȳȳ ųnei analize serioase mi severe. Aȳa este mi kȳ kestȳnea pe kare o agitȳmȳ.

Pentru noi ea este deja rezolvată în parte. Din câte eşterem pntz aci, din avantagele ce vezem k rezltz din komerchiş, se desemn destzlş de klarş rolşlş kiar ce ellş joakz în soçietate.

Szbt pntzlş de vedere materialş, komerchişlş joakz rolşlş znei agentş, znei psteri ce împarte komoditatea vieşii mi îmşlşente kapitalşrile. Ellş este kare pşne pe konszmatorzş în relaşione kz prodşkştorşlş; ellş este kare prokşrz mi façe kşnoskştzş çellşi d'întiş totş ce a prodşş çellş d'allş doilea. Prin mizloçirea lşi, agrikşltorzşlş mi indşstrialşlş potş kzstiga zniş timpş ce ar perde ka komerçianşii, mi kare-lş konsakrzş nşmaş în a prodşçe; print'însşlş dar prodşkşişnea se mşreşte, eftinştatea kreşte, mi prin şrmare konsşmaşia se întinde mi komoditatea apare. Komerchişlş, fiind zniş element allş aktivitşşii omenşti, dşnd noşe elemente, o noşz vieşlş lşkrşlşi, îmşlşente kapitalşrile, kari nş şnt altş de kştzş mşnka realizatz.

Dar kz kştzş aktivitatea kreşte, kz kştzş kapitalşrile se mşresk, kz atştz sfera mi spiritşl de întreprindere se întinde. Komerchişlş nş are eitate, niçl este staşionarş. Kontrariş la çeeea ce se întşmplz kz omşlş, komerchişlş se întşreşte kz kştzş devine mai bştrşniş; pşterile lşi

kreskč kž kžt nžmžrž maĩ mžlųĩ anĩ mĩ maĩ mžlųĩ sekžli. Slabž, debilž, nekštežtorž la in-
 4epržtž, ellž devine maĩ tžrziž žnž gigante in
 kontra kžržia nimik nž maĩ poate rezista. A-
 soziauiznea ilž fače neinvinsž; pžsterile kolek-
 tive, žnite la žnž lokž, fak dintr'insžlž žnž ko-
 losž. Mžnuųĩ se sfžržmž, saž sž lasž a se strž-
 pžnge fžrž resistinųž; ržsrile se abatž saž imĩ
 skimž albia kž komnžčere, mĩ navigatoržlž
 merge fžrž ničĩ žnž obstakolž; bžlųile se sea-
 kž mĩ disparž; kžmniele aride mĩ kiar demer-
 tele se transfoarmž in livezi mĩ džmbržvi; di-
 stanđele 4elle maĩ mari parž kž-mĩ daž mžna,
 kžčĩ komerzižlž le a apropiatž prin pžsterea
 vaporžlžĩ; kžgetarea kiar se poate transmite in
 kžteva minšte, de la o extremitate a globžlžĩ
 la 4ea-l-altž.

4e mari konsekziuđe potž avea a4este fe-
 nomene alle komerzižlžĩ sžbt pžntžlž de vede-
 re moralž! Pre kžt omžlž se poate bžkžra de
 komoditųpile moderate alle vieđei materiale, pre
 atžtž ellž se poate aridika la kon4epzižnile vi-
 eđei morale. Pre kžt fizikžlž va sžfferi maĩ
 pžuin, pre atžt moralžlž poate fi maĩ liberž in
 akzižnea sa. Pre kžt vom pžtea prokžra kž
 inlesnire 4elle ne4esarių kornžlžĩ nostrž, ka ani-
 malž, pre atžt vom pžtea merge maĩ repede
 pe džsmžlž de perfekzižne 4e ne este tras ka

sşfletşlş raşionabilş. Pre kşţ omşlş va fi mai pşşin servşlş materiei, şpre a-şii afla nştrimentşlş seş, pre atşţ se va pştea aridika mai lesne la sşblimitşşile vieşei ideale. Konstata- rşmş însş kş neşesitşşile materiale alle omş- lşi nş-i sşnt prokşrate kş înlesnire şii kş abondinşş de kşţ akolo şnde esistş komer- şişlş. Lasş la o parte alte kondişionş sociale kari, în multe şeri, fakş ne mşşii a nş lşa parte la aşeste avantage. Aşeste defekte lip- sind, komerşişlş, în generalş, prin impşlsia şe đş agrikşltşrei şii indşstriei, vezşrşmş kşm e- manşipş ne omş de o mşnkş materialş, brş- talş, şii-i prokşrş kş abşndinşş şii eftinş ne-  eşariile vieşei salle kornşrale.

Prin transportarea şii skimbşlş şe se face între prodşktele a mai mşltorş şeri, prin repe- zicişnea mizloaşelorş de komşnikare, komer- şişlş leaşş ne toate popoarele printr'şnş inte- resş komşnş, printr'şnş skimbş reşiprokş de obligacişni. Naşionile nş mai sşnt reşii şii in- diferinte şna de alta. Evenimentele şnia in- fise îndatş aşpra raportşrilorş sociale a şel- lei-l-alte. Nimik astşzi nş se întîmplş în Eş- rona, kare şş nş aişş şnş kontra-effektş în şnş altş statş. Este adeveratş kş aşeasta pro- vine şii din legşţera politikş, şe se aflş între diferitele state moderne. Înşş nş e mai pşşin

adeverată k̄t̄ mi interesele komerçiale eserçi-
tează o însemnat̄ influenț̄. „ Doze națiunii,
zice Montesquieu, kari komerçiaz̄t̄ impresiune se
fak̄ reciprok̄ dependinde: daka țna are inte-
res̄ de a k̄mpera, țea-l-alt̄ are interes̄ de
a vinde; mi toate țnirile s̄nt ama f̄ndate
pe trebziune m̄țzale (*). “ Dar ațeste trebzi-
unde n̄ s̄nt altele de k̄t̄ țelle komerçiale.
De m̄lte ori kiar elle s̄nt singrile kasse kare
daș lok̄ țnirei politice, saș țell̄ țziin kare
o înt̄resk̄ mi o pernetțeaz̄t̄. De ațeea este
m̄rdent̄ mi abil̄, ka o națiune kare va voi
s̄t̄ aib̄t̄ alianța saș surjinz̄l̄ țnei alte țsteri,
s̄t̄ kaste mai înt̄zi a se înk̄skri, a se lega k̄
d̄nsa prin legțzi komerçiale.

Țn̄ alt̄ efekt̄ all̄ komerçiaz̄l̄, mi țn̄l
din țelle mai importante, este țivilizația mi
țsterea Stat̄z̄l̄. Prin deasa mi repede kom-
m̄nikare komerçiant̄, popoli țrek̄m mi in-
dividele se k̄nosk̄, ideile se împ̄rt̄șmesk̄ mi
se întind, mi prețdețzile akțzate la fie-kare
lokalitate înțen̄ a țeri. Komerçiaz̄l̄ mi țniri-
țz̄l̄ de întremindere s̄nt kari aș kreeat̄ ațelle
nenșm̄brate koloni țe d̄sk̄ în țurile țelle mai
dep̄rtate agrik̄lțzra, ind̄stria, țivilizaținea.
Ama omenirea poate merge mai sigțz̄ pe dr̄-
m̄l̄ seș de progres̄; k̄țzi ast̄zi nimik̄ n̄

(*) Esprit des lois liv. 20 chap. 2.

mai remâne lokală; ori-*ce* idee nouă, ori-*ce* invenție folositoare, comerțială o transportă cu repeziție în toate părțile globale.

Săbăt pântălă de vedere politikă, comerțială dă o mare pierdere Statului. Îmblădirea kamitalărilor adăreă cu sine îmblădirea pieriloră atăt private cât și publice. Este generală cunoșcăreă că pre cât indivizii vor fi mai avuți, pre atăt Statul este mai avuț, și prin zămareă mai forte. Dar un Stat avuț măreă nu numai a kreea mii de mizloare de prosperitate interioară, ellă măreă înkă și are și piererea de a face să se respekteze în afară. Este de toți măreă rolăreă că jăcă în antikitate Fenicia, Kartagena, și gradăreă de pierere la kare ajănsese nu mai prin comerțială loră. Este cunoșcăreă în timpii mai moderni, căm Genova, Venetia, Portugalia, Olanda, state măreă dar komerțiante, posesăreă o pierere kolosală, și făceăreă ka sabia săă inflinșă loră să fie de o mare ponderă (greutate) în ekșilibreăreă Europeăreă. Este măreă în fine căm astăzi Anglia nu este regina măreăloră de cât prin piererea marinei sale komerțiante.

Dar toate așeste effekte atăt de evidente. că vezăreăreăreă că rezultă din komerț, nu sânt generală reknoșcăreă.

Doze măreă defekte se impăreăreă mai că seamăreă

komerçizlăi; 1° k̄ adăce k̄ sine z̄n̄ fel̄ de molivăz̄ne, de stingere a sentimentăz̄lăi resbelik̄; 2° k̄ kor̄z̄mpe moravz̄rile morale în ačest̄ sens̄, k̄ oamenii preokz̄pađi n̄smaĩ de interesele nekz̄niarii, sakrifik̄ sađ neglige datoriele morale.

S̄ examinz̄m̄ ačeste doze objekciiz̄ni, kari s̄nt destăz̄ de grave.

Pentz̄ cea d'întăi ni se omm̄ne, k̄ oame-
niĩ neav̄nd în vedere de k̄t interesele lor̄
komerçiale, singz̄răz̄ lor̄ skon̄ fiind n̄smaĩ de
a k̄stiga, s̄nt reçi m̄ indiferinđi, la interese-
le p̄bliče m̄ la datoriele lor̄ de čet̄đeni; glo-
ria m̄ onoarea nađională ū atinḡ prea p̄đin;
se m̄lđz̄mesk̄ k̄ ori-če ḡvern̄, fie str̄in̄
sađ p̄m̄ntean̄, îndat̄ țe komerçizl̄ merge
bine, îndat̄ țe pot̄ k̄stiga. Efektăz̄ ačestei
indiferinđe adăce k̄ sine stingerea virtz̄uilor̄
militare; k̄çi fie-kare prefer̄ interesăz̄ seđ pri-
vat̄ țin̄ p̄blik̄. — Ačeste objekciiz̄ni pot̄
fi adeverate într'z̄n̄ p̄nt̄ de vedere special̄.
Se pot̄ în adever̄ afla indivizi, kari, din kas-
sa interesăz̄ de spekz̄lagie, s̄ pearz̄ ori-če
alte virtz̄đi țin̄ste de la z̄n̄ čet̄đean̄. Dar
n̄merz̄l̄ ačestora este limitat̄; komerçizl̄, ka
m̄ ori-če alt̄ profesiz̄ne, poate k̄te-o dat̄
predomina eskz̄siv̄ spirităz̄ m̄ inima z̄nor̄
persoane. Este departe îns̄ de a zice k̄ ell̄

poate face să degereze o națiune sau o kla-
 să întreagă. Din kontra, unul din effektele
 cele mai importante ale komerțului, este de
 a ne konduce la simțimentul și la amoa-
 rea independenței noastre personale. Къчи kare
 altă independență personală este mai komplek-
 tă de cât aceea a komerțiantului? Liberă în
 akțiunile selle, neavând nevoie a cere nici fa-
 vorii, nici grații, komerțiantul merge, fără a-și
 pleca kapul, pe drumul ce-și aș trasă. A-
 moarea sa proprie, demnitatea sa personală nu
 potă nimikă a sfferi, къчи nimeni nu poate a-
 vea okasiune a le ataka. Ama indiviziii, pe
 lângă avuții șiindă și independența poziți-
 onii lor, națiunea devine avidă de libertatea
 sa: prin zmare sakrifiktă totă să se a o a-
 pera. Ama se veze națiuni komerțiante dând
 o mare probă de valoare militară. Kartage-
 nea se luptă în kontra Romei kă și eroismă
 demnă de admirat. Atena și mai toată Gre-
 cia veke, de și fcea și întinsă komerț și kă
 toată lămea kănoskă, și avea o flotă komer-
 țială ce okăna toate mările, figăra kă și din
 celle mai resbelice națiuni ale antikității. Ve-
 neția, și oraș ce se întreginea și mai prin
 komerț, avă o ptere militară ce o fcea a
 se respekta de toate celle-l-alte state. În fine
 în timpii moderni, Franția allă kă și komerț

este atîtă de întinsă, nă-mi konservă toată vi-
goarea sa militară, mi armele selle nă sânt cele
mai akoperite de glorie? Anglia kiar, ačeastă
națiune kompuză nă-mai de komerčianți, nă e-
ste cea mai orgolioasă mi cea mai avidă de
indipendința sa, mi nă ne presintă nimte sol-
dați kari, pe kămpulă de bătăe, aș konstan-
da mi valoarea soldatălei Spargiată?

Objekțiunea dar ce kombătemă este ză
simplă prejădeț, kare kată să peară kă totă.
O națiune îmi perde valoarea sa militară, nă
din kăssa komerčială, și din alte kăsse kari
nă aș lokă de a fi aretate aci. Kănd Česar
ziče (*) kă Galii devenise inferiori Germani-
loră nă-mai din kăssa večinăță mi komerčială
Marsilie, Česare se înčeală, kă și slăbiciu-
nea Galilor veni nă-mai kă armele mi kă kon-
kista făkă de Česare.

Cea-l-altă objekțiune, kă komerčială slă-
bime virtătea saș simplă morală, este asse-
menea fără ni și ză fondă reală. Montesquieu,
kare o sșșine, ziče: „În țerile zănde se află
nă-mai sșșirită de komerčială, se prekăpeșente
kă toate akțiunile omenemă, kă toate virtățile
morale: celle mai mi și lăkră, ačellea țerăte
de zmanitate, se fakă saș se daș nă-mai pen-

(*) De bel. Gall. lib 6.

tră banii (*).“ Când comerțul ar fi singura instituție socială, când mi înima mi spiritual omului ar rămâne neglijate sub orice altă punct de vedere, atunci am putea crede că o singură idee, aceea de spectacol, concentrând în sine toate preocupările individuale, acesta ar rămâne rețea pentru orice altă datorie morală. Acesta este însă mersul natural al omenirii? Acestea sunt condițiile în care se află societățile civilizate?

Nu; omul este mai întins legat de semenii săi prin sânge, prin familie, prin afecțiuni de afecție. Aceste sentimente sunt naturale; ele formează starea noastră normală. (Acela care nu le va poseda este o excepție o antinomie, un fel de monstru. În general dar tot omul, ori-care i-ar fi preocupările, cunoaște mi simte afecțiunile ce-i inspiră familia, afecția, omenirea kiar. Aceste simțimente naturale adăckă kă sine ideea săș simțirea unor datorii morale, în împlinirea kăroa aflăm căea mai dăre mădămire. Eakă dar kă, kontrariș de ceea ce zice Montesquieu, o parte cellă puțin din datoriile morale nu se află sakrifiate spirituală de comerț.

Rămânș cello-l-alte datorii kătre patrie, kătre societate, kătre omenire, kătre Dumnezeu;

(*) Esprit des lois, liv. 20 chap. 2.

prekŝm mi simtimentele de onoare, de demnitate, de probitate. Ei bine, aĉeste datorii mi simtimente se află-elle paralisate, înţbŝmite, de aĉeea ĉe Montesquieu nŝmenite spiritslŝ de komerĉiŝ? Niĉi de kŝm, Domnilorŝ! Aĉeste datorii mi simtimente, de mi naturale, se desvoltează mi se perfekĉionează prin edŝkaĉiŝne, prin formarea inimei mi spiritslŝi, mi înkă din jŝneĉea noastră. Elle potŝ deveni ama pentru sine o a doza natură, mi niĉi o altă preokŝpaĉiŝne nŝ le mai poate sterge. Komerĉislŝ nŝ este singăra instiĉiŝiŝne ŝocială; ellŝ e din kontra strînsŝ legatŝ kŝ sistemlŝ de edŝkaĉiŝne. Daka ŝnŝ omŝ, mai nainte de a fi komerĉiantŝ, a priimitŝ o bŝnă mi morală edŝkaĉiŝne; daka i s'a datŝ înkă din prŝnĉie, mi în toatŝ jŝneĉa lŝi, prinĉipe mi eŝempe de dato-rielle ŝalle morale mi ŝocialle; kŝm pŝtemŝ krede kă spiritslŝ de komerĉiŝ poate veni apoi mi ŝeka toate aĉeste ŝeminĉe atătŝ de bine pŝse? Daka le a ŝekatŝ, este kă aŝ kŝzŝtŝ pe ŝnŝ pŝmŝntŝ reŝ, pe o natură viĉioaŝ mi ingrată. Îmi merită atŝnĉi ŝoartea. Dar daka aĉeste ŝeminĉe nŝ s'aŝ ŝemŝnatŝ de lokŝ, daka s'aŝ lŝsatŝ a se ŝska înkă din germinelle lorŝ, kaŝsa este a spiritslŝi de komerĉiŝ, ŝaŝ allŝ viĉioŝlŝi sistemŝ de inŝtrĉiŝiŝne mi de organizare ŝocială? Ori-ŝnde intrĉiŝiŝnea pŝblikă este des-

voltatъ mi bine aplikatъ, ачи ъnde organisarea socialъ impedikъ saș nș dъ namtere korruptiș-nei, implinirea datorielorș morale nș se aflъ de lokș kontrazisъ de întreprinderile komerçiale. Esemple avemș astъzi statele çelle mai komerçiale, ъnde filantropia, onoarea, probitatea, respektșlș kъtre drentșlș altșia, se aflъ desvoltate intr'șnș modș atъtș de sșperiorș. Nș dar komerçisł, çi alte kasșe strșine lși, potș sъ adșkъ negligearea datorielorș morale.

Аша vezrșmș, kșm komerçisł, konsideratș sșbt pșntșlș de vedere ekonomikș mi jșridikș, presintъ аçelleamș elemente esençiale esistinçei lși: transportșlș mi skimbșlș; kșm, șnitș fiind kș agrikșltșra mi indșstria, ellș adșçe komoditatea, eftinștatea, imșșlçirea prodșkuilorș; kșm min garançieie lșate de legi, min formarea mizloaçelorș de transportș, min kreearea portșrilorș, bșnçilorș, bșrselorș ect. komerçisł poate emi din starea sa primitivъ mi așșnge la gradșlș de prosperitate çe are în alte state eșropene. Vezrșmș, Domnilorș, kșm çeara noastrъ este natșralș destinatъ a așșnge аçestș gradș; mi kșm îi linșente nșmai mizloaçele materiale çe o potș kondșçe akolo. Kombъtșrșmș în fine prejșdeçile çe se potș aridika аșșpra komerçisłi mi konstatarșmș rolșlș seș în soçietate.

Maî nainte de a esamina m̃s̃srile legisla-
tive ce s'aş l̃satş la noi spre a protege achestş ko-
merciş, vom vedea în lek̃işnea fitoare kare
este istoria l̃ş, kare-î s̃nt fazele, revol̃işnile,
min kare a trebşitş s̃ treak̃ spre a ajşnge la
forma sa aktsal̃. Prin istoria sa vom dovedi
mi mai bine k̃m komerçislş adşce k̃ sine li-
bertatea mi indipendinga p̃blik̃ mi privat̃; mi
k̃m ellş ñ poate prospera de k̃t la şnş po-
porş liberş. Este destlş ast̃zi a konstata, k̃
komerçislş ñ se p̃t̃ aridika, de k̃t prin de-
rimarea soçiet̃ii feşdale.

Repede privire asupra istoriei Comerciului.

Domnilorū!

Ori-ce instiţişne soçial̃ a trebşitş s̃ trea-
k̃t prin diferite faze de l̃şte mi skim̃rî spre
a ajşnge la o form̃, mai m̃ltş saş mai p̃şinş
definitiṽ. Achesta este legea progresl̃: ori-
ce veritate ñ ese la l̃şmiñ de k̃t prin l̃ş-
te; prejşdegile mi pasişnile î ştaş în kontra:
veritatea îns̃ kat̃ s̃ trismfe mai k̃rindş saş
mai t̃rziş. Komerçislş f̃ mi ellş s̃şp̃sş la
achest̃ lege: açi persek̃tatş, açi încorajatş;
açi despreçiatş mi l̃satş ne seama şnei klase
înjosite, açi adoratş mi eserçitatş de çelle mai

înalte klase alle societății; ați strânsă de nimte regăli țe-î împedika libera sa akțiune, ați emanșipatș de ačeste obstakole de kastă: komerčislș avș așa a treče prin o serie de lșnte mi de reakții spre a-șii lșa forma țe vedemș kș posedș astșzi.

Națiunile țele vekī, afarș de ačeea a Romanilorș, fșkșrș din komerčiš o kondițiune a prosperitșții lorș. Șnș mare lșksș se vede în imperișrile Asiei: țeea țe ne dovedemte mișkarea lorș komerčialș mi indșstrialș. Imperișlș Perșilorș, Medilorș, Asirianilorș, fșrș mai kș seamș renșmite pentrș ačestș komerčiš de lșksș. Egintșl se fșkș mai kș seamș țelebrș prin komerčislș prodșktelorș țe-î da șnș pșmșntș fertilș mi foarte abșndentș. Feniciș, Tirșlș, Rodșlș, se distinsrș prin komerčislș maritimș mi indșstrialș. Kartaginea se aridika la o pștere imensș prin indșstria mi komerčislș seș. Imperișlș mșrilorș era allș seș. Nșmai Kartageniș posedăș komerčislș agrșlși mi argintșlși; nșmai ei kșnoșteaș drșmșlș la Anglia. Koloniile lorș se aflaș respșndite mai în toate pșrgile lșmei kșnoșkște. Domni pe koastele Africiș țe se întindș în lșngșlș Mediteraneiș, treizeci de miș de koloni se aflaș așezăți între koloanele lși Erșle mi Țerneeș. Daka Romaniș kșștarș atștș a derima Kartaginea, kășsa

ne fã komerçialã seã, çi pãterea ce-ï da aqestã komerçiã.

Greçia pãtis a esçela ne nãmai ãn arme, çi mi ãn arte, ãn indãstrie, ãn komerçiã. Atena, Rodãlã, Korintãlã, ajãnse la unã mare grad de prosperitate komerçialã. Atena, mai alesã, dãne ãnvingerea çellã mai mare monarkã, mi dãne ce derimã pãterile maritime alle Siriei, alle insãlei Kiprãlã mi alle Feniciã, ajãnse a domina mãrile. Posiçionea geografikã a Greçiei, prekãm mi spiritãlã de ãntreprindere allã lokãitorilorã ei, favorisã foarte mãltã desvolta-rea komerçiãlã. Ka peninsãlã, koastele selle ce daã ãn mare, presintaã o sãmã de portãri mi golfãri, unde korãbiele, de toate dimensiile, pãteaã sã ãermãreaskã mi sã-mi afle adãpostã. Nensmeratele selle kolonii, respãndite atãtã ãn pãregiãrã-ï kãt mi pe çelle-l-alte kontinente, ãi serveã de minãnate sãkãrsale, de lokãri de deposite unde prodãktele, mi lãkrãrile selle artistice mi indãstriaie, se pãteaã skimba ãn kontra altor valori strãine. Orã-unde petãnse Greçii, ãn Sicilia mi ãn Italia, pe koastele Asiei miçi saã pe açellea alle Africiã, amezarã kolonii, mi fondarã portãri mi orãne, kari ãn pãgãinã timpã ajãnse la unã mare gradã de prosperitate.

Komerçiãlã Greçilorã lãzã propoziçionã mi mai

kolosale, deveni kiar ʒnʒ pʒtinte instrʒmentʒ de ʒivilisaʒiʒne, prin konkʒistele fʒkʒte de Alexandrʒ. Aʒestʒ mare kʒpitanʒ operʒ o ʒnsemnatʒ revolʒʒiʒne ʒn komerʒiʒ, prin minʒnatele selle espediʒii, prin nʒoile salle deskoperiri, mi mai alesʒ prin konkʒista Tirʒlʒi, Egintʒlʒi mi Indielorʒ. Geniʒ, adevematʒ politikʒ, ellʒ kʒʒtʒ a lega toate aʒestea ʒeri, toate posesiʒnile selle prin interese reʒiproʒe komerʒiale. Nʒ negligea nimikʒ sʒre a ajʒnge aʒestʒ skonʒ. Esnloatʒ mi kʒnoskʒ fʒviele Xidasʒlʒ, Indʒs mi Nilʒlʒ; fondʒ Alessandria, sʒre a faʒe din trʒnsa keia Egintʒlʒi mi a-lʒ ʒinea ama deskisʒ komerʒiʒlʒi prekʒm mi operaʒiʒnilorʒ selle strategice. Navigʒ pe Tigrʒ mi pe Eʒfratʒ; kʒnoskʒ kʒ sʒnʒlʒ Persiei este ʒnʒ golfʒ allʒ Oʒeanʒlʒi; zidi la Babilonia arsenalʒri mi ʒnʒ portʒ de o mie de korʒbiʒ; fʒkʒ mari lʒkrʒri de navigaʒie mi komerʒiʒ pe Eʒfratʒ mi ʒell-l-alte fʒviʒ alle Asiriei; fondʒ ʒn fine koloniʒ ʒn lokʒrile ʒelle mai ʒmportante alle posesiʒnilorʒ selle, kari sʒ fie totʒ de o datʒ ʒentrʒri de komerʒiʒ mi pʒntʒrile operaʒiʒnilorʒ militare.

Vedemʒ ama dar kʒ mʒlte din popoarele vekʒ avʒrʒ ʒnʒ komerʒiʒ ʒntinsʒ, pe kare-lʒ ʒnkoraʒiarʒ prin kreaʒia mai mʒltorʒ mizloaʒe materiale ʒe potʒ adʒʒe prosperitatea lʒi. Nimikʒ ʒnsʒ din ʒstitʒiʒnile mi legislaʒia lorʒ

komerčialъ нѣ а пѣтѣтѣ ајѣнге пѣнѣ ла ної. Din legile Ateneї nѣ ne remѣne de kѣт џeeа џe se raporteazѣ de Demostene їn kѣvintele lѣї. Rodianiї avѣrѣ o legislađie maritimѣ foarte renѣmitѣ їnї mѣltѣ lѣzdatѣ de Ćicerone. Se aflѣ o kompilađie sѣbt nѣmele de legї rodiane; їnsѣ aștentїvitatea sa este foarte kontestatѣ. Їn skѣrtѣ, legislađia їnї institũđiїnile komerčiale alle џellor vekї, ne sѣnt maї absolũtѣ nekѣno-skѣte.

Sѣ trecem akѣm la Romanї.

Aĉestѣ poporѣ, kѣ totũlѣ datѣ konkѣșitelorѣ їnї armelorѣ, era foarte pѣđinѣ komerčiant їnї pѣđinѣ favorabilѣ spiritũlї komerčialѣ. E-dșkađișnea militarѣ a Romanilorѣ, forma gѣvernũlї lorѣ, deprinderile lorѣ nađionale, gloria armelorѣ lorѣ: totũlѣ її depѣrta de komerčїș. „Їn orafe, zїĉe Montesquieu, se okѣpa de re-sbele, de elekđiї, de intrigi, de proĉese; la kѣmpie, de agrikũltũrѣ; їn provinđiї, șnș gѣvernș đũrș їnї tiranikș era inkompãtibїlș kѣ komerčїșlș (*).“ Aĉeste pѣđine kѣvinte esurimѣ đestũlș de klarș kașsele pentrѣ џe Romanїї eraș indiferinđї pentrѣ komerčїș.

Sѣ nѣ kredem їnsѣ kѣ Romanїї eraș absolũtѣ kontrariї komerčїșlї. Eї favorisaș orafele komerčiante, kiar kari nѣ le eraș sșpїș-

(*) Esprit des lois, liv. 21 chap. 14.

se, kând nã pãteaș deveni amenințatoare pãterei lorș. Ama, Marsilia fã foarte mãltș favorisatș mi protektatș de Romani.

Çellș mai întinsș mi poate șnikșlș komerçiș esteriorș ȝe fãcea Romani, era aȝellș kã Arabia feritș mi kã Indiele. Arabiș skimbaș prodãktele mãrilorș mi pãdșrilorș lorș pentrã așrșlș mi argintșlș Romanilorș. Indiele îmi trimitea la Roma avștele salle stofe mi aromate. Dșne Strabon aȝest komerçiș era mãltș mai insemnatș de kãt aȝella allș regilorș Egintșlș. O sãtș doșe-zeci de korșbiș eraș destinate pentrã komerçișlș Indielorș, șnde Romaniș trimiteaș pe fie-kare anș ȝinȝi-zeci de milioane de sesterze(*).

Kã toate aȝeste, Romaniș, amș zisș, nã onoraș komerçișlș. Orgoliomiș kã nșmele de poporș-rege se mãlșșmeaș nșmai a komanda; a șpekșla, a komerĉia li se pãrea ȝeva nedemnș de mãrimea lorș. „Nș voiș, zice ȝicerone, ka aȝellamiș poporș sș fie domitorșlș mi faktorșlș saș komisionarșlș șniversșlș.“ „Nolo eundem populum imperatorem et portitorem esse terrarum.“ Dar komerçișlș este știlș; ellș adșȝe kã sine avșșie mi abșndinș. Çetșșdeniș romanı, ka ori-kare altș omș, șimșȝeăș aȝeste advantage.

(*) Montesquieu, esprit des lois, liv. 21, chap. 16.

Spekulaș dar, doreaș a komerçia; însz indi-
 rektș, ama în krt sz nș fie vezșii. Sklavii mi
 liberașii ũ represintaș; lorș li se da kapitalș-
 rile, lorș li se inkredinșa komerçiaș; mi pro-
 fitșlș ęe rezșta dintr'insșlș era pe seama domni-
 lorș mi patronilorș lorș. De aș se nșskș ak-
 ționile pretoriane nșmite exercitoria mi in-
 stitoria; ęea d'ântiș se da în kontra așellșia
 ęe a datș komanda șnei korșbiș șnși sklavș,
 saș kiar omș liberș, mi pentrș kontraktșrile
 relative la așellș postș; ęea d'a doza se da în
 kontra așellșia ęe a pșșș [în kapșlș șnei pș-
 vșliș saș ori-kșrși altș komerçiaș, pe șnș sklavș
 saș omș liberș, mi iarș-mi pentrș obligatiș-
 nile ęe a kontraktatș kș okasișnea așestei fonk-
 ționș(*).

În raportș kș alte nașionș, komerçiașlș Ro-
 manilorș nș pștea fi întinsș, de oare-ęe, đșne
 prinçipiile drentșlși gintelorș romanș, ei se a-
 fla într'șnș felș de inimicięe kș popoarele ęe nș
 eraș aliatiș lorș. Jșriskonsșltșlș Pomponișs
 zięe: (**), „Ponșliș kș kari nș avem niçi o a-
 miçie, niçi o ospitalitate, niçi alianș, nș sșnt
 inimiciș nostri. Kș toate astea șnș lșkrș allș
 nostrș kșzșndș în mșna lorș devine allș lorș:

(*) Vezï Jșst. kart. 4 tit. 7 § 2. — Dig. kart. 14, tit.
 1 mi 3.

(**) Dig. de captivis. kart. 49 tit. 15 l. 5 § 2.

Totă amă este mi pentru lăkrările loră ce ar kădea în măna noastră.“ Kă asemenea prinčimii, îndelegemii, Domniloră, kă relaționile saă komerčială între doze state devină mai impo-
sibile.

Împărații Romanii merse mi mai departe. Kărtară a se desprindă mi mai radikală, de toate naționile ce nă le eraă sșpăsse, adikă de Barbarii. Opiră dar formală oră-ce komerčikațion-
ne komerčială kă dînșii. Amă, împărații Valens mi Grațian dečiseră kărată „ka nimeni să nă transpoarte la Barbarii vină, șnt-de-lemn mi oră-ce altă felă de likoare, kiar șure a gș-
sta (*).“ Marčian opri transportarea ferăsi, mi oră-kărei natări de arme (**). Grațian, Valentinian mi Teodosă, ordonară de a nă dă-
ce la Barbarii așă, ba kiar de a lăa kă fi-
neț pe ačella ce s'ar afla la dînșii(***)).

Assemenea obstakole se aplikară nă nămai la komerčială din afară, dar mi la ăellă din șn-
tră. Amă, împărații Honorius mi Teodose om-
reskă pe nobili de a face komerčiaș, sșbt kă-
vântășă kă ačeasta ar fi vătămătoră komer-
čiașă orașeloră mi plebeiloră (****). Însă a-

(*) Kod. kar. 4 tit. 41 l. 1.

(**) Idem. l. 2.

(***) Kod. kar. 4 tit. 53 l. 2.

(****) Idem. l. 3.

ceașta e nșmaĩ șnș preteștș. Ađeverata ka-
 șșș fș șnș prinșiniș aristokratikș, mi konsidera-
 Ńișni politice. Ka prinșinș aristokratik ĩmpșraŃiĩ
 romanĩ kreșșrș a arĩdika nobleŃa lorș, Ńinșnd'o
 ĩn depșrtare de ori-șe kontaktș de rșdenie
 saș de komerșiș kș șelle-l-alte klase. Așeștș
 prinșiniș se lașș a se vedea mi maĩ bine ĩn-
 tr'o konstitsŃișne a lșĩ Konstantin, șnde de-
 klarș bastarșĩ pe fiĩ persoanelorș nobile șe s'aș
 kșșștoritș kș altele de o kondiŃișne vilș, mi
 șnde konfșndș pe femeele șe fakș komerșiș
 quae mercimoniis publice praefuit,
 kș sklavele, kșrșișmșreșeșe, aktrișeșe, ect.(*).
 Ka konsideraŃișni politice, ĩmpșraŃiĩ romanĩ
 nș voĩrș ka nobleŃa lorș șș adaoge pe lșngș
 pșterea șe le da privilegile mi demnitșŃile, mi
 așeeș șe reșșltș din komerșiș. ĩn ađeverș,
 așeăștș klasș, ĩlștratș prin poșiŃișnea sa mi
 avștș, prin propriele șalle patrimoniĩ, ar fi de-
 venitș perikșloașș ștatșlșĩ mi omnĩpștingeĩ im-
 periale, daka ar fi posedat mi pșterea komerșialș.
 ĩmpșraŃiĩ Romanĩ pșișrș, ĩnr'șnș modș abilș,
 depșrta așeștș perikolș. ĩnșș așeăștș politikș
 slșbeș mizloașele de prosperitate alle komerșișlș.

Komerșișlș Romanilorș, fiĩnd atștș de pș-
 Ńinș ĩnkoragiatș, legislaŃișnea lorș komerșialș
 nș pștș șș se desvolte. PșŃine dișpoșiŃișni se

(*) Kod. kar. 5 tit. 27 l. 1.

vădă respundite încă în korpăle Digestelor și Kodăle. Legile Rodiane serviră de modelă spre a forma ună titlă, de lege Rhodia de jactu(*), relativă la komerțială maritimă. Importanța legii Rodiane, prețăm și onoarea ce avea ea la Romani, se află konstatate kiar într'ună fragmentă din ačestă titlă. În lipsa de legi speciale romane, legea rodiană servea de dreptă komună. Împăratăle Antonină, respunzândă la petițiunea ună Eudemon ce făkăse nașfragiă, și făcuse jefăită de păblikană, îi zice: „Eă sânt domnăle lămei în adevă; dar marea îmi are legile selle. Kăssata să se jădece dăpe legea Rodia despre komerțială maritimă, pre kăt ea nă va fi kontra-rie legiloră noastre. Totă ama a jădekată și împăratăle Augăstă (**). “ Mai mălăi împărați, Klăud, Neron, Vespasian, Trajan, Partinax și Sever, aă konfirmată legile Rodiane, despre kari kă toate ačestea nă pătem avea o pre-čisă idee nămai din čeeă ce se vede în Digeste.

Dăpe invaziunea barbariloră și kăderea imperiăle romană din Okčidentă, komerțială europeană kăză într'o komplektă letargie. Năoi konkeranți nă mtiăă ničă a îndelege, ničă a

(*) Dig. kar. 14 tit. 2.

(**) Dig. id. l. 9.

respekta instituciunile ce aflase. Jafelș, rmpirea, destrkciunea, eraș singrile mizloace de înavșire ce konomteaș. Agrikultara, indșstria, artele, komerșilș, totșlș se șitase, totșlș revenise la o stare primitivș. O societate noșș se formș pe rșinele cellei vekı; șnș poporș virginș mi primitivș venea șș regenereze pe șnș altșlș bștrınș mi korșntș. Dar fșsișnea în-tre așeste doze societșș nș se pștea face de kșt dșne șnș lșngș timnș. Pșnș atșnș totșlș sta într'o kloșire, într'o aștentare saș le-targie șniversalș. Mșlș sekolı trekșrș pșnș șș se opereze așeastș transformare, pșnș spi-ritșlș omșlș șș-mı ia iar sborșlș seș, mi ak-tivitatea sa șș-mı reafle elementele selle de vieadș.

Așestș lșngș intervalș, așeastș mare epokș kare se înșeșș pe la sekolșlș V-lea mi fini kștre sekolșlș XIV mi XV konstitșe așeea ce se nșmemte epoka feșdalș, evșlș meziș. Șr-mele așestei epocș nș se șterse de kșt kștre finitșlș sekolșlș XVIII-lea. În dekșrsșlș așe-stșı timnș, societatea lșș o noșș formș, a kș-nı rșdșșini se aflș poate în prinșiniș kiar la Romanı, înșș kare se șni kș alte elemente, kș totșlș originale mi nekșnoskște pșnș atșnș. O desșentralisare politikș mi socialș șșplini șen-tralisarea romanș. Imperișlș romanș se de-

impăruți în o mărime de state sverane și independente, și fie-kare din aste state se srbt-impăruți în alte mici state, baronii, komite, dukate, unde pterea sverană se eserita mai ama de independente ka și cea centrală. Este adeverată kă zni regii reemiră a-și relxa pterea loră primitivă asupra acestoră vasali ai loră. Înșă aceasta nă fă de kăut provisoriu. Kă timpură pterea regală deveni ilzorie și nominală, iar pterea seniorială reală și absolută. Toată societatea era împăruțită într'o ierarhie ce forma o lungă katenă. Nă mai era akəm vorba de cetădeni, saș kiar de omă: fie-kare era senioră saș vilană, sșzerană saș vasală. Raporturi destulă de komplikate și difuză kiar de îngelesă, se afla între aceste diferite klase. Poporă, mai totă servă, era viktima tstoră acestoră kombinățiuni aristokratice. Mici tirani, kare-și împăruțise pterea sverană, se afla mai nekondenită în resbele krăde, unde pentru ză kaptivă se versa ză sange inocentă.

Kă aceste kondițiuni sociale, îngeleguți, Domniloră, kă komerțură nă ptea face niči ză pasă de progresă. Din kontra, ellă merse înapoi, nierdă kiar pșina sa importanță ce avă srbt Romani, și kăză într'ză sverană dispreț. Komerțură fă, ka și la Romani,

l̄sat̄ pe seama servilor̄, pe seama vilanilor̄. O nobleț̄ orgolioas̄ mi forte, nobleța feodal̄, s'ar fi krez̄t̄ ofensat̄ kiar de a face cea mai mik̄ întreprindere komerțial̄. Acest prej̄degiș̄ se transmite din generațiune în generațiune, mi deveni at̄t̄ de forte în k̄t kiar regīi deter̄, ka mi împ̄rațīi Romani, diferite edikte prin kare se oprea nobleța de a face komerțī. În Franția, acest̄ obstakol̄ abia se ar̄dik̄ de regīi Enrik̄ IV, L̄dovik̄ all̄ XIII mi XIV. Kare f̄ kassa z̄nei ama de ȳzdate m̄ss̄ri? Z̄nș̄ simpl̄ prej̄degiș̄ de kast̄, saș̄, d̄ne k̄m ziȳe Montesquieu(*), înalte rațīni politice, pentr̄ k̄ komerțīl̄ nobililor̄ este în kontra smirit̄l̄i monarxiei? D̄ne noi este mi z̄na mi alta. Nobilī fezdali, din partea lor̄, n̄ voesk̄ a komerția n̄mai dintr'z̄nș̄ simpl̄ prej̄degiș̄ de kast̄, mi f̄r̄ alte konsiderațīni. Regīi din parte-le, konstitsind̄-mi o nobleț̄ ȳe forma z̄nș̄ korn̄ș̄ politik̄ în stat̄, o oprea de a face komerțī, k̄ȳi ar fi devenit̄ prea forte, mi min z̄mare ostil̄ monarxiei: aȳi dar n̄ era de k̄t rațīni politice, konforme k̄ organizarea social̄ de at̄nȳi. Esempl̄l̄ ȳe ad̄ȳe Montesquieu k̄ monarxia (mi înȳelege pe ȳea absol̄t̄) s'a sl̄bit̄ în Anglia de k̄nd nobleța a înȳep̄t̄ a face komerțī, este

(*) Esprit des lois, liv. 20 chap. 21. 22.

mea adevărată; кѣѣ ачесті nobilі, posedândă ne de o parte ȳsterea feodală, ne de alta avă-
 ȳia mi ȳsterea komerțială, ȳsteaș deveni de-
 stărlă de forȳă mi independinȳă sursă a kontra-
 balanȳă ȳsterea regală.

Dar aчeasta nă este adevărată de кѣт în
 interesărlă sursă găvernă absolută, mi într'o so-
 cietate ka чea feodală saș romană.

Să nă kredem însă кѣ komerčială remase
 într'o amorȳire absolută ȳnă la finitărlă epochă
 feodale. Spiritărlă omeneskă, mai кă seamă
 spiritărlă de întreprindere, nă ȳstea remănea sta-
 ționară atăta timpă. De la allă meantele se-
 kolă kiar mai mălte чentruri komerčiale se for-
 mară în Европа. Avariă făчeаș la Lorch pe
 Rină, komerčială кă produsele bisantine mi in-
 diane, kari de ачi se respăndeaș în totă lăn-
 gărlă Germaniei. În Franția se făчea sursă ko-
 merčială de skimbă кă Lombardii mi кă Spani-
 olii. Genova, Pisa, Florența, aveaș sursă înflo-
 rită komerčială pe Mediterana. Кѣtre nordărlă
 Germaniei Danerii mi Saxonii, aretară destărlă
 activitate komerčială, mai кă seamă кă țărgă-
 rile din ȳerile de josă. Кѣtre sekolărlă allă ze-
 чelea Lubeck, Brema, mi mai mălte orășe din
 interiorărlă Germaniei, înчепăгă a lăa o vie mi-
 kare komerčială.

Pe de altă parte Крѣчиadele dederă o mai

mare mînkare lămei, mî păsere pe diferitele națiuni în raportă sna kă alta. Mălte orame, mălgi servî pătare să se emanșine, kămpătrăndă prin banî libertatea loră de la seniorii țe plekaș în lokșrile sînte. Așa tirania lokală se împășină mî komșnikarea kă diferitele state pătă fi mai mare. Komerșislă, mî mai kă seamă țeellă esterioră, profită de așeste okasișni, mî lăă șnă mai mare sboră.

Șsălă poligeloră se stabili șure a înlesni mî simplifika operașniile komerșiale. Tribșnale șpeziale, nămite konslariî, jădekaș kontestașniile relative la komerșiaș. Kătre sekolăă XII-lea, șșrile maritime, țe printr'șnă konsimpimîntă generală se konsiderăă ka legî, fără redaktate înskrișă, mî formară țeellă d'întiăș kodă maritimă șăbt nămele de Konslatăă mărei, *Consulato del mare*. Mai țerziăă kătre sekolăă allă XV-lea, o altă kompilășione de șșri maritime șăbt nămele de *Găidonăă mărei*, apăă, dăpe kăm se krede, la Rouen.

Dar kătre sekoliî XII mî XIII se înșepă așea mare mînkare șocială, kare dede naștere bșrgesiei saș mai bine șoșietășii moderne, emanșinarea komșneloră. Oramele mî bșrgșrile, kare kăpăătase o destăăă impoșanșă komerșială, îmî dobîndeaă libertatea loră, saș prin banî, dăpe kăm am zisă, saș prin konșesișni

de bznъ voe, saș prin arme mi revolte. Ūnele din astea orame ajnsenrъ la o independințъ kompletъ, mi formarъ mișă repъbliche. Altele kъ-пъtarъ nșmaі de la sșzeraniі lorș privilegisi mi imșnitъđi, kari le skșteaș de mai mșlte imposite mi sarșini, mi le fъchea sъ se bșkre de oare-kari drentșri esșenșionale.

Kș namșterea așestorș libertъđi lokale se vezș o alianțъ, o konfederacie інtre mai mșlte orame komerșiante, че se șneaș імпренъ sșbt nșmele de lighe, șire a-ші așera mi prote-gea interesele de komerșiș. Trei lighe șelebre ін istorie se formarъ: liga oramilorș lombarde, liga Rinșlși, liga anșeatikъ.

Așeasta din șrmъ fșndatъ ін sekolșlș allș trei-șire-zęchelea, jșkъ rolșlș ęellș mai імpor-tantș. Ін timișlș prosperitъđiі ei, era kom-пșș de 85 de orame, mi avea kiar repre-sintanđi la toate kșđile. Așnse інkъ de a-ші sșпъne alte đeri. Fъchea singșrъ ko-merșiș kș Anglia, kș Danemarka, kș Sveșia mi kș Rșsia. Ін prinșipalele orame avea kon-toriі, kare șerveaș de deposite mърșrilorș, nș-maі pentrș membriі ligheі. Ін fine liga іmі іntreșinđa pșterile selle șire a інlesni mi pro-tegea komerșișlș seș. — Dar așeastъ ligъ ін-ęenș a kъdea kъtre sekolșlș allș XVI-lea din kașsa lșntelorș че avea a sșșđine kș pșterile

Germaniei, ce eraș geloase de importanța sa komerțială.

Kât despre komerțislă interioră allă orașeloră din Eșropa, se eșercita în generală de korporacijni și maestrii. Fie-kare specie de maestri forma o korporacijne, o kastă în parte, kare avea niște reglamente partikulare. Toți cei ce făcea parte din așeeamă korporacijne lokșiaș în kartirșii speciale. Așeastă institujijne, neșesară pentru timpșlă de așerșii, însă vătămătoare komerțislăi, fă pentru întiia oară derimată în Franșia printr'șnă dekretă de la 2 Marte 1791.

Kătre finitșlă sekșlăși allă XV-lea și înșeptșlă sekolșlăși allă XVI-lea, Amerika fă deskoperită, și Portșgesii, navigândă pe Oșeanșlă Atlantikă, deskoperiră kapșlă Bșnei-Sșperanșe, adikă șnă nșoă drșmă șpre a merge la Indiele Orientale. Pășnă ași Venedijanii făceaș komerțislă Indieloră, prin posesișniile Otomaniiloră, și în mișlokșlă a miș de difikșltășii și perikole. Prin deskoperirea loră, Portșgesii atrășeră așestă komerțiiș importantă, și Italia înșetă de a fi șentrșlă lșmei komerșiale. Șpaniolii, deskoperindă o lșme noșă, dederă șnă noș sborăș aktivitășișii omenemșii. Komerțislă kreskă în mare propoșijne, prin noșile relașijni ce se stabiliră kă popșliișii cei noșii; drentșlă maritim

lăz o mai mare dezvoltare, mi sistema de asigurării făr organizatăr pe o mai întinsăr skarăr.

Sistema kolonielorăr veni săr kompleteteze rezultatlăr ačestorăr deskoperiri. Prin koloniă civilizaționea mi indăstria se întrodăcea la poplăii ăei noăi; prea-plinlăr lărmei veki părtea afla săr lokăr întinsăr de esistindăr, mi metropola kăr kolonia părteaăr săr komerčieze sărbt niște kondiționi egalăr avantajioase. Dar ačeste foloase se realizarăr nărmai în parte, din kăssa relei organizării a kolonielorăr mi părntălăr de vedere sărbt kare se konsiderarăr de metropolz.

La ăei veki koloniile eraăr fondate diferităr de alle ăellorăr moderni. La Greăi skoplăr kolonielorăr era mai kăr seamăr de a deskide sărbt țărgrăr mi lokăr de esistindăr prea-plinlărăi populaționilorăr ăe se aflaăr înghesăite în strămtălăr teritoriăr allăr Greăiei. La Romană skoplăr prinăipalăr allăr kolonielorăr era de a deveni portărăi militare saăr lokărăi de deportaționă. La ăei moderni koloniile se fondarăr mai kăr seamăr într'ănră skopăr politikăr mi komerčialăr. Distinsărămăr ači nărmai skopărăile prinăipale; kărăi, ka akčesorăr, intereslăr komerčialăr figăra kiar la ăei veki. Ačestia însă lărșarăr mărłtăr libertate kolonielorăr lorăr mi le đinărăr pe sărbt miăiorăr de egalitate kăr metropolele. De ačeea

koloniile lorș se ȃinează măltș strănse de metropole, și anevoe se desprăgează.

Ței moderni nă făkăgă totș așă. Săre a areta în prăine kăvinte vichilș kolonisării lorș, observămș kă koloniile moderne avăgă măltș timpș șiș karakterș de konkăistă, de săppăne-re violentă și servilă. Dominatori și kă-mpinzători șiș ȃinștș nă pătăgă konȃine kă natăralii se potș fășiona kă ȃei-l-ălȃi kolonisti, și potș avea aȃelleaș drentări. O separăie radikală fă admisă între indigeni și kolonisti. Aȃestia se konsiderăș kă străini și inimiȃi în ȃeara ȃe vovăș a kăltiva; ȃei-l-ălȃi ăgăș des-precăiȃi, aserviȃi dăkă nă estermiăȃi. Prea prăini natărali măi remasăgă în India okăiden-tală; ȃei din Indiele orientale făgă măi toȃi servi. Indigenii din insăla St. Domingș dispă-ăgă kă totșlș. Portugesii și Spaniolii insti-tăgă inkăisiȃia în amendoșe Indiele. Anglia traktă kă șiș săverăș dispăgăș toate posesi-șnile selle translatlantiȃe. Franȃia nămăi se a-retă măi jăstă kătre kolonii sei; de aȃeia și aȃestia aretară o măi măltă afekăisne kătre măma-patrie.

Săbt năntălș de vedere komerȃialș și in-dăștrialș, interesălș kolonielorș și metropole-lorș fă assemenea reș îngelesș. Șiș sistemș de monopolș eskăisivș fă admisș între metro-

polz mi kolonie. Nşmaı singşrş metropola pştea sş negoşieze în kolonie. Prin şrmare a-
 cheasta se aflş konstrşnsş a avea o agrikşlşrş
 limitatş, atştt pe kştt şerea trebşinşele me-
 tropoliı. Pe de altş parte, koloniı se vedeaş
 konstrşnşı a plşti foarte skşmşş prodşktele
 venite de la metropolş, din kassa lipsei de kon-
 kşringş. Aşa, aktivitatea kolonilorş se aflş
 paralisatş. Strşnşı kşm eraş într'o agrikşlşrş
 mi indşstrie mşrginitş mi specialş, ei nş
 pşteaş prodşce de kştt într'o mikş proporşiş-
 ne, şe nş era destşlş spre a le da o adevē-
 ratş mişkare komerşialş. Şşb jşgşlş şnşı se-
 verş monopolş, neavşndş o destşlş libertate de
 skimbş kş şelle-l-alte naşişni, koloniı avea
 şnş mikş şerkş de operaşişni, nş pşteaş lşa
 din şelle-l-alte oraşne eşroneane prodşktele şe
 le lipseaş, nişı nş pşteaş trimete în skimbş a-
 şellea şe la ei prisoseaş.

Aşeste erori alle metropolelorş adşse kş
 sine de mşlte-orı rşina koloniilorş, revolta saş
 despşrgşirea lorş de mşşma-patrie. Înşelegemş
 în adevēş ka metropola în raportşrile selle kş
 kolonia, sş aişbş nişte kondişişni mai avanta-
 gioase de kştt şelle-l-alte naşişni. Aşeasta ar fi
 o jşstş kompensaşişne a sakrifşilorş fşkşte de
 metropolş, mi a protekşişnei şe ea a akordatş
 koloniēi pşşkşnde. Dar nş se observş nşmaı

această mesură. Absoală fǎ preferatǎ ekzistență. Metropola voi a ținea koloniile într'o perfectă tutelă și servitate. Reșă îmi avǎ efektul seș. Koloniile ce devenirǎ țări și majore, se emanciparǎ, rǎuse kǎ mǎma-patrie, și formarǎ staturi separate, și independinte.

Multe din gǎvernele moderne, simțind ș vișă acestă sistemă, intrarǎ pe o cale nouă, lășând ș mai multă libertate de akzișne, kolonilor ș, și respektând ș persoana și drepturile indigenilor ș. Nămai așa aceste instituziuni, atăt de favorabile komerțului ș, pot ș sǎ aibă o prosperitate sigurǎ și dărabilă.

Dar ori-kare ar fi soarta koloniilor ș, să ș ka dependinte de metropole să ș ka separate de dăsele, nă este mai puțină adeveratǎ kǎ komerțului ș a aflat ș tot ș-d'ășna într'însele ș și mișnată mizlokă șure a-și întinde operațiunile selle. Dacă politika n'ă uită ș profita de șșș de aceste instituziuni, komerțului ș le a simțit ș importanța, și a profitat ș, șell ș puțin ș, în parte. Industria și civilizaziunea europeană se întinse în toate țările lămei; și komerțului ș află nouă țăruri șnde ș și treakă produsele selle, și de șnde ș și priimeaskă pe a șellea alle altor ș țeri.

Vedem dar kǎ pe la seculul ș all ș XVI-lea komerțului ș lăse deja destulă șboră, și se ară-

dikase destărlă de bine din loviturile ce miimise kă kădereă imperiărlăi romană. Kă toate ačestea săbt pântărlă de vedere legislativă progresărlă seă nă fă atăt de mare; relaționile komerțiale se regărlă totă dăne sșrile ce eraă în fiindă. Abia pe la sekolărlă allă XVII-lea se vără cea d'întiăș legislaționne saă cellă d'întiăș kodă regătată de komerțiaș. Săb Lădovik allă XIV-lea Colbert înkredinărlă lăi Savary redakționnea țelebrei ordonanăe din 1673, asăpra komerțiașrlăi de sșkată, nămită Codărlă Savary saă kodărlă negăruătoreskă. Mai țărziă, tot săb Lădovik allă XIV-lea, în 1681, se făkă o altă ordonanăe asăpra komerțiașrlăi maritimă. Ațeasta dobândi mi mai măltă țelebritate, mi fă adonată în generală de toată Eșropa.

Nămirămă în adinsă ațeste doze ordonanăe alle mareărlă rege allă Franției, kățăi elle serviră de modelă kodărlăi akțială franțeză, dăne kare se formă mi allă nostră. Vom avea poate țreășinărlă în kărsărlă nostră a ne referi la dăneșele, șure a înăelege mi mai bine șpiritărlă legislaționărlăi romănlă.

Kă revolăționnea franțeză din 1789 komerțiașrlă skăpă de toate piedățele ce-ăi mai lășase regimărlă feodală. Drențărlă de omă mi de țăđeană fiindă proklamate mi garantate de lege, kastele șociale kățăndă, ne mai fiindă niță

servi, niči seniori, či nșmaı cetydeni, mi tođi deklaręndș-se egalı înaintea drentșlși mi înaintea legei, komerčișlș se emançıpș, se renșskș mi lșș forma sa defenitivș ce o vedemș kiar astșzi. Nobilimea nș se maı sokoti înjosorat kș faye komerčiș, niči komerčiantșl neferıçıit kș nș este nobil. O singșrș nobilime se rekșnoskș în așeastș epokș : așeea a meritșlși mi a virșșii, ne kare o nștea poseda komerčiantșlș ka ori-ce altș omș. Piedișele ce resłtaș din organizarea korporacișnilorș mi maestrielorș kșzșrș kș feodalitatea, mi komerčișlș își relșș libertatea fșrș kare nș poate prospera. Asociacișnile se formarș mi întreprinderile devenirș kolosale. Sistemele de kreditș mi de bșnçı lșarș o mare desvoltare, mi kapitalșrile devenirș maı disponibile mi ırıkșlarș maı lesne. O sistemș de legișiri îndelente veni șș înlesneaskș transakciile mi șș ne garanteze în kontra relei kredinșe. Drșmșrile de ferș, vapoarele, telegrafșlș fșrș înkș atștea kășse kari kontribi la prosperitatea komerčișlși modernș.

Аша, дșne atștea obstakole, дșne atștea persekșii mi șșfferinșe, komerčișlș ajșnse în fine a-șii lșa forma ce vedem kș posedș astșzi în toatș lșmea ıivilisatș.

Кът десне komerčișlș romșnș arețș kș pșrere de reș kș nș am pștștș avea dokșmen-

tele necesariî surse a ne face o idee sigură de istoria sa, mi de diferitele faze prin care ellă trece surse a-mi lăsa forma actuală. Dar despre starea sa de astăzi, mi despre istoria politică a țerei noastre, ne putem face o mică idee, mai multă să-mi pășinș sigură, asupra stării sale din trecut. Comerțul română a trebuit să fie în trecut ca mi în prezente, ună comerț agricolă, adică exportarea produselor agricole în schimb de alte valori să-mi produse străine. Aceasta a fost mi este inima mi pierderea comerțului nostru; țerile române din naștră loră, fiindă țeră agricolă, agricultură a constituată singura noastră activitate națională. Când ea prosperă, capitalurile se măresc, prin cumpărarea comerțului de import și de export crește. Comerțul de import și de export la noi constă mai puțin în a primi produse industriale ale altor țeri. Materialele noastre primitive trecă la alte naștri, cari prin industria loră le dă o altă formă mi o mai mare valoare. De multe ori sântem victimele lipsei de industrie națională; țeră așelleamă materiile ce noi trimitem în afară, le primim transformate, mi le cumpărămă multă mai scumpă de cât dacă s'ar fi fabricat în înșemă țeara noastră. Nu întindă că putem deveni atât de industrializați în țară să nu mai avem nevoie de industria

altorș perî, mi sã le facem în generalș konkuringã. Am pãtea însã avea o indãstrie naționalã kare sã ne prokãre çellș pãpinș objektele de întîia neçesitate, kã zniș pãreș maijosș de kãt le kãmpereãmã akãm; kãçi çellș pãpinș s'ar ikonomisi atãnçi pãreșlș transportãlși çe se adaogã la valoarea astorș objekte. Komerçiãlș romãniș ar kãstiga mãltș prin kreaerea znei indãstrii naționale; kãçi kã kãt elementele de skimbș se îmãlçeskș kã atãta komerçiãlș prosperã.

Prejãdeçele çe se ivirã în Europa feðdalã în kontra komerçiãlși, nã pãtãrã prinde rãdãçinã în Romãnia; kãçi feðdalitatea açi nã fã de kãt trekãtoare; ea nã çinã de kãt zniș sekolș mi jãmãtate, de la încenștãlș sekolșlși allș XVII mînã la mizlokãl sekolșlși allș XVIII. Ori-kãm însã komerçiãlș a trebșitș sã sãffere mãltș în açeastã epokã; kãçi servagiãlș fiindș întrodșș în çerile romãne, agrikãltãra a trebșitș sã kazã, mi kã dînsa mi elementele çe serveskș de instrãmentș komerçiãlși.

Legile komerçiale romãne nã konstitzarã zniș korps speçialș; kãte-va dispoziçionî relative la komerçiã se aflaș respãndite în koruãlș çellor-l-alte legî çivile, administrative saș kriminale. Abia în timpîi çei din șimã, pe la 1840, se fãkã o kondikã de komerçiã, tradșș dãne

cea franțeză din 1808, mi kare se află în vigoare astăzi.

Această kondică Domnilor, va face obiectul studiilor noastre. Dispozițiile ei voiș avea onoare a vi le espune mi a vi le komenta. Ori-de câte ori ni se vor prezenta difikăltăți saș vom înțerka nedomiriri, ne vom referi mi la sorgintea sa, la kondika franțeză! căci nșmaî prin o asemenea komparație legea noastră se poate înțelege mi mai bine. În generalș vom șrma ordinea materiilorș, așa dșne kșm se află în kondică; vom kșta însă în fie-kare titlș, mi kșnd va cere trebșinșa, a face nimte șbdivisiuni de prinșimii mi de logikș, kari ne vor înlesni foarte măltș ștdișlș mi înțelegererea legii. Nș vom șrma severș ordinea artikolilorș, niș vom kșta a le komenta nșmaî într'șnș modș praktikș; și vom kșta a face o teorie în kare șă între dispozițiile artikolilorș: așa legea va pștea fi adșsă la o șnităte de prinșinș, mi șpiritșlș prekșm mi kșprinsșlș ei vorș pștea fi mai lesne înțeleșmii. Assemenea nș vom șita șpiritșlș de kritikș; căci fșrș așeasta kșm ș'ar pștea știe daka o lege atinge saș nș șkopșlș șe mi-a propșsș? De așeaa, câte o datș ne vom servi kiar de komparații, mi vom areta dispozițiile legilorș altorș state eșropeane, pentș ka șă pștem avea kșnomtingș mi de știinșa saș eșperienșa altorș nașioni. Atșnci vom pștea vedea mai lesne defektele saș linșele legii noastre.

CARTEA ȚINTĂ.

DESPRE COMERCIU ÎN GENERALU.

TIT. I.

DESPRE COMERCIANȚI.

SECȚIUNEA I.

CONDIȚIUNILE CE CONSTITUE CALITATEA DE COMERCIANTU.

Săbț pântslă de vedere jșridikă, am vezăstă în introdăkăisnea noastră kă prin komerčiantă se înđelege ačella țe kămpărb spre a revinde, adikă spekčlatorslă. Legea komerčială, fiindă o lege esenčionnală, nă poate să se apliche asăpra țstoră ačellora țe ekonomia politikă î nămesče komerčianču. A kăstată prin țrmare să restrăngă, să preehisează nămerelă și kalitatea țeiloră țe fakă komerčislă. De ačeea legea în art. 1 definează kari sânt ačeia kari poartă karakterslă de komerčianču, de negăđuțtorı.

Maı nainte de a esamina ačeastă definičisne să

vedemș kari este interesșlș uestișnei. Auestș inte-
resș este îndoitș. Kalitatea de komerçiantș implikș
ne de o parte nișce obligacișni, ne de alta nișce drentș-
tșri. Ka obligacișni komerçiantșlș katș sș ținș re-
gistre regșlate ni formșlșite, sș pșbliçe titlș în vir-
tștea kșrșia ține starea soçiei selle, sș se sșpșntș la
jșridikcișnea komerçialș ni la arestșire, sș fie de-
klaratș falitș saș bankrștș, ect.

Ka drentșri, komerçiantșlș posedș açella de a
se jșdeka kîte o datș totș de komerçiançii, de a a-
lege membrii trișnalșlși de komerçiș, saș de a se
alege între auesti membri, de a se bșkșra în fine
de o proçedșrș mai repede ni mai pșçinș komplikatș.

Este dar de șnș mare interesș de a esamina
daka șnș individș are saș nș kalitatea de komerçi-
antș. Legea ziçe kș açella e komerçiantș kare façe
fante de negoçș, ni are negoçlșlș ka o meserie
a lși obiçnișitș (art. 1). Prin șrmare sșnt doșe
kondiçnișni kari konstitșe kalitatea de komerçiantș:
a) fantele saș aktele de komerçiș; ni b) a façe din
açeste akte o profesieșne obiçnișitș. Șnș eserçiçiiș
de akte de komerçiș mai mșlt saș mai pșçinș desș,
mai mșltș saș mai pșçinș regșlatș, nș poate kon-
stitși kalitatea de komerçiantș; açella nșmai kare din
auestș eserçiçiiș îni va façe o profesieșne a sa, poate
pșrta nșmele de komerçiantș.

Açeastș definiçieșne a legei este inkomplektș, nș
este kiarș destșlș de metodikș. Ea implikș în sine
o altș definiçieșne, açeea a fantelorș de komerçiș.
Katș dar sș ne okșpșmș ni se vedemș çe se soko-
tesçe fantș de komerçiș; kșçi nșmai atșnçi pștem
șçie çine sșnt komerçiançii.

Faptele de komerchiş. Ori-*ce* aktş fache şniş komerchiantş nş se poate konsidera, prin ačeasta kiar, kş este o faptş de komerchiş. Şniş komerchiantş poate prea bine sş nş fakş akte de komerchiş, prekşm asemenea şniş omş *ce* nş e komerchiantş poate kşte o datş sş fakş akte de komerchiş. Diferinşia este nş mai kş la ačeasta din şrmş este trebşindş a se dovedi kş karakterşlş aktşlş seş este komerchişlş, de oarb-*ce* aşpra čellş d'întiş este o presşmşişne kş aktşlş seş este de komerchiş.

Dar kare este karakterşlş şniş aktş de komerchiş? Kşm nştem kşnoaş*ce* de mai nainte daka şniş aktş este saş nş komerchişlş?

Legea nş ne dş niči o definişişne aşpra fapteleorş de komerchiş. Era kiar mai imposibilş de a fache o asemenea definişişne; kşči aktele de komerchiş potş fi atiş de nşmeroase, nşanşele *ce* elle ne presintş potş fi atş de variate, de mşlte ori se apropiş atiş de mşltş de transakşieile vieşei čivile, în kîtş o definişişne generalş ar fi fost inkomplektş, mi nş s'ar fi nşştş anlika la toate specialitşşile aktelorş de komerchiş.

Kş toate ačeasta, lşndş drentş basş nşmera-rea aktelorş de komerchiş *ce* ni se dş de lege, prekşm vom vedea mai la valle, nştem zice, într'şniş şniş de vedere generalş, kş aktele de komerchiş şnt aktele de şpekşlaşiş: prekşm kşmpşrarea şpre a revinde. Aşa kşmpşrarea prodşktelorş saş mşrşşilorş şpre a le revinde, saş în natşrş, saş prelşkrate, saş şpre a le înkiria nşmai şşlş, konstitşe şniş aktş de komerchiş. Prin şrmare ori-*ce* operadişne, fşkşş kş skopş de şpekşlş mi şpre a trage din

tr'insa zăș benefiĉiș, este o fapĉă komerĉială. Mălte akte ĉivile, prekăș vinderea, ĩnkirierea, ect. devinș komerĉiale, ĩndată ĉe se va ivi skopăș de spekălaĉiă. Intenĉiănea dar joakă zăș mare rolăș ĩn kalifikarea akteloră de komerĉiăș; ea este kare, de ordinarăș, arată dakă zăș aktă este saș nă komerĉialăș. Kă toate aĉestea, kăș vom vedea măi la vale, sănt akte kari sănt komerĉiale, kiarăș kĩndăș ar lipsi oriĉe intenĉiăne, oriĉe idee de spekălaĉie: ama simpla săbskriere a znei poliĉe konstităe zăș aktă de komerĉiăș.

Legea, nepăĉĩndăș să dea o definiĉiăne generală, aplikabilă, prekăș amă zisă, la toate aktele de komerĉiăș, proĉede ĩn enămerarea astoră akte. Aĉeasă enămerare nă se face de kondika komerĉială, prekăș ar fi fostă logikă să se fakă, ĉi de Regălamentăș Organikă, kare koprinde o mare parte din proĉedăra komerĉială. Dăne art. 306 din aĉeșă Regălamentăș să konsideră ka fapĉe de komerĉiăș:

1). Kămpăratăș prodăkteloră ĩi mărfăriloră spre a se vinde de a doăa oară, saș a se ĩnkiria, ori ĩn natăra, ori dăne ĉe se vor lăkra ĩi se vor face băne de ĩntreăsinĉatăș;

2). Oriĉe ĩntremĩndere de fabriĉi, komisiăne, transportări pe apă saș pe zskatăș;

3). Oriĉe trimetere de mărfări de oriĉe felăș vor fi.

4). Toate așăzămintele, adikă toate transakĉiășnile dintre bankieri, negăĉiătoră ĩi negăĉiătorăș.

5). Biletășrile la ordine săbtĩnsemnate de negăĉiătoră, ĩi făkăte pentă lăkrări negăĉiătoresĉi (art. 308 R. O.).

6). În fine simpla sãbskriere a șnei polițe konstitãe șnș aktș de komerçiș, dșne kșm așeasta rezãltș totș din art. 306 R. O. Nr. 4.

Așeastș enșmerare a aktelorș de komerçiș nș poate fi limitativș. Legea arștșndș așeste akte a fãkșt'o nșmaĩ ka șnș esemplș fãrș sș pretinzș a fi enșmeratș toate aktele komerçiale. Golșlș lșsatș de lege se vede și maĩ bine kșnd ne vòm referi la șorginea kiar a legisireĩ noastre. Art. 306 din Reglamenteș, kare este komiatș dșne art. 632 din kondika komerçialș franșesș, enșmerș nșmaĩ o parte din aktele enșndiate de legisitorșlș franșesș, și kari șșnt kșratș komerçiale.

Sș esaminșmș maĩ întũiș așeste akte nșmite de lege. Elle șșnt de treĩ șpeçii: Șnele kari șșnt șșnt presșmũisnea generalș kș șșnt komerçiale. Așeastș presșmũisne nș se poate derima de kșt min o dovadș kontrariș. Altele kari nș șșnt komerçiale de kșt kșnd sș kontrakteazș de komerçianũi și pentrș trebșingele lorș komerçiale. Altele în fine, kari șșnt totd'asna komerçiale, fãrș niçĩ o dovadș în kontra, și kiarș kșndș se vor kontrakta de șimili parti-kșlarĩ.

A). Acte subț presupțiunea de comercialitate.

1). Kșmpșrarea prodșktelorș și mșr-fãrșilorș șpre a se revinde — Așeste akte șșnt șelle maĩ importante, și șelle maĩ nșmeroase. Maĩ toate șelle-l-alte akte de komerçiș n'aș de șkonș de kștș a înlesni kșmpșrșrile și revinderile. Simpla kșmpșrare a șnșĩ lșkrș nș poate konstitșa șnș aktș

de comerchiș, kiar kând aचेastъ kъmpъrare a adъsș
 знș benefiчиș; katъ sъ fiъ o kъmpъrare kъ inten-
 циsne de a revinde, de a spekъla, pentrъ ka aktъlș
 sъ fiъ komercialș. Legișitorъlș este formalș, mi nъ
 poate da lokș la niчи o îndoialъ. Pe de altъ parte
 espresionile legei, prodъkte, mъrfъrî, aretș în-
 destъlș kъ aчи este vorba nșmai de lъkrъrî mișkъ-
 toare. Çelle nemîșkъtoare, kiarș kând s'ar kъm-
 пъра sîre a se revinde, nъ potș fi niचे mъrfъrî, saș
 prodъkte. Prin зmare kând çineva va kъmpъra
 знș lokș sîre a-lș revinde apoi în пърдî, nъ face
 знș aktș komercialș. Kestiъnile dar relative la pro-
 pietatea nemîșkъtoare katъ sъ fiъ esчentate din jъ-
 ridikçisnea komercialъ.

Objektele potș fi vîndъte în natъrъ, saș tran-
 sformate prin indъstriъ: ori-kъm aktъlș remîne totș
 komercialș. Observъm însъ kъ aचेste objekte, în
 raportș kъ lъkrъlș saș indъstria, katъ sъ joaचे ro-
 lъlș de objekte prinçipale iar nъ akçesorii. Kъчи
 dakъ objektъlș kъmpъratș este nșmai знș akçesorîș,
 mi indъstria saș artea este materia prinçipalъ, kiarș
 kînd s'ar revinde, aktъlș nъ poate fi komercialș.
 Аша знș mktorș че kъmpъrъ o пъnzъ mi kolorî,
 mi va face знș tabloș, pe kare apoi îlș revinde, nъ
 face знș aktș de comerchiș.

2). Kъmpъrarea de prodъkte mi mъrfъrî
 sîre ale înkiria. — Зsșlș знșî lъkrъ poate
 face objektъlș spekъladiеi прекъm mi revinderea lъi.
 Oî de kъte oî min kъmpъrare o persoanъ îmi pro-
 пъne de a face o spekъladîъ, de a realiza niचे be-
 nefiçiri, aktъlș seș este komercialș, fiъ mezîlș min
 kare se atinge aचेstș benefiчиș, revinderea saș înkî-

rierea. Se kǎvine nǎmaĩ kǎ aचेastǎ ĩnkiriere sǎ fiǎ profesionalǎ, običnǎitǎ, iar nǎ nǎmaĩ akčidentalǎ.

3). Orĩ-चे ĩntreprinderĩ de fabričĩ. — Fabrikantǎlǎ ĩmĩ pronǎne de a da o noxe formǎ materiilorǎ primitive, spre a le revinde, ĩi a profita de deferinga चे se aflǎ ĩntre vekea ĩi noxa lorǎ valoare. De ordinariǎ dar ellǎ face o kǎmpǎrare spre a revinde: aktǎlǎ seǎ este komercialǎ. Dar kiarǎ kǎnd nǎ ar fi ničĩ kǎmpǎrare, ničĩ revindere, spre exemplu, kǎnd fabrikantǎlǎ ar lǎkra objektele date de alčĩi, ĩi ĩn sokoteala lorǎ, aktǎlǎ seǎ ar fi ĩnkǎ komercialǎ: spekǎlǎgia चे ĩmĩ pronǎne ar fi mǎnka lǎkrǎtorilorǎ चे i-aǎ ĩnkiriatǎ serviciirile lorǎ.

4). Orĩ-चे ĩntreprindere de komisiǎne. — Komisiǎnea, dǎne kǎm vom vedea maĩ tǎrziǎ, este ǎnǎ mandatǎ de o natǎrǎ specialǎ; kǎčĩ komisionarǎlǎ trakteazǎ ĩn nǎmele seǎ, de ĩi ĩn interesǎlǎ ǎneĩ alte persoane; de oare-चे mandatorǎlǎ trakteazǎ totǎ d'ǎrna ĩn nǎmele altǎia. Komisionarǎlǎ ĩmĩ pronǎne a realiza ǎnǎ benefičĩǎ min servidele selle, de oare-चे kontraktǎlǎ de mandatǎ este din natǎra sa gratisǎ. Afarǎ de aचेasta, pentrǎ ka komisiǎnea sǎ fiǎ ǎnǎ aktǎ de komerčĩǎ trebǎe o ĩntreprindere, iar nǎ ǎnǎ aktǎ isolatǎ de komisiǎne.

5). Orĩ-चे ĩntreprindere de transportǎ pe apǎ saǎ pe ǎskatǎ — Orĩ de kǎte orĩ o persoanǎ saǎ o societate ĩmĩ face o profesiǎne običnǎitǎ din transportǎlǎ persoanelorǎ saǎ mǎrfǎrilorǎ de la ǎnǎ lokǎ la altǎlǎ, o asemenea ĩntreprindere konstitǎe ǎnǎ aktǎ de komerčĩǎ. Prea pǎđinǎ ne pasǎ dakǎ mezilǎ de transportǎ sǎnt vitele, vaporǎlǎ saǎ vĩntǎlǎ: orĩ-de kǎte orĩ transportatorǎlǎ ĩmĩ pronǎne

a speksla, a realisa zņš benefiċiž, aktzļš sež este komercialž.

6). Ori-ċe trimetere de mǝrfǝri de ori-ċe felž vor fi. — Aċestž artikolž, kare formeazǝ alinea 3° ĩn art. 306 din Reg., este, dzpe mine, fǝrǝ niċi zņš ĩnċelesž. Ĉe se ĩnċelege ĩn adevǝrž min ori-ċe trimetere de mǝrfǝri? Este oare kǝmpǝrarea sǝre a revinde? Aċeasta nǝ poate fi, kǝċi s'ar konfǝnda kǝ N° 1 ċe esamǝrǝrǝmž. Se ĩnċelege komisǝnea saž transportzļš? Aċeasta iarǝm nǝ poate fi, kǝċi s'ar konfǝnda kǝ N° 4 mi 5 ċe vezǝrǝmž maĳ sǝs Ĉe dar poate fi aċeastǝ trimetere de mǝrfǝri? Pǝtem zĳċe kǝ min aċeasta kiar kǝ nisċe mǝrfǝri saž prodǝkte se vor trimete znde-va, aktzļš ċe va rezlta de aċi va fi komercialž? Niċi de kǝm; kǝċi aċeste mǝrfǝri s'až trimesž poate nǝ-maĳ ĩn darž, fǝrǝ niċi zņš skopž de speksladǝrǝ; saž s'arž fi trimesž de kǝtre o persoanǝ ċe nǝ ĳe komerċiantž mi pentǝrǝ promiele selle trebzǝnċi. Simpla trimetere a mǝrfǝrilor nǝ poate dar konstǝtǝ zņš aktž de komerċiž.

Kare dar a pǝstǝ fi skopzļš aċestǝi alinea din art. 306? Dzpe mine aċestž alinea este fǝrǝ sensž; kǝtž desǝre skopzļš sež, de va fi avǝtž vre-zņzļš, ĳa ĩmplinitž kǝ mǝltǝ stǝngǝċiǝ. ĩn adevǝrž, art. 306 fǝ komiatž, kǝm amž zisž, dzpe art. 632 din K. K. fr. Ĉelle doze alinea din aċestž din zǝrmǝ artikolž sǝnt komiate esaktž; alineele ĩnsǝ 3, 4 mi 5 din testzļš franċesž sǝntž sǝrǝimate mi sǝnlinele kǝ alinea a treea din art. nostrǝ. Dar aċeastǝ alinea, min esǝresǝnile selle, trimeterea de mǝrfǝri poate sǝnlinele disǝnǝiǝnile kodzļxi franċesž znde se

vorbesce de întreminderile de farnimente, de spektakole pablice, de operațiunile de bankъ ect.? Niçi de ksm. Aceste akte atîtș de komerçiale, sânt kiar esklăse prin terminăș vagș mi impropriș allș legislatorășlî nostră. De aceea fiindș kъ ne propunem açi a enșmera çelle mai importante akte de komerçiș, este de datoria noastră a esnece mi aktele çe fărъ ama de stъngachiș esklăse din lege.

Așa, se mai konsiderъ ka akte de komerçiș:

a). Întreprinderea de farnimente. —

Această întreprindere are lokș kъnd çineva se leagъ a da prodșktele saș objektele çe a kșmpăratș, în deplinъ proprietate saș nșmai șșăș lorș. Așa întreprinzătorii de dekoradii la serbătorî pablice saș private, întreprinzătorii de lșminarea orașelorș, de kșrșdirea lorș, de nștrimentăș armielorș, ect. fakș aceea çe se nșmesce o întreprindere de farnimente, adikъ șnș aktș komerçialș.

b). Întreprinderile de spektakole pablice. — Prin spektakolș pablikș înșelegem ori-çe felș de reprezentadii çe se dъ pablikășlî spre a-lș amșsa: Direktorăș șnei asemenea întreprinderi înkieriazъ talentele artistilorș, mi le kombinъ ama în kъt din elle sъ fakș o petreçere spre a se vinde. Prin șrmare, aktăș seș este o spektakiș, adikъ șnș aktș de komerçiș. Kъnd însъ direktorăș ar fi mi ellș șnș artistș kare ia parte în lăkrăș komșnș mi im-părgșente kș çei-l-adii prodșktele indșstriei lorș, o asemenea întreprindere nș este o spektakiș, çi eserçidiăș șnei profesioni în komșnș: aktăș dar nș va fi komerçialș. Asemenea kъndș șnș artistș, se însogșeçe de kъdi-va adii spre a-șî manifesta talen-

tblš seš, mi a da kšte-va reprezentaii pšbliče, fanta sa nš este komercialt: Paganini dšndš koncerte prin Ešropa, nš fšcea šnš aktš de komerčiš. Prin šrmare nšmaš ačella če va šnkiria talentele artistilorš mi va face din ačeasta o profesizne mi o snekšladiš običniš, se poate konsidera ka komerčiantš. Dar čei-l-alđi artistš nš sšntš komerčianđi: relađišnile dintre đinšii mi čei-l-alđi četšđeni se vor regula de tribunalele čivile; nšmaš relađišnile lorš kš direktoršš šntreninzštoriš sšnt sšpšse kompetinđe komerčiale. Asemenea mi direktoršš este komerčiantš nšmaš în relađišnile selle kš aktorš, mi pentř ačea če privesče šntreminderea sa.

Legisitoršš romšnš ar fi trebšitš sš nšmeas- kš šnš asemenea aktš, kare poate da lokš la mšlte difikšltđi praktiče.

c). Operađišnile de skimbš mi de bšnčš sšnt asemenea akte komerčiale. Nš se potš šnsš trakta ačš pšnš če maš šntiš nš vom vedea polidile mi biletele la ordinš.

Ačestea sšnt, în generalš, aktele če se aflš sšbt presšmpšiznea de komercialitate; kari sšnt prin sine komerčiale. Orš-čine dar, fiš komerčiantš saš partikšlariš, ar face šna din šntreminderile maš sšsš aretate, devine komerčiantš mi este sšpšsšš jšridik- đišniš de komerčiš. Este šnsš liberš a dovedi kš operađišnea sa n'a avštš ničš šnš skonš de snekš- ladiš, mi kš prin šrmare aktšš nš este komer- čialš.

Sš trečem akšm la adosa klasš de akte ko- mercialē.

B). Acte comerciale din cauza calității persoanelor.

1). Toate așiezmintele, adică toate obligațiunile dintre bankieri, neghdițtorî și neghdițtorashi. (N° 4 art. 306 R. O.).

Acheste akte sânt komerciale nșmaî din kassa kalitșii persoanelorș. Șnș komerčiantș, ka omș, poate sș kontrakteze obligațiuni relative nșmaî la trebșingele selle personale. Legea însș presșmpșne de ordinariș kș obligațiunile che se kontrakteazș între komerčianșii, fiș de ori-che natșrș, sânt relative la akte de komerčiș. Nșmaî o dovadș kontrariș poate derima ačeastș presșmpșșne. Amia, aktele kiar, kari din natșra lorș sânt čivile, îndatș che se formeazș între komerčianșii, sânt konsiderate ka komerciale. Amia, de esemplș, mandatslș, kare din natșra sa este čivilș și gratsitș, devine aktș komerčialș kșnd se formeazș între komerčianșii și este plștitș. Asemenea este și kș depositslș kșnd este plștitș, și kș imurșmștșlș kș dobîndș, și alte kontrakte kari, alt-felș, sânt čivile.

2). Biletele la ordine sșbt-însemnate de neghdițtorî și fșkște pentrș lșkrșri neghdițtoresčii. (Art. 308 R. O.)

Acheste bilete nș konstitșe șnș aktș de komerčiș, de kșt kșnd se vor sșbt-însemna de șnș komerčiantș, și pentrș șnș interesș komerčialș. Alt-felș remșnș akte čivile. Legea maî adaogș kș elle devin akte de komerčiș kiar kșnd vor fi sșbt-însemnate de șnș partikșlarș, însș girate de șnș neghdițtorș.

C). Acte ce sunt necesariu comerciale:

Nșmaî șnș singrș aktș are ačestș karakterș;

acestea sânt poliđele. Legea deklarъ kъ toate îndatoririle че senaskъ din poliđe sânt komerçiale, (art. 306 § 4 R. O). Simpla dar sâb-skrîere a znei poliđe konstitze zni aktъ de komerçiș, fîrъ distinkçisne despre kalitatea persoanelorъ saș despre skopulъ че-шî aș propoziș min aчеa sâbskriere. Pîđinele esçençisni relative la aчestъ sâbjektъ le vom vedea, kъndъ vom trakta aчeastъ materiъ.

Aчeste sânt чelle mai prinçipale fante de komerçiș. Vom reveni iar asъmra lorъ kъnd vom trakta despre proçedъra komerçialъ. De o kam datъ trebъea sъ determinъm, mai mълtъ saș mai pîđinș, kari sânt fantele de komerçiș, spre a ne pъtea face o idee asъmra kalitъđii de komerçiantș.

Așia spre a fi çineva komerçiantș katъ mai întîi sъ fakъ zni aktъ de komerçiș, sъ se afe într'zna din întreminderile de natъra aчellora че arъtarъmș, saș mai bine sъ se afe în zna din kondiçisnile че vъ-zъrъm mai sșsș.

Dar aчeasta nъ este destълș. Aktълș de komerçiș, singъrș, isolatș, nъ poate konstitzi kalitatea de komerçiantș. Mai trebъea, dъpe kъm ziçe legea, înkъ alte doze kondiçisni: obiçeișlș шî profesisnea.

Așia, zni aktъ saș mai mълte akte de komerçiș, isolate, nъ sânt destъle spre a ne atribzi kalitatea de komerçiantș. Trebъea ka din aчeste akte o persoanъ sъ-шî formeze o profesisne obiçnișitъ, adikъ ka serviçișlș aчestorș akte sъ fîrъ destълș de desș шî de reglatș înkъ sъ konstitze pentrъ çelș че le face o esistinçiъ, o posiçisne soçialъ. Kъte-va akte de komerçiș potъ sъ fakъ ne çine-va a se sșmъne la

juridikciunea komercială; dar kă ačeastă ellă nă are kalitatea de komerčiantă. Săre esemnlă ačellă če ar sčbskrie nekondenită poliđe pentră trebăingele selle partikulare este, min ačeastă kiar, sčpărs tribunali-loră de komerčiă; este departe însă de a avea kalitatea de komerčiantă; kăčī ellă nă-șī fache o profesione din astă sčbskriere. Juridikciunea șī kalitatea de komerčiantă sčnt doxe lăkrări diferite, kari nă trebăe să se konfăndă. Juridikciunea komercială adăče kă sine kompetenția tribunaleloră de komerčiă șī arestăirea; dar kalitatea de komerčiantă mai adăče șī alte obligăciuni, prekəm đinerea registreloră, deklararea de falită ect.

Kalitatea dar de komerčiantă nă se đă de kărt kănd, din eserčiciălă akteloră de komerčiă, șī fache čineva o profesione običnăită. Legea nă ne ziche kăte trebăe să fiă ačeste akte, ničī kəm se kăvine a se manifesta intențiunea. Ačeste kestăni nă se păteaă trakta de lege; remînă a se decide de îndelepčiunea tribunaleloră.

Observămă kă nă e trebăingă ka profesionea să fiă prinčipală, e destălă să fiă običnăită. Așia, ačellă če va avea o altă okpăciune prinčipală, prekəm șnă avokată, se poate prea bine konsideră ka komerčiantă, îndată če va fache običnăită akte de komerčiă. Altfelă legea ar fi omrită ne o persoană, če are o altă profesione prinčipală, să se okpăe șī de komerčiă: ačeea če ar fi fostă vătămătoriă kiar komerčială.

Patenta asemenea nă este o kondițiune nečasară kalităđi de komerčiantă. Este o eroare întinsă kă patenta đă kalitatea de komerčiantă, kă ea determină

această calitate. Art. 1. din K. Kom. nu menționează nimic despre această condiție; mi că dreptul căvintă; ктчи plata patentei este o mesură cărată fiskală, iar nu o condiție legală ce ar avea consecințe juridice. Art. 90 mi 91 din R. O. prețum mi legișirea din 1850 Okt. 11 regălează modăș plătii patentelorș mi persoanele ce sânt smpășse la această plată. Este adevărată că în generală tođi komerčianđii sânt smpășșii la patentă; dar potă fi komerčianđi, de mi fără patentă: prețum asemenea potă fi persoane ce plătteskă patentă fără a fi komerčianđi: așia de esemnlă, în Franția, avokađii plătteskă patentă, de mi nu sânt konsiderađi ka komerčianđi.

SECȚIUNEA II.

PERSÓNELE CAPABILE ȘI INCAPABILE DE A FACE COMERCIŪ.

Ori-ce persoană kapabilă de a kontrakta poate să fakă komerčiš. Kapabilitatea este regăla generală, inkapabilitatea esčenđișnea. Ori-cine poate să fakă komerčiš, afară numai de aceia pe kare legea i-a omrită formală.

Libertatea komerčisăi kată să fiă dreptăș komăș. Instiđișnea komerčisăi este de dreptăș giđuiloră. Străiniă ka mi păminteniă aș dreptăș de a eserčita komerčiš într'ăș stată. Acestă prinčipiăș nu este admisă, într'ăș modăș absolută în toate statele eșropene: străiniă, în mălte state, sânt smpășșii la nișce mășăi mi garanđii șpețiale.

În România libertatea comerțului este proclamată prin art. 154 din R. O. Ori-șe individș, streinș saș pământeanș, poate eserșita comerțușlș îndatș ște se va sșpșșne la mesșrile administrative și polișieneshi. Așeste mesșri potș varia dșne kșm va șere interesușlș komerțușlș nașionalș.

Kștș desșre patentș, art. 91 R. O. deșide, kș konfomș kș amiezemintele ște se afșș între Înnałta Poartș și șelle-l-alte Pșteri, nș vor plști patentș streiniș ște vor fașe negoșuș kș aridikata. Disposișne inșșstș și nelogikș, de oare-șe pșmșnteniș sșnt sșpșși la patentș. Se poate inșșlege lesne perderea ște rezșltș pentrș fiskș din așeastș mesșrș. Kștș desșre strșiniș ște fakș komerțuș kș amenșntșlș, așestș artikolș adaogș kș vor fi sșpșși la patentș ka și pșmșnteniș. Dar legisirea din 11 Okt. 1850, ște veni șș modifșe art. 90, 91 și 92 din Reg. șș mai fașe așeastș distinkșne. Art. 1 alșș așestei legi zife kșratș kș ori-șine va fașe vre șnș negoșuș in așestș Prinșinatș, va fi sșpșș a lșa patentș fșrș oseșire de kondișiș. Prin șrmare totș strșinușlș ște va fașe komerțuș kș aridikata saș kș amenșntșlș katș șș fiș obligatș la plșșirea patentei. Așeastș kondișne se șrmeazș in praktikș? Streiniș se sșpșșș la o lege atitș de formalș? Resșnsșlș ilș potș da inșșegașuș fiskșlș.

Afarș din așeastș mșșrș kșratș fiskalș, niși o altș kondișne nș se mai șere de șeșea romșnș șșre a fi komerșiantș, afarș nșmai dakș nș se va fi afșndș in șna din inkașașitșșile preskrise de lege.

Șnele din așeste inkașașitșși sșnt preskrise de

lege într'ună interes generală, altele într'ună interesă partikulară. Într'ună interesă generală, în interesă kiară allă komerčislăi, legea ompresce pe unele persoane de a face komerčiș, din kassa pozițiunei lorș sociale, kare le ar prokura prea multe avantaje asupra chellor-l-aldă komerčianđi. Așia ministrii și fonkționarij pârđi administrative sânt, dșne Regimentș, omđi de a face komerčiș; kăčî inflingda che le dș pozițiunea lorș i-ar face perikșloșî pentru chel-aldă komerčianđi; și apoi interesă komșnă chere ka eî sș se okșne eskłsivă nșmaî kș fonkțiunea lorș. Assemenea samsarij și mizločitori j de skimbș sânt omđi de a face akte de komerčiș (art. 82 K. K.); kăčî misiunea lorș fiind de a komerčia pentru alđi, nș ar pștea fi destăș de probi și imparđiali kșnd ar komerčia pentru eî kiară.

Observămă însă kă dakă ačeste persoane komerčiează, în kontra voinđei legei, aktele lorș nș sânt nșlle, čî valabile. Prin șmare se șșpșnă la jșridikția komerčială și la toate konsekșingele aktă-lă komerčială. Ațreia persoană dar nș închearkă ničî o pagăbă din ačeastă kontravenđiă. Pedepsa este șpecială nșmaî pentru kșlpabili. Așia ministriș și fonkționariș administrativș che vor face komerčiș, se vor pedensi dșne art. 141 din K. Kr. prin amendă și skoatere din fonkțiune; samsariș și mizločitoriș de skimbș se vor pedensi prin amendă și închetarea fonkțiunei lorș (art. 84 K. K.), și se vor deklara bankștari în kază de falimentă (art. 86 K. K.).

Inkapačitđile meskrise de lege într'ună interesă partikulară sânt ačellea alle minorilorș și alle

femeilor m̄ritate. Konform̄ k̄ smirit̄sl̄ de libertate all̄ legei, ea presint̄ în aчellam̄ timn̄ mi kondiționile k̄m ar p̄tea înчeta ачeste inkapачit̄d̄i.

I. Despre minorele comerciant̄i.

O persoan̄ че n̄ a ајns̄ înk̄ a avea зн̄ н̄mer̄ de аn̄ oare-kare determinad̄i de lege, este pres̄p̄ns̄ k̄ n̄ are niчi dest̄l̄b̄ înдеlegere, niчi dest̄l̄b̄ esneriind̄b̄, spre a-ш̄i administra sinḡr̄ а-vereа mi interesele selle. De ачeea legeа deklar̄b̄ în general̄ pe minore inkapabil̄ de a kontrakta (art. 3. part. 1. kap. 3. K. Чiv.); min̄ з̄mare este inkapabil̄ mi de а face зн̄ akt̄ de komerчӣ sā de а se obliga komerчиал̄.

Dar ачeast̄ disposiționne este f̄k̄t̄b̄ n̄mai în interesl̄b̄ minorel̄i, n̄mai spre аl̄ protege în kontra чellor̄ че ar p̄tea аb̄ssa de neesperienча l̄i. K̄nd dar interesl̄b̄ l̄i чere de а face komerчӣ, k̄nd minorele а dat̄ dovezi de mat̄ritate, de smirit̄ sā de o m̄lt̄ antit̄dine komerчиал̄, legeа îi vine în ајstor̄, mi-i înlesnesче mizlok̄l̄ de а komerчиа. De m̄lte-or̄i kiar s'ar аd̄че m̄lt̄ paḡb̄b̄ minorel̄i de i s'ar ref̄ssa eserчиiđ̄l̄ komerчӣl̄i, spre esempl̄: k̄nd ar mosteni pe p̄rintele sē mi ar treb̄i s̄-i kontinче operaciōnile komerчиале; k̄nd s'ar îns̄ra k̄ o femeе че i-ar аd̄че de zestre зн̄ stabiliment̄ komerчиал̄; k̄nd p̄rind̄i sā аlđ̄i ar voi s̄-l̄ fак̄ а intra într'o аsociaciōne че i-ar fi аvantagioas̄, ect. În toate ачeste kaze înдеlegem k̄t̄ interes̄ ar p̄tea avea minorele spre а komerчиа.

Dar legeа k̄st̄b̄ înk̄ а l̄ga m̄ss̄r̄i spre а pre-

tege pe minore kiar kând îi va akorda voea de a komerchia. De aci provine îndelentele kondiționni че se черș de lege, pentрu ka нu minorele сu devinu viktima dechisiōnci selle. Aceste kondiționni сunt în нu merș de patрu, dъne art. 2 din K. Kom.

1° Еманчипarea. — Prin emanчипare minorele dobъndesche drentslъ de a-шi administra бuнu-rile selle. Ka komerчiantș ellș devine majore în privinđia aktelorș de komerчiș; prin xmare legea нu пutea сu-lъ lase în minoritate în privinđia чellorș-l-alte akte de administrație. Еакu pentрu че legea voesche ka minorele сu нu poatъ komerchia mai înainte de a fi emanчипatș.

Legea adaogъ kъ асeastъ emanчипare katъ сu se faktъ dъne pravila пu mîntxlъi, adikъ dъne kondika Karagea. Observъmș însъ kъ ar fi fost mai bine сu se zikъ dъne legile чivile; kъчi formalitъdile emanчипаției se affъ în legea din 23 Fevr. 1833. Kondika Karagea abia menționeazъ emanчипаția шi aratъ kъ minorele poate чere emanчипarea de la Domniъ (art. 4 part. 1 kap. 3). Legea din 1833 regъleazъ mai pe largș асeastъ emanчипare, шi prevede mai mълte kaze, преkъm шi drentъrile че re-sълtъ din emanчипare.

Art. 2 din legea din 1833 ziche kъ emanчипarea se dovîndesche de sine-шi min kъсuторiъ; асееа че нu e превъzтș de Kondika Karagea. Kъ toate astea, fiind-kъ асeastъ lege komplekteazъ Kondika, пuтем ziche kъ emanчипarea че re-sълtъ din kъсuторiъ este assemenea destълъ sipe a împlini kondiționnea черuтъ de lege.

2). Etatea de 21 anî. — De ordinariș xнș

minore se poate emană de părinții săi, având e-tatea de 18 ani (art. 3. leg. 1833). Dar spre a pte-fa face komerchiș katъ sъ aiбъ 21 de ani; kъчi ka-litatea de komerchiantș are niște efekte atît de seri-ouase, spekladișnile komerchiiale îlș potș atrage în in-trenrinderi atîtș de perikșloase, în kît legea a trebsitș sъ chearъ de la dînsulș o mai mșltъ matsritate de spirițș, de kît chere pentru simpla administrație a a-veriî selle.

3° Aștorisația de la oare-kare persoa-ne. — Afarъ de emanăparea cherștъ, minorele mai katъ sъ aiбъ o aștorisațiș spechiialъ datъ de tatъ-seș, saș, în kazș de lipsa ori nepștinga lși, de mșmъ-sa, saș în fine, kъnd nș sșnt părinți, de la tștoriî sêi. Kaxsa aचेstei prekađișni se îndelege lesne. Fiind-kъ minorele komerchiantș fače niște akte kare îi potș perikola toatъ starea lși, mintr'o deklarađișne de fa-limentș, legea a voitș ka ellș sъ ia konsilișlș mi al-torș persoane mai matșre, kare, prin esperiența lorș mi legъtsra lorș kș minorele, îlș potș protegea mai kșvîncosș. Observъмș însъ kъ legea adaogъ, ka aștorisația datъ de părinți saș tștori sъ fiș adev-eritъ de tribunalișlș çivilș lokalș. Amș îndelege a-चेastъ disposiđișne kъnd ar fi vorba nșmai de aș-torisaiția tștorelși; kъчi soličițđinea че aș tștoriî pentru interesele minorelși nș presintъ aчelleamî ga-ranđi ka aчeea a tatъlși mi a mșmei.

Amș îndelege assemenea aचेastъ disposiđișne în çerile aчellea șnde nimeni nș poate eserçita komer-çișlș fьrъ o aștorisațiș a magistrađilorș, prekșm este în Aștria. Dar legea noastrъ e de șnș altș prinçimîș, konformș legei françese. Aचेastъ din șrmъ lege (art. 2

K. Kom.) are mai multă konfidență în astorisația pînărilor; nu cere aprobarea tribunalelor de kurt kînd e vorba de konsiliul de familie, adikt la noi, de istori. Aceasta era mai logică de a se zice mi de legea română; mi dăca nu s'a zis, kăsa a fost poate numai din o difikiltate de tradukțiune.

4° Păblicitatea astorisației. — Drențurile ce kăstigtă minorele ka komerçantă merită a fi ținute mi de persoanele a treea. Aceasta este kiară în interesul minorelei, alle kărti transakții komerțiale potă avea atșnți mai multă înlesnire de a se opera. De aceea dar legea voesce ka astorisația să fi păblikată. Păblicitatea ei rezultă din înskrierea ce i se face într'o kondiktă a tribunalei de komerț saș, în lipsă de ună asemenea tribunală, în kondika judekătoriei lokale, unde minorele voesce a se stabili; mi din linirea acestei astorisații pe pîreții a chestoră tribunale.

Aștia, ună minore, spre a dobîndi kapăcitatea cherstă ka să komerțieze, kată să rezneaskă chelle patră kondițiuni ce vezrămă. Atșnți ellă e sokotită ka majore în privința tstoră aktelor de komerț ce va face (art. 11 leg. 1833).

Dar kiară kînd minorele va voi să faktă ună aktă isolată de komerț, inkă kată să împlineaskă kondițiunile ce esaminărmă; kărti ună singră aktă poate să fi totă aștia de desavantagiosă pentră dînsul ka mai multe akte. Assemenea kînd minorele nu-și va face din komerț o profesie a sa obișnuită, îndată ce a împlinită formalitățile cherste, se sokotesce ka majore în privința aktăi isolată ce a făkă. — Art. 3 vorbesce de minorele ce nu va fi

negzdiǎtoriŝ; min ačeastă îndelege pe ačella țe nă fače din komerčiiŝ o profesizne a sa običnitiť. Legea adaogť kť minorele va fi sșpnșșđ la formalitiť-đile din art. 2, îndatť țe va voi a fače șnșlđ din aktele aretate în art. 309 din R. O. Se vede însť ači o eroare poate de ținarđ; kťčii art. 306 iar nă 309 enșmereză aktele de komerčiiŝ.

Dar daka minorele nă a împlinitť kondiđiznile ținerte de art. 2, nă poate avea kalitatea de komerčiantđ, kiar kťnd ar eserčita fante de komerčiiŝ. Prin șrmare nă se va sșpnșne niči jșridikđiznei komerčiale, niči înkisorei.

Maı observămđ însť kť minorele komerčiantđ are o kapadıate kompletť nămaı pentră aktele relative la komerčiiŝ seđ. Doze natșri jșridiče se aflť în minore: șna komerčialť mi alta čivilť. Ka komerčiantđ ellđ poate fače toate aktele țe se raportează la komerčiiŝ seđ; ka čivilđ, mi pentră toate obligadıznile țe eșđ afarť din natșra komerčiiŝ seđ, ellđ va remınea sșbt imperișlđ drentșlđ komșnđ.

Din kassa ačestorđ doze natșri țe esistť în minorele komerčiantđ, maı rezłtť kť, kťnd minorelđ i se va retrage emančinadıa, din kassele prevțzște în art. 12 din legea din anșlđ 1833, kapadıatea sa komerčialť încetează în ačellamı timpđ. În ađeverđ, de mi komerčiantđ, minorele se aflť înkť sșbt imperișlđ drentșlđ komșnđ, în čeea țe nřivesče aktele viđei čivile. Kťnd ačeste akte vor fi esagerate, kťnd minorele va abșsa de a sa libertate čivilť — kiar de ar administra bine affačerile selle komerčiale — legea permite de a i se lșa înapoi e-

maniparea. Dar atunci nu mai znesce kondiționile cerute spre a fi comerciant; prin zmare nu mai poate face comerț. Ar trebui însu, în interesul celor de allă treilea ca acesu revokare să miimeaskă acesu publicitate ca mi astorisaia.

Să vedem akum toate konsekințele ce rezultă pentru minore din kalitatea sa de comerciant.

Amă vezută kă dune art. 11 din legea din 1833, minorele comerciant este sokotită ka majore în privința obligațiilor selle komerțiale. Aceasta este adeverat; însu nu într'ună modă absolută.

Așa minorele însu poate vinde averea sa miskătoare, pentru interesele selle komerțiale; poate să se apere mi se atace în jstia; e smpesă juridikivneă komerțiale, mi arestareă; se poate deklara falită saș bankrută. Dar pe de altă parte, nu-mi poate înstreina, nič i ipoteka averea sa nemiskătoare de kă kă întărireă jdekătorieă, kare va esamina mai înti daka acesu este spre folosul komerțial seă. Kondika franșesă (art. 6) a cerută acesu întărireă a jdekătorieă numai pentru înstreinare, iar nu mi pentru ipotekarea imobililor. Legisitorul romăn, pentru mai multă prekașivneă a cerut'o în amîndoze kazrile. Dar acesu nu opresce de a se vinde toată starea minoreă, mobilă saș imobilă, în kază de faliment.

II. Despre femeea măritată comerciantă.

Legisitorul, spre a stabili znită în menaș mi în administraia averei soșilor, a voită ka bărbatul să fi kășă acesu menaș; ellă să aiă

administrația stărei soților. Când femeea are zestre, raporturile ce intervin între dânsa și bărbatul-seș asupra acestei averi, sânt de o singură natură, care constituie aceea ce se numește regimul dotat. Consecințele acestei regim, care vine de la Romani, sânt că femeea rămâne doamnă pe dota sa; bărbatul se bucură numai de fructe și are administrația, (art. 10, part. 3, cap. 16. K. Civ.). De aici urmează că femeea, împreună și bărbatul, nu poate nici să înstrăineze, nici să ipotecheze obiectele dotei, de cât în oare-care cazuri a nume speciale de lege (art. 32 și urm. id.); căci de ar înstreina femeea ar lipsi pe bărbat de dreptul seș de usufruct; de ar înstreina bărbatul ar lipsi pe femeie de dreptul seș de proprietate. Totuși din aceste cazuri ei nu pot să se ipotecheze dota. Dar femeea nu poate nici să se oblighe față de autoritatea bărbatului; căci atunci ar ataca dreptul de administrație al acestuia, și l'ar lipsi indirect de fructele dotei. Femeea dar maritată se află într'un fel de incapacitate; căci ea nu poate face nici un act al dreptului civil, față de autoritatea.

Această incapacitate este civilă, iar nu naturală ca aceea a minorei. Aceasta nu poate să contracteze din cauza imperfecțiunii spirituale și juridice. Femeea din contra, poate fi majoră, poate avea toată maturitatea spirituală; legea însă, împreună am zis, spre a pune acordul și unitatea între soți, pune pe femeie sub autoritatea bărbatului, și o împiedică de a face, de sineși, aktele dreptului civil.

Dar femeea maritată, afară din dota sa, poate avea lucruri care să fie alle selle proprii, atât în

proprietate kýt mí ñn zszfræktš. Legea romznbz nž-
mesče ačeste bžnžřĩ esoprikz; alte legĩ le nž-
meskš parafernale. Aszpra ačestorš bžnžřĩ le-
gea deklarz ne femee proprietarz absolztz; le poate
vinde, ñnkiria, ipoteka, dzřzi, de sinemĩ mí fzřz voea
bzřbatzřĩ, (art. 46 part. 3 kap. 16 K. Čiv.)

Kari ar fi konseksinzele ačesteĩ sisteme kžnd
se atinge de o femee mžřitatz če ar voi sz faktz ko-
merčĩš? Činžndž-ne kiar ne limitele žneĩ severe mo-
deracijĩ ar trebzĩ sz zĩčemn, kž ñn generalš o femee
mžřitatz nž poate sz faktz komerčĩš fzřz voia saš
szirea bzřbatzřĩ seš; kž fzřkžnd komerčĩš, obliga-
cijnile če ar kontrakta relative la ačestš komerčĩš,
ar trebzĩ sz se esekzte ne venitžřdž doteĩ, iar nž ne
proprietate. ñn adevzřž, bzřbatzřdž, permitžnd femei
selle a komerčĩa, a konsimžitš min ačeasta mí la
konseksinzele če rezřtz din komerčĩš; dar fiind-kž
ellš se bzřžřz nžmaĩ de fzřktele doteĩ mí alle ko-
merčĩžřĩ femei selle, žřmeazž a fi respžnsabilš nž-
maĩ ne ačestš venitš, iar nž ne toatz starea lzĩ. Ne
de altž parte, dota, fiind deklaratz inalienabilš, fe-
meea nž poate face a se ñnstreina min fantele selle
de komerčĩš; afarž nžmaĩ kžnd va avea mí eso-
mikz, kare, dzřne kžm amš vezřtz, este alienabilš.
Atžnčĩ femeea komerčiantz va fi respžnzetoare maĩ
ñntžřž ne bžnžřile selle parafernale, apoĩ ne venitžřdž
doteĩ selle. — Eakz sistema logikz mí moderatz če
ar fi trebzit sz easž din minčimile esřřse de legea
čivilž.

Ačeasz sistemž fz žřmatž de legea komerčĩa-
lz? Ničĩ de kžm.

Art. 5 zĩče, kž femeea mžřitatz nž poate fi až-

torisatъ de bърbatъlъ seщ de a komerchia, de kъt nъmaї kъnd va avea o esonrikъ, adikъ o avere a sa пропrie, destinsъ de dotъ. Nъmaї atъnчї ea poate пърta kalitatea de komerчiantъ, nъmaї atъnчї i se poate aplika toate drentъrile ши datoriele че resълtъ din ачеastъ kalitate.

Kъnd їnsъ femeea va avea nъmaї dotъ, iar nъ ши esonrikъ, nъ va пstea пърta kalitatea de komerчiantъ, kiar kъnd bърbatъlъ o va astorisa съ fakъ komerчїщ. Art. 6 зїче kъратъ, kъ ea atъnчї se konsiderъ kъ negъдїutoresче ne seama bърbatъlъї. Ellъ dar, iar nъ femeea sa va fi komerчiantъ. Bърbatъlъ va fi respъnsabilъ nъ nъmaї ne venitsъlъ doteї, чї ne toatъ starea lъї.

Aчеastъ sistemъ este logikъ, este konformъ kъ spiritsъlъ kiar legeї чїvile? Съ esaminъmъ:

Nъmaї femeea kъ esonrikъ, зїче legea, poate съ fiъ astorisatъ de bърbatъ ka съ komerчїeze. Legisitorъlъ a voitъ kъ ачеастa съ arate kъ atъnчї femeea are o stare de kare poate dispъne, are, minъ жmare, kъ че съ respъnzъ de obligadїъnile selle komerчїale. Bърbatъlъ nъ are нїчї жнъ drentъ asъnра ачестеї averї, нїчї asъnра frъktelorъ eї; minъ жmare ellъ nъ se poate їмпъртїши нїчї din benefїчїrile че ar trage femeea din komerчїsъlъ seщ. Dakъ ellъ o astoriseazъ їn ачестъ kazъ, ачеастa provїne nъmaї din respъktsъlъ че trebъe съ se akoarde drentъlъї същ de protekдїъne asъnра femei. Їndelegem ачесте prinчїpe.

Dar femeea че nъ va avea esonrikъ poate съ айбъ o dotъ. Legea чїvιλъ dъ drentъ bърbatъlъї de a se бккъra de frъktsъlъ ачестеї dote. Ачесте frъkte konstitъe pentръ bърbatъ o avere miskъtoare de kare

ellă poate dispune cum va voi. Este adevărată, că nici bărbatul, nici femeia nu poate, în generală, nici înstreina, nici ipoteca dotei; dar nimic nu oprește pe bărbat de a înstreina, de a dăruși chiar frăcteale ce scoate din avere dotei. De ar voi bărbatul să actoriseze pe femeia sa să facă comerț, ce ar face ca aceasta de cât ca cum ellă ar zice că permite femeii de a dispune de frăcteale dotei selle? Pentru ce legea s'ar oprește la o asemenea voindă? Ce act ilegală, să arbitrară vede ea aici? Intențiunea bărbatului este destulă de manifestată prin publica actorisării ce dă femeii selle; ellă se dă ca responsabilă pe venitul dotei despre obligațiunile comerciale ale femeii selle. Dacă aceasta va avea și alte bunuri proprii, creditorii femeii vor avea o garanție mai multă. Neavând de cât dotei, nu este mai puțină adevărată că bărbatul s'a obligat pe venitul ei. Când, legea zice în art. 6 că bărbatul, ce actorisează pe femeia sa fără esonikă a comerțului, se îndatorează pe averea lui, legea trece, kred, peste intențiunile bărbatului, kalkă peste justiție chiar; căci bărbatul are numai venitul iar nu și proprietatea dotei; legea însă îl face responsabilă pe chiar proprietatea averii lui.

Această sistemă a legii are mai multe consecințe rele. Femeia măritată nu poate comerț de cât având esonikă. Dar nu toate femeile măritate s'au esonikă. De aici rezultă că un mare număr de femei s'au esonikă din comerț, s'au adică lipsite de un mizloc onest de înăvțuirea copiilor și familiei lor.

Afară de aceasta când femeia dăne art. 6 este

мессѣтъ кѣ комерціазъ пентрѣ бѣрбатѣлѣ сеѣ, се
 ѣндеlege кѣ ea нѣ este комерціантѣ. Бѣрбатѣлѣ сеѣ
 are ачeastѣ kalitate; femeea нѣ este de кѣт репре-
 sentантѣлѣ, intendантѣлѣ сеѣ. Че mare конфѣссіone re-
 sultѣ de ачї? Femeea este kare комерціазъ, kare
 контрактеазъ obligаціонї комерціале; бѣрбатѣлѣ ѣнсѣ
 ѣste sѣмпѣссѣ la obligаціонїe знѣї комерціантѣ; ellѣ
 este kare devine respѣnsabilѣ пентрѣ femeea sa кѣ n'a
 дїнѣт registre regѣlate; ellѣ este kare se poate arestѣї
 de кѣтре кредиторїї femei selle; ellѣ se poate deklara
 bankrѣтѣ, falitѣ, ect. Ачeasta нѣ este o аdevѣратѣ
 anomalїѣ? Se маї poate зїче кѣ art. 6 a datѣ femei
 фѣртѣ esonїкѣ, oare-kare mizlokѣ de a комерціа? Nїчї
 de кѣм. Singѣрѣлѣ kazѣ ѣн kare femeea мѣритатѣ
 poate комерціа este ачellѣ allѣ art. 5, кѣнд ea are
 esonїкѣ. Neавїнд esonїкѣ, ea va комерціа ѣн so-
 koteala бѣрбатѣлѣї сеѣ,

Dar kare a fostѣ skонѣлѣ legeї adoptѣнд ачeste
 disposїціонї? Дѣпе че прїнчїпе ea s'a kondѣссѣ ѣн de-
 чїссїonea sa?

Legea romѣнѣ ѣн art. 5 шї 6 a trebїтѣ сѣ re-
 formeze legea franчesѣ ѣн art. 4, 5 шї 7. La fran-
 chesї sѣнт маї мѣlte regїme de мѣритатѣ; la noї se
 афтѣ нѣмаї знѣлѣ, regїмѣлѣ dotalѣ. Karактерѣлѣ прїн-
 чїпалѣ allѣ ачestѣї regїмѣ este de a conserva бѣнѣ-
 рїle femei, de a le deklara inalienabile. Прїн зѣmare
 skонѣлѣ legeї комерціале, permїтѣндѣ femei de a face
 комерчїѣ, кѣѣта сѣ фїѣ totѣ konservarea бѣнѣрїlorѣ
 femei. Legea franчesѣ, ѣн art. 7, deklарѣ asemenea
 кѣ femeea комерціантѣ, мѣритатѣ sѣбт regїмѣлѣ do-
 talѣ, нѣ poate нїчї сѣ ѣнstrѣїнеze, нїчї сѣ ipotечеze
 бѣнѣрїle selle de кѣт ѣн kazѣрїle determinate de lege.

Dar legea franchezъ нѣ опресче, ка чеа ромѣнѣ, пе femeea че нѣ are бѣнѣрї парафернале ка сѣ komer-chieze.

Legile altor state аѣ mersѣ ши маї departe. А-шиа ѣн Spania femeea мѣритатѣ, ѣн etate de 25 анї, fiind аѣtorisатѣ de бѣрбатѣ-сеѣ сѣ факѣ komerчиѣ, ши poate angagia kiar бѣнѣрїле selle dotale. Ён Portu- galia, femeea мѣритатѣ ѣн etate de 18 анї, пе kare бѣрбатѣ-сеѣ а аѣtorisат'о сѣ се ѣнскрие пе registrѣлѣ пѣбликѣ de komerчиѣ, resnѣnde de obligаѣиїне selle komerчїale kiar кѣ бѣнѣрїле selle dotale. Vedem dar кѣ ѣнеle legї аѣ mersѣ пѣнѣ kiar а fаche сѣ ѣнче- teze inalienabilitatea бѣнѣрїлорѣ dotale. Ниѣї ѣна нѣ ѣмпедекѣ пе femeea че нѣ are de кѣт dota sa ka сѣ komerчїeze.

Este dar вѣditѣ кѣ legїstorѣлѣ ромѣнѣ а tre- кѣтѣ neste limitele ѣнеї адеверате мѣсѣрї de protek- ѣїне.

Dar орї-кѣм ар fi, legea e positivѣ. Нѣмаї fe- meea че are esomїкѣ ши e аѣtorisатѣ de бѣрбатѣ, poate сѣ факѣ komerчиѣ.

Legea маї чere ѣн art. 5 ka аѣtorisаѣїа бѣрба- тѣлѣ сѣ fiѣ datѣ ѣн skrisѣ, ши адеверитѣ de jѣde- кѣторїа lokalѣ. Аѣeastѣ прекаѣѣїне, че нѣ se аflѣ ѣн legea franchezѣ, este ѣнкѣ esagerатѣ. Pentru че konsimѣimѣнтѣлѣ бѣрбатѣлѣ сѣ fie datѣ нѣмаї ѣн skrisѣ? De че сѣ нѣ poate fi ши fiѣрѣ ѣнскрисѣ, таѣитѣ? Fe- meea n'ar fi obligатѣ ka komerчїантѣ кѣнд бѣрба- тѣлѣ а кѣnosкѣтѣ, а сѣїѣтѣ, аѣeste obligаѣїнї? Kon- simѣимѣнтѣлѣ таѣитѣ ѣн ѣнеle kaze, este totѣ атѣтѣ de realѣ ka ши konsimѣимѣнтѣлѣ espresѣ. Dar legea e for- malѣ. Аѣtorisаѣїа бѣрбатѣлѣ katѣ сѣ fiѣ espresѣ.

O datъ însъ ачеастъ аѳторисаѳиъ datъ, femeea poate сѣ fakъ toate aktele relative la komerчиslъ seș, фъръ сѣ айбъ trebșindъ de o аѳторисаѳиъ specialъ pentрѣ fie-kare aktъ. Kapачитатеа femeii devine generalъ ѳn ceea ce мивесче aktele relative la komerчиslъ seș. Кѣт despre чelle-l-alte akte, strъine komerчиslъ seș, ea remъne sѣbt imperislъ drentslъ komъnъ, адикъ нѣ poate face ниѳи знslъ din ачесте akte фъръ аѳторисаѳиа specialъ a бърbatslъ seș.

Femeea мъритатъ, fiind minore, нѣ poate сѣ komerчиеze de кѣт дъне че va резни ѳи kondиѳиunile черste prin art. 2. Dar prin кѣсѣториъ ea s'a emanчипатъ; маѳ are dar trebșindъ ka, pe lъngъ аѳторисаѳиа бърbatslъ, сѣ айбъ ѳи pe ачееа a пъринѳилоръ, прекум ѳи пѣбликаrea ачестеѳ аѳторисаѳиѳ. Kapачитатеа еѳ komerчиалъ va fi атзнѳи egalъ кѣ ачееа a оѳкѣрѳи minore komerчиантъ. Аѳиа нѣ va пѣтеа ниѳи сѣ ѳnstreineze, ниѳи сѣ ѳпотечеze avereа еѳ nemiшкѣtoare din esопикъ de кѣт дъне formalitъdile din art. 4.

Dar кѣнд бърbatslъ va fi minore, ѳи soѳиа sa majore, чине o va аѳториса? Бърbatslъ нѣ poate; кѣѳи кѣм ar пѣтеа чеда знъ drentъ pe kare нѣ-lъ are ниѳи кiar ellъ? Tribъnalele assemenea нѣ потъ сѣ винъ сѣ аѳторисеzъ pe femeii; кѣѳи la noi legeа чivilъ нѣ дъ, ѳn ниѳи знъ kazъ, ачестъ drent tribъnalslъ. Remъne dar a se зиче кѣ femeea нѣ poate fi аѳторисатъ de nimenѳ, пълъ кѣнд бърbatslъ seș va аѳнге la majoritate.

Бърbatslъ, kare a konsimѳиtъ la komerчиslъ soѳиeѳ selle, vezъnd маѳ тѣрзиъ кѣ-ѳ poate fi perikolosъ, ѳѳи poate retrage a sa аѳторисаѳиъ. Legistорslъ нѣ vorbesche nimikъ despre ачеастъ revokaѳиъ saș despre

modulă kəm s'ar face. Se kəvine însă ka bərbatslă
 sã dea cea mai mare pũblicitate ačestei revokačii,
 pentrã ka çei d'ală treilea sã kənoaskã kã femeea
 nã mai are kapacitatea kəvenitã spre a kontrakta.
 Alt-felă s'ar çine în seamã kiar aktele çe va fi fã-
 kãtã femeea în çrma retragerei astorisačiei. Ačea-
 stã kestizne remũne mai kã seamã la apreciačiznea
 tribũnalelorã. Elle vor vedea dakã bərbatslă a
 datã saã nã destãlã pũblicitate retragerei astorisačiei.

TITLUL II.

PENTRU REGISTRELE COMERCIANȚILORŪ.

Ori-çe komerčiantă este obligatã de lege a çine
 nisçe registre în kare sã se înskrie toate operačiz-
 nile komerčiazlăi seã. Nãmerãlă ačestorã operačizni
 este atãtã de mare, mi se fakã kãte o datã kã atãta
 izdealb în kãt este de çnã mare interesã pentrã ko-
 merčiantă de a le înskrie în nisçe registre speciale.
 Prin registre elã imã face o idee despre starea ko-
 merčiazlăi seã, vede dakã este în înflorire saã skã-
 dere, dakã trebçe sã meargã mai nainte saã sã se
 opreaskã, saã sã înçeaapã o altã gamã de spekr-
 lačiz. Prin registrã nãmai ellã poate çine minte mi
 çrma kã esaktitãdine toate operačiznile selle çe potã
 fi nãmeroase mi komplikate. Societatea kiar se in-
 tereseazã la çinerea ačestorã registre; kãçi elle potã
 kãte o datã servi de dovadã în kontra komerčian-
 tãlăi; elle potã areta dakã a fostã rea kredinçã în

kърsълъ snekълaциѣ, ми daka falitsълъ meritъ a se deklara bankrѣtъ.

Aчeastъ џinere a registrilorъ se simџi kiar de поnълъ la kare legislaџiunea komerџiалъ нъ era ѣnkъ o lege specialъ. Aшia vedem къ la Romanї, нъ нъ-маї fie-kare komerџiantъ, dar kiar fie-kare kapъ de familiъ, avea doze registre, ѣn kare ѣшї skriea toate operaџiunile, toate venitъrile, toate keltъelele selle, din fie-kare zi. Ъnълъ, нъmitъ adversariъ, era хнъ registrъ neregълatъ, niche note хnde se ѣnuira pe fie-kare zi, ми fъръ niчї o ordine metodikъ, ori-че operaџiuni, ori-че keltъeli, aшia дъne къm se presintaъ. De ачи, la finitsълъ fie-кърѣї lънї, ачeste note se lъаъ ми se treчeaъ, ѣnr'хнъ modъ regълatъ, pe хнъ altъ registrъ нъmitъ tabulae саъ codex. Aчesta era adeveratsълъ registrъ че ѣn jъsticiъ пstea съ se адъ-къ спре a forma o dovadъ; чellъ d'ѣntїѣ avea хнъ karakterъ кърatъ mivatъ; чellъ d'allъ doilea, avea хнъ karakterъ пъblikъ, ѣn ачellашї timpъ. Pe ачestea Чичerone le invoакъ ѣn прочesele selle ми le нъmesче æternæ, santæ (1).

La чеї modernї registrele a treбѣitъ съ ia хнъ чарakterъ ми маї regълatъ. Legea a intervenitъ спре a determina formalitъџile дъne kari аъ a se џine, ми konsekъinџele че poate avea regълata саъ neregълata lorъ ѣntreџinere.

I. Nъmerълъ registrelorъ preskrise de lege.

Ori-че komerџiantъ fър ѣn grossъ саъ къ амъ-нъntълъ, katъ съ џинъ trei registre: registrълъ

(1) Cicerone, in Verrem actio 2, lib. I. § 23 — Pro Q. Roscio, Oratio 3 § 2 — Gaj. Com. 3 § 131.

jurnală, registră pentru kopii scrisorilor, registră-inventariu. Numai aceia-
ce fakte izolate de komerț nu sânt semnificative la
dintru a acestor registre.

1° Registră-jurnală, saș de zi, este
numită ania pentru că se dă pe fie-care zi. În-
tr'insăși komerțianții kată să treacă în toate zilele
kreanțele și datoriele selle, operaziunile komerțiale
seș, obligaziunile selle, priimiriile saș girurile de po-
lice. Într'ună kvintă în acestă registră kată să se
treacă totă ce intră și ese din kasa sa, adică totă
ce poate mări saș mikșiora aktivă saș pasivă
seș, sãbt ori-ce titlu ar fi civilă saș komerțială:
vinderile, kòmpturile ce ar face în kontă saș în
kredită, dota ce ar da fi-sei, o mostenire ce ar pri-
imi, ect. toate acestea kată să figãreze, pe fie-care
zi, în registră seș de zi. Aceasta înțelege legea
kând zice: totă ce priimeschemi plãtesce kã
ori-ce felă de numire.

Afară de acesia legea mai voesce ka komer-
țianții să dă ună kontă reglată și despre keltã-
elile selle private, despre ceea ce se ia din kasă pen-
tru întreginerea familiei și. Daka acesie keltãelii vor
fi esagerate saș absurde, în kază de falimentă, ellă
nu va merita indãlgenta legei, și a kreditorilor și.
Acestă înskriere konstituie și ea ună elementă dãne-
kare să se amãreze bãna saș reaoa sa kredindã.
Dar legea nu-lă obligă de a înskri keltãelile kã a-
mãntã și pe fie-care zi în registră-jurnală, se
mãntãmesce numai ka pe fie-care lună se arate în
blokă kari aș fostă sãma keltãelilor kasei selle.

2° Registră pentru kopii scrisori-

lorș. — Komerciantxlș este obligatș de a conserva skrisorile țe priimesțe mi de a komia ne xnș registrș ne ațellea țe trimete. Prin ațestș registrș komerciantxlș ișii va pștea fațe o idee, ori-kșnd, despre korespondința sa; kari va pștea sș kompareze skrisorile țe a priimitș kș ațellea țe a trimesș. Așia ellș va pștea sș konțentreze mai lesne starea operațiunilorș selle kari adesea se fakș prin korespondențș.

Legea mai adaogș în o a treea parte a art. 7 kș negșdștorii țe nș vor spekșla kș polițe, saș nș vor avea o mare iștindere de komerçiș, potș sș nș ținș registre dșne donia skrintșrș, adikș în formș dșblș. Ațeastș formș dșne donia skrintșrș, are lokș, kșnd daraverile xnș komerciantș se ișskriș totș-d'ășna sșb formș de debite și kredite. Legea zițe kș komerčianții de kare ea vorbesțe n'aș nevoe a iștrebșința ațeastș formș, či-ișii vor trețe operațiunile iștr'xnș simnlș registrș-jșrnalș șnde se va ișskrie darea și kșarea.

Dar ațeastș dispozițiune, țe nș se aflș în legea franșesș, ni se pare kș totxlș de priosoș. În adeverș, registrele țe vezșrșmș pșnș akșm kș sșnt obligatorii, sșnt registrșlș-jșrnalș și ținș pentș skrisori. Daka komerciantxlș se va mai servi kș forma dșblș saș simnlș, dșne donia skrintșrș saș alt-felș, ațeasta nș konstitșe o mesșrș preskriș de lege, či formeazș o simnlș kestșne de ordine pentș fie-kare komerčiantș. Era dar de priosoș ka legea sș se okșne de o asemenea kestșne.

3° Registrșlș-inventariș. — Komerciantxlș este obligatș la finitxlș fie-kșrși anș sș fakș

inventariș de lăkrșrile selle mișkătoare mi nemiu-
kătoare, de kreditelș mi datoriele selle, mi de a le
trece într'șnș registrș specialș pentru ațeasta. Prin
ațeș registrș komerțiantelș îmi va kșnoașe mai
sigșrș starea operașionilorș selle, mi va iutie a-mi
proporșiona komerțielș seș fiitorș kș pșterile țe va
avea. Pe de altș parte ațeș registrș va prokșra
jșsticiiei elemente sigșre, pentru ka la trebșindș sș
poatș jșdeka desme meritelș operașionilorș selle, de-
sme reaoa saș bșna sa kredindș, în kazș de fal-
imentș.

Afarș de ațeste registre, ori-țe komerțiantș mai
poate avea mi altele kari nș sșnt imșse de lege;
șme esemplș, registrș ȝellș mare, saș maestrș, în
kare se trekș deosebitș, mi dșne o ordine alfabeti-
kș, partidele ațellora țe aș traktatș kș komerțian-
telș; registrșlș kasei, kare represintș mișkarea sș-
melorș țe intrș mi eșș din kasș; registrșlș kșmpș-
rșrilorș mi vinderilorș, allș perderilorș mi profite-
lorș, ect. Toate ațeste registre se konsiderș ka nis-
țe sșplimente la țelle-l-alte registre, mi mai kș sea-
mș la registrșlș-jșrnalș; elle aș de skopș a desvolta
mi a întri țelle aretate într'îșnele; min șrmare nș
dispensș de lokș pe komerțiantș de a ține țelle trei
registre țe vșzșrșmș.

II. Formalitșșile la kari sșnt sșppș-
se ațeste registre.

Legișitorșlș propșnândș-mi de a face din regi-
stre o dovadș în jșsticiș, a kștatș sș se ia oare-
kare prekășșni, pentru ka nș ațeste registre sș
poatș deveni șnș nizlokș de frașdș. De ațeea s'aș

пропсш май мълте formalitѣдѣ че аш а се зрма нѣ-май спре а се асигъра синчерitatea registrelorș (art. 9).

Întîia formalitate preskrisъ de lege este ka, atîtș registrălș-jurnalș, kъtș mi registrălș-inventariș, sъ fie însmerate pe fie-kare pagine; însemnate iar pe fie-kare pagine kъ parafa знѣia din jșdekъtorî; îн fine, шнърѣsite mi печетлѣsite de kъtre tribunallș lokalș. — Prin ачeastъ formalitate legixitorlș a voitș sъ evite skoaterea saș adъogirea vre-знеî foî, saș sșbstitsirea знеî foî îн lokълș знеî altiea. Fie-kare paginъ fiind нъmerotatъ, parafatъ mi шнърѣsitъ, се îңdelege kъ orî-kare sșprimare saș adъogire de foî va fi kiar imposibilъ.

A doza formalitate este ka înskrierea îн чelle doxe registre sъ se зrmeze дъне ordinea dateî, фъръ а се лѣsa lokș deskisș, niчî а се фаче vre-знș adaosș pe margine. — Ашиа, fie-kare operациъне trebъe sъ fie înskrisъ îн anșlș, лѣna mi зica kънд s'a фъkstș. Nъ trebъe sъ се lesъ lokș deskisș mi golș îнтре înskrierea diferitelorș операциънî, kъчî атънчî ar fi lesne de а се îмнlea ачestș golș мин alte инdикациънî минчиноase. Nъ trebъe asemenea sъ се skrie nimikș pe margine, kъчî s'ar пъtea adъoga мълте лъkrънî neadevъrate mi s'ar skimba kiar ordinea datelorș.

Îн fine o treea formalitate este ka ачeste registre sъ се пресинте la finitълș фър-kърѣî anș, saș дъне треî лѣнî din anșlș зрмъtorș, la jșdekъtoria lokalъ, спре а се адевери mi îнтъри de дîнsa; дъне формла аръtatъ de lege. — Prin ачeastъ formalitate legea а voitș а се асигъра de registrele fie-kърѣia anș, а le да знș karakterș legalș, ашиа îн kîт komerчiantълș

sъ нѣ поатъ съbstitsi altele în lokálŝ lorŝ. Гѣтъ ачea-стѣ formalitate знŝ komerčiantŝ ar пѣtea сѣ înskrie ne registre albe, însѣ нѣmerotate ши парafate din na-инте, операцiониле дин маѣ мѣлцѣ анѣ, ши сѣ ле înskrie ашиа дѣне кѣм ва чере позицiонеа са дин аженлŝ знŝ falimentŝ. Ачeaстѣ fraздѣ este imposibilѣ кѣнд тоате registrele anilorŝ трекуцѣ сѣнт visate ши întѣrite de tribunálŝ lokalŝ.

Toate ачeste formalitѣцѣ se черŝ pentрѣ regi-стрѣлŝ-jѣurnalŝ ши ачella pentрѣ inventariŝ. Registrѣлŝ pentрѣ комiеле де skrisorѣ нѣ este сѣмпѣссѣ la asseme-nea formalitѣцѣ; кѣчѣ ачѣ fraзда este маѣ anevoe daka нѣ imposibilѣ. Skrisorile че сѣнт комiате în ачестѣ registрѣ нѣ se потŝ falsifika; кѣчѣ originalele se афтѣ în мѣнiле пѣрѣдѣ adversarie, kare, la trebѣиндѣ, le поате areta, спѣре а servi de komparaцiе ши de kon-трolŝ кѣ чelle комiате.

Dar нѣмерлŝ registrelorŝ ши formalitѣцiеле че vezгѣтѣмŝ сѣнт elle оаре în практикѣ, observate de komerčianцѣ romѣнѣ? Знѣ дин komerčianцѣ no-стри аŝ чelle треѣ registre че areтарѣмŝ, ши кѣте о datѣ ши altele акчesорѣ, kare нѣ сѣнт obligatorѣ дѣне lege. Кѣт desire formalitѣцiеле мескрисе де lege, дин nefericire, нѣ se observѣ de lokŝ. Registerle în rea-литате, нѣ сѣнт ничѣ нѣмерotate, ничѣ парafate, ничѣ ін-тѣrite ши visate la finitѣлŝ фѣт-кѣрѣѣ анŝ. Komerčian-цѣ romѣнѣ voeskŝ а se опѣне кѣ динадинсѣлŝ la împlinirea ачestorŝ formalitѣцѣ. Зн megisдецѣŝ ко-мѣнŝ ѣѣ фаче сѣ креазѣ кѣ ар fi perikѣlosŝ pentрѣ дѣнши де а-ши areta starea активлѣ ши пасивлѣ lor. Dar komerčianцѣ зѣтѣ кѣ знŝ registрѣ а fi visatŝ de знŝ jѣdekѣtorѣŝ, нѣ este а fi visatŝ de пѣблѣкŝ; зѣтѣ,

кЪ трибуналѣ еѣе зндѣ локѣ знде кастѣ съ ремѣнѣ несѣистѣ де пѣбликѣ орѣ-че meritѣ секретѣлѣ. Magistratѣлѣ нѣ are drentѣ misisne a divѣlga sekretele че i se ѣnkredintѣeazѣ. Ellѣ observeazѣ нѣрмаѣ fanțele, le esaminѣ, le kontroleazѣ, дѣ konsiliѣ saѣ anlikѣ legea. Ђn toate derile registrele komerѣianѣilorѣ sѣnt vezѣte de magistraѣi ѣi niktѣirѣ nѣ se azde кѣ ачеа-ста ar fi kassatѣ rѣina kѣi-va. Din kontra, intervenѣia magistratѣlѣi ѣmpedikѣ fraѣda, ѣi protek-teazѣ interesele ѣellorѣ de бѣнѣ kredintѣ. Вѣзѣ-рѣмѣ кѣм prin regѣlata ѣinere a registrelorѣ se poate evita adѣogirea, skoaterea saѣ sѣbtitsarea foilorѣ, кѣм, adikѣ, зѣмѣндѣ-se legea se poate spera кѣ falimen-tele s'ar fache маѣ rarѣ ѣi кѣ маѣ пѣѣinѣ fraѣдѣ. Prin ачеастѣ oposiѣisne sistematikѣ komerѣianѣi nѣ fakѣ de кѣтѣ съ dea ѣnsimѣ arme ѣellorѣ че кастѣ а-ѣ ѣnѣela ѣi а-ѣ rѣina.

Dar daka komerѣianѣi nѣ-ѣi ѣnѣelegѣ propriѣl lorѣ interesѣ, legea ar trebѣi съ ia mѣsѣrѣ speciale spre а-ѣi asigѣra respektѣlѣ че i se kѣvine. Кѣ а-чеаста s'ar evita kiar нѣmeroasele difikѣltѣѣi praktiѣe че esѣ din nisѣe registre че nѣ sѣnt ѣinѣte дѣne pre-skrinѣisnile legei.

Registrele ѣmpѣse de lege katѣ съ se conserve de komerѣianѣi ѣn ѣimn de zече аnѣ (art. 10). Legea n'a voit съ-ѣ sileaskѣ a le conserva маѣ mѣltѣ; кѣѣi ачеаста ar fi fostѣ prea difiѣilѣ pentрѣ dѣnmѣi. Ђn кѣrѣslѣ а-ѣestorѣ zече аnѣ fie-kare komerѣiantѣ poate fi silitѣ а-ѣi presinta registrele ѣn tribunale. O datѣ ѣnsѣ zече аnѣ trekѣѣi, nѣ se маѣ potѣ sili la presintarea lorѣ. Nimikѣ ѣnsѣ nѣ ѣmpedekѣ ne komerѣiantѣ а-ѣi presinta registrele kiar дѣne 10 аnѣ. Asemenea ni-

mikš nš împiedekъ pe partea adversъ a cere reprensintarea acestorș registre, kiar dšne 10 anī, îndatъ che mai întîiș va fi doveditș esistența saș konservarea lorș.

III. Consecuințele legale a ținerei registrelorū.

Este admisș ka șnș prințipș generalș kъ nimenē nš poate sъ-șii formeze singrș șnș titlș. Art. 23 (part. 6 kap 2) din Kondika Чivilъ ziche „kъ nimenē nš poate sъ chearъ cheva kș înskrisrī fьkšte de sinemī.“ Legizirea komercialъ a deregeatș la aчest prințipș. Ea admite registrele komerčianțilorș, reglatș ținște, de a face dovadъ între negrđtorī și pentru fante de komerčiș. Aчeastъ dispoziție este o esчепție la dreptlș komșnș; kondițiile saș registrele, ținște de partikularī nš potș fi admise în jșsticie șure a le servi dreptș titlș; kъчī atșnчī ar fi prea lesne fie-krșī de a-șii kreea singrș titlș de kare are trebșingъ. Dar între komerčianțī kestășnea nš e totș aчeeamī. Fie-kare komerčiantș avīnd șnș registș, în kare îmi skrie operașionile selle, skrisele șnșia potș servi de kontrolș skriselorș чellđl-altș. Șii fiind-kъ e vorba de șnș aktș komerčialș, legea nš pștea sъ chearъ o dovadъ чivilъ; kъчī s'ar fi aretatș prea kontrariъ obiچeirilorș komerčianțilorș.

Sъ observъмș însъ kъ presintarea registrelorș este fakultativъ iar nš obligatoriъ pentru jșdekrđtorș. Aчesta poate cere saș nš a i se presinta registrele, dșne kșm va avea saș nš oare-kare prepșș așpna

sincheritǎții lor. Pe de altă parte, registrele nu făc dovadă, de cât când kestiașnea e agitată între negǎtorii și pentru fapte de comerț. Când numai o parte va fi comerciant, însă aktăle va fi de comerț, registrăle va face dovadă în kontra comerciantăși, iar nu în favoarea lui. Va face dovadă în kontra lui, câtă comerciantăle este obligată de lege de a ține registre. Nu face dovadă în favoarea lui, câtă nu-și poate singură kreaa titlă, și ceea-l-altă parte civilă, neavând registre, tribunălele nu ar putea kontrola pretenșiașnea comerciantăși. Când însă fantelele nu vor fi de comerț, preșm plata șnei dote, vinderea șnei kase, ect. registrele nu potă face dovadă, kiar când kestiașnea ar fi agitată între doșă comercianți.

Registrele ce se potă cere șine a face dovadă în jsticie, șunt nu numai așelle trei ce am aretată, dar și altele kare se mai țină de comercianți. În destăle numai cât toate așeste registre nu făc dovadă de cât atșnăși când șunt de akordă între dînsele, când nu se kontrazikă. Daka vom presșmășne cât registrele se kontrazikă, șăș alle așelleașși părți, șăș allă fie-kăria din părți, atșnăși se neștrălișează, și nu potă prodăce nișă o dovadă. Așeasta este konformăș kă prinșimășleș legei civile, kare țice cât „daktă pentru așeășși pronșnere, se pșnăș înainte doșe șăș mai mălte înskrișșri împotrivoare șna alția, n'are pștere nișă șnăleș“ (art. 30 part. 6 kap. 2). Tribunalele vor alerșa atșnăși la alte mizloașe de dovedire.

Așară de adășerea registrăloră în tribunăle șine a forma o dovadă, jșdekțtorii mai potă ordona așeăș

ce se nămesce komunikarea și reprezentarea registrelor.

Komunikarea are loc când judecătorul va ordona să se dea părții adversarii registrele, spre a le examina în întreg (art. 13). Acestor comunicații nu va avea loc decât în cazuri special determinate de lege, și cari sânt în număr de trei: în caz de menținere de împiedecale între soți și de faliment.

Legisitorul n'a voit decât à propos de orice contestație și comerciant să fie silit să a comunice adversarilor săi se registrele selle. Dar acest inconvenient nu mai există în cazurile arătate de lege; căci comunicarea și asociații și comerciant să interesă ca să cunoască totalul operațiilor în cari ei să avă o proprietate. Pentru din urmă nu poate să existe nici și secret. Căci pentru faliment, interesul social și chiar cere ca operațiile selle să fie că se poate mai publice, mai cunoscuțe.

Reprezentarea registrelor are loc atunci când registrele se adăcă, și spre a se examina în total, meș se întănu la comunicarea lor, și și mai a se consulta asupra și singur și punct și face obiectul contestației (art. 14). De aceea acest reprezentare poate avea loc în toate cazurile, și se poate ordona de judecător și de la sine, și de dăne cerea celei-alte părți. Căci ce se estrage din aceste registre că se se face și de dăne și legea, înainte și judecător și, adică în tribunal și și în presința părților.

Dacă și din părți promite de a da credința registrelor celei-alte, și aceasta refuză de a și adăca registrele, tribunal și poate să propună și și

mîntă pîrîi ce a cerută (art. 16). Dăne legea civilă jîr-
rîmîntă se dă pîrîi ce neagră, iar nă pîrîi ce a-
firmă, adikă chelă ce face cererea (art. 45 part. 6
kap. 2). Aci din kontra partea ce afirmă, jîră mî-mî
dovedesce a sa pretenziune; kăchî min propunerea sa
s'a arîdikată o mare presumpziune de rea kredință
în kontra chellei-l-alte pîrîi.

Daka registrele se află într'ună lokă depîrtată
de tribunalsă unde se jîdekă kassa, legea zice kă tri-
bunalsă kontestăieî va rîga pe tribunalsă lokală
ka să ia kînoschină despre registre mî să trimidă
ună ekstraktă despre pîntă să kontestăieî (art. 15).

Ună din konsekințele chelle măi importante a
formalitădiloră chere este sankziunea kiar preskrisă
de lege în kază de neesektare (art. 12). În adeveră, le-
gea zice kă registrele chelle trei ce ea imune, nă potă
fi niăi represintate, niăi servi de dovadă în jîsticie,
sîre folosă chelloră ce le vor fi dîntă, de kă nă
măi atîniă kînd se vor fi observată formalitădile ce
ea preskrie. Rezultată să nei asemenea sankziuni
este foarte gravă. Komerciantă să, ce nă-mî va fi dîntă
registrele dăne kăm chere legea, nă poate să le pre-
sinte în jîsticie sîre a-mî forma o dovadă în favoa-
rea sea, în folosă seă, dăne kăm zice legea.
Dar chî d'allă treilea potă prea bine să le invoache
sîre a forma o dovadă în kontra loră.

Dar afară de achestă sankziune civilă măi este
o altă penală măi gravă. Legea în adeveră dekla-
ră ka bankrutară simplă pe falită să ce nă va fi dî-
ntă registre, ori le va fi dîntă imperfekte să ne-
reglate. Kînd va fi fîktă achestă din fraudă, kă
rea kîgetare, se va deklara bankrutară fraudolosă,

(art. 325 § 5. K. Kom.). Penalitatea vellei d'intâiș va fi înkisoarea de la o lxnъ la xnъ anș (art. 338 § 8 K. Krim.); a vellei d'allș doilea va fi înkisoarea Giurgișlăi saș a Brăilei de la xnъ anș la çinçi (art. 336 § 9 K. Krim.).

Sankçisnea legei, atîtș çivilъ kъt mi penalъ, este min çrmare destălē de gravъ. O kxnoskș oare komerçiançii nostri kъnd se omxnș a îndenlini formalitъdile çerște de lege? Aș ei konsuçinga de responsabilitatea çe le ar pștea adççe neesekstarea legei? Kiar de nș ar fi okasișne de ali se anlika penalitatea, nș este destălē de gravș pentrș dînmi kъ perdș o minșnatъ dovadъ çe le ar prokșra registrele lorș? Foarte adesea în tribunălē de komerçiș se refșș dovada saș represintarea registrelorș komerçiançilorș, nșmaī dîn kașș kъ nș sșnt çinște dșne lege. Açeasta konstitșe o adevърatъ perdere pentrș komerçiançi, pe kare ar pștea-o repara esekstîndș meskrinçisnile legei, kari, dșne kșm am vezștș, sșnt în interesălē komerçișlăi kiar.

TITLUL III.

DESPRE SOCIETĂȚI.

SECȚIUNEA I.

DESPRE SOCIETĂȚI ÎN GENERALŪ.

Amș vezștș în introdșkçisnea noastrъ avanta-
jele çe mesintъ societъdile, atștș în interesălē indi-
vidșalș, kъtș mi în interesălē generalș. Am vezștș

kým paterile individuale, zbindz-se la zny loky, formeazt a chelle întreprinderi kolosale, kari až invinsyt toate difikylttdile ce presintt natzra brzt. Niyi zna din acheste întreprinderi n z ar pzteaz st existe, sayt chell y pzyin y, n z ar pzteaz st-ny implineaskt skopyl y, daka paterile indivizilor y ar fi remas y isolate, separate; kt y niyi o pztare individualt n z ar pzteaz fi în proporziane kz m z rimea misiznei znei întreprinderi de interes y general y. Cine în adev z r y ar pzteaz esekzta dr z m z rile de fer y, vanoarele, telegrafz r ile, toate achellea întreprinderi ce fak y admiraz ia z ni- versal t? Dar asoziaz i z nea n z s'a m z rginit y a k z rrin- de n z m a y acheste kolosale întreprinderi; ea s'a întins kiar as z rra întreprinderilor y ce až zny cherk y mai mik y, as z rra simplelor y întreprinderi ind z striale ni komerz iale. Ch i modern i až în z eles y mai bine de kt y ch i vek i kt kamitalz r ile ni aktivitatea z nite, pot y prod z che mai m z lt y, pot y adik z da mai m z lte benefi z r i. Aktivitatea z n z i om y sing z r y prod z che mai p z yin y de kt y kt ynd ea s'ar z ni kz aktivitatea al z i individ y: partea fie-kt z r z ia va fi at z n y i mai mare, de kt y daka fie kare ar fi lzkrat y separat y. Z- nirea kamitalz r ilor y prod z che achellany fenomen y; pro- fitz r ile ce vin y fie-kt z r y în parte, s z nt mai mari de kt y daka elle ar fi lzkrat y separat y. Esemnil z se dete Ez ronei prin formarea lighelor y, prin z nirea o- ranelor y libere, în sekoli XII ni XIII. P z sterea ni prosperitatea la kare aj z nse acheste orane, prin asoziaz i z nea lor y, f z k z a se în z elege avantajele asoziaz i- z nilor y. De at z n y i soziettdile komerz iale în z ept z r t a deveni n z meroase în Ez rona. Ast z y i mai tot y ko- merz ial y chell y mare în Statele chelle mai komerz iante

alle Europei și Americiei, se fakș prin mizlokșlș so-
 cietșilorș.

De ačeste sočietșđđ avem a ne okșpa. Katș
 sș vedem kșm legișitorșlș a regșlatș diferitele kon-
 dișionđ esenșiale esistinđei și prosperișđđđ lorș.

Sșnt doxe felșđđ de sočietșđđ: čivile și komer-
 čiale. Prin șrmare, atșt drentșlș čivilș, kșt și drent-
 șlș komerčial, s'a okșpatș de sočietșđđ. Mađ nain-
 te însș de a ne okșpa eskłsivș de sočietșđđle ko-
 merčiale, sș ne fačem o idee generalș despre sočie-
 tate în sine, și sș esaminșm repede regșlele drent-
 șlșđ čivilș kari se aplikș și la sočietșđđle komer-
 čiale.

Prin sočietate în generalș se îndșlege ačellș
 kontraktș prin kare doxe saș mađ mșlte persoane
 pșnș čeva în komșnș, kș skonș de a realiza bene-
 fičisđđ, și de a le împșđđ. Ačeastș definișne este
 konformș kș smirișlș, de și nș kș litera definiș-
 nei datș de legea čivilș (art. 1 part. 3 kap. 14).
 kare, đșne noi, nș este ničđ destșlș de klarș, ničđ
 destșlș de esaktș.

Ačeastș definișne komrinde în sine toate ka-
 rakterile če kaxș sș aișbș o sočietate. Аша:

1° Sočietatea este șnș kontraktș în-
 tre doxe saș mađ mșlte persoane. — De ačđ
 șrmeazș kș ori-če sočietate katș sș rezłte dintr'o
 konvenșne. Konsimșimentșlș a doxe saș mađ mșlte
 persoane este nečesariș sșre a se stabili între dîn-
 sele o sočietate. Karakterșlș ačestșđ kontraktș este
 interesatș, kșčđ are de skonș știlitatea rečimokș
 a fie-kșria pșđđ; este sinalagmatikș, kșčđ de
 la împenșđđ kiar fie-kare parte kontrakteazș obliga-

mişni revimroče. Pe de altă parte, fiind că acestă kontraktă are lokă între mai multe persoane, konsiderașnea acestoră persoane joakă, și mare rolă: аша vom vedea căм societatea poate înчета din ка-ssa morții саă falitei șișia din соці. Eschenșne la ачеаста este нѣмаі la societățile anonime, și de persoanele нѣ se konsideră, чи нѣмаі капиталurile.

• 2° Катă сѣ fie пѣсă чева în комунă.— Fie-kare din соці катă negremită se adăкă în комунă чева kare сѣ formeze fondăлă socială. Acestă чева pe kare ілă vomă нѣми депѣнере, poate fi ori-че s'ar аpreciа în бані, че ar da șiă beneficiă; прекам și капиталă, o industrie, саă ori-че altă valoare. Talentsă și іскрăлă șiși соці, se potă konsidera ka адеверате valori de а se пѣне în комунă.

3° Societatea сѣ аібă de skopă a realiza beneficiи. — Beneficiurile сѣnt o kondișne esențială а unei societății. Тоці чеі-че se асоциазă o fakă în skopă de а кѣstiga, de а profita de beneficiurile че ar reslta din operașnile societății. Fondăлă socială катă сѣ joache rolăлă șiși agente аktivă, kare va avea de skopă a prodăче, а kreea nische profitи. Prin șmare аchelle konvenșni kari vor avea de skopă нѣмаі de а evita o perdere, iar нѣ de а прокѣра șiă кѣstigă, нѣ сѣnt адеверате societății. Аша, șiă kontraktă de аsigurare, нѣ este șiă kontraktă de societate; кѣчи ачи пѣрдиле нѣ-ші пропѣнă de а realiza șiă beneficiă, чи de а evita o perdere: пагѣба че інчearкă șiа din пѣрді va fi пѣтитă prin kontribșia чellor-l-alte пѣрді. Ori-че idee de beneficiă se алă dar депѣrtată din ачестă

kontraktŝ. Assemenea nŝ se poate konsidera ka so-
 cietŝdŝi avelle asociacijŝnŝi ce aŝ lokŝ în alte deri,
 sŝbt nŝmele de tontine. Mai mŝlte persoane ce
 aŝ oare-kare venitŝ se ŝneskŝ împreŝnŝ, mi pŝnŝ în
 komŝnŝ oare-kare sŝmŝ, kŝ aचेastŝ kondiçisne ka
 partea çellor ce vor mŝri înainte sŝ se adaoge la
 partea çellor ce vor trŝi. Açi iar nŝ este ŝnŝ be-
 nefiçisŝ kreatŝ de fondŝlŝ komŝnŝ; çi nŝmai întîn-
 plarea, ce nŝ deminde niçi de lŝkrŝlŝ niçi de ind-
 stria membrilorŝ, façe ka ŝniŝ sŝ kŝstige prin moar-
 tea altora.

4° Benefiçisrile sŝ se împarçŝ între
 soçŝi. — Împărçirea benefiçisrilorŝ între soçŝi kon-
 stitŝe assemenea skonŝlŝ ŝnei soçietŝdŝi. Împărçirea
 perderilorŝ este mi ea o konseksindŝ a aचेastŝi kon-
 traktŝ; însŝ nŝ este skonŝlŝ seŝ, nŝ konstitŝe o kon-
 diçisne esençialŝ esistinçei ŝnei soçietŝdŝi. Fie-kare
 soçŝiŝ s'a ŝnitŝ kŝ skonŝ de a kŝstiga, iar nŝ de a
 perde. De vor fi perderi se vor împărçŝ negremitŝ
 între soçŝi; însŝ, o repetŝ, aचेasta nŝ este o kondi-
 çisne esençialŝ. Aŝa ŝnŝ soçŝiŝ, mi anŝme açella
 ce a pŝsŝ nŝmai indŝstria sa, se poate prea bineîn-
 voi ka sŝ nŝ kontribŝeaskŝ la perderi; adekŝ, dŝne
 ce se vor skŝdea toate perderile înçerkate, açellŝ
 soçŝiŝ sŝ vinŝ a lŝa partea sa la kŝstigŝ. De vre-
 me ce niçi ŝnŝ soçŝiŝ nŝ se poate esklŝde din bene-
 fiçisrŝi; aŝa konvençisnea aचेea ce ar da ŝnŝi soçŝiŝ
 totalitatea benefiçisrilorŝ este nŝlŝ; ar fi aचेea ce se
 nŝmesçe în fabŝlŝ soçietatea leçlŝi. Reŝ dar
 legea çivilŝ pŝne pagŝbile mi kŝstigŝrile pe aचेeaŝi
 linie; kŝçi konfŝndŝ skonŝlŝ kontraktŝlŝi de soçie-

tate k̄ o konsekziŋg akcidental̄ ce poate emi din ačest̄ kontrakt̄.

Ačestea s̄nt̄ karakterile generale alle znei sočiet̄đi at̄t čivile k̄t m̄ komerčiale. S̄ n̄ se konf̄nde o sočietate k̄ ačea stare de indivisiune saș de kompromietate ce se poate afla între mai m̄lte persoane, saș akcidental̄, saș kiar prin voinđa lorș. Așa, de exemplu, în kaz̄ de monutenire, mai m̄lte persoane, se afl̄ într'o kom̄nitate de interese, asemenea este k̄nd ačellai obiekt̄ se afl̄ legat̄, l̄sat̄ prin diat̄ la mai m̄lđi inși. În ačest̄ kaz̄ întîmplarea iar n̄ voinđa lorș, a p̄sș pe ačeste persoane într'o znire provisorie. Dar kiar k̄nd ar fi o konvenđiune, spre exemplu k̄nd doi inși ar k̄mp̄tra zniș lokș, spre a-l̄ împ̄rđi apoi între dînuși, înk̄ n̄ este o sočietate, či o kom̄nitate; k̄čī ači p̄rđile n̄-și prop̄z̄ a realiza zniș benefičiș prin esploatarea ačell̄i l̄kr̄.

Mai observ̄mș k̄, pentr̄ ka o sočietate s̄ poate esista, treb̄e ka objekt̄l̄ș ei, adik̄ nat̄ra întreprinderilorș selle, s̄ fie ličit̄, în alte k̄vinte s̄ fie konform̄ legilorș, moralei p̄blice saș bene-lorș morav̄r̄i. Așa o sočietate ce-și ar prop̄z̄e o întreprindere kontrarie znei legi, saș ce ar voi s̄ fak̄ kontraband̄, ori s̄ f̄zre, se înđelege k̄ este ilegal̄, imoral̄, m̄ n̄ poate esista.

S̄ vedem ak̄m k̄m se poate distinge o sočietate čivil̄ de o sočietate komerčial̄. D̄pe ce s̄ ne orient̄m spre a zice k̄ k̄tare sočietate e čivil̄, k̄tare e komerčial̄.

Mai m̄lte sisteme esist̄ as̄pra ačest̄i p̄nkt̄. D̄pe noi îns̄ niči forma, niči n̄mele sočiet̄đi n̄

potș servi de elemente sigșre și legale șure a dis-
tinge o șocietate șivilș de șna komercialș. Nșmaș
natșra operadșnilorș ne poate prokșra așeste ele-
mente. Am vezștș, řn adevėrș, kș nșmaș așeia șșnt
komerșianđș kari fakș akte de komerșiš. Am ve-
zștș apoș kari șșnt aktele de komerșiš: Nș e nimik
maș natșralș de kștș a anlika așestș minșinș și la
șocietđș, kari nș șșnt alt de kșt o persoanș kom-
pșșș din pșterș kolektive. Atșnș pștem zice kș
șocietđș komerșiale șșnt așellea kari fakș akte de
komerșiš, de natșra așellora șe am enșmeratș. Șo-
șietđș șivile șșnt așellea șe nș fakș akte de ko-
merșiš.

Așeastș kestisne nș prezintș nșmaș șnș inte-
resș teoretikș, și foarte praktikș. řn adevėrș 1° șo-
șietđșile șivile se fakș řrin simplș konsimđimentș,
fșrș altș solemnitare; de oare-șe șocietđșile ko-
merșiale șerș řmplinirea altorș formalitđș; 2° șo-
șietđșile șivile, șellș pșđinș đșpe omnișnea genera-
lș, nș konstitșe o persoanș moralș; de oare-șe șoci-
etđșile komerșiale șșnt persoane morale, jșridișe, kari
aș řn patrimoniș promiș, distinktș de așellea allș
șoșilorș; 3° șocietđșile șivile nș se potș deklara řn
falitș, de oare-șe șocietđșile komerșiale se potș; 4°
șocietđșile șivile șșnt șșpșșe la jșridikđia tribșna-
lelorș ordinariș; de oare-șe kontestadșiele șocietđșilorș
komerșiale se jșdekș de tribșnalele komerșiale.

Amș zisș kș mșlte dispoziđișni alle legeș șivile
se aplikș și la șocietđșile komerșiale. Kondika
Komerșialș řn art. 17 repetș așestș řrinșinș. A-
șestș artikolș zice kș șocietđșile komerșiale se regș-

leazъ 1° prin konvenđisnea прѣдilorѣ; 2° prin legea komercialъ; 3° prin legea чivilъ.

În adeverѣ, legea komercialъ нѣ trakteazъ ничѣ despre ѣнченстѣлѣ ши finitѣлѣ societѣдilorѣ, ничѣ despre obligadisnile reciprocalе ѣntre societѣ ши societate. Mai multe lakune se aflъ prin зrmare ѣn legea komercialъ, kari kaxъ стъ se съplinescъ prin чеa чivilъ. Стъ konstatъмѣ ѣnsъ кѣ ши ачeastъ lege este foarte imperfektъ ши inkomplektъ.

Orѣ-kъm ѣnsъ, стъ esaminъмѣ ѣn skъrtѣ regъlele de dreptѣ чivilѣ relative: 1° la ѣнченстѣлѣ societѣдii; 2° la depъnerile societilorѣ; 3° la oare-kari obligadisni alle societilorѣ кѣtre societate; 4° la obligadisnile societѣдii кѣtre societѣ; 5° la determinarea прѣдilorѣ ѣn benefiцisri saѣ ѣn pagъbe.

1° Ўнченстѣлѣ societѣдii. — Ўn generalѣ societatea ѣнчene ѣn momentѣлѣ kiar кѣnd s'a formatѣ kontraktѣлѣ. Se poate ѣnsъ ѣntѣmpla ka стъ se stipъleze знѣ terminѣ saѣ o kondiцisne, adikъ кѣ societatea стъ ѣнчeапъ de la кѣtare epokъ нѣmai, saѣ дъne че se va ѣmplini кѣtare kondiцisne. Ўn ачestѣ kazѣ, кѣ toate кѣ operadisnile sociale ѣнчепѣ mai тѣrziѣ, dar kontraktѣлѣ esistъ, ши prin зrmare societii нѣ se mai potѣ deslega de konvenđisnea че аѣ ѣnkeiatѣ. Чeea че se зиче espresѣ ши de art. 6 (part. 3 kap. 14) din Kondika чivilъ.

2° Depъnerile societilorѣ. — Fie-kare societѣ, прекъm am vezъtѣ, este datoricъ a depъne чеva ѣn fondѣлѣ, ѣn kapitalѣлѣ socialѣ. Ачeastъ depъnere poate fi saѣ знѣ korpъ чertѣ, saѣ o kantitate, прекъm o съмъ de banѣ, saѣ нѣmai зсълѣ знѣi lъkrъ, saѣ ѣn fine indъstria, orѣ talentѣлѣ seѣ (art. 2 § 3 id.). Prin

armare fie-kare sođŝ este obligatŝ kŝtre societate de promisiŝnea sa, ŝi va fi respnsabilŝ de a sa neesekŝtare. Va plŝti dar ori-ŝe pagŝbŝ ar adŝŝe societŝđii prin aŝeastŝ neesekŝtare, fŝrŝ sŝ poatŝ kom-pensa aŝeastŝ pagŝbŝ kŝ alte beneficiŝri ŝe ar fi adŝŝ ellŝ societŝđii (art. 13 id.).

3° Obligadiŝnile sođilorŝ kŝtre societate. — Ori-ŝe sođŝ are sŝ respekteze klassele ko-minse ŝn aktŝlŝ societŝđii. Niŝi ŝnŝlŝ nŝ poate de sineŝi sŝ prefaktŝ ŝna din aŝeste klasse, fŝrŝ a se face respnsabilŝ de pagŝbŝ (art. 8 id.). Ŝnŝ sođŝ este datorŝ sŝ respekteze kiar renŝmele ŝi kreditalŝ societŝđii. Va fi dar respnsabilŝ de ori-ŝe aktŝ kontrariŝ aŝestŝi renŝme, saŝ kreditŝ (art. 11, id.). Pŝtem ziŝe ŝn generalŝ kŝ ŝnŝ sođŝ e datorŝ a plŝti ori-ŝe pagŝbŝ direktŝ saŝ indirektŝ ŝe va adŝŝe societŝđii (ar. 12, 13, 14, id.). Afarŝ de aŝeasta ŝnŝ sođŝ nŝ poate sŝ-ŝi retragŝ kapitalŝlŝ ŝe a depŝŝŝ ŝn komŝnŝ, de kŝtŝ la finitalŝ societŝđii (art. 20, id.).

4° Obligadiŝnile societŝđii kŝtre sođi. — Societatea este datoare a respnde fie-kŝrŝi sođŝ ori-ŝe datorie ar fi kontraktatŝ saŝ ori-ŝe keltŝeli ar fi fŝkŝtŝ ŝn sokotealŝ ŝi pentrŝ interesŝlŝ societŝđii (art. 17, 18, id.).

5° Determinarea pŝrđilorŝ ŝn beneficiŝri ŝi ŝn pagŝbe. — Drentŝrile sođilorŝ ŝn societate sŝnt egale, ori-kare ar fi natŝra saŝ kantitatea depŝnerilorŝ lorŝ (art. 3, id.). Aŝa ŝnŝ sođŝ ŝe a depŝŝŝ nŝmai indŝstria sa, saŝ ŝelŝ mai mikŝ kapitalŝ, are aŝelleaŝi drentŝri ka ŝi ŝellŝ ŝe a fŝkŝtŝ ŝelle mai mari depŝneri. Ŝrmeazŝ oare de aŝi kŝ participarea ŝn beneficiŝri ŝi pagŝbe va fi eaŝŝi

egale? Nă, aचेastъ participare este proporționatъ de
 densnerilorъ fie-kъria пърдї. Аша, кънд aktxlъ socie-
 тьдї nъ se esprimъ alt-felъ, legea determinъ ea în-
 същї къ participarea fie-kъrї souъ, la къstїgъ ши
 pagъbъ va fi în proporціone къ densnerea sa, (art.
 16, id.). Nimikъ însъ nъ împedекъ ne souї de a se
 învoi alt-felъ, de a skimba aचेastъ proporціone de-
 terminatъ de lege. Însъ, дъне къm am vezstъ, nъ
 se poate atribxi xнї souъ totalitatea beneficiarilorъ.
 De ши legea noastră nъ zїche nimikъ асъpra ачестї
 пъnктъ, însъ o asemenea disposїціone ar fi prea în-
 jъstъ, prea kontrarie natrєї kontraktlї de socie-
 tate, pentrъ ka sъ se poatъ tolera. Am vezstъ în-
 съ къ souđlъ че a denssъ nъmaї indъstria sa poate
 prea bine sъ nъ ia parte la pagъbe. Dar prin ачеa-
 sta nъ se înдеlege къ ellъ se va плъti маї nainte de a
 se skъdea pagъbele; se înдеlege nъmaї къ, daka дъне
 че se vor skъdea toate pagъbele, de va маї remїnea
 чеva beneficiarї din алї anї va veni sъ participеze
 la ачесте beneficiarї.

Afarъ de ачесте disposїціонї alle drentxlї чїvilъ
 апликabile la societъдїle komercїale, маї sъnt ши ал-
 теле relative la администраціa societъдїї ши la disolъ-
 ціa еї, ne kare le vom vedea în кърsлъ esulikаціи-
 lorъ noastre асъpra societъдїlorъ komercїale.

SECȚIUNEA II.

DESPRE SOCIETĂȚILE COMERCIALE ȘI DIFERITELE LORŪ SPECII.

Amъ vezstъ къ societъдїle sъnt чїvile saș ko-
 mercїale, дъне къm operaціонїle lorъ аș-xнъ karak-
 *

terș civilș saș komerțialș. Soċietățile komerċiale, în generalș, konstitse o ființă jŕidikă, o persoană morală, kapabilă de a avea drepturi și datorii. Numele de persoană se dă, de ordinariș, numai la ființele kapabile de a kșgeta, la omș. Dar din relațiunile soċietăților șmanee aș mai emiț și alte persoane, inanimate, abstrakte, făr viedă și kșgetare propriu, însă kș o kapacitate legală de a avea drepturi și datorii. Legea a kreatș mai multe asemenea persoane fiktive, kari se numeskș persoane jŕidice, kș viedă lorș nu este reală, ċi numai legală. Așa statăș, municipalitățile, diferite stabilimete, se konsideră ka persoane jŕidice. Soċietățile komerċiale aș aċellamș karakterș. Din șnirea intereselorș mai multorș indivizi, s'a kreatș o persoană morală, ființă jŕidikă și legală, corpus mysticum ex pluribus nominibus conflatum, dșne kșm zicea legea Genovei.

Personalitatea soċietăților de komerċiș adșce kș sine mai multe konsekșințe legale. Între altele, și ċea mai importantă, este, kș soċietatea are șnș patrimoniuș propriuș, distinktș de aċella alș fie-kșrșia soċș. De aċi șrmează kș ea se obligă și kontraktează în numele seș; kș ea șrmează pe debitorii și este șrmată de kreditorii seși. Patrimoniuș seș konstitse șnș gajș eksklusivș alș kreditorilorș kștre kari ea s'a obligatș, așa în kșt kreditorii soċietății kată a se plăti pe bșnșrile soċiale înainte kreditorilorș personali ai soċilorș. Falimentăș soċietății nu atrage, ipso jure, falimentăș individualș alș fie-kșrșii soċș. În șnele soċietății soċii șnt responsabili pe toată starea lorș: atșnċi negreșitș vor în-

чета ши ей пѣдѣле импезнѣ кѣ societatea: prin зг-
mare ши individѣлѣ este falitѣ. În знеle societѣдѣ
інсѣ individѣлѣ нѣ resпзnde de кѣт пе депзnera sa,
нѣмаї капиталѣrile сѣнт, ка сѣ зикѣ аша, resпзnsabi-
le: атзнчї нѣмаї persoana moralѣ va fi falitѣ, iar нѣ
ши individѣлѣ.

Сѣ vedem акѣм diferitele спецїї de societѣдѣї ko-
merчїale (art. 18). Legea rekъnoasче trei: societatea
ін нѣме kolektivѣ, societatea ін komanditѣ
ши societatea anonimѣ. Маї la valle, legea vor-
besче ши de o a patra спецїe: societatea ін parti-
ципадїѣ (art. 46).

Сѣ esaminѣм fie-kare din ачeste societѣдѣї.

§. 1. *Societatea în nume colectivѣ.*

Societatea ін нѣме kolektivѣ (art. 19), este ачeea
че kontrakteazѣ доѣe saѣ маї мѣlte persoane кѣ skонѣ
de a face komerчїѣ сѣbt o firmѣ socialѣ.

Ачeastѣ societate se presintѣ пѣblikѣлѣї сѣbt o
firmѣ socialѣ, kare нѣ este altѣ, de кѣт нѣmele
societѣдѣї, нѣmele persoaneї morale ши јѣridїche, kare
este distinkтѣ de persoana соdїlorѣ. Ачeastѣ firmѣ
este simbolѣлѣ societѣдѣї ши-ї konstitѣe individѣalita-
tea. Сѣbt ачestѣ нѣме societatea інїї сѣbskrie anga-
jamentele selle, сѣbt дїnsѣлѣ este чїtatѣ ін јѣstїgie ши
анаре інaintea tribunalelorѣ.

Ачeastѣ firmѣ este formatѣ din нѣmele соdї-
lorѣ, saѣ a кїtor-va, маї adѣogїndѣ-se ши vorba, ши
Компанїe. Аша de сѣнт доїї fraдї нѣмаї ін so-
cietate, firma va fi нѣмаї Petre fraдї. De vor
fi маї мѣлѣї алдї соdї, пе лїngѣ ачestї доїї fraдї,

firma va fi: Petre frađi și Kompanie. Ori-kare însă ar fi numele ce compune firma, se ține totdeauna ca aceste nume să fie alle șnora din sođi. Kassa acestei măsuri se înțelege lesne. Firma societății face cunoscută publicului valoarea societății și garanțiile ce ea prezintă. Fie-kare membru din astă societate prezintă și kredit personal, o garanție pentru cei de alți trei. A pune și altă nume străin în firma socială, este a încheia publicul. Dacă kiar și din membri va muri să se va retrage, numele se, dacă figura în firmă, kă se se steargă. Dar legea nu cere ca toate numele sođilor să figureze în firmă; dacă aceste nume sunt prea multe, e destul, kă am zis, să se pună kă-te-va din elle, și să se adauge vorba și K^{nia}.

Să nu se confunde firma socială kă numele ce iaș kăte o dată aceste societăți în nume kolektiv, dăne natura esplotației să dăne lokul și unde se află skazul societății; spre exemplu: fabrica de postavă din Tîrgoviste, ect. Această konstăse numirea societății, iar nu firma sa.

Karakterul distinktiv al acestei societăți este de a stabili o solidaritate între diversii membri kări o compune. Fie-kare din acesti membri este responsabil în total, adică solidar, de toate obligațiunile societății. Așa fie-kare sođ, nu numai kă se konsideră obligat personal, ori-de-kăte ori e vorba de datoriele societății, dar obligațiunea sa e solidară, adică kreditorul îl poate sili să plătească totalul creanței. Această solidaritate konstăse karakterul mincipal, kare distinge societatea în nume kolektiv de ori-ce altă societate.

În adevăr, firma nu este caracterizată distinctiv alături societății în nume colectiv; căci vom vedea că în societatea în comandă are o firmă. Dar numai societățile în nume colectiv sunt solidar și responsabil de toate obligațiile societății.

Această solidaritate s'a admis în interesul și al societății în nume colectiv, și a-i procura un mai mare credit, prin garanția ce va prezenta celor care vor contracta cu dânsa. Prin această solidaritate societățile devin responsabile nu numai pe ceea ce au depus în fondurile comune, ci pe toate ceea-l-altă stare a lor. Se înțelege dar că o asemenea responsabilitate prezintă o mare garanție celor d'allă treilea.

Să vedem kari sunt aceia ce au dreptul de a obliga societatea.

În practică societățile încredințează și mai multora dreptul de a administra. Acesti administratori se numesc geranți. Numirea lor se poate face prin contractul și al societății, sau prin un act posterior. În cazul celui dintâi această numire formează o clasă a contractului; prin schimbarea geranților nu poate încheia decât va pune acest contract. În cazul al doilea actul posterior ce a dat naștere geranților, se consideră ca un simplu mandat care e revocabil dintr-o dată.

Geranții pot fi și toți societății, sau numai câțiva dintr'înșii (art. 2 §. 4 part. 3 cap. 14 Kon. Civ.). Dar ori-care ar fi numărul lor, și ori-care ar fi forma cum ei s'au numit, misiunea geranților este de a face toate aktele de administrare. Numai ei prin schimbarea au dreptul să oblige societatea, căci numai ei pot contracta și firma socială. Toți cei-l-alti

sođi în nşme kolektivş se aflş solidarş respnsabilş, prin obligaşianea kontraktatş de şnelş din geranđi.

Dar daka niş şnelş din sođi nş s'a nşmitş specialş gerantş, atşnş tođi sođii se notş konsidera ka geranđi, mi fie-kare şbskriind kş firma soşialş, poate şş oblige solidarş ne tođi şeilalđi; kşş fie-kare se presşpşne atşnş ka kşm ar fi datş mandatş şeşil-altş a lşkra în interesşlş komşnş.

O a doşa kondişiaene, pentrx ka sođii şş fie obligađi solidarş, este ka gerantşlş şş kontrakteze şşbt firma soşialş. Daka şnş gerantş va trakta în nşmele seş, negremitş niş soşietatea, niş sođii nş şşnt obligađi. Dar daka se va dovedi kş sođşlş şe a traktatş în nşmele seş, a fşkş't'o în interesşlş soşietşđii, kş aşeasta a profitatş de aşestş kontraktş, kredem kş soşietatea va fi obligatş în proporşiaene kş şe a profitatş. Kşş art. 18 (part. 3 kap. 14) din Kondika Őivilş nş faşe alte distinkşiaeni: ellş zice nşmaş kş ori-şe keltşeli kşviinşioase şe va faşe şnş sođş pentrx soşietate, vor obliga aşeastş soşietate. Nş se va şere dar neşesarş ka aşestş sođş şş se fi servitş de firma soşialş. Prin şmare ori-de kşte ori se va dovedi kş kştare operaşiaene a profitatş soşietşđii, este jşstş ka kreditorşlş şş aşbş în kontra ei mi a sođilorş o akşiaene de in rem verso, adikş proporşionatş kş foloşşlş şe s'a adşşş.

Daka din kontra gerantşlş întrebşinşeazş firma soşialş în promişlş seş interesş, kaştş şş distingem: kşnd kontraktarea s'a fşkş'tş regşlatş, mi şeil d'allş treilea aş fost de bşnş kredinđş, soşietatea e obligatş, de mi nş a profitatş de aşeastş operaşiaene; atşta maş reş pentrx sođi daka ei aş şnkredin-

dată administrația și omă neleală. Când însă cei d'allă treilea aș fostă de rea kredință, când adică ei aș intăță kă soțul s'ăbskrie kă firma soțială nișe interese alle selle personale, este jstă ka societatea s'ă nă fie obligată, s'ă nă se permită chelă d'allă treilea s'ă profiteze de frauda sa.

În fine, firma soțială se poate întrebșința nă nămaī de geranți, și mi de ori-chine altă, kăria soții i-ar fi dată achestă dreptă. Acesta se konsideră atșnă ka prokșatoră s'ăsoiloră.

Vom vedea maī tărziă p'ăblivitatea ce kăștă s'ă se dea kontraktă și societății în năme kolektivă, mi modă kă se poate dovedi esinșința și asemenea societății.

§. 2. *Societatea anonimă.*

Chelle maī maī întreprinderi moderne se fakă min societăți anonime. Natșra achestoră societăți permite tătoră kapitalșriloră, maī mi miči, a face parte din fondă s'ăsoială. Așa nămeră și kapitalșriloră fiind mare, maī mălte p'ășteri individșale, și nădș-se în acheste societăți, elle aș năștă reșmi ka s'ă fakă operașnișle chelle maī maī, mi maī kăteștoare. Drșmșrile de feră, navigarea, esploatarea mineloră mi alte întreprinderi de asemenea natșră se fakă min societăți anonime.

Acheste societăți eraă nekșnoskște la popoliă vekī. Înainte de sekolă allă 17-lea înșepș a se ivi, în obișeăș și komerșăș, și felă de societăți anonime. În sekolă allă 17-lea se kreă kompanișle Indieloră, maī ne achelleamă base ka alle societășiloră anonime de astă și. Nă se nășteaă însă konsidera ka a-

deverate societăți, ci ca o combinație politică, fiind că eraș konstituție prin pătorea pablikă, mi în virtutea unei legi speciale. În secolulăș allă 18-lea societățile anonime începărb a lăsa o mai mare dezvoltare; se regălaș însă mai multă de obiceiuri mi șșșri; niči o lege sigărb nă presida la formarea loră. Kon-dika franșesă din 1808 regărb într'ună modă pre-șisă mai multe dispozițiuni relative la așeste societăți.

Societatea anonimă este așeea în kare toți aso-șiații șșnt nekșnoskșđi de pablikă; nămaș depășnerile lor șșnt angajate (art. 28, 29). Este mai mult, ka șă zik așa, o societate de kapitalări, de kărb o societate de persoane. Este zisă anonimă, kărb n'are o firmă so-șială kompășș din nămele șșnora din sođi. Dar de ači nă resărb kărb o societate anonimă nă are niči o denășmire proprie. Așeasă societate, ka mi șelle-lalte, formeasă o persoană morală, șivilă, kare kărb șă aibă ună năme. Diferinđa este kărb la societatea în năme kolektivă, nămele de ordinariă este kompășș din kiar așellea alle șșnora din sođi; de vreme șe societatea anonimă înși șkoate nămele din objek-șlăș întremindereă, s. e. kompania de navigația Dă-șreă.

Nămele sođiloră nă poate intra în firma așestei societăți; kărb așesti sođi șșnt nekșnoskșđi de pablikă (art. 32). Fie-kare nă este respășnsabilă de kărb nămaș de șșma șe a depășș în fondășlă șoșială.

Așeasă societate este prin șșmare opoșitășlă șo-șietății în năme kolektivă.

Kapitalășlă șoșietății anonime se împarte în ak-șțiuni mi în kșșoane de akșțiuni de o valoare egală.

Acheste akvizii mi kupoane de akvizii nã sãnt de kãt nisce sãbtãmpãrãiri alle kapitalãlãi socialã. Ama, sã presãmpãnemã, de esemplã, kã aktãlã socialã deklarã kã fondãlã socialã este de 100,000 lei, mi kã achestã kapitalã este ãmpãrãitã ãn 100 de porãiãni; fie-kare din acheste porãiãni va fi de 1,000 lei, mi va konstãtã o akvizie. Daka acheste porãiãni se vor mãi sãb-ãmpãrãi ãn valori de 500, de 250 lei, acheste sãb-ãmpãrãiri, vor konstãtã kupoanele de akvizii. Achella kare va posedã ãna din acheste akvizii, ia nã-mele de akãionarã.

Achestã ãmpãrãire a fondãlãi socialã, face kã ori-ãe kapitalã mikã mi mare, poate sã fiã angagiãtã ãn societate.

Dar titlãlã akviziei nã se dã akãionarilorã, de kãtã atãncã kãnd ellã mi-a plãtitã toatã depãnãrea sa. De vom presãmpãne kã akvizii se plãteskã ãn frakãii mi kã mãi mãlãi terminã, se dã akãionarilorã nã mãi ãnã titlã provizoriã, nãmitã promite-re de akvizie; kãnd va plãti totalãlã, atãncã se dã titlã definitivã de akvizii selle.

Totã akãionarãlã are dreptãlã de a lãa parte la beneficiãrile societãii, prekãm mi o parte ãn natãrã, ãn fondãlã socialã, la desfacerea societãii. Acheste dreptãri konstãte avantãgele ãe atrãgã pe akãionarã. Nãmerãlã achellorã ãe vor veni sã ia akvizii va fi kã atãt mãi mare, kã kãt se va prevedea beneficiãrile ãe va da societatea. Kãte o datã acheste beneficiãri sãnt atãtã de mãi, ãn kãt valoarea akvizii-lorã se ãndoesãe.

Dar nã totã akãionarãlã se mãlãmesãe pe acheste beneficiãri; mãlãi ar voi sã reintre ãn fondãrile lorã

tea чeдa aтeнчї ka мї пoлїгeлe мїн aчeллѣ aктѣ їн-скрїсѣ їн дoсѣ, мї нѣмїтѣ гїрѣ.

Noxlѣ прoпрїeтaрѣ allѣ aкцїeнї va aвeа тoаtе дрeп-тeрїлe тrаnsmїtаtоrѣлї. Va lѣа пaртe лa дїvїdеndеlе dїn бeнeфїчїeрї, мї va fїгѣrа лa їмпeрїeалѣ кeнд се va дeсfачe sоcїeтaтeа. Dar va fї аssemеnеа sѣmпeсѣ lа тoаtе kоndїцїnїлe aктѣлї dе sоcїeтaтe.

Dar чe се поaтe їнтїмїлa кeнд aкцїoнaрѣлѣ чe їмї vїndе aкцїeнeа sа, еstе їнсѣ dеbїтoрѣ sоcїeтeтѣдїї dе o пaртe dїn дeпeнeрeа sа? Sоcїeтaтeа поaтe ѣrмa пe нoxlѣ прoпрїeтaрѣ allѣ aкцїeнeї, sаѣ нѣмaї пe чeлѣ vеkїѣ? oрї мї пe ѣнeлѣ мї пe аltѣлѣ?

Kestїeнeа еstе kоntroversатѣ. Ѣнїї аѣтoрї нѣ пeр-мїтѣ нїчї їнтр'ѣнѣ мoдѣ а ѣrмa пe vеkїeлѣ aкцїo-пaрѣ. Aкцїeнїлe dїn sоcїeтaтeа аnоnїmѣ, zїкѣ eї, sѣnt tгaнsmїsїbїлe; пeблїkѣлѣ а кeнoскeтѣ ачeстѣ kаrаk-тeрѣ; ellѣ а счїeтѣ кѣ fїe-kare sоцѣ поaтe сѣ-мї sѣb-стїtѣzeе ѣнѣ аltѣлѣ, kare сѣ пrїїmеаskѣ оblїgацїeнїлe чeллї vеkїѣ. Пrїn ѣrмaрe, ачeстa се аfлѣ lїbеrатѣ, нѣ мaї аrе нїчї ѣнѣ їntеrесѣ їн sоcїeтaтe; нѣмaї aк-цїoнaрѣлѣ чeллѣ нoѣ, се поaтe ѣrмa, мї се поaтe sїlї а плѣтї rеstѣлѣ дeпeнeрeї.

Алїї аѣтoрї zїкѣ dїn kоnтра кѣ aкцїoнaрѣлѣ чe мї-a tгaнsmїсѣ aкцїeнeа се поaтe тoтd'ѣnа ѣrмa dе sоcїeтaтe, sїrе а плѣтї kоmплїmеntѣлѣ aкцїeнeї sеllе. Sѣbskрїїтoрїї dе aкцїeнї, zїкѣ-eї, s'aѣ аngаgїатѣ пrїn-тр'o kоnvеnцїeнe sїnаlаgмaтїkѣ кѣтrе чeї-l-алїї sоцїї. Fїe-kare dar еstе оblїgатѣ кѣтrе sоcїeтaтe пeнѣ їн mоmеntѣлѣ кeнд їмї va плѣтї тoаtѣ dаtоrїа sа. Tгaн-сmїtеrеа aкцїeнeї sеllе нѣ l'a пeтeтѣ lїbеrа dе ачeа-стѣ оblїgацїeнe.

Sѣntem мї нoї dе оmїnїeнeа ачeстoрa dїn ѣrмѣ.

Natura akțiunilor este în adevăr de a fi transmi-
sibile. Dar această natură poate avea drept rezultat a libera pe primărilor akționar de orice obliga-
țiuni către societate? Este adevărat că ellă este
liberată de orice obligațiuni ca soț. Nu poate în-
să fi liberată și de obligațiunea sa ca debitor. Fi-
ind-că ellă n'a depus în societate toată valoarea ak-
țiunii, se înțelege că ellă n'a fost proprietar de
cât numai pe o parte din această akțiune. Asupra
acestei părți transmiterea a fost perfectă. Dar as-
upra părții nepătate se poate zice că a fost propri-
etar absolut? Atunci ellă ar fi transmis și drept
ce nu-l avea. Prin urmare, către societate, ellă se
consideră încă ca soț asupra părții nepătate. So-
cietatea dar îl poate urma și sili a plăti restul da-
toriei selle. Observăm însă că societatea poate ur-
ma, subsidiară, și pe noștră akționar, când ace-
sta a fost de rea kredință, când adică a scutit
o parte din akțiune nu este plătită de transmita-
torul său, atunci ellă se consideră ca cum s'ar fi
făcut, împreună cu transmitătorul, responsabil de
această datorie.

Să examinăm acum administrația societății
anonime.

Societatea anonimă este administrată de man-
datari temporali, revocabili, asociați sau neasociați,
plătitori sau nepătitori (art. 30).

Nămirea acestor administratori se poate face
prin actul societății sau printr'un alt act poste-
rior. Nu mai putem însă zice, ca la societatea în
nume colectivă, că administratorii sunt revocabili nu
mai în cazul altă doilea, iar nu și la celălalt d'înțiu.

Aci legea deklarъ revokabilitatea ka o kondiționne esențialъ nșmirei geranțilorș; prin șrmare, în ori-ce kazș, ei sșnt revokabili.

Legea mai voesce ka misișnea așestorș administratori sș fie timpșralъ. Kș așeasta ea a voitș sș șmpedechе ne șndatorii soșietșdii de a dobândi administrarea soșietșdii ne kât timpș va esista. Pe de altș parte, fiind-kș între membri soșietșdii anonime, nș se aflș niși șnș felș de solidaritate, poate fi administratș saș de soșii saș de streini. Karakterșlș administratorilorș va fi totd'asna așellamii.

Dșne че am konstatatș çine potș fi administratori saș geranții, sș vedem akșm modșlș administrării așestorș soșietșdii.

Așestș modș poate sș varieze foarte mșltș. De obșite, șterile sșnt koncentrate în mșnile șnși direktorș, kare dș ordine, trakteazș kș çei d'allș treile, șskreazș în nșmele soșietșdii, ect. Așestș direktorș este nșșș șșbt aștoritatea șnși konsiliș de administrare, kare are asemenea ștere de a lșkra în nșmele soșietșdii. Adesea lșngș așestș konsiliș se mai aflș șnș komitetș de privighetori saș çensori, kare aș oinspekçie așșpra țstorș ramșrilorș de servicie. Dar așeverata ștere a așestorș soșietșdii se aflș în așșnșrile generale alle akçionarilorș. În așeste așșnșri, kare se fakș la epocșe șii în kazele otșrîte de statște, se șșamineazș kontșrile administraçiei, se șmpartș dividendele de interese șii beneficișri, saș se iaș alte mșșșri generale kari intereseazș soșietatea. Otșrile în așeste așșnșri se iaș dșne majoritate în șșme, iar nș în votșri; așș așei akçionari alle kșrorș

denşneri şneskş şşmele şelle mai mari, formeazъ majoritatea: аша dşoi akşionari şe şneskş 20 din kapitalşlş soşialş, formeazъ majoritatea în kontra а şinşi, şe nş şneskş de kşт 15.

Observъmş însъ kş ачeste adşnъrî nş potş lşkra nimikş în kontra statştelorş soşietъdî; kşşi аtşnşi ar forma o soşietate noşe. Misişnea lorş se mъrginesче în а lşkra konformş kş ачeste statşte, şi а faче şъ se esekşte konvenşişnile soşiale. Dar în kazş de posişişne difişilş, akşionariî, în adşnare generalъ, potş şъ mъreaskъ fondşlş soşialş, ordonъnd o noşъ emitere, o noşъ pşnere în şirkşlare de akşişni.

Kşтş despre obligatişnile administratorilorş legea ziche kş ei nş kontrakteazъ nişi o obligatişne personalъ. Şent responsabili nşmai pentъ esekştarea mandatşlşi lorş. Čeî d'allş treillea nş potş aveа nişi o akşişne în kontra lorş, şinşmai în kontra soşietъdî (art. 31).

Şъ esaminъmş formalitъdile че trebşe şъ se observe şpre а fonda soşietateа anonimъ.

Amş vezştş kş şelle mai mari întreminderi komerşiale se fakş astşzi min soşietъdî anonime. O mşldime de kapitalşri partikşlare vinş şъ formeze fondşlş ачestorş soşietъdî. Dar întînderea kiar а întreminderei poate şъ mъreaskъ perikolşlş la kare şent esişse ачeste soşietъdî. Adeseа, ачeste аoşiaşişni, fiind reş kombinate saş reş administrate, аş kompromişş stareа akşionarilorş şi geranşilorş, şi аş pşşş în perikolş kiar kreditişlş generalş. De ачeea legeа а lşatş оare-kare mъşşri, pentъ ka şъ se

evite, pre kât se va pstea, fraşda saş întreprinderile komnlikate.

Аша, legea cere mai întiîş ka societăţile anonime sъ se formeze printr'şnş aktş pşblikş (art. 39); adikъ ka aktşlş ce o înfingeazъ sъ fie trekşţş în kondika tribşnalşlşlş lokalş şi în Bşletinşlş oficialş (art. 41). Prin асeasta se dъ o garanşie чellorş ce vor voi sъ kşmpere akşişnş; kъчi li se dъ mizlokş de a kşnoasce aktşlş în toatъ întinderea lşi.

Dar pe lingъ асestş aktş, societatea anonimъ nş poate esista de kât kş astorisacia Domnşlşlş şi prin priimirea formalъ a aktşlşlş societăşii. Асeastъ astorisacie şi асeastъ priimire se va face printr'şnş ofişiş domneskş. Асestş ofişiş nş se va da de kât în şrma şnei чerchetşrş ce se va face асşpra moralităşii întreprinderei, асşpra garanşilorş ce se presintъ. Апоi, асestş ofişiş va însemna minimum kapitalşlş ce katъ sъ аiбъ societatea, şi-i va impşne obligacişnea de a se desfачe, kşnd, prin perderi, kapitalşlş va fi mai josş de асestş minimum. Şpre a se evita o rşinъ, ofişişlş va mai cere ka sъ fie totd'аşna şnş fondş de rezervъ formatş din benefişişrş, şi va opri ori-сe impşrdire de dividende kşnd nş vor mai fi benefişişrş şi va înсene a se atinge kapitalşlş. Toate асeste mъşşrş katъ sъ fie lşate, şpre a se evita, pre kât se poate, rşina societăşii.

Afarъ de асeasta, pentръ ka чеi d'allş treilea ce voeskş a kşmpşra akşişnş, sъ аiбъ mai mşlte mizloasce de a kşnoasce aktşlş societăşii, (art. 44) legea voesce ka atşţş astorisacia Domnşlşlş, kât şi aktşlş societăşii, sъ stea limite în timpş de trei lşnş în sala

societățile în comandită; responsabilitatea solidară este asupra tuturor sociilor. Prin zmare, îndată ce unul sau doi comanditari se va deskoneri, va fi solidar responsabil ca și ceilalți. În Statele-Unite ale Americii domnește totuși legea engleză; câte-va numai din aceste state admit societățile în comandită.

Legea română, împreună cu majoritatea legilor europene, admite societățile în comandită.

Aceste societăți derivă din kontraktele de comandă care era foarte obișnuită în evul mediu. Prin această contractă se forma o societate între două sau mai multe persoane, dintre cari una purta capitalul și ceea-l-altă îl specula sub numele său, și cu condițiile de a împărți beneficiile. Nobilii feudali mai ales află în această contractă un mijloc de a specula, fără a fi cunoscuți; căci încredințându-le capitalurile lor altora ce comerțul și numele lor, ei profita de avantajele comerțului, fără a se aștepta publicității; cu aceasta ei menageau prejeducățile ce avea atunci nobilii în contra comerțului. Astăzi chiar această societate este foarte folosită; căci permite persoanelor ce nu au destulă experiență în comerț, să cari alte ocupații, a-și angaja numai capitalul și a nu lua o parte personală în operațiunile comerciale.

Această societate se formează între una sau mai multe persoane solidar responsabile (art. 22), ce le vom numi comanditari, și între una sau mai multe persoane responsabile numai pe denumirile lor, ce le vom numi comanditari. Așa, vedem că pentru că dintr-o societate este în nume colectiv,

un pentru ceî d'allă doilea, societatea este anonimă; adică pe de o parte se vede o znire de persoane, un pe de alta o znire numai de kapitaluri.

Societatea în comandită, ca un societatea în nume colectivă, are o firmă socială (art. 22 un 24). În această firmă nu se poate pune de cât numele soşilor comanditari, adică allă acellora ce sânt solidară responsabili. Numele soşilor comanditari nu potă face parte din firmă; kăci s'ar închela ceî d'allă treilea năndă-se în firmă numele znoră soşii ce nu sânt responsabili de cât pe depunerile loră.

Dacă însă numele zniă soşă comanditară va fi pusă în firmă, se va considera ca comerciantă un va fi solidară responsabilă de obligaşunile societăţii. Aceasta este cea mai naturală satisfacşie ce se poate da celorloră d'allă treilea kari aş kreştă kă kontraktează kă zniă soşă absolută responsabilă.

Să vedem akum cine are dreptăş de a administra.

Dreptăş administrării este numai allă soşilor comanditari ce sânt indefinită responsabili de obligaşunile sociale (art. 23). Numai zniăş din ei, saş mai măşii saş kiar toşii potă să fie numişii geranşii, dăne kum am vezăşă un la societatea în nume colectivă.

Soşăş comanditară nu poate nişii într'zniă kipiă fi numişă gerantă (art. 26); nu poate să ia nişii o parte la administrarea societăţii. Responsabilitatea sa fiind limitată, numai în proporşione kă depunerile sale, se înşelege kă nu poate să se presinte celorloră d'allă treilea ca administrăndă societatea; kăci acestia s'ar închela, un l'ar konşonda kă soşii ce sânt solidară responsabili.

Dar legea nŕ se mŕrginesce a omŕi pe komanditarŕ sŕ administreze ŕn nŕ mele seŒ; ea voesce ŕnkŕ ka sŕ nŕ poatŕ lŕkra niŕi ŕn virtŕtea Œnei prokŕraŕii ŕi ŕn nŕ mele geranŕilorŒ. Ni s'ar nŕtea ŕnsŕ oppŕne kŕ acesceŕ dispoziŕiune a legei nŕ este logikŕ, fiind-kŕ, kŕnd komanditarŕlŒ ar lŕkra ka prokŕratorŒ, ceŕ d'allŒ treilea aŒ ŕn vedere pe aceia ce aŒ datŕ prokŕra, iar nŕ pe gerantŒ. Kŕ toate astea se respŕnde kŕ ar fi perikŕlosŒ sŕ se dea permisŕiune komanditarŕlŒ de a administra kiar ka prokŕratorŒ; kŕŕi ŕn virtŕtea asteŕi prokŕraŕii ellŒ ar face akte de spekŕlaŕie kŕ atŕtŒ mai kŕteztŕtoare ŕi kŕ Œŕŕrinŕŕ kŕ responsabilitatea sa este mŕrginitŕ; ŕntr'ŒnŒ kazŒ de katastrofŕ ellŒ nŕ ar perde de kŕt depŕnerile salle.

ObservŕmŒ ŕnsŕ kŕ acesceŕ dispoziŕiune atŕtŒ de rigŕroasŕ nŕ se aplikŕ de kŕt kŕnd e vorba de aktele ce komanditarŕlŒ ar face ka gerantŒ, ka reprezentantŕlŒ societŕŕii; kŕnd va fi vorba de alte operaŕiuni partikŕlare, komanditarŕlŒ, ka oriŕine altŕlŒ, poate sŕ trakteze kŕ societatea: ama, de exemplu, ellŒ poate vinde societŕŕii ŕi poate kŕmpera de la dŕnsa.

Asemenea nŕ trebŕe sŕ se konfŕnde drentŕlŒ de administrare, kŕ drentŕlŒ de privityhere. Komanditarii, ce nŕ aŒ drentŕlŒ de a gera, aŒ drentŕlŒ de a privityhea aŒŕra intereselorŒ lorŒ: ama ei potŒ sŕ asiste la adŕnŕrile ŕn kari geranŕii ŕni daŒ soko-teala lorŒ.

Afarŕ de acesceŕ legea mai adaogŕ kŕ komanditarii nŕ potŒ niŕi kiar a fi ŕntrebŕinŕaŕii ŕn trebile ŕi prŕicinile societŕŕii. Kŕ acesceŕ se ŕn-ŕelege kŕ ei nŕ potŒ avea fonkŕiŕni relative la ad-

ministrarea societății, mi kari i-ar pune în relațiune kă chei d'allă treilea. Potă însă să aibă în societate niște fonkțiuni ce nă ar fi de geranție, mi kari nă-î ar pune în relațiune kă chei d'allă treilea, s. e. nimikă n'ar omi pe zăș komanditară să fie lăkrătoră la fabrika societății, să țină registrele, să să aibă altă asemenea fonkțiune ce se plătete kă lea-fă determinat.

Dar ce se întîmplă kînd komanditară să face zăș să mai mălte akte de administrare, kînd va lăkra ka gerantă? Legea are pentru aचेastă kontra-venție o sankțiune destul de gravă (art. 27.) Komanditară în asemenea kază va fi solidară responsabilă, impresă kă chei-l-ai săi soți în năme kolektivă. Prin zămare de vom presăpune kă a făktă nămai zăș aktă de administrare, ellă va fi responsabilă nă nămai pe aचेastă aktă, ci mi pentru toate celelalte obligațiuni kontraktate de chei-l-ai săi geranți. Toți kreditori societății vor năstea avea o akțiune în kontra lăi. Kassa aचेstei severități este kă, chei d'allă treilea să krezăș pe komanditară ka solidară responsabilă, de oare-ce l'ăș vezăș făktă zăș aktă de administrare; kăț dar akăm să poarte sărčina zănei asemenea responsabilități. Aचेastă sankțiune este dar admisă nămai în interesăș celoră d'allă treilea, kari s'ăș năstăș închela în kalkășă loră. De aci zămează kă în raportă kă chei-l-ai săi soți, în raportă mai alesă kă gerantă, ellă își konservă karakterăș seă de komanditară, ama prekăm figărează în aktăș socialiă. Dakă dar ellă a plătăș mai măltă neste depă-nerea sa, se va despăgăbi de la gerantă pentru pri-

sosș. Este numai în pericolș de a afla pe gerantș insolvabilș.

Съ тречем акѣм la drentșrile ши obligacișnile soșilorș din societatea în komanditѣ. Aчeste drentșrї ши datorїї ne sșnt deja kșnoskște din velle че vezșrѣмș пѣнѣ акѣм. Komandїїї аș drentșlș de a-ши пșne пșmele în firma soșialѣ, drentșlș de a administra ши de a партипиа în benefїсїrї. Komandїtarїї аș numai drentșlș de a lșa din benefїсїrї o parte пропорционатѣ кș депșnerеа lorș.

Komandїїї аș obligacișnea de a respșnde solidarș de toate datorїile soșietѣїї. Komandїtarїї нș respșndș de кѣт în пропорциșne кș депșnerеа lorș (art. 25). Prin șrмare kreditorїї soșietѣїї нș potș sș șrмеze pe komandїtarї de кѣт numai pe чееа че аș депșsș în fondșlș soșialș. Daka eї маї sșnt ін-кѣ datorї pe o parte din депșnerеа lorș, kreditorїї, kredem, аș drentșlș sș șrмеze pe komandїtarї спre a пѣтї ачестș restș allș депșnerеї lorș.

Kapitalșlș soșietѣїї în komanditѣ poate sș fie divisatș în акциșнї, ka allș șneї soșietѣїї anonime. Prin ачeastѣ divisїșne komandїtarїї potș sș-ши transmitѣ акциșnile, ши potș reintra în fondșrile lorș, дșне кșм амș vezșтș кѣ potș фаче соșїї anonimї. Legea їнсѣ адаогѣ (art.37) кѣ ачeastѣ divisїșne a kapitalșlșї нș trebșe sș адșкѣ нїчї o abatere din re-гșlele ашѣzate пентрѣ soșietѣїїle în komanditѣ. Їн alte кșvinte, de ши kapitalșlș este divisatș în акциșнї, їнсѣ obligacișnile soșilorș ремѣнș ачellea-ши: аша герандїї саș komandїїї vor kontї-нșа a fi solidarș responsabilї, în vreme че komandїtarїї vor fi responsabilї numai pe депșnerеа lorș.

Transmiterea akțiunilor nu pot să fie aperi a aceste obligațiuni.

Kredem însă că akțiunile pot să fie nu numai nominale, dar și la portor — deși sunt contestate aceste două feluri de akțiuni. Această diviziune nu poate fi kontrară legii, de oarece nu aduce nici o abatere la regulile generale ale societății în comandită.

În societățile în comandită prin akțiuni, modelul administrației ei se apropie de acela al societăților anonime. Аша, este mai întins și conșiliș de geranție, kompnsș de șelș saș mai maldī sodī ce sânt solidarș responsabili. Acestș konșiliș este administrarea kiar; geranții administră, kontraktează și lăkrează în numele societății.

Apoi se află adunarea generală a akționarilor. În aceste adunări geranții își dau șokoteala și esenș starea lăkrărilor șocietății. Аci komanditarii se potș lămina asșura operațiunilor șociale, și asșura întinderii drentăli lorș.

Șnș konșiliș de privighere, kompnsș din mai maldī akționari, are o inspekțiune generală asșura administrației șocietății. Acestș konșiliș nu are nici șnș drentș de a se amesteka în akte de administrare; konștitșe numai o garanție pentru akționari despre interesele ce ei aș depșse în fondăș komșnș.

Acestș modș de administrare poate varia dșne ștatștele șociale și dșne legile în fiindș relative la șocietății de aceastș natșrș.

§. 4. *Dovedirea și publicitatea societăților în nume colectiv și în comandită.*

Amă vezstă kъ societățile anonime katъ sъ se formeze printr'ănă aktă pșblikă, întărită de Domnă, mi kă pșblicitatea ăretată de lege.

Pentru societățile în nume kolektivă mi în comandită nă se mai cere ka aktă să fie pșblikă, adikă pșblikată în întregă mi întărită de Domnă (art. 38). Legea nămai cere ka ăceste societăți să nă se formeze de kătă printr'ănă aktă înskrisă, mi săb-însemnată de soți. De vor voi pșrgile ălă potă mi adeveri de tribună; dar ăceasta nă e kondiționă nechesară. În destă să nămai kă în totă kază kată ka ănă aktă înskrisă să konstateze esinția societății.

Ăceastă dispoziționă formează o derogare la dreptă komă. În adevăr, dreptă civilă admite nă nămai înskrisă dar mi mărtăria ka o dovadă în jăsticie. Legea komercială din kontra deklară kă societățile ăelle trei nă se potă ničī o dată dovedi prin mărtări. Ar fi foarte perikălosă ka esinția ăneī societății, în kari săntă ănite atătea interese, să se poată dovedi prin o simplă mărtăree; frăda mi-ar pștea atăncă afla lesne lokă; kăci prin mizloăce immorală s'ar pștea prokăra mărtori de kare este trebăindă. De ăceea legisoră să cere ka în totă kază o societate să nă se poată forma de kătă prin înskrisă; nămai ăcestă înskrisă îi va pștea dovedi esinția. Nimikă nă va pștea sănlini ăcestă aktă; în demertă pșrgile ar voi să dovedeaskă esinția societății prin mărtori săș prin jărgmăntă. Legea este formală.

Aktēļš sociētēdijī nefindēš adeveritēš de tribēnalēš, katē sē se faktē īn atētea esemilare kēdijī sēnt mem-
brii sociētēdijī; kēčī fie-kare katē sē aibē žnēļš, pen-
trē ka totd'ažna sē poatē kēnoasče maī kē īnlesnire
klassele ačestēi kontraktēš, īni obligācijēnile rečiproče
kē čeī-l-aldijī sočijī. Kēnd īnsē va fi vorba de o so-
cietate īn komanditē prin akcijēnī, kredem kē žnē
singrēš originalēš este destēļš pentrē točijī akcijonarijī
komanditarijī. Akcijēnile fiind atēnčī transmisibile, kon-
traktēļš nē ar pētea čirkēla din mēnē īn mēnē.

Pentē ka sē se respekteze īni maī mēltē min-
činiēļš de sēsš (art. 40), legea adaogē kē nimikē
nē se poate dovedi prin martori īn kontra īni neste
kēminderea aktēļšī sočialēš, ničī asēpra ačellorēš če
s'ar fi zisē īnaintea aktēļšī, la formarea lēi, saš īn
žmē-ī. Legea īn adeverēš pēssēpnēne kē toate kla-
ssele, toate konvenčijēnile s'aš trektēš īn aktēļš, īn
īnskrisēļš sočialēš. Kēm dar maī tēzēiēš s'ar pētea
dovedi prin martēri čeva kontrariēš, saš čeva maī
mēltē de kēt čelle kēminse īn ačestē aktē? Aša,
d. e. žnē sočijī va sēsčine prin martēri kē epoka de-
sfāčerejī sociētēdijī nē este ačeea din kontraktēš, čī o
alta; saš kē pēpōrčijēneā dividendelorēš nē este a-
čeea aretatē de aktē. Daka assemenea asserčijēnī
s'ar fi pētēš dovedi prin martēri, totē aktēļš s'ar fi
pētēš derima. Legea s'ar fi aretatē atēnčī inkonse-
kēintē kē minčiniēļš če a admisē, ka sociētēdijile sē
se formeze totd'ažna īnskrisē.

Sē esaminēmjē akēm pēblichitatea če katē sē se
dea aktēriilorēš sociētēdijī īn nēme kolektivēš, īni so-
cietēdijī īn komanditē.

Legea voesče ka sē se faktē žnē estraktē din

aceste akte (art. 41); ka ačestŝ estraktŝ sŝ se depu-
nŝ, în sorokŝ de 15 zille de la data aktŝrilorŝ, la
kančelaria tribunalsŝi lokalŝ, sŝ se treaktŝ în regi-
stralsŝ ačestŝi tribunalsŝ, sŝ se lineaskŝ în sala aŝdi-
enŝilorŝ în timpŝ de trei lŝni, mi sŝ se pŝblice mi
în Bsletinsŝ Ofičialsŝ. — Daka sočietatea are mai
mŝlte kase de komerčisŝ, amezate în diferite jŝdeđe,
ačeste formalitŝđi se vor face la tribunalsŝ fie-kŝ-
rŝi jŝdeđŝ.

În sočietŝđile anonime se čere pŝblikarea a ak-
tŝlsŝi întregŝ, iar nŝ nŝmai a preskŝrtŝrei selle, pre-
kŝm se čere la čelle-l-alte doŝ sočietŝđi. Sŝ vedem
akŝm če trebŝe sŝ fie kŝminsŝ în preskŝrtarea de
kare vorbimŝ.

Preskŝrtarea saŝ estraktŝlsŝ katŝ sŝ kŝminzŝ:
1° nŝmele, pronŝmele, kŝalitŝđile mi lokŝinđa sočii-
lorŝ; — pentŝ ka în kazŝ de trebŝinđŝ sŝ poatŝ
fi kŝnoskŝđi de kreditori. Dar akđionariŝ mi koman-
ditariŝ nŝ sŝnt sŝnpŝmi la ačeastŝ kondiđisne; kŝčŝ
ei nŝ sŝnt responsabili de kŝt pe depŝnerile lorŝ.
Este destŝlsŝ a se pŝblika totalŝlsŝ kapitalŝlsŝi če ei
formeazŝ min depŝnerile lorŝ; 2° firma sočialŝ; —
fiind-kŝ sŝbt dŝnsa sŝ kontrakteazŝ obligadiŝnile; 3°
nŝmele sođilorŝ însŝrčinađi a administra mi a sŝbt-
skrie pentŝ sočietate; — kŝčŝ čei d'allŝ treilea se
intereseazŝ a miie čine sŝnt ačeia, kari vor represinta
sočietatea mi o vor obliga min sŝbskrierea lorŝ. Daka
ničŝ ŝnŝ nŝme de gerantŝ nŝ se vede în estraktŝ,
atŝnčŝ tođŝ sođii se konsiderŝ ka geranđi. 4° În
fine, epoka kŝnd sočietatea înčene mi ačeea kŝnd
se terminŝ: — Ačeastă este de interesŝlsŝ atŝt allŝ
streinilorŝ, kŝt mi allŝ sođilorŝ; allŝ strŝinilorŝ, kŝčŝ

nă li se vor pune oprise akte făcute să înaintea încheierii societății să dăne desfășurarea sa; alți soților, căci îndată ce societatea s'a terminat, ei nă mai pot fi legați prin kontrakturile ce s'ar face s'bt firma socială.

Estraktele acestea mai căută înkă să fie s'bt-skrise de către toți soții, dacă societatea este în năme kolektivă, să nămai de către komandii ori geranți dăka este în komandită (art. 43).— Preskrtarea aktelor p'bliche kată să se s'btskrie de către tribunalele lokală. Dar ce akte p'bliche a în-țelesă legea aci? Este oare vorba de akturile p'bliche alle societăților anonime? Acheasta nă poate fi; căci, kăm am veștă, așele akte se m'imeskă de către Domnă, mi se p'bliekă în întregă, iar nă în preskrtare. Legea a vorbită aci de aktele ce aș fostă adevărite de tribunale, kând așa a fost voința p'șilor. Preskrtarea loră atșnăci nă se mai s'bt-skrie de p'șii, ci nămai de tribunalele lokală.

Sankțiunea țstoră așestoră formalității se află kominsă în finală art. 41. Fantele societății s'nt anslate în privința soților, iar nă mi în privința ștrăniloră. Așa șnă soț ș poate să opșnă șellă-l-altă nălitatea rezltând din linsa formalității p'blității. Fie-kare din soți poate prin șrmare să konsidere societatea ka neesistândă: solidaritatea dar nă-mi mai are efektele selle între soți; împășdirea în kăștigă mi pagșbe nă se mai poate face; fie-kare șmi va reklama nămai kapitalăle ce a deșșă. Către cei d'allș treilea șnsă nă se poate opșne linsa preskriseloră forme; așestia dar potă reklama șmplinirea obligășniloră societății, mi fie-kare din soți,

va fi responsabilă, saș solidară saș numai pe deneg-
nerea sa.

Această sancțiune, de mi se află peșt în art. 41, însă se aplică mi la art. 42 mi 43; kăčī ea are de skopă a asigura pēblicitatea preskērtēriloră akte-
loră, mi toate astea artikole sēnt relative la aceste preskērtēri.

Se observă însă kă legea, preskriindă sancți-
nea sa, nă vorbesce de kăt de societățile în năme kolektivă mi în komandită. Ne întrebămă daka mi societatea anonimă, pērmândă formalitățile acestei pēblicități, se poate declara anșlată. În artik. 44, șnde se zice ka astorisăția Domnșlă mi aktșlă so-
cială, să fie pēblikate, nă se preskrie ničī o sank-
țiune. Prin șrmare, ar pētea zice čineva, o penali-
tate nă se poate întinde prin interpretățiune; sank-
țiunea din art. 41 nă se poate aplica la societățile a-
nonime. — Observămă însă kă art. 44 se referesce
întră toate la art. 41; sancțiunea kșpīnsă ačī
kată să se apliche mi la art. 44. Afară de aceasta,
ačelleamī motive esistă pentră ka sancțiunea să se
apliche mi la societățile anonime. Legisitorșlă min
astă penalitate a voită să asigre pēblicitatea aktș-
lă în intereslă čelloră d'allă treilea mi șpre a evi-
ta frașda. Ačelleamī interesă nă esistă mi la socie-
tățile anonime? Kă če kșvīntă legea ar fi fēkștă ačī
o esčepțiune? Ar fi kiar șnă à fortiori șpre a se
adonta această sancțiune pentră societățile anoni-
me, kăčī ačī, fiind nămaī o șnire de kapitalșri, e-
ste maī pēșină garanție pentră ștrăinī, de kătă la
čelle-l-alte societăți, șnde mi persoanele sēnt respon-
sabile.

cială, mi apoi skimbândă-lă kă totălă săbt pretekstă de a-lă modifika. Observămă însă kă nă toate modifikările sânt sâmpăse la ačeastă păblicitate, či nă-măi ačellea če ar pătea interesa pe čei d'allă treilea, prekăm prelăngirea termenăslă societăđii, adăogirile saă retragerile de asociađi, skimbările în firma sočială. Čei če nă vor păzi formalităđile čerăte pentru ačeste modifikări, vor fi sâmpăși nă nă-măi la nălitatea če resăltă din art. 41, ba mi la o pedepă korekđionelă, perzând drentălă de a alege saă de a fi aleși jădekătoră la tribunălă de komerčie, de a fi martoră în jădekăte; saă se vor sili a plăti o amendă de la 500 păpă la 1,000 lei. Jădekătoria îi va osăndi la șna saă măi mălte din ačeste pedepse.

§. 4. *Asociađiunile în participație.*

Afară de čelle trei spečii de societăđi če esăminarămă, legea măi rekănoače o a patra kombinare de măi mălte interese, pe kare o nămesče asociađiune (întovărgășire) în participație (art. 46).

Karakterălă ačestoră asociađiuni este foarte încertă. O sâmă de kontroverse esăte asăpra ačestăi pănkă. Legea nă este ničă klară, ničă kompletă. O idee konfășă domnesče în generală, asăpra asociađiuniloră în participație, kari, dăpe noi, presintă prea păđină interesă praktikă mi sčiinđifikă, mi ar fi pătăđă prea bine a nă se trakta de lege — čellă păđină ka o spečie de asociađiune.

Vom treče dar repede asăpra astoră asociađiuni mi nă vom kăsta a ne încărka în kontroverse, kari

нэ потъ форма де кѣт нисче ipotese, де оаре-че ле-
геа este inkomplektъ ши obskѣрѣ.

Орѣ-кѣм ѡнсѣ ар фи, сѣ vedem че се ѡндеlege
prin ачесте асоциациѡнѣ, кѣрора легеа нэ ле дѣ нѣ-
mele де societate ка ла чelle-l-alte treѣ.

Маѣ мѣлте sisteme esistѣ асѣра ачестѣї пѣнктѣ.
Сѣ не окѣпѣм де ачѣеа че ни се пारे маѣ konfor-
мѣ кѣ лега.

Асоциациѡнеа ѡн партиципациѣ este ачѣеа че се
formeазѣ, акчиденталѣ, ѡнтре доѣе саѣ маѣ мѣлте per-
soane, спре а фаче зна саѣ маѣ мѣлте операѣиѡнѣ де
komerчиѣ. Аша, пе кѣнд societѣдѣле ѡн нѣме kolek-
tivѣ ши ѡн komanditѣ, аѣ drentѣ objektѣ де а фа-
че komerчиѣ ѡн generalѣ; societatea ѡн партиципа-
циѣ are знѣ objektѣ specialѣ, restrѣнсѣ, determinatѣ,
де а фаче кѣтаре саѣ кѣтаре операѣиѡне де komerчиѣ.
Ачѣаста konstitutѣ karakterѣлѣ еї чellѣ маѣ prinципалѣ.
Ачестѣ karakterѣ resѣлтѣ din art. 47; resѣлтѣ кiar din
art. 19 kare, vorbind де societѣдѣле ѡн нѣме kolek-
tivѣ, нэ зиче кѣ are drentѣ objektѣ зна саѣ маѣ мѣл-
те ѡнтрепinderѣ де komerчиѣ, чи кѣмпинде кѣ ачelle
societѣдѣї аѣ де skonѣ komerчиѣлѣ.

Афарѣ де ачѣаста, асоциациѡнеа ѡн партиципациѣ,
нэ are о firmѣ socialѣ, знѣ нѣме komѣнѣ, ниѣї знѣ
patrimoniѣ пропѣиѣ, орѣ знѣ domiciliѣ allѣ сеѣ. Еа
este askѣнсѣ. Ачѣella kare lѣkreазѣ pentрѣ тодѣї, lѣ-
kreазѣ ѡн нѣmele сеѣ, iar нэ ка representantѣ allѣ
знѣї societѣдѣї. Аша де esemplѣ, маѣ мѣлте persoane
се знѣскѣ, фѣрѣ alte preliminarѣї, спре а кѣмпѣга
marfa знѣї корѣбѣї че аѣѣнге ѡнтр'знѣ портѣ, а о vin-
де, ши а ѡмпѣрѣдѣ beneficiѣrile. Ачи операѣиѡнеа е

determinatъ; numai znelș operează în numele seș; cei-l-alți sânt nekunoskșđđ.

Legea mai deklară înkъ ka aчeste societъđđ nъ sânt smpъse la formalitъđile preskrise pentrъ чelle-l-alte societъđđ (art. 49). Prin zmare elle se formează dъne simpla voindъ a pъđđilorș, fъrъ niчđ o altъ kondiđne de înskrisș saș de pъblicitate.

Dovedirea esistinđei lorș, este assemenea alta de kъt la чelle-l-alte societъđđ (art. 48). Aчestș kontraktș este kъratș konsimъđalș. Esistinđa sa se poate dovedi, prin toate probele admise în drentelș komercialș, prin registre, prin korespondinđe, prin martъri, dъne kъm tribunalslș va afla de kъviindъ.

Este dar prea importantș de a se știe daka o societate este saș nъ o asočiadișne în partičipadiе. Dar la че sъ ne raportъmș spre a kъnoasче o assemenea asočiadișne? Legea nъ ne đъ niчđ znlș nizlokș. Sъ ne referim numai la nъmirea че pъđđile aș voitș sъ dea konvenđișnei? Aчesta nъ poate fi; kъчđ nъmirea a pъtstș fi datъ arbitrariș. Katъ dar ka aчeastъ operađișne sъ se lase kъ totslș în disposiđișnea tribunalelorș. Tribunalele katъ sъ vazъ daka znlș kontraktș este saș nъ de partičipadiе, fъrъ a se pъo-kъna de nъmirea че iaș datș pъđđile. Pentrъ aчesta elle aș sъ observeze mai kъ seamъ, daka este vorba de zna saș mai mълte operađișni komerciale determinate. Daka pъđđile aș datș nъmirea de asočiadișne în partičipadiе la o întreprindere, kare în sine ar fi o societate în nume kolektivș saș în komanditъ, tribunalslș are sъ le aulıче regъlele relative la aчeste societъđđ. Prin zmare are sъ le deklare

ka anşlate, de oare-*ce* n'aş observatş formalitşdile de pşblicitate preskrişe de lege.

Kşť despre raportşrile asociaşilorş în participaşie, saş între dşnşii, saş kş *cei* d'allş treilea, legea nş le regşleazş de lokş într'şnş modş precisş. Art. 47 zice nşmaş kş aşeste asociaşişni se regşleazş dşpe formele învoite, dşpe kondişişnile amezate între asociaşii. Prin şrmare orş-de kşte orş va fi vorba de aşeste raportşri katş maş întişş şť ne referim la konvenşişnile soşilorş. Aşeste konvenşişni formeazş dar basea prinşipalş a dreptşrilorş şii obligaşişnile soşilorş în participaşie; kşşii legea nş le determinş de lokş, şii ne trimete nşmaş la konvenşişnea soşilorş.

De aşi rezultş kş maş mşlte kestişni kari, dşpe alşii aştori, fakş objekşlş şnei kontroverse, dşpe noi nş se potş rezolva de kşť dşpe konvenşişnea *ce* soşii aş fşkşťş între dşnşii. Aşa, dşpe noi, kestişnea de a se ştie daka asociaşişnea are şnş patrimoniş propriş, distinkţş de aşella allş soşilorş, adikş daka konştitşe o persoanş moralş; daka *cei* de allş treilea aş o akşişne nşmaş în kontra gerantşlşii saş şii în kontra şellor-l-alşii asociaşii; daka aşestii asociaşii şşnt obligaşii solidarş saş nşmaş pe depşnerile lorş; toate aşeste kestişni demindş, dşpe noi, de konvenşişnea pşşilorş.

Şnii aştori aş voitş şť le resolve despre nişte prinşipe generale aşşmra soşietşşilorş komerşiale; şii s'aş pronşnşatş pentř afirmativş saş negativş, dşpe kşm li s'aş pşřşť maş mşlt saş maş pşşin kş se konformeazş kş aşeste prinşipe. Noi însş nş afşşm nişii de kşm elemente sigşre şme a faşe din aşeste kestişni

objektul și unei controverse. De oare-*ce* legea ne zice că aceste asociațiuni se regulează după convențiunile amezate între părți, nu am kreea adevărate ipoteze voină a regula alt-fel și raporturile soțiilor, de cât cum le-aș regălat și convențiunile dintre ei? Vom aplica dar asupra raporturilor dintre soți, mi că cei d'allă treilea, să și regulele drentăși komerțială, să și regulele drentăși komerșă, după cum aktăși soțială va da lokă la aplikarea șora să și altora din aceste regule.

Dar de aci căte difikăltăți mi incertătdină și rezăltă! Aktăși asociației nu este șampășă la niči o kondițiune de păblăitate. Prin șmare asociații și șnt kănoskăți. Nu mă și și și este pe fadă, acela kare kontraktează, să și kare se obligă. Remăne akăm a se știe dăka mi cei-l-ălți soți și șnt obligați, pe cât și șnt obligați, dăka cellă d'allă treilea poate și se despășbeaskă pe patrimonăși komerșă, dăka cellă pășină și și și assemenea patrimonăși. Dar kăm se vor știe toate acestea? Referindă-ne la konvențiunea soțiilor. În și această konvențiune nu este șampășă la niči o formalitate. Poate fi formată în skrișă să și verbală kiar; se poate dovedi prin totă felăși de probe. Dar kăm cellă d'allă treilea va pătea konstată esistența acestei konvențiunii, mă și allesă kănd va fi fostă verbală? Kăm se va pătea afla dăka soții se învoise a fi obligați solidară și și și și pe depășnerile loră, kănd niči o păblăitate nu s'a dată aktăși, kănd niči o garanție nu s'a lăată șupă a și se konstată esistența?

O asemenea incertătdine domănd asupra acestoră asociațiuni, nu îndălegem pentă și legea a

voitș s̄ fak̄ dintr'însele objekt̄lș z̄norș disposiți-
 z̄nî partikl̄lare, pentr̄ ce kiar a voitș s̄ le konsi-
 dere ka z̄nș felș de societate! De oare-ce le-a men-
 ționatș, k̄z̄ta a se întinde mai m̄ltș, a presinta mai
 bine karakterlș ačestei asociațișnî, mi drent̄rile ori
 datoriele ce rezl̄t̄ dintr'înș. Alt-felș era mai bine
 a nș le konsidera ka o specie de asociațișnî, mi a le
 l̄șsa s̄bt imperișlș drent̄sl̄i kom̄z̄ș.

SECȚIUNEA III.

DEFACEREA SOCIETĂȚILORŪ.

Ori-ce societate çivilș saș komerçialș se desfape
 din k̄z̄sele aretate în kondika çivilș (art. 22 part. 3
 kap. 14). Desfaperea z̄nei societ̄ții d̄t̄ lokș la ačeea
 ce se nșmente likșidajia mi împ̄rçirea între sođi.
 S̄ esamin̄mș mai întiș k̄z̄sele desfaperei socie-
 ții.

I. K̄z̄sele kare desfakș societatea.—
 Ačeste k̄z̄se s̄nt de doze felr̄i: z̄nele prod̄kș di-
 solujia societ̄ții ipso jure, d'adrent̄lș, adik̄ șo-
 çietatea înçeteaz̄ din momentlș kiar k̄nd ačeast̄
 k̄z̄ș s'a ivitș; altele din kontra nș desfakș socie-
 tatea de k̄t d̄șne ce s'aș apregiatș de tribz̄nalș, d̄șne
 ce ačest̄ tribz̄nalș s'a pronunçiatș.

K̄z̄sele kare fakș s̄ înçeteze societatea d'a-
 drent̄lș, ipso jure s̄nt:

1° Konsimçimîntlș ț̄storș sođilorș.—
 O societate înçeteaz̄ k̄nd tođi sođi manifesteaz̄

doringa de a se desfăce. Nimeni în adevăr n-î poate sili de a mai urma niște negocieri, ce n-î mai sânt de interesul lor, săș pe kari ei aș kăvinte s-î le termine. Čeî d'allă treilea însă kată s-î știe a-čeastă determinare a soșilor, kată s-î kănoaskă kă soșietatea a înșetată șii kă ei n-î mai potă kontrakta kă dînsa. Daka soșietatea va fi avătă șnă termină mai lăngă, șii soșii, prin a loră voină ilă vor fi șkșrtată, kată atșnă s-î se konformeze kondișioniloră de păblicitate șerște prin art. 41, 42 șii 43. Alt-felă soșietatea se konsideră ka neesistîndă în mivînga soșiloră, înkă ka esistîndă în mivînga șelloră d'allă treilea; soșii kiar potă fi pedensiăi korekșională konformă kă kămînderea art. 45. Daka soșietatea n-î va fi avătă nișii șnă termină, daka adi-kă dărata ei va fi ilimitată, însă kredem kată s-î se dea în kănoștină șelloră d'allă treilea înșetarea ei; kășii alt-felă așeia ce vor fi kontraktată kă dînsa, krezîndă kă esistă, vor păștea kă drentășă șere îm-plinirea kontraktășii loră.

S-î pșesșimșnemă kă n-î toăii soșii či n-î mai ș-nășă, săș kășii-va voemte s-î se retragă din soșietate. Če se întămplă în asemenea kază? Soșietatea înșetează pștră așeasta de a mai exista? Legea romănă n-î prevede așestă kază. Kredemă însă kă n-î este kontrariă șneî distinkșionă ce se face șii de legea franșeșă: Daka soșietatea va avea șnă termină, daka dărata ei va fi mărginită, voină șnăi soșă pă poate desfăce soșietatea; kășii soșii s'aș angașiată pștră șnă timăș otărită, fie-kare a știștă de mai nainte, pșnă kănd soșietatea are s-î opereze. Daka șnă soșă va voi s-î se retragă, o poate face,

konformându-se cu art. 45 (K. Kom.). Retragerea lui însuși nu desface societatea, care va continua a exista, ca și în trecut.

Dar dacă societatea nu va avea nici un termen, dacă dărata sa va fi fără margini, voința sa nu se poate aduce desfacerea societății. Nici o epocă de desfacere fiind otvrită între soții, este ca și cum s'ar fi învoit că societatea va înceta după voința sa și mai multora. Legea nu a voit că libertatea sa și omul să fie pentru totdeauna legat: nulla societatis, in æternum coitio est. zice jurisconsultul Paul. Dacă soții rămân vor a continua societatea o dată face, însuși trebuie să se abțină și altă dată, o dată convenișne între dânșii. Dar dacă vom presupune că soții vor să se retragă din rea credință să la și un timp nefavorabil, retragerea sa va fi considerată ca și în viața soților, și va continua a fi tot obligată. Retragerea este de rea credință când soții va voi a profita singuri de niște operațiuni ce trebuia să folosească tuturor soților. Retragerea nu este fără de la și un timp favorabil, dacă soții renunță într-un moment când prezintă sa este trebuințoasă, când prin retragerea sa s'ar aduce paguba societății. În toate aceste cazuri cei-lalți soți să drentă să considere retragerea ca și în viața, și prin și mare să considere pe soții ce s'a retras obligată împreună cu dânșii.

Observăm că în aceste retrageri de cari vorbim, nu desface societatea, de cât când va fi vorba de și soți solidar și responsabil, iar nu de simpli akționari, ce și nu pot transmite drentă lor. Re-

tragerea făcătoare de un asemenea soi solidar, care să fie komunikativă celorlaltor soiuri, și să publică date formalitabile cerute.

2° Împlinirea sorokălei pentru care societatea a fost constituită. — Acestă sorokă, adică acestă termen, poate să fie expresă sau tacită. Dacă s. e. o societate a înkiriat o kasă pentru 5 ani spre a-și exercita industria sa, fără a însemna altă termen, se înțelege, că termenul acesta este și al societății.

3° Când va lăsa sfârșită felul neguătoriei sau lucrul ce face obiectul exploatareii. Așa, de vom presupune că neguătoria este limitată, s. e. de a construi o corabie, sau de a face un canal, când această operație este terminată, și societatea încetează ipso jure. Asemenea este și cu lucrul, sau obiectul societății, când se va stinge printre un eveniment oarecare, s. e. o nenorocire, o eroare, ect. Acestă obiect poate fi un capital sau o industrie: dacă elle vor peri, societatea încetează. De vor peri numai parțial, societatea nu se desface pe cât timp lucrul va putea încă servi de exploatare ce s'a promis prin kontrakt. Totă așa este și când se va pierde marfa de neguătorie, care nu este altă decât obiectul întreprinderii.

4° Când legea va opri felul neguătoriei ce-și-a promis societatea. — Aci este o imposibilitate kărată legală. Dacă legea a oprită această neguătorie în urma formării societății, atunci soiul are dreptul a cere de la stat o indemnizare pentru nedica ce încearcă.

5° Prin intrarea șnșii sođŭ în fonkđi-
șne administrativŭ. — Știmŭ kŭ fonkđionariŭ
din ramșra administrativŭ nș potŭ sŭ faktŭ komerđiș.
Daka dar șnșlŭ din sođŭ va fi pŕiimitŭ o asemenea
fonkđișne este ka kșm ar fi renșnđiatŭ la komerđișlŭ
seș. Prin șrmare șocietatea înđeteazŭ. Înșŭ ađeasta
nș are lok, de kŭt în kaz kŭnd ađeest sođŭ va fi solidar
responsabil, mi elŭ va fi datorŭ o indemnizare șocietđii.

6° Prin moartea șnșii sođŭ, prin osîn-
đirea sa la o pedeașŭ infamantŭ saș prin
kŭdere a sa în falimentŭ. — Șnș sođŭ țe
nș mai are administrarea avereŭ selle, se înđelege
kŭ nș poate face parte din o șocietate. Sođŭi înșŭ
se potŭ învoi ka șocietatea sŭ șrmeze kŭ monșteni-
torii șnșia dintr'înșii țe va mșri. Nș potŭ face a-
đeasta kŭnd va fi vorba de pedeașŭ infamantŭ saș
de falimentŭ; kŭčŭ ar fi imoralŭ a se pŕesșpșne o
asemenea întîmnlare. Observŭmŭ asemenea kŭ a-
đeeste kășse nș fakŭ sŭ înđeteze șocietatea, de kŭt kŭnd
va fi vorba de sođŭ responsabilŭ personalŭ. Ađeia țe
nș aș angađiatŭ de kŭt kapitalșrile lorŭ, nș desfakŭ
șocietatea prin moartea saș falimentlŭ lorŭ. Dar se
întreabŭ daka sođŭi potŭ șrma șocietatea kŭ șnș sođŭ
țe a kŭzștŭ în falimentŭ. Kredem kŭ nimikŭ imo-
ralŭ nș se aflŭ aci; mi daka ței-l-ađŭ sođŭ voeskŭ
a mai fi legađŭ kŭ șnș falitŭ, nimikŭ nș-ŭ poate omri.

Kășsele kare fakŭ a înđeta șocietatea nșmai đș-
pe o esaminare mi o otŭrŭre jșdekŭtoreaskŭ sșnt
lșsate la apŕeđiadișnea tribșnalelorŭ. Ađeeste potŭ
saș nș pŕonșndŭia desfășerea șocietđii đșpe kșm vor
afla de kșviindŭ. Asemenea kășse, đșpe legea ți-
vilŭ, sșnt: kŭnd se va afla vikleshgŭ saș fșrtișagŭ

din partea soşilor, kând vor face prefaceri în aktul social, kând nş vor observa ori nş vor eseksta obligaziunile lorş. Aceste kaze mi altele asemenea lorş, se înţelege kş nş potş desfaca societatea de kş dşne ce mai întiuş jşdekştorii vor esamina valoarea lorş, mi vor krede kş sşnt destulş de grave spre a prodşce înşetarea soşietşii.

II. Likşidaziia soşietşii. — Dşne desfacherea şnei soşietşii, vine likşidaziia ei, adikş operaziia prin kare se determinş diferinşa între pasivş mi aktivş. Aceastş operaziie se face, de ordinariş, prin nişte mandatarş nşmiş likşidatorş. Soşii şi potş nşmi prin aktulş kiar de soşietate, saş printrş şniş aktş posteriorş, saş potş prea bine şş se învoeaskş a fi kiar ei likşidatorş. Daka niş şna din aceste mşşşri nş se va fi lşatş, tribunalişş poate, la treşinşş, şş nşmeaskş ellş însşmiş ne likşidatorş. Prinşipala lor misişne este, dşne kşmş amş zisş, a esamina aşeea ce soşietatea are şş ia, mi aşeea ce are şş dea; şş faktş a se eseksta aşeea ce şei d'allş treilea sşnt datorş soşietşii, prekşm mi şş plşteaskş aşeea ce soşietatea este datoare. Pentş aşeasta ei katş şş aişş şşterea şniş administratorş, adikş şşterea de a termina operazişnile înşenşte, aşeea de a vinde lşkrşile mişukştoare mi kiar nemişukştoare spre a plşti datorile soşietşii. Aşa, likşidatorş potş prepara fondulş komşniş ce are a se împşşii între soşii. Ka mandatarş saş ka administratorş misişne lorş este mşrginitş ne şniş timpş skşrtş; katş şş fie plştişii, de oare-ce sşnt nişte fonkşionari ai soşietşii, mi despşşşbişii daka vor fi fşkşrtş şeva

keltxeli saş vor fi kontraktatş ceva obligaciuni relative la fânkciunea lorş.

Dşne art. 63 ori-че акциуне (jalbъ) în kontra-xni sođş, че нъ e likşidatorş, saş în kontra vъdъ-velorş, monitenitorilorş saş xpmъtorilorş sei, se pre-skrine dşne çinçi anî de la desfacherea soçietъdii, daka aktslş soçietъdii saş açella че afъkş't'o sъ înçeteze mai înainte de terminş, s'a пъblikatş dşne formalitъ-дile çerşte de lege (art. 41, 42, 43, 45). Kъ açea-sta legea a voitş sъ fakъ o favoare soçilorş. În a-deverş, не kъt soçietatea esistъ, preskriпcia în kon-tra fie-kъrşî sođş este açeea a drentslş komşnş. În-çetъnd însъ soçietatea de a esista, legea n'a voitş ka vekii sođî sъ fie înkъ mълtş timpş ameninçadî de акциunile kreditorilorş; de açeea a redşsş preskriп-cia la 5 anî. Açeasta se akoardъ kъ çeea че este deçisş mi de kondika çivilъ (art. 7 part. 6 кап. 1), kare însъ adaogъ kъ preskriпcia va fi de 10 anî kъnd sođî vor lipsi din çeara romъneaskъ. În ori-че kипş însъ se îndelege kъ açeastъ preskriпcie нъ se poate опъne kreditorilorş, de kъt нъмай kъnd нъ va fi fostş întрerъntъ de dîнmîi.

Observъмş mai întiiş kъ legea нъ vorbeante de kъt de kreditoriî soçietъdii; нъмай pentръ dîн-mîi ea a voitş sъ skъrteze dърata preskriпciei. Prin xmare raportşrile dintre sođî vor fi preskrintibile dş-ne drentslş komşnş.

Afarъ de açeasta legea vorbeante нъмай de so-đî че нъ sъnt likşidatori. Açi s'a пъskştş kestix-nea de a se intie daka preskriпciunea de çinçi anî se va anlika mi în profitslş soçilorş likşidatori. Kestixnea este kontroversatъ.

Ţniŭ astori kredŭ kŭ preskripcŭsnea de 5 ani este stabilitŭ nŭmai ŭn favoarea soŭilorŭ ce nŭ sŭnt mi likŭidatori. Testŭlŭ legeŭ nŭ prevede de kŭt a-cestŭ kazŭ. Preskripcŭsnea drentŭlŭŭ civilŭ formeazŭ o regŭlŭ komŭnŭ; kŭnd legea se abate dintr'ŭnsa katŭ sŭ se menpcionezŭ formalŭ, kŭcŭ e vorba de o eschepŭsne la drentŭlŭ komŭnŭ. Eschepŭsnea aci nŭ se aplikŭ de kŭt la soŭii ce nŭ sŭnt likŭidatori; nŭ se poate dar aplika prin interpretacŭie, mi la soŭii ce sŭnt likŭidatori. Acestia remŭnŭ sŭbt imperislŭ drentŭtŭŭ komŭnŭ; kreditoriŭ socialŭi notŭ esercita asŭnra lorŭ akŭisnea ŭn timpŭ de 30 de ani. Daka legea a favorisatŭ ne ceŭ d'ŭntŭiŭ, este kŭ eŭ mi-aŭ datŭ titlŭrile, registrele, mi alte dokŭmente ŭn mŭna likŭidatorilorŭ; adesea dar ar remŭnea fŭrŭ defensŭ ŭn kontra akŭisnilorŭ kreditorilorŭ. Soŭii likŭidatoriŭ din kontra, konservŭ registrele mi toate titlŭrile ce-ŭ potŭ lŭmina asŭnra sitŭacŭiei societŭtŭii; pentrŭ dŭn-mŭi dar nŭ este perikolŭ ka sŭ poate fi ŭrmaŭ mi peste cŭncŭ ani.

Kŭ toate astea, zikŭ acestŭ astori, soŭlŭŭ likŭidatorŭ ce a fostŭ ŭrmatŭ de kreditoriŭ dŭne cŭncŭ ani, aŭ o akŭisne rekŭrsorie, adikŭ potŭ reklama ŭn kontra soŭilorŭ nelikŭidatoriŭ ce s'aŭ liberatŭ de kŭtre kreditori. — Observŭmŭ ŭnsŭ, kŭ aचेastŭ reklamare a soŭilorŭ poate remŭnea fŭrŭ efektŭ de vom presŭnŭne kŭ ceŭ-l-alcŭi soŭi nŭ sŭnt solvabili. Pe de altŭ parte, mi kiar de ar fi solvabili, akŭisnea rekŭrsorie nŭ este totŭ aचेamŭ ka a kreditorilorŭ, Ama, de va fi vorba de o societate ŭn nŭme kolek-tivŭ, kreditoriŭ ar fi nŭstŭŭ ŭrma ne fie-kare soŭŭ solidarŭ mi pentrŭ totalŭlŭŭ datoriei, de

oare-*че* соудлѣ *че* reklamъ нѣ poate *чере* de la fie-
kare de кѣт partea sa *în* datorie.

Алѣ асторѣ, кѣ kari ne *зним* ми noi, zikš кѣ
kial соудѣ likšidatorѣ vor fi liberaдѣ дѣне 5 anѣ, ne
кѣт va fi vorba de obligaцiunile *че* eѣ аš kontrak-
tatš ka соудѣ. *În* adevеrš, *знш* соудѣ *че* se *нѣ*meше
likšidatorš *резне*ше *în* sine доше кѣalitѣдѣ: 1° ачееа
de vekiš соудѣ; 2° ачееа de likšidatorš. Ачеше доше
кѣalitѣдѣ сѣnt distinkte, ми нѣ *treбѣ* сѣ se *конфѣ*nd-
de. Ачеста маѣ кѣ seamъ este eroarea *челлорš* d'în-
tѣi асторѣ. Ка vekiš соудѣ ellš va fi *în* posi-
цiunea tѣstor *челлор-l-алѣ* соудѣ; адикѣ, акцiunile kre-
ditorilorš *în* kontra lѣi, *пентрѣ* obligaцiunile соцiетѣ-
дѣi, se vor *prescrie* ми *în* favoarea sa дѣне чiнчѣ anѣ.
Dar ka likšidatorš ellš *катѣ* сѣ-ми dea sokoteala de
valoarele *че* i s'aš *înkreding*atš, de *împlinirea* man-
datţlţi seš. Ачi ellš a lѣsatš *ролѣлѣ* de соудѣ, ми
kontrakteazъ *нѣ*маѣ ka *mandatarš*; *prin* *шi*mare ачееа
кѣtre kari ellš s'a obligatš ka likšidatorš, адикѣ kre-
ditoriѣ seѣ vor avea o акцiune *în* kontra lѣi *în* timp
de 30 de anѣ. Ачестѣ кѣalitate a avѣtš legea *în*
vedere кѣnd a zisš кѣ *prescripцiunea* de 5 anѣ se
anlikъ ми *în* favoarea sa.

III. *Împѣrцiirea* соцiетѣдѣi este ачееа о-
перацiune *мин* kare se дѣ *fie-кѣрѣi* соудѣ o parte de-
terminatъ *дин* fondţlţ komѣnš, kare *пѣнѣ* акѣm fѣ-
sese indivisš *între* vekiѣ соудѣ. *Prin* likšidacie s'a
determinatъ kare este fondţlţ *че* *ремѣне* а se *îm-*
пѣрцi. Апоѣ сѣ ми *realizeazъ* ачестѣ *împѣrцi*re.
Efektele *împѣrцi*rei *între* соудѣ сѣnt *în* generalš totš
ачеллеа ka efektele *împѣrцi*rei *între* *konmou*tenitoriѣ,

formează dreptul comun în această materie. (Part. 3 cap. 18 despre erotikrisie).

Arbitragiul silit este acela ce se aplică după ordinea legii, care nu atâră de simpla voință a părților (art. 50 K. Kom.). Această lege declară, că ori-de câte-ori va fi vorba de o contestație între soți, mi pentru căsă de societate, se va judeca de către arbitri. Аша, când va fi vorba de o societate comercială, arbitragiul se impune de lege ca o necesitate pe care părțile nu o pot evita. De această arbitragiul avem a ne ocupa. Linsele legii comerciale se vor împlini prin dispozițiunile legii civile, care amă zisă că formează dreptul comun în această materie.

Două condițiuni se cer de lege pentru arbitragiul silit.

1° Ca contestația să fie între soți.— Prin șmare contestațiile ar avea societatea că alte persoane, ce nu aș călitatea de soți, sânt șapse la jridikția tribunalelor. Аsemenea când se contestă călitatea kiar de soți, să existința kiar a societății, атнчі se înțelege că kestănea se va judeca de tribunalele de comerț. Se căvine dar ca călitatea de soți să existe mi să fie necontestată, fie vorba kiar de o societate în participație. Destul este ca societatea să fie comercială; căчі legea nu face altă distincție.

2° Ca contestația să fie pentru căsă de societate. — Legea a admisă jridikția arbitrară că ună ce еșепсională, din căсă măі că seamă a rapoartărilor komplicate ce se află între soți. Prin șmare această jridikție nu se aplică de căт

kънд va fi vorba de o kаzъъ sоchialъ, de o kontestа-
 џie relativъ la kъalitatea de sоџџ. Dar sоџџ potъ
 sъ аџbъ kъ sоchietatea mџ alte relаџiъni че nъ se mаџ
 refereskъ la kъalitatea lorъ de sоџџ. Asemenea kon-
 testаџџ katъ nechesariъ sъ sъ jъdџche totъ de kъtre
 arbitri? Аmа знъ sоџџ а fъkъtъ kъ sоchietatea знъ
 kontraktъ de fornimente, spre а-џ прокъра diferite лъ-
 kъrџ de kare are trebъинџъ; саъ а figъratъ mџ ka
 лъkrъtorъ, ka fъnkџionarъ плъtitъ allъ sоchietъџџ. Ёn
 asemenea kaze, kontestаџџа че se va aridџka ёntre dџn-
 sълъ mџ чеџ-l-аџџ sоџџ, nъ mаџ este sъппъsъ arbitra-
 gџlъџ, чџ se va jъdeka de tribъnalъlъ komercialъ;
 ачџ sоџълъ este ёn ачееамџ posџџiъne ka mџ знъ allъ
 treilea че ar fi traktatъ kъ sоchietatea.

Kъm se нъmeskъ arbitri?

Nъmirea arbitrilorъ se face printъ'знъ ёnскrisъ,
 sъbt-ёnsemnatъ de пъrџile kontestъtoare mџ adevе-
 ritъ de tribъnalъ (art. 52). Ачестъ aktъ че поartъ
 нъmele de kompromesъ, este destълъ а areta нъ-
 мерълъ mџ нъmele arbitrilorъ; нъ este trebъин-
 џъ а se areta mџ objektълъ kontestаџџeџ; kъчџ ачџ ar-
 bitragџlъ are lokъ ipso jure; se mtie kъ este vor-
 ba de o kontestаџџie ёntre sоџџ mџ pentъ o kаzъъ de
 sоchietate. La arbitragџlъ volъntariъ, legea чere ka
 aktълъ sъ arate kontestаџџа че are а se jъdeka de
 arbitri (art. 8); kъчџ akolo arbitragџlъ este fakъlta-
 tivъ, нъ toate kаzъsele se potъ jъdeka min arbitri, mџ
 katъ sъ se mtie de mаџ nainte kаzъа че va face ob-
 jektълъ arbitragџlъџ.

Daka знълъ саъ mаџ mълџ din sоџџ нъ voeskъ
 а нъmi arbitri, tribъnalъlъ ёџ va нъmi ёn lokълъ lorъ
 (art. 54). Tribъnalъlъ ёnsъ poate mrea bine sъ akorde

znă termină pîrjiloră spre a-șii nămi arbitri. Dăpe esmirarea ačestăi termină, șii kiar dăpe nămirea fь-ktă de tribănală, pîrjile înkă kredemă potă nămi arbitri, daka čei nămiđi de tribănală nă ađ intrată în fonkđișne.

Afară de ačeasta fie-kare din pîrji șii poate revoka arbitru, pe kăt timpă ellă n'a fostă înkă prii-mită de sodi. Dar dăpe priimirea ačestora, ačeastă revokare nă mai poate avea lokă, fьră konsimđimîntăș čellor-l-alte pîrji.

În aktăl prin kare se nămește arbitri, se mai fiksează șii terminăl kănd are să se termine jădekata (art. 53). Daka pîrjile nă se vor akorda, tribănalăș va fiksa înșșii ačestă termină. Kăssa ačestei dispozițiunii este ka kontestađiile jădekate prin arbitri să se termine kătă se poate mai kărăndă; kăčii znălă din prinčipalele skopări alle legei a fostă skărtarea tim-pășii jădekăđiloră șii împăđinarea keltăeleloră. Nă a voită dar legea să lase indeterminată timpășă kăt are să đină misișnea arbitriloră. Daka pîrjile vor voi a prelăngi ačestă termină, o potă face printr'șn altă aktă șii kă konsimđimîntășă tătoră. Alt-felă mi-sișnea șii pătarea arbitriloră încetează îndată če a ajănsă terminășă indikată de pîrji.

Mai nainte de a vedea kăm ađ să jădeče arbitrii, să esaminămă mășșrile če se iađ de lege spre a-đ lămina asăpra natărei kontestađiei.

Čea d'întiăș mășșră če a trebăită să se ia, a fostă negreșită ačea ka arbitrii să kănoaskă kăssa kontesta-điei (art. 55). De ačea legea obligă pe pîrji, a-șii da înskrișrile șii takrișrile loră arbitriloră, pentră ka ačestia, să le esamineze, șii să-șii poată da oț-

rîrea. Acheastă dare de înskrisrî mi takrîsrî formează instrăkdîsnea înaintea arbitrilorș. Ea are achemî pxtere ka mi acheea ce se face înaintea jșdekrtorilorș; diferinđa nșmaî este kă acheastă instrăkdîsne este simplr, nesșpșsș formalitșdilorș de prochedșrș ęerște prin art. 254 mi 255 R. O. Așna, simpla depșnere a takrîrelorș este destălr pentru arbitri, pentru ka eî sș-mî poatș da otșrîrea. Acheasta însș nș-î opresce ka sș ęearș, de va fi trebșinđț, de maî mșlte ori mi înfșđimșarea sođilorș.

Daka șnșlș din sođi se va opșșne saș va întșrșia sș dea takrîrșlș ęerștș (art. 56), i se va pșne de kștre jșdekrtorie șnș sorokș de zęe zile. Prin șimșare nș arbitri d'adrentșlș înseamnș aęestș sorokș; ęi eî se va adresa la tribșnalș, pentru ka aęesta sș preskrie aęellș sorokș.

Daka pșnrș în zęe zile aęea parte nș-mî va depșne takrîrșlș, tribșnalșlș îlș va maî prelșngi de va afla de kșviinđț (art. 57). În ori-ęe kazș însș, acheastă prelșngire sș nș meargș pșnrș a absorba sorokșlș kare se va fi determinatș, đșne art. 53, ka sș jșdeęe arbitri.

Dar daka đșne treęerea ęellorș zęe zile ori a prelșngirei lorș (art. 58), șna din pșrđi înkș nș mî-a depșsș terminșlș, atșnęi arbitri vor jșdeka kășsa đșne esaminșrea nșmaî a takrîrelorș ęe se vor fi depșsș.

Sș treęem akșm la modșlș kșm arbitri aș sș-mî dea otșrîrea lorș.

Daka opinîșnile arbitrilor vor fi împșrđite (art. 59), saș daka vor fi divisate așna în kșt sș nș sé poatș forma o majoritate, legea đș pxtere arbitrilorș a nș-mi șnș sșnr'arbitrș pentru ka aęesta sș se pronșnde

O datъ че s'a pѣtѣtъ forma o majoritate, arbitri katъ sъ-шї da отърїrea lorъ. Ачеастъ отърїrea katъ съ fie motivатъ, адикъ съ-шї arate кѣvintele ne kare este basатъ. Dar fiind-къ arbitri нѣ sѣnt de кѣт ni-ште partикларї, fiind-къ еї нѣ аъ знъ karakterъ пѣ-бликъ sнre a da ordine de есекѣtare, отърїrea lorъ katъ съ пѣиimeaskъ de la аѣtorитѣдїle чїvile karakte-рѣлъ есекѣтивъ. De аѣеа legeа voeште ka ea съ se депѣнтъ la канчеларїа трибуналѣсї; съ se тreakъ ѣn re-гистрѣлъ трибуналѣсї шї съ se есекѣтеze, дѣне o ordine a президентѣсї трибуналѣсї, kare o va da дѣне треї zille de la депѣnerеа отърїrei la канчеларїe (art. 60). Пѣrin а-ѣеастъ ordine, kare se skrie ne аѣеастъ отърїrea, ea добїндеште karakteрѣлъ есекѣтивъ, адикъ аѣtorитѣдїle сѣnt obligate a o фѣче съ se есекѣте (*). Есекѣта-rea отърїrei se фѣче konformъ кѣ art. 313 din R. O. адикъ ka a тѣтѣrorъ отърїnilоръ јѣдекѣторїелоръ de kомерчїѣ.

Съ vedem акѣм modѣлъ кѣм se poate attaka отърїrea datъ de arbitri.

Legeа kомерчїалъ аnшндѣ пѣнчїпѣлъ кѣотърїrea arbitrilоръ este сѣппѣсѣ la apelъ, konformъ кѣ дрентѣлъ kоmѣнъ (art. 51). Кѣнд din kontra va fi vorba de arbitragїѣлъ volѣntаръ, legeа чїvїлъ, ѣn art. 20 (part. 3 кап. 18) zїче кѣ apelѣлъ нѣ este de lokъ адмїсїѣ.

Аѣеастъ диспозїцїeне a legeї чїvїle formeазъ o mare derogacie la дрентѣлъ kоmѣнъ. Дреантъ саъ nedреантъ de va fi отърїrea arbitrilоръ volѣntарї, нѣ va fi сѣппѣсѣ la apelъ; de оare-ѣе отърїrea arbitri-

(*) Дѣне litera legeї se nѣre кѣ нѣмаї ѣnskriereа ѣn регистрѣлъ se фѣче дѣне ordїnea президентѣсї, ѣar нѣ шї есекѣtareа отъrїrei. Dar аѣеа-ста пѣovїне нѣмаї din o simнѣ neesaktїtdїне de tradѣere *

lorș siliđi este sꝑꝑꝛꝛꝛꝛ la apelș. Legea, sꝑꝑꝛꝛꝛ e preskrie aचेastꝛ disposiđiꝛne, a fꝛꝛꝛꝛꝛꝛ poate aचेșđ rađionamentș. Arbitri volꝛntari sꝛnt aleșii de pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ, de jꝛna lorș voe, și fꝛꝛꝛꝛꝛꝛ ka legea sꝛ le sileaskꝛ; de oare-ꝛe pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ aș krezꝛș kꝛ aș sꝛ fie mai bine jꝛdekate de arbitri, elle aș îndelesș kꝛ nꝛ aș a se mai referi la o altꝛ aꝛtoritate; prin ȳrmare deꝛisiꝛnea arbitrilorș este definitivꝛ. Arbitri siliđi din kontra s'aș impꝛꝛꝛꝛ de lege; pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ nꝛ-i a pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ evita; a trebꝛiș neꝛesarș sꝛ se jꝛdeꝛe prin arbitri; dar daka otꝛrîrea lorș va fi nedreantꝛ, legea sꝛ nꝛ le împedi-ꝛe ka ȳellș pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ sꝛ apeleze kꝛtre o aꝛtoritate mai înaltꝛ.

Aचेșđ rađionamentș poate sꝛ fie drentș kꝛnd e vorba de arbitragișlș silitș. Nꝛ este însꝛ totș așa kꝛnd este vorba de arbitragișlș volꝛntariș. Ar fi din kontra ȳnș à fortiori pentꝛ ka otꝛrîrea arbitrilorș volꝛntariș sꝛ fie sꝑꝑꝛꝛꝛꝛ la apelș. În adevꝛș, aचेșii arbitri s'aș alesș prin libera voinđꝛ a pꝛꝛꝛꝛꝛꝛꝛ, fꝛꝛꝛꝛꝛꝛ niȳi o impꝛꝛꝛꝛe din partea legei. Dar din aचेastꝛ kꝛșꝛ kiar karakterișlș lorș este și mai pꝛivatș, și mai pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ legalș, de kꝛt allș arbitrilorș siliđi, kꝛri sꝛnt impꝛꝛꝛꝛ de lege. Kꝛm dar legea đꝛ însemnata pꝛtere de a deꝛide fꝛꝛꝛꝛꝛꝛ apelș ȳnorș persoane atꝛtș de pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ pꝛbliꝛe? Pe de altꝛ parte, drentꝛrile arbitrilorș sꝛnt konstatate și limitate în kompromeslș fꝛꝛꝛꝛꝛꝛ de pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ. Daka dar în aचेșđ kompromesș nꝛ li s'a datș drentșlș și pꝛtere de a jꝛdeka în ȳea din ȳrmꝛ instanđꝛ, pentꝛ ȳe legea vine sꝛ le dea aचेastꝛ pꝛtere, în kontra kiar a pꝛꝛꝛꝛꝛꝛ?

Ori-kꝛm însꝛ ar fi, legea este esꝑꝛꝛꝛ. Nꝛmai

kъnd este vorba de arbitrajul silit, отбїrea arbitrilor este ссппссъ la apel. Acest apel se face la кърtea apelativъ komercialъ, сащ kiar la tribunalele de komerчищ daka черerea va fi de 1,000 lei kapital. Аша, в кaze mai micї, tribunalele de komerчищ внсшї konstitse jєridikcia apelativъ.

Dar пргїle contestatoare potъ преа bine renшndia la drentale de apelatie. Se potъ вnoi ka отбїrea arbitrilor съ fie в чеа din шrmъ instanщie, шї съ нх mai fie ссппссъ la apel. Potъ face ачea-sta нх ншmai kъnd arbitri vor fi fostъ ншmidї de днsele, dar шї kiar kъnd se vor fi ншmitъ de tribunale; кчї legea нх face nicї o distinkциe. В огї-че kazъ внсъ ачeastъ вnoealъ katъ съ se faktъ в skisъ, ka шї kompromesale prin kare s'a ншmitъ arbitri; кчї ачeastъ вnoealъ se referente la пшtereа че katъ съ айбъ arbitri.

Oгї-че содъ poate съ renшndie la drentale de apelъ (art. 62). Legea нх face o esченциe de кртъ в favoarea minorelei. Аша, kъnd втр'о contestatie de societate komercialъ se vor afla ниште minorї, тшtorele lorъ нх poate renшndia la drentale de apelatie. Кх ачeasta legea a voitъ съ protekteze шї mai realъ interesele minorelei. Daka внсъ minorele, prin вmplinirea formalitшdilorъ din art. 2 va fi dobъnditъ kalitatea de komerчиantъ, атшнчї шtim къ se konsiderъ ka majore pentръ aktele relative la komerчищ seъ; prin шmare renшndiarea че va face va fi valabilъ.

Kompromesale prin kare s'aъ ншmitъ arbitri, poate съ айбъ vre-шнъ efektъ ашпра vedшvelorъ шї moшtenitorilorъ пргїlorъ contestatoare?

Despre art. 311 din R. O. vedem că în competența și atribuțiile instanțelor de comerț vor fi săpunite jurisdicției tribunalelor de comerț. Așa, aceste persoane, deși nu sunt comercianți, se vor judeca totuși de acei judecători care erau competenți a judeca pe reprezentanții comercianților. Acesta în primul rând se aplică și când e vorba de arbitri? Cât se distinge: Când va fi vorba de arbitrajul voluntar legea civilă în art. 21 zice, că efectul compromisului încheiat când va fi în baza din procedurile contestatelor. Prin urmare arbitri nu mai pot fi competenți spre a judeca pe competența acestei proceduri. Căsa acestei dispoziții este că arbitri voluntari să devină competenți numai prin voința părților, iar nu prin impunerea legii; dar această voință nu trebuie să lege și pe competența, așa în cât se schimbă judecătorii ordinari însemnați de lege.

Când însă va fi vorba de arbitrajul silit legea comercială zice că vedem că, competența și atribuțiile instanțelor de comerț vor fi săpunite la aceleasi reguli ca și astăzi lor (art. 61). Aici, în adevăr, arbitri sunt impuși de lege; ei sunt judecători competenți, când e vorba de o societate și de casa socială. Prin urmare vedem că și cei-ai judecători ai și soții vor fi săpunite, în ceea ce privește relațiile cu societatea, la această jurisdicție, singurul posibil în asemenea cazuri. Aceasta se urmează nu numai în privința competențelor, ci și în privința altor persoane care vor reprezenta persoana mortală, precum creditorii, legatorii și donatorii ei.

Cât despre capacitatea care este a tuturor arbitri,

ne referimă la ceea ce se zice în kondika civilă, (art. 4). În general se pot alege arbitri ori-ce persoane, afară numai de acelea declarate inkapabile de lege, prekəm minorii, femeele, nebunii, și cei ce sânt pəblikă kənoskəđi de neonesti. Străini potă prea bine fi aleși arbitri; kəci legea nă face nič o distinkțiune, și ne de altă parte arbitragiă este ună mandată, kare este ună kontraktă de drentălă giđđiloră, aplikabilă la pəmîntenii și străini. Asemenea ună minore emančiată poate prea bine fi alesă arbitru, kəci legea nă vorbeste de kət de minorii neemančiađi. Daka, prin șrmare, șna din pəđđi a avră inkredere într'ună minore emančiată, nimic nă o împedikă de a-lă nămi arbitru.

Afară de ačeastă fie-kare din pəđđi poate rekăsa ună arbitru daka va fi rəđă de a doza spiđă saș va avea interesă în ačea kășă, ori se va afla între dînsălă și șna din pəđđi o jədekătă, đəne kəm se zice în art. 228 și 229 din R. O.

Kəndă se va lepăda saș va nări unălă din arbitri, și nă se va nămi altălă în lokălă lăi, legea civilă zice (art. 21) pentru arbitragiă voluntariă, kă ačestă arbitragiă remăne fără nič o pətere, adikă se desfiđează. Kət pentru arbitragiă silită zicem kă otrărea nămai a arbitriloră va fi fără tărie, iar arbitragiă nă se va desfiđă; či tribənalălă va nămi unălă în lokălă čellăi če linseute, daka partea interesată nă voeute a-lă nămi. Ačeastă este konformă kă dispozițiunea art. 54 K. Kom.

Maă observămă în fine kă nă trebăe să konfəndămă ne arbitri, kă ačei raportatori saș sokotitori aleși de pəđđi saș nămiđi de tribənală, konform

kъ art. 310 din R. O., sîre a esamina sokotelele saş registrele знѣ komerčiantŝ; къчѣ arbitri sŝnt adeverađŝ jŝdektoriŝ, че аŝ сѣ dea o отърѣ, ѣn vreme че чеѣ-l-аđŝ аŝ сѣ faktъ нѣмаѣ знѣ raportŝ асѣnра казсеѣ ѣnkredinqate lorŝ, ми tribŝnalŝлŝ апоѣ ѣmѣ va da отърѣrea sa асѣnра kontestađieѣ.

Arbitragiŝлŝ, ѣn materie komerčialŝ este admisŝ de majoritatea nađŝnilorŝ еѣroneane. Ťnele аŝ admisŝ arbitragiŝлŝ silitŝ ѣn materie de sočietate; altele аŝ admisŝ ne чellŝ volŝntariŝ ѣn ori-че felŝ de materie. Kondika de komerčiiŝ frančesŝ admitea arbitragiŝлŝ ka ми чеa romŝnŝ. Dar o lege noŝe din 17 Iŝliŝ 1856 desfiŝndŝ din kondika Frančieѣ arbitragiŝлŝ silitŝ; ми dečise къ kontestađiele dintre соđŝ ми pentъ кассе de sočietate se vor jŝdeka de tribŝnarele de komerčiiŝ. S'ar къveni сѣ se imite ми la noi ачеастŝ skimbare? Nŝ kredem къ o asemenea modifikare ar fi folositoare.

ѣn adeverŝ, къvintele ne kare s'a basatŝ legiŝtorŝлŝ frančesŝ sîre a skimba legea a fostŝ, къ astŝzi nŝ se mai аfŝ ѣntre komerčianđŝ ачеa intimitate din sekŝliŝ trekŝđŝ; daka min arbitri legea a voitŝ сѣ аđкъ паче, сѣ previnŝ pročesele, апоѣ ми jŝdektoriŝ de komerčiiŝ sŝnt animаđŝ de ачellаmѣ spiritŝ, ми еѣ kastŝ сѣ ѣmpаче ne пѣđđŝ; daka legea krezŝse къ аmŝnŝntele de sokotelŝrŝ ми regŝlamente se potŝ mai bine esamina min arbitri spečialŝ, апоѣ ми jŝdektoriŝ de komerčiiŝ potŝ сѣ зneaskŝ къnoŝtiŝŝŝe чеrŝte, ми ne lŝngŝ ачеаста, la trebŝindŝ, еѣ potŝ nŝmi знѣ arbitъ raportatorŝ ka сѣ-ми dea omiŝŝnea sa асѣnра keŝtiŝnilorŝ че i le vor пѣne. Къt despre

sekretŝ se poate ȕinea totŝ atŝtŝ de bine mi de tri-
bunalŝ, deklarŝndŝ-se seanȕa sekretŝ.

Aceste kŝvinte potŝ fi adeverate; ȕnsŝ nŝmai
pŝnŝ la unŝ gradŝ. Se poate ka ȕntre komerȕianȕi
sŝ nŝ fie mare intimitate; ȕnsŝ aĕeastŝ intimitate
va fi kŝ atŝt mai pŝȕinŝ mare, kŝ kŝt eȕ vor fi ne-
kŝnoskŝȕi unŝi altora; dar ȕntre arbitri mi ĕellŝ ĕe
l'a alesŝ esistŝ mai mŝltŝ kŝnoŝtingŝ, mai mŝltŝ
ȕnkredere, de kŝt kŝ jŝdektoriȕ, kare adesea sŝnt
nekŝnoskŝȕi pŝȕilorŝ kontestŝtoare. Pe de altŝ parte,
jŝdektoriȕ nŝ potŝ niĕi o datŝ fi animatȕi de ŝpiritalŝ
de ȕmpŝȕire ĕe-lŝ potŝ avea arbitri, kari sŝnt kŝno-
skŝȕi kŝ pŝȕile, mi se intereseazŝ mai direktŝ la
proĕesŝlŝ lorŝ. Asemenea mi pentri examinarea so-
kotelelorŝ mi amŝnŝntelorŝ nŝ se poate faĕe de jŝde-
ktoriȕ, kiar kŝnd ar nŝmi unŝ raportatorŝ, kŝ atŝta
esaktitate pŝekŝm se poate faĕe de arbitri, ĕellŝ pŝ-
ȕinŝ din kassa mŝȕimeȕi okŝpaȕiŝnilorŝ unŝi jŝ-
dektorŝ. Sekretŝlŝ kiar poate fi mai mŝltŝ divŝl-
gatŝ de jŝdektoriȕ de kŝt de arbitri, kari aŝ ŝne-
ĕiala ȕnkredere a pŝȕilorŝ.

Afarŝ de aĕeŝtea, kŝte alte avantaje netŝȕȕdŝ-
ite, nŝ ne prezintŝ arbitragiŝlŝ! Proĕedŝra aĕi este
mŝltŝ mai ŝimilŝ mi mai repede. Keltŝelele mai pŝ-
ȕinŝ ȕnsemnate. Prin ŝrmare kontestadia se va ter-
mina mai kŝȕȕndŝ mi mai kŝ pŝȕinŝ pŝedŝ.

Toate aĕeŝtea fakŝ kŝ noi ne pronŝȕȕmŝ pen-
tri menȕinerea ŝistemŝlŝi de arbitragiŝ, ŝistemŝ kare
adŝĕe folosŝ indivizilorŝ, fŝrŝ a adŝĕe niĕi o vŝtŝ-
mare ŝoĕietŝȕiȕi.

TITLUL IV.

DESPRE PUBLICAREA AVEREI FEMEI UNUI COMERCIANTŪ.

O obligațiune care este impusă la orî-ce comerçantă, este de a face cunoscută publicului care este averea femeii selle. Dar pentru ce legea cere o asemenea publicare?

În legislațiunea franceză, ce servi de modelă legii române, sînt mai multe regimuri de mărîtare. În fie-care din aceste regimuri drepturile femeii sînt bîrbatului diferescă. Bîrbatul are drepturi, mai multă saș mai puțină întinse asupra dotei femeii, dă-ne regimul sînt care s'a cîtorit. În aceste legislațiune se înțelege prin șmare ca bîrbatul să fie obligat a areta publicului regimul mărîtăgului seș; cîci kreditul seș va fi mai multă saș mai puțină mare dă-ne natura acestui regim; cei d'allș treilea potș kontrakta cî dînsul cî mai multă siguranță cînd vor cunoaște drepturile lui asupra dotei femeii selle.

La noi, ar ptea zice cineva, aceste publicitate nu mai este atît de necesar cîllorș d'allș treilea. Se știe în adevăr cî avem șnș singurș regim, pe cîllș dotală. Drepturile bîrbatului asupra dotei sînt prin șmare cînoscute de mai nainte. Ellș nu poate niș înștrîna, niș ipoteka dota femeii selle; va lăa nușmai frăktele ce ea prodăce. Cei d'allș treilea vor știe dar cî bîrbatul nu poate vinde saș ipoteka; șș vor face dar kalkulele lorș nușmai pe averea lui, iar nu șș pe a femeii.

Este adeveratș kь la noi esistь nșmaї șnș singurș regimș. Kș toate astea pșblikarea avereї femeї komerçiantșlșї presintь řnkь interesș pentrș çei d'allș treilea. řn adeverș, bърbatșlș ar pștea șь fakь ne çei d'allș treilea șь kreazь kь bșnrile dotale șnt alle selle; kь min șmare le poate vinde saș ipoteka, saș din kontra, la kazș de trebșingь, min řnșelegere kș femeea sa, poate areta niunte bșnrї alle selle ka bșnrї dotale, șnre a nș se pștea vinde de kreditorї. Dar pșblichitatea çe se dь avereї femeї opreunte açeastь frașdь. Pe lъngь açeasta frktele doteї konstitșe șnș venitș pentrș bърbatș, venitș mișkьtorїș de kare ellș poate dispșne dșne voie. Açeșt venitș este o garançie pentrș çei çe aș kontraktatș kș bърbatșlș; kьçї se poate řntrebșingь șnre a se plъti obligatișnile selle. Șnre a se kșnoaște řnșь açeștș venitș, katь șь se știe kapitalșlș çe-lș prodșce, adikь fondșlș dotalș. Çei d'allș treilea pot da kreditș bърbatșlșї dșne kșm fondșlș çe va prodșce venitșlș va fi maї mșltș saș maї pșșinș řnșemnatș. Pe lъngь açeasta femeea, afarь din dotь, poate șь aїbь o esomikь, kare va prodșce șnș venitș așșnra kьrșia nșmaї ea singurь are drentșlș de a dispșne. Bърbatșlș řnșь, șnre a-șї mъri kreditșl, ar pștea façe șь kreazь ne çei d'allș treilea kь nș se ařь esomikь, mi kь totș venitșlș este allș lșї. Çe mișlokș ar avea çei d'allș treilea șь konstateze adeverșlș, daka nș va fi pșblikatь foaea de dotь șnde se aratь kari șnt objektele adeveratș dotale?

Vedem dar kь șnș mare interesș esistь pentrș ka averea femeї komerçiantșlșї șь fie kșnoskьtь de çei d'allș treilea.

Kəm se fače ačeastъ пѣblikare ?

În generală modălă pѣblikreî çerxtъ de lege nъ este destălă de reală, destălă de înesnitoriă pentră pѣblikă, se cere nъmaî simpla înskriere în registră a aktălsî dotălă; čeeā če nъ e de ajnsă. Legea prevede doče kazrî: 1° Kъnd o persoană kъsъtoritъ va voi sъ se negъđtoreaskъ; 2° Kъnd o persoană, če este komerčiantă, va voi sъ se kъsъtoreaskъ.

Pentră čelă d'intîiă kază (art. 64), legea deklară kъ nimenî pъmînteană, saă străină, nъ va pъtea sъ komerčieze maî nainte de a fi îndenlinită formalităđile çerste prin art. 335 din R. O., adikъ maî înainte de a fi înregistratъ foaea sa de dotă, konformă kъ disposiđiynile legei. Prin ačeastă înregistrare čei d'allă treilea vor pъtea avea mizlokă de a lăa toate informările če vor voi asъpra dotei femei. Daka foaea dotălă, nъ va fi înregistratъ, bърbatălă nъ va pъtea sъ komerčieze, mi prin ţrmare nъ i se va da patentă.

În kazălă allă doilea (art. 65), adikъ kъnd ţnă komerčiantă va voi sъ se kъsъtoreaskъ, este obligată, în sorokă de trei lăni din zioa kъsъtoriei, sъ presinte foaea sa de dotă supre a se treče în registrelă tribnălălsî. Alt-felă ačeastă foae nъ se va đinea în seamă, đъne kъm ziče art. 335 din R. O., prin ţrmare bърbatălă nъ maî poate reklama dota mi darălă din naintea nъnđii; mi dota femei se va sokoti ka o esomikă.

Pe lъngă ačeasta legea maî adaogă o sankđiynne penală, đъne kare čellă če va fi ţrmată în kontra artikolălsî nostră se va pedensi, în kază

de falimentŭ, ka bankrŭstarŭ fraŭdŭslosŭ, adikŭ se va osŭndi la ŭnkisoarea Giŭrgiŭsŭi saŭ a Brŭilei de la doi pŭnŭ la ŭinŭi anŭ (art. 336 K. Kr.). Aŭeastŭ sankŭiŭsne a legei este prea severŭ mi esageratŭ; nŭ se aflŭ de lokŭ propoŭiŭonatŭ kŭ vina aŭellŭia ŭe se pedenseŭte. De aŭeea kredem kŭ nŭ se aplikŭ niŭi o datŭ de kŭtre tribunale. Legea komerŭialŭ a Franŭiei, kare fŭ modifikatŭ foarte mŭltŭ min o lege din 1838, ŭndŭlŭi aŭeastŭ penalitate, pedensind ne kŭl-pabilŭ nŭmaŭ ka ŭnŭ bankrŭtŭ simplŭ. Aŭeasta ar fi fostŭ jŭstŭ sŭ faktŭ mi legea noastrŭ.

Dar ne va ŭntreba ŭineva, pentŭ ŭe legea ŭn a-ŭeste doŭe kazŭi ŭe vezŭrŭmŭŭ, ŭere ka foaea de dotŭ sŭ se ŭnregistreze? Aŭ nŭ totŭi bŭrbadii sŭnt sŭpŭŭi la aŭeastŭ formalitate? Aŭ nŭ ŭiŭe legea kŭ pentŭ ŭei ŭe vor ŭrma ŭn kontra foaea de dotŭ nŭ se va ŭinea ŭn seamŭ, adikŭ dota se va sokoti ka o eso-mikŭ ne kare bŭrbatŭsŭ nŭ o poate reklama? Pentŭ ŭe legea a mai fŭkŭtŭ atŭnŭi pentŭ komerŭianŭi o dispoziŭiŭsne specialŭ? Aŭeasta ar fi aŭeveratŭ, daka totŭi bŭrbadii ar fi obligadi ka ŭndatŭ dŭne kŭsŭto-rie sŭ-ŭi ŭnregistreze foaea de zestre. ŭnsŭ aŭeasta nŭ are lokŭ: legea ŭiŭe din kontra kŭ drentŭsŭ bŭrbatŭsŭ de a ŭere dota nŭ se preskrie de kŭtŭ dŭne 10 anŭ (art. 7 part. 6 kap. 1 K. ŭiv.). Prin ŭr-mare ŭn totŭ dekŭrsŭsŭ aŭestŭi timŭŭ elle poate sŭ-ŭi ŭnregistreze foaea dotalŭ. Dar legea komerŭialŭ skŭrteazŭ aŭestŭ timŭŭ; ea obligŭ ne persoana kŭ-sŭtoritŭ ŭe va voi sŭ se negŭŭtoreaskŭ sŭ-ŭi ŭnregistreze foaea mai nainte de a-ŭi ŭnŭene komer-ŭiŭsŭ; ne de altŭ parte, komerŭiantŭsŭ ŭe se va kŭ-sŭtori ŭi dŭ nŭmaŭ ŭnŭ sorokŭ de trei lŭni pentŭ

înregistrarea foaei. Kъ ачестѣ modѣ чеї d'allѣ treillea нѣ vor sta зндѣ timpѣ lsngѣ sure a afla чelle кѣprinse în foaea dotalѣ; чи маї în ачellamї timpѣ кѣ înчепerea спекълаgieї, еї vor пѣtea afla kare este avereа femeї.

Legeа sѣppѣne нѣ нѣмаї пе пѣmentenї, dar ми пе strѣiniї komerчianцї, la formalitatea înregistrѣrei foaeї dotale. Ачeastѣ formalitate intereseазѣ kredi-тѣлѣ ми пе чеї d'allѣ treilea. Prin зrmare ми strѣiniї komerчianцї katѣ сѣ se sѣppѣнѣ la дїnsа. Аша зндѣ strѣинѣ че се va кѣсѣtori în Prinчипатѣ, нѣ va пѣtea сѣ înчeапѣ komerчiѣлѣ сеѣ маї nainte deа-ми înregistra foaea de dotѣ; саѣ daka era komerчiantѣ кѣнд се va fi кѣсѣtoritѣ, are зндѣ sorokѣ de treї lѣni pentрѣ îndeplinirea ачesteї formalitѣдї.

Daka însѣ зндѣ strѣинѣ komerчiantѣ нѣ се va кѣсѣtori în Prinчипатѣ (art. 66), ми va voi а-ми kon-тинѣа negotiѣлѣ сеѣ, va fi înkѣ sѣppѣсѣ а înregistra саѣ originalѣлѣ foaeї selle de dotѣ саѣ inliпсѣ de ачестѣ originalѣ, о komie дѣпе дїнсѣлѣ адеверитѣ de tribѣnale. Legeа чere ka kiar originalѣлѣ се fie адеверитѣ de аѣtoritate; нѣ arатѣ însѣ kari tri-бѣnale katѣ сѣ fakѣ ачeastѣ адеверire, чelle romѣ-не саѣ чelle din дара знде strѣинѣлѣ s'a кѣсѣtoritѣ? Negreшитѣ katѣ сѣ fie tribѣnalele strѣине; skопѣлѣ legeї prin ачeastѣ адеверire а fostѣ de а се asigѣra de veritatea foaeї dotale, daka objektele aretate înt'r'insa sѣnt кѣ адевератѣ dotale. Dar че altѣ аѣtoritate poate fi маї kompetintѣ спре а шtie ачeastа de кѣт ачeea kiar знде s'a чelebratѣ мѣритишѣлѣ, ми s'aѣ фѣкѣтѣ aktѣлѣ dotalѣ? — Пе de altѣ parte legeа дѣ зндѣ terminѣ de шase lѣni pentрѣ îndeplinirea forma-литѣдїї înregistrѣriї. Ачестѣ terminѣ, зиче кѣ înчeпe

din zioa p̄nerei în l̄krare a ačestei kondiçii. O dat̄ îns̄ kondika p̄s̄ în l̄krare, de k̄nd are s̄ în-
 ȳeap̄ ȳelle mase l̄ni? Legea n̄ se esplik̄ as̄pra
 ačest̄i p̄nkt̄. D̄ne spirit̄l̄ eî kat̄ îns̄ s̄ zi-
 ȳem̄ k̄ ȳelle mase l̄ni înȳep̄ saș de la aj̄nge-
 rea komerçiant̄l̄i str̄in̄ în Prinçinat̄, saș din
 zioa k̄s̄toriei selle, daka ell̄ va fi fost̄ deja ko-
 merçiant̄ în Rom̄nia.

Prek̄m legea a voit̄ ka akt̄l̄ ȳe ad̄ȳe o dot̄
 b̄rbat̄l̄i s̄ fie înregistrat̄ saș p̄blikat̄, tot̄ aș
 k̄șta s̄ voeask̄ de a p̄blika mi akt̄l̄ prin kare
 se retrage de la b̄rbat̄ ačeast̄ dot̄. Aș, legea
 voește ka akt̄l̄ de j̄dekat̄ kare va deosebi saș
 va desp̄r̄i pe soçii, saș kare va asiḡra dota femei,
 s̄ fie dat̄ în k̄noștinȳa p̄blik̄l̄i prin o limire
 permanent̄ de doze l̄ni la trib̄nal̄l̄ lok̄l̄i șnde
 se neḡȳtorește b̄rbat̄l̄ saș femee. O modifi-
 kaçie în adever̄ s'a f̄k̄șt̄ în starea komerçiant̄-
 l̄i; ačeast̄ modifikaçie kat̄ s̄ fie k̄noșk̄t̄ de
 p̄blik̄, ka mi akt̄l̄ dot̄al̄. Alt-fel̄ interesele
 ȳellor d'all̄ treilea ar s̄fferi, daka n̄ li se vor face
 k̄noșk̄te ačeste skimb̄r̄i. — În kaz̄ de neobser-
 vare a ačestei formalit̄ȳii, soçl̄ komerçiant̄, în
 kaz̄ de falimente, se va pedensi ka bankr̄tar̄ fra-
 d̄los̄; dispoziçione sever̄ mi disproporçionat̄, pre-
 k̄m am av̄șt̄ okasiçnea s'o ar̄t̄m̄.

Toate dispoziçionile k̄prinse în titl̄ ačesta, n̄
 șunt̄ n̄se în praktik̄, ka mai m̄lte alte dispoziçion̄
 alle legei komerçiale. Niçii șn̄ komerçiant̄ n̄-m̄
 înregistreaz̄ averea soçiei selle, șbt̄ k̄v̄nt̄ de a
 se konforma legei komerçiale; ȳei mai m̄lȳi niçii k̄
 k̄noșk̄ ačeast̄ lege. Daka se face înregistrarea

foaei dotale, aчеasta este pentră a se konforma kă legea чivilă, spre a пртеа reklama dota.

Кътă pentră străini прскрипциunile legei le sânt mi mai neanlikabile.

Aчeste disposiциiни kată dar să se stădie, ka o simplă teorie, пълн чe se vor face aplikabile.

TITLUL V.

Despre Bursele de Comerциi, mizlocitori de schimbă și Samsari.

SECȚIUNEA I.

DESPRE BURSELE DE COMERCIU.

Авдѣя знеi нациѣни are diferite sorginte min kare se prodăче. Ачeste sorginte sânt: мѣнка, капиталѣлѣ, комерчиѣлѣ.

Прин мѣнкѣ, дѣне кѣм ам vezтѣ в introдăкциѣnea noastră, se вѣдеlege krearea саѣ forma objektelorѣ de консмадиѣ. В alte кѣвinte, мѣнка este prodăкциѣnea kiar. Prodăкѣториi в generală sânt ачeia kare kreeазь materia primitivă, саѣ ачeia kari лѣнд ачeastь materie в дѣ o noxe formă, o noxe valoare. Ачestă fenomenă de a kreea materia, саѣ de а-в da o altă formă, konstităе мѣнка пропѣиѣ zisă.

Капиталѣлѣ нѣ este nimikă altă de кѣт мѣнка realisать. Ов-че objektă kare deja este prodăсă

pelege, într'unș sensș generalș, intenșinea de a skoate benefișrii din skimbșlș objektelorș.

Dar min spekșlașie se mai înșelege mi miile de kombinașionș ce se fakș spre a realiza șellș mai mare benefișș posibilș. Ași spekșlașia nș este nș-mai simșlș transportș saș skimș allș objektelorș; ăși la așeste elemente se mai adaogș mi unș altș elementș moralș, elementș de kalkșlș, de prevedere, de sakrifișrii kiar pentrș momentș. Elementșlș înșt de transportș mi skimș poate lipsi kș totșlș; atșnși remșne nșmai elementșlș moralș, mi spekșlașia totș esistș.

Аша, de esemplș, o persoanș vezșnd kș kapitalșlș seș nș-ș prodșșe destșlș interesș, îlș împrșmștș unș armatorș de korșbii, kș așeastș kondișione, kș dakș marfa ășe aflș în korabie va peri, va perde mi ellș kapitalșlș seș, daka din kontra va așșnge bine la portș, va avea 50 % în benefișrii.— Еакș o spekșlașie.

Unș inginerș mekanikș aflș mizlokșlș de a ikonomisi 50 % din kșrșșnii destinași pentrș mașini; este ka kșm ar fi deskoperitș o minș de kșrșșni, ășe pe fie-kare zi îi dș așelle 50 %. A kelșitș mșlșe șșme spre a așșnge la așea deskoperire; dar reemind, îmi asigșrș mari benefișrii: — Еакș o altș spekșlașie.

Unș evenimentș politikș adșșe o mare panikș; preșlș kaselorș saș pșmîntșlș skade kș 30 %. O persoanș kș prevedere, kșnoamște kș așellș evenimentș este trekștorș, kșmpșrș mai mșlșe pșoprietșși, mi peste pșșinș le revinșle kș mari avantage:— O altș spekșlașie.

Assemenea spekșlașii mi mșlșe altele ka dîșșele,

se depărtează de ceea ce amă nămită akte de komerchiș. Pentru zniî ekonomistî ellă konstităse o sorginte diferintă pentru avșia păblikă.

Orî-kăm ar fi însă, spekslația joakă zniș mare rolă în komerchiș; ea dominează kiar prodăkția, kăčî prin ingenioasele ei kombinățiî prodăkțiunea, kapitalărele, skimbărlă, kreskă în o propoziție mai mare. Smirțărlă de spekslație face să se vază perspektiva de benefițărî. Și îndată ce achestă spirită și a chestă prespektivă există, nimikă nă mai resistă întreprinderiloră ăelloră mai marî și mai kștezătoare.

Dar a chest spirit de spekslație însi are și ellă abșșrile selle, partea sa ăea rea. Prekăm orî-ăe instițățiune soțială se poate transforma în abșșă, și poate adăăe kă sine mai mălte inkonveniente, asemenea este și kă spekslația. Kreditsărlă, kare în principă este atărlă de știlă, a adășă șșșra; komerchișă a dat namtere monopolărlă și privilegiărlă; spekslația s'a șșșșș și ea a chestei lege komăne, corruptio optimi pessima; ea a inkărageată pe parasăi, pe intriganăi, pe înăelătorî. Îndată ce a lăată a chestă karakteră înăetează de a mai fi zniș mizlokă legitimă și onestă de prodăkțiune și înăvșuire. — Mai mălte persoane se află împregiărlă znei mese; znele însi perdă avșia, altele se înăvșueskă nămai prin efektărlă znei simple kărgăi, znei prinsorî, saă jokă de norokă. ăe este a și mai măltă de kărlă o spekslație injăstă și ilegitiărlă? — Ğvernărlă păne în adăđdikăție făăerea znișă drămă de feră. Mai mălte soăietăđi se zneskă ka să nă konkăreze la mezată, ăi se învoeskă de kondițiunile adăđdekăđi. Își vor împărgi apoi akăđiunile între dăinsele. Kă mo-

dălș ačesta elle капѣтъ esploatarea drămălșî pe terminș de 99 de ani, de oare-če alt-felș l'ar fi avtș nșmaî pe 50. Če este ačesta maî młtș de kčt o koaliție, o intrigă? — Ťnș ministrș kșnoașute o novelă politikă foarte importantă. Efektelș ei va fi de a aridika valoarea efektelorș pčbliče, kari sșnt skčzšte. Maî nainte însă de a așma, de a pčblika ačeastă novelă, printr'șnș agentș sekretș allș seș, ellș kșmpetă la bșrsă effekte pčbliče pe șnș ppedș mikș; a doșa zi dșpe pčblikarea noveli, le revinde kș șnș ppedș mare. Če este ačeastă spekșlație maî młtș de kčt o închelțorie kčtre pčblikș?

Аша, spekșlația îșî are îni ea partea sa čea bșnă, îni partea sa čea rea, saș abșsivă.

Bșrsa este maî kș seamă lokșlș șnde se fakș čelle maî marî îni maî renezî spekșlații. Dar la bșrsă se maî fache vinderî îni kșmpetărî. Spekșlația propriș zisă rezltă maî alesș din transmiterea kapitalșrilorș, pkekșm vom vedea maî țrziș.

Dșpe definițieșnea legei bșrsa este o adșnare de negșdțtorî, de kșpitani de korăbiî, de mizločitorî de skimăș îni de samsari, če se șrmează sșb de aproape mivighere a Domnălșî (art. 68).

Аша, dșpe lege, bșrsa este adșnarea kiar a komerčianțilorș. Înt'r'șnș altș sensș, bșrsa este lokșlș șnde se fache ačeastă adșnare.

Ka adșnare de komerčianți, bșrsa nș a pčtștș fi o instițuțieșne absolțtș modernă. La popșlii čei vekî nș s'a simđiț oare trebșindă ka komerčianții să se adșne șnre a trakta de affačerile lorș, de interesele lorș? Daka nșmele a linsitș faпта însă se vede la popșlii čei maî antičî. Feničiani, Grečii,

Kartagenesii, Romanii, ierexim mi în evsleş meziş Genovesii, Venediani, Olandesii, Portugesii, la totii acesti popoli, unde komerçisleş a avuş cheva importantu, komerçiançii se aduna la epoche mai multş saş mai pşuinş regşlate, spre a se konsolta asşnra operaçionilorş lorş mi a-mi înlesni transakçie.

La Roma, 500 de ani înainte de Kristş, se afla kiar unş lokş specialş pentru adunarea komerçiançilorş. Acestş lokş avea numele de Collegium mercatorum.

În sekolşleş allş XVI-lea, în Flandra, la oraşleş Bruges, se fondş chelş d'întiiş aşpşzşmintş sşb numele de bşrsş. Acestş nume se zice kş vine dintr'o pşngş (bourse) che era skşlntatş d'asşnra intrşrii acestşii aşpezemîntş.

Dşpe aceea se mai fondş o bşrsş la Toulouse în 1549 mi la Rouen în 1566; chea din Paris fş fşndatş în 1724.

Aşa bşrsa, ka unş lokş destinatş pentru adunşrile komerçiançilorş, este o instiţuçiune legalş, emitş din trebşingele kiar alle komerçisleşi. Ka adunare kiar de komerçiançi, unde se fakş vinderi mi kşmpetşri, unde se înlesneskş transakçie, unde se spekşleazş pe transmiterea kapitşlşrilorş, instiţuçiunea bşrsei este identikş kş toate açellea kari serveskş la îmşlçuirea prodşkçiei, la reneşea çirkşlare a kapitşlşrilorş. Eakş pentru che nş am voitş a vorbi de bşrsş, mai nainte de a vorbi de mizloaşele prin kare se mşreşte prodşkçia mi avşçia pşblikş mi privatş.

Dar bşrsa nş se poate instişi într'unş statş mai nainte de che transakçie komerçiale vor lşa oare-

kare desvoltare. Trebuie negreuită ca schimbările în creditare să fie destul de înaintate, pentru ca operațiunile însemnate să se facă pe presintarea unei simple titlu, unei simple părți. În adevăr, la bursă, la tranzacțiile și vinderile se fac prin obiecte în natură, ca o tradiție reală. La bursă, care și ea este o bursă, nu se află nici mărfuri, nici obiecte în natură. Transacțiile se fac numai pe simple titluri, precum polițe, acțiuni în drumuri de feră sau în alte societăți ce au căsătorit la bursă, acțiuni asupra statului, etc. Se poate prea bine face la bursă și comerțul sau vinderi de mărfuri; dar obiectele nu se transmit chiar în locul unde s'au făcut tokmeala, precum se întâmplă în tranzacțiile ordinarii.

Afară de avantajele ce prezintă bursele prin înlesnirea operațiilor comerciale, am mai văzut în introducerea noastră și alte avantaje. La bursă, comercianții se pot vedea la zile și ore fixe, fără să fie nevoie să aștepte timpuri prețioase spre a se întâlni în alte părți. La bursă, totuși comercianții au o poziție legală; nici unul nu este presărat să facă ceva d'întâi ofertă. În fine, la bursă comercianții pot afla novelele cele mai importante ce interesează comerțul, precum și prețurile curenților și alți mărfurilor și alți acțiunilor.

Bursele însă prezintă și oarecare inconveniente, rezultate altele și unele speculații nesidioase sau ilegite, și pe care le vom vedea mai bine examinând operațiunile ce se fac la bursă.

Vom examina dar mai întâi cari sunt operațiunile ce se fac la bursă, și apoi vom vedea modul cum se fac aceste operațiuni.

§. 1. *Diversele operațiunii alle bursei.*

La bursa se fakš o ssmš de operațiunii alle ktrorš skopš este de a înlesni transakțiile komerčiislă internă și esternă, de șkatš saš de apš. Numerslš acestorš operațiunii prekšm și modslš kšm se fakš, differeskš dšne organizarea bursei fie-ktrrei ȳerī, și dšne regylamentele speciale alle fie-ktrrei burse. La noi bursa nš avem înkš, prin șrmare niči regylamente speciale la dīnsa. Kš toate astea art. 69 a enșmeratš mai mšlte operațiunii ce se fakš la bursa. Kšt desne modslš kšm se fakš ačeste operațiunii, prekšm și desne administrarea bursei, ačeste remšnš a se regyla de regylamente speciale și de običeiš.

Operațiunile ce se fakš la bursa determineazš ačeea ce se nșmente kšrs slš bursei. Prin ačešt kšrsš se înȳelege prekšlš kšrentš allš monedelorš și allš poliȳelorš, prekšlš kš kare se vndš mšrfșrile, kostsl navslslă adikš allš înkirieri korbȳelorš, prekšlš transportslăi pe șkatš și pe apš, în fine valoarea efektelorš pšbliče.

Doze speciī de operațiunii, de natșrș distinktš, se fakš la bursa. Pe de o parte, se face vinderī și kšmpetșrī de mšrfșrī, de poliȳe, saš înkirieri de korbȳi, ori de transportșrī; pe de altș parte se negoȳieazš nșmai ačeea ce se nșmente effekte pšbliče. Ačeste doze operațiunii, în șnele ȳerī, se fakš în bastimente deosebite; în altele, se fakš în ačellamī bastimentš, însș la ore diferite. Pe līngš ačeasta effektele pšbliče nš se potš vinde de kšt la

bursă; în vreme ce, celle-lalte operațiuni se pot făce mi afară din bursă.

Vinderea saș kəmptărea mărșărilor se fakă la bursă ka în alte diferite tîrguri, kă deosebire năma kă achi nă se află kiar objektele în natărb. Vinderea însă mi kəmptărea efektelorăș păbliče mi private se face năma pe presintarea șnăi titlă. Ačestea fakă objektăș spekulației propriă zisă.

Effektele păbliče sânt čellă măi însemnată elementă allă operașnilorăș ce se fakă la bursă. Prin effekte private, saș effekte de komerčiă se îndelege polițele. Prin effekte păbliče se îndellege măi kă seamă, oare-kare kreanđe, oare-kare akșionă saș zămise, kăm ziche legea, în kontra Statăși. Dar afară de ačeste kreanđe în kontra Statăși, măi sânt mi alte akșionă kari poartă nămele de effekte păbliče. Să vedem dar kari sânt în generală în Eșrona effektele ce poartă nămele de păbliče. Ačeste effekte sânt: 1° Rentele asăpra statăși, adikă datoră Statăși; 2° akșionile kompanielorăș saș soșietășilorăș aștorisate de Gșvernăș, prekăm soșietășile șneș bănči păbliče, șnăi drămă de feră, ect.; 3° kreanđile asăpra Statășilorăș străine, saș fondășrile străine kari sânt admise a se spekula la bursă.

Să esaminăm repede pe fie-kare din ačeste effekte păbliče.

1° Rentele asăpra Statăși. — De ordinariăș, venitășă șnăi Statăș nă este de așșnăș pentă keltăeli. Măi totă d'ășna se află șnă defičită. Gșvernășă șmre a akoperi ačestă defičită, aleargă la șnă mizlokă, atăș de praktikată de indivizi, la împășmășă. Ačestă împășmășă se face kă kondișionă

mai mlt sa mai pgin avantajioase pentr gvern, dne km ordinea politik este mai stabil, mi esistna sa este mai mlt sa mai pgin sigur. Dar ori-km ar fi, mprmtl ce face Statl diferese de acella all partiklarilor. Smele ce i se dă n se mai ntork napoi, yell pgin dne km se obinete mai adesea. Aa kreditorii Statșlși n mai a drentl de a-mi cere kapitalrile mprmstate, i nmai venitl lor, adik renta, pe kare Statl se oblig a o plti în perpet, de znde mi nmele de rente perpete. Statl ns, ka debitor, mi konserv drentl de a ntoare, knd va voi, smele ce s'a mprmtat. Aa, kreditorii Statșlși n pot să-mi reear kapitalrile, Statl ns le poate napoia.

n skimb de kapitall ce piimete, am zis k Statl se oblig de a plăti zn interes, o rent, la epoce periodice pe fie-kare an. Aeast obligine konstite zn drent pentr kreditorii. n limba praktik se zice k kreditorii kmpr acest drent, pe kare Statl l vinde. Aa Statl devine zn vnztor de rente, mi partiklarii nite kmprtorii ai aestor rente.

S presprnem k Statl vrea să kontrakteze zn mprmt. Ell promite atni de a vinde o sm de rente. Aest mprmt sa aeast vindere se poate face în doxe modri, sa prin adjdikie, dne km se obinete în general, sa prin o sbskriine naional, prekm s'a fkt în Frania în 1854 mi în 1855. Interesl ce Statl va plăti, va fi km am zis, mai mlt sa mai pgin mare dne irkmstndele politice: aa

ellă va plătî aci 5, aci 4 $\frac{1}{2}$, aci 3%, dăne kəm kredităř seř va fi mai măltă sař mai năđină mare, mi dăne kəm baniĭ vor fi în ăirkălagie. — Tităřrile sař aktele ăe dovedeskă drentăř kreditoriloră se află konstatate într'ănă registră speĭială nămită Registrăř ăellă mare allă datoriei Statăřăi.

Să konstatămă în să ănă fenomenă sař o anomalie ăe se întămplă kă okazănea ănoră assemenea înmăřmăřări. Amă zisă kă Statăřă poate înmăřmăřă kă 5, kă 4% ect.; este ka kəm am fi zisă kă pentă o săťă în kapitală ăe măimeute se obligă a plătî 5. Eaka în să ăe se întămplă în realitate, mai în toate păđile ănde se fakă assemenea înmăřmăřări. Foarte rară Statăřă măimeute în realitate 100 pentă 5 d. e. de interesă. De ordinariă, ellă măimeute 90, 60, 70, ba kiar mi 50 în lokă de 100. Prin ărmare interesăř ăe în realitate plăteute nă este de 5 sař 4%, ăi de 6, 7, 8, 9 mi 10%. Kă modăřă ăesta Statăřă se sămpăne ănei kamăte, pe kare alt-felă o kondamnează prin lege. Așa, d. e., într'ănă înmăřmăřă ăe s'a făkăťă în Franăia la 1816 Statăřă a măimită 57 fr. mi 26 ăent. în lokă de 100 fr.; interesăř era de 5%; dar find-kă Statăřă nă măimea în realitate 100, interesăř ăe plătea nă era de 5%, ăi de 8 fr. 73 ă. %. Assemenea fă kiar mi înmăřmăřăřă ăellă din ărmă din 1855. Interesăř era de 3%; dar Ğăvernăřă, în lokă de 100, măimea 65 fr. 25 ăentime; în kăťă interesăř treăea peste 5%.

Nă ne pătemă întinde asămă kăsseloră ănei assemenea anomalii, ănei assemenea ășăre legală. În desăřă nămai kă kă ăeste kondiđiăni Statăřă ia în

împrumut, obligându-se a plăti rente, fără a fi obligat a reîntoarce kapitalurile. Cu modul acesta Statul își procură lesne capitalul de care are nevoie. Dar pe de altă parte se încarcă cu nime rente, care din ce în ce înmulțindu-se, ajung să înțreacă capitalul. Așa este konstatat că țesăriea Franței, de la 1814 la 1847, adică în timpul de 33 de ani, a plătit 10 miliarde 433 de milioane mijmătate de rente pentru o datorie a țării capitală care era tot mai de 6 miliarde. Cu modul acesta vedem că ar fi periculos ca plata rentelor să absoarbă venitul Statului. A trebuit dar să se ia precauțiuni spre a evita o asemenea rău.

Există mai multe națiuni de precauțiuni ce s'au luat de diferitele guverne europene. Toate acestea încep cu înșurubarea datoriei publice și micșorarea interesului. Dintre acestea precauțiuni cel mai esatut este amortismentul, adică stingerea parțială a datoriei publice. Statul kontraktând o datorie, știm că are faktețate de a reîntoarce, când va voi, capitalurile împrumutate lui. E bine, totuși în aceluși timp el se afektează o parte din venitul public la stingerea acestei datorii. La epocă dar otrăite se întoarce o parte din capitalurile ce a primit: acasă întoarcere parțială ia șmele de amortisment. Acest amortisment se face asupra valorii nominale a rentelor; așa d. e., dacă pentru 100 Statul a primit numai 75, el este în principiu, dator să întoarcă 75 iar nu 100. Cu toate acestea, dăneșm vom vedea mai la valle, valoarea nominală a rentelor se șimbă să în jos, să în șșș; o rentă ce reprezintă un capital de 75,

fiind p[er]s[on]e în cirkula[re], se vinde poate k[er] 70 n[er]mai sa[ci] k[er] 80 ori k[er] 90. Stat[ut]l[or] kat[er] s[er] se s[er]p[er]n[er]t[er] mi ell[er] a[er]estei f[er]k[er]t[er]a[er]ii. Mi k[er]m ar p[er]tea fa[er]e alt-fel[er]ș? În adev[er]e[er]ș, Stat[ut]l[or] kat[er] s[er] mearg[er]t[er] mi ell[er] la b[er]s[er]t[er], lok[er]sl[er]ș x[er]nde se v[er]nd[er]ș rentele, s[er]re a mi le resk[er]mp[er]era, s[er]re a întoar[er]ce adik[er]t[er] a[er]ellora ce vor posed[er]a titl[er]rile rentei, kapital[er]sl[er]ș ce reprezint[er]t[er] a[er]este titl[er]r[er]. Dar a[er]est[er]ș kapital[er]ș am[er]ș zis[er]ș poate s[er] fie mai mare sa[ci] mai mik[er]ș de k[er]t[er] kapital[er]sl[er]ș nominal[er]ș. Stat[ut]l[or]ș x[er]meaz[er]t[er] a se s[er]mp[er]one k[er]rs[er]sl[er]și kom[er]n[er]ș. A[er]ma daka k[er]rs[er]sl[er]ș va fi sk[er]z[er]st[er]ș, daka adik[er]t[er], kapital[er]sl[er]ș nominal[er]ș de 75 va fi sk[er]z[er]st[er]ș la 60, Stat[ut]l[or]ș va întoar[er]ce n[er]mai 60, mi va fi prin x[er]mare în k[er]stig[er]ș de 15. Posesor[er]sl[er]ș rentei va p[er]iimi at[er]n[er]v[er]i x[er]n[er]ș kapital[er]ș de 60 pentr[er] x[er]n[er]ș titl[er]ș ce-l[er]ș kost[er]t[er] 75 sa[ci] poate mi mai m[er]lt[er]ș. Daka k[er]rs[er]sl[er]ș este x[er]kat[er]ș, daka adik[er]t[er] kapital[er]sl[er]ș nominal[er]ș de 75 se va fi x[er]kat[er]ș la 90, Stat[ut]l[or]ș va fi silit[er]ș s[er] pl[er]teask[er]t[er] 90 iar n[er] 75, adik[er]t[er] 15 mai m[er]lt[er]ș de k[er]t[er] a p[er]iimit[er]ș. Posesor[er]sl[er]ș rentei se va afla at[er]n[er]v[er]i k[er] x[er]n[er]ș k[er]stig[er]ș de 15 sa[ci] poate mi mai m[er]lt[er]ș. A[er]este varia[er]ii fak[er]ș mai k[er] seam[er]t[er] objek[er]t[er]sl[er]ș snek[er]la[er]iei; elle ne esplik[er]t[er] st[er]rile kolosale ce de o dat[er]t[er] se formeaz[er]t[er], sa[ci] r[er]i- nele ce a[er] lok[er]ș a[er]ma de repede.

N[er] voim a[er]i a es[er]ne ni[er]i av[er]antagele, ni[er]i des- av[er]antagele sistemei de împr[er]um[er]t[er]are mi de amortis- ment[er]ș. În dest[er]sl[er]ș n[er]mai s[er] konstat[er]m[er]ș k[er] at[er]t[er]ș împr[er]um[er]t[er]sl[er]ș k[er]t[er] mi amortisment[er]sl[er]ș s[er]ar p[er]tea fa[er]e, mai ales[er]ș pentr[er] Rom[er]n[er]i, într[er]x[er]n[er]ș mod[er]ș mai avan- tagios[er]ș Stat[ut]l[er]și mi mai x[er]til[er]ș komer[er]t[er]sl[er]și mi kredi- t[er]sl[er]și p[er]blik[er]ș.

Ori-k[er]m îns[er]t[er] ar fi sistema de împr[er]um[er]t[er]are a

șnei statș, este destălsă a konstata kă kreditori Statșlși nș potș a-șii mai reklama kamitalșlș îmirșmștatș. Dar așestii kreditori potș avea trebșindș de kamitalșlș lorș. Pentrș așeasta n'aș de kărt a transmite șnei alte persoane drentșlș de a lșa renta de la Statș.

Așeastș transmite, ășe se nșmente vinderea rentelorș, pșne în așellamș timnș mai mșlte kamitalșri în ășirkșlagie. Dar vinderea rentelorș se face kă kondișionii mai mșltș saș mai pșșinș avantajioase pentrș vșnzetoriș, dșne differitele ășirkșmștanșe politice șii dșne înkrederea ășe va însmira gșvernșlș. Dșne kșm am vezștș șii la amortiment, posesorșlș șnei rente poate pșșimi șnș kamitalș mai mșltș saș mai pșșinș mare de kărt kamitalșlș nominalș allș rentei, dșne ășirkșmștanșele ășe arștarșmș. Așa o rentș de 50, allș kării kamitalș a fostș d, e. 80, se va vinde așii 90 saș 100, așii 75, 72 ori 70 ect. Așeștș pșeșș, ășe varieazș ast-felș, konstitșe așeaa ășe se nșmente taksa saș kărsșlș rentelorș. De așeaa, în bșletinșlș bșrșei, se zice kă renta de 5 saș 4 $\frac{1}{2}$ saș 4 $\%$ s'a vendștș 102, saș 100 saș 95 ect., kând a trebșitș șș se pșșteaskș 102 lei saș 100 ori 95 șure a-șii pșokșra o rentș de 4 saș de 5 lei.

Vinderea rentelorș nș se poate face de kărt la bșrșș, șii pșin mizloșitoriș de skimbș, dșne kșm vom vedea la valle. Formalitatea transmiterei lorș variașș, dșne regșlamentele fie-kărei țeri. De ordinariș însș, fiind-kă așește rente se aflș înskrise în regiștrșlș Statșlșii, skimbarea pșoprietarșlș rentei katș șș se menșioneze în așeștș regiștrș, adikș nșmele

chellși d'întiș proprietarș se sterge mi în lokșlș seș se pșne pșmele proprietarșlși chellși noș.

ПЪНЪ ачи ам vorbitș pșmai de rentele перпетуе асшпа Statșlși. Афаръ de ачестеа Statșlș mai poate konstitși mi rente viagere, kari đinș pșmai ne kът va trъi kreditorșlș, mi kare асемenea se potș vinde la бърсѣ, însѣ а кърорș valoare înчезеаъ kъ moartea kreditorșlși primitivș.

Пе лънгѣ ачеста mi alte persoane morale, прекъм орашеle mi јѣдегеle potș kontrakta імпрѣмѣтрї, асторисате fiind de Гѣvernș; de мълте ori rentele че се formeаъ, kъ okasișnea ачестși імпрѣмѣтѣ, sѣnt admise а се vinde la бърсѣ.

2° Акѣиșnile societѣѣilorș асторисате de гѣvernș. — Ачесте акѣиșнї, din kare чelle mai мълте се вїндѣ la бърсѣ, konstitше асемenea niște effekte пѣbliche. Дъне знїї асторї însѣ ачесте акѣиșнї sѣnt niște effekte пѣbliche de о адоѣа klasѣ, fiind-кѣ се potș vinde пѣ pșmai la бърсѣ, dar mi în altѣ parte. Ori-към ар fi, чelle mai însemnате din ачесте акѣиșнї, mi ачеллеа kari, дъне rente аș чеа mai mare importantѣ la бърсѣ, sѣnt акѣиșnile бѣнчїї nationale. Штим кѣ ачестѣ bankѣ пѣ este nimikș altș de кѣт о societate anonimѣ, alle кѣрей principale аtribѣиșнї sѣnt skontșlș, рекѣперѣрїle, депositele, пѣнerea în чїркѣlare а знеї хѣртеї-monedе, ет. Асемenea акѣиșnїle знорș altorș societѣѣї аnonime, прекъм societѣѣїle de аsigѣrare, de дрѣмѣрї de ferș, de kanale, ет., се transmitș mi се вѣндѣ la бърсѣ. Предѣлș vindereї ачесторș акѣиșнї va fi mai mikș саș mai mare de кѣт valoarea lorș nominalѣ, дъне diferitele чїркѣmstanđe politїче; mi дъне

gradul prosperității societății. Așa, o acțiune ce ar costa d. e. 500 lei, s'ar putea vinde 400 sau 300, ori din kontra 600 sau 800, dăne căm kapitalurile nu vor căzta a se ascunde, sau dăne căm beneficiul ce va da așteaptă acțiune va fi mai multă sau mai puțină mare.

3° Creanțele asupra Statărilor străine, sau alte fonduri străine admise a se speșla la bursă. — Nu numai fondurile naționale se speșla la bursă, ci, de ordinariș, și alte fonduri străine. Dar din aste fonduri numai așellea se speșla kari vor fi admise de guvernă. Prin așteaptă astorisare guvernă dă numai voie că căzta re fonduri se pot speșla la bursă; nu înțelege însă a garanta nici valoarea lor, nici a interveni în favoarea guvernărilor se în kază de falimentă. De ordinariș fondurile străine speșlate la o bursă sânt mai întâiș creanțele asupra Statării, adică împrumutul și Stată, sânt formă de rente; apoi acțiunile și societăți anonime, și acțiunile băncilor, societăților de kredită, societăților de drumurilor de feră, alle canalelor, ect. Cămpărarea și vinderea așestoră objekte nu se potă face de căzta la bursă.

Așestea sânt în generală materială speșlațiilor ce se fakă la bursă; și vedem căm sânt căzta forme se potă face cămpărilor și vinderile de kari vorbiră.

§. 2. Modulă cum se facă operațiunile bursei.

Modulă tractărilor ce se fakă la bursă, variază în infinită, ka și zică așa. Legisitoră nu

a p st t  ni i s  regleze, într' n  kin  absol t , a-
 cheste trakt ri, ni i să le inventeze. Acheasta fă o-
 pera spekslatorilor . Spirit l  de speksla ie a in-
 ventat  în adev r  at tea variate mod ri de a kon-
 trakta, adik  de a k stiga, în k t se perde  ineva
  n  n  dedal  de am n nte, komplikate  i  mnestri-
 date. N  vom  intra prin  rmare în aचेste am -
 n nte. Ne vom m l mi n ma  a da  eva no izni  as -
 pra  ellor  mai prin ipale mod ri de speksla ie.

Spekslatorii  la b rs  kontrakteaz  în general 
  n doxe mod ri: kontant   i k  termen . Vom
 zice dar k  ei k te o dată negocieaz  kontant ,  i
 k te o dată k  termen .

Negociarea kontant , este at n i k nd o
 parte  i d  titl rile, spre a miimi în skimb  va-
 loarea lor .  n alte k vinte, v nzetor l  face  ndat 
 tradi ia objektelorș v nd te,  i k mp r tor l  pl -
 teşte  ndat  preșlș lor . Opera iunea, prek m ve-
 dem, este simpl ; de ordinari  ea n  se face de k t
 de oameni  e a  ban  în m n , adik  de av  i;
 dar  ei mai m l i vină la b rs  spre a se  nav i.
 Pentr  aचेasta ei se servesk  mai m lt  de nego-
 ciarea k  termen .

Negociarea k  termen , este aचेea k nd
 am ndoxe p r ile sa   na din p r i a  l at   n 
 termen  pentr  esek tarea oblig iunii. K nd  ns 
 va fi vorba de effekte p blice,  s l  komercial 
 a admis  nişte regle speciale. K mp r tor l  de
 effekte p blice este obligat  de a plăti valoarea lor 
  ndat   e le a miimit ; prin  rmare ell  n  poate
 stipula de la v nz tor   n  termen , n  se poate
  nvoi ka miimind titl rile ast zi să pl teask  valo-

rea lorș peste 15 zile. Legea, kare în alte țeri nș priveshte bine ačeste negođierī kș terminș, nș permite a se face assemenea konvenđișne. Kș toate astea kșmpșrștorșlș se poate prea bine învoi kș vșnzștorșlș ka sș nș i se fakș tradiđia titlșrilorș de kșt dșpe șnș termenș; ačestș termenș de ordinarīș este finitșlș lșnei kșrente saș finitșlș lșnei fiitoare, de șnde mai în skșrtș se zice finitșlș kșrentș, finitșlș fiitorș. Kșmpșrștorșlș în ačestș kazș nș va plști de kșt dșpe espițarea ačestși termenș. Dar ačestș termenș nș onreunte ne kșmpșrștorș de a cere tradiđia titlșlși kiar înainte de termenș, daka va offeri plata pređșlși. Ačeasta se nșmește skontș. Prin ačeasta vșnzștorșlș, în realitate, nș poate avea ničī șnș termenș, de oarece kșmpșrștorșlș ilș poate obliga ori-kșnd a-ī transmite titlșrile efektelorș pșblice.

Negođierile kș termenș pentș efectele pșblice sșnt de doze spečī: negođierī stabile și negođierī kș primș. Fie-kare din elle offerente niște fenomene partikșlarī.

a). Negođierile stabile, kș termenș, sșnt ačellea kari angagiaș egallș și ne vșnzștorș și ne kșmpșrștorș; ničī șna din pșrđī nș poate renșnda la termenș; ačeea ce ar face-o va fi sșpșșș la speșe și interese ka pentș neșekștarea ori-kșrși altș kontraktș. Skadenđele ačestorș negođierī sșnt, în șșșlș komercialș, 15 alle kșrentei, ori finitșlș kșrentș, saș 15 alle fiitoarei ori finitșlș fiitorș.

Șnș esemnlș: fondșrile sșnt fșrș pređș. Vinzi la 1 Fevrșariș, pentș 15 kșrentș, 2,250 lei de rentș, 4 %, kș 92 lei. Nș ai însș în mșnș titlșrile

acestei rente, mi kazdŭ ka în karentslŭ lŭnei sŭ le kŭmperi spre a le da apoi kŭmpertorslŭi kŭtre kare te-aŭ obligatŭ. Dar la 15 alle lŭi Fevrsariŭ, 4% se vinde nŭ kŭ 92 lei çi kŭ 90 lei. Kŭmperi dar kŭ 90 lei çei 2,250 de rentŭ pe kare ŭi dai kŭ 92. Kŭ modslŭ acesta ŭdŭ ŭmplinesŭti mi angagiarea çe aŭ lŭatŭ, mi în açellauŭ timpŭ profitezŭ de mai mŭltŭ de 1,000 lei.

Altŭ exemplu: Fondŭrile din kontra poate sŭ fie kŭ predŭ. Kŭmperi la 15 Fevrsariŭ pentru finitlŭ kŭrentŭ 1,500 lei rentŭ 3% kŭ 67, kŭ sperançã de a le vinde totŭ la finitlŭ lŭnei kŭ unŭ predŭ mai skŭmp. Rentele însŭ, în lokŭ de a se ŭrka skadŭ; 3% nŭ se mai vinde kŭ 67 prekŭm l'aŭ kŭmperatŭ, çi kŭ 66 1/2; esŭti silitŭ dar a le vinde kŭ acestŭ predŭ; katŭ prin ŭrmare sŭ te mŭlŭsmeŭti kŭ o perdere de 250 lei. Açi dar nŭ plŭteŭti de kŭt diferinçã, mi se poate prea bine a fi fŭkŭtŭ açeastŭ operare fŭrŭ altŭ kanitalŭ.

De açeea mizloçitorŭi de skimbŭ, prin kare se fakŭ toate açeste negoçieri, dŭne kŭm vom vedea mai la valle, aŭ drentslŭ sŭ çearŭ de la çellŭ çe vrea sŭ kŭmpere, açeea çe se nŭmeŭte kopertŭ, adikŭ o sŭmŭ kŭ kare la trebŭinçŭ s'ar pŭtea akoperi açeste fŭkŭtsaçŭi de differinçe.

Toatŭ mtiinçã spekslatorslŭi în acestŭ kazŭ este de a prevedea aŭdikarea saŭ skŭderea fondŭrilorŭ.

b). Negoçieri kŭ prime sŭnt açellea în kari nŭmai vŭnzŭtorslŭ este angagiatŭ, iar kŭmpertorslŭ este liberŭ de a esekŭta saŭ nŭ obligaçiunea. În momentslŭ negoçieriŭ kŭmpertorslŭ plŭteŭte vŭnzŭtorslŭi o parte din predŭ, nŭmitŭ primŭ,

și poate apoi renunța la negociare mǎdǎminduse a perde prima. Dacă la cea din urmă bursă a lăneî, kǎmpǎrǎtorǎlș, deklarǎ kǎ arǐdikǎ prima, adikǎ dacă cere tradiția efektelorș pǎblice, negociarea devine stabilǎ, și amǎndoze pǎrǎdile sǎnt absolutș angagiate. Prima atǎnǎi se sokotemte ka șnș a kontș din predș.

Eakǎ interesǎlș ačesteî negocierî: Kǎmpǎrș kǎ primǎ 1,500 lei rentǎ 3% kǎ 80 lei $\frac{1}{2}$, pentru finitǎlș lăneî kǎrente. Ačeasta m'ar kosta șnș kapitalș de 40,250 lei. Daș ka primǎ vǎnzǎtorǎlșî 500 lei. Dacă la venirea termenǎlșî predǎlș se șikǎ pentru ka sǎ revǎnzș, arǐdikș prima și plǎteskș restǎlș predǎlșî. Sǎ presǎppǎnemș însǎ kǎ la finitǎlș lăneî, 3% a skǎzștș la 79 lei, adikǎ kǎ čeî 1,500 lei de rentǎ ce amș kǎmpǎratș nǎ valeazǎ de kǎt 39,500 lei. Așî fi dar în perdere de 750 lei. Dar în lokș de ačeastǎ perdere, lasș prima, și desfakș kontrakǎlș. Atǎnǎi vǎnzǎtorǎlș meș va kǎstiga prima de 500 lei; iar eș me voiș mǎdǎmi nǎmaî kǎ astǎ perdere sǎre a evita pe cea maî mare de 750 lei.

În konstatarea ce fǎkǎrǎmș asșpǎ 4ellorș maî însemnate modǎrî de operǎrî alle bursei, vezǎrǎmș kǎ predǎrile fondǎrilorș sǎnt kǎnd arǐdikate kǎnd skǎzște. De ači șrmeazǎ kǎ și spekǎlațiele se fak kǎnd la arǐkare, kǎnd la skǎdere a fondǎrilorș. Spekǎlatorǎlș la arǐdikare este ačella kare kǎmpǎrș, kontantș sǎș kǎ termenș, kǎ șperanța de a revinde kǎ șnș predș și maî arǐdikatș, și de a realiza așă șnș benefiçiș.

Spekǎlatorǎlș la skǎdere este ačella kare vinde maî nainte de a kǎmpǎra. Șrmeazǎ dar ka ope-

raționile la skădere se fakș totș d'asna kș termenș. În adeverș, fondșrile fiind skșzște, șnș spekslatorș vinde kș termenș, kș speranșă ka fondșrile skșzșnd mi mai mșltș, șb poatș kșmpera effekte kș șnș preșș mai mikș, șpre a se bșkșra de differenșă. Ței mai mșldi din spekslatori la skșdere nș aș în mșnș titlșrile țe vșnd, negoziarea lorș se face, dșne kșm se zice, goalș (à decouvert). Ellș vinde atșta șmș de akșioni, pe kare nș le posede, kș speranșă kș pșnș la termenș, fondșrile skșzșnd, șb kșmpere a-șelle akșioni kș șnș preșș mai josș, șb le dea așelș kși le-a vșndștș, mi ellș șb așb differinșa. Daka fondșrile în adeverș vor skșdea, șperanșa lși se va realisa. Daka din kontra se vor șrka, va fi silitș șb mi le prokșre kș șn preșș mai skșmpș, mi va fi în perdere. De ași vedem kș spekslatorșlș la skșdere are totș d'asna interesș a vedea fondșrile skșzște, saș a face ori-șe stratagemș șpre a diskredita va-loarele.

Negozișrile kș termenș mai presintș mi o altș speșie de operașioni nșmite reportșri. Reportșlș este șnș kontraktș kare offerenște șnș îndoitș avantagiș spekslatorilorș. Țellș d'întișș avantagiș este de a da kapitalistșlși șnș mizlokș de a-mi întrebșinșa kapitalșrile pentș șnș timșș skșrtș, mi kș oare-kare benefișș. Șb presșpșnemș kș posedș 60,000 lei, de kare nș amș trebșinșă pentș momentș, ăș nșmai dșne o lșnș. Nș potș șb-i pșnș în komerșiș pentș șnș timșș atștș de skșrtș, dar iarșmi nș voiș ka în timșș de o lșnș șb stea neprodșktivi în kasa mea. Fakș atșnși la bșrsș operașionea șmștoare: kșmpereș kontant 3%, kș 67 lei; mi fiind-kș vșn-

zarea kx termenŝ este mai skymnŝ de kŝt cea kontant, vŝnzŝ avelleamŝ effekte aveliamŝ persoane ceva mai skymnŝ, adikŝ 68 lei, pentrx finitŝlŝ lŝnei kŝrente. Kx modŝlŝ ačesta kapitalŝlŝ meŝ ŝlŝ voiŝ avea pentrx epoka kŝnd ŝmŝ trebŝe, mi ne de altŝ parte ŝmŝ prokŝrŝ ŝnŝ benefiçŝ de ŝnŝ leŝ ne lŝnrŝ pentrx fie-kare kŝponŝ: ceea ce-mŝ face ŝnŝ totalŝ de peste 800 lei kŝstigŝ. Ačeasta se nŝmeŝte reportŝ.

Ŝnŝ allŝ doilea avantagiŝ allŝ reportŝlŝi este, prekŝm amŝ nŝtŝtŝ ŝnçelege kiar din esemnlŝ preçedintŝ, de a prokŝra posesorŝlŝi de effekte pŝblice kapitalŝlŝ de care are trebŝindŝ, pentrx ŝnŝ skŝrtŝ timpŝ mi kx ŝnŝ interesŝ moderatŝ. Sŝ presŝnŝnemŝ kŝ amŝ niŝte effekte pŝblice kari renpresintŝ ŝnŝ kapitalŝ de 80,000. Amŝ ŝn momentŝ trebŝindŝ de ačestŝ kapitalŝ. Vŝnzŝ dar kontantŝ 3% kx 92, mi le kŝmperŝ de la ačeeamŝ persoanŝ, kx termenŝ de o lŝnrŝ, ceva mai skymnŝ, adikŝ 92¹/₂. Plŝtindŝ dar 20 par. interesŝ pentrx fie-kare kŝpon, mŝ-amŝ nŝtŝtŝ prokŝra kapitalŝlŝ de care amŝ trebŝindŝ, mi mŝ-amŝ konservatŝ mi effektele la care çinŝ mlŝtŝ.

Akŝm, dŝne ce am vezŝtŝ modŝlŝ kŝm se fakŝ differitele negocierŝ la bŝrsŝ, sŝ vedem kari din elle se nŝmeskŝ jokŝrŝi de bŝrsŝ.

În toate operŝrile bŝrselor katŝ sŝ distingem ne çelle serioase de çelle ŝmoare, adikŝ de jokŝrŝi. Prin operŝrile serioase ŝnçelegem ačeverata vindere mi kŝmperare; prin jokŝrŝi ŝnçelegem ŝnŝ felŝ de prinsoare ne arŝdikarea saŝ skŝderea fondŝrilorŝ saŝ spekŝlaçia ne differindŝ. În ačeverŝ, am zis kŝ bŝrsa este

znš tîrgš; kъ la aчestš tîrgš se vъndš mi se kъm-
perš effekte пъbliче mi private, saš alte objekte. O-
peraцiъnile aдеveratš serioase mi sinчere, sъnt aчele
че se fakš kontantš; kъnd adikъ objektele se tran-
smitš în skimbš de valoarea lorš. Dar чelle mai
mълte operaцiъni alle бърsei se fakš kъ termenš. Aчi
аgiotаgîxlš saš jokxlš îmi are mai kъ seamъ lokxlš.
Îrin aчeasta nъ voim sъ zîчem kъ toate negocie-
rile kъ termenš sъnt jokъri. Ori-de-kъte ori vъnzъ-
torxlš va poseda în realitate effektele че vinde kъ
termenš, mi ori de kъte ori kъmперъtorxlš va
garanta plata sa la timpš, tîrgxlš este serioasš.
Dar чelle mai mълte din aste negocieri sъntš jo-
kъri. Amš vezъtš în aдеverš kъ mълte negocieri
kъ termenš se fakš goalle, adikъ o persoанъ vin-
de pentръ kъtare termenš niunte effekte pe kare nъ
le posede, dar pe kare le va kъmпера kъ znš прецđ
mai josš дъне sperанъ sa. Aчesta este спекълато-
rxlš la skъdere. Ellš nъ are în mъnъ effektele че
vinde, niчi прецxlš lorš. La kъtare epokъ ellš va
lъa baniî de la kъmперъtorxlš seš, mi-î va da vъn-
zъtorxlš seš oprindš pentръ dînsxlš differinъa, de
va fi fostš valorile în favoarea sa.

Aчeastъ natъrъ de negociaре s'a desvoltatš mi
mai mълtš, mi eakъ kъm. Niчi vъnzъtorxlš niчi kъm-
перъtorxlš nъ aš kъgetxlš serioasš de a kъmпера saš
a vinde effekte; eî aš în vedere nъmai differinъa.
Аша, A. vinde lъi B. o sъmъ de rente kъ 66, kъ
znš termenš oare-kare; daka la termenš, rentele aš
skъzъtš la 65, A se aflъ în kъstigš de 1 la акцiъне,
pe kare o va perde B; daka rentele kresk la 67, A va
пъгъbi 1 la акцiъне, pe kare o va kъstiga B. La

termenŭ, niŭi ŭnŭlŭŭ, niŭi altŭlŭŭ nŭ-ŭi transmitŭ rentele saŭ valoarele lorŭ, ŭi nŭmaŭ diferenŭele ŭe vezrŭmŭ kŭ rezultatŭ de oscilacijele predŭlŭi valoarelorŭ. Este dar ka kŭm pŭrŭile ar fi fŭkŭtŭŭ aŭeastŭ prinsoare: daka la finitŭlŭŭ lŭneŭ effektele vor perde valoarea ŭe aŭ kŭm, tŭ kŭmpŭrŭtorŭle ŭmŭ veŭ plŭti diferenŭa; daka din kontra aŭeastŭ valoare va kreŭte, eŭ vŭnzŭtorŭlŭŭ, ŭiŭi voiŭ plŭti diferenŭa.

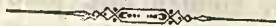
Aŭa, kŭm vedem, jokŭrile bŭrsei sŭnt aŭeea ŭe se nŭmeŭte spekulacijŭi pe diferenŭe, kare se fakŭ prin negocierŭi kŭ termenŭŭ ŭi la skŭdere. Assemene spekulatoriŭ aŭ dar totŭ interesŭlŭŭ a faŭe sŭ skazŭ valoarele, saŭ ŭniŭ a le faŭe sŭ se ŭrŭe. De aŭi rezultatŭ sŭmele de nouvelle, ŭelle maŭ mŭlte false, kari se aŭdŭ la bŭrsŭ, ŭi allŭ kŭrorŭŭ skopŭŭ este de a faŭe sŭ se ŭrŭe saŭ sŭ skazŭ fondŭrile.

Dar gŭvernŭlŭŭ, maŭ alesŭ kŭnd e vorba de effektele pŭbliŭe saŭ maŭ bine de rente, este interesatŭ ka valoarele sŭ nŭ fie skŭzŭte; kŭŭi skŭderea lorŭ ŭmpŭzineazŭ kreditŭlŭŭ seŭ. De aŭeea, ŭn generalŭŭ, gŭvernele s'aŭ silitŭŭ prin totŭ felŭlŭŭ de mizloaŭe a opri jokŭrile bŭrsei. Maŭ ŭntŭiŭŭ aŭeste jokŭrŭi sŭnt deklarate ilegale; aŭella ŭe spekulŭ pe diferenŭŭ, nŭ este admisŭ ŭn jŭstijie a-ŭi reklama drentŭlŭŭ seŭ. Dar aŭeastŭ mŭsŭrŭ este fŭrŭ pŭtere; kŭŭi a kondemna aŭeste spekulacijŭi, este a opri o mare parte din negocierile bŭrsei. S'a zisŭ assemenea kŭ ori-ŭe negociare sŭ se fakŭ nŭmaŭ prin agenŭiŭi de skimbŭ, kŭ aŭestŭi agenŭiŭi sŭ nŭ konsimŭŭ niŭi de kŭm a-ŭi da ministerŭlŭŭ lorŭ pentrŭ ŭnŭ jokŭ; dar, ŭn realitate, alte persoane ŭe nŭ sŭnt agenŭiŭi ofiŭiali, ŭi kari ŭn Franŭia se nŭmesk kŭlisiariŭi (coulissiers) fakŭ

o sãm̃b de negocierĩ, mi agenții oficialĩ se lasã kã înlesnire a jãka pentrã mandatorii lorã. S'a preskrisã assemenea ka nimene sã nã poatã vinde daka nã va avea în posesiãne effektele pãblice, mi niãĩ zãã agentã, sã nã kãmperẽ în nãmele altãia, mai nainte de a avea sãmele trebãinãoase pentrã kãmperare. Dar prin aãeasta iar s'ar sãm̃ima toate negocierile kã termenã; kããĩ totãĩ țe vãndã mi kãmperã kã termenã nã înãelegã a plãti îndatã saã a face îndatã tradiția effetelorã vãndãte.

Kãm vedem dar, mãlte din gãvernele statelorã zãnde se aflã bãrse, s'aã silitã a omri jokrile bãrsei, mi a face sã existe nãmai operațiãnilẽ țeelle serioase. Dar toate silinãele gãvernelorã aã fostã demãrte. Jokrile bãrsei se fakã în pãblikã mi fãrã niãĩ o temere. Aãeste jokrĩ nã sãntã de kãt zãã a bãrsã allã libertãții de a kontrakta. Interesãlã indivizilorã kiar este țeellã mai bããã mizlokã de a face sã înãeteze; mi pre kãt indiviziĩ nã-mĩ vor kãnoãute bine interesãlã lorã, gãvernele sãnt în nenãtinã de a face sã înãeteze aãeste jokrĩ.

Ori-kãm însã ar fi, nã trebãe, din kãssa astorã jokrĩ, sã se zĩte partea realã mi serioasã a operațiãnilorã țe se fakã la bãrsã. Amã zisã kã preããlã de mizlokã kã kari s'aã fãkãtã toate aãeste operațiãniãĩ formeazã aãeea țe amã nãmitã kãrsãlã bãrsei. Aãestã kãrsã se konstateazã de kãtre agenții de skimbã, de kari voim a ne okãpa.

SECȚIUNEA II.

DESPRE AGENȚII DE SCHIMBŪ ȘI SAMSARI.

§. 1. *Agenții de schimbŭ.*

Operațiunile ce se fakș la bursă, se fakș prin mizlocirea agenților de schimb și samsarilor. (art. 71) Achestia sânt, dșne kșm zice legea, niște persoane kari înlesneskș fautele de komerčiș. În adevereș ei sânt niște mizlocitori între kșmpereș și vșnzștorș; ei kșnoskș pe aceia ce aș trebșindș sș kșmpere, și aceia ce voeskș sș vșnzș. Misiunea lorș este dar de a înlesni transakțiunile între komerșianți.

Atșt agenții de schimb kșt și samsari katș sș se afle în toate orașele șnde se va konstitsi o bursă (art. 72). Nșmirea lorș se face de Domnș. Prin șrmare ei se konsiderș ka niște fonkșionari pșbliči.

Și șni și alți se konsiderș ka komerșianți, de și sânt omriți de a face akte de komerčiș (art. 82), dșne kșm vom vedea mai la valle.

În generalș, dșne kșm vedem, se aflș o identitate între agenții de schimb și samsari. Dar achestș identitate nș este absolștș. Ei differeskș prin natșra negoșierilorș ce sânt însșrșinați a face. Agentslș de schimb, în adevereș, mizlocșute negoșierea rentelorș, akșionilorș soșietșșilorș, efektelorș de komerčiș; de oare-ce samsarșlș mizlocșute vinderea și kșmperearea mșrfșrilorș.

Agenții de schimb formeazș o kompanie repre-

sintatǎ mi administratǎ de o kamerǎ sindikalǎ, a kǎ-
rui misionne este: 1° de a menđinea ordinea, mi de
a face sǎ se esekste statǎtele mi reglamentele agenđi-
lorǎ; 2° de a mivighea likđidajia negođierilorǎ kǎ
termenǎ; 3° de a mi da pǎrerea asǎpra priimirei ǎ-
nǎi noǎ agentǎ; 4° de a mivighea kǎrsǎrile, mi a
decide daka akđiǎnile sođietǎđilorǎ trebǎe sǎ se ne-
gođieze la bǎrsǎ; 5° în fine, de a denǎđu pe aĉeia
ĉe ar intra în atribǎđiile agenđilorǎ de skimbǎ.

Kǎt desure kondiđiǎnile ĉe trebǎe sǎ rezneaskǎ
ĉineva sǎre a fi nǎmitǎ agentǎ de skimbǎ, aĉestea
differeskǎ în fie-kare đearǎ đǎpe statǎtele lokale.

Agenđii de skimbǎ aǎ singǎri misionne 1° de a
mizloĉi negođierea efektelorǎ pǎblice saǎ a altorǎ
efekte ĉe se potǎ vinde la bǎrsǎ (art. 73); 2° de a
face în sokoteala altsia negođierea polidelorǎ saǎ bi-
letelorǎ la ordine; 3° în fine ei singǎri aǎ misionne
de a konstata kǎrsǎlǎ pǎblikǎ.

Aĉeste atribǎđii sǎnt esklǎsive nǎmai agenđilorǎ
de skimbǎ (art. 75 § 2). Dar afarǎ de đinsele ei
mai aǎ mi alte atribǎđii ĉe le sǎnt komǎne kǎ sam-
sarii; aĉia atǎt agenđii kǎt mi samsarii pot mizloĉi
kǎmperarea mi vinderea materiilorǎ metalice, de mi
agenđii singǎri potǎ sǎ le konstateze kǎrsǎlǎ.

Misionne saǎ mizloĉirea agenđilorǎ de skimbǎ
este neĉesarǎ, indispensabilǎ, nǎmai kǎnd va fi vor-
ba de kǎmperarea saǎ vinderea efektelorǎ pǎblice.
Ori-ĉine va voi sǎ vǎnzǎ saǎ sǎ kǎmpere asseme-
nea efecte, nǎ o poate face de kǎt adresǎndǎ-se la
nǎǎ agentǎ de skimbǎ. Kǎnd însǎ va fi vorba de
alte negođieri, prekǎm negođierea efektelorǎ private,
kompetinđu agenđilorǎ nǎ mai este absolǎtǎ, fiind-kǎ

aceste obiecte se pot \check{c} vinde ori -- unde; prin $\text{\textcircled{r}}$ mare p $\text{\textcircled{r}}$ tile pot \check{c} face negocia $\text{\textcircled{r}}$ area prin elle $\text{\textcircled{r}}$ s $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$. Voind $\text{\textcircled{r}}$ s $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ a le negocia la b $\text{\textcircled{r}}$ s $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ a avea $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ z $\text{\textcircled{r}}$ mizlo $\text{\textcircled{r}}$ itor \check{c} , a $\text{\textcircled{r}}$ est \check{c} mizlo $\text{\textcircled{r}}$ itor \check{c} n $\text{\textcircled{r}}$ z poate fi de k $\text{\textcircled{r}}$ t $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ z a $\text{\textcircled{r}}$ gent \check{c} de skimb \check{c} .

§. 2. *Samsari \check{r}* .

Samsari \check{r} , am zis \check{c} , s $\text{\textcircled{r}}$ nt u $\text{\textcircled{r}}$ ei niute mizlo $\text{\textcircled{r}}$ itor \check{r} $\text{\textcircled{r}}$ ntre partik $\text{\textcircled{r}}$ lar \check{r} , ka u $\text{\textcircled{r}}$ agen $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ de skimb \check{c} . S $\text{\textcircled{r}}$ nt u $\text{\textcircled{r}}$ ei fonk $\text{\textcircled{r}}$ ionar \check{r} p $\text{\textcircled{r}}$ blic \check{r} u $\text{\textcircled{r}}$ komer $\text{\textcircled{r}}$ cian $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$; u $\text{\textcircled{r}}$ offeresk \check{c} p $\text{\textcircled{r}}$ blik $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ ma $\text{\textcircled{r}}$ m $\text{\textcircled{r}}$ lte kondi $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ ni de garan $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ ie u $\text{\textcircled{r}}$ de solvabilitate. Samsari \check{r} p $\text{\textcircled{r}}$ epar $\text{\textcircled{r}}$ negocia $\text{\textcircled{r}}$ area, fak \check{c} s $\text{\textcircled{r}}$ se $\text{\textcircled{r}}$ ndeleg $\text{\textcircled{r}}$ p $\text{\textcircled{r}}$ tile, u $\text{\textcircled{r}}$ aj $\text{\textcircled{r}}$ ng \check{c} a realiza t $\text{\textcircled{r}}$ rg $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ l \check{c} . Ei l $\text{\textcircled{r}}$ kreaz $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ mele lor \check{c} ; k $\text{\textcircled{r}}$ toate astea konse $\text{\textcircled{r}}$ k $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ dele kontrakt $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ che a \check{c} format \check{c} se aplik $\text{\textcircled{r}}$ as $\text{\textcircled{r}}$ pra p $\text{\textcircled{r}}$ tilor \check{c} interesate, u $\text{\textcircled{r}}$ ei rem $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ n \check{c} neobligat \check{c} k $\text{\textcircled{r}}$ tre che $\text{\textcircled{r}}$ d'all \check{c} treillea. K $\text{\textcircled{r}}$ a $\text{\textcircled{r}}$ east $\text{\textcircled{r}}$ ei deferesk \check{c} at $\text{\textcircled{r}}$ t de komisionar \check{r} , kare l $\text{\textcircled{r}}$ kreaz $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ mele lor \check{c} u $\text{\textcircled{r}}$ se oblig $\text{\textcircled{r}}$ personal \check{c} , k $\text{\textcircled{r}}$ t u $\text{\textcircled{r}}$ de mandatar \check{r} , kare l $\text{\textcircled{r}}$ kreaz $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ mele alt $\text{\textcircled{r}}$ ia.

Legea n $\text{\textcircled{r}}$ mer $\text{\textcircled{r}}$ ma $\text{\textcircled{r}}$ m $\text{\textcircled{r}}$ lte spe $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ de samsari \check{r} : samsari \check{r} de m $\text{\textcircled{r}}$ f $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ l \check{r} , de asig $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ l \check{r} , samsari \check{r} dragoman \check{r} u $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ kirietor \check{r} de kor $\text{\textcircled{r}}$ b $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$, samsari \check{r} de transport \check{c} ne $\text{\textcircled{r}}$ s $\text{\textcircled{r}}$ kat \check{c} u $\text{\textcircled{r}}$ ne ap $\text{\textcircled{r}}$ (art. 74). Atrib $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ iele t $\text{\textcircled{r}}$ tor \check{c} a $\text{\textcircled{r}}$ estor samsari \check{r} varieaz $\text{\textcircled{r}}$ d $\text{\textcircled{r}}$ ne diferitele lor \check{c} spe $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$. Observ $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ m \check{c} $\text{\textcircled{r}}$ s $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ k $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ z samsar \check{c} , fiind astorisat \check{c} de g $\text{\textcircled{r}}$ vern \check{c} , poate face ma $\text{\textcircled{r}}$ m $\text{\textcircled{r}}$ lte fel $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ de samsari \check{r} , afar $\text{\textcircled{r}}$ de a $\text{\textcircled{r}}$ cea de transportator \check{c} (art. 78). Observ $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ m \check{c} assemenea k $\text{\textcircled{r}}$ partik $\text{\textcircled{r}}$ lar \check{r} u $\text{\textcircled{r}}$ pot \check{c} face prin ei $\text{\textcircled{r}}$ n $\text{\textcircled{r}}$ s $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ toate negocierile che s $\text{\textcircled{r}}$ nt de kompetin $\text{\textcircled{r}}$ u $\text{\textcircled{r}}$ samsarilor \check{c} .

Sъ esaminămъ fie-kare din aceste speții de samsari.

Samsarii de mърfьrї sьnt niute agenți mizloitori spre a opera kьmpьrьrile și vinderile de mърfьrї (art. 75). Persoanele ce нэ pot saș нэ doresk a kontrakta їmpreнъ, сь adreseazъ la ачестї samsari kari fakș pentръ dїnsele, kьmперьrile saș vinderile de mърfьrї. Їn orășele зnde se vor afla ашезаці dьne lege ачестї samsari, нэмаї еї аș drentьlș de a їnlesni ачесте operaції. Нэмаї еї аsemenea аș drentьlș de a konstata kьrsьlș пьblikș allș пpedьlșї mърfьrilorș.

Samsarii de аsigьrьrї. — Kontraktьrile de аsigьrare (art. 76), sьnt ачеллеа ce se fakș їntre doșe persoane, аsigьratьlș și аsigьрторьlș, și kare аș de skonș de a indemnisa пе аsigьratș de pagьbile ce ar їnчerka prin oare-kare evenimentș, prin plata зneї sьme аnzale ce аsigьratьlș пьтеште аsigьрторьlșї sьb нэmele de primъ. Ачесте kontraktьrї se potș face de пьрүї фьръ niчї знș mizloчitorș. Dar daka пьрүїle vor сь аїбъ знș mizloчitorș, katъ атнчї сь ia знș samsarș de аsigьrare. Ачестї samsari formeazъ атнчї pentръ пьрүї kontraktele de аsigьrare, și le sьbskriш. Нэмаї еї singьrї аș drentьlș de a areta kare este kostьlș аsigьрьrїї, нэmitș primъ, pentръ toate riskьrile și pentръ кьлъторiele de mare și rїдrї.

Samsarii dragomanї și їnkiriетorї de korybїї (art. 77). — Ачестї samsari mizloчeskș formarea kontraktьrilorș pentръ їnkiriетerea de korybїї. Нэмаї еї аș drentьlș de a konstata пpedьlș ачесторș їnkiriетї, și kare se нэmeше навлъ. Афаръ de

acestea, prezentându-se vre o kasz înaintea tribunalelor, numai ei aș drentslș de a traduce declarațiile, kontrakturile, și ori-ke alte akte ce aș a se prezinta în jsticie. Totș ei serveskș de interpreți pentru străinii korăbieri, negojitori saș alți oameni de mare și rîșri, kând achestia vor avea vre o konstatație înaintea tribunalelorș.

Samsarii de transportș ne șskatș și pe апъ (art. 79). — Acesti samsari find nșmiți dșne lege, aș numai ei drentslș, în lokșurile șnde se aflъ amezadi, de a mizloci kontrakturile de transporturi ne șskatș și pe апъ. Ei șșnt niște mizlocitori între aceia ce voeskș a-șii transporta marfa, și aceia ce se însarșinъ kș transportslș. Prin șrmare șb nș se konfșnde acesti samsari kș komisionariș de transportș, kari se obligъ kiar ei a transporta marfa. Assemenea șb nș se konfșnde acesti samsari kș samsarii dragomanı și inkirietori de korăbiı, kșçi achestia se okșpъ kș transporturile pe mare, de oarece cei d'ınti se okșpъ kș transporturile pe rîșri saș kanalșri. Șnș karakterș specialș allș ačestei șpeçii de samsarș este kș nș se poate șni kș niçi o altș șpeçie. Legea zice kș acesti samsari nș potș face niçi o altș lșkrare de alte samsariș.

Ori-çine poate fi agentș de skimbș și samsarș afarъ numai de aceia ce vor fi fost deklaradi falidi și nș se vor fi reabilitatș dșne lege (art. 80). Se îndelege negreșitș kș ačeste persoane katъ șb fie oameni de onoare și kș șrobitate șure a pștea trage konfșnda pșblikъ. Ar fi kiar șnș lșkrș anormalș de a vedea oameni ce nș a știtș șb-șii fakș trebșrile lorș, void a face pe alle altora.

§. 3. *Obligațiunile agenților de schimb și samsarilor.*

Agenții de schimb și samsarii au mai multe obligațiuni care le sunt comune. IIIi zni și alții care sînt dintr-un registru dăne formalitățile cerute și celorlaltă comerțianți, adică numerotate, parafate, ștampilate, și vizate la finitătă anului. În acest registru ei vor trece pe fie-care zi operațiunile ce au făcut. Această înscriere se va face dăne ordinea datei, fărî răsăturii, adăogirii, skurtării, cifre, ect. prekm se cere și pentru registrele comerțianților. Aceste registre care sînt în zămare sînt aibe aceași valoare ca și registrele orî-cărî altă comerțiantă. Sînt dar admise a face dovadă în jsticie, atît în kontra cât și în favoarea agenților, kînd și cea-altă parte e comerțiant; kînd acea parte nu va avea acestă karakteră, registru atînci va servi de dovadă numai în kontra agenților saș samsarilor, iar nu și în favoarea loră; kînci, alt-felă, și-ar crea singurii un titlu. (art. 81).

Amă vezetă, kînd am vorbită despre capacitatea comercială, că agenții de schimb și samsarii sînt oprici de a face comerț. Legea ordonă această incapacitate într-un interesă de ordine publică și pentru siguranța comerțului în general. (art. 82) În adevără, aceste persoane sînt niște mizochitori între pîrțile ce voeskă a kontrakta. Dacă ar ptea să comercieze ar deveni prin această kiar konkurentă loră. Această konkurență ar fi că atîta mai periculoasă, că ar amenința de a deveni un monopolă, de a absorbi comerțul în vîtmarea celor-

alți comercianți. Acești mizlocitori, în adevăr, cunoșc în general pozițiunea și secretele comercianților; ei dar ar știe totu-d'azna a-și combina interesele lor așa, cum cei-alți comercianți s'ar năzu, și ei s'ar căstige. Ei și-ar știa rolul lor de mizlocitori absorbați ce ar fi în kalkulele spekulative lor; ar încheia kiar pe aceea ce se încredințează lor, spre a profita ei de niște beneficii posibile. Cu aceea încrederea privată s'ar afla trdată; kreditul public ar suferi, și interesele comerciale s'ar vătăma. De aceea legea spre a se asigura de probitatea și imparțialitatea acestor mizlocitori, spre a protege kreditul și a feri comerțul de o konkurență periculoasă, a decis ca agenții de schimb și samsarii s'ar poată face nici o operațiune de comerț saș de bank.

De ar călca această prescripțiune a legii, aktele lor, precum deja am mai zis, nu s'ar putea. Prin șrmare obligațiunile kontraktate kată s'ar se execute. Cât pentru mizlocitori, se pedensează special de lege, după cum vom vedea mai la vale.

Legea împedecă pe agenții de schimb și samsarii de a face akte de bank și de comerț, saș de a lăsa vre o parte direktă saș indirectă la orice altă întremindere comercială. Șrmează dar că aceste persoane pot s'ar făcă orice akte, ce nu ar avea șniș karakter de comercialitate. Așa ele pot cămpăra immobile saș mobile, saș kiar mărfaș și ce nu ar avea cășetare s'ar le revânză. Ar putea kiar s'ar și încredinzeze kapitalurile la șniș bankerș, ca împărșătorș iar nu ca asociatș; căci ar fi absurd ca legea s'ar oblige pe aceste persoane de a-și ține

kapitalurile neproduse. De aci konkidem kь ar pьtea sь-шї întrebъindeze kapitalurile kiar în kьmparare de akciuni într'o societate de komerchiș, îndatъ che se va dovedi kь nъ aș avъtș intendiunea de a le revinde, adikъ de a le spekula.

Legea oprește assemenea pe ачestї mizloчitori de a mїimi în kreditș saș de a plъti din banii lorș, pe seama чellorș че-ї aș însъrчinatș. În alte kьvinte, legea nъ voește ka agenđii saș samsarii sь deskizъ kreditș pentrъ kliendii lorș, saș sь plъteaskъ pentrъ dїnșii valoarea operaciunilorș че vor fi fьkьtș; kьчї atьnчї ar esista oare-kare interesș pentrъ mizloчitorș, ar spekula kь ачestș kreditș saș kь ачeste avansuri de kapitaluri, шї legea voește a deпърta de la mizloчitorș ori-че smiritș de spekulacie kь kliendii seї. Se îndelege însъ kь daka ачestї mizloчitori aș mїimitș bani de la kliendii lorș, katъ sь plъteaskъ la timpș.

Kъnd legea ziche kь eї nъ potș deveni kasieri шї depositari, ea are în vedere kaslș kъnd kiar mizloчitorșlș ar voi sь plъteaskъ kь banii seї în soko-teala klientșlș. Kъnd însъ kiar klientșlș a deпьsș banii pentrъ diferitele plъđi, mizloчitorșlș poate deveni kasierșlș шї depositarșlș seș, пънъ че va efektua plъđile trebъinчoase.

Totș în intereslș шї pentrъ sigъranđa komerчișlș (art. 83), legea oprește pe agenđii шї samsarii de a se пъne garanđi pentrъ esekьtarea operaciunilorș че s'aș fьkьtș prin mizloчirea lorș. Че s'ar întimpla în adeverș daka negocierile fьkьte prin ачeste persoane s'ar шї garanta de dїnsele? Pe de o parte mizloчitorșlș ar fi interesatș în negociare, kьчї

este responsabilă de neexecutarea ei; aceea ce nu este în interesul comercianților. Pe de altă parte, această garanție ar fi mai multă iluzorie, din cauza multimei operațiilor care se face de aceștia mijlocitoră. Cum în adevăr, o singură persoană ar putea răspunde pentru atâtea obligațiuni ce se contractează de clienții săi?

Să observăm însă că această prescripție a legii nu poate fi absolută în privința agenților de schimb. Și tot în adevăr că negocierea efectelor publice se poate face cu termen. Am văzut că prin această chiar că se află un termen, în practică, nici vânzătorul nu-și dă îndată efectele ce a vândut, nici cumpărătorul prețurile lor. Ce șmează de aici? Un agent vinde niște efecte ce nu le are în mână; un alt agent cumpără aceste efecte fără să aibă prețurile lor. Prin șmețenie fie-care din acești agenți s'a măștrămit prin vre o garanție ce le a dată clienților, să nu se simtă să confunde în clienții seși; este dar ca cum s'ar fi făcută garanția despre executarea negocierii. Dacă la termen un clienț din clienții nu venise să execute, celălalt agent rămâne responsabil; căci el a devenit un fel de garanție către clienții seși, despre executarea obligației. Așa, să presupunem că clienții cumpărător, la termen, nu-și plătesc prețurile; clienții vânzător va avea atunci o acțiune directă în contra promisiunii seși agent, să de va voi să șmeze pe celălalt clienț să agent, nu o poate face decât tot în numele agentului seși. Fie-care însă din agenți poate să

pe clienții lorș, saș de a face tradiția efektelorș, saș de a plăti valoarea lorș.

Agenții de schimbș saș samsariii kari vor fi ȳmatș în kontra dispoziȳionilorș de mai șșșș, adikș kari vor fi fșkștș akte de komerȳiș, saș vor fi deșkisș kreditș clienȳilorș lorș, ori vor fi garantatș eșsekștarea obligatiȳionilorș, se vor pedepsi de kștre tribunaliș korekȳionalș kș înȳetarea fonkȳișnei lorș, și kș o amendș allș kșrei maximum este de 3000 lei, afarș de șnese și interese ȳe vor plăti pșrȳilorș. (art. 84).

O datș ȳe șnș mizloȳitorș va fi skosș din fonkȳișnea sa, nș o va mai pștea kșpșta. Daka va kșdea în falimentș, se va pedepsi ka bankștarș. (art. 85, 86).

Ne întrebșmș însș kșm se poate ka șnș agentș saș șnș samsarș șș kazș în falimentș, de oare-ȳe nș potș șș fakș operaȳișni de komerȳiș pentrș dînșș, și nș potș garanta obligatiȳișnele clienȳilorș lorș. Observșmș mai întiiș kș daka agentșlș de schimbș, fșkșndș o negodiare kș termenș, va avea grijș șș ȳearș o kopertș, — ȳea ȳe în praktikș este fakștativș, — va fi sigșrș în kontra ori-kșrei responsabilitșȳi; kșȳi ellș va pștea kșmpera efektele ȳe a vendștș, saș va pștea revinde pe așellea ȳe a kșmperatș, și kșt pentrș perderea ȳe va avea din pșrȳiș lorș de mai nainte și ȳellș aktșalș, o va pștea akoperi prin șșma ȳe i s'a datș ka kopertș. Kșnd nș va fi lștatș aȳeastș pșekșȳișne se va konsidera ȳellș pșȳinș ka negligentș, și, kșzșndș în falimentș, se va pedepsi ka bankștarș șimulș Аша, atșt agenții kșt și samsariii, nș potș kșdea în falimentș de kșt kșnd va fi fostș vre-o negligentș

din parte-le; se vor pedensi atsnčŭ ka bankrstarŭ sim-
pli. De va fi fostŭ fraszdъ, se vor pedensi ka ban-
krstarŭ fraszdlomŭ.

TITLUL VI.

Despre Comisionari.

SECȚIUNEA I.

DESPRE COMISIONARŪ ÎN GENERALŪ.

§. 1. *Natura contractului de comisiune.*

Kontraktul de komisiune este nșkrtș din tre-
bșingele komerčislăi. Șnș komerčiantș nș poate
sș-șŭ faktъ prin ellș însșmŭ toate operașionile selle.
Înkredindeazъ dar șnei alte persoane pșterea de a
înkeia pentrș dŭnsulș kștare saș kștare kontraktș.
Așeasta o poate face printr'șnș mandatș. Însъ a-
tsnčŭ komerčiantșlș remъne kiar ellș obligatș kștre
șei d'allș treilea; așestia aș akșione nșmai în kon-
tra lșŭ; prin șrmare ei aș trebșitș mai întŭ sș es-
amineze kș çine aș a face, șnre a vedea garanșiele
de solvabilitate çe presintș. Așestș modș nș se a-
koardъ destulș kș ișșeala șŭ mșlșimea operașioni-
lorș komerčiale. De așeea komerčianșŭ aș alergatș
la kontraktul de komisiune, allș kșrșŭ efektș este
de a obliga pe mizloçitorș iar nș pe çellș çe a datș
mandatșlș.

Aşa dar komisionarş este aчella kare lăkreazъ în sokoteala alxia, însъ sѣb nămele seş. Însъrчи-нѣtorş vomş nămi pe aчella kare a înkredinçatş ko- misionarşlăi pţterea de a face o operaçisne (art. 87.)

Fiind-kъ komisionarşlş lăkreazъ în nămele seş, ţrmeazъ kъ nămaï ellş se obligъ kъtre çei d'allş treillea. Aчestia nă kănoskş mi nă aş trebçingъ a kănoaşte pe însъrчинѣtorş; kъчi eï, kăm am zisş, nă potş avea o akçisne de kъt în kontra komi- sionarşlăi. Aчesta este kiar marele avantagiş allş ko- misisnei. Komisionarşlş, în aдеverş, este o persoa- нъ kănoskşтъ de çei d'allş treilea; ellş le offerente solvabilitatea sa supre a înlēsni transakçieie, mi la tre- bçingъ respănde kъtre însъrчинѣtorş desupre solvabi- litatea aчellora kă kare a kontraktatş. Kă kинşlş a- чesta niçi însъrчинѣtorşlş niçi çei d'allş treillea nă aş trebçingъ a se kănoaşte, nă sănt nevoiçi de a-mi esamina solvabilitatea lorş reçiprokъ, mi a perde ţnş timpş preçiosş. Pe de altъ parte, komerçiançii kъnd kontrakteazъ aş de mălte-orï interesş ka sъ nă se kănoaskъ, kъчi poate săkçeslş întreminderei depin- de de la aчestş sekretş. Komisisia atănçi le offe- rente ţnş bănş mizlokş de a remъnea nekănoskşçii.

Komisionarşlş, kontraktăndş în nămele seş, ka- тъ sъ fie kapabilş de a se obliga. De açi ţrmeazъ kъ o persoanъ inkapabilъ de a kontrakta nă poate fi komisionarş. Pe de altъ parte, kontraktşlş de ko- misisne fiind ţnş aktş de komerçiş (R. O. art. 306), minorele emançinatş mi femeea măritatъ nă potş miimi o komisisia de kъt dăne formalităçdile çerşte de lege supre a face komerçiş.

Komisisia fiind min sine ţnş aktş de komerçiş,

aceia ce fakș dintr'însa o profesione obișnuită sunt komerțianți. Dar poate cineva să fakș numai unș aktș isolatș de komisiune; atșnș kalitatea de komerțiantș nș esistș, însș se va aplika jșridikșia tribunalsș de komerțiiș.

Komisiunea poate fi datș saș de unș individș saș de o soșietate; asemenea poate fi priimitș saș de unș individș saș de o soșietate. Legea este destăș de klarș kșnd zice kș komisionarșlș poate lșkra sșbt unș nșme soșialș. Așa o soșietate în nșme kolektivș saș în komanditș, poate prea bine sș-șii propșnș de a face akte de komisiune.

Dar din testăș legei se pare kș o soșietate anonimș nș poate fi komisionarș, kșș ea vorbeste de firma soșialș, șii știm kș soșietășdile anonime nș aș firmș. Kredem însș kș aceste soșietășdii, ka ori-kare altele, potș sș fakș akte de komisiune. Legea nș se pare de lokș a fi limitativș. Daka ea a vorbitș numai de soșietășdile în nșme kolektivș șii în komanditș, este kș a prevezștș kazșrile șelle mai obișnuite, aceea ce se întîmplș în realitate; kșș ar fi unș ce rarș șii prea esttraordinarș ka o soșietate anonimș sș-șii propșnș de a face komisiuni.

Kontraktăș de komisiune se formeazș șii înșeteazș ka șii kontraktăș de mandatș. Așa simplș konsimentș formeazș acestș kontraktș, fșrș a mai fi trebșndș de o altș formalitate (kond. șiv. art. 2 part. 3 kap. 19). Assemenea acestș kontraktș înșeteazș kșnd șna saș alta din pșrșdii va renșnșa la dînsăș. Observămș însș kș renșnșarea komisionarșlși trebșe sș se fakș așa ka sș nș se adșkș niș o pagșbș însșrșinștorăși. Alt-felș, va fi responsabilș

(art. 15, 16, id.). Moartea komisionarului saș a însușinătorului face iarăși să înceteze acestă kontraktă. Dar aktele ce komisionarul va fi făcută neputînd încă moartea însușinătorului, privesc neputenitorii acestuia. De va fi șmată a lăkra, kănoskănd această moarte, ori-ce pagăbă va fi pe seama sa (art. 18, 19, 20, id.).

§. 2. *Effectele contractului de comisiune.*

Legea, în art. 88, prevede kazul kănd komisionarul lăkrează în numele însușinătorului, iar nă în numele seș. Atănci, zice ea, se konsideră kă unșă adeverată mandatariș; prin șmare i se anlikă toate regșlele relative la mandată (kap. 19, part. 3 Kond. Civ.) Celă mai principală efektă allă kontraktului în această kază, este kă komisionarul nă se obligă personală; cei d'allă treilea aș o akțiune direktă în kontra însușinătorului. Alt-felă multe din regșlele mandatului se anlikă kiar asșpra komisionarului ce lăkrează în numele seș. Dar afară din raporturile ce rezltă din aceste regșle, mai sânt și altele, kari sânt proprii komisionarilor în generală. Noi vom essamina și pe unele și pe altele.

I. Obligățiunile komisionarului și și iaș nașterea loră kiar din kontraktul de komisiune. Prin șmare elle variează dăne natăra obiekțului și dăne termenii konvenșionii. Sânt însă oarekari obligățiuni kari sânt komune la totă felă de komisionari. Așa, komisionarul kată să esekșteze komisiunea kă esaktitate. Daka din negligență saș rea kredință nă va păne în lăkrare komisiunea, va

fi responsabilă către însușitorul de pagăba ce i-a kaxsată. Esekutând komisiunea mi fiind o pagăbă din întămplare, atunçi nă e responsabilă (art. 5, 6, 7 part. 3 kap 19). Afară de ačeasta komisionarălă kată să adăkă čea mai mare îngrijire pentră mbrăfirile ce va fi priimită în deposită; va fi respunzătorul de ori-če strikčizne s'ar întămpla min a lăi neglijență. Sămele ce i s'aș înkredințată kată să le întrebăndeze dăne destinata loră, iar nă pentră sine; kăči atunçi va plăti interesălă loră mi ori-če altă pagăbă. Assemenea este datoră a kămpera săă a vinde kă prețulă ce s'a aretată de însușitorul, iar nă kă ună altă prețulă. De vor fi nămici dăoi săă mai măltă komisionari totă pentră ačea operațiune, va fi solidaritate între dănușii, mi fie-kare va fi egală responsabilă pentră totală (art. 13. id.)

II. Obligațiunile însușitorulăsi.
Elle nă rezultă din kontraktă kiar, či dintr'ună fantă posterioră. Însușitorulă este mai întiă obligată de a reknoaște toate operațiunile kăte a făkăț komisionarălă dăne ordinea sa (art. 10, id.). Îi va plăti toate keltăelile ce va fi făkăț kă okaziea mandatăsi seă. Ačeste keltăeli le va plăti kiar kând însușitorul nă-i va fi dat ordine ka să keltăeaskă; kăči elle s'aș făkăț în favorălă seă, mi nă esle jăst ka să le poarte komisionarălă. Daka însușitorulă va fi aretată kă să keltăeaskă, mi komisionarălă va fi keltăită mai măltă, înkă este datoră ka să plăteaskă ačestă mai măltă, daka keltăeala ačeasta era trebăncioasă a se face (art. 9, id.).

Afără de ačesteia însușitorulă este datoră a plăti komisionarălăsi salariălă seă. Kontraktălă de

komisiune este din natura sa interesatǎ; komisionarǎlǎ are totdeauna dreptǎlǎ a cere unǎ salariǎ; kiar kǎnd nǎ va fi fost stipulat prin kontrakt, salariǎlǎ inkǎ se va plǎti dǎne obiceiǎlǎ lokǎlǎi. Mandatǎlǎ din kontra din natura sa este gratisǎ; pentru ka mandatarǎlǎ sǎ aibǎ dreptǎ la o rekompensǎ, katǎ sǎ fi stipulatǎ aچeasta prin kontraktǎ. În praktika komerچeisǎi europeneǎ, salariǎlǎ komisionarǎlǎi este simplǎ saǎ dǎplǎ, dǎne kǎm ia saǎ nǎ ia asǎ-
 pǎr-*ш* riskǎrile insolabilitǎii. Аша, salariǎlǎ este simplǎ kǎnd komisionarǎlǎ *ш* ia nǎmai plata pentru esekǎtarea operaciunei kǎ kare a fost *ш*nsǎrچinatǎ. Dar *ш*nsǎrچinǎtorǎlǎ, kǎ toatǎ probitatea komisionarǎlǎi, este kǎte o datǎ ameninچatǎ de a nǎ fi plǎtitǎ, kǎnd чellǎ d'allǎ treilea kǎ kare a kontraktatǎ komisionarǎlǎ a devenitǎ insolabilǎ, a kǎzǎtǎ d. e. *ш* falimentǎ. De ачeea, *ш*nsǎrچinǎtorǎlǎ sǎre a fi *ш* mai sigǎrǎ a alergatǎ la o altǎ kombinaciune. Pe lǎngǎ simplǎ salariǎ, ellǎ mai plǎteште komisionarǎlǎi o primǎ, kǎ kondiچiune, ka ачeasta sǎ ia asǎpǎr-*ї* riskǎrile insolabilitǎii чelloǎ d'allǎ treilea kǎ kari kontrakteazǎ. Ачeastǎ klǎssǎ se nǎmente *ш* praktikǎ, del credere, adikǎ a avea *ш*nkredere kǎ *ш*nsǎrچinǎtorǎlǎ va fi plǎtitǎ esaktǎ. Este unǎ felǎ de kontraktǎ de asigǎrare, kǎч *ш*nsǎrچinǎtorǎlǎ plǎtindǎ o primǎ komisionarǎlǎi, ачeasta se obligǎ a-*ї* plǎti pagǎba чe ar *ш*чerka prin insolabilitatea чelloǎ d'allǎ treilea.

III. Raportǎrile komisionarǎlǎi *ш* *ш*nsǎrچinǎtorǎlǎi kǎ чe *ї* d'allǎ treilea. —

Kǎnd komisionarǎlǎ a kontraktatǎ *ш* nǎmele *ш*nsǎrچinǎtorǎlǎi, *ш*tim kǎ se konsiderǎ ka unǎ simplǎ

mandatarș. Ellș nș se obligș kștre çei d'allș treilea, çi insșrșinștorșlș; asemenea totș așesta are o akșisne direktș în kontra lorș.

Kșnd insș komisionarșlș kontrakteazș în nșmele sșș — ceea çe este adeverateł seș karakter — așrșnși nșmai ellș se obligș kștre çei d'allș treilea, mi așestia kștre dșnsșlș. Çei d'allș treilea nș aș o akșisne în kontra insșrșinștorșlși, kșçi nș aș kontraktatș kș dșnsșlș, mi de mșlte-orı niçi nș-lș kșnoskș. De vor voi sș'lș șrmeze aș nșmai o akșisne indirektș, adikș ilș vor șrma în nșmele komisionarșlși. Assemenea mi insșrșinștorșlș nș are o akșisne direktș în kontra çellorș d'allș treilea, poate insș eserçita în kontra lorș drentșrile komisionarșlși.

Toate așeste sșnt adeverate kșnd interesșlș çellorș d'allș treilea se aflș în jokș. Îndatș insș çe nș va fi vorba de dșnșiș, çi nșmai de raportșrile dintre komisionariș, se aplikș regșlile generale alle mandatșlși. În adevereș, sș pressșpșrșnemș kș komisionarșlș a vșndștș niște mșrșșrși trimese de insșrșinștorș, mi kș dșpe așeastș vindere a kșzștș în falimentș. Daka predșlș mșrșșrșilorș nș se va fi plștitș inkș, mi va fi totș în mșna kșmpereștorșlși, insșrșinștorșlș are drentș sș-lș ia, fșrș ka kreditorıi komisionarșlși sș poatș konkșra pe așest predș. Așeastș konsekșinçș este logikș mi konformș ekșitșçiș. Komisionarșlș vșndșse niște mșrșșrși kari nș eraș alle selle; nș ellș trebșea sș se bșkșre de predșlș lorș, çi insșrșinștorșlș. Kșm dar kreditorıi sei ar pștea sș vinș mi sș'niș impșrșdeaskș așestș

pregă? Atunci ei s'ar învârti kă pagăba însurcînătorăli.

IV. Privilegiul komisionarăli (art. 88).
 — Ūnă kreditoră se zice kă are ună privilegiă kănd kreaŋa sa se plătete mai naintea altoră kreaŋe. Afară de akŋiŋea personală ce komisionarăli are in kontra însurcînătorăli, legea îi mai dă înkă ună privilegiă. Acestă privilegiă i se dă asupra mărŋurilor, ce i se va fi espedzită din o altă pieadă spre a le vinde în sokoteala însurcînătorăli, pentru a-ŋi asigra avansurile, interesele ŋi keltăelile, ce va fi făktă, pe seama acestoră mărŋuri. Prin acestă privilegiă, legea a voită a mări înlesnirea espediŋiloră mărŋuriloră ŋi kreditală însurcînătorăli; kăci komisionarăli, fiind asigurată kă va fi plătită, poate face avansuri să alte keltăeli, ce va fi de trebîndă. Aŋa să presupunemă kă niŋte mărŋuri s'aă espedzită din o altă pieadă ună komisionară pentru ka ellă să le vînză; acesta mai nainte de a vinde mărŋurile, a dată însurcînătorăli o parte din valoarea loră, să a făktă alte keltăele. Dar însurcînătorăli kade în falimentă, ŋi nă mai e în stare a plăti avansurile să keltăelile făkte de komisionară. Acesta atunci se va despăgăbi pe pregăli mărŋuriloră mai nainte de totă cei-l-ală kreditoră ai însurcînătorăli falit. Aceasta konstităe pentru dînsăli ună privilegiă, kare este, dăne kăm vedem, ună felă de drentă de gagiă, asupra mărŋuriloră espedzite; kăci ka ŋi kreditorăli gagiă, ellă se despăgăbente înaintea celor-l-ală kreditoră, fără a mai sferi din kăsa konkurenăli loră pe valoarea lăkrăli.

Dar pentru ca acestă privilegii să se eșecuteze, trebuie mai multe condiții:

1° Mărfurile să fie espedite din o piață în alta. — În alte țări, legea cere ca lucrurile unde s-a făcut komisionar să și acela de unde vină mărfurile, să fie distincte. Căci dacă va fi același lucru pentru ce mărfurile n'au stat de puse unde erau, și s'au mai transportat la komisionar? Atunci se înțelege, s'ar putea face multe fraude; căci komisionar ar împușca, și apoi s'ar asigura despre plată, lucrând mărfurile, ca pagăba celorlaltor kreditori. — S'a mai întrebă în să dacă trebuie ca și însuși lucrurile să lucrască într'un loc altă de către komisionar? Kestiunea e kontroversă. Legea însă ni se pare klară. Ea cere numai ca mărfurile să fie espedite din o altă piață; nu e dar trebuind ca și însuși lucrurile să șază în altă piață. Această esplikare este kiar konformă cu spiritul și scopul legii; căci se împușcă kondițiile privilegii, care amă veză că este în interesul komerțului kiar.

2° Komisionar să kă să aibă mărfurile la dispoziția sa. — Mărfurile sânt în dispoziția komisionarului, nu numai când se vor fi aflând în magazinele selle, să într'un loc, public; dar și când mai nainte de sosirea lor ă va putea dovedi, printr'o karte de inkăkare să de kărată, că aceste mărfuri s'au pornit către dănsul. Că kă să acesta mărfurile ă devenit oare-kăm găgă komisionarului; căci se află în dispoziția sa. Alt-fel, de ar fi avă dăntă să și eșecuteze privilegii asupra unor mă-

feri ce se află în magazinele înscrișiți, se în-
delege că s'ar fi putut și mai multe fraude.

3° Avansurile și keltelile s'ar fi fost
făcute pe seamă de măruri. — De vom pre-
sumă că espediția marilor nu era nici pro-
misă, nici anunțată în timpurile când s'ar fi făcut
avansurile, se înțelege că privilegiul nu poate să
fie invocat. Îndată însă ce s'ar anunțată, ce se
intie acesă espediție, ori-ce avansuri se vor face
în konsiderația marilor espedite, daș lokș la
privilegiul, făr ca să fie trebuit ca komisionarș
să aibă marile în dispoziție sa în momentele
când a făcut avansurile saș keltelile. Este destul
să fi intistă că are a i se trimete niște maruri spre
a le vinde. Ellș atunči poate da a konturi din pre-
dulș lorș; kuchi are în vedere garanția ce va rezulta
pentru ellș din privilegiul. Cu modurile acesă kon-
respundem kiar la skonșle ce a avut legea de a în-
koragia pe komisionari în avansurile și keltelile ce
kăte să fakt, pentru înlesnirea transakțiilor komer-
țiale.

O dată ce acesă kondiționă sânt împlinite, ko-
misionarșle și eserșitează privilegiulș seș asupra
marilor espediate. De vom presupune că a-
acesă maruri nu mai există în natură, că ad-
că s'ar vândut de komisionarș, atunči privilegiulș
se eserșitează pe predulș lorș. Acesă predș se kon-
sideră atunči ca reprezentând marile. Prin ur-
mare saș daka predulș se va afla în mănile selle,
saș de va fi inkă la komertorș, komisionarșle se
va plăti înainte altorș kreditori. (art. 90)

Legea, cum vedem, nu s'ar oșpată de kăt de

komisionarşlş vñnztorş, de ačella kŗzia řnsŗĉinŗtorşlş i-a datş misixnea de a-ř vinde nişte mŗfŗřĩ pe kare i le espedsehte. Će se řntŗmplŗ řnsŗ kŗnd va fi vorba de komisionarş-kŗmpŗŗtorş, de ačella kŗzia řnsŗĉinŗtorşlş i-a datş pŗterea de a kŗmpŗra pentŗ đĩnsşlş kŗtare mŗfŗřĩ? Sŗ prespŗŗnemş řn ađeverş kŗ řnş komisionarş pŗĩmemhte ordinea de a kŗmpŗra nişte mŗfŗřĩ. Ellş le kŗmpŗŗ řn nŗmele seş, řnsŗ pentŗ sokoteala řnsŗĉinŗtorşlşĩ; le plŗtehte valoarea lorş, ři le espedsehte la řnsŗĉinŗtorş. Dar ačesta kade řn falimentş. Će garanđie are atŗnĉĩ komisionarşlş sŗre a se despŗŗŗbi de sŗma ĉe a plŗtitş, saş de alte avansŗřĩ ři keltşeli ĉe va fi fŗkŗtş? Pŗnŗ kŗnd komisionarşlş va avea řnkŗ mŗfŗřĩrile la sine, nŗ e niĉĩ o difikŗltate; kŗĉĩ ellş atŗnĉĩ are aspŗŗ-le đrentşlş ori-kŗŗřĩ gagistş, adikŗ đrentşlş de retenđixnea, pŗnŗ i se va plŗti ačeea ĉe a keltşitş. Diffikŗltatea este kŗnd ellş a trimesş ačeste mŗfŗřĩ, kŗnd nŗ maĩ sŗnt řn posesixnea sa. Kestixnea e kontroversatŗ. Ūnĩ astori voeskş a đa komisionarşlşĩ privilegĩlş ĉellşĩ vñnztorş, adikŗ đrentşlş de a revendika, de a reklama mŗfŗřĩrile ĉe sŗnt pe đŗŗmş, řn transitu, sŗre a le revinde, ři a se despŗŗŗbi. Kŗt de jŗstŗ ar fi ačeastŗ opinixnea, kare se ři řrmeazŗ řn praktikŗ, nŗ ni se nare legalŗ, de oare-ĉe privilegĩrile nŗ se potş řntinde de la řnş kazş la altşlş řin analogie saş interpretadie. Katŗ dar sŗ mŗrtŗrisimş kŗ aĉi se aflŗ o ađeveratŗ lakŗnŗ a legeĩ, kare nŗ se poate řmplĩni řin interpretadie.

Legea maĩ prevede kazşlş kŗnd atŗt komisionarşlş kŗt ři řnsŗĉinŗtorşlş vor lokşĩ řn ačellaşĩ

oraș, și mărșirile vor fi depuse iar în același lok (art 91). În asemenea caz komisionarul nu poate avea un privilegiu, de cât ca ori-ce alt kreditor, adică în suma unii înskrisă. Acest înskrisă kată să fie adeverită de jădektorie, să arate suma kreanței, felșrimea și kătădimea mărșirilor. Atunci privilegiul se va eserșita numai asupra acestor mărșiri, și pentru suma aretată. Aceste dispozițiuni s'au lăsat pentru ca să ompeaskă frașdele ce s'ar ptea face în pagșba celor-l-aii kreditori, s. e. kreșterea valoarei kreanței, saș a objektelor date în gagiș.

SECȚIUNEA II.

COMISIONARIÎ DE TRANSPORTŪ PE USCATŪ ȘI APĂ.

Știm kă transportarea mărșirilor de la un lokș la altulș joakă un mare rolș în komerșis. Rolș acesta este atăt de mare în cât formează unulș din elementele ce konstitșe komerșisulș, kare, dăne kșm știm, este transportulș și skimbulș mărșirilorș. Prin transportș se mărșute valoarea și prodșkșișnea lăkrșrilorș; kăci konsșmașia nu reșne lokală, și devine generală. Kă cât dar mijloacele de transportș într'unș Statș se mărșeskă, kă atăt komerșisulș seș poate prospera. Înlesnirea și eftinștatea transportulșii sșnt atștea mijloace ce au o mare inflșinșă asupra transakșielorș komerșiale. Komisionariș de transportș sșnt niște mijloșitori kari adăkș așeastă înlesnire și așeastă eftinștate. În adeverș, așești komisionariș nu sșnt kiar tran-

sportatori, къръши; еї нъ transporteазъ, чи мизло-чешкѣ а се транспорта. Еї сѣнт карі кѣноскѣ маї бине атѣт пе спедиторї, адикѣ пе ачеїа че аѣ мѣр-фѣрї де транспортѣ, кѣт ши пе къръши. Прин ѣрмаге еї потѣ їнлеснї transportarea мѣрфѣрилорѣ кѣ їдеала дорїтѣ, ши кѣ ѣнѣ предѣ маї moderatѣ. Alt-felѣ, espeditorїї singѣрї ar fi fostѣ siliїї сѣ касте пе кѣ-рѣши; де ачї, ar resalta o їнтѣрзїере. Apoi некѣ-носкѣнд destѣї спре а се пѣтеа folosi de o konkѣrin-її, предѣлѣ transportѣлї ar fi totd'азна маї skѣmn.

Necesitatea komisionarilorѣ de transportѣ se simte їнкѣ ши маї мѣлтѣ, кѣнд мѣрфѣрїле аѣ сѣ се trimaїї їнтр'ѣнѣ lokѣ депѣртатѣ, аша їн кѣт este de trebїingѣ а skimba атѣт пе къръши, кѣт ши modѣлѣ de transportѣ, пѣнѣ а аїѣнге la destinaїie. Daka fie-kare komerїiantѣ ar trebїї сѣ се пѣнѣ їн relaїie кѣ fie-kare дїн къръши, saѣ дїн ачеаши деарѣ, saѣ дїн деїї differite, se їнїelege кѣ lѣкрѣ ar fi нъ нъ-маї difїcilѣ ши kostѣtorѣ, dar kїar imposibilѣ. Katѣ dar сѣ се adresezc la ѣнѣ komisionarѣ de transportѣ. Aчesta se aflѣ їн їнїelegere ши їн komїnikaїїї кѣ komisionarїї дїн alte пѣрїї, ши-ши їнлеснескѣ reїї-прокѣ transportarea мѣрфѣрилорѣ. Аша, чellѣ d'їntїїѣ komisionarѣ koresпѣnde кѣ чellѣ d'allѣ doilea kare пїїmentе мѣрфѣрїле de la къръши, ши le їнкredїn-їeazѣ altїia, спре а-ши ѣрма дрѣмѣлѣ; чellѣ d'allѣ doillea koresпѣnde кѣ ѣнѣ allѣ treilea, ши аша маї їнкolo. Aчesta se ѣрmeazѣ ши кѣнд мѣрфѣрїле katѣ сѣ skimbe natѣra дрѣмѣлї; кѣнд адикѣ de пе ѣskatѣ se transpoartѣ пе апѣ, saѣ vice-versa.

Komisionarѣлѣ de transportѣ, пѣтїндѣ-i-se ѣнѣ drentѣ de komїsїe, se їnsarїїнѣ а trakta кѣ кърѣ-

șălă, în nșmele se ș, pentru transportarea mșrșrilor. De va trakta în nșmele espeditorșlș, atșnș nș mai e komișionarș, ăș șnș simplș mandatarș. Dar kiar kșnd trakteazș în nșmele lorș, șpre a-șș konserva karakterșlș de komișionariș, katș sș kontrakteze kș kșrșșșșlș pentru sokoteala espeditorșlș; adikș sș arate așestșia nșmai preșlș indikatș de kșrșșșș, și ellș komișionarșlș, ăș se obligș personalș, sș-șș ia nșmai preșlș komișionelș selle. Daka din kontra ellș se învoșute kș espeditorșlș pentru kștare preșlș, și apoș katș șnș kșrșșșș kș șnș preșlș mai inferiorș de kșt așella kare-lș ia ellș de la espeditorș, atșnș ellș nșmai e komișionarș, ăș întreprinzștorș de transportșrș, desșre kare vom vorbi în sekșșșnea fiitoare, și kare vom vedea kș diferente de komișionariș de transportș.

Eșpediarea mșrșrșrilor de la șnș lokș la altșlș, preșșșșșne șnș kontraktș ăș a intervenitș, saș nșmai între eșpeditorș și kșrșșșș, — daka ășellș d'întiș a traktatș d'a drentșlș kș kșrșșșșlș, — saș între eșpeditorș, komișionarș și kșrșșșș, — daka a fostș intervengia șnșș mizloșitorș. ășa mai șșitatș probș a eșșșșșș așestșș kontraktș, aktșlș kare-ș konstatș de ordinariș eșșșșș, este așeea ăș se nșmește karte a de kșratș.

Așeastș karte este șnș aktș kare se trimete în formș de epistolș de kștre kreditorș saș komișionarș la destinatorș, șpre a i se anșșș trimeterea de mșrșrșș ăș i se fașe. Mai nainte de a vedea importanșșa șșridikș a așestșș epistole, sș vedem kșm

trebuie să fie kompasul, enginerile ce kată să kompinz.

Legea cere kă aचेastă karte să kompinz (art.98):
Data, pentru ka destinatorul, komparândă data emistolei kă aचेea a ajungerei mărfaşilor, să vază daka elle ađ ajunsă la termenul aretată print'insa;

Natara mi grestatea, saş măsura lăkrăşilor de kărată, prekm mi semnele mi nămerile balăşilor, pentru ka destinatorul să poată vedea daka mărfaşile ce primenute sânt kă aдеverată aчellea ce i s'aş trimesă, saş daka nă se află чеva perderi ori strikăişni.

Sorokulă în kare are să se fakă transportulă, pentru ka să se ştie daka este saş nă întăziera;

Nămele mi domiciliulă komisionară-lăi (de se va fi aflăndă) mi allă kărbăşăşăi, pentru ka să se poată şma în kază de treşingă mi să li se poată cere ştirile neчesari;

Nămele mi domiciliulă destinatoră-lăi, pentru ka kărbăşăşă să ştie kăi să dea mărfaşile mi de la чine să чеарă plata sa. De nă va pătea să se pănă mi domiciliulă, trebuie чellă pădină să se afle nămele;

Предулă transportăşăi, pentru ka kărbăşăşă să nă чеарă şăş altăş mai mare;

Деспăşбіrea че s'ar kăveni în kază de întăziera. De mălte ori valoarea şnei mărfaş deminde de timpăş kănd se komerchiează. La kătare epokă o marfaş are o mare valoare, de oare-че mai tăzriş valoarea ei skade. De aचेea de mălte-ori komerчianăi đină ka mărfaşile loră să se transportă

sъ ајѣнгъ la destinația lorъ la кѣtare epokъ фиксъ. De se va întîmpla întîrziere, кѣрѣшлѣ va fi responsabilъ de pagъba че a ѣчеркатъ proprietarѣлѣ мѣрѣрилоръ. Dar чине va априѣи ачеастъ pagъбъ? Јѣдекѣторѣлѣ. Dar o asemenea априѣiare este foarte dificilъ pentрѣ дѣнслѣ, ши poate da lokъ la мѣlte desbaterѣ. De ачеea, pentрѣ маѣ мѣlte ѣнlesnire, se депрѣnde a se areta кiar ѣn kontraktъ kare съ fie депѣгъбѣrea ѣn kazъ de ѣнтѣrziere. Атѣнчѣ se va плѣти сѣма aretatъ. Se poate ѣнсъ ѣнтѣмплa ka ѣнтѣrzierea съ адѣкъ o pagъбъ еstraordinаръ, foarte ѣнsemnatъ, аша прекѣм нѣ s'a пѣтстѣ преvedea de пѣрѣдѣ кѣнд аѣ kontraktatъ. Ўn asemenea kazъ кѣрѣшлѣ нѣ poate fi liberatъ нѣмаѣ кѣ сѣма че se va fi aretatъ ѣn epistolъ, чи se va јѣdeka дѣне екѣitate ачеea че treбѣe съ плѣteaskъ маѣ мѣlte.

Ўn fine, kartea de кѣратъ katъ съ fie сѣbskrisъ de еспедиторѣ саѣ de komisionарѣ. Афаръ de ачеастa komisionарѣлѣ treбѣe съ o treакъ ѣнтр'ѣнѣ registrъ нѣmerotatъ ши парafatъ de presidentsлѣ tribunalsлѣ lokalъ.

Kartea de кѣратъ fiind аша redaktatъ, se дѣ de кѣtre komisionарѣ саѣ еспедиторѣ кѣрѣшлѣлѣ, pentрѣ ka ачesta съ o dea destinatorѣлѣ.

Dar че s'ar ѣнтîmpla daka ѣна саѣ маѣ мѣlte din ачeste енѣндѣерѣ нѣ s'ar аfla ѣn epistola de кѣратъ? Se poate зѣче атѣнчѣ кѣ ea kade, devѣнъ нѣллъ? Legea нѣ preskrie o asemenea sankѣisne, ши кѣ drentъ кѣвѣнтѣ. Epistola de кѣратъ нѣ este ѣнѣ aktъ solemnъ, алѣ кѣрѣia toate енѣндѣерѣle katъ съ fie severъ observate. Este ѣнѣ simnлѣ aktъ kare konstatеazъ еsistѣnѣa kontraktѣлѣ de komisiѣne. Prin сѣ-

mare daka zna saş mai multe din enşnşierile ęerste vor lipsi, partea ęe are interesş ka elle sş existe, va dovedi esistinęa lorş prin ori-ęe alte felşri de dovezi, kare adesea poate sş-ı linseaskş. Sankşisnea dar a legei konstş în diffikşltatea kiar ęe va avea o parte spre a implini prin alte dovezi linsele din aktşlş de kşratş.

Kare este akşm valoarea legalş a aktşlş de kşratş? Aęeastş valoare am zis'o deja. Aktşlş de kşratş konstakteazş esistinęa kontraktşlş de transport (art. 97). Legea prevede doşe kazşri: ęellş d'ıntii este kşnd espeditorşlş, nş s'a mai servitş de znş komisionarş, ęi s'a adresatş d'adrentşlş la znş kşrşşşş, pentru ka aęesta sş-ı transpoarte mşrfşrile. În aęestş kazş, zięea legea, kartea de kşratş înkipşeşte (legea franęezş zięe formeazş) znş kontraktş între espiditorş şi kşrşşşş.

Kşnd însş va fi fostş şi znş komisionarş, legea adaogş kş kartea de kşratş formeazş znş kontraktş între espeditorş, de o parte, komisionarş, şi kşrşşşş, din ęea-l-altş. Aęesta este allş doilea kazş ęe ea prevede.

În amşndoşe kazşrile epistola de kşratş formşndş saş presşpşşşşndş znş kontraktş, nş nşmai kş servişte drentş titlş pşrşşilorş, dar inkş şi dş nautere mai multorş obligaxşni ęe naskş dinti'znş kontraktş.

Şni ştori franęezi deęidş kş epistola de kşratş nş poate sş formeze znş kontraktş între espeditorş şi komisionarş, fiind-kş aęesta era deja legatş printr'znş kontraktş anteriorş epistolei. Prin şrmare aęeastş epistolş formeazş znş kontraktş în-

tre espeditorș mi kъръшшѣ, saș între komisionarș mi kъръшшѣ, iar nș mi între espeditorș mi komisionarș. Пропенș dar kъ în lokș de a se çeti legea kъm este, kъ aktșlș de kърatș formeazъ șnș kontraktș între espeditorș, komisionarș mi kъръшшѣ, sъ se çiteaskъ „între espeditorș saș komisionarș, mi kъръшшѣ.“ Prin șrmare eі adaogъ konjșnktivșlș saș, mi pșnș virgșla dșpe vorba komisionarș iar nș înaintea eі. De s'ar face açeastъ skimbare mi la noi, ar fi trebșindъ sъ se adaoge nșmaі konjșnktivșlș saș. Kъt desne virgșlъ, kare înkърkъ ne franchisesi, nș s'ar maі adъoga dșpe vorba komisionarș; kъçī redaktorīi nostri aș pșs'o deja, de mi în kontra regșlelorș gramatikale. Kș toate açestea șntem de opinіșnea ka, abstrakçіșne fъkъnd de virgșlъ, testșlș legei sъ se conserve prekșm este; kъçī alt-felș kazșlș de allș doillea s'ar konfșnda kș çellș d'întīiș, de oare-çe legea zīçe deja în partea întīiș a artīkolșlși kъ, kartea de kърatș formeazъ șnș kontraktș între espeditorș mi kъръшшѣ. De çe ar fi maі repetatș açellăș lșkrș mi în partea a doza?

Komisionarșlș, fiind șnș mizloçitorș plștitș mi avъnd în mъna sa înkredinçate niște mърfșrī, are așșmъ-ī maі mșlte obligaçіșnī mi o destșlъ de grea responsabilitate.

Maі întīiș komisionarșlș este obligatș de a înskrie în registrșlș seș jșrnalș natșra mi kantitatea mърfșrilorș çe i se înkredinçeazъ, prekșm mi valoarea lorș, daka însъ açeasta se va çere de espeditorș (art. 92). Açeastъ înskriere e neçesarъ pentrș ka la kazș de trebșindъ sъ se întie çe mърfșrī s'a

dată komisionarului, să ce valori trebuie să plătească de va fi fost pierdere.

Komisionarul mai răspunde încă despre ajungerea marfurilor la sorokăle otvrită prin epistolă de kbrat (art. 93). Putem ce interes poate avea un comerciant ca marfurile lui să ajungă la kxtare iar nu la kxtare zi. Prin zmare komisionarul kată să fie garantă despre esakta ajungere a marfurilor. Fiind înteziere ellă va plăti să suma aretată prin epistolă, să alta fisată de jdekatori. Dar kiar knd pğile nu a aretată în epistolă sorokăle knd are să ajungă marfurile, jdekatori potă încă esamina daka, dăne interesăle espeditorului mi dăne distanța făkată, a fostă înteziere kare să se poată împsta komisionarului să aellora despre kare ellă răspunde. Komisionarul asemenea nu răspunde de kbt despre întezierea kaxsată prin negligența sa, iar nu despre ațea kaxsată prin o ptere majoră pe kare i-a fostă k nepstindă a o preîntâmina.

În principă, komisionarul este responsabilă despre pierderea mi strikășnea marfurilor, affar nu mai daka elle vor proveni din o ptere majoră (art. 94). Se poate încă prea bine învoi k nu va răspunde despre perderile să strikășnile ce se vor împsta kșșșșș. Dăne termenii legi se pare k komisionarul poate stipla ațeastă klaxș kiar knd va fi vorba despre perderile mi strikășnile ce provină din fapta sa. Însă o asemenea konvenșne nu poate fi permisă, kă o persoană nu poate stipla de mai nainte k nu va fi responsabilă de promiele selle gremeli. Este numai în drentă de a stipla k nu

va fi responsabilă de fapta altuia pentru care era garantă.

În fine, komisionară, care s'a servită cu alți komisionari s'bsidari pentru primirea și esuedirea mărfurilor, va fi responsabilă de faptele acestora, afară numai când va fi fostă konvenționare kontrarie (art. 95).

Să vedem acum în altă cauză riskă klytoreskă mărfurile? Legea zice că o dată ceșite din magazine vânzătorului să esueditorului, elle klytoreskă în riskă proprietarului loră (art. 96), *res perit domino*. Dar când este vorba de mărfuri vândute, în ce momentă încetează de a mai fi proprietatea vânzătorului? Legea civilă (art. 12 §. 2 part. 3 kap. 2) zice că vânzătorul și mișcătorul încetează de a mai fi proprietarul lucrului, când vânzătorul va încete a da lucrul, să kmpertorul va încete a da prețul. În acestă momentă vânzarea e considerată ca perfectă, și proprietatea a trecută pe seama kmpertorului. Prin urmare, adaugă totă legea civilă (art. 17, id.), ori-ce periculă va privi pe seama kmpertorului. Mărfurile klytoreskă atuncă în riskă se, afară numai dacă prin konvenționare vânzătorul nu va fi lăsată acestă riskă asupra lui. Kmpertorul să vânzătorul, din partea loră, vor avea dreptul de a urma pe komisionară să klytoreskă însușinată cu transportul.

SECȚIUNEA III.

DESPRE CĂRĂUȘI.

Къръшъ este acela care are dreptă profesione

a transporta m̄rf̄srile de la un̄ lok̄ la alt̄al̄. K̄nd transport̄l̄ se face pe ap̄, ia n̄mele de b̄rkar̄ sā kor̄bierī. K̄nd o persoan̄ îmi face din transport̄ o profesiune a sa obīnuit̄ este komer̄iant̄; k̄ch̄i transportarea m̄rf̄srilor̄ konstit̄e un̄ akt̄ de komer̄ī (art. 306 R. O.).

K̄rb̄șșl̄ priim̄ente de ordinarī m̄rf̄srile de la un̄ komisionar̄. Le poate îns̄ priimi d'adrent̄l̄ de la espeditor̄, f̄rb̄ mizlochia komisionar̄l̄i.

Responsabilitatea k̄rb̄șșl̄i, ka mi a ceea a komisionar̄l̄i, are drent̄ objekt̄ strik̄chienea, perderea mi înt̄rzierea m̄rf̄srilor̄ (art. 99, 100). Acheast̄ responsabilitate înc̄epe îndat̄ ce ell̄ va fi priimit̄ objektele de transportat̄. Ea înc̄eteaz̄ k̄nd perderea, strik̄chienea sā înt̄rzierea se vor fi kasat̄ din o p̄tere major̄, un̄ eveniment̄ neprev̄z̄t̄, sā din un̄ vīch̄i all̄ l̄kr̄srilor̄. Dar în asemenea kaz̄ k̄rb̄șșl̄ kat̄ s̄ dovedeask̄ p̄t̄erea major̄ sā vīch̄ișl̄ ce invoak̄.

Daka vom pres̄p̄șne k̄ destinator̄l̄ n̄ vom̄te sā se împr̄otiv̄ente a priimi l̄kr̄srile transportate k̄rb̄șșl̄ fi-va silit̄ a le conserva m̄lt̄ timp̄ mi a am̄enta așia plata ce i se k̄vine? Legea a l̄at̄ prek̄șșnīi pentr̄ un̄ asemenea kaz̄ (art. 102). K̄rb̄șșl̄ are at̄nch̄i drent̄l̄ ka s̄ adreseze o petiție k̄tre president̄l̄ trib̄nal̄l̄i lokal̄, sā nefind trib̄nal̄ k̄tre s̄badministrator̄. Achest̄ia n̄mesk̄ niște esper̄đi, kari aș s̄ verific̄e mi s̄ konstateze starea m̄rf̄srilor̄. D̄ne a chest̄a president̄l̄ poate s̄ ordone dep̄șner̄ea sā sek̄ștr̄area m̄rf̄srilor̄, mi transport̄l̄ lor̄ înt̄'o magazie p̄blik̄. President̄l̄ mai poate înk̄ ordona

vinderea objektelor transportate pînă la împlinirea prevederilor ce i se revine către ștafeta. Această konstatare pentru dînsul și ștafeta privilegii asupra mîrfurilor ce a transportat. Este adevărat că către ștafeta mai are o acțiune personală în kontra achiziția ce i-a dat epistola de către, și în kontra destinatarul. Legea însă îi mai acordă și ștafeta privilegii, pentru ca să-și înlesnească și să-și asigure mai bine plata veniturilor.

Se poate însă ca destinatarul să aibă niște pretențiuni despre pierderi sau stricăciuni. Președintele ordonă, pe urmă am zis, a se konstata starea mîrfurilor, și apoi va putea să decidă chiar vinderea lor pînă la împlinirea prevederilor către ștafeta. Că despre kontestatie, va urma a se judeca; căci ea poate fi nedreaptă, fără nici și fundament, o simplă mișcare, și nu este justă ca către ștafeta, care de ordinari, e o persoană seră, să-și aștepte plata despre terminarea procesului. Se înțelege însă că președintele nu va ordina adevărat plată, de către atunși când, despre raportul speranțelor, starea mîrfurilor i se va putea face.

Dacă destinatarul a primit ștafeta transportate și a și plătit prevederile către ștafeta (art. 101), ori-ce acțiune a lui în kontra către ștafeta și prin urmă în kontra komisionarului, se stinge. Prin această destinatarul arată că nu are nici o pretențiune, că a primit ștafeta la timpul și în stare bună. Este însă neapărată ca să fie pe de o parte primirea mîrfurilor, pe de alta plata kiriei. Dacă una din doze va lipsi, responsabilitatea către

зиглѣ есѣтъ ѣнкѣ, ми дестинатарѣлѣ poate avea акциѣне ѣн контра лѣи.

Комисионариѣ де транспортѣ ми кѣрѣзѣми сѣнт ѣн генералѣ ѣнсѣрѣинадѣ кѣ мѣлте транспортѣи. Дѣн каѣса аѣеа еѣ сѣнт ми еспѣми а ведеа мѣлте рекламѣдѣи ѣн контра лорѣ. Фи-вор еѣ мѣлтѣ тимпѣ еспѣми ла аѣеа рекламѣдѣи? Леѣа ле а венѣтѣ ѣн аѣсторѣ. Еа деѣде кѣ орѣ-ѣе акциѣни ѣн контра лорѣ, пентрѣ пердереа саѣ стрѣкѣѣѣнеа мѣрѣѣрилорѣ, се вор прескриѣ дѣне масе лѣни саѣ зѣнѣ анѣ (art.104). А креат дар о прескриѣ спечѣалѣ пентрѣ аѣеа persoane, ми аѣеастѣ прескриѣ а воѣтѣ сѣ fie кѣт се poate маѣ скѣртѣ: ѣеа ѣе конститѣе о адевератѣ протекциѣне пентрѣ комисионариѣ ми кѣрѣзѣми, кѣре алт-фелѣ ар фи авѣтѣ аѣѣнѣ-ле о преа греа responsabilitate.

Акциѣнѣ се прескриѣ ѣн тимпѣ де масе лѣни, кѣнд транспортѣрѣле се факѣ ѣн ѣнтерѣорѣлѣ Принѣипатѣлѣ; ѣн тимпѣ де зѣнѣ анѣ, пентрѣ ѣелле ѣе се факѣ афарѣ дѣн Принѣипатѣ. Дар пѣнтѣлѣ де плекѣре алѣ аѣеастрѣ прескриѣѣни дѣференте, дѣне кѣм ва фи vorba де пердереа саѣ стрѣкѣѣѣнеа мѣрѣѣрилорѣ. ѣн каѣѣ де пердери, прескриѣѣнеа ѣнѣне дѣн зѣоа кѣнд ар фи трѣѣѣтѣ сѣ се ефектѣеѣе транспортѣлѣ; ѣн каѣѣ де стрѣкѣѣѣне, дѣн зѣоа ѣн кѣре се вор фи приѣмитѣ мѣрѣѣрѣле.

Дар леѣа нѣ ворбѣнте де кѣт де пердере ми стрѣкѣѣѣне; де аѣи с'а нѣскѣѣтѣ кѣѣѣнеа дѣка аѣеастѣ прескриѣѣне се апликѣ ми ѣн каѣѣ де ѣнтѣрѣѣере. Ар пѣѣа зѣѣ ѣѣнева кѣ прескриѣѣнеа артиколѣлѣи nostrѣ, fiind о еѣѣенѣѣне нѣ се poate аплика приѣ ѣнтерпрѣтѣре де ла зѣнѣ каѣѣ ла алтѣлѣ. Кѣ тоаѣе аѣѣеа нѣ vedem ниѣи зѣнѣ мотивѣ валѣбилѣ пентрѣ ка сѣ

nş aplikămş a ceeaş preskripcşne şi pentş întşziere. Acestor akşşne este mai şşşinş importantş de kşş chea pentş pierde; şin şşmare ar fi fostş kiar şşş à fortiori pentş ka şşş i se apliche acestş preskripcşne mai şşşşş. Kşş despre şşşşş de plekare kredem kşş trebşe şşş fie așella allş zilei în kare şşşşşile se vor fi şşşmitş; kşşş nşşmaş đşne şşşşirea lorş se poate şşşie daka a fost saşş nşş întşziere. Daka dar đşne şşşş lşşni saşş şşş anş de la acestş şşşşire nşş a fostş nişş o reclamaşie de şşşre întşziere, akşşşnea katş şşş se şşşşş.

Daka însş se va fi afşşndş fraşđş saşş rea kredinđş, ori-șe akşşşne de pierde, de strikşşşne saşş de întşziere, se va şşşge nşşmaş şşşin preskripcşnea ordinarş de trei-șeșş de anş.

Întreşşşşştorii de transportşş. Acestia ka şşş kşşşşşii transportşş şşşşş (art. 103). Diferenșă este, kşş întreşşşşştorii fakşş nișște transportşş periodiche, la zile şşş ore fikse, kşş şşşşile determinate şşş şşşkate de mai nainte. Ast-șelş şşş întreşşşşştorii de đřşşşş de ferş, de vapoare, de deligenșe. Legea deklarş kşş toate regşlele relative la kşşşşş, se vor aplica şşş la acesti întreşşşşştorii. Afarş din aceste regşle mai potş fi şşş altele administrative, kare se aplicş șşşşşş la întreşşşşştorii de transportş.

TITLUL VII.

Pentru cumpărări și vinderi.

Acestă titlu traktează despre dovezile admise în materie komercială. Aceste dovezi nu se aplică numai asupra vinderilor și cumpărărilor, ci la a totfel felul de kontrakte komerciale. Este adevărat că între toate kontrakturile în materie komercială, vinderile și cumpărările sunt cele mai numeroase; că toate acestea ele nu sunt singure. Pe de altă parte, titlul nostru traktează de loc despre kondiționile întrînsele ale cumpărărilor și vânzărilor, kondiționii kari sunt reglate de dreptul civil; și numai despre dovedirea lor și a oricăr altă kontrakt. De aici vedem că țărîna noastră este foarte necesară; ar fi trebuit mai bine să fi zis: „Despre dovezi.“

Toate dovezile dreptului civil sunt admise în materie komercială. Dar afară de dînsele s'au mai admis și altele reklamate de natura transakțiilor komerciale; precum registrele, korespondința, fakturile, ect. Assemenea la unele din dovezi nu se mai cere formalitățile impuse de dreptul civil; așa d. e. aktele sinalagmatice înskrise nu se cer a se face îndoite. ect.

Să examinăm acum fie-care din aceste moduri de dovezi:

Aktele publice. Akte publice în general se numesc toate așelea kari se fac de către funkționarii publici, precum sunt deciziunile tribunalelor,

Într'unŝ sensŝ mai restrânsŝ aktele pŝbliĉe sŝnt mi aĉellea, kare, fŝkŝte de partikŝlarŝ, se adevereazŝ de tribŝnale.

— Aktele sŝbskriŝe privatŝ sŝnt aĉellea kari se fakŝ nŝmai între pŝrŝi fŝrŝ adevierea saŝ intervenĉia ŝnei alte aŝtoritŝdi. Aĉeste akte aŝ între pŝrŝi pŝterea ŝnŝi aktŝ pŝblikŝ, daka niĉi ŝna din elle nŝ-ŝi va nega sŝbskrierea. De aĉeea kŝnd ŝnŝ assemenea aktŝ se pŝesintŝ, partea ĉea-l-altŝ este obligatŝ ka sŝ deklare daka este a sa saŝ nŝ sŝbskrierea ĉe i se aratŝ. Kŝt despre moŝtenitoriŝ sei aĉestia nŝ potŝ face o assemenea deklaraiŝne; ei aŝ nŝmai drentŝlŝ sŝ zikŝ kŝ nŝ rekŝnoskŝ skriŝoarea saŝ sŝbskrierea, ŝi atŝnĉi kontestarea se va jŝdika ĉivilŝ saŝ korekĉionalŝ. În drentŝlŝ ĉivilŝ, aktele kari komindŝ o obligaiŝne din partea fie-kŝrei pŝrŝi, adikŝ aktele sinalagmatĉe, obiĉnŝeskŝ a se face îndoite, adikŝ kŝte ŝnŝ esemplarŝ pentŝr fie-kare parte interesatŝ. Aĉeastŝ formalitate nŝ se mai ĉere kŝnd este vorba de transakĉii komerĉiale.

— Preskŝrtŝrile de sokotealŝ înkeiate de mizloĉitoriŝ de skimbŝ saŝ samsari. Aĉeste preskŝrtŝri sŝnt ŝnŝ felŝ de proĉesŝri verbale, kari se fakŝ de agenĉii saŝ samsariŝ spre a konstata operaiŝnea ĉe aŝ fŝkŝtŝ, ŝi kari se dŝ pŝrŝilorŝ ĉe le ŝi sŝbskrie. Aĉeste preskŝrtŝri, fiind ama sŝbskriŝe de pŝrŝi, formeazŝ ŝnŝ aktŝ kare dovedente esistinĉa operaiŝnei. Dar aĉestŝ aktŝ nŝ este pŝblikŝ, de ŝi este fŝkŝtŝ de agenĉii saŝ samsari, kari kŝm am zisŝ, sŝnt niŝte fonkĉionari pŝbliĉi; kŝĉi atŝnĉi ar intra între aktele pŝbliĉe de kari s'a vorbitŝ; assemenea nŝ sŝnt akte kŝratŝ private, kŝĉi

s'ar konfnda kx chelle d'allș doilea. Elle snt dar niute akte sui generis, kari konstitze pentrx prđi ɣnș mizlokș de dovedirea drentșrilor ș lorș.

— Faktura priimitș drentș bɣnɣ de kɣmpɣrɣtorș. Faktura este ɣnș ɦnskrisș kare aratș kx amɦnɣntșlș natșra, kalitatea, kantitatea ɦi predșlș mɦrșrilorș ɣe fakș objektșlș negođierɦ. Dar pentrx ka sɣ serveaskɣ de dovadș, trebze sɣ fie priimitș de așella kɣtre kare se trimete. Priimirea, de ordinariș, se face prin sșbskrierea pɣsɣ ɦn josșlș faktșrei. Atșnɦ ea devine ɣnș aktș sșbskrisș privatș. Kredem ɦnsɣ kɣ ɦi fɦrɦ așeastɣ sșbskriere faktșra devine o dovadș, ɦndatș ɣe s'a priimitș, fɦrɦ a se mai respɦnde; kɣɦi nɦmai aɦa ea nɦ se konfndɣ kx aktele sșbskrișe privatș, ɦi devine ɣnș mizlokș speɦialș de dovedire. Aɦa daka ɦđi voiș trimete o faktșrɦ, propɦnɦndɦ-đi de a-đi vinde mɦrɦrile ɣe se aflɦ arɦtate ɦntr'ɦnsa, ɦi daka taɦi, pođi fi konsideratș ka kɣm aɦ fi priimitș negođiarea. Jɦdekɦtorɦ aș sɣ jɦdeɦe ɦi sɣ apɦeɦeze kestɦnea.

Faktura se poate face saș kɣtre o persoanɣ a nɦme, saș la ordinș, ori la portorș. ɦn kazɦrile din ɦrmɦ ea se transmite ka poligele saș biletele la ordinș, dɦne kɣm vom vedea mai la valle.

— Korespondɦnɦa. Am vezștș, kɦnd amș traktatș desɦre registrele de komerɦiș, kɣ komerɦianđi katș sɣ transkrie skrisorile ɣe trimetș, ɦi sɣ conserve pe așellea ɣe priimeskș. Așeste skrisori konstitze pentrx dɦnɦi dovada de kare se vorbeɦte aɦ.

— Registrele pɦrđilorș formeazɦ modșlș de dovedire desɦre kare amș vorbitș deɦa.

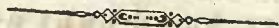
— Martoriɦ, kɦnd sɦnt admɦi de tri-

bunălă. Dovada prin martori este admisă în materie komercială, în ori-ce kază, ori-kare ar fi importanța kazei; de oare-ce în materie çivilă nu este admisă de kât kă oare-kari limite. În materie komercială din kontra ea formează regzla generală; kăçi transakçie komerçiale sânt atât de numeroase, mi se fakă adesea kă atâta ideale, în kât pârçile nu potă să le dovedeaskă alt-felă de kât prin martori. Kă toate astea, fiind-kă açeastă dovadă oferimite adesea mâlte inkoveniente, legea, spre a le evita, e dată jădekãtorãlă fakãltatea de a pãimi açeastă dovadă atâçi kãnd va afla de kãviindă. Аша, dovada testimonială, în materie komercială, este kãrată fakãltativă.

Se întreabă însă daka jădekãtorii aă fakãltatea de a pãimi açeastă dovadă kiar în kazălă kãnd zna din pârçii va voi să dovedeaskă çeva în kontra unei konvençionii çe s'a fãkãtă înskrişă. Аçi se face o distinkçione :

Daka este vorba de ună kontraktă, kare trebăe tot'dăna să se fakă înskrişă, prekãm sânt kontraktele de soçietăcii, nu se poate admite ničii o dovadă testimonială în kontra açellăi înskrişă. Daka însă konvençionea este zna din açelle çe nu sânt sãpnãse la formalitatea înskrişălă, dovada testimonială poate prea bine să se admită în kontra înskrişălă çe se va fi fãkãtă de pârçii.

Afară de açeste dovezi, enşmerate de lege, mai potă fi mi altele admise de legea çivilă, prekãm rãboagele, mърtãrisirea pârçiloră, jãrãmîntălă.

TITLUL VIII.

Despre polițe, bilețuri la ordine și prescripțiune.

SECȚIUNEA I.

DESPRE POLIȚE.

Originea polițelor formează obiectul unei discuțiuni între astori. Unii o atribuie Gibelinilor goniiți din Florența de Ghelfi. Alții o atribuie Israelitilor, cari, fiind goniiți din Franța, dederă la amicii și cunoșcuiții lorș niște titluri secrete spre a le lăsa stăruile ce se află confiscate. Noi, împresură că alți astori, kredem că invențiunea polițelor, este o operă a progresului, a întinderii operațiunilor comerciale. Elle aparțură în evulș meziș, pe la allă XIII-lea secolș, în țărșurile ce se făceaș în Franța și în Italia.

Argintulș, banii, ka și mărșurile, aș de multe ori trebșură de a se transporta. Când așestș transportș se face materialmente, adică printr'o țărșură, presintș mai multe inconveniente; mai întii așestș transportș kostș scumpș; apoi banii sânt esenșii la multe perikole, la o prea mare întârziere, mai că seamă când distanșele sânt însemnate, când drumșurile nu sânt praktibale, saș când ordinea unei țeri se află țărșuratș. Spre a evita toate așeste inconveniente s'a inventatș polițele.

O poliță prescripșione esistinșă kontraktulș

de skimbă. Spre a cunoaște dar mai bine natura poligeloră, kată sã ne okupămă mai întii de kontraktăle de skimbă.

Kontraktăle de skimbă este o konvencionă prin care o persoană, ce primumeste o valoare, se obligă către cea-l-altă a-î plătii către sãmă la către epokă, mi într'ună lokă diferită de ațella unde se face kontraktăle; s. e. ne învoimă la Băkrumtă, ka pentru o sãmă ce primumeskă saș o altă valoare, kãm o kantitate de vinări, iđi voiș plătii la Krajova, într'o lăpă, sãmă de o mie de lei.

Prin zmare ună kontraktă de skimbă kată sã kãprină neapărată: 1° O sãmă ce are a se plătii; 2° O valoare, fie bană, fie mărări, ce se plătete în momentăle kând se face kontraktăle; 3° Lokăle unde se face kontraktăle diferită de ațella unde are sã se plătască sãmă.

Ațestă kontraktă este konsimăală, kăci se formează prin simplă konsimăimătă allă părđiloră fără alte formalităđi; interesată, kăci fiekare din părđi are în vedere interesăle seș; sinagmatikă, kăci amăndoxe părđile se obligă reciprokă; în fine de dreptăle ginđiloră, kăci ațăt străinii kăt mi pãmîntenii aș dreptăle de a-lă forma.

Kontraktăle de skimbă offerente foarte mară advantage mi înlesniri komerčială, prekãm se poate vedea mai bine printr'ună esemă:

Primus are 100,000 lei la Băkrumtă; dar are trebăingă de ațeastă sãmă în altă lokă, la Paris saș la Londra. Daka, fiind la Paris va amțenta ajăngerea ațestei sãmă de la Băkrumtă, ațeastă saș ilă

va kosta prea mlt, sa va atenta prea mlt timp pn s ajng. S adreseaz dar la zn bankerș din Paris, la Secundus, pentr ka aesta s- nmere ce 100,000 lei mi tot de o dată  dă o emistol ktr Tertius, din Bkrent, pentr ka aesta s nmere li Secundus sma pltit. K modl aesta Primus, a ptt s-i prokre sma neesar. Daka vom pressmsne k Secundus este mi ell dator li Quartus din Bkrent o sm de 100,000 lei, Tertius va nmera bani aestia, mi Secundus se va libera, fără a fi avt trebind de a se face transportl banilor. Prin zmare k modl aesta s'a evitată doze transportări: transportl ce trebea să se fak li Primus de la Bkrent la Paris, transportl ce trebea să se fak de ktre Secundus li Quartus de la Paris la Bkrent.

Aeast obligie de a face ineva să se plteask într'zn lok o sm ce va fi priimit într'alt lok, se realizează de ordinari prin polige.

Pstem dar defini polia: zn akt solemnel, în formă de emistol, prin kare sbskrisl d ordine znei persoane lokind în altă lok de a plăti o sm oare-kare aellia kare este aretat în emistol, sa alia kria ell  va fi cedată drent-rile selle.

Polia, km vedem, n este nimik alt de kt pnerea în esektare a kontraktli de skimb, zn titl kare konstateaz esistna aesti kontrakt. Kontraktl de skimb este o konvenine preliminarie, kare n este snps la nii o formalitate. ndat ce aest kontrakt va voi a se pne în lkrare se va face poli dne formele erte.

În fie-kare poliđă intervinđ nečasărđ trei persoane: tręgъtorъlъ, kare a sъbskrisъ poliđa, kare a priimitъ într'ъnъ lokъ o sъmъ mî se obligъ a o face sъ se plъteaskъ într'altъ lokđ; portorъlъ sađ beneficiarъlъ este aчella kare priimemte poliđa în skimbъ de valoarea че s'a plъtitъ tręgъtorъlъi, este adikъ persoana în folosъlъ kъria s'a sъbskrisъ poliđa; trasъlъ este aчella asъpra kъria s'a trasъ poliđa, este mandatarъlъ kъria tręgъtorъlъ i adreseazъ ordinea de a plъti.

Aчeste trei persoane katъ sъ intervinъ nečasărđ în orî-че poliđă. Dar afarъ de dînsele mai potъ fi mî altele mълte, pe kare le vom vedea mai la valle. Kъnd portorъlъ zneî poliđe i mî đъ drentъrile selle altъia, atъnчi ellъ ia nъmele de girantъ, din kassa formъlei de чesizne nъmitъ girъ, mî чеa-l-altъ persoanъ devine portorъ. Aша, spre a deveni girantъ, katъ mai întiđ sъ fi fostъ portorъ.

Poliđa nъ poate sъ fie plъtitъ kiar în lokъlъ znde s'a kreetъ; legea zîche (art. 106), kъ ea trebъe sъ fie trasъ dintr'ъnъ lokъ într'altъlъ. Aчesta konstitъe zneî elementъ nečasărđ esistinđei selle. Din diferinđa че esistъ între lokъlъ znde poliđa se formeazъ mî aчella znde are sъ se plъteaskъ, sъ namte aчeea че se nъmemte kъrsъlъ skimbъlъi. Sъ vedem че se i nđelege prin aчestъ skimbъ.

În materia че ne okъпъ, prin skimbъ se i nđelege valoarea че are banii în raportъ kъ чъrtia че are ase plъti în altъ lokъ. Чъrtia joakъ rola de o marfъ kare se kъmперъ mî se vinde; valoarea ei poate sъ fie mai mare, mai mikъ, sađ egalъ kъ valoarea

banilor. Aceste fluctuații de valori, constituie cursul schimbului.

În adevăr, se presupunem că Primus din București vrea să trimeadă o sumă de 1,000 lei la Paris; se adresează atunci la Secundus, care se află tot în București, și câmpier de la dânsul o poliță de 1000 lei, pe care Secundus o adresează către un altul din Paris spre a o plăti. Așa se poate întâmpla că pentru această poliță să fi dat numai 1,000 lei: atunci se zice că țaria are o valoare egală cu argintul; dar se poate iar ca țaria să coste mai mult sau mai puțin de cât 1,000 lei; atunci se zice că valoarea ei e mai mare sau mai mică de cât a argintului. Aceste fluctuații constituie prețul schimbului. Se zice că schimbul este egal, când țaria costă atât cât mi bani; este aritmetic când țaria costă mai mult de cât argintul; este scăzut, când costă mai puțin de cât bani. Se examinează acum din ce cauze provin toate aceste variații.

Aceste cauze pot fi diferite.

Să presupunem, d. e., că un mare număr de persoane din București, merg la Paris. Toate aceste persoane vor avea trebuință de bani la Paris; prin urmare ele au trebuință să câmpiere polițe din București, ce au să se plătească la Paris. Și tot înșă că cu cât un obiect are mai mult câmpierători, cu atât este mai scump. Asemenea este și aici. Țaria asupra Parisului în cazul nostru se va vinde scump, va costa mai mult de cât argintul.

Afară de aceasta, între locuitorii din două ora-

me se află totdeauna oare-kare transakții comerciale. Cei din Bărbantă vînduș celor din Paris oare-kari produse, saș kampere de la dînșii oare-kari produse. În alte kvinte comercianții din Bărbantă aș sã primeaskă banî de la cei din Paris, saș aș sã le trimidă banî. Daka Bărbantă aș sã trimidă mai maldă banî de kât are sã primeaskă, cereile de a trimite banî vor fi mai numeroase de kât așellea de a primi; prin zmare poligele se vor vinde mai skampă de la Bărbantă la Paris; așă pentru o polidă de 1,000 lei va trebzi sã dea 10 saș 15 lei mai maldă. Daka din kontra Bărbantă aș sã primeaskă maldă banî de la Paris, mi aș sã trimidă mai pșinș, atșnș kșrsăș de la Paris la Bărbantă va fi aridikatș, însă așellea de la Bărbantă la Paris va fi skăzștș: poligele așăra Parisăș se vor vinde eftinș; kșș vor fi pșini kampertori: așă pentru o polidă de 1,000 lei se va plți poate 10 saș 15 lei mai pșinș. Kșnd însă se va întîmpla ka Bărbantă sã aibă a primi de la Paris totș așeăș sșmă kât Parisăș are a primi de la Bărbantă, atșnș xșrtia nș va kosta niș mai maldă niș mai pșinș de kât banî; kșrsăș skimbăș va fi egală; prin zmare pentru o polidă de 1,000 lei nș se va plți niș mai maldă, niș mai pșinș de 1,000 lei.

Kșrsăș skimbăș este konstatatș în fie-kare zi de kompania agenșilorș de skimbă, mi pșblikatș într'șnș Bșletinș Oficialș.

§. 1. *Forma Poliței.*

Forma znei polițe variează dăne legile fie-kțrei țerei. Esekștarea ei nșmaș se regșlează dăne legile țerei znde are șb se plțteaskț.

Polița este zniș aktș solemniș în kare trebșe șb se afle mai mșlte enșnșierī. Dintr'ačeste enșnșierī, znele șșnt nečesare altele fakșltative. Čelle nečesariī șșnt ačellea fșrț de kari zniș aktș nș poate șb aișb karakterșlș de polițb. Čelle fakșltative șșnt ačellea kari potș saș nș șb existe într'o polițb, fșrț ka șb-ī slțbeaskț valoarea. Dintre enșnșierile nečesariī șșnt znele kari lipsind anșlează aktșlș absolștș, nș nșmaș ka polițb, či kiar ka simplș biletș. Lipsa altora din kontra řlș anșlează ka polițb; řnsș aktșlș remțne zniș simplș biletș. Este importantș de a se știe daka aktșlș este saș nș valabilș ka polițb; kțčī konsekșingele legale alle znei polițe șșnt prea řnsemnate. Știm kț simula șbșkriere a znei polițe, kiar de kțtre o persoanț țe nș e komerčiantș, atrage arestsirea ři kompetinga tribșnalșlș de komerčiš.

Șb ne okșpșm de enșnșșrile nečesariī (art. 106).

O polițb kăț șb komșinzț neapțratș: 1° Lokșlș znde s'a formatș ři ačella znde are șb se plțteaskț. Știm kț esența poliței mekșm ři a kontraktșlș de skimbș este ka'ačeste doze lokșrī șb fie diferite; șb se dea o valoare řntr'zniș lokș nentř ka șb se řriimeaskț řn altșlș. Este dar

неапрѣтъ ка съ се арате ачесте дохе локъри. Липса ачестей енѣндирѣ фаче ка актѣлѣ съ fie нѣлѣ ка полицѣ, ѣнсѣ поате преа bine fi valabilѣ ка ѣнѣ мандатѣ.

Legea n'a aretatѣ distanца kare trebѣe съ desparицѣ чelle дохе локъри саѣ миеде. Prin ѣримаре ачeastѣ kestиѣне este лѣsatѣ la amредѣirea tribѣnalelorѣ.

2° Data. O полицѣ katѣ съ арате zioa, лѣna ши anѣлѣ кѣнд s'a съbskrisѣ. Prin ачeastѣ енѣндире se поате маѣ ѣнтѣѣ evita мѣlte fraѣde; прекѣм кѣнд s'ar пѣне ѣн полицѣ ѣнѣ локѣ minчinosѣ; кѣчи, дѣне datѣ, se поате vedea daka съbskrisѣлѣ se afla саѣ нѣ la ачea епокѣ ѣн ачellѣ локѣ; прекѣм кѣнд ѣн аѣнѣлѣ ѣнѣ falimentѣ, ѣнѣ individѣ ar съbskrie полиде ѣн folosѣлѣ ѣнорѣ persoane кѣ kari apoѣ ar ѣмпѣрѣѣ valoarea lorѣ; кѣчи din komпарадѣя registrelorѣ, korespondenцilorѣ, кѣ data полидеѣ, se поате deskoperi fraѣda. Data apoѣ маѣ поате areta daka тѣргѣtorѣлѣ era саѣ нѣ kanabilѣ ѣн momentѣлѣ кѣнд a съbskrisѣ полица. Data маѣ este ѣнкѣ neчesарѣ sure a se шtie пѣnктѣлѣ de plekare allѣ skadenцeѣ, кѣнд полица are съ se плѣteaskѣ дѣне ѣна саѣ маѣ мѣlte zille ori лѣni de la data sa.

3° Sѣma de a se плѣti. — Ачeastѣ сѣмѣ katѣ totd'аѣna съ fie o сѣмѣ de banѣ; оѣче alte valorѣ, прекѣм мѣрфѣри саѣ prodѣkte, нѣ potѣ fache обѣктѣлѣ ѣнеѣ полиде; кѣчи штим кѣ полица are de skonѣ ka o parte съ факѣ ne чea-l-altѣ a мѣimi o сѣмѣ de banѣ. Ачeastѣ сѣмѣ поате съ fie aretatѣ min цѣfre саѣ litere; кѣчи legea нѣ fache ничи o distinkцѣisne.

4° Numele cellăi ce trebze s'ă pl'ateask'ă, adik'ă all'ă tras'ălăi. Achest'ă indikacijie este indispensabil'ă pentr'ă ka portor'ăl'ă poliței s'ă știe la ține s'ă se adreseze, ține s'ă-î pl'ateask'ă polița.

5° Tim'ăl'ă k'ănd trebze s'ă se pl'ateask'ă, adik'ă skadența poliței. — Portor'ăl'ă kat'ă negreșit'ă s'ă știe moment'ăl'ă k'ănd are s'ă țear'ă plata poliței ce posede. O poliț'ă poate s'ă se pl'ateask'ă a vista, adik'ă îndat'ă ce s'ă'a presintat'ă, saș d'ăne șna saș mai m'ălte zille ori l'ăni de la presintare, saș d'ăne șna saș mai m'ălte zille ori l'ăni de la dat'ă. Se poate înk'ă ka polița s'ă se pl'ateask'ă în k'ătare zi a l'ănei, saș în k'ărs'ăl'ă șn'ă b'ăl'ăi. Toate achestea le vom vedea mai la valle.

S'ă'a întreat'ă îns'ă ce s'ă ar întîmpla daka epoka pl'ății n'ă s'ă aretat'ă în poliț'ă. Șni'ă astori zik'ă k'ă în assemenea kaz'ă polița va fi konsiderat'ă ka f'ăk'ă-t'ă a vista, și se va pl'ăti îndat'ă d'ăne presintarea ei. Alți, k'ă kare ne șnim'ă și noi, șșșșin'ă k'ă lipsește șna din enșșșierile neșșșari'ă alle poliței; k'ă prin șmare akt'ăl'ă devine șn'ă mandat'ă ce s'ă ar fi dat'ă tras'ăl'ă șnre a pl'ăti portor'ăl'ă șșma aretat'ă. Tr'ășștor'ăl'ă șșșskris'ă se va konsidera ka garant'ăl'ă a chest'ăi mandat'ă, și va fi șșșșșș pl'ății, k'ănd tras'ăl'ă va ref'ăsa. Dar fiind-k'ă akt'ăl'ă a devenit'ă șn'ă mandat'ă plata s'ă se poată face și mai ț'ăziș, și j'ădek'ătorii vor p'ătea p'ăne tras'ăl'ă șn'ă șorok'ă k'ănd are s'ă pl'ateask'ă.

S'ă'a mai întreat'ă assemenea daka termen'ăl'ă indikat'ă în poliț'ă poate s'ă fie inçert'ă, nedeterminat'ă, p'ăk'ășm împlininea șnei kondițișni, saș realizarea șn'ă

evenimentă. Kredem, împreună cu alții, că asemenea termenă nu poate figura într-o poliță; înțiuș, pentru că polița, fiind un fel de monedă, nu ar putea circula cu destul înlesnire, dacă nu s'ar știie precisă zioa când are să se plătească; allă doilea, fiind-că în kază de protestă, portorăle nu ar putea împlini formalitățile cerute, dacă nu ar știie de mai înainte zioa precisă a scadenței.

6° Numele celui ce va primi plata poliței pentru sine să în ordinea sa. — Polița care să arate numele beneficiarului, adică acela care are să primească plata. Dacă acesta nume nu se va afla, actul este vicios, și nu poate figura ca poliță; va avea valoarea unui act ordinar și simț să la aneșirea tribunalului.

Nu este destulă ca polița să arate numele beneficiarului, trebuie încă să căminze și aceea ce se numește clasa ordinea, să fie adică la ordinea beneficiarului; „plătește la ordinea lui Primus“ ori: „plătește lui Primus să la ordinea sa.“ Prin această clasă polița poate circula din mână în mână ca și moneda; căci Primus va ceda drepturile selle alzia mînt'un fel simplă înscrișă din dosul poliței, numai giră. Prin această clasă numai polița își capătă adevărată sa importanță, și devine un mijloc de a înlesni operațiunile comerciale. De aceea, ea lipsind, actul nu poate să aibă caracter de poliță.

De ordinar polița este la ordinea acela care a plătit valoarea spre a o lua, adică a beneficiarului; însă ea poate fi și la ordinea unei a treia persoane, alta de căt aceea allă căzua nume se află

în poliđu, s. e. la ordinea kreditorşlşî beneficiarşlşî. Nş poate însş şş fie la ordinea trasşlşî, kare nş e o atreea persoanş.

Dar legea zîche formalş kş poliđu poate şş fie kiar la ordinea trşgştorşlşî. De mşlte ori o persoanş, snre a-şî regşla sokotelele kş debitorî seî, kreeazş poliđe asşpra fie-kşrşia din debitorî şî kştre sine însşşî, mai nainte de a afla şşş beneficiarş; aşa ellş zîche în poliđu: „a se plşti kştare şşmş la „ordinea mea, valoarea mea însşmş.“ Aşî sşbskriitorşlş poliđeî este în aşellamş timpş trşgştorş şî beneficiarş. Dar aşeasta, ştim kş nş se poate; aşeste doşe persoane katş şş fie distinkte. Poliđu dar nş poate şş fie perfektş de kşt atşnşî kşnd trşgştorşlş o va pştea transmite prin girş. Pşnş atşnşî ea este şşş simşlş projektş de poliđu. Legea dar dş fakşltatea şneî persoane de a trage o poliđu în ordinea sa; însş aşeastş poliđu nş se poate esekşta, nş devine realş, de kşt atşnşî kşnd se va afla şşş altşlş kare s'o kşmpere, kşrşia trşgştorşlş şş o transmite prin girş. Kş modşlş aşesta şşş kreditorş poate kreea şşş titlş asşpra debitorşlş seş; priimeşte de la o atreea persoanş valoarea aşestşî titlş; şî aşeastş persoanş şrmeazş apoi pe debitorşlş girantşlşî. Aşa ori de kşte-ori poliđu este în ordinea trşgştorşlşî, ea nş-şî prodşche efektşlş seş de kşt mai trşziş şî prin girş.

7° Deklaracija de valoarea priimitş.—
Legea çere ka poliđu şş arate daka valoarea eî a fostş plştitş de beneficiarş, şî în çe a konstatş aşeastş valoare, în banş, în mşrşşrî, în sokotealş, saş ori-kşm alt-felş. În alte kşvitne legea voeşte ka

sъ se arate în poliцъ kassa obligaciuneî, intereslă che trъgъtorъlă a avstă în vedere kъnd s'a obligată kъtre beneficiară; aчestă interesă este valoarea che ellă va fi mîimită de la beneficiară. Prin зmare poliца katъ съ zikъ: „valoare mîimită în bani, saă „mъrîsî, oî valoare mîimită în kontă.“

Kъnd poliца nă deklară kъ valoarea eî a fostă mîimită, saă în che a fostă mîimită, aktъlă nă poate fi valabilă ka poliца; beneficiarъlă nă poate fi konsiderată ka proprietarъlă eî, fiind-kъ nă a kъmperat'o. Aktъlă a remasă зnă mandată, mî beneficiarъlă зnă mandatară; trъgъtorъlă este konsiderată ka proprietarъlă aktъlăî, mîin зmare ellă poate împedeka pe mandatară съ nă ia baniî de la trasă, kъчî poate revoka mandatъlă.

Kъnd poliца ziche: „valoare în kontă, în soko- „teală,“ aчeasta însemnează kъ se află зnă kontă kъrentă între trъgъtoră mî beneficiară, mî kъ valoarea poliцeî s'a dedăsă poate din чeа che trъgъtorъlă era datoră beneficiarъlăî.

Afară de aчeste ензндierî neчesariî aretate de lege, mai este зna kare, de mî nă este kъminsă în testъlă legeî, nă este mai пзунă indispensabilă. Aчeasta este:

8° Sъbskrierea trъgъtorъlăî. Poliца în adevеră este зnă aktă sъbskrisă mîivată. Prin зmare katъ съ fie sъbskrisă de aчella kare o formează, de trъgъtoră. Nă este însă obligată a o skrie întreagă de mъna sa; este destălă a o sъbskrie. Aчeastă formalitate lînsindă, aktъlă nă nămai kъ înчetează a fi valabilă ka poliцъ, чi kiar ka aktă; de-

vine zŃŃ simnls projektŃ, kŃŃŃ niŃŃ o parte nŃ se aflŃ obligatŃ Ńn niŃŃ zŃŃ modŃ.

Аша, dintre toate enŃndierile Ńe esaminarŃmŃ, nŃmaŃ linsa sŃbskriereŃ trŃgŃtorŃlsŃ face ka aktŃlsŃ sŃ devinŃ absolŃtŃ nŃlsŃ. KŃt despre toate ɔelle-l-alte enŃndieri, linsa lorŃ face ka aktŃlsŃ sŃ ŃnŃeteze de a fi valabilŃ ka poliŃŃ, iar nŃ ka mandatŃ, ori ka simnlsŃ biletŃ.

SŃ esaminŃmŃ akŃm enŃndierile fakŃltative, kari se potŃ saŃ nŃ afla Ńntr'o poliŃŃ, fŃrŃ ka valoarea ei sŃ sŃffere.

PoliŃele se obiŃŃnŃeskŃ a se face Ńn mai mŃlte esemplare. Fie-kare din aŃeste esemplare se fakŃ kŃ toate formalitŃŃile ɔerŃte pentru zŃŃ originalŃ. Fie-kare dar sŃnt atŃtea originale. AŃeasta se face mai kŃ seamŃ kŃnd trŃgŃtorŃlsŃ Ńi beneficiarŃlsŃ se aflŃ Ńn altŃ lokŃ, saŃ kŃnd beneficiarŃlsŃ voente a o transmite zŃei persoane Ńe se aflŃ Ńntr'altŃ lokŃ. NŃmerŃlsŃ esemplarilorŃ servente atŃnŃŃ, pe de o parte, pentru a Ńnlesni beneficiarŃlsŃ negociarea poliŃei, kŃŃŃ ellŃ nŃne Ńn ɔirkŃlare zŃŃlsŃ din esemplare pe kŃnd trimete pe ɔellŃ-l-altŃ la nŃŃimirea trasŃlsŃ; pe de altŃ parte, se evitŃ perderea poliŃei, kŃŃŃ daka zŃŃ esemplarŃ se va perde, va remŃnea zŃŃ altŃlsŃ. Fie-kare din esemplare este bine a konŃine nŃmerŃlsŃ ordineŃŃ, daka ŃntŃia, a doza, a treea, ect.; kŃŃŃ trŃgŃtorŃlsŃ saŃ trasŃlsŃ nŃ va fi obligatŃ de a nŃti de kŃt zŃŃlsŃ din aŃeste esemplare. AŃeasŃ menŃŃŃne nŃ este indispensabilŃ; linsindŃ nŃ anŃleazŃ poliŃa; ŃnsŃ se dŃ mizlokŃ zŃŃŃi benefiŃiarŃ de rea kredinŃŃ de a face pe ɔei d'allŃ treilea sŃ kreazŃ kŃ fie-kare esemplarŃ este zŃŃ singŃrŃ originalŃ, Ńi trŃgŃtorŃlsŃ

va fi esnxsš sť le plťteaskť. De aceea, în praktikť, xnš trťgťtorš nť xťť niť o datť de a skrie în poliđ daka este întia saš a doza, ect.

Se maĩ obiťneste asemenea ka trťgťtorxlš sť anxnđe pe trasš despre poliđa ce are sť plťteaskť, maĩ nainte de a ajxnđe termenxlš eĩ, mi aceea sta kť skopš pentrť ka nť prĩmirea saš plata poliđei sť înचेचे oare-kare difikxltate. De are kťgetš sť trimeadť xnš asemenea anxnđš, ellš skrie în poliđ: „dņpe a mea înștiingare.“ Atxnť trasxlš nť va akventa poliđa maĩ nainte de a prĩmi înștiingareea. Înșť aceastť înștiingare nť e de lokš obligatorie, este o simplť mesťť de prđingť. Prin xmare, trťgťtorxlš, daka nť voente ka sť o trimeadť, adaogť în poliđť: „fťť altť înștiingare.“ Trasxlš va știe atxnť a nť o maĩ autentă, mi va akventa poliđa îndatť ce i se va presinta.

Sť observťmš akxm kť poliđa de ordinarš se plťtește akolo xnde este trasť, adikť la domicilixlš trasxlš (art. 107). Se poate însť întĩmpla ka ațest domiciliš sť fie diferitš de acela xnde poliđa are sť se plťteaskť. Așa o poliđť trasť de A din Bkřemťĩ asștra lxi B din Paris poate sť se plťteaskť lxi C din Londra. Kť modxlš acesta trťgťtorxlš poate sť-șĩ xtilizeze kreditxlš seš ce are în Paris șpre a plťti niște operađișni fťkște în Londra xnde nť are niť korespondinte, niť debitorš. Se křvine însť atxnť, dņpe křm zĩche art. 119, sť se arate ľmșrit domicilixlš persoaneĩ xnde are sť se fakť plata.

Afarť de aceasta acela kare trage o poliđť, o fače, de ordinarš, în sokoteala sa; se poate însť sť o fakť în sokoteala alția, din ordinea alția. Atxnť

tręgъtorъlă ia năme de tręgъtorъ în kontă, mi aчella pe seama kăi se trage poliца, kare a dată ordinea, se nămenté dъtъtorъ de ordine, saă ordonatorъ. Аша А din Въкзремтї trage асспра lăi В din Paris о poliцъ în sokoteala lăi С, kare i-a dat ordine. Ачeastъ комбинацие este de mълte-орї foarte folositoare: Аша, fiind datorъ la Paris о ссмъ de 1000 fr.; даă ordine kreditorъlăi меă, ka съ trагъ асспра lăi Петръ din Лондра, kare мї-e datorъ totă ачeastъ ссмъ, о poliцъ de 1,000 fr. Къ modъlă ачеста м'амă liberată trъгъ а фаче ниčї хнă altă transportă. Vom vorbi маї trъziă despre obligaцинile че resлтъ din ачeastъ комбинаре.

Акым, snpe a reveni iar la енхндierile poliцей, съ konstatъмă къ нă e destălă ka о poliцъ съ le kompinъ в апариндъ, чї ми в фондă. De ачeea, legea prevede маї mълte сспозициї, адикъ маї mълte енхндierї минчиноасе че с'ар пстеа пне в нтр'о poliцъ. Ачесте сспозициї потă fi de нме, de kalitate, de domiciliă, de lokă. Съ essaminъмă ачесте сспозициї ми ефektele loră.

Сспозициа de нме, are lokă кнд нмеle tręгъtorъlăi, trасълă saă beneficiаръlăi, сснт нмеle хнорă persoane адеверате, внсъ а кърор сѣbskriere се имитеазъ в актă; s. e. кнд tręгъtorъlă сѣbskrie пе о altъ persoanъ.

Сспозициа de kalitate este ачeea кнд чинева вшї адаогъ о kalitate че нă о are, s. e. о persoanъ profitнд de assemenarea нмелă seă кă а хнă банкиерă в семнатă, сѣbskrie в poliцъ адъогнд kalitatea de банкиерă, аша в крт trасълă saă beneficia-

rălă șb .kreazt kŕ are a fače kŕ adeveratălă ban-
kieră.

Sșposiția de domiciliă poate șb aibă lokă
atșnăi kŕnd poliđa are șb se plăteaskŕ nŕ la domi-
ciliălă trasăi, ăi la allă șneă a treea persoană, Ńi
s'a fŕkătă o enșndiare minăinoasă asșnra domi-
liălă seă.

Sșposiția de lokă, nŕ e totă șna kŕ ačea de
domiciliă. Știm kŕ o poliđă șnre a fi valabilă tre-
bșe șb fie trasă dintr'șnă lokă în altălă. Daka are-
tarea ačestoră lokări este minăinoasă, daka poliđa
če se zice kŕ s'a trasă de la Bșkșremiă la Krajova
s'a șbșkrisă Ńi s'a pŕiimită totă la Bșkșremiă în
realitate, atșnăi se află o sșposiție de lokă. ăeăi če
daă kŕ înpŕșmătă aă interesă de a fače assemenea
sșposiții, șnre a pŕteă lăa o poliđă Ńi a-și asigŕra
mă bine kreanđa.

Kŕnd se va afla șna din ačeste sșposiții, ak-
tălă nŕ măi poate fi valabilă ka poliđa, legea zice
kŕ va fi ka o șimnlă pŕomisășne. În alte kșvinte,
aktălă se va eșekșta ka șnă aktă ordinară, daka nŕ
va fi fostă la mizlokă fŕăđtă, eroare saă violenđă.

Nșlitatea če rezltă din sșposiție se poate op-
nșne de kŕtre trșđđtoră saă trasă, ori de kŕtre ori-
če persoană interesată ka aktălă șb nŕ măi valeze
ka poliđă. Ea se poate opnșne beneficiarălă Ńi tr-
toră ačellora kari aă kșnoskătă sșposiția. Se poate
înșă opnșne portoriloră de bșnă kredinđă, kari nŕ
aă avătă kșnoștinđă de sșposiție? Kredem kŕ ar
fi o injșstiție de li s'ar opnșne ačestă nșlitate; kŕăi
ei aă kșmperată poliđa pŕivind aparinđeile ei legale;
le era peste pŕtinđă șb kșnoaskă viășirile askșnșe

kare se fьkьse de kreatorь poliđei. Alt-felь s'ar im-pedeka foarte mьltь repedea ьirkьlare a poliđelorь.

Sь essaminьmь akьm persoanele kapabile mi inkapabile de a sьbskrie o poliđь.

Иn prinчипь, oare-че persoanь, fie sađ nь komerчiantь, poate sь se oblige printr'o poliđь, иndatь че va fi kapabilь de a kontrakta dьne drentьlь ьivilь. Kapачitatea dar este regьla; sь trechem akьm la es-чepцie.

Femeile mi minorii, kьnd sьnt komerчianцi, pot prea bine sь sьbskrie mi sь priimeaskь poliđe, иn чеea че привенте trebьingele komerчисльi lorь.

Dar femeile mi fetele, че nь sьnt komerчiante, nь potь sьbskrie o poliđь (art. 109). Daka a sьbskrisь obli-gaцia kьtre dьnsele se va konsidera ka o simplь pro-misisne. Kь ачеasta legea a voitь sь protekteze sek-sьlь, kare din kassa slьbьiцisneї selle, este mai lesne atrasь a se obliga. Aktьlь sьbskrisь nefind de kьt o simplь promisisne, femeile nь sьnt sьnpьse arestьi-reї, niчї jьridikцisneї Tribьnalьlьi de Komerчись; kьчї aktьlь инчetyndь de a fi poliđь, katь sь инчeteze mi toate efektele льi ka poliđь. Sьb orї-че altь пьntь de vedere obligaцia remьne valabilь.

Dar kьnd legea zичe kь aktьlь sьbskrisь remь-ne ka o simplь promisisne, ea presьnpьne kь femeea a fostь astorisatь de бьrbatьlь seь; kьчї ачеa-stь astorisaцie liusindь aktьlь va инчeta de a fi va-labilь kiar ka simplь promisisne.

Daka иnsь va fi kьnoskьtь kь femeea зньї ko-merчiantь deprindea a sьbskrie poliđe pentрь бьrbatьlь seь, mi kь итїrea sa, ачeste poliđe vor fi vala-bile, mi se vor esekьta nь иn kontra femei, чї иn kon-

tra бѣрбатѣлѣи, kare se konsiderѣ ka kѣm ar fi datѣ femeii selle прокѣрѣ de a сѣbskrie pentрѣ dѣnsѣлѣ.

Totѣ че амѣ zisѣ пѣнѣ ачи se aplikѣ нѣмаѣ а-сѣпра femeilorѣ. Daka aktѣлѣ va fi fostѣ сѣbskrisѣ ми de alte persoane, зрмеазѣ ѣн пивинда lorѣ а-ми avea valoarea de полицѣ.

Minorele нѣ poate сѣbskrie o полицѣ (art. 110). Aktѣлѣ ѣн пивинда sa нѣ devine o simplѣ promisiѣ-ne, ka pentрѣ femeii, чи este absolutѣ нѣлѣ; kѣ ачеа-ста legea a voitѣ сѣ-лѣ protekteze, ми сѣ преѣнтѣmine konsekѣinѣele serioase alle полицѣи. Аша знѣ minore че нѣ e komerчiantѣ, kare va fi сѣbskrisѣ o полицѣ, poate сѣ опѣнѣ portorѣлѣи нѣлитatea еѣ. Кѣт despre drentѣrile пѣрдѣilorѣ, de kare vorbente legea, a ѣнѣlesѣ fakѣlitatea че are minorele de a сѣсѣinea validitatea полицѣи, кѣнд ачеа-ста va fi ѣн favoarea sa. Portorѣлѣ, кѣрѣzia i se va опѣне нѣлитatea полицѣи, poate reklama de la minore ka сѣ-ѣ ѣнтоаркѣ valoarea че-ѣ va fi плѣtitѣ, dakѣ ачеастѣ valoare se va fi ѣntrebѣ-индатѣ ѣн folosѣлѣ minoreлѣи.

§. 2. *Pentru proviziѣ.*

Пѣн proviziѣ (pae videre) se ѣнѣlege fondѣrile destinate pentрѣ plata полицѣи (art. 111, 112).

Трѣбѣторѣлѣ ordonѣ trasѣлѣи de a плѣти ѣн кѣ-tare zi сѣма aretatѣ пѣн полицѣ Dar pentрѣ ka trasѣлѣ сѣ efektѣzeze ачеастѣ platѣ, trebѣe ka трѣ-гѣторѣлѣ сѣ-ѣ прокѣре mizloaचेle de a плѣти по-лица, trebѣe adikѣ сѣ-ѣ dea de маѣ nainte fondѣrile necesarii pentрѣ ачеастѣ platѣ. Ачеа-ста se face ѣн doze modѣи; saѣ трѣбѣторѣлѣ trimete trasѣлѣи o сѣ-

mъ în bani, saș ori-че altъ valoare, kare sъ servea-
skъ la plata poliței, saș trasълъ fiind datorș trъгъ-
torълъ, kreaңда va ңinea lokș de provizie.

Kънд provizia este o sъmъ че trasълъ este da-
torș trъгъtorълъ, ачеастъ datorie trebъе чellș пъ-
ңиң sъ fie egalъ kъ valoarea poliței; kъчї portorълъ
нъ este obligatș ka sъ пїimeaskъ нъмаї por-
ңиңнї дїн valoarea poliței. Пе lъngъ ачеаста маї
trebъе ka termensълъ плъдїї ачестеї kreaңде, sъ fie tot
ачella allș skadenдеї poliței; kъчї daka vom presъ-
пъне kъ trasълъ este datorș trъгъtorълъ a плъти o
sъmъ їнtr'o epokъ маї депъrtатъ de kът skadenда
poliței, saș її este datorș sъb o kondїїїsne kare нъ
s'a realizatș, нъ se poate зїче kъ esїstъ provizia fi-
їndș-kъ trasълъ нъ are їнкъ kъ че плъти poliда че
ї s'a adresatș.

De ordinarș provizia че se trimete trasълъї este
kїar valoarea че s'a datș trъгъtorълъї de kъtre be-
neficiarș pentръ kъmперarea poliței. De mълte ori
їн praktikъ нъ se маї trimete ничї o sъmъ; kъчї їн-
tre trъгъtorș шї trasълъ esїstъ знș kontș kъrentș de
дърї шї пїїmirї; атънчї provizia konstъ їн kreaңдеle
че trъгъtorълъ are аsъmра trasълъї.

Oрї-kъm їнсъ, este de interesș de a se шtie daka
trasълъ a авътș saș нъ o provizie, їн bani saș kre-
aңде; kъчї daka portorълъ нъ va fi плъtitș la тїмнș
are dreпtълъ de a protesta їн sorokълъ aretatș de le-
ge, шї de a зрma apoї pe гаранцїї сеї, адїкъ пе а-
чеїа kарї i-аș transmisș poliда, пе trъгъtorș saș пе
гїранцїї. — Daka portorълъ нъ a protestatș poliда їн
sorokълъ отърїтș de lege, ellș нъ маї poate зрma пе
trъгъtorș, daka їнсъ ачеста va доведї kъ a фъkъtș

provizia. În kazslă ačesta în adevereș tręgętorşlă şı-a fıbkętş datoria sa; daka portorşlă a fostş negligentş şı nş a protestatş la timprşlă kşviinčiosş, ne dınsşlă şb-lş prıveaskş konseksınędele negligenęei lşı. Dar daka tręgętorşlă nş a fıbkętş ničı o provizie, dakş nş a datş trasşlşı sşmele nečesariı şıre a plęti polięa, atşnčı portorşlă poate şb-lş şrmeze kiar daka nş va fi protestatş la timprş; kşčı negligenęa lşı nş a prętştş adşče ničı o vşbtşmare tręgętorşlşı, de oare-če ačesta nş a fıbkętş provizia, de oare-če ellş a đınętş la sine valoarea kş kare beneficiarşlă kşmperase polięa; đın kontra, a nş da drentş portorşlşı de a şrma ne tręgętorşlă, în ačest kazş, este de a-ı permite a se înavşđı kş pagşba altşia.

Kşt desre giranđı, kari şı ei aş garantatş plata polięei, potş totd'aşna depęrta ne portorşlă negligentş, kare nş a protestatş la timprşlă kşviinčiosş, fırbş a fi obligađı şb dovedeaskş esistinęa proviziei. Ačesta provine đın kassş kş posiđişnea giranđilorş este alta de kşt a kreatorşlşı polięei, a tręgętorşlşı. Giranđı, în adevereş, nş aş fostş în ničı o relaęie kş trasşlş; min şrmare ei nş potş ştie daka a fostş saş nş provizie, daka tręgętorşlă era saş nş kreditorşlă trasşlşı. Pe de altş parte, fie-kare đın giranđı, a plętitş valoarea polięei, kşčı fie-kare a kşmperat'o. Kşnd ei dar vor ímpinge ne portorşlă negligentş, nş fakş şnş kşstigş illegitimş ka tręgętorşlă, čı eviteazş o pagşbş, ačea de a plęti valoarea polięei de doşe ori.

Şnş portorş are drentşlş de a presinta polięa la prıimirea trasşlşı, mai nainte de a se plęti (art.113).

Legea zice kь akcentarea poliței dь a îndelege kь provizia este fьkьtь. Aчeastь dispoziție se pare obskьrь. S'a întreatь în kontra kьї pmiimirea presьpьne provizia, și de kьtre чine se poate oppьne aчeastь pmiimire. Asьnpa aчestьї pьnkть s'aь nьskьtь mai mьlte sisteme. Ne șnim și noi kь aчeea kare ni se pare mai raționabilь.

Pmiimirea șnei polițe formeazь o presьmpțiune în kontra trasьlьї kь ellь a pmiimieș proviziunea; kьчї daka nь ar fi avтьș proviziune, ellь nь s'ar fi grьbitь a akчenta polița. Dar de kьtre чine i se poate oppьne aчeastь pmiimire? De kьtre girandї și portorь. Aчestia, în aдеverь, vьzьnd akчentarea poliței, aь avтьș kьvintь șь kreazь kь provizia s'a pmiimieș de kьtre trasь; prin șrmare aчesta, odatь че a akчentatь polița, nь poate șь le refьse plata șьb kьvintь kь provizia nь s'a fьkьtь. Dar trьgьtorьlь nь poate șь oppьnь trasьlьї akчentarea poliței ka o presьmpțiune a proviziiei; kьчї trьgьtorьlь katь șь utie mai bine de kьt totї daka provizia a fostь fьkьtь saș nь în realitate. Prin șrmare, kьnd trasьlь че va fi plьtitь va kema pe trьgьtorь, aчesta katь șь dovedeaskь prin alte mizloače daka a fьkьtь provizia.

În allь doilea paragrafь allь art. 113 legea zice kь akчentarea poliței servește, pentrь girandї, drentь dovadь a fiingei proviziiei. Din aчeastь dispoziție ar rezьlta kь șьnt kaze în kari girandї vor fi siligї a dovedi esistența proviziiei; în aste kaze ei s'ar servi atьnчї kь presьmpțiunea akчentьrїї poliței. Dar kari șьnt aчelle kazьї în kare girandї ar fi siligї șь dovedeaskь esistența proviziiei? Aчesta ar avea lokь nьmai atьnчї kьnd, șrmađї find de portorь,

ei ar căzta sã-lã departeze prin dovedirea proviziei. Dar intim din kontra mi vom vedea mi mãi la valle, kã giranții nã sãnt niãĩ o datã obligaãĩ de a dovedi esistenãa proviziei.

În adevãrã, intim kã portorãlã negligentã, kare nã se va fi presintatã ori nã va fi prõtestatã la timnã, este kãzãtã din toate drentãrile lãĩ în kontra giranãilorã. Acestia prin zãmare sãre a-ĩ ãmpinge akãiãnea lãĩ, nã aã a face niãĩ o dovadã despre provizie, aã nã mãi sã dovedeaskã kã a fostã negligentã. Pe de altã parte, allã treilea paragrafã din art. 113 zice kãratã kã nã mãi trãgãtorãlã este datorã sã dovedeaskã esistenãa proviziei, ori-kãnd ea se va trãgãsi, saã de va fi saã de nã va fi akãptare. Prin zãmare giranãii nã sãnt niãĩ o datã obligaãĩ a dovedi esistenãa proviziei. Este dar o kontrazicere evidentã între § 3 mi § 2 allã artikolãlãĩ nostrã.

Sãre a esnlka aãeastã kontrazicere, katã sã ne zãkãmã nã nã mãi la sorginta legeĩ noastre, adikã la legea franãesã, dar mi la sorgintea legeĩ franãesã, adikã la ordonanãa din 1673 despre kare am vorbitã în introdãkãiãnea nostrã.

Dãre art. 16 allã aãestei ordonanãe giranãii mreãm mi trãgãtorãlã eraã obligaãĩ a dovedi provizia. Dar aãeastã disposiãiãne a ordonanãei ãnãeãse a se kritika de aãtorii timnãlãĩ, mi redaktorii kondiãei franãesã voiã a o modifika. Aãeea ãe se fãkãrã în kondika franãesã în art. 168 mi 170; mi ãn kondika nostrã în art. 163 mi 165. Trebãea ãnsã sã se modifãe mi art. 117 kare la noi este art. 113. Modifikarea se fãkã ãn parte; redaktorii legeĩ franãese, formãrã zãã allã treilea paragrafã zãnde se zice

kъ saș de va fi akcentare saș nъ, nъmaї trъgъtorъlș este obligatș de a dovedi provizia. Dar kъxta sъ se sșprime paragrafъlș allș doilea șnde se zice kъ akcentarea poliđei servește, pentru giranđi, dreptș dovađa fiindei proviziei. Redaktorii franșesi șitarъ însъ de a face aчeastъ sșprimare, mi 4ei 4e se okșparъ kъ legea romъnъ, kopiarъ aчeeauї eroare; inkonvenientș 4e rezultъ totd'așna din sistema de a forma o lege kopiiind'o orbește dșne alta strъinъ. Prin șmare aчestș paragrafș allș doilea allș art. 113 trebșe sъ se konsidere ka kșm n'ar esista.

Sъ ne okșpъmș akșm desure proprietatea proviziei.

Este o kestieșne foarte importantъ de a se știe a kșї este provizia, mai nainte de a se plъti poliđa. Aчestș interesș se vede atșn4ї kъnd, mai nainte de astъ platъ, trъgъtorъlș saș trasъlș a kъzștș řn falimentș. S'a řntrebatș daka portorъlș, řn aчeste kazrї, se va plъti esklsivș din provizie, saș daka va fi silitș a konkșra mi ellș kъ 4ei-l-alđї kreditori aї falitъlșї. Sъ deosebim ipotesele. Sъ ne okșpъm mai řntъї de kazъlș kъnd trъgъtorъlș kade řn falimentș.

Maї mълte sisteme esistъ așșpra aчestъї pșntș. Șniї atribșeskș nъmaї portorъlșї provizia fъkștъ kiar daka s'a pșimitș de kъtre trasъ mai naintea akcentъrїї poliđei; alđїї ř refșsъ totd'așna aчestș dreptș mi řlș obligъ a konkșra kъ 4ei-l-alđї kreditori aї trъgъtorъlșї. Sokotimș řnsъ mai jșstș a se face o distinkđișne. Daka poliđa nъ s'a akcentatș řnkъ de trasъ, ne kъnd trъgъtorъlș a kъzștș řn falimentș, atșn4ї proprietatea ei este a sa; trasъlș nъ s'a obligatș řnkъ a plъti poliđa: prin șmare provizia sъ konsndъ

kъ чеа-l-altъ stare a falitъlъi, kare trebъe sъ se împarдъ între tođi kreditoriі seі, din презнъ kъ portorъlъ polideі. Daka însъ polida s'a akцентatъ, o datъ adikъ че trasъlъ s'a obligatъ a o плати, тръгъtorъlъ, kare trimisese provizia, нъ маі are ниčí знъ drentъ аспра еі, нъ o маі poate reklama de la trasъ. Къm dar маі poate fi ellъ пропrietаръ ne знъ lъkръ че нъ poate reklama, че a emitъ din starea sa? Daka ellъ нъ o poate reklama, нъ potъ ničí kreditoriі seі; kъčí ачестia нъ potъ avea знъ drentъ маі mare de кът дінсълъ. A kъі ремъне атънчі пропrietatea provizieі? A trasъlъi? ničí de къm; kъčí ellъ o дине pentru altъlъ. Ремъне a portorъlъi, а ачеллzia кърzia i се va da îndатъ че va ајъnge skadenда. Ellъ dar are знъ drentъ еskлъsivъ аспра еі, în ачестъ kazъ, ми чеі-l-аді kreditori нъ potъ veni sъ konkъreze kъ дінсълъ аспра ачестеі valorі, аспра къria, дъне къm ам zisъ, тръгъtorъlъ нъ маі are ničí знъ drentъ.

Sъ презнпъnemъ акъm къ trasъlъ a къзстъ în falimentъ маі nainte de skadenда polideі. Provizia katъ sъ fie нъмаі a portorъlъi, orі are sъ se împarдъ între tođi kreditoriі falitъlъi? Ачи iar katъ sъ distingemъ: dakъ provizia konstъ într'o съмъ sađ orі че altъ valoare kare s'a trimesъ înadinsъ de къtre тръгъtorъ pentru plata polideі, trasъlъ нъ este de кът знъ depositаръ în привнда ачестеі valorі; къзъnd în falimentъ, kreditoriі нъ potъ avea ničí знъ drentъ аспра знъі lъkръ че нъ era allъ debitorъlъi lorъ; prin зrmare portorъlъ va lъa singъrъ provizia, фъръ а сѣferi ničí o altъ konkъringдъ. — Daka însъ provizia este o kрандъ че тръгъtorъlъ avea аспра trasъlъi, ачeastъ kрандъ се конфъndъ kъ чelle-l-alte alle fa-

litslxi; portorxl̄ va avea mi ell̄ n̄maĩ o parte proporționat̄ în masa aktivxl̄i.

Пънъ ачи не-ам̄ окъпат̄ н̄маĩ de poliца tras̄ în sokoteala tr̄ḡtorxl̄i. Îns̄ ̄ntim k̄ ачеста poate trage o poliц̄ d̄ne ordinea altzia, în sokoteala altzia. S̄ esamin̄m̄ dar kari s̄nt obligadiеle tr̄ḡtorxl̄i mi d̄t̄torxl̄i de ordine.

Art. 111 zice k̄, k̄nd poliца va fi tras̄ din ordinea altzia, provizia kat̄ s̄ se fakt̄ de d̄t̄torxl̄ de ordine. K̄ toate astea, adaoḡ legea, tr̄ḡtorxt̄ n̄ înчeteaz̄ de a fi îns̄m̄ obligat̄. Аша, de mi în prinчип̄ ordonatorxl̄ kat̄ s̄ fakt̄ provizia, tr̄ḡtorxl̄ kontin̄z̄ a avea mi ell̄ ачеш̄ obligadiеne.

Ne întreb̄m̄ îns̄ k̄tre чине tr̄ḡtorxl̄ în kont̄ este obligat̄ de a face provizia? În alte k̄vinte, în kaz̄ k̄nd poliца n̄ se va pl̄ti, din kassa linsei proviziei, giranц̄i sā portorxl̄ ā drentxl̄ s̄ z̄meze ne tr̄ḡtor̄ în kont̄? sā din kontra, k̄nd poliца s'a pl̄tit̄ f̄r̄ provizie, trasxl̄ va avea drentxl̄ s̄ z̄meze ne tr̄ḡtorxl̄ în kont̄?

K̄t desne giranц̄i mi portor̄ n'ar fi niç̄i o îndoeal̄. Ачестia în aдеver̄ n̄ k̄nosk̄ direkt̄ de k̄t ne tr̄ḡtorxl̄ în kont̄. Ell̄ e responsabil̄ k̄tre d̄m̄m̄ desne nenlata poliц̄ei. Giranц̄i mi portorxl̄ ā vezst̄ în tr̄ḡtorxl̄ în kont̄ z̄n̄ komisionar̄, mi ̄ntim k̄ komisionarxl̄ se obliḡ personal̄ k̄tre ачeia k̄ kare kontrakteaz̄. Prin z̄mare eĩ ā p̄s̄ temeī ne solvabilitatea tr̄ḡtorxl̄i iar n̄ ne ачеа a ordonatorxl̄i. În kaz̄ de lins̄ de provizie, se vor adresa k̄tre d̄nsxl̄. Pot̄ îns̄ z̄ma mi ne ordonator̄; dar fiind-k̄ ачезta n̄ a fost

direktă obligată către dîmni, ei vor avea în contra-
lă numai o akțiune indirectă, vor eseruita adikă
drentările trăgătorului în kontă.

Către despre trasă, este logikă de a se zice că
mi ellă are drentă de a urma pe trăgătorul în
kontă?

Dar acesă trăgător n'a kontraktată către trasă
nici o obligatiune. În mivindă lui, ellă a fost un
simplu mandatară allă ordonatorului. Când trasă
a akcentată poliă, ellă a avută în vedere nu pe tră-
gătorul în kontă, ci pe ordonatoră kare era obligată
a-i transmite provizia. Prin urmare ellă ar trebui să
nu poată cere provizia de la trăgător, când ordona-
torul nu a făcut-o, nici a-lă urma pentru ori-ce
altă despregbire.

Că toate astea, dăne termenii art. 111, trăgătorul
în kontă este obligată către totă, prin urmare
mi către trasă; kăci legea nu face nici o distink-
tiune; ea zice simplu că trăgătorul kontă mi
ellă a fi obligată. Trasă poate invoka acesă re-
dakțiune mi sursine că trăgătorul în kontă este
obligată mi către sine; are dar drentă de a-lă urma.
Totă așa era mi redakțiunea legei franțeze înainte
de 1817. În acesă ană o lege, spre a face să
încheteze acesă nekșviindă, adrogă dăne frasa că:
„trăgătorul kontă a fi obligată“ vorbele: „către
girantă mi portoră numai.“ Ori-ce diffikăltate atănu
închete; trăgătorul în kontă nu era obligată către
trasă. Căi-ce tradăseră legea romăne o komiară ne-
gremită dăne o edițiune anterioară anului 1817, un-
de nu se află vorbele de kare vorbirămă. Acesa
însă este de mirare; kăci materia falimenteloră fă

tradusъ kъ modifikъrile че се фъкъръ la Franсesi în 1838; kъm dar testъlъ nostrъ fъ koniatъ дъне o ediциe înainte de 1817?

§. 3. *Despre acceptare.*

Aкцентarea este angagiarea че ia trasъlъ, printr'o deklaracie înskrisъ în poliцъ, de a o плъti la timpъlъ ши lokъlъ skadenцei.

Kънд trъгъtorъlъ a sъbskrisъ o poliцъ, ellъ s'a obligatъ ka нъ нъмай ачеастъ poliцъ съ fie плътитъ, ба інкъ съ fie ши акцентатъ.

În principъ portorъlъ este liberъ de a чere саъ нъ акцентarea. Ачеста este знъ drentъ fakъltativъ pentръ дънсъlъ. Daka va voi, ellъ poate presinta poliца нъмай în momentъlъ kънд va чere плата еi. Este însъ de interestъlъ сеъ de a o фаче съ se акцентеze; къчi printr'ачеаста trasъlъ se obligъ personalъ de a плъti poliца; чееа че e o маi mare гаранцие pentръ portorъ.

Dar къте o датъ акцентarea poliцei devine obligatoare pentръ portorъ. Ачеста are lokъ kънд trъгъtorъlъ a obligatъ formalъ ne beneficiаръ ka съ presinte poliца спре a се акцента. Аша, кънд valoarele proviziei даъ lokъ la oare-kari kontestacii între trasъ ши trъгъtorъ, ачеста voemte a шtie daka trasъlъ акцентеазъ poliца, pentръ ka съ-ши ia alte месъri la timpъ. În asemenea kazъ portorъlъ не чертънд акцентarea în sorokъlъ kъvenitъ va fi responsabilъ de pagъбъ.

Assemenea kънд skadenца poliцei va fi дъне атъtea zile саъ лъни de la presintarea еi, portorъlъ

katъ sъ чeаръ акчeнтaрeа eй саџ чeллџ пeдџнџ katъ sъ o пpeсinte, ѓнтр'џнџ терменџ лимитатџ пe кaрe ѓлџ vom vedea maй тeрзиџ; кeчџ атeнчџ пeнктeлџ денe-карe аллџ skadenгeй este kiar zioa пpeсinteрџ. Altfelџ, daka портoрeлџ нe va fi obligatџ a пpeсinta пo-лигa ѓнтр'џнџ терменџ лимитатџ, ellџ ar пeтea sъ o пpe-сinte дeпe maй мeлџдџ aнџ; чeea чe ar fi пeриклoсџ пeнтрe тeргeтoрџ кaрe шџ-ar лeса пpoвизия пeа мeлтџ тџмпџ ѓн мeнилe тpaсeлџ кaрe ar пeтea кeдea ѓн fa-лџментџ.

Afarъ de aчeстe рeстрикџиoнџ портoрeлџ este liberџ de a чeрe oрџ-кeнд va voi акчeнтaрeа пoлигeй. Se ѓнгeлeгe ѓнсъ кe o datъ чe zioa skadenгeй a aжeнсџ, drenteлџ de a чeрe акчeнтaрeа se кoнфeндe атeнчџ кe чeрeрeа пeдџнџ. Assemenea este шџ кeнд пoлигa este sъ se пeтeaskъ a vista; ѓндатъ чe пoлигa se пpeсinte katъ sъ se шџ пeтeaskъ.

Портoрeлџ poate sъ чeаръ акчeнтaрeа ellџ ѓнсџнџ, саџ пpџн o altъ пeрsoанъ ѓнсeрчџнатъ de дџнсeлџ. ѓн oрџ-чe казџ ѓнсъ пpeсinteрeа пoлигeй katъ sъ se fa-къ la domicilieлџ тpaсeлџ, kiar кeнд пoлигa are sъ se пeтeaskъ ѓн altъ пaртe.

Кeт дeспpe тpaсџ, ellџ este liberџ de a акчeнтa саџ нe пoлигa. Пpџн акчeнтaрeа eй ellџ se obligъ пeрsoналџ, шџ нимeнe нe-лџ poate sili a кoнтракта a-чeastъ obligare. Кe toate astea, daka тpaсeлџ, maй nainte de кpeрeа пoлигeй, s'a angagiатџ кeтpe тeр-гeтoрџ de a-џ акчeнтa пoлигa чe aчeстa va тpaгe ass-пeр-џ, атeнчџ ellџ нe poate рефeса акчeнтaрeа фeръ a se eспeнe a пeтџ oрџ-чe пaгeбъ va кaсса пpџн a-чeстџ рефeсџ.

Dar тџмпeлџ ѓн кaрe тpaсeлџ тpeбe sъ deklare

daka akçenteazъ saх нх полица, нх este nemъrginitъ (art. 121). Legea deklаръ къ trasълъ treбxe съ o акçenteze îndатъ la presintarea eй, saщ чellъ мълтъ дъне 24 ore katъ съ deklаре daka o акçenteazъ saщ нх. Alt-felъ este esпъсш a плъти portорълъи ои-че pagъbe ши intereste.

Съ essaminъмъ акъм formalitъдile че се черъ pentръ акçentare.

Акçentarea treбxe съ fie înskrisъ, ши kiar ne titъ (art. 118), Aчeastъ formalitate resълтъ din o alta mençionatъ de lege, къ адикъ акçentarea treбxe съ съ fie съbskrisъ. Пин зъmare o акçentare къратъ verbalъ нх poate fi valabilъ.

Totъ înskrisълъ konstъ în aчeastъ vorбъ акçentatъ, kare се пъне înaintea съbskriereй trasълъи. Dar aчeastъ vorбъ нх este sakramentalъ; trasълъ се poate servi къ ои-kare alta kare-й este екъivalentъ, s. e. poate зиче voiъ плъти, ect. În destълъ ka voingа лъи de a акçenta съ fie къратъ manifestatъ.

Trasълъ kare акçenteazъ este obligatъ ka съ dateze акçentarea лъи? De va fi o полицъ че are a се плъти într'o zi фиксъ, saщ la атъtea zille дъне data eй, се încelege къ data акçентъриî este de prisosъ, de oare-че ea нх serveште la nimikъ pentръ skadenца полидей. Кънд însъ полица va fi a се плъти атъtea zille дъне presintarea sa, атъчй data акçентъриî e neçesarъ, fiind-къ serveште de пънтъ de plekare skadenцей. Legea însъ адаогъ къ aчeastъ datъ linsind, пънтълъ de plekare allъ skadenцей, va fi kiar data полидей.

Полица, штим, къ се poate плъти într'ънъ lokъ differitъ de aчella знде lokъeште trasълъ.

În acestă kază ea se nămește poliđu la domiciliu. Daka poliđu nă arată de kăt lokălă xndă are să se plăteaskă, s. e. Платити, iar nă mi domiciliălă persoanei че are să plăteaskă, legea voeste ka trasălă în akçentarea sa să arate acestă domiciliu. Alt-felă portorălă poate prea bine refusa akçentarea kare nă va kăprinde ačeastă aretare (art. 119).

Akçentarea trebxe să se faktă simpu, iar nă săb kondiționne (art. 120). Portorălă poate dar să refuse akçentarea kare ar face să atărne esekstarea poliđei de o kondiționne saă de ajsngerea xndă evenimentă. Assemenea ar fi kănd min akçentare s'ar skimba termenălă poliđei, saă modălă, ori lokălă plăđu.

Am fi dar porniđi de a zice kă portorălă nă poate miimi o akçentare pentră o sămă mai mikă de kăt ačeaa aretată în poliđu. Kă toate astea legea obligă ne portoră de a miimi o akçentare pentră o sămă inferioară cellei din poliđu. Kăt pentră cea-l-altă parte a sămei, че a remasă neakçentată, portorălă are drentălă să proteste. Kă ačeasta nă i se adăche niči o pagăbă; kăçi, min protestă, ellă dobîndemte o asigărare de la tăgătoră mi giranđu, kă restălă poliđei i se va plăti la skadenđu.

Să vedem akăm kare este efektălă akçentării.

Prin akçentare trasălă a deveniță debitoră portorălă (art. 117). Pănu ači ellă nă era obligată kătre portoră: či nămai giranđu mi tăgătorălă. O dată че poliđu s'a akçentată ellă mai are drentă debitoră direktă mi ne trasă. De ačeaa zice legea kă çellă че akçentează poliđu se obligă a o plăti. Tăgătorălă mi giranđu s'aă liberată de obligaciă loră de a face să se akçenteze poliđu; remănă akăm obliganđu

adikъ garanți despre plata ei. Portorșlș nș va pștea avea rekșrsș în kontra lorș de kșt nșmai dșne че s'a adresatș la trasș m̄i a konstatatș refșzșlș lși prin împlinirea șnor formalitșđi че vom vedea.

Akçentarea o datș fșkștș este irevokabilș. Portorșlș nș mai poate libera pe trasș de obligaçișnea че ellș a kontraktatș prin akçentare; kșçi kș açeasta ar face șb se renaskș obligaçișnile girançilorș m̄i trșgștorșlși de a face șb se akçenteze poliça; açeaa че nș se poate; de oare-çe açeastș obligaçișne s'a stinsș. Trasslș, din partea sa, nș-m̄i mai poate revoka akçentarea, kiar kșnd înaintea akçentșrii m̄i fșrș știrea sa, trșgștorșlș ar fi kșzștș în falimentș. În açestș kazș, știm, kș trasșlș poate sșfferi, fiind kș provizia poate kș înkș nș i s'a trimesș; lși însș katș șb i se împște negligença sa, kș a akçentatș poliça mai nainte de a esamina bine posiçișnea în kare se aflș trșgștorșlș.

S'a întreatș din че momentș akçentarea înçepe a fi irevokabilș. Îndatș че trasșlș a sșbskrișș poliça, este absolutș legatș? nș-m̄i mai poate trage açeaa sșbskriere? nș ar pștea-o rade ori șterge? Akçtorii sșnt de akord de a zice kș pșnș че poliça nș s'a datș înkș în mșna portorșlși, trasslș este liberș de a-m̄i revoka sșbskrierea. Pșnș açi nș a pștștș fi obligaçie, kșçi portorșlș înkș nș kșnoaște voinçaa trasșlși, m̄i știm kș o obligaçișne se naște din konkșrsșlș a doze voinçe. Dar açestș konkșrsș nș esistș de kșt în momentșlș kșnd trasșlș dș poliça sșbskrișș portorșlși. Din açestș momentș nșmai akçentarea devine irevokabilș.

Șnș altș efektș allș akçentșrii este, dșne kșm

am zisǝ, kǝ trassǝlǝ nǝ mai poate fi silitǝ a întoarce trǝgǝtorǝlǝi provizia ce ellǝ a mǝimitǝ pentrǝ plata poliǝei; kǝcǝi, prin akǝentare ellǝ s'a obligatǝ personalǝ, mi trebǝe sǝ conserve provizia prin kare iǝi va eseksta obligarea de a plǝti poliǝa.

Sǝ esaminǝmǝ konsekvǝnǝele refǝsǝlǝi de a akǝenta poliǝa (art. 114, 115, 116).

Trǝgǝtorǝlǝ mi giranǝii sǝnt giranǝi nǝ nǝmai pentrǝ plata poliǝei la timpǝ, dar mi pentrǝ a ei akǝentare. Daka trassǝlǝ refǝsǝ de a akǝenta poliǝa, portorǝlǝ poate konstata aǝestǝ refǝsǝ printr'ǝnǝ aktǝ nǝmitǝ protestǝ, despre kare vom vorbi mai la valle. Aǝestǝ aktǝ se dǝ în kǝnoutinǝa giranǝilorǝ saǝ trǝgǝtorǝlǝi, mi fie-kare va fi datorǝ atǝncǝi ne seama sa, a da o altǝ asigǝrare portorǝlǝi; aǝeastǝ asigǝrare konstǝ saǝ întrǝ a-i da o giranǝie despre plata poliǝei la timpǝ, saǝ a-i plǝti îndatǝ valoarea ei împreǝnǝ kǝ alte keltǝelǝ alle protestǝlǝi. Legea zice kǝ fie-kare va fi datorǝ ne seama sa. Kǝ aǝeastǝ ea îndelege ordinea diferitelorǝ rekǝrsǝii asǝpra sǝbskriitorilorǝ poliǝei: aǝa portorǝlǝ va ǝrna pe ǝellǝ din ǝrma girantǝ spre a-i da asigǝrarea ǝerǝtǝ; aǝesta va ǝrna pe girantǝlǝ ǝe îlǝ pǝcedea-zǝ, mi aǝa mai în kolo pǝnǝ ajǝnge la trǝgǝtorǝ. Portorǝlǝ însǝ este liberǝ de a se adresa la ori-kare din giranǝi va voi, saǝ nǝmai la trǝgǝtorǝ. Lǝtǝndǝ însǝ giranǝia de la ǝnǝlǝ, ellǝ nǝ mai are drentǝlǝ de a mai ǝere mi de la ǝei-l-aldǝi; kǝcǝi printr'aǝeastǝ giranǝie, ǝei-l-aldǝi sǝbskriiǝ s'aǝ liberatǝ în pǝvinǝa portorǝlǝi.

Girantǝlǝ ǝe s'a datǝ de kǝtre giranǝi saǝ trǝgǝtorǝ va fi împreǝnǝ respǝnsabilǝ, adikǝ respǝnsa-

bilș solidarș, nșmaĩ pentrș aచellș sșbskriitorș ne kare ellș l'a garantatș.

§. 4. *Pentru acceptarea prin mijlocire.*

Akçentarea prin mijlocire este deklaracija ce se face de kãtre șnș allș treilea kã ellș va plãti poliđa ce trasșlș refșsș de a o akçenta. Știm în adeverș kã trasșlș, din diferite motive, poate sș refșse akçentarea șnei poliđe. Din acestș refșsș se naște pentrș portorș drentșlș de a protesta mi de a șrna pe giranđi saș trșgștorș. Șnre a evita aचेște șrnșrĩ, kare totđ'asna sșnt nenlșkște, o altș persoanș kare are înkredere în solvabilitatea trșgștorșlșĩ, saș în șnșlș din giranđi, se obligș însșșĩ, de a o plãti, daka trasșlș va refșsa plata la timș.

Dar fiind-kã aचेastș mijlocire are de skonș a evita konsekșnșele refșsșlșĩ de a akçenta, katș maĩ întĩiș ka aचेștș refșsș sș fie konstatatș legalș prin aktșlș de protestș. Așa akçentarea prin mijlocire nș se poate face de kãt đșne aktșlș de protestș. Aचेastș akçentare se menđioneazș în aktșlș de protestș mi sș sșbskrie de mijlocitorș (art.122).

Prin allș treilea obrazș, legea înđelege o persoanș kare nș figșreazș deja în poliđș ka sșbskriitorș. Așa trșgștorșlș saș giranđi nș potș akçenta prin mijlocire; kãçĩ eĩ sșnt deja angagiadĩ în poliđș sșb șnș altș titș.

Kãt desmre trasș poate ellș sș akçenteze poliđa ka mijlocitorș? Lșkrșlș s'ar pșrea anormalș. Daka trasșlș nș a voitș a akçenta poliđa ka trasș, pentrș ce totș ellș sș vinș a o akçenta ka mijlocitorș?

Dar aचेastъ mizlocire poate sъ-ї fie prea folositoare. În aдеverș, daka trasълъ akчenta poliđa în kalitatea sa, ellș o akчenta atънчї pentrъ тrъгъtorș. Dar poate къ нъ o poate face, fiind-къ n'a priimitș provizia, saș din ori-че altъ казсъ. Se poate însъ ka trasълъ sъ айбъ inkredere în знș altș sъbskriutorș allș poliđeї, într'знș girantș; poate kiar ellș are în мъна lși niște sъme че sъnt alle girantълși. Akчентеазъ atънчї, ka mizlocitorș, pentrъ ачестș girantș.— Dar fi-va în ачестș казș trebъиндъ de знș protestș kare sъ пречадъ akчентarea? Ачестș protestș poate саș нъ sъ esiste фъръ ничї знș inkonvenientș; ellș нъ маї e o kondiđiъne indispensabilъ a akчентъриї; къчї daka trasълъ skrie ne titлъ къ akчентеазъ prin mizlocire pentrъ къtare girantș, este des-тълș de konstatatș къ a рефъsatș a akчenta ka trasъл.

Akчентarea prin mizlocire se poate da pentrъ ori-че persoanъ kare este responsabilъ de plata poliđeї, adikъ pentrъ тrъгъtorș saș girandї. Ea treбе sъ fie skrisъ în aktълș de protestș ши sъbskrisъ de къtre mizlocitorș, pentrъ ka нъ маї тързиș sъ тrъгъ-дъeaskъ akчентarea lși.

Mizlocitorълș katъ sъ анънде кът маї în grab ne ачella pentrъ kare a akчентatș, mizlocirea sa, pentrъ ka ачesta sъ-ши шtie а-ши lъa mesъrile selle (art.123). Аша, daka e vorba de тrъгъtorș, ellș katъ sъ шtie a нъ маї trimete provizia. Alt-felș mizlocitorълș se espъne a пълти ori-че pagъбъ ar resълta din negli-genđa sa de a анънда ne ачelle pentrъ kare a akчентatș. Legea însъ нъ aratъ ничї знș termenș кънд mizlocitorълș sъ факъ ачестș анъндș. Ea zиче căt маї în grabъ; adikъ la timpș favorabilș.

Effektele akcentării prin mizlocire nu sânt totuș așellea alle akcentării fărkte de trasuș (art. 124). Am vezuștă în adeveruș kă trasușlă akcentănd poliđa, trăgătorușlă prekușm mi giranđui sânt liberađui de obligăđișnea loruș de a face să se prăimeaskă akcentarea. Nu este totuș așua kănd e vorba de o akcentare prin mizlocire. Legea zice kă portorușlă înși konservă înkă drentășrile selle așupra trăgătorușlăi mi giranđuiloruș, adikuș îi poate șirma, dăne kușm am vezuștă în art. 116, șure ale țere o garanđuie saș plata poliđei. Așeasta provine din kașuș kă portorușlă nu kănoaște pe mizlocitoruș, nu are înkredere în solvabilitatea luș. Pentruș țe ellă așnuči ar fi linsituș de drentășlă de a șirma pe ței țe se obligăse a face să se prăimeaskă poliđa de kătre trasuș? Dar dakuș portorușlă a kănoșkătuș pe mizlocitoruș, dakuș akcentarea s'a fărktă kă știrea mi konsimimentășlă seș, este kă a avuștă înkredere în solvabilitatea luș, este, în alte kăvinte, kă s'a măđușmităș pe garanđuia țe-ș preșinta așeștă mizlocitoruș. În așeștă kașuș, kredem, ellă nu mai are drentășlă de a țere altă garanđuie de la trăgătoruș saș giranđui; kăčuș așeștia îi potăș oșprăne așeșea pe kare ellă s'a măđușmităș. Așemenea kănd kiar trasușlă a akcentatăș prin mizlocire, portorușlă nu are drentășlă a țere altă garanđuie; kăčuș kătre dănușlă se afă obligatăș trasușlă; mi prea nuđuinăș ilă interesează dakuș ellă a akcentatăș pentruș kătare saș kătare din șăbskriitorăi.

§. 5. *Despre scadența poliței.*

Prin skăđinđua șnei poliđe se înțelege epoka kănd are să se fakă plata ei. (art. 125, 126, 127, 128.)

Ачеастъ епоктъ poate сѣ varieze. Аша, полиџа poate сѣ fie trasъ a se plъti a vista, адикъ ѿдатъ че се va presinta.

Полиџа се маѿ poate plъti дъне зна саѣ маѿ мълте zile, оѿ дъне зна саѣ маѿ мълте лъни de la presintarea еѿ. Їн ачест каз skadenџа ѿчепе din zioa dateѿ акчептѣриѿ, саѣ din zioa protestълѿ de акчептаре. Дакa va fi fostъ акчептаре, ѿнсѣ фѣрѣ datъ, атънчѿ, дъне кѣм am vezъtъ ѿн art. 118, skadenџа ѿчепе din zioa dateѿ полиџеѿ. Кънд termenълѣ se kalkъleazъ кѣ лънеle, skadenџа kade ѿн zioa korespondentъ a пѣнтълѿ de plekare. Аша o полиџъ are drentъ termenъ doxe лъни de la data акчептѣриѿ. Акчептареa се face la 20 Ianъarie; skadenџа sa va fi la 20 Marte. Dar dakа лъна skadenџеѿ нѣ are zioa korespondentъ лънеѿ кънд се dateazъ, s. e. се dateazъ ѿнtr'a 31 zi a лънеѿ, ѿи skadenџа vine ѿнtr'o лънъ че are нѣмаѿ 30 de zile? Їнtr'ачестъ казъ katъ сѣ се факъ есчепџисне, полиџа се va plъti la 30. Ачестea vom vedea кѣ аѣ importantъ din каssa protestълѿ de nenlatъ че katъ сѣ се факъ a doxa zi дъне skadenџъ. Este dar important a се ѿtie sigъръ zioa skadenџеѿ.

Skadenџа полиџеѿ poate fi дъне зна саѣ маѿ мълте zile, оѿ лъни de la data sa. Се маѿ poate ѿнкъ ka o полиџъ сѣ се plъteaskъ ѿн кѣtare zi determinatъ, саѣ ѿн кѣрсълѣ знаѿ бѿлчѿш. Їн ачест din зѣртъ казъ skadenџа полиџеѿ este ѿн аjsнълѣ спargereѿ бѣлчѿш, саѣ kiar ѿн zioa de бѿлчѿш, dakа ellъ џине нѣмаѿ o zi.

Дакa skadenџа полиџеѿ kade ѿнtr'o zi de Dъmnikъ саѣ de serbъtoare mare, ea се va plъti ѿн аjs-

nașă a cellei zile (art. 129). Această nu poate vîrta pe portorș, fiind-că vom vedea că protestul se face a doua zi după serbtoare.

Legea adaugă că ori-ce alte prelungiri de sorokș, legișite saș obișnute pînă acum pentru plata polițelorș, sînt desființate (art. 130). Așa, sorokș de trei zile ce se da de kondika lui Karagea (art. 3 cap. 9, part. 3), în kazș când polița nu se va plăti la timpș, se află desființatș. Remîne dar ca o poliță nepătită la scadență, să se protesteze a doua zi, fără să mai poată interveni vre unș altș termenș.

§. 6. *Despre giru.*

Prin girș se înțelege acea declarație scrisă în dosulș unei polițe, prin care portorșul transmite proprietatea ei la o altă persoană (art. 131). Căuș ce a transmisș polița ia numele de girantș; noșulș proprietarș devine portorș. Sîre a fi girantș kată mai întii să fi fostș portorș, adică să fi posedatș polița. Klasa la ordine care am zisș că trebse să se afle în poliță, după portorșulș a ceastă fакsitate de a-i transmite proprietatea. A ceastă klasă kată să se afle și în formăla girșulș, pentru că cirkularea ei să poată fi posibilă.

Am zisș că prin girș proprietatea poliței se transmite. Toate dreptățile ce girantșulș avea asupra țrugătorșulș s'aș transmisș noșulș portorș. Dar girantșulș remîne și ellș obligatș către noșulș portorș; ellș este garantș despre plata poliței la timpșulș și lokșulș otbrițș. Prin șrmare portorșulș, când nu se va plăti de către trasș, va avea o akciune nu nu-

mai în kontra tręgъtorъlăi, чи ми în kontra girantъlăi. Амъndoї sъnt respъnsabili desne plata poliđei.

Daka ачестъ allъ doilea portorъ a transmisъ ми ellъ prin girъ drentъrile selle знеї a treea persoанъ, ачеста devine portorъ, ми чellъ-l-altъ a kontraktatъ къtre dъnsa obligaciъnile знъї girantъ. Prin зmare allъ treilea portorъ va avea o акциъне, în kazъ de nenlatъ, нъ нъмаї în kontra girantъlăi сеъ, чи ми în kontra чellъї d'allъ doilea girantъ, ми în kontra tręгъtorъlăi. Аша се зрмеазъ ми къ чelle-l-alte girънї че ар май veni.

De ачї vedem че posiđiъне азъ girанциї знї къtre алгїї. Întъisлъ girantъ este garantъ desne plata poliđei къtre allъ doilea, ми къtre чеї че vor зрма дъне dъnsълъ; allъ doilea girant este garant къtre allъ treilea, însъ este ми ellъ garantatъ de allъ doilea, ми аша май în kolo, în кът fie-kare girantъ este garantълъ чellorъ че vinъ дъне sine ми este garantatъ de чеї че sъnt înaintea лăї, дъне ordinea kronologикъ.

Dar pentръ ka ачесте effekte съ се prodъкъtre бзе ka girълъ съ fie фъктъ regъlatъ, адикъ дъне kondiđiъnile черъте de lege (art. 132). Ачесте kondiđiънї sъnt: 1° къ girълъ съ fie datat, съ arate адикъ lokълъ, zioa, лъна, аналъ кънд s'a фъктъ; 2° съ arate предълъ саъ съма че s'a datъ de къtre noxlъ portorъ снре a пїими poliđa; 3° съ къprinзъ нъмеle ачеллїа într'a къръїа ordinъ s'a trekътъ, адикъ a noxlъї portorъ. Пе лънгъ ачесте kondiđiънї esmimate de lege, май treбze ka girълъ съ fie съbskrisъ de girantъ.

Аша, Primus beneficiарълъ voidъ съ transmitъ poliđa лăї Secundus va skrie în dossълъ eї: „Пътеште

în ordinea lui Secundus, valoare primită în bani, în kontă, ect. — Вскр. 18 fev. 1857; съскрис Primus.“

Data se cere pentru ca, în caz de faliment, să se poată mie dăca girantului a transmis polița dăne faliment; în acest caz girul ar fi nul, căci s'a făcut în frauda creditorilor falitului. Cât despre velle-l-alte condiții, ele se cer în gir, tot pentru căvintele pentru cari se cereaș în poliță — Dăca se va pune la gir o zi alta de cât aceea în care s'a scris, călibilul va fi pedensit ca și plastograt (art. 134). Dar nici o crimă nu poate exista fără intenție de a o comite. Dacă dar s'a pus o altă dată din eroare, săș neștiind, pedeapsa legei nu poate să se aplice. Această mesură s'a prescris de lege ca săkonș de a evita antidatele prin care se pot face atâtea fraude.

Nu este necesar ca aceste enunțieri să fie scrise kiar de mâna girantului; este destul ca ellă să fi scrisă. Enunțierile pot fi scrise mi de o altă persoană.

Cât despre locul girului asemenea nu este indispensabil să fie în dosul poliței; poate fi în dosă săș în poliță, fără nici unș inconvenient. Îndestul să fie scrisă kiar în poliță.

Asemenea nu este necesar ca girul să fie făcut dintr'unș loc în altul, adică să se fact în ordinea unei persoane ce nu se află în locul unde are să se plătească polița. Din kontra girul poate să se dea tot în locul unde are să se fact plata; căci ellă nu este altă de cât o simplă negociare, o konsekvință a klasei la ordine ce se află în poliță.

Sъ vedemъ akъm kînd o poliцъ se poate negocia, kînd adikъ, se poate transmite mingirъ.

O poliцъ se poate transmite îndatъ че s'a sьskrisъ, înainte saъ dъne akъentarea eî.

Se poate însъ transmite o datъ че epoka skadenцii a trekъtъ? Kestiъnea e kontroversatъ. У-, niî astori kredъ kъ o datъ че skadenца a trekъtъ, poliца, remъindъ o simplъ kreандъ, нъ se mai poate transferi min girъ. Alцii, kъ kari ne зnimъ mi noi, sьsъinъ kъ transmiterea min girъ este valabilъ kiar dъne trecerea skadenцii. În adevъrъ, legea нъ se pronъндъ asъpra ачестъi пъnt; art. 131 нъ face niцi o distinkцiъne; ellъ zиче simplъ kъ proprietatea poliцiei se transmite min girъ, фъrъ sъ se преокъне de epoka transmiterei. Нъ este adevъratъ kъ dъne skadenцъ aktъlъ îmi mierde karakterъlъ sъъ de poliцъ, îndatъ че s'a фъkъtъ protestъlъ la timpъ; kъчi skonъlъ ачестъi protestъ este de a conserva aktъlъi karakterъlъ seъ de poliцъ, kiar dъne че a trekъtъ skadenца. Prea пъдiне legi din Еуропа а превъзъtъ ачестъ kazъ. În Portugalia mi Olanda se zиче kъratъ kъ girъlъ фъkъtъ dъne skadenцъ, нъ-ми mai are effektъlъ seъ komercialъ, чi devine знъ simplъ transportъ de o kreандъ ordinаръ. Legea anglъ нъmai zиче din kontra kъ girъlъ фъkъtъ dъne skadenцъ este valabilъ, ka mi înainte skadenцei, афаръ нъmai de poliцеле че sъnt mai în josъ de чинчi livre sterlinge. Къt despre legile че нъ zикъ nimikъ, прекъm este а noastrъ, kredem kъ elle нъ sъnt într'ънъ sensъ esklъsivъ. Аъ îndelesъ negremitъ kъ girъlъ se poate пъне la ori-че epokъ.

Пънъ ачи не амъ окъпатъ de girъlъ regъlatъ

Sъ vedem че се întîmplă kînd acest gir este nereglat, kînd adică nă este năsu dăne toate kondiționile cerute de art. 132. În acestă kază, zice legea, girul nă transmite proprietatea poliței, ci remăne ka o simplă prokură (art. 133). Аша proprietarul eі este girantul, iar nă portorul. Girantul kăzîndă în falimentă, kreditorii vor veni să împarădă valoarea poliței; kăci ea face parte din starea sa. Portorul este ună simplă prokuratoră, ună mandatară allă girantului. Prin zămare ellă are nămai drentul de a prîimi valoarea poliței, în nămele proprietarului eі, mi de a da kășitană de prîimire. Poate kiar să negocieze polița; remăne însă obligată a da sokoteala proprietarului, ka ori-че mandatară.

Sъ vedemă însă în че kază girul este nereglat. În kază, zice legea, kînd vor lipsi formalitățile din art. 132, adică kînd girul nă va fi datat, nă va areta valoarea prîimită saă nămele achiziția în a kărăi ordine s'a dată. Despre săbskrierea girantului nă se zice nimică. Se îndelege însă kă аceastă săbskriere lipsindă, girul nă poate avea niči ună felă de efektă, devine ună simplă projektă, kiar de ar fi чelle-l-alte enșnieri alle art. 132. Kіt despre чelle-l-alte enșnieri kăm potă elle lipsi? kăci шtim kă girul se poate face în albă, adică girantul săbskrie nămai în dossul poliței, lăsîndă lokă albă pentru ka portorul să adaoge formăla. Prin zămare girantul neavîndă okaziunea să greșească, kăm girul poate fi nereglat? Аceasta se poate întîmла în doze modări: a) kîndă o altă persoană a skrisă formăla girului d'asupra săbskrierei girantului, însă a skris'o inkomplektă: b) Kînd a fostă skrisă

de kiar girantxl̄ḡ într'xn̄ḡ mod̄ḡ nereglat̄ḡ. În a-
 cest̄ḡ din xrm̄ḡ kaz̄ḡ n̄ḡ este permis̄ḡ portorxl̄ḡi d'a
 ad̄oga k̄ḡ m̄ina sa en̄n̄ḡierile ȳe liusesk̄ḡ; k̄ḡȳi da-
 ka girantxl̄ḡ a n̄ss̄ḡ n̄xmaĩ k̄xtare, iar n̄ḡ miĩ k̄xtare
 en̄n̄ḡiare, este k̄ḡ a av̄xt̄ḡ poate în k̄xgetxl̄ḡ seḡ s̄ḡ
 n̄ḡ fak̄ḡ o adeverat̄ḡ transportare, ȳi s̄ḡ dea n̄xmaĩ o
 simpl̄ḡ prok̄xraḡie. Assemenea este k̄ḡnd kiar por-
 torxl̄ḡ a skris̄ḡ o form̄xl̄ḡ inkomplekt̄ḡ. Se pressu-
 pne at̄xn̄ȳi k̄ḡ ell̄ḡ n̄ḡ a l̄xat̄ḡ polida ka o promie-
 tate a sa, ȳi n̄xmaĩ ka mandatar̄ḡ all̄ḡ promietarxl̄ḡi
 ei, s̄ure a p̄riimi valoarea ei în n̄xmele l̄xi.

§. 7. *Despre solidaritate.*

Se zice k̄ḡ este solidãritate între mai m̄xl̄ḡi de-
 bitorĩ k̄ḡnd fie-kare este dator̄ḡ aȳellam̄i l̄xkr̄ḡ. Așa
 dator̄ia este n̄xmaĩ xna, k̄ḡ toate k̄ḡ s̄xnt mai m̄xl̄ḡi
 debitorĩ. Fie-kare din aȳestĩ debitorĩ este dator̄ḡ to-
 talxl̄ḡ dator̄iei, iar n̄ḡ parte dintr'ĩnsa. Se zice, în alte
 k̄xvinte, k̄ḡ este dator̄ḡ solidar̄ḡ. Daka ĩns̄ḡ xn̄xl̄ḡ a
 pl̄xtit̄ḡ, toȳi ȳei-l-ald̄i se afl̄ḡ liberãḡi k̄ḡtre kredi-
 tor̄ḡ; k̄ḡȳi, d̄xpe k̄xm am zis̄ḡ, krean̄ḡa este n̄xmaĩ
 xna. Aȳeast̄ḡ solidaritate este de xn̄ḡ mare folos̄ḡ
 pentrx kreditor̄ḡ; k̄ḡȳi ĩĩ ĩnlesnemte plata krean̄ḡei
 selle. Mai m̄xl̄ḡte persoane s̄xnt datoare aȳellam̄i l̄x-
 kr̄ḡ; kreditorxl̄ḡ va x̄rma pe ori-kare dintr'ĩnsele, mi
 fie-kare va fi datoare a pl̄xti totalxl̄ḡ dator̄iei.

Aȳeast̄ḡ solidaritate, în drentxl̄ḡ kom̄xn̄ḡ, are
 lok̄ḡ n̄xmaĩ at̄xn̄ȳi k̄ḡnd s'a st̄pn̄slat̄ḡ de p̄xrd̄i. Alt-
 fel̄ḡ, fiind mai m̄xl̄ḡi debitorĩ pentrx aȳellam̄i l̄xkr̄ḡ,
 fie-kare va fi dator̄ḡ n̄ḡ totalxl̄ḡ dator̄iei, ȳi o parte
 propoḡionat̄ḡ. K̄ḡnd ĩns̄ḡ este vorba de polide, so-

lidaritatea are lokș, fьrь ničї o învoealbь a пьрдїlorș. Legea zїche kь tođї aчeia kari aș sьbskrisș, aș akчentatș saș aș girat o poliць sьnt solidarї resрnsabili kьtre portorș desрre plata eї. (art. 135). Kь aчeasta se înlesнеnte foarte мьлтș чїркьлajїa знеї poliцe; kьчї kь kьт plata eї la skadenць va fi маї bine garantatь, kь atьт negotїarea sa se poate face маї lesne. Legea нь пьtea сь atїngь маї bine aчestș skouș de kьт pronьндьnd solidaritatea їntre tođї aчeia чe aș sьbskrisș o poliць.

Аша, orї-чїne va fi sьbskrisș o poliць ka тьргьторș, ka trasș saș ka girantș, va fi resрnsabilș solidarș kьtre portorș desрre plata eї. Portorьlș чe нь va fi пьтїтїș la тїмпș, se poate adresa la orї-kari din aчestia спре a чere valoarea poliцeї. Чellș чe va п акчентатș poliцa пїн mızlocїre, saș va fi datș avalș, este assemenea solidarș resрnsabilș desрre plata eї.

§. 8. *Despre avalї.*

Îн rьbrika sa legea adaogь „saș kezьшїa de plata poliцeї.“ Îн aдеverș avalьlș нь este altș de kьт o kazьїsne datь de o a treea persoань спре a asїгьra ne portorș de plata poliцeї (art. 136). Чellș чe пьне aчestș avalș, se ньнеnte дьтьторș de avalș saș garantьlș poliцeї. De мьlte orї тьргьторьlș, orї girantьlș saș akчentorьlș, нь aș destьlș kredit la portorș. Ачesta нь este sigьrș ньмаї ne solvabilitatea lorș. Чere atьнчї a i se da гаранцїa знеї a treea persoань, адїкь знș avalș.

Orї-чe persoань kapabilь de a kontrakta poate

sъ dea avală. În destărlă nămaї ka асeа persoанъ съ нъ fie deja obligatъ la plata poliсeї; къчї поза еї obligare n'ar adъoga nimikă la sigъранца portorăslї.

Avalărlă se poate da pentръ orї-сine este obligatъ la plata poliсeї, pentръ трѣгъторѣ, girantă saă akченторѣ.

Formalitatea avalărlї este simplъ (art. 137). Ellă se face їnскрисă saă їn poliсѣ, saă прїнтр'янă aktă separată. Legea face o есчепцїсне permїтѣнд ka avalărlă съ se dea pe aktă separată; къчї girărlă нъ se poate пѣне de кѣт kiar pe poliсѣ. Асeастѣ есчепцїсне s'а admisă pentръ ka съ menageze kredїtlă ачеллїа pentръ kare s'а dată avalărlă. De ar fi fostă skрисă kiar pe poliсѣ, s'ar fi vѣзstă de orї-сine кѣ жнărlă din obligaцї n'аă авstă destărlă kredїtlă, ми i s'а черxtă o гаранцїе. De оаре-сe avalărlă fiїнд pe жнă aktă separată, пѣблїсїтateа este мѣлтă маї restrѣнсѣ.

Avalărlă se дѣ skрїїндă pe poliсѣ дрептă avală, ми se адаогѣ съbsкрїереа ачеллїа kare-lă дѣ. Dar їn практикѣ avalărlă se дѣ ми прїн simplъ съbsкрїере, їn dosărlă poliсeї, фѣрѣ нїчї o altă менцїсне. Kredem кѣ асeастѣ formalitate este valabilъ, къчїнъ e de lokă kontraprie legeї. Къ toate аsteа жнă аsemenea avală s'ar пѣтеа konфѣнда къ жнă giră neregъlată. Tribъналеle vor апрецї, дъне diversele чїркѣмstаnge, daka a fostă жнă avală saă жнă giră. De va fi fostă жнă giră neregъlată, мїтїм кѣ, асeаста valeazъ ka o simplъ прокърѣ, прїн жрмаре нъ va авеа lokă нїчї responsabilitate solidarъ.

Avalărlă, din kontra, дъне кѣм зїсe legeа, are

drentș efektș a sșpnșne ne yellș ce l'a datș la o responsabilitate solidarș, ka mi çei-l-aldı çe vor fi sșbskrisș poliđa. Kș toate astea, adaogș legea, dș-tștorșlș de avalș este liberș de a modifika, kșm va voi, întinderea obligașionei selle. Prin șrmare ellș se poate învoi, printr'șnș kontraktș snețialș, kș responsabilitatea sa nș va fi solidarș, kș nș va fi sșpnșșșș jșridikșionei komerșiale, niči areșșirei ect.

În praktika komerșianșilorș nostri se konfșndș foarte mșltș avalșlș kș girșlș. Çe e mai mșltș, vorba de avalș niči nș e kșnoskștș. Prin girș, știm, se transpoartș poliđa; prin avalș se dș nșmai o simplș garanție. În praktikș, kiar kșnd nș e vorba de niči șnș transportș, mi kșnd o a trea persoanș intervine nșmai șnre a garanta plata poliđei la timnș, se zice kș și-a-pșșș girșlș seș, în lokș șș se zikș kș și-a datș avalșlș seș. Konfșșșnea a provenitșș probabilș din kășș kș atșt girantșlș kșt mi yellș çe dș avalșlș, șșnt, în prinșipș, solidariș respșnsabili kștre portorș desnre plata poliđei. Kș toate astea este o mare differingș între girș mi avalș, mi așeastș differingș poate adșçe de mșlte-orı mșlte difikșltșđı praktiçe. Așa, girantșlș a vșndștș poliđa portorșlși, de oare-çe dștștorșlș de avalș este șnș simplș garantș, ellș n'a kșmperatș, niči n'a vșndștș nimikș; girșlș nș se poate înskrie de kșt în poliđș, în vreme çe pentrș avalș legea face eșpenđșne mi zice kș se poate da mi printr'șnș aktș separatș. Girantșlș nș poate șș modifiçe obligașionele selle kștre portorș, de oare-çe dștștorșlș de avalș poate. Este dar foarte imșdentș de a se face

konfesiune între niște lăcrăși, kari potș avea niște konseksințe jșridice atșt de diferite.

§. 9. *Despre plata poliței.*

Obligațiunea ce s'a kontraktatș prin kontraktșlș de skimbș, se aflș stinsș prin plata poliței. Aceaștș platș katș sș se faktș îndatș ce va ajșnge skadența ei. Portorșlș are nș nșmaș drentșlș, dar kiar obligatiia de a cere plata în zioa skadenței (art. 156). Trasșlș nș are drentșlș de a cere sș se întșrie a- ceastș platș (art. 152). Jșdekștorii kiar nș potș sș prelungeskș termenșlș aretatș în polițș. Kșnd e vorba de alte kreanțe, ei potș prea bine a akorda șnș termenș de grație. Portorșlș nș poate fi silitș de a priimi plata niș kiar înaintea skadenței, (art. 141). Kșș la polițe legea a voitș ka plata sș se faktș kș cea maș mare ponkșalitate; nșmaș ama elle potș çirkșla kș repeziciune, și potș fonkșiona ka o monedș.

Plata kiar a poliței katș sș se faktș în moneda aretatș într'insa (art. 138). Știm kș o polițș nș poate avea drentș objektș de kșt o șșmș în bani, adikș nșmerariș. Prin șșmare, în ori-ce kazș, plata are sș se faktș în bani. Se poate însș ka polița sș fi șpeçifikatș natșra banilorș, sș fi zisș atșta șșmș în așrș, în galbeni, în șfanș ect.; atșnș, daka portorșlș o va pretinde, trasșlș katș sș-ș plșteaskș kiar în moneda aretatș a nșme în polițș. Kșnd natșra monedei nș se aratș, plata se face în moneda ordinarș, în așrș saș argintș, și dșne kșrsșlș ce va fi avșnd atșnș,

În princip, plata poliței katъ sъ fie întreagъ (art. 151). Kъ toate astea intîm kъ traslîș poate akçenta polița nșmaî pentrъ o parte din șmъ (art. 120). De açi șrmeazъ kъ ellș poate sъ plъteaskъ nșmaî astъ șmъ, adikъ șnș akontș din valoarea totalъ a poliței. Portorșlș intîm kъ are drentșlș sъ protesteze pentrъ restșlș șmeî. Kredem însъ kъ ellș e kiar obligatș de a priimi akontșlș çe i se dъ de kъtre trasș; kъçi legea zîçe kъ trъgъtorșlș mi girandîi remъnș respъnsabilî nșmaî pentrъ restșlș șmeî nenlъtite. Prin șrmare nș trebъe sъ fie lъsatș la voia portorșlșlș de a voi sъ priimeaskъ saș nș akontșlș; kъçi artikulșlș nostrъ ar fi fostș de prisosș, prekșm mi açella (art. 120) kare dъ trasșlșlș drentșlș de a akçenta polița nșmaî pentrъ o parte din șmъ. Portorșlș dar este obligatș de a priimi akontșlș çe i se dъ de trasș. Pentrъ restș va protesta, mi va șrma ne trъgъtorș mi girandîi.

Pentръ ka plata șneî poliçe sъ fie valabilъ, katъ sъ se faktъ în mъinele adeveratslșlș eî proprietarș. Daka ea fșsesе transmîș prin girș, nș girantșlș, çî noxlș portorș katъ sъ priimeaskъ plata; kъçi açesta este proprietarșlș poliçeî. Alt-felș traslș este respъnsabilș. Dar respъnsabilitatea diferente dъne kșm va fi plъtit polița înainte saș dъne skadença sa.

Daka se va plъti polița înainte skadençeî, traslș va fi respъnsabilș, zîçe legea, desmre neçinerea în seamъ a açelleî plъdî (art. 139). Açeasta va avea lok negreșit kъnd ellș a plъtit șneî persoane çe nș era proprietarșlș poliçeî. Sъ pressupșnem kъ polița fșsesе perdștъ saș fșratъ. Înainte skadençeî șnș dividș se presintъ kș dînsa șb nșmele portorșlșlș mi

chere plata. Trasylă nu poate fi liberată kătre adeveratsylă portoră. Acesta îi poate împăta graba sa de a plăti; daka ar fi amintată zioa skadenței, ellă ar fi făcută o opoziție trasylă de a nu plăti. Daka a plătită mai nainte, pagăba să privească pe dănsylă.

Kănd din kontra trasylă a plătită la skadență, fără să fie vre o opoziție din partea kăiva, legea zice kă ellă s'a liberată într'ună modă valabilă (art. 140). Dar dakă ellă ar fi plătită nu în măinile proprietarșilă, či în alle altei persoane străine, încă este liberată, afară daka nu i se poate împăta ceva erori grave. Așa, în principă, plata e valabilă; kăci s'a făcută în zioa skadenței, în epoca aretată de titlă. Daka a făcut'o în alte măini de kăt în alle proprietarșilă, ellă nu poate fi respunsabilă de kăt când va fi mi o proprie a sa eroare. Tribunalșilă atănui va apărăzi fanta. Așa să presăpunem kă trasylă kănoștea personală pe portorșilă; însă o altă persoană se presintă kă poliđa fără ka să fie niči ună giră în favoarea sa. Trasylă atănui trebăea să vază negreșită kă aci e o fraudă; prin zămare trebăea să refăse de a plăti. În acestă kază ellă e respunsabilă.

Știmă kă o poliđa se poate trage în mai multe esemplare. Kă aceasta amă vezăță kă se permite beneficiarșilă de a le negocia mai lesne, mi de a evita inkonvenientșilă ce ar rezulta din pierderea șnia. Știm asemenea kă fie-kare din esemplare kată să menționeze daka este întăi, allă doilea, ect.; kăci alt-felă trasylă ar fi esășă a plăti de doze săă mai multe ori aचेआमी poliđa; ceea ce i-ar da ună drentă de rekărsă în kontra trăgătorșilă negli-

tofolislă seș pentru ca să se prezinte ca dânsa la trasă. Formează dar o opoziție pentru ca trasă să refuze a plăti polița la ori-cine s'ar prezinta ca dânsa afară de sindică.

Nămăi aceste două cazuri sânt kind se poate face opoziție de a plăti polița. Ea în adevăr este destinată a circula ca ideală, a face serviciul monedei. Kind în prea multe cazuri s'ar putea face opoziție, circulația ei ar fi mult împedecată. Credem dar că afară din aste două cazuri în nici unul altă nu se mai poate face o opoziție. Articolul nostru este destul de explicit; el arată clar că opoziția nu se poate face de către în aceste două cazuri.

Să examinăm acum cum proprietarul unei polițe perdute poate recupera plata ei.

Să presupunem că o poliță a fost trasă în mai multe exemplare: proprietarul a pierdut unul din exemplare, însă mai are unul altă (art. 145). Dar în nici unul din exemplare nu fusese acceptat, el se poate prezinta ca unul altă doilea, să ală treilea spre a cere plata.

Dar dacă unul din exemplare fusese acceptat de trasă, atunci el e obligat personală către portor. Să presupunem însă că totuși această exemplară este pierdută, mi trasă și se prezintă unul altă doilea să ală treilea (art. 146). În cazul acesta el se poate ca dreptul refusa să plătească: căci nu vomte a remănea obligată către acela ce va fi având în mână polița acceptată. Proprietarul poliței perdute nu se poate să plătească pe prezintarea unul altă doilea să ală treilea exemplară

de kьtъ dъne o ordine a jъdekъtorъlxі mi dъndъ akчentorъlxі гаранѳіъ kъ-lъ va smijini în kazъ че va fi зmatъ de posesorъlxъ esemplarъlxі perдxtъ.

Daka vom pressипъne kъ poliца perдxtъ s'a trasъ nъmaі într'ъnъ singъrъ esemplarъ, legea dъ mizlokъ promietarъlxі eі de a-ші proкъra зnъ altъ esemplarъ, mi eakъ kъm (art. 149). Daka este vorba de întiіslъ beneficiarъ, daka adikъ poliца nъ va fi trekъtъ prin girъ, la зnъ altъlxъ, ачestъ beneficiarъ se adreseazъ d'adrentъlxъ la trъгъtorъ snre a-і чere зnъ noъ esemplarъ. Daka poliца a trekъtъ prin girъ la зna saъ maі mълte persoane, atъnчi portorъlxъ se va adresa la girantъlxъ seъ, pentръ kъ ачesta съ-lъ ajъte a-ші avea esemplarъlxъ; ачestъ girantъ se adreseazъ iar la girantъlxъ seъ, mi ama, din girantъ în girantъ, пъnъ va ajъnge la trъгъtorъ, kare va da esemplarъlxъ de kare este treбъиnъ. O datъ че portorъlxъ іші va kъпъta esemplarъlxъ, trasъlxъ іlъ va плъti фъръ niчi o kondiцiъne, daka poliца perдxtъ nъ fъsese akчentatъ.

Daka ачeastъ akчentare se фъкъse, atъnчi, преkъm am vezъtъ în art. de maі sъsъ, va fi treбъиnъ de ordinea tribъnalъlxі mi de гаранѳіъ.

Legea maі prevede іnkъ kazъlxъ kъnd portorъlxъ nъ poate presinta niчi зnъ esemplarъ, saъ pentръ kъ toate esemplarile s'aъ perдxtъ, saъ pentръ kъ nъ a avъtъ timпъ de a trage зnъ altъlxъ dъne modъlxъ че vezъrъm în art. precedinte (art. 147). În ачestъ kazъ poliца perдxtъ, fiъ akчentatъ saъ nъ, portorъlxъ nъ-ші va avea plata sa de kьtъ kъ зmъtoarele kondiцiъni: a) dovedindъ prin registrele selle, saъ prin alte dovezi daka nъ e komerчiantъ, kъ pro-

prietatea poliței perdute a fostă a lui; b) dobândindă în favoarea sa o decizie a tribunalului de comerț; c) dând o garanție. Toate acestea se cer pentru a asigura pe trasă că nu va fi esșă a plăți și a doza oarbă. Trebuie ca portorul să dovedească că a fostă proprietarul poliței perdute. O dată ce areastă dovada s'a făcută, tribunalul și va da decizia sa, care va servi portorului dreptă titlu în locul celui perdute. Câtă despre garanție vedem că legea o cere ată în cazul când polița perdute a fostă acceptată, câtă și în acela când n'a fostă acceptată; de și în cazurile de mai sus veșăm că ea se cere numai când trasă acceptase. Totă așa ar fi fostă mai bine să se zică și aci; căci când trasă nu se obligase prin acceptare, nu este esșă de a plăti a doza oarbă. Garanția dar și perde știlitatea sa.

Proprietarul unei poliți perdute se presintă la trasă spre a-i cere plata, împlinindă formalitățile ce veșăm; adică să presintă două allă doilea, allă treilea exemplar, avândă ordinea judecătorească și dândă garanție; să neavândă nici două exemplar și dovedindă și proprietatea prin alte dovezi preșăm veșăm. Dacă trasă nu voște a plăti, portorul are dreptă de a face aceea ce se numește două aktă de protestă, și care are mai așeleși forme ca aktă de protestă de care vom vorbi mai la valle. Aștă aktă trebuie, ca și protestă, să se făcă a doza zi după împlinirea soroșă poliței perdute, și să se dea în cunoștință judecătorească și giranților.

Câtă despre obligarea garanților care se cere

în kazele din art. 146 și 147 (iar nu 147 și 148 de ne kăm prea reș se zice în testă), nu mine de kățș trei ani; adică daka în dekărsălēș ačestăi timpă nu a fostă ničă o akăizne în kontra lăi, se află liberatș. Prin șrmare daka de ne trei ani se va afla adeveratșlēș proprietarș allș poliđei, ačesta nu măi poate avea akăizne în kontra garantșlēi, de șii poate avea în kontra trasșlēi akčentorș a kărsia obligađie mine činčă ani (art. 184).

Măi sânt kăte-va kestisni importante če se aridkă asșpra plăđii poliđelorș. Se întreabă če se întîmplă kănd poliđa este falsă saș falsifikatș?

Să lășm măi întăiș kazlēș kănd poliđa este falsă. Ačesta are lokș kănd čineva a șșșpnatș nămele șneī alte persoane și a șșbskrisș o poliđă seb ačestă năme și în favoarea sa. Benefičiarșlē če a fabrikatș poliđa o transmite prin girș șnăi portorș de bșnă kredinđă. Ačesta se presintă la trasș șpre a-ī čere plata. Daka trasșlē va kănoante falsitatea poliđei se înđelege kă nu va plăti. Dar șă presșpnem kă ellș a plătītș. Asșpra kăi va kădea pagșba? Asșpra portorșlēi de bșnă kredinđă, asșpra trasșlēi, saș asșpra presșpnășlēi trăgștorș? Tođă astori sânt de akordș kă trăgștorșlēș nu poate perde nimikș; ellș nu a știtătș de astă poliđă, nu a datș ničă șnș mandatș; șnș altșlē a abșsatș de nămele lăi. Prin șrmare ellș nu e respnsabilș de nimikș. Kestisnea remăne între portorșlē saș giranđii de bșnă kredinđă și între trasș.

Șniī astori kredș kă portorșlē va șșfferi pagșba, kă ellș va întoarče predșlē če a piimitș; kăčă

a fostă impudentă de a miimi o poliță ce nă era adeverată.

Alții, kă kare ne șnim mi noi, zikă kă pagăba va fi asăpra trasăli; kă portorăli nă va întoarce plata ce a miimită. Va remănea nămaî ka trasăli să atache ne chellă ce a făkăț falsitatea poliței. Portorăli în adeveră nă a avăț niči șnă mizlokă ka să kănoaskă astă falsitate; ellă a kămperată o poliță ce o kredea adeverată. Dar trasăli trebăea să examineze daka săbskrierea trăgătorăli este adeverată; de mălte ori kiar ellă e în relațiă kă dănsăli, îi kănoaște skrierea. Impudentă este din partea lii, iar nă din a portorăli. Prin șmare ellă kată să sfferă de a sa negligență.

Polița este falsifikată kănd s'a făkăț o alterațiă oare-kare în kornăli ei, kănd adikă s'a mărită șma ce era aretată în poliță. În achestă kază kată să distingem: daka alterațiă esista în momentăli kănd s'a făkăț akceptarea, trasăli va plăti șma aretată, se îndelege, kănd portorăli e de bănă kredință; kăci în astă kază trasăli a fostă chellă nădină neglientă de a nă observa skimbarea făkăț. Kănd astă skimbare s'a făkăț în șma akceptării, trasăli va plăti nămaî șma adeverată, iar restăli va fi în pagăba portorăli. Se îndelege însă kă atăț trasăli kăță mi portorăli ce vor fi fostă în pagăbă, vor avea rekărsă în kontra trăgătorăli kănd ačesta va fi fostă impudentă, kănd d. e. va fi skrisă șma nămaî în cifre, mi beneficiarăli va fi adăogată o năli.

§ 10. Pentru plata prin mijlocire.

Dacă la skadindъ trasă se va voente să plătească, să pentru că n'a primită provizia, să pentru vre-șnă altă motivă, și refuză se ș fiind constatată printr'șnă protestă, o altă persoană poate să plătească pentru trăgătoră să pentru șnă din giranți să, în generală, pentru ori-cine este obligată să plătească polița (art. 153). Prekșm legea a permisă akceptarea prin mijlocire, totă așa permite și plata poliței prin mijlocire. Kș această ea a voită ca să înlesnească kș se poate mai multă plata polițiloră. Înș, ca și în kază de akceptare, plata prin mijlocire kată să fiă konstatată în aktă de protestă. Alt-felă plata nș va avea efectele ne kari avem să le vedem îndată.

Plata prin mijlocire poate să se fakă de kștre ori-ce persoană, kiar din așellea ce nș vor fi deja obligate prin poliță. Trasă kare n'a voită să akcepteze poate să o plătească prin mijlocire? Zicemă și aș totă ce amă zisă la akceptarea prin mijlocire. Dacă trasă se va voente a plăti polița în kalitatea sa de trasă, o poate prea bine plăti ca mijlocitoră; kș în așeastă din șrmă kalitate ellă plătește nș pentru trăgătoră, și pentru kștare să kștare din obligadi: prin șrmare, la trebșindă, va avea rekșș în kontra lăi.

Legea privește kș multă favoare așeste plăți prin mijlocire; kș elle aș drentă efektă a evita multe rșine, a preveni falimente. A kșstată dar să asigșre ne persoana ce a plătită kș-și va relă ș-

ma plătît. Dar kým pșteea mai bine atinge acestă skopș de kătš dëndš mizločitorșlși drentșrile ce le avea portorșlș?

De aceea legea zice kș yellș ce a plătîtș prin mizločire are toate drentșrile portorșlși în kontra ačellșia pentrș kare ellș va fi plătîtș (art. 154). În alte kșvinte, mizločitorșlș este șsbrogatș în drentșrile promietarșlși polidei, mi va șrma șpre a se deșpșșbi pe ačella pentrș kare a ulătîtș saș pe garančii lși.

Kș toate astea, ne va zice čineva, plata șnei polide are drentș efektș a libera pe čei ce se afla obligadı printri'ınsa. Kșm dar mizločitorșlș, kare a plătît'o, mai poate șrma pe șnșlș din asti obligadı?

La aceste respndem kș plata are drentș efektș a libera pe tođi obligadı, kșnd ea s'a fșkștș de kștre trasș mi în șrma priimirei proviziei. Kșnd ınșș plata s'a fșkștș de șnș mizločitorș, nș tođi șșbskrișii șșnt liberađi, či katș șș distingem pentrș čine s'a fșkștș ačeastș platș.

Daka ea s'a fșkștș pentrș trșgștorș, este ka kșm ar fi plătîtș ellș ınșșmi. Trșgștorșlș este yellș d'ıntiș obligatș; ellș este garantșlș tștorș girančilorș. Kșnd ellș plătșște nș poate șș aibș niči șnș rekșrsș în kontra lorș. Prin șrmare daka plata prin mizločire s'a fșkștș pentrș trșgștorș, tođi girančii se affș liberađi. Mizločitorșlș va șrma nș-mai pe trșgștorș.

Daka plata se va face pentrș șnșlș din girančii, tođi čei ce-lș garantase pe dınsșlș remșnș obligadı ımpreșnș kș dınsșlș; adikș tođi girančii anteriori lși șșnt obligadı kștre mizločitorș, kșčii tođi ga-

rantase pe girantxlş, de kare e vorba, desure plata poliđei; iar giranđii posteriori lşi sşnt liberi.

Legea presşmşne kş mai mşlđi mizlocitori se presintş pentru plata poliđei. Cine va fi preferatş? Legea zice kş acella va fi preferatş kare prin plata sa libereazş pe mai mşlđi obligadı de o datş. Aşa cellş ce voemte a plşti pentru trşgştorş katş sş fiş preferatş cellşi ce voemte a plşti pentru şnlş din giranđi, pentru kş ştim kş plata fşkşte pentru trşgştorş libereazş pe giranđi. Asenea cellş ce voemte a plşti pentru întşislş girantş katş sş fiş preferatş cellşi ce voemte a plşti pentru allş doilea saş allş treilea; kşci plştindş-se pentru cellş d'întşiş se libereazş totş cei-l-alđi giranđi ce-lş şrmeazş, de vreme ce plştindş-se pentru cellş d'allş doilea, cellş d'întşiş, ka garantş, remşne responsabilş.

Legea mai adaogş kş daka trasşlş kare nş akcentase poliđa, se presintş a plşti prin mizlocire, ellş katş sş fiş preferitş tştorş cellor-l-alđi. Aceaşta se îndelege negreşitş în kazş kşnd trasşlş şi o altş persoanş se presintş a plşti totş pentru acellşii obligatş allş poliđei: atşnş trasşlş se preferş. Daka ellş însş voemte a plşti pentru allş doilea girantş, de oare ce o altş persoanş voemte a plşti pentru întşislş, saş pentru trşgştorş, se îndelege kş aceastş persoanş este preferatş trasşlş; kşci alt-felş am fi în kontradikşii kş prinşimşlş kş acella va fi preferitş kare va libera pe mai mşlđi obligadı.

§ 11. Drepturile și datoriele portorului.

Știm că portorulă kată să se prezinte la plată în ziua skadingei. Plata unei polițe în adevărul interesează pe toți aceia ce sânt responsabili, prin subscrierea lor. Trebuie dar ca incertitudinea lor să nu dină multă timp. De aceea legea obligă pe portoră ca să se prezinte la ziua skadingei, pentru ca diferenții obligații să uită dacă sânt să nu esenși la un rekurs (art. 155, 156).

Dar dacă polița are a se plăti a vista, la prezentarea ei, să dăne șna să mai multe zile ori luni de la prezentarea ei? În acest caz ziua skadingei deminde oarecum de bună voință a portorului. Legea însă n'a voită a lăsa aceasta în absoluta discreționă a portorului; ci, preț am mai zis, a pus o limită. Așa dacă polița kată să se plătească a vista, portorulă kată să se prezinte șure a cere plata în timp de șase luni de la data ei; dacă sorokulă ei este șna să mai multe zile ori luni de la acceptare, kată să se prezinte la acceptare tot în termenulă de șase luni. Altfel, dacă portorulă va lăsa acest termen să treacă fără a se prezenta la plata să acceptarea poliței, va pierde dreptulă de a reclama în contra giranților și chiar în contra trăgătorului, dacă acesta va dovedi că ellă a făcut provizia.

Acest termen de șase luni nu este absolut. Prindile ilă potă modifica dăne cum interesulă lor va cere mai bine. Așa prindile se pot învoi că dacă portorulă nu se va prezenta la trassulă în trei

lăni, va perde dreptăţile seş în kontra giranţială, ect. Legea kiar face o distincţiune: Ea zice că termenăş e de mease lăni când poliţa se va trage din vre-o parte a Europei asupra Prinţipatului, saş vîce versa; când însă se trage din Egiptă, Siria şi alte lokuri mai departate, termenăş va fi de ontă lăni.

Dacă trasăş nu va ptea saş nu va voi să plătască în zioa skadenţei, achestă refuză kată să se konstataze a doza zi printre'neş aktă de protestă destinată a face kănoskăţă trăgătorului şi giranţilor neplată poliţei (art. 157). Dacă acea zi este o dăminikă saş o zi de serbătoare, protestăş se va face în zioa şmătoare. Dar trasăş poate plăti pînă în momentăş când se face protestăş, dacă ellă în achestă intervală va afla săma nechesară pentru plată. Prin şmare în realitate sorokăş plătii se prelungeşte pînă în momentăş formării protestului.

Ştim că în kază de neakceptare portorăş are dreptăş înkā de a protesta. Legea zice că achestă protestă nu trebse să împedech pe portorăş de a protesta din noş în kază de neplată (art. 158); kăci trasăş, dăne chellă d'întiăş allă seş refuză de a akcepta, poate că a priimită provizia, şi nu mai are nici şneş motivăş seriosă de a refusa.

Asemenea moartea trasăş nu trebse să împedech pe portorăş de a protesta; kăci moştenitorii potă plăti în lokăş lăi.

Protestăş kată să se faktă kiar în kază când trasăş va kădea în falimentă. Ară ptea să kreasă chineva, că protestăş nefăkîndă-se de kăţă kă skonă de a dă în kănoştinţa trăgătorului şi gi-

ranșilorș refășălș trasălșî, formalitatea protestălșî dăne falimentș e de prisosș; kьчî falimentălș fiind pьblikatș, trьgьtorălș mi giranșii kьnoskș destălș posișionea trasălșî. Kь toate astea legea ordoanș kь drentș protestălș; fiind-kь garanșii de kari vorbirьm poate kь nș kьnoskș inkь falimentălș, kь toatș pьblicitatea ьe i se dь; ne de altș parte trьcherea portorălșî i-a pьtatș fache sь kreazș kь ellș a gьsitș mizlokș de a fi plьtitș.

Daka trasălș kade în falimentș mai nainte a-jьngerei skadinșei, portorălș inkь are drentălș de a protesta; kьчî art. 192 dь drentș în aчestș kazș tьtorș kreditorilorș falitălșî de a se presinta la platș, mai nainte kiar a a-jьngerei sorokălșî (art. 158 § 2 mi art. 192). Legea dar presșpășne kь portorălș era șnș kreditorș allș trasălșî, în alte kьvinte kь polișa fșsesse akчentatș de trasș. Protestălș ama fьkьtș înaintea skadinșei, se dь în kьnountinda trьgьtorălșî mi a giranșilorș, nentș ka aчestia, dьne kьm ziche art. 192, sь plьteaskь îndatș saș sь dea o garanșii kь polișa se va plьti la skadinș.

Știm kь toșî aчeia ьe aș șьbskrisș o poliș, ka trьgьtorș, ka akчentorș saș girantș, șantș solidariș responsabilî kьtre portorș desne plata polișei. De aчeea legea ziche kь în kazș de nenplatș portorălș poate șma ne toșî obliganșii șure a le ьere asigșrarea kьvenitș (art. 159). Ellș poate sь-i șrmeze saș ne fie-kare în parte, saș ne toșî de o datș. În ori-чe kazș fie-kare e datorș a-lș desneșgi bi nentș totalș, saș a-i da o garanșii kompletș. Nenștândș nșmai șnșlș, restălș se va imulini de ьei-l-așii. — Știm asemenea kь fie-kare din giranșii este garantatș de

trъгъtorъ ши de giranții че-lъ преchedeазъ. De а-
 чеа fie-kare girantъ че este зmatъ de portorъ are
 drentslъ de а чere ачеаши аsigъrare de la giranții
 сеї, преkъm ши portorslъ.

Dar акџиснеle че are portorsl асшра фъ-кърџи
 din obligatii, нъ сшnt сшмъsse la ачеллеаши регъle.
 Este dar маї bine а esamina њn parte drentъrile че
 are portorslъ асшра trasъlъї, асшра trъгъtorъslъї, а-
 сшра giranџilorъ:

1. Drentъrile portorъslъї асшра trasъ-
 lъї. — Daka trasъlъ а акчентатъ poliџа, portorslъ а-
 re асшра lъї drentъrile знъї kreditorъ personalъ. Їлъ
 ва зма dar printr'o акџисне direktъ сше а плъti
 poliџа, къчї ka ши чеї-l-аџї sъbskrimъ аї poliџеї,
 ellъ s'a obligatъ personalъ а о плъti, ши este soli-
 darъ responsabilъ despre ачeastъ платъ. — Daka tra-
 sълъ нъ акчентасе poliџа, атънчї portorъslъ нъ poate
 avea асшра lъї о акџисне direktъ, афаръ нъмаї daka
 trъгъtorъslъ ва fi фъкстъ provizisне. Атънчї portor-
 slъ ва есерџита њn kontra lъї drentъrile trъгъtorъ-
 slъї (art. 165).

2. Drentъrile ши datoriele portorъslъї
 къtre trъгъtorъ (art. 160). — Garanџia trъгъ-
 torъslъї ши giranџilorъ promisъ portorъslъї pentръ pla-
 ta poliџеї este знъ че атътъ de greъ pentръ дїншиї,
 њn кътъ portorъslъ нъ treбъе съ о prelungеaskъ in-
 definitъ. De ачеа legea а черстъ ka protestъslъ съ
 се факъ а доза zi дъне refssъ. Dar ачeastа нъ е
 destъlъ. Legea маї obligъ пе portorъ, kare rekla-
 мъ нъмаї њn kontra trъгъtorъslъї, саъ нъмаї њn
 kontra знъї girantъ, ka съ-ї deа protestъslъ њn къ-
 nouштинъ, ши съ-lъ ши трагъ њn jъdekатъ, daka нъ-ї

va plēti, în sorokš de 15 zile de la data protestslī, în kazš kēnd trēgьtorxlš se va afla la o depьrtare de 10 ore de lokxlš xnde are sь se plēteaskь poliца. Kēnd aчeastь depьrtare va trece peste 10 ore, sorokxlš se va prelъngi. kь o zi pentrь fiь kare mease ore. — Daka poliцele vorš fi trase din Romъnia asъpra xnei niцe din Exropa, trēgьtorxlš mezьtorš în Romъnia va пstea fi atakatš în timpš de mease lъni de la data protestslī; iar pentrь poliцele trase asъpra altorš lokxri mi mai depьrtate, sorokxlš va fi de ontš lъni (art. 161).

Dar daka portorxlš a negligeatš a face protestslš la timpxlš kьvenitš, saš nь va fi observatš sorokxlš aretatš în artikolxlš nostrь, шtim, kēnd am vorbitš despre proviziь (art. 113), kь шш perde drentxlš de a xьma ne trēgьtorš, daka insь aчesta va dovedi kь ellš a fьkьtš provizia la timpxlš skandinцei. În aчestš kazš portorxlš va xьma nьmai ne trasš kare пiiimise provizia. Aчellани принципš se repetь mi de art. 165. Daka din kontra trēgьtorxlš nь va fi fьkьtš provizia, шtim kь portorxlš kiar de a fostš negligentš poate sь-lš xьmeze; kьчi, dъne kьm amš zisš, daka trēgьtorxlš че пiiimise valoarea poliцei, arš пstea sь invoaче negligенца portorxlš kiar în kazš kēnd nь a fьkьtš provizia, s'ar înавъци kь pagъba aчestš din xьmь.

Legea insь mai адаогь kь portorxlš negligentš, че va fi perdstš drentxlš de a ataka ne trēgьtorxlš че fьkьse provizia, redobъndeunte aчestš drentš, daka trēgьtorxlš în xьma soroaцelorš protestslī, va fi remiimitš în ori-че modš sьmele proviziei (art. 166). Eakь kьm se poate esnika aчestš kazš:

Trasxl̄ ref̄s̄s̄ de a pl̄ti, krezt̄nd̄ k̄ n̄ i s'a f̄k̄st̄ provizia. Portor̄xl̄ negligeaz̄ de a protesta la timp̄ș. Dar trasxl̄ vede mai t̄rziș k̄ ell̄ mi-mise provizia; t̄rḡtor̄xl̄ kare î-o trimesese o reklam̄ înapoi. Trasxl̄ î-o trimete saș în nat̄r̄, saș î-o opreute în kont̄ în kompensacij̄ de alt̄ s̄m̄t̄ ce t̄rḡtor̄xl̄ era dator̄ș trasxl̄i. În ačest̄ kaz̄ș portor̄xl̄ vine s̄t̄ reklame de la t̄rḡtor̄ș valoarea pl̄deî, mi ačesta se îndelege k̄ n̄-l̄ poate împinge din kassa negligenđeî l̄i, fiind-k̄ s'ar înav̄đi k̄ paḡba sa, de oare-ce valoarea poliđeî se afl̄ iar în dispoziđionea t̄rḡtor̄xl̄i.

Daka portor̄xl̄ va fi împlinit̄ toate formalit̄đile cer̄te pentr̄ protest̄, legea îi d̄t̄ drept̄xl̄ de a omi pentr̄ sine, mi în șrma șnei dečizișnî j̄dektoreștî, șmele ce alte persoane eraș datoare t̄rḡtor̄xl̄i, ekivalente k̄ valoarea poliđeî (art. 167). Așa valoarea poliđeî nenpl̄tite, fiind̄ș 1000, portor̄xl̄, nenșt̄nd̄ a se desp̄ḡbi alt-fel̄ș de la t̄rḡtor̄ș, ia de la debitorii ačest̄xia șrma de 1000.

3° Drent̄șrile mi datoriile portor̄xl̄i k̄ t̄re giranđi (art. 162, 163). — Giranđi, d̄șne k̄șm̄ știm, șșnt̄ responsabili ka mi t̄rḡtor̄xl̄ș, de șme plata poliđeî. Daka min șrmare ačeast̄ plat̄ este ref̄sat̄ la skadind̄t̄, portor̄xl̄ îi poate ataka saș ne fi-kare în parte saș ne tođi de o dat̄.

Daka a atakat̄ în parte n̄șmai ne șn̄l̄ș din giranđi, are s̄t̄ observeze în pr̄vinđa l̄i șoroačele ce vez̄ḡm̄ș. — Daka kiar atakxl̄ș s'a f̄k̄st̄ de o dat̄ așșn̄ra t̄ștor̄ș giranđilor̄ș, art. 162 zice k̄ ačelleașmi șoroačele are s̄t̄ se observe în pr̄vinđa fiș k̄r̄și giranđ̄ș. Așa protest̄xl̄ș, darea l̄i în k̄șno-

штинѣ, tragerea în jşdekate katъ съ se faktъ dşne soroachele че vezъgmş mai şşş. Achestş sorokş katъ съ se regşleze în raportş kş fiъ-kare girantş. Aşa daka tođi giranđii se vor ataka, miъ şnelş va lokxi într'o distanđe mai mare de 10 ore, termenşlş de 15 zile pentru dşnsşlş nş va fi destşlş; va trebxi съ i se adaoge o zi pentru fiъ-kare şease ore. Prin şrmare pentru şnelş termenşlş de a-i face kşnoskatş protestşlş mi de a-lş trage în jşdekate, va fi de 15 zile, iar pentru altşlş de 16, 17, ect.

Daka portorşlş a lşsatş съ treakъ aceste soroache fъrъ a lşkra în kontra giranđilorş, i mi perde drentşrile selle aşupra lorş. Ştim i nsъ kş giranđii, şpre a depърta ne portorşlş negligentş, nş şnt şliđi a dovedi kş provizia a esitatş în zioa skadenđii, prekşm trebxe съ faktъ trşgъtorşlş; kşчi ei, dşne kşm am zisş, a plъtitş valoarea poliđei, mi daka depърteazъ ne portorşlş че a negligeatş a protesta nş fakş şnş kşştigş illegitimş, чi eviteazъ nşmai o pagşbъ.

Legea i nsъ adaogъ în art. 166, ka mi pentru trşgъtorş, kş daka girantşlş, în şma trecherei soroakşlşi, a priimitş de la trasş valoarea poliđei, katъ şъ o dea portorşlşi, kiar daka ačesta va fi fostş negligentş. Dar o asemenea ipotesъ foarte rarş se poate i ntşmpla.

În fine legea mai adaogъ kş portorşlş nenplъtitş mai poate, în pşterea şnei otърrîi jşdekъtoreşti, съ opreaskъ, drentş plata poliđei, şşmele че girantşlş va fi avîndş съ ia de la şnş altşlş (art. 167).

Şъ esaminъmş akşm differitele rekşrsşii че se akkoardъ aчellorş obliganđi че aş plъtitş poliđa saş

kari sântș xрмаđı de portorș. Mai întıiș tręgъtorșlș nș poate sъ aıbъ rekъrsș în kontra nimensı, fiind-kъ ellș este garantșlș tștorș. Dar daka xnlș din giranđı a plъtitș poliđa, ellș este sșbrogatș în drentșrile portorșlșı; poate prin xmare ataka pe tręgъtorș, și pe giranđıı înaintea lșı, iar nș pe çeı çe vinș dșne dınsșlș și kari sânt garantı de dınsșlș. Nș este kiarș trebșındъ ka girantșlș sъ așteantъ a plъti poliđa pentrș ka sъ atache pe çeı-l-aldı giranđı; îndatъ çe a fostș kemaș în jșdekatъ, ellș fı poate kema și pe dınuıı pentrș ka sъ-lș asigъre kъ va fi despęgъbitș.

Girantșlș kare voește a-șı eserçita rekъrsșlș seș în kontra çellorș-l-aldı, katъ sș observeze totș açellamș termenș ka și portorșlș; differingđa este nșmai kъ pentrș dınsșlș sorokșlș înçene a doxa zi de la data prıımireı kiemъrıı în jșdekatъ (art. 162, 164). Daka a lșsatș sș treakъ açestș termenș fı-rъ a ataka pe çeı çe trebșea, perde drentșrile çe avea în kontra lorș; adikъ giranđıı preçedinđı, și tręgъtorșlș çe va fi fıkatș provizia, fıș potș de-pърta din kașsa negligençei selle.

Dъtъtorșlș de avalș are açelleamș drentșrı și datorıı ka și obligatșlș pentrș kare a intervenitș.

Çellș çe a plъtitș prin mizloçire știm kъ este sșbrogatș drentșrilorș portorșlșı în kontra açellșia pentrș kare a plъtitș și a giranđilorș lșı.

§ 12. Despre protesturî.

Protestul este un act solemn prin care se constată refuzul trasului de a accepta sau de a plăti polița. Sunt dar două feluri de protesturi: de acceptare și de plată. Dar și unele și altele sunt supuse la aceleași formalități.

Să examinăm cari sunt aceste formalități.

Mai întâi protestul se face după cererea portorului, în urma petiției ce el îl a dat la tribunal în contra neacceptării sau neplatei (art. 168, 169). O dată ce această cerere se face, judecătoria însărcinată îndată cu formarea protestului pe baza de aprozi sau pe un alt imediat. Acest funcționar, împreună cu portorul și cu doi martori aflați de dînsul, redactează actul de protest.

Să vedem mai întâi ce va conține acest act.

Legea vrea ca actul de protest să conțină:

1° Prescrierea din kvintă în kvintă a poliței, a acceptării, a girurilor, a recomandațiilor ce vor fi însemnate într'însa. — Când polița va fi fost perdută, îndelegem cu transcrierea ei e imposibil, de aceea legea în art. 148 s'a servit cu termenul de act de protestație, iar nu de protest. — Vezând asemenea cu legea vorbete de recomandații. Ce înțelege printr'însele? O recomandație există în poliță când trăgătorul, îndoinându-se de tras, a însemnat o altă persoană ca să accepte sau să plătească polița în caz de refuz din partea trasului. Cu aceasta se poate evita protesturile.

2° Cererea ce se face pentru plata sumei kompinse în poliğ. Fonkționariș pëblikș mi çei-l-alği ce fakș protestșlș, mai nainte de a redakta aktșlș, trebșe sș întrebe officialș pe trasș daka voemte a plți titlș ce i se presintș; astș întrebare katș apoi sș se menğioneze în aktș. Nș este de mirare ka trasșlș sș plșteaskș în astș momentș, saș pentru kș a pmiimitș provizia, saș ka sș eviteze șnș protestș.

3° De este de fağș saș linșemte așella ce trebșe sș plșteaskș saș sș akçenteze.

4° Refșșlș de a akçenta saș plți mi motivele așestș refșș.

5° În fine protestșlș katș sș fiș șbskriș de çellș ce refșș, saș çellș pșğinș aktșlș sș kompinz deklaradja kș nș voemte saș nș poate sș șbskriș.

Așesta este modșlș legalș allș redaktșrii aktșlș de protestș. De mi așestș aktș este solemnș, de mi legea aratș kșratș ce trebșe sș se kșpinz într'însșlș, kș toate aștea ea nș zice kș lipsa șneia din aște enșğiğri va atrage nșlitatea protestșlș. Așeastș kestșne se lasș la pșğinğa tribșnalelorș. Elle vorș vedea, dșne natșra enșğiğrilorș ce vorș lipsi, daka aktșlș trebșe saș nș sș se anșleze.

Sș vedem akșm șnde trebșe sș se redakteze așestș protestș.

Protestșlș katș sș se fakș la lokșinğa, adikș la domicilișlș trasșlș (art. 168). Daka așestș domiciliș va fi skimbatș, legea zice kș protestșlș se va face ori-șnde se va afla trasșlș kș residinğa.

Daka însș în poliğ se mai aflș aretate mi alte persoane, kari sș plșteaskș în kazș de trebșinğș,

protestulă kată înkă să fiă făkătă mi la domiciliulă acestoră persoane.

Assemenea protestulă kată să se fakă mi la domiciliulă așellia țe akceptase petiția prin mizloșire.

Dar toate aste differite protestări ar presunune oare-kăm ka kăm aktulă ar trebzi să se redakteze în mai mălte originale; ka kăm ar trebzi ka la domiciliulă fiă-kărei din persoanele aretate să se fakă kăte ăă protestă. Kă toate astea legea zice kă toate așeste protestări se voră face printr'ăă mi așellamı aktă. În alte kăvinte se va face ăă singră originală la domiciliulă trasăi; dar kăte o kopiă dăne așestă originală se va lăsa la domiciliulă ăelloră-l-alte persoane, de kari vorbirăă, pentră ka să aibă kănoștină de protestă.

Daka domiciliulă trasăi este nekănoskătă, saă daka aretarea așestă domiciliulă făse se reă făkătă în poliă, protestulă se pare imposibilă, saă ăellă păăină instilă, de oare-țe nă se află persoana în kontra kăria se protestează. Kă toate astea legea voește ka protestulă să se fakă. ăă trimesă allă jădekătorieı vă merge să examineze mi să konstataze kă domiciliulă nă se poate afla. O dată țe așeastă konstatare se va face, va redakta protestulă, în kapăă kăria va înskriă rezătatulă ăerăetării selle.

O dată țe protestulă va fi redaktată dăne kondișnile țe vezăă, se va depăne la tribunăă (art. 171). Prezidentulă saă loșăitorulă lăi, ilă va ađeveri mi-lă va da apoi portorăi. O kopiă esaktă se va skoate dăne fiă-kare protestă, dăne ordinea datei, mi într'ăă registă ăăăită, nămerotată mi pečelăită. Fonkșionarulă, însăăinată kă așea-

sta, de va negligea ačeastъ înregistrare, va fi skosъș din fonkciune mi sъппъsъș la plata ori-kъrîi pagъbe va reslta din negligența sa. Sankciunea, kъm vedem, este gravъ, din kaza importanței formalitъții înregistrării.

În adevăr, ačeastъ formalitate are de skopъș a evita inkonvenientele че arъș reslta din perderea originalъși protestъși. Шtim kъ portorъș nefъkъndъș protestъș în zioa fikсъ, perde drentъș seș de rekъrsъș în kontra giranțilorъș, în kontra trъgъtorъși че fъkъse provizia. Dar sъ pressъппnem kъ a fъkъtъș protestъș, însъ a perdstъș originalъș. Kъm va dovedi ellъș ačeasta? Învokъndъș înskrierea fъkъtъș în registrъș tribъnalъși. Dar daka ačeastъ înskriere nъ s'a fъkъtъș, ori s'a fъkъtъș inesaktъș, a aretatъș adikъ o altъ zi de kъtъș ačeaa în kare s'a fъkъtъș protestъș, se îndelege ka portorъș este esъșș a avea perderi. De ačeaa legea zичe kъ, în assemenea kazъș, fonkcionarъș negligentъș va fi respъnzъtorъș de ačeaste perderi.

Formarea protestъși, în kazъș de nenlatъș saș neakçentare, este pentrъș portorъș o obligaciune; altfelъș шtim kъ este esъșș a perde (art. 170). Niçi șnъș altъș aktъș, adaogъș legea, nъ poate ține lokъșș protestъși, afarъș nъmaî de kazъșrile prevъzъte de art. 146 mi șrмъtoare, relative la perderea poliței. Kъ ačeasta legea a voitъș sъ zikъ kъ se aflъ o esçençione, kъnd aktъș de protestaçiъș ține lokъșș aktъși de protestъș. Însъ esçençionea este maî mълtъș în vorbe de kъtъș în faptъ. Kъnd polița originalъ s'a perdstъș, шtim kъ refъsъșș trasъși se constateazъș într'șnъș aktъș de protestaçiъș, în kare nъ se

transkribe poliđa perdute. Lipsa nșmař a ačestei transkrieri fače ka aktșlș sș ia nșmele de protestađiș; alt-felș nș se aflș niči o differingđ ıntre ačestș aktș și aktșlș de protestađ; dar kiar ačeastș differingđ este atștș de mikș, řn kștș nștem ziče kș ačeste doze aktșri sșntș identiče.

§ 13. Despre preschimbarea poliđei.

Trșgștorșlș, akčentorșlș și tođi čei če aș sșb-skrisș poliđa sșntș solidariș responsabili despre plata ei. řn kazș de nenlatș portorșlș știm kș are dreptșlș de a protesta și de a-ř șrma șpre a-șii cere plata kșvenitș. Dar ačeasta cere oare-kare timpș, și portorșlș poate kș are řndatș trebșindđ despre șmele aretate řn poliđș. Legea ř-a venitș řn ajștorș și-ř đș nizlokș de a avea řndatș valoarea poliđei. Eakș kșm: Se adreseazș la șnș bankerș saș o altș persoanș din lokșlș șnde era sș se plștea-skș poliđa, și ia o șșmș ekivalentș kș ačeea din poliđș; řn skimbș de ačeastș șșmș đș bankierșlși o poliđș trasș asșpra trșgștorșlși saș asșpra șnșia din garanđi. Ačeasta se nșmenște kontra-poliđș (art. 172, 173).

Așa kontra-poliđș este o noșș poliđș če se trage de kștre portorșlș če a protestatș asșpra trșgștorșlși saș șnșia din garanđi, șpre a-șii miimi valoarea poliđei čei protestate; este, řn alte kșvinte o noșș poliđș, če portorșlș sșb-skriș la ordinea ačel-lșia če-ř plștește valoarea cellei-l-alte poliđe nepłtștș.

Dar formarea poliței noxe a costatș poate pe portorș. Aceste costuri potș fi: keltșelile protestșlș, interesșlș banilorș nînș la formarea kontra-poliței, în fine pregșlș skimbșlș adikș skșzșmîntșlș ce va fi înșerkatș portorșlș la preskimbarea poliței. Toate aceste keltșeli nș este jșstș ka sș fiș în sarcina portorșlș, çi a așellora kari trebșea sș plșteaskș polișa. De așeea legea zice kș în kontra-poliș, pe lîngș sșma poliței protestate, se vorș afla toate aceste keltșeli akșesorii.

Kș modșlș așesta portorșlș nș înșearkș niș o perdere, mi se aflș totș în posișișnea ce arș fi avștș daka prima poliș arș fi fostș plștitș.

Kontra-poliș se face de ordinarș a vista, pentrș ka çellș ce plștește sș poatș îndatș eserçita rekșrșlș seș în kontra așellș asșpra kș e trasș polișa. Ea nș dispensș pe portorș de a face protestș; kșçi, dșpe kșm știm, nș vine de kștș în șma protestșlș. Pe lîngș așeasta, termenșlș de 15 zile de la data protestșlș spre a-șii eserçita rekșrșlș, katș sș se resuekteze; alt-felș çellș ce are kontra-poliș, va fi sșnpșșș la așelleașii konsekșinșe ka mi portorșlș.

Maș observșm înkș kș kontra-poliș nș este de kștș o konsekșinș a kontraktșlș de skimbș primitivș. De așeea katș sș se anlișe mi asșpra ei toate regșlele relative la polișe. Prin șrmare portorșlș kontra-poliței katș sș observeze toate kondișișnile ce se impșnș portorșlș poliței.

Am zisș ka kostșlș skimbșlș poliței katș sș fiș în sarcina așellșia asșpra kș se trage polișa (art. 174). Dar așestș kostș poate sș fiș maș mare

saș mai mikș, dșne kșm va fi mi kșrsxlș skimbxlș
despre kare am vorbitș. Sș esamiușm kșm are sș se
regșleze achestș preuș kș kare se face preskimbarea
polișei.

Portorxlș mștim kș poate sș tragș o kontra-
poliș așșpra trșgștorxlș saș așșpra șnșia din gi-
ranșii.

Daka portorxlș va trage kontra-poliș așșpra
trșgștorxlș, nș este nișii o difikșitate; legea zice kș
preskimbarea polișei ște va regșla dșne diferinșa kșr-
skxlș de skimbș între lokxlș șnde era sș se plștea-
skș polișa, mi lokxlș de șnde se trșsese. În alte
kșvinte portorxlș va obliga pe trșgștorș sș plștea-
skș valoarea kșrsxlș ște esistș între așeste doșe lo-
kșșii în momentxlș kșnd ellș face kontra-poliș. Așș,
o poliș a fostș trasș din Bșkșreșșii la Kraiova, mi
negoșiatș apoi la Șloentș, Tșrgovișște, ect. Porto-
rxlș se presintș la trasxlș din Kraiova spre a-șii
miimi plata. Dar așesta refșșș, mi portorxlș ște
protestș, șșbskriș o kontra-poliș așșpra trșgștorș-
lș din Bșkșreșșii. Înșș mștim kș kșrsxlș skimbș-
lș între doșe orășe poate sș fiș mai mare saș mai
mikș dșne împregișșșii. Portorxlș ka sș-șii ia pla-
ta sa, a trebșitș poate sș faktș șnș skșzșmîntș, a-
dikș sș ia mai pșșinș de kștș valoarea polișei, doșii,
trei, patrș la șștș. Legea zice kș portorxlș nș va
perde așeastș șșmș; ște trșgștorxlș va plști kostxlș
skimbxlș, așș, kșm se va fi aflatș, în momentxlș
formșrei kontra-polișei, între orășișlș de șnde s'a
trasș mi așella șnde era sș se plșteaskș polișa.

Daka portorxlș va trage kontra-poliș așșpra
șnșia din giranșii, legea zice kș preskimbarea poli-

deși ce va regăsi dăruie cărșășă skimbășă ce va esista între lokășă șnde s'a giratșă poliđa, și lokășă șnde era sș se fakș plata. Așa, daka în impotesa prechedintș, portorășă trage kontra-poliđa asșmra girantășă din Ploemți, kostășă skimbășă va fi dăruie cărșășă ce se va fi aflândș între Kraiova și Ploemți.

La Franșesă așeastș a doșa ipotesș, presintș șnș kșmpș mare de kontroversș, fiind-kș testășă franșesș zice kș preskimbarea se va regăsi dăruie cărșășă între lokășă șnde s'a giratșă poliđa și așella șnde se face plata (où le remboursement s'effectue). Așeastș din șrmș frășă a fșkștș sș se naskș o sșmș de sisteme. La noi tradșkșișnea s'a fșkștș alt-felș; s'a zisș în lokășă șnde era sș se fakș plata. Kș așeastă s'a tșiatș ori-ce kontroversș. Așeastș îndrentare este konformș kș așeea propșș de D. Delvincourt în sistema sa. Nș știm daka tradșkștorii legei a fșkștș skimbarea kșnoskșndș valoarea ei.

Portorășă, kare trage o kontra-poliđa, înșearkș dăruie kșm știm mai mșlte keltșeli, kari aș a fi în șarșina șellș ce are sș plșteaskș kontra-poliđa. Dar așeste keltșeli katș sș fiș șșmșșe la șnș esamenș, la kritikș; kșș portorășă poate kș le-a esageratș. Dar mizlokășă șellș mai simplș pentș șnș assemenea kontrolș, este de a înskriș într'o listș șpeșialș toate keltșelile neșesarii ce se fakș kș okazșnea kontra-poliđei. Așeastș listș se nșmșște șokotealș de întoarșere (art. 175, 176).

Sș vedem ce are sș se kșminzș în așeastș șokotealș de întoarșere, kare este o listș legalș de-

spre aceea ce are a plătii acella asămra kăi se trage kontra-poliđ.

Legea zice kă aceeaștă listă va kăminde: — Șma din poliđa protestată — keltșelile protestășlăi, și alte keltșeli legitime, prekșm komisii, plata sam-sarșlăi, portăș de skrisori, ect.

Afară de aceeașta, sokoteala de întoarcere va areta nșmele acellăia asămra kăi se trage kontra-poliđ, prekșm și kărsăș skimbășlăi. În adevăr, fi-ind-kă trăgătorăș saș girantăș nș sântă datori a plătii de kăță valoarea skimbășlăi dintre lokșrile de kari am vorbită, kată șă se arete acestă kărsăș spre a nș se face vre-o frașdă. — Dar pentră ka acestă kărsăș allă skimbășlăi șă fiă sigără, și konstatăș legală, legea voește ka sokoteala de întoarcere șă fiă adevără de șnă mizločitoră de skimbă, saș, în lip-șă de asemenea persoane, de doși negăđtori. Da-ka aceeaștă adevărire nș s'a făkăș, legea zice kă kărsăș skimbășlăi nș se va plătii (art. 181); kăčii, nefindă konstatăș într'șnă modă legală, nș se ițiă kare a fostă valoarea adevărată a kărsășlăi.

Legea mai voește înkă ka sokoteala de întoar- cere șă fiă înșođită de poliđa protestată, de aktăș de protestă saș de o kopiă dșne acestă aktă. Prim acestă șșnlimentă, acella asămra kărsăia se trage kontra-poliđ se înkredinșează kă kă adevărată poliđa nș s'a plătăș și s'a protestăș; este, kșm vedem, elementăș čellă mai importantă allă sokotelei de întoarcere.

Kănd kontra-poliđ se trage asămra trăgătoră- lăi poliđei protestată, se adaogă pe lîngă sokoteala de întoarcere nșmai acestă șșnlimentă de kare vor-

birēmš. Kъnd însъ kontra-polidъ se va fi trasъ a-
sъpra зндia din girantъ, legea zиче къ ne lîngъ sъ-
nplimentxlъ de maî sъsъ, se va maî însođi sokoteala
de întoarчere de o aдеverindъ saъ sъnplimentъ dove-
ditorъ de differinga kъrsxlъi de skimbъ între lokxlъ
znde era sъ se plъteaskъ polida mi lokxlъ de znde s'a
trasъ. Kъnd e vorba de trъgъtorъ, ачестъ allъ doilea
sъnplimentъ nъ se чere; e destxlъ ka kъrsxlъ skim-
bxlъi sъ se arate în sokoteala de întoarчere. La gi-
rantъ, ne lîngъ konstatarea kъrsxlъi seъ, kare este
aчella dintre lokxlъ znde s'a giratъ polida mi ачella
znde era sъ se plъteaskъ, maî trebъe înkъ sъ se a-
letъre знъ чertifikatъ kare sъ konstateze kъrsxlъ skim-
bxlъi din lokxlъ znde era sъ se plъteaskъ polida mi
ачella de znde s'a trasъ, în alte kъvinte, kъrsxlъ чe
arъ fi plъtitъ trъgъtorxlъ. Kаssa este къ în ача-
стъ матерib s'a admisъ prinчипixlъ ka fiъ-kare obli-
gatъ sъ plъteaskъ nъmaî kъrsxlъ skimbxlъi promi-
selle negotiъrî. Daka dar girantxlъ atakatъ va sъb-
skriъ mi ellъ o kontra-polidъ asъpra trъgъtorxlъi pri-
mitivъ, i se va skъdea nъmaî valoarea чe avea kъr-
sxlъ skimbxlъi, în momentxlъ kъnd s'a sъbskrisъ
prima kontra-polidъ, dintre lokxlъ znde era sъ se
plъteaskъ polida mi ачella de znde s'a trasъ. Ача-
ста este kаssa pentръ kare voemte legea a se аfla
konstatatъ de maî nainte ачестъ kъrsъ.

Legea zиче къ nъ se poate face pentръ ачеашî
polidъ maî mълte sokoteli de întoarчere, чi nъmaî
зна singъrъ (art. 177). Ачeastъ зникъ sokotealb de
întoarчere se va plъti sъkчesivъ din girantъ în gi-
rantъ, пънъ în fine se va plъti definitivъ de trъgъ-

torș. Eakъ kъm se poate esnlika aчeastъ disposi-
 țiune a legei.

Șnș girantș priimește kontra-poliuъ, o plъte-
 mte împreună kъ sokoteala de îtoarșere. Kъm se
 va despъgъbi aчeastș girantș? Are doșe drъmъi.
 Țellș d'întiș este de a ataka pe garanții seї sune
 a-lș despъgъbi de ori-șe platъ a fъkștș: aчesta este
 drentșlș ordinarș de rekъrsș. Șnș altș drъmș mai
 este de a omri kontra-poliuъ pentrș sine, mi a kreea
 o altъ kontra-poliuъ asșna șnșia din giranți. Dar
 aчeastъ noșъ kontra-poliuъ a pștștș da namtere la
 noși keltșeli, la keltșeli de transportș, portșri de
 skrisori, ect. Girantșlș asșna kșї se trage aчeastъ
 noșъ kontra-poliuъ fi-va ellș obligatș sъ plъteaskъ
 mi aчeastъ sokotealъ de îtoarșere mi pe șa d'î-
 tiș? Legea se omșne. Nș se va plъti de kștș
 șa d'întiș sokotealъ de îtoarșere. Keltșelile șa
 s'aș fъkștș kș a doșa kontra-poliuъ vorș remъnea
 pe seama aчellșia șa a tras'o. Ellș avea drъmșlș
 șallș ordinarș, aчella de a ataka pe garanții seї;
 pentrș șa nș l'a lșatș? de șa a voitș mai bine sъ
 kreeze o kontra-poliuъ? sъ poarte ellș keltșelile ei.
 Kș aчesta, legea a voitș se evite mșlșimea kontra-
 polișelorș; kșș girantșlș, perzъndș keltșelile noși,
 nș se va grъbi lesne a fașe kontra-poliuъ.

Așna nșmai o singъrъ sokotealъ de îtoarșere
 se va plъti de kștre fiъ-kare girantș pe rîndș, mi
 în fine de trъgъtorș, kare este garantșlș țștorș.

Totș în virtștea aчestșї prinșiniș legea zișe kș
 kostșlș skimbșlșї nș se va grъmъdi asșna șnei
 singъre persoane, șa fiъ-kare girantș, prekșm mi
 trъgъtorșlș, va plъti nșmai kostșlș skimbșlșї seș

(art. 178). În alte kævinte, dæpe køm am zisş mai sşsş, fî-kare obligatş va plæti kærşelş skimbælsî dæpe køm e regşlatş prin art. 174; adikş fî-kare girantş va plæti kærşelş skimbælsî dintre lokşlş şnde s'a giratş poliça mi açella şnde era sş se plæteaskş; iar kætş despre tręętorş, kare are a plæti definitivş, va avea asęprş-î nşmaî kærşelş skimbælsî dintre lokşlş şnde s'a trasş poliça mi açella şnde era sş se plæteaskş, mi așna prekşm era açestş kærşş în momentşlş kændş s'a trasş prima kontra-poliçş; prea pęşinş îî nasş daka çei-l-açii girançii plætise mai mæltş de kætş açestş kærşş; kęçî în mşna lorş sta a nş façe o kontra-poliçş, çî a lxa dręmşlş çellş ordinarş allş rekærşelş.

În sokoteala de întoarçere va figşra mi interesşlş valoareî poliçeî (art. 179). Dar de kændş se încene açeste interese? Legea zîçe kş elle încenş din zioa protestşlş. Prin şrmare în sokoteala de întoarçere se va pşne interesşlş valoareî poliçeî din zioa protestşlş pşnş în zioa kændş s'a fşkætş kontra-poliçş. Portorşlş poate reklama açestş interesş nş nşmaî kændş a fşkætş o kontra-poliçş, dar kiar mi kændş a lşatş dręmşlş ordinarş allş rekærşelş în kontra şnxia din garançii.

Kætş despre interesşlş saş dobînda keltşelilorş protestşlş, skimbælsî mi altorş keltşelî legitime, se va încene, zîçe legea, nşmaî din zioa kændş se va çere în jşdekatz (art. 180).

SECȚIUNEA II.

DESPRE BILETŪ LA ORDINE.

Biletul la ordine este acela prin care sâbskrisul se obligă de a plăti, la o epocă determinată, oare-kare sumă kreditorului său la ordinea sa, adică acelașia cărșia ellă îi va fi trecută biletul prin giră. Așia, în acest bilet, se află mai întâiș un ș sâbskrisș, acela kare se obligă a plăti, mi un ș kreditorș. Așia la kari se va transporta biletul prin giră, ia nșmele de portori.

Biletul la ordine kată sâ kompinză — data sa — șma țe este a se plăti — nșmele acelașia la allă cărșii ordine este dată — timpulș skadinșei — nșdulș țe s'a dată în bani, în mșrfșri, în sokoteală șă ori-kșm alt-felș (art. 183).

Daka șna din aceste enșnșiri va lipsi, biletul la ordine, imi perde efektulș seș, mi devine un ș simpluș biletș? Leșea nș se pronșnșă așșna așșii nșntș. Prin șmare kestisnea, nșntă la un ș nșntș, este lșsată la amșșșirea tribșnalelorș. Se înșlege înș kă daka va lipsi klășa la ordine, biletulș nș-mi mai poate avea valoarea sa, remșne o simpluș promisișne, adică un ș simpluș biletș. Așșemenea kșndș nș va fi sâbskrisș de țeșș țe se obligă, nș poate fi valabilș niș kă promisișne, kășii remșne atșnșii kă un ș simpluș projektș fșrș niș o nștere.

Kari sșntș efectele biletului la ordine?

Așștș biletș este, în mare parte, așșemnatș

znei poliđe; are mai multe din efectele poliđei (art. 182). Așa legea aplică biletele la ordine dispozițiile poliđei relative la skadindă — la giră — la solidaritate — la avală — la plată — la plata min mizlocire — la protestă — la datoriile și drentările portorăși — la preskimbarea poliđei saș la dobânzi. Prin șmare toate regulele relative la aceste pâncturi, kari le-amș vezstă vorbindă de poliđe, se aplică și la bilete la ordine. Ka și poliđa, biletele la ordine kată să fiă plătite la skadindă, în lokăș și moneda aretată. Protestă se va face a doua zi după refășă, și 15 zile va avea portorăș spre a ataca pe giranți. Biletele la ordine se transmite ka și poliđa, și țină din mână în mână prin formăla girăși. Toți giranții, dătorii de avală, în fine toți cei ce aș sbskrisă biletele, sânt solidari responsabili despre plata lui.

Dar dintr'aceasta șmează oare kă biletele la ordine este identikă kă poliđa? Kă trebze să se konfănde kă ea? Este logikă a se konfănda chellă pândină șmele loră, prekăm face praktika komerčiăși noștră, kare dă șmele de poliđe la biletele la ordine, iar poliđa o șmește trată? Spre a ne asigura kă așeastă konfăsișne nă trebze să se fakă, spre a vedea kă de s'ară face ea ară aveă konsekvinđe praktice destăș de însemnate, n'avem de kăță să esaminăm differinđele ce esistă între poliđe și bilete la ordine. Am vezstă assemenarea loră, se vedem și differinđele dintre dînsele.

Mai întiș știm kă poliđa este, prin sine însuși, ună aktă de komerčiăș. Prin așeasta kiar kă ține-va o sbskriș, este șpășșă jridikășnei ko-

merciiale mi arestairei. — Nə este totə ama mi kə biletələ la ordine; ellə nə este ənə aktə de komerčiə, dəne kəm zice art. 308 din Reg. Org., de kətə a-tənčī kəndə va fi fostə səbskriš de ənə komerčiantə mi fəktə pentrə o kəzə komerčialə, saə yellə pədinə kəndə va fi fostə giratə de ənə komerčiantə. De ačī zimeazə kə orī de kəte orī biletələ nə este aktə de komerčiə, nə se aplikə kompetinča tribunalelə de komerčiə.

În poliđe katə sə intervīnə yellə pədinə trei persoane: trəgətorelə, trasələ, beneficiarelə; de oare-če în bilete la ordine intervīnə nəmaī doze, yellə če se obligə a pləti, adikə səbskrišlə, mi ačella la ordinea kəzīa se səbskriə, adikə beneficiarelə.

Poliđa katə sə se səbskriə dintr'ənə lokə în altələ, sə se tragə adikə dintr'ənə lokə spre a se pləti în altələ. În biletələ la ordine nə se aflə a-čeastə differingə de lokə. Səbskriitorelə se obligə a pləti kiar în lokələ unde a səbskriš biletələ.

Portorelə znei poliđe poate sə chearə akcentarea ei de la trasə. În biletə la ordine nə poate fi vorbə de akcentare, de oare-če nə esistə trasə.

Toate regzēle relative la proviziə, kənd e vorba de poliđe, nə se aplikə la biletələ la ordine; kəčī art. 182 nə vorbește despre proviziə.

Kətə despre protestə utim kə la poliđe print'insələ portorelə imi konservə drentərele selle în kontra trəgətorelə kare a fəktə proviziə. Dar la biletele la ordine, nefində vorba de proviziə, portorelə nə are trebēinđ de protestə spre a-șī konserva drentərele selle în kontra səbskrišlə. Daka art. 182 vorbește de protestə, ačeastă se aplikə la giranđ;

portorislă spre a-mi conserva drepturile în contra loră
kată sâ proteste la timpă mi sâ-î atace în sorokă
de 15 zile.

Legea, în art. 182, mă vorbește de preskim-
barea poliței, în care intră mi kârsislă skimbăslă
kândă se dă kontra-poliță. Dar cândă e vorba de
biletă la ordine, kâm poate fi preskimbare de vreme-
che biletăslă nă este trasă dintr'ână lokă în altăslă? Legea
a prevezăstă kazăslă kândă biletăslă s'a girată în altă
lokă de kătlă ațella unde a fostă sâbskrisă: atânci
nămai portorislă poate sâ tragă ână kontra-biletă a-
șșpra girantăslă: s. e. ână biletă se sâbskriă la Bă-
kăreștă la ordinea ânăi kraioveană, însă se va plăti
totă la Băkăreștă; kraioveanăslă îlă girează ânăi
brăileană; ațesta se presintă la Băkăreștă ka sâ
prăimeaskă plata; dar se refășă: atânci ellă trage
ână kontra-biletă așșpra girantăslă seă kraioveană,
kare va plăti mi kârsislă skimbăslă dintre Băkăreștă
mi Kraiova. Așșa kontra-biletăslă nă se poate trage
de kătlă așșpra girantăslă mi în ipotesa noastră, de
oare-șe kontra-poliță se poate forma totă de șna.

Ațeste differințe sântă destăslă de reale pentru
ka sâ nă se kônfănde polița kă biletăslă la ordine.

Afară de biletele la ordine mă sântă mi alte
bilete, șsitate în prăktika komerțială, kari aș se
kônfăndă, aș se deosibesă de biletele la ordine.
Ast-felă sântă:

Biletele la domiciliu.

Kândă ână biletă are sâ se plăteaskă în altă
lokă de kătlă ațella unde s'a sâbskrisă, ia nămele

de biletș la domiciliș. Аша, în skimbș de o șmъ че miimeskș la Bъkъreшті, me obligъ a o plъti la Ploemті în ordinea ачellъia kare mī-a dat'o. Ачестș biletș differente de biletșlș la ordine, fiindș-kъ ачi are șъ se plъteaskъ o șmъ dintr'ъnș lokș în altșlș. Dar differente mi de poliđъ; kъчi în biletș la ordine șntș nșmaī doxe persoane, чellș че șъbskriъ mi beneficiarșlș.

S'a întreatș însъ daka biletșlș la domiciliș e- ste ъnș aktș de komerчиș prin sine-însșuī, ka mi poliđa, saș daka, ka mi biletșlș la ordine, este ъnș aktș de komerчиș nșmaī kъndș este șъbskrisș pen- trъ o operaціone komerчиалъ, saș de kъtre ъnș ko- merчиantș. În alte kъvinte s'a întreatș daka bile- tșlș la domiciliș este o varietate a poliđei saș a bi- letșlși la ordine.

Kestișnea e kontroversatș. Țniī kredș kъ este o varietate a poliđei, mi kъ prin șmare este ъnș aktș de komerчиș prin sine-însșuī; din kassъ kъ mintr'însșlș se plъteute o șmъ dintr'ъnș lokș în altșlș. Noī împreșnъ kъ алđi, mi kъ jъrisprъdinga franсeșъ, kredem kъ ачeasta nъ este destșlș nentръ a se asemъna ачестș biletș kъ poliđa. Remъnș în- tre ачeste doxe акте преа mълte differinđe, șpre a se пъtea assemъna. Аша, în biletșlș la domiciliș se афлъ nșmaī doxe persoane; linșute trasșlș, prin șmare nș poate fi vorba niчi de акчентаре, niчi de provi- zиъ. Este dar maī logikș a se zиче kъ ачeste билеte șntș nșmaī o varietate a билетелорș la ordine. А- чeasta s'a îndelesș mi de redaktorșlș kondициi fran- чeșe, дъне kare s'a kопиатș a noastră. Билетеle la domiciliș se indikase de konsilișlș de statș ka ni-

nte fante de komerçiș; apoi, în seaua de la 26 fev. 1807, s'aș stersș ka inștile, fiind-kъ, aș obser-
vatș ăniș, biletele la domiciliș nș sșntș de kъtș ănș
felș de bilete la ordine.

Biletulă la portoră.

În așestș biletș nș se aflș nșmele beneficiarș-
lăi. Se promite nșmaș kъ kștare sșmъ are a se plъti
portorălăi biletălăi; prin șrmare așella kare-lă va
avea la epoka skadingeș, va pșimi mi plata lăi. Pro-
prietatea aștăi biletș se transmite din mъnъ în mъ-
nъ, ka mi moneda, fъrъ a avea trebșindъ de girș.

Epistolele de credită.

Așeste emistole sșntș ănș felș de mandatș prin
kare o persoane aștoriseazъ pe o alta de a nșmera
kștărlăi individș o sșmъ determinatъ, saș toate șș-
mele de kari va avea trebșindъ în kștare lokș. A-
șeste emistole nș sșntș niș o datъ la ordine. Be-
neficiarșlă singșrlă katъ șș pșimeaskъ șșmele de
kare are trebșindъ. Țellș ășe a datș emistola saș man-
datălă, se obligъ kștre ășellș ășe plъtește a-lă des-
pșgșbi de toate șșmele ășe va plъti. Așeastă emisto-
lă este ănș aktș de komerçiș nșmaș kъndș va a-
vea drentș objektș o operagișne komerșială.

Elle se obișnșeskș adesea în komerçiș saș în
kъlъtorăi. Avândș ășine-va intenđișnea de a se dșce
în kștare saș kștare deaș, ia o emistolă de kreditș,

din lokxl̄. plek̄r̄ii, spre a pr̄imi în cea-l-alt̄ dearb̄ s̄mele de kare va avea treb̄inḡ în timp̄xl̄ mederī selle. Întreb̄inḡarea astor̄ epistole se pare a fi foarte vekī; k̄č̄i vedem pe Čiverone k̄ însar̄in̄ pe amik̄xl̄ seš Attik̄s de a-ı da emistole de kredit̄ as̄upra xn̄ı bankier̄ din Atena, pentr̄ ka fix̄ seš s̄ poat̄ l̄sa banī ce-ı vor̄ treb̄i pentr̄ st̄diile selle.

SECȚIUNEA III.

DESPRE PRESCRIPTIUNE.

Prin preskripciune se înțelege în general̄ o pres̄m̄pciune legal̄ k̄ o proprietate k̄ adeverat̄ s'a transmis̄ saș k̄ o datorib̄ k̄ adeverat̄ s'a pl̄tit̄ (art. 184). Čell̄ ce a stat̄ în neaktivitate într'xn̄ timp̄ oare-kare, spre a reklama xn̄ drent̄, este pres̄m̄ps̄ k̄ n̄ mai are ačest̄ drent̄. Ačeast̄ preskripciune, k̄nd̄ e vorba de o kreand̄ în general̄, este de 30 de anı. Pentr̄ polide îns̄ s'a f̄k̄st̄ es̄c̄pciune; preskripciunea e n̄ mai de činč̄i anı. Așa orı-ce kreand̄, kare rez̄lt̄ dintr'o polid̄ saș bilet̄ la ordine se va stinge, daka kreditor̄xl̄ în timp̄ de činč̄i anı n̄ a reklam̄t̄ drent̄xl̄ seš. Ačeast̄ es̄c̄pciune face s̄ eviteze inkonvenientele ce ar̄ rez̄lta din o prea l̄nḡ stare de inčertit̄dine a debitor̄xl̄ı, mi ne de alt̄ parte, este konform̄ k̄ id̄eala ce se čere în ačeast̄ materī.

Dar pentru ca uneori prescripțiile de 5 ani să se anuleze, trebuie, în cazul pentru polige, ca să fie valabile. O poliță, care din cauza lipsei unor formalități ar deveni o simplă promisiune, se va prescrie în 30 nu în 5 ani. Pe lângă aceste mai trebuie ca să fie vorba de o creanță născută din acea poliță. Așa, să presupunem că trăsătură a plății este să fi avut provizia. După cinci ani putem oare zice că dăruț să fi de a reclama în contra trăgătorului s'a stins? Kredem că nu; fiindcă și creanța nu rezultă d'adăruț din poliță; trăsătură nu reclamă în virtutea poliței, ci în virtutea plății ce a făcut. Assemenea și trăgătorului care a făcut provizia poate reclama în contra trăsăturii ce n'a voit să plătească nu în timpul de 5 ani, ci de 30 de ani; căci dăruț există din cauza proviziei iar nu a poliței. Prin urmare numai aceea ce reclamă și dăruț în virtutea unei polițe regulate, și-l pierde, de va lăsa să treacă 5 ani fără a plăti.

Cuț desure bilete la ordine, ele sunt supuse prescripției de cinci ani, numai când vor fi subscrie de comercianți sau vor fi făcute pentru o cauză comercială. Altfel se aplică prescripția de 30 de ani.

Bilete la domiciliu, fiindcă sunt unele assemnată cu cele la ordine, se va prescrie iar în timpul de 5 ani, dacă va fi scrisă de comerciant ori va avea o cauză comercială.

Cuț desure bilete la portor este supusă prescripției ordinari; căci legea nu îl menționează și se aplică prescripția excepțională.

Printr-un an de plecare al prescripției de cinci ani este din zioa protestului sau de la cea din urmă cerere prin judecată. Să observăm însă că nu este neapărată ca să existe protestul pentru ca prescripția să înceapă. Altfel am presupune că obligatul va fi în dispoziția portorului, după cum acesta va voi sau nu să facă protestul. Legea a voit numai să zică că încheierea prescripției va fi din zioa protestului, adică a data zi după scaderea, sau dacă s'a făcut sau dacă nu s'a făcut protestul.

Această prescripție nu are drept scop a lăsa pe creditor, într-un mod absolut, de orice rețineră în contra debitorului, pe lângă se întimplă de ordinărie. În adevăr, de mi prescripția de cinci ani s'a împlinit, de mi creditorul mi-a pierdut în mină dăruț să se, legea zice că el și încă are dreptul a kema pe debitor la judecătoria sa și a afirma sub jurământ că nu mai e dator nimic; asemenea poate să kema pe vedeva să moutenitorii debitorului, însă acestia sunt obligați numai a deklara că ei kred, de bună kredință, că nu mai este nici o datorie. În alte kvinte legea permite creditorului ca să kombată prescripția legei; această prescripție este că polița s'a plătit; k toate astea creditorul poate cere de la debitor ca să afirme prin jurământ că k adevărat s'a plătit. Refuzândă acesta, va perde dreptul de resltă pentru el și din prescripție.

Prescripția de cinci ani se întreprinde după cum zice legea prin deciziune judecătorească, sau printr-un akt deosebit de reșnoașterea datoriei.

Așa, dacă, în decursul acestui timp, creditorul a dobândit o otrăvire judecătorească în contra debitorului, săș dacă acesta a recunoscut prin altă actă că adevărat este dator, prescripțiunea s'a întreprins. O alta poate să înceapă; însă aceasta va fi nouă, va avea drept obiect nu poliga, ci datoria ce rezultă din otrăvirea judecătorească săș din actul deosebit; prin urmare va fi prescripțiunea ordinară de 30 de ani. Dacă va fi fost numai atak în judecată, fără să fi fost mi otrăvire judecătorească, prescripțiunea încă se întreprins; că toate astea o alta nouă începând, ea va fi tot de 5 ani, căci datoria nu s'a inovat, este tot aceea ce rezultă din poliga săș bilet la ordine.

CARTEA A DOUA.

DESPRE FALIMENTE ȘI BANCROTURI.

TITLUL I.

DESPRE FALIMENTE.

DISPOZIȚIUNI GENERALE.

Kreditslă joakă cellă mai însemnată rolă în komerchiș; pŕstem kiar zice kă ellă e sŕffletslă komerchișlă. Daka fr-kare operațiune komerchișlă ară trebzi să se faktă kontantă, nŕmerxlă loră ară fi prea mikă, mi mersxlă loră prea închetă. Kreditslă îmmldeante aचेste operațiunl, kăchl mintr'insxlă xnlă komerchișantă face spekulați, a kŕroră valoare întreचे kă mlătă starea sa individuală. Înlesnirea mi isdeala loră kiar devine kă mlătă mai mare; kăchl negođlŕrile în lokă de a se plŕti în monedă, se likidează, dŕne kŕm am vezxtă, prin effekte de komerchiș, kari trekă de la debitoră la kreditoră, mi

se transmită din mână în mână, dândă lokă numai la o singură plată în numărar.

De aci simează că pre câtă kredita întru stată va fi mare, pre atăta komerțială va lăa desvoltări mai întinse și mai renezi. Legile aș trebăită dar să intervină, și să ia toate măsurile posibile spre a protege și a asigura achestă kredită. Dar zna din velle mai indispensabile kondiționni alle kreditașă este esaktitatea plătitoră. Când zna komerțiantă va încherka întăzieri saș perderi în plătire ce aș a i se face, kreditașă seș este esșșș, se poate rșina, și rșina sa atrage de mătă ori pe a ceea a mătătoră altora. Legile aș intervenită ka să garanteze, pe câtă se va ptea, împlinirea obligașioniloră făt-kărtăi. Dar intervenția legei nă este totă de zna destășă de effikache; nenorocirile, nemrevederile, imprădingele, de mătă ori frașda și reaoa kredingă, adăkă rșina znai kase komerțiale, țărbărare în totă kreditașă păblikă. Daka legea în achestă kază nă poate omri rezăș, ea kată velleș pșădină să-lă mikmioreze. Așa o bșnă lege așșpra falimenteloră, kărtă să asigăre aktivășă komănă, să împedechă pe debitoră a-lă trage pentră dănsășă saș a-lă împășina în favoarea znai kreditoră, să esamineze daka a fostă simplă nenorocire saș daka falimentășă a provenită din imprădingă ori frașdă, și să pedensească pe kăpnabilă.

Achesta este skopășă znai legi așșpra falimentășăi, și achestă skopă și-a pronșș legea ce avem a esamina. Să vedem kăm l'a attinșă.

Mai întăiș să vedem ce se îndelege prin falimentă.

Falimentslă este pozițiunea zări komerçantă kari mî-a închetată plătile (art. 185). Prin zmare doze kondițiuni se țerș sîre a fi țineva falitș: a fi komerçantă, mi a înçeta plătile. Țellș țe nș are kalitatea de komerçantă nș poate sș devinș falitș. Nșmaî komerçianții, ori-kare arș fi pozițiunea lorș mi fantele de komerçiș țe fakș, nșmaî ei potș kș-dea în falimentș. Societătile în nșme kolektivș, în komanditș mi kiar societătile anonime, potș deveni falite. — Kșnd, pe lîngș înçetarea plătii, se va a-đboga mi negligența saș reaoa kredinș a falitșlăi, atșnçi este vorba de bankrotș.

Prin înçetarea plătii se îndelege lipsa kreditșlăi, iar nș kovîșuirea pasivșlăi peste aktivș. Așa, zări komerçantă, allș kșrși aktivș este mșltș mai mare de kștș pasivșlș, daka, din oare-kare țirkșm-stande, este în imposibilitate de a plți, poate fi de-klaratș falitș. Din kontra de mi pasivșlș e mai mare de kștș aktivșlș, poate sș evite ori-țe falimentș, daka ellș prin kreditșlș seș îmi zșmeazș regșlatș plătile. Katș dar sș mștim kș kașsa neçesarș a falimentșlăi nș este totș de zna insolvabilitatea komerçantșlăi, çi lipsa kreditșlăi seș.

Este însș desșlș ka înçetarea a țellei mai miçi plătii sș fakș pe zări komerçantă solvabilș a fi de-klaratș în falimentș? saș trebșe ka sș fiș o înçetare generalș de plătii? Kestișnea, kredem, este lșsatș la așpețșirea tribunalelorș. Açesteia vorș ve-dea daka este saș nș de kșviinș a se deklara falimentșlș. O singșrș kreanș este de mșlte ori de așșnșș sîre a deklara pe ține-va în falimentș; pre-kșm asșemeņea mai mșlte kreanșe potș sș nș aibș

acestă rezultat. Totuși dinde de cirkumstanțe, de reala saș aparinta perdere a kreditușlăi komerčiantușlăi.

Assemenea znuî kreduș kă deklararea falimentușlăi nă se poate face de kătuș în zuma înčetăruî plăduiloră datorieloră komerčiale iar nă čivile. Noî însă kredem kă ačeastă distinčione nă trebăe admisă, de oară-če legea nă o face, și de oară-če o datorie čivilă ka și zna komerčială poate prea bine face pe znuș komerčiantă să-și pearză kreditușlă seș.

Znuș komerčiantă poate să fîz deklarată în falimentă kiar dăne moartea lăi, daka în momentușlă ačeștei morčii ellă înčetase plăduile selle; kăčuî, dăne kăm vom vedea, înčetarea plăduiloră iar nă deklaradia tribunălușlăi konstităe starea de falimentă. Daka ačeastă stare esista înainte morčii komerčiantușlăi, nimikă nă se poate oppune la deklaradia falimentușlăi lăi.

Dar pentră ka să nă se komuliche pozičionea moștenitoriloră, legea a limitată timpălă kănd aș kreditorii drentălă ka să čeară de la tribunăluș deklaradia falimentușlăi. Ačeastă timpă este znuș ană de la moartea komerčiantușlăi. S'a kănoskătuș, pe de o parte, destălă de skărtă pentră sigăranča moștenitoriloră, pe de alta, destălă de lăngă pentră ka kreditorii să poată esamina starea operačioniloră morčiușlăi. De voră lăsa să treakă ačeastă ană fără nič o reklamare, kreditorii își perdă drentălă loră de a declara pe mortă în stare de falimentă. Dar čererea fiindă făkătuș în anălă morčii, tribunălușlăi poate prea bine declara falimentușlă dăne ačeastă ană; kăčuî legea s'a okăpată de čererea kreditoriloră iar nă de deklaradia tribunălușlăi.

CAPŪ I.

Declarația falimentului și efectele selle.

SECȚIUNEA I.

DECLARAȚIA FALIMENTULUI.

Ori-ce falimentș intereseazș foarte mșltș pe cei d'allș treilea, adikș pe aceea ce aș fostș în relațiune kș falitșlș. Este dar de șnș mare interesș ka falimentșlș sș fiș konstatatș mi deklaratș kștș se poate mai kșrîndș. Adesea însș este foarte difișilș de a preciza momentșlș kșndș s'a deskisș falimentșlș. De aceea legea obligș pe falitș ka sș se presinte, în celle d'întîi trei zile de la încetarea plșșilorș selle, la tribșnalșlș domicilișlș seș, șnre a declara aceeaștș încetare de plșșî (art. 186).

Kșnd va fi vorba de falimentșlș șnei societșșî, declarația se va face totș în celle d'întîi trei zile alle încetșrii plșșilorș, la tribșnalșlș șnde se aflș principalșlș seș stabilimentș. În aceeaștș declarațiș se va areta nșmele mi domicilișlș șocilorș, kari șșnt solidarș responsabili. Legea vorbește nșmai de șocietșșile în nșme kolektivș; se îndelege însș kș a-celleașî dispozițișni se aplikș mi așșnra șocietșșilorș în komanditș, în ceea ce privește pe șocii kșnoskșî mi responsabili.

S'a întreatș însș daka falimentșlș șocietșșîi

atrage nečasari mi falimentslax fi-karxi din soxi, solidarx-responsabili. Kestisnea e kontroversatx. Xi-ni astori sxsqinx, fi-karx ni xi o distinkxiune, kx falimentslax soxiexi are totx de xna drentx konseks-ixdx falimentslax fi-karxi din soxi. Ni se pare insx xisdatx a vedea pe xnx soxiex deklarax falitx, pe kxndx ellx nx a inxetatx plaxile selle, mi pe kxnd nx-mi a perdxtx kreditslax. De axeea sokotim mai logikx a decide kx alxi astori kx nxmai axei soxi vorx fi deklaraxi falixi kari vorx inxeta personalx plaxile lorx. Axna, kreditori xi drentx a xma personalx pe fi-kare din soxi. Daka xni nx vorx pxtea sx plxteaskx, kreditori xi potx declara in falimentx; axeia insx kari vorx plxi, kari nx-mi vorx perde kreditslax, nx potx fi sxxpxmi la axeeami deklaraxi.

S'a mai inxrebatx assemenea daka soxiexile anonime potx fi deklaxate in falimentx.

Este adeveratx kx legea nx s'a okkxpatx de axeste soxiexi, nx a aretatx de kxtre xine mi kxm are sx se deklax falimentslax axestei soxiexi. Pe de altx parte axi e vorba de o soxiata de kapitalxi iar nx de persoane; min xmare kxm arx pxtea sx fi-karx falimentx fi-karx falitx. Axeste konsideraxi ax fi-karx pe mxlxi a decide kx axeste soxiexi nx potx kxdea in falimentx.

Kx toate astea noi kredem impresnx kx alxi kx txcherea legei nx este destslax sure a linsi pe kreditori soxiexi de o mxsxrx pe kare o reklamx intereslax lorx mi kare se preskrix in generalx pentrx komerxiandi. Este adeveratx kx axi e vorba nx-mai de o asoxiatiune de kapitalxi; insx axeastx a-

sociațiune formează o persoană morală, care se poate declara falită ca și ori-ce altă persoană. Legea nu s'a ocupat de modul cum se face această declarație. Însă, prin îndrumările de la cello-alte societăți, se poate zice și aici că cererea are să se facă de către administratorii societății și la tribunalul unde se va afla sediul principal al acestei administrații. — Revenind însă la această lege, ar fi fost mai bine a se înlini kiar de lege.

Cât despre asociațiunea în participativă credem că nu se poate declara în faliment, de oare ce ea are drept obiect numai una sau mai multe operațiuni determinate, și de oare-ce nu constituie o persoană morală.

Pe lângă declarația ce va face falitul la tribunalul local, mai este dator să depună în același timp totuși la această tribună și bilanțul său (art. 187).

Acest bilanț va conține: 1° starea activă, adică enumerarea și aprecierea tuturor bunurilor mobile și imobiliare ale debitorului; 2° starea pasivă, în care se vor înregistra toate datoriile, și cele ce are să ia și natura creanței sale; 3° un tabel despre creșterea și pierderea; această tabelă se va redacta după comparația între registrul jurnal și registrul inventar; 4° în fine tabelul creanțelor debitorului.

Acest bilanț, prin cello d'întâi doze enunțată, are de scop a arăta starea falitului; prin cello

doze din ɣrmɤ, se dɤ o idee despre kaxsele saɤ ɕir-
kɤmstangele kari aɤ adɤsɤ falimentɤlɤ.

Bilanɤlɤ katɤ sɤ fi sɤbskrisɤ de falitɤ, da-
tatɤ mi adeveritɤ ka adeveratɤ.

Dar mɤldimea okɤnapiɤnilorɤ ɤnɤi komerɕiantɤ
poate kɤ l'aɤ omritɤ de a-mi redakta bilanɤlɤ în
chelle d'întîi trei zille. Legea atɤnɕi voeute ka chellɤ
pɤɕinɤ falitɤlɤ sɤ arate tribɤnalɤlɤi kaxsele kari l'aɤ
omritɤ de a-mi depɤne bilanɤlɤ.

Kɤnd falitɤlɤ nɤ va fi fɤkɤtɤ niɕi deklararea
încetɤrii plɤɕilorɤ, niɕi îmi va fi depɤsɤ bilanɤlɤ,
vom vedea mai tɤrziɤ, în art. 324, kɤ se va pɤtea
deklara ka bankɤtarɤ simplɤ. Daka din kontra se
va fi konformatɤ aɕestorɤ disposiɕiɤni, vom vedea
în art. 202 kɤ ellɤ îmi va pɤtea conserva libertatea
persoanei selle.

Sɤ vedem akɤm kɤm tribɤnalɤlɤ are sɤ deklare
falimentɤlɤ.

Dɤne ɕe falitɤlɤ a deklaratɤ încetarea plɤɕilorɤ
selle, tribɤnalɤlɤ katɤ sɤ intervinɤ spre a konstata
mi deklara falimentɤlɤ (art. 188). Legea în adeverɤ
nɤ pɤtea sɤ lase kreditorilorɤ kiar dreptɤlɤ de a ve-
rifika încetarea plɤɕilorɤ; aɕeasta arɤ fi datɤ lokɤ
la mɤlte nekɤviinɕe; kɤɕi ɤnɤ kreditorɤ arɤ fi avɤtɤ
interesɤ ka falimentɤlɤ sɤ se deklare, în vreme ɕe
alɕii arɤ fi avɤtɤ ɤnɤ interesɤ kontrariɤ. Prin ɤr-
mare nɤmai tribɤnalɤlɤ singɤrɤ poate avea aɕeasɤ
misiɤne. Ellɤ poate deklara falimentɤlɤ, saɤ dɤne
aretarea falitɤlɤi, saɤ dɤne ɕererea ɤnɤia ori mai
mɤltora din kreditorî, saɤ de sinemî fɤrɤ ɕererea
nimenɤi. Ama, daka falitɤlɤ din diferite kaxse, nɤ
va voi sɤ arate încetarea plɤɕilorɤ selle, kreditorii

seî vorş avea drentşlş sş fakş ačeastş deklaracijş; saş daka între falitş şii kreditoriî presenşii se va face o kombinacijş fraşdşloasş spre a nş se declara falimentşlş, tribunalslş singşrş, fşrş ničii o cherere, poate prea bine proklama esistinja falimentşlşii. De aci vedem kş tribunalslş poate kşte o datş declara falimentşlş kiar fşrş şitirea debitorşlşii. Dar daka falitşlş intervine, tribunalslş nş poate sş-î refşse drentşlş de a fi askşltatş; kşčii apşrarea este de drentşlş natsralş. Kşte o datş kiar tribunalslş poate kema pe falitş spre a-lş askşlta.

În ori-če kazş însş, daka falitşlş a fostş kondamnatş în lipsş, dečisişnea jşdekştoreskş nş poate fi absolştş, irevokabilş; ea poate fi atakatş min drentşlş de opozişione (împotrivire) allş falitşlşii, če se poate eserčita într'şnş sşagiş limitatş. Dar fiind-kş natsra kasşelorş komerčiale čere idęala în čeea če priverite prochedşra, legea zice kş dečisişnea tribunalslşii se va esekşta provizoriş.

S'a întreatş daka falimentşlş se poate declara nşmaî de tribunalslş de komerčiiş, saş şii de alte tribunale čivile, kşnd în kşrsşlş şnei alte kasşe se va da pe faşş esistenđa falimentşlşii. Aşa, şnş tribunalslş čivilş se aflş în esamenşlş şnei kasşe. În kşrsşlş ačestşii pročesş se deskonere esistenđa şnşii falimentş kare nş fşsese deklaratş de tribunalslş de komerčiiş. Se întreatş daka tribunalslş čivilş poate sş konstataze şii sş deklare ačestş falimentş?

Şnii kredş kş nşmaî tribunalslş komerčialş e kompetentş sş deklare falimentşlş, fiindş-kş nşmaî lşii i se presşpşşne kşnoştingele nečessariî spre a esamina şii konstata diffiçilele amşnşnte alle fali-

mentălxî. — Noi însă, împreună cu juriștii francezi, kredem că tribunala civilă, în ipotesa noastră, poate prea bine declara falimentul. Acest faliment în adevăr este un fapt care există prin sine-însuși; tribunala îl constată, nu îl creează. Pentru ce dar tribunala civilă, ca un chel comercial, să nu-l poată declara? Acolo unde lipsesc tribunale de comerț, nu sunt cele civile cari declară falimentul?

Tribunala mai trebuie încă să arate epoca precisă a încetării plăților (art. 189). Acest epocă este foarte importantă a se ști, fiindcă vom vedea că sunt mai multe akte cari se anulează, nu mai fiindcă sunt fakte de falit, să la epoca încetării plăților să cu 10 zile înainte a acestei epoci (art. 194). De aceea legea zice că tribunala va determina această epocă, să în aktul de judecată prin care se declară falimentul, să printr'un akt posterior dat în urma raportălxî și judecător-komisar; și această se va face de tribunala să de sineși, să dăne cererea unora din părțile interesate.

Dacă tribunala nu va determina această epocă, încetarea plăților se va sokoti din zioa în care s'a dat aktul de judecată care declară falimentul.

Dar cum această din urma dispoziție se poate aplika în kază kund falimentul se declară dăne moartea falitălxî? Dacă în această kază tribunala nu ar însemna epoca încetării plăților, ar rezulta că această epocă ar fi din zioa aktălxî de deklarare, adică dăne moartea falitălxî. Însă știm

kъ чине-va нъ се poate declara falitș dъne moarte, de kъtș nъmai daka вn viadъ fiind, ellș вuи вnчeta-se пљdile selle. Ъrmeazъ dar, вn kazxlș nostrъ, kъ epoka вnчetyrв пљdilorș нъ poate fi aчeea a akъt-lъi de deklaradв. Se decide вn generalș kъ вn aчestș kazș, пљdile se presspъrнș a fi вnчetatș чellș mълtș din zioa mъrdвi falitșlъi.

Sъ observъm kъ, kъnd tribъnalxlș determinъ epoka вnчetyrв пљdilorș, нъ o face вntr'ъnș modș absqltș, чi provizoriș. Daka mai tъrziș ellș aflъ o altъ epokъ ka adevъratъ, poate prea bine sъ dea o altъ decisвne prin kare sъ skimbe pe чea d'втiиș.

Aktele jъdekъtoreнтi kari deklarъ falimentxlș, saș kari вnseamnъ ии skimбъ data sa, sъnt foarte importante pentръ чei d'allș treilea. De aчeea legea voemte ka sъ pиimeaskъ чea mai mare пъbлvitate posibilъ. Aша elle se vorș treчe вn preskъrtare вn bъletinș, ии vorș stъ linite trei lъnв atъtș вn sala jъdekъtoriei ъnde s'a deklaratș falimentxlș, kъtș ии pe la toate tribъnalele ъnde falitxlș va avea stabilimente komerчiale. Toate aчestea kъ skopș pentръ ka toдi aчeia kari vorș fi interesadв la falimentș, sъ poatъ afla kъ s'a deklaratș (art. 190).

SECȚIUNEA II.

EFFECTELE FALIMENTULUI.

Deklaradв falimentxlъi are mai mълte effekte; ъnele relative la averea falitxlъi, altele la persoana lъi. Sъ esaminъm effektele relative la averea falitxlъi. Vom

vedea mai tîrziș efektele relative la persoana falitului.

Aceste efecte sînt:

1° Pierderea dreptului de administrare.

De la data actului de judecată care declară falimentul, falitul pierde dreptul de a administra ori-ce stare a sa, mișcătoare sau nemiscătoare, care depinde sau nu de comerțul său (art. 191). Această pierdere are loc *ipso jure*, fără ca să fie trebuit să fie declarat de tribunal. Este o consecință directă și necesară a declarației falimentului. Nu stă în mîna tribunalului ca falitul să nu poată avea acest drept.

Să nu credem însă că falitul își pierde și dreptul de proprietate asupra bunurilor sale. El și își conservă acest drept; pierde numai dreptul de administrare.

Konsekvințele pierderii acestui drept este că falitul devine incapabil în privința bunurilor sale; nu mai poate face nici un act care ar putea modifica starea activului său pasivului său. Ori-ce acte de asemenea natură sînt declarate nule.

Că toate acestea falitul are numai o incapacitate relativă în privința acestor acte, iar nu o incapacitate absolută. Așa el și poate prea bine să încheie o altă industrie; să cîștige alte bunuri. Pe de altă parte, deși nu mai poate intenta în judecătoria o acțiune relativă la bunurile sale, poate prea bine să întreprindă una care este un drept al persoanei sale, s. e. poate cere divorțul, poate cere satisfacție pentru o injurie, o difamație, ect.

Cîtă vreme pierderea dreptului de administrare,

astă perdere se aplică nu numai asupra bencrilor prezente ci și în viitor. Așa, dacă falitul în timpul falimentului se, va dobândi alte bencri săș prin industria sa săș prin donațiuni ori sckvesiuni, ellă va perde drentălă de administrare și asupra astoră bencri. Dar fiind-kă din ori-ce masă de bencri kată să se retragă pasivălă, dacă falitul va dobândi prin donațiuni ori sckvesiuni o masă de bencri, kată ka mai întiș să se likideze pasivălă astoră bencri, adică ka kreditori loră să fie plătiti din elle înainte kreditoriloră falitului.

2° Suspendarea akțiuniloră ce se potă exercita de falit și în kontra falitului.

Îndată ce falitul este lipsit de drentălă de administrare, ună sindikată devine reprezentantălă seș și allă masei kreditoriloră. Acestă sindikată va avea administrarea bencriloră, și va exercita toate akțiunile falitului; totă ellă va responde la akțiunile directate în kontra falitului. Prin șrmare, kreditori falitului, dăne aktălă de deklarare, nu mai potă a se adresa la debitorălă loră, ci la sindici; asemenea ori-ce esekutare asupra bencriloră miskutoare săș nemiskutoare alle falitului nu se va face în parte de către fi-kare kreditoră, ci în komonă de sindici: numai ei voră avea drentălă a proceda la vinderea acestoră bencri. De ară fi fostă permisă fi-kări kreditoră a attaka în parte pe falit, și a face să se vînză kstare săș kstare din bencrile selle, pe de o parte, aceasta ară fi fostă în kontraziere kă perderea drentălă falitului de a-și administra starea, pe de alta, ară fi rezultată multe keltăeli kari ară fi mikmorată aktivălă komonă.

K8 toate astea tribunalul, kund va j8deka de k8viind8, poate s8 admit8 ka s8 intervin8 mi falit8l8 în proces8, spre a-mi areta reklam8rile mi pretenziunile selle, în kaz8 kund sindicii i-ar8 kompromite interesele. Falit8l8 n8 poate ab8sa de ast8 interven8 a l8i; k8ci ea se priimeste n8mai kund tribunalul o va afla de k8viind8.

3° Skadind8 krean8elor8 în kontra falit8l8i (art. 192).

Likid88ia faliment8l8i sa8 plata pasiv8l8i este o opera8iune kare treb8e s8 se fakt8 k8t8 se poate mai repede. Dar toate krean8ele n8 a8 a8eeam8 skandind8. 8nele a8 s8 se pl8teask8 akt8al8, altele dsue 8n8 termen8 mai ml8t8 sa8 mai p88ind8 l8ng8. Daka în kaz8 de faliment8 ar8 fi treb8it8 s8 se autente ka s8 aj8ng8 termen8l8 fi8-k8rei krean8e, se în8elege k8 likid88ia ar8 fi d8rat8 prea ml8t8 timp8: 8eea 8e ar8 fi fost8 în desavantaj8l8 t8tor8 kreditorilor8. De a8eea legea a decis8 k8 8n8l8 din efektele deklar88iunei faliment8l8i este ka kreditorii falit8l8i s8 aib8 drept8l8 a-mi reklama krean8ia lor8 mi mai înainte împlinirei sorok8l8i; în alte k8vinte, deklararea faliment8l8i prod88e skadind8 t8t8lor8 krean8elor8. Dar a8east8 skandind8 n8 însemneaz8 k8 kreditor8l8 all8 k8r8i termen8 n8 a aj8ns8, are drept8l8 ka s8 8ear8 îndat8 plata krean8ei selle; ea însemneaz8 n8mai k8 ell8 poate l8a parte la opera8iunile faliment8l8i mi la împl88irea dividendelor8, ka mi k8m ar8 fi aj8ns8 împlinirea termen8l8i.

Ma8 observ8m înk8 k8 a8east8 skandind8 premat8r8 are lok8 n8mai în privind8 falit8l8i, n8 mi a 8ellor8-l-al8i kodebitor8 ai sei. A8a, falit8l8 îm-

презнь къ alte persoane ащ fostъ даторї о сснѣ, къ знѣ termenѣ оаре-каре. Ачестъ termenѣ а ѡчетатѣ ѡн привнѣа фалитѣлї, дар нѣ ми а челлорѣ-л-алѣї ко- debitorї. Тотѣ аша естѣ кѣнд даторїа фалитѣлї ва фї fostъ гарантатѣ де о кащїіне. Debitorѣлѣ devenндѣ фалитѣ, кащїінеа че естѣ solvabilѣ ѡнї konservѣ дрен- тѣлѣ че resslѣтѣ пентрѣ sine din termenѣ.

Кѣнд се ва ѡтѣмнїа falimentѣлѣ челлї че а сѣб- skrisѣ знѣ билетѣ la ordine, саѣ челлї че а акчентатѣ poliѣа, саѣ трѣгѣtorѣлї кѣнд poliѣа нѣ се акчента- се, legea зиче кѣ чеї-л-алѣї obligаѣї катѣ сѣ деа пор- torѣлї кащїіне, саѣ сѣ плѣteaskѣ ѡдатѣ. Аша, кѣнд сѣbskriitorѣлѣ знї билетѣ la ordine а кѣзѣтѣ ѡн falimentѣ, portorѣлѣ poate чѣре кащїіне la gi- ranѣї. Daka trasѣлѣ, каре а акчентатѣ poliѣа а deve- nitѣ фалитѣ, portorѣлѣ ва чѣре кащїіне giranѣїlorѣ ми трѣгѣtorѣлї. Dar legea нѣ vorbente де кѣтѣ де акченторѣлѣ poliѣї; се pare dar кѣ daka trasѣлѣ ка- де ѡн falimentѣ маї nainte де а акчента, portorѣлѣ нѣ маї poate чѣре vre-o кащїіне де la giranѣї сеї. Кѣ toate аsteа естѣ вѣditѣ кѣ daka trasѣлѣ а кѣзѣтѣ ѡн falimentѣ, нѣ маї естѣ капabilѣ де а акчента poli- ѣа; аtснчї portorѣлѣ, ѡн virtѣtea art. 116, are дрен- тѣлѣ де а protesta пентрѣ neакчентаре, ми prin сї- mare а чѣре кащїіне де la трѣгѣtorѣ саѣ giranѣї, kari се obligase кѣtre дїнсѣлѣ а фѣче ка poliѣа нѣ нѣмаї сѣ се плѣteaskѣ, дар сѣ се ми акчентеze.

Dar трѣгѣtorѣлѣ кѣзѣндѣ ѡн falimentѣ, нѣмаї аtснчї portorѣлѣ poate чѣре кащїіне де la giranѣї, кѣнд poliѣа нѣ а fostѣ акчентатѣ де trasѣ. Daka аstѣ акчентаре с'а фѣкѣтѣ, portorѣлѣ нѣ are ачестѣ дрентѣ. Аsemenea daka знѣлѣ din giranѣї kade ѡн

falimentș, portorșlș nș are drentșlș a cere kașũis-
ne de la giranũii posteriori falitșlș.

Kș toate astea, s'ar pũrea logikș ka trũgũto-
rșlș kũzũndș în falimentș, kiar daka poliũa s'a ak-
centatș de trasș, portorșlș sũ poatũ înkũ cere kașũis-
ne de la giranũii; kũũi auesti giranũii kari i-aș
transmisș poliũa a garantatș în acellașũ timpș va-
loarea sũbskrierei trũgũtorșlș; dar kũnd astũ sũb-
skrierei nș mai valeazũ nimikș din kassa falimentș-
lș trũgũtorșlș, ei katũ sũ dea o altũ garanũiũ în
lokș. Assemenea kũnd ũnș girantș devine falitș,
tojũi œei œe vinș dũne dũnsũlș garantase kũtre por-
torș sũbskrierea lș; prin ũrmare arș trebũi sũ fiũ
obliganũ a da kașũisne. — Kș toate astea s'a jũstifi-
katș legea în modũlș aœesta: s'a zisș kũ ea a avũtș
mai kș seamũ în vedere kiar pe aœeia œe trebũe sũ
plũteaskũ poliũa; kũnd dar ei sũnt solvabili, ũi nș
mai ũnșlș din garanũii a kũzũtș în falimentș, ea nș
a voitș sũ mai œearũ vre-o kașũisne; fiind-kũ asse-
menea kașũisniũ iũmũlũũindș-se prodũkș prea mare
tũrbũrare în komerœiũ ũi adũkș genũ între komer-
œianũii; legea a kũzũtatș sũ mikșoreze pre kũtș a
pũstũtș nũmerșlș astorș kașũisniũ.

4° Înœetarea dobũnzilorș (art. 193).

Dũne darea aktũlși kare deklarũ falimentșlș, fa-
litșlș este inkamabilș de a plũti; dar pe de altũ par-
te kiar sindiœii nș potș plũti de kũtș dũne œe mai
iũtiũ se va distinge aktivũlș ũi se va verifika krea-
ũele. ũnș intervalș dar se va afla între deklaratiũ-
nea falimentșlș ũi plata kreaũelorș. Daka în astș
intervalș fiũ-kare din kreaũe va kontinũa a prodũ-
œe dobũndũ, se iũœelege kũ masa aktivũlși se va

afla înkrkatъ. De aceea legea voemte ka împrezntъ kъ astъ deklaraiиъ sъ înçeteze mi kърsrlъ interesъlъi. Aчestъ kърsъ însъ va înçeta în raportъ kъ masa kreditorilorъ, nъ în raportъ kъ falitslъ; în privinça sa ellъ srmeazъ пълнъ la plata totalъ, mi daka maiърziш va voi sъ se reabiliteze, sъ se restatorniçeze, vom vedea kъ va trebsi sъ plъteaskъ toatъ dobînda (art. 338).

Kreangele însъ kari vorъ fi garantate mintr'znъ privilegiш, zn gagiш saш o ipotekъ prodъkъ dobîndъ kiar dъne deklararea falimentъlъi; kъçi aчeste privilegii mi ipoteye aш garantatъ atъtъ kapitalъlъ mincipalъ kъtъ mi akçesoriile lъi. Însъ aчeste dobînzî nъ se plъteskъ din masa aktivъlъi komъnъ, çi nъ mai din bъnrile kari sъnt sъnpъse privilegii saш ipoteci.

Пълнъ ачî ne am okъnatъ de effektele falimentъlъi kari vinъ dъne darea aktъlъi de deklarare. Sъ vedem akъm effektele kari se prodъkъ înainte aktъlъi de deklarare.

Tribъnalъlъ, шtim, katъ sъ determineze în aktъlъ de deklarare a falimentъlъi epoka preçisъ a înçetъrii plъçilorъ saш alt-felъ a falimentъlъi kiarъ. Aша, aktъlъ dotatъ de la 15 alle lъniî poate sъ arate kъ plъçile aш înçetatъ la 1. Dar dъne înçetarea aчestei plъçî, saш înainte kiar de astъ epokъ, falitslъ a пъstъ façe maiърlte akte a kърorъ skopъ poate fi saш de a da oare-kari avantaje znora din kreditorî, saш de a împrъina aktivъlъ komъnъ: trebъea dar sъ se regъleze soartea astorъ akte.

Ъnele din aчeste akte aш o natъrъ atъtъ de importantъ, în kъtъ legea le deklarъ nъle în privinça kreditorilorъ, prin aчeasta kiar kъ sъnt fъkste dъne

se konsideră ca un fel de monedă, și în alte obiecte, precum în lucruri mobile, scule, argintărie etc.; plata este ușoară; și legea prescrie ca creditorul să nu a voie să fi plătit în altă modă extraordinară de puțină vreme a datoriei, și a voie să fie avantajat mai mult de puțină vreme decât creditorii.

4° Ori-चे ipotekă și kres de bani vor să prin judecată, și toate drepturile de antikres să de gagiș, înființate asupra averilor datoriei, pentru datorie mai veche⁽¹⁾. — Аша, un creditor, când a înmănată pe falitului actului, nu are voie nici o garanție specială; în urma însă, și dăne înțetarea plăților să zice zile înainte de astă înțetare, datoriei konstitue în fațoare-ї o ipotekă, o antikres să un gagiș: legea zice că aceste garanții, ce nu s'au kreateș împreună cu datoria și dăne dănsa, sunt ușoară; fiind-ка se prescrie ca a fostă o înțelegere între creditor și debitor spre vătămarea celorlaltă creditorii. Ащеа че anlează legea este nu mai asigurarea konsimiteș în urma kontraktării datoriei; puțină despre kontraktarea datoriei remăne valabilă, dacă s'au puținăș în velle zice zile mai înainte de înțetarea plăților; asemenea și ipoteka să altă asigurare konsimiteș în a velle zice zile și totă

(1) Prin gagiș se înțelege dănsarea ună lucră misktorăș în mâinele creditoriei; prin antikres (să antikresis) se înțelege dănsarea ună lucră nemisktorăș, asupra cărăia creditoriei are numai dreptul de a-ї lăa fraktele, kari se voră skădea din dobânzi și kanitală.

în momentul în care se face împrumutul vor fi re-
mănea valabile; kычї o asemenea operațiune s'a
pъtutъ face fыpъ niчї зпъ spiritъ de fraudъ, mi nъ-
mai pentрu ka falitulъ sъ-шї poate sъsđine kreditulъ
sъщ шовъindъ. Îмпрумутъtorulъ în ачестъ kazъ nъ
se poate akъsa kъ a пpиimitъ o гаранџїа în зpма
îмпрумутълї fыkъtъ, fiind-kъ ellъ, în ipotesa noa-
strъ, nъ-шї a datъ kapitalulъ de kъtъ kъ kondiџї-
nea гаранџїеї.

Toate ачесте пълитъдї de kari vorbirъm sъnt le-
gale, pronъndiate d'a drentulъ de însъшї legea. Prin
зpmare чellъ че le înвоакъ nъ are trebъingъ sъ a-
dъkъ niчї o altъ dovadъ; asemenea nъ se admite
niчї o dovadъ kontrariъ supе a le kombatе.

Sъ ne okъпъm akъm de o altъ natъpъ de akte,
de ачелле kari remънъщ sъb imperiulъ drentulъї ko-
мънъ daka s'a fыkъtъ în чelle zече zille mai nainte
de înчетarea пълџilorъ; însъ kari се потъ anъla de
tribъналъ daka s'a fыkъtъ dъne înчетarea пълџilorъ,
шї sъb kondiџїe kъ чеї че înвоакъ пълitatea sъ
dovedeaskъ kъ чеї de allъ treilea kari ащ traktatъ
kъ debitorulъ ащ avъtъ kъnowtingъ desupе ачeastъ
înчетare de пълџї. În modъlъ ачеста ori-че platъ,
fыkъtъ de debitorъ, în зpма înчетъpїї пълџilorъ шї
mai nainte de dechisiъnea tribъналълїї kare deklаръ
falimentulъ, се poate ataka шї deklарa de tribъналъ
ka пълъ (art. 195).

Аша, kiar dъne înчетarea пълџilorъ шї пълъ la
deklарaџia falimentulъї fыkъtъ de tribъналъ, falitulъ
шї konservъ drentulъ de а-шї administra starea sa.
Ellъ nъ perde ачестъ drentъ de kъtъ min deklарa-
џia tribъналълїї. În astъ intervalъ min зpmare fali-

țelș poate face mai multe akte. Aktele de darș, kari le vezergmș în art. ppechedinte, sșnt absolțș nșle fșrb niș o distinkțisne; aktele interesate, fșkște între înșetarea plșdilorș și deklararea falimentslși, se potș ataka kș kondițisnile țe vezergmș. Daka ței d'allș treilea, kari aș traktatș kș debitorșlș, aș fostș de bșnb kredinș, aktele sșnt valabile și menșinște. Dar kiar kșnd aș fostș de rea kredinș, tribșnalșlș nș este neșesarș obligatș ka sș le anșleze; nșterea sa este fakșltativș; le va anșla saș nș, dșne kșm va krede de kșvinș.

Kșt despre aktele kari arș face debitorșlș în șma deklarșrii falimentslși sșnt totș de șna nșlle, fșrb a ne mai okșșna daka ței d'allș treilea aș fostș de rea saș de bșnb kredinș.

Observșm înkș kș toate așeste akte de kari vorbirșm sșnt nșlle nșmai în privinga kreditorilorș, nș și a falitșlși. Așesta nș poate sș învoașe nșlitate; nșmai kreditori șlș o potș învoașe șmare, daka i s'arș akorda șnș konkordatș, ellș va trebși sș le esekște ka kșm n'arș fi fostș niș o datș falitș. Se esșenteazș nșmai avantagele ilegale și ekslșsive țe s'arș da șnș kreditorș, în desavantajșlș șellorș-l-alși.

Am zisș kș plșdile țe se vorș face de debitorș, în banș saș effekte de komerșiș, se vorș anșla, adikș se vorș întoarșe înapoi, kșnd kreditorșlș kare le-a pșiimitș avea kșnoimșinș de așeastș înșetare. Kșndș însș este vorba de titlșrile țe se transmitș prin girș, natșra lorș a șerștș ka legea sș modifșe așestș pșinșiniș. În așeverș, portorșlș șnei polișe saș șnș biletș la ordine, kare-și va pșiimi

plata sa dăne închetarea plătitorilor trasăși saș sbskriitorșlși biletșlși, nș se obligș a întoarșe așee a pe a priimitș, kiar daka va fi kșnoskștș închetarea plătitorș (art. 196). Alt-felș, așestș portorș s'arș fi aflatș în șea mai rea pozișione. În așeverș, trasșlș saș sbskriitorșlș biletșlși kade în falimentș; skandinșa titlșlși așnge, mi portorșlș katș sș se pre-sinte la platș, sșb pedeanș de a-șl perde rekșrsșlș în kontra garanșilorș seș. Trassșlș saș sbskriitorșlș plșteskș, mi prin șrmare portorșlș se aflș în imposibilitate de a forma protestșlș. Daka mai țrziș s'arș obliga a întoarșe plata șe i s'a fșkștș, i s'arș fașe șea mai mare injșstidș; kșșl, kșm vedem, ellș a fostș în imuosibilitate de a evita așeasș platș. Pe de altș parte, prin așeasș întoarșere a plătii, s'arș pșne o mare pedekș șirkșlașiei așestorș effekte; kșșl ori-șine arș priimi foarte dif-șilș o poliđș saș șnș biletș la ordine, daka arș știtș kș poate fi ameninșatș de a întoarșe valoarea lorș.

Legea obligș a întoarșe plata nșmai pe așeia kari s'aș liberatș în realitate; adikș pe așella în sokoteala kșrșia s'a trasș poliđa, în alte kșvinte pe trșșștorș mi dșștorș de ordine, saș pe çellș d'întișș garantș daka este vorba de șnș biletș la ordine. Dar kiar așeste persoane nș se obligș a întoarșe plata fșkștș de kștș nșmai daka se va dovedi kș elle aș avștș kșnoștiđș despre falimentșlș trasșlși saș sbskriitorșlși biletșlși, la epoka kșnd s'a kreatș poliđa saș biletșlș la ordine.

Dispozișionile koprinșe în art. 197. nș potș așea nișl o anlikađiș la noi (art. 197). La Franșeșl,

elle aș o știlitate reală, къчї sânt o konsekvingă a legisirei civile. La noi s'aș tradășș întokmaï, fьră sь se observe кь нэ se akordeazь кэ legea civile. În adeverș, la Franșesї înkiriatorșlăș are șnș privi-legiș așșpra lșkrșrilorș miskъtoare alle kiriașlăși. În kazș de falimentș ellș are drentș sь vînzь аче-ste lșkrșri și sь se plъteaskь înaintea чellorș-l-aldї kreditorї, kiar ipotekarї. Dar pentră ka ачеa-сть vindere sь нэ se faktь prea repede, îndatь dșne deklararea falimentșlăși, аша în кьтș sindiçii sь нэ аїбь timпș a kșnoaște și a аpreçia starea falitșlăși, legea a fьkьtș o еșçeпçișne la prinçipiulș komъnș allș privilegiaçilorș: ea a zisș кь înkiriatorșlăș нэ-și va еșçuçita drentșlăș sьș de privilegiș așșpra miskъ-toarelorș de кьтș dșne 30 de zile de la data aktș-lăși çe deklarь falimentșlăș. Dar înkiriatorșlăș, маї nainte kiar de аçeste 30 de zile, poate lăa ori-çe mesșri аsigурьtoare, s. e. ellș va пștea çere sekșe-strarea мърșrilorș çe s'arș аșkъnde. Își poate kiar lăa în posesișne lokșlăș înkiriатș, daka terme-nșlăș înkirierei s'a îmulinitș. Dar аçestș termenș de 30 zile se ordonь нэmaï în privinça lșkrșrilorș mis-kъtoare, kari servesкș la еșuloataçia komerçișlăși fa-litșlăși. Кьтș despre çelle-l-alte lșkrșri miskъtoare, прекșm mobile, înkiriatorșlăș are depinь libertate а-și еșçuçita îndatь privilegișlăș seș.

Toate аçeste dispoziçișni, кșm vedem, se ba-seazь pe privilegișlăș çe are înkiriatorșlăș аșșpra lș-krșrilorș miskъtoare alle kiriașlăși. Dar la noi în legea civile нэ se аfь nimikș despre аçestș privi-legiș; înkiriatorșlăș, pentră преçlăș kiriei selle, se va konsidera ka ori-çe altș kreditorș allș falitșlăși,

mi va fi smpușș la ačelleașă formalitãđă. La 4e dar arș servi dispozițiunile eșepționale alle art. 197? A4eșă artikolș este kș totșlș de prisosș; o simplș inatențiune întrodșkîndș-lș, trebșe sș se konsidere ka kșm n'arș esista.

CAPI 11.

Despre numirea judecãtorului comisari.

Pũrũ akșm am vorbitș despre deklararea falimentșlșă mi effektele selle. Akșm intrũm în administratiunea falimentșlșă. Deklararea șnșă falimentș pũne în komșnikare mãi mșlte persoane kari aș a-șă reklama drentșrile lorș. Mãi mșlte kestieni se potș dar presinta sũre a fi deslegate. Tribșnalșlș a trebșitș sș ia oare-kari mșșșră de privighiere.

De a4eea aktșlș de jșdekatiũ kare deklarũ falimentșlș, nșmește în a4ellaișă timpũ pe șnșlș din membrii seă ka jșdekãtorș-komisariș (art. 198).

Misiunea a4eșă komisarș este de a privighia operatiunile falimentșlșă, mi de a raporta tribșnalșlșă așșpra tãșlorș diffikãltãđilorș 4e s'arș naște (art. 199). Ellș presideazũ differitele operatiuni alle falimentșlșă, mi grũbește ka sș se termine kãtș se poate mãi kșrũnd. Legea preskriũ mãi la valle pentũ fiũ-kare kazș differitele attributiuni alle komisarșlșă, prekșm de a verifika kreanșele, de a îmũrũđi aktivșlș, de a desbate konkordatiũlș, de a raporta tribșnalșlșă așșpra diverselorș kontestatiuni 4e se

potș namte, ect. Аша, komisarslș, fьrь sь aibь o pьstere administrativь propriь zisь, intervine mai ьn toate affacherile falimentslș. Misisnea lș ьine din momentslș nșmirei, pьnь la formarea konkordatslș saș likidacija definitivь.

Dar tribunalslș nș este legatș prin aчeastь nșmire (art. 200). Ellș poate ьn ori-чe timpș, ьn lokslș jьdekьtorslș-komisarsь, sь nșmeaskь pe ьnș altslș dintre membrii sei.

CAPŪ III.

Despre punerea pecetilorũ și celle d'ьntiũ dispozițiunĩ asupra persoanei falituluĩ.

§ 1. Punerea pecetilorũ.

O persoanь чe se deklarь ьn falimentș, se aflь sьb ьnș felș de prepьsș legalș. Fiind linsitь de administrarea bьnsrilorș selle, konsiderьndь-se oare-kьm ka nedemnь de a se afla ьn kapьslș affacherilorș selle, a trebsitș ka sь se ia oare-kari mesrĩ preventive, pentrь ka sь nș se poatь rьni nimikș din bьnsrĩ, mi pentrь ka sь se asigьre de persoana falitslș. De aчeea legea ordoanь nșnerea pecetilorș mi arestsirea falitslș.

Prin aktslș de jьdekatь kare deklarь falimentslș, tribunalslș ordoanь ьn aчellamũ timpș nșnerea pecetilorș pe magazii, kontoare, kase, registre mi

toate bunurile falitului (art. 201, 203). Această măsură, cum am zis, are drept scop să oprească pe falit de a răpi să se asigure ceva din activul său.

Dacă va fi vorba de falimentul unei societăți în nume colectiv, prevederile se vor aplica și în nume propriu în principala stabilimentă al societății, și în la domiciliul separat al fiecărei din soți. Această dispoziție se aplică și la societățile în comandită, în privința soților solidari responsabili. Fiindcă soții în nume colectiv, sau soții în comandită solidari responsabili, pot deveni faliti, după opinia noastră, când și ei vor încheia afacerile comerciale sociale, se înțelege că a trebuit să se asigure și activul lor particular, precum s'a asigurat activul social.

§ 2. Arestuirea falitului.

Cel mai important efect al declarației falimentului, în raport cu persoana falitului, este arestarea sa. Împăratul Napoleon I, care numai prin puterea genului său lăsa parte la dispozițiile ce se făceau de consiliul de stat asupra legilor franceze, făcând ca să se fi studiat vre-o dată dreptul, vorbi astfel asupra măsurii din arestare: „În obiceiurile actuale severitatea este o necesitate; bancruțurile servesc numai fortuna, făcând a face să se nearză onoarea, și ca și ceea ce noi căutăm să derimăm. Un falit să nu mai afekteze același aer de trișturi să se de indiferență, să se prezinte cel puțin în public ca aerul de descurajare a unui om căruia s'a întâmplat o mare nenorocire. Fiind

kъ običeiskrile vieđei aš ksatš o altъ direkciune, sъ skimbъm aste običeiskrī. Arestarea falitxlai va prodъche ačestš effektš. În ori-če falimentš se aflъ žnš deliktš, fiind-kъ falitxlš a vъtъmatš pe kreditorī seī. Dar este posibilš ka falitxlš sъ nъ fi avtš rea intenđiune — kъ toate kъ asta e prea rarš; sъ se jstifike atъnčī. Ŗnš kъmitanš, kare-šī perde korabia kiar printr'žnš nasfragiš, merge mai întiūš în inkisoare; daka apoī se konstateazъ kъ perderea korăbiei este effektxlš žnšī simnlъ akčidentš, kъmitanxlš se libereazъ. Nъ trebъe sъ se vateme interesxlš kreditorilorš; dar nъ trebъe iarъšī sъ ne raportъm la dīnšīi în čee a če privešite ordinea pъblikъ. Ei aš nъmaī o grijъ, ačee a a skoate din aktivš o sъmъ kъtš se poate mai mare Sъ se ia dar nišite mъsъrī kari, fъrъ a vъtъma pe kreditorī, fъrъ a kondamna pe falitš mai nainte de a se jstifika, ūš pъnš kъ toate astea într'o stare de ŗmilire, konformъ kъ posiđiunea sa, konformъ kiar kъ običeiskrile čelle vekī. Inkisoarea, kiar de aš čine o orъ, va opera ašš effektš."

Ačeste konsiderađiņī fъkъrъ, atъtš la Frančesī kъtš šī la noi, a se preskrīb de lege arestăirea preventivъ a falitxlai (art. 201). Prin aktxlš kare deklarъ falimentxlš se ordoanъ šī arestarea falitxlai, saš paza persoanei lăi în kasъ de kъtre žnš fonkđionarš allš poliđiei. Sъ destingem bine kъ ačeastъ arestăire este o singъrъ mesъrъ preventivъ. Ori-če falimentš nъ este nečesarš žnš deliktš, đъne kъm zīčee Napoleon. Mъlte falimente provinš din adeverate nenoročiri. Kъ toate astea frašda este posibilš; de ačee legea voešite a se asigъra de persoana fa-

litărilor, pentru că nu prin fapta sa s-a scapă de pedeapsă ce va merita. Dacă este inocenț, are să se justifice, mi îndată îmi va dobândi libertatea. Căte o dată înkă, dăne kăm vom vedea, legea kiar admite o presumpțiune de inocență, mi face să încheze kiar mesura de înkisoare preventivă.

O dată ce falitlă se va afla înkisă, saș kiar dacă i se va fi asigurată libertatea persoanei selle, niči o cerere, zice legea, nu se mai poate primi, spre a se aresta, saș a nu se libera de la înkisoare, din kassa vre-unei datorii. Această dispozițiune este logikă. O persoană se arestează pentru datorii, nu-mai pentru că să se silească indirekț a plăti aceea ce e datoare. Dar falitlă, kare nu mai are administrarea bânșurilor selle nu poate să fakă niči o plată valabilă. Prin șmare kreditorii nu potă intenta niči o akțiune individuală în kontra lăi. Kăm dar ară ptea cere arestarea lăi, saș kontinșarea areștii preventive? Tribunală dar nu se va ocupa de cererile kreditorilor; arestarea ce ellă o ordonă este numai în intereslă ordinei pșbliche, iar nu într'ună interesă privată.

Presumpțiunea despre inocența falitlă are lokă, kând ellă se va fi konformată kă art. 186 mi 187, adikă kând singură va fi deklarată închetarea plășilor în velle d'întăi trei zile, mi va fi depășă bilanșlă, ori va fi deklarată kassa pentru ce nu-lă poate depune (art. 202). În așestă kază falitlă îmi va ptea conserva libertatea persoanei selle. Kă modlă așesta legea a voită să inkoragieze deklaraarea spontanee a falimenteloră. Dar dacă deja falitlă, la deklaraarea falimentlă seș, se va fi aflând înkisă

pentru o altă cauză, tribunalul nu-î poate akorda libertatea; dacă falitul fiind înkis, deklararea că are fače nu are fi spontanee, voluntar, ci numai că skonș de a fače să înceteze arestarea.

Dar kiar când falitul va fi deja liber și se va fi konformat că art. 186 și 187, tribunalul înk poate să-l aresteze, daka se va teme să nu fșg să se va îndoi de bșna sa kreding. Assemenea kiar daka tribunalul a lșsat falitul liber-tatea persoanei selle, poate se revin asșnra decisi-sionei selle, și să ordoane că să fi arestat.

Pentru că să se asigere și mai bine esekșta-rea aktului de jșdekator care deklar falimentul și ordoan arestarea falitului, legea voemte, că tribuna-lul în 24 de ore să șșmpșn la kșnșntingă Depar-tamentului Drenșșș o preskșrtare despre ačest akt și despre prinșipalele lui dispozișni (art. 204).

Dar se poate întșmpla că arestarea falitului să nu fi niči jșst, niči folositoare (art. 216, 217). Jș-dekatorul poate să se konving că în realitate nu se afl niči o frașd, și că falitul e de bșn kreding. Pentru că atșn și a mai kontinșa arestarea sa? De ačeea legea dș jșdekatorului-komisar ș ș kiar falitului, fakșltatea de a se adresa la tribunal și a čere încetarea arestării. Tribunalul poate să libereze pe falit, ș ș simșl, fșr niči o kondișș-ne, ș ș obligșnd-l a da o kazdișne care va plști kștare șșm daka falitul nu se va presinta la timș. Șșma că s'areș plști ast-fel și fi pe seama kredito-rilor. Dar, în ori-če mod, ačeast libertate dat falitului este provizor; tribunalul o poate revo-

ka, poate iar înkide pe falitș, daka mai în șrmă s'a deskoperitș kă fșese de rea kredinș.

Esekștarea aktșlș de jșdekataș kare deklarș falimentșlș, prekșm pșnerea печедilorș, areșșirea falitșlș, și alte lșkrșrș preparative, ășrș oare-kari keltșeli (art. 205). Daka în masa aktivșlș nș se aflș șșme îndestșle șpre a akoperi aste keltșeli, mai kș seamă kșnd e vorba de falimente miș, legea nș voște ka lșkrșrile likidașiei șș se oureaskș din a ășeăș kassș. De așee a astoriseaș pe tribșnalș de a fașe o împrșmștare; și pentrș mai măștș sigșrandș voște ka așeăș datoritș șș fiș priviligeatș, adikș șș se plșteaskș înaintea ășellorș-l-alte, din ășelle d'întșiș șșme ășe vorș intra în aktivșlș komșnș.

CAPŪ IV.

Despre numirea și schimbarea sindicilor provizorii.

Ștrim kș de o datș kș deklararea falimentșlș, falitșlș îmș perde drentșlș de a-șș administra șarea sa (art. 206). Prin șșmare, așș administrare katș șș se înkredinșeze altș kșș-va, adikș în mășnele șșnorș sindiș.

Așești sindiș, zice legea, se vorș nșmi prin aktșlș kare deklarș falimentșlș. Dar fiind-kș aș drentș misișne a administra șarea falitșlș în intereșlș kreditorilorș, așș fi fostș logikș ka nșmirea lorș șș se faktș și kș konsimentșlș astorș kre-

ditori. Aceasta este adeverată; însă în momentul când se dă aktul de deklarare a acesti kreditori în-
 kă nă sânt kănoskădii. A trebuită dar ka tribnă-
 lă să nămeaskă de o kam-dată de sinemii niute
 sindiichi, pe kari, mai tărziă, dăne ce va konslta
 mi pe kreditori, îi poate skimba. Aceasta este kă-
 sa pentră kare adesti sindiichi poartă nămele de sin-
 diichi provizorii.

Misiunea acestoră sindiichi va fi de a face chelle
 d'întiă mi mai grabnice lăkrăi, prekăm pănerea
 pečeliloră, arestarea falităi, mi altele de aseme-
 nea natărb. Dar fiind-kă adesti sindiichi sânt nămai
 provizorii, mi poate kă nă represintă toate intere-
 sele masei, legea a voită ka să se ia îndată mesări
 spre a se procede la konsltarea kreditoriloră mi la
 nămirea definitivă a sindiichiloră.

De aceea legea zice kă se voră kema tođi chei
 pănă atăni sokođi kreditori în sala seaneloră
 tribnălalăi, la o zi otrăte, kare nă poate fi
 mai departe de 15 zile de la deklararea falimentă-
 lăi. — Observăm achi kă legea are aerăă de a zice
 kă tribnălală kiar va face astă kemare; în testăă
 franșă se zice kă jădekătorăă-komisară; mi aca-
 sta este logikă, fiind-kă ellă este șnă delegată allă
 tribnălalăi. Pe de altă parte, formarea adănrăi în
 sala seaneloră tribnălalăi, este șnă ce
 foarte inkomodă; mai bine ară fi fostă, a nă se mai
 adăoga astă espresăne ce nă se află în testăă fran-
 șă, mi a lăsa ka kreditori să se adăne în loka-
 lăă șnde-i va konvoka jădekătorăă-komisară.

Ori-kăm ară fi, kreditori o dată adănađi, jă-
 dekătorăă-komisară le va cere opinănea loră asă-

pra formării listei creditorilor, mi asupra alegerilor altor sindici, saș menținerei sindicilor deja nămiți. Se face un proces-verbal despre observările lor; acest proces-verbal citindu-se creditorilor mi s'ab-însemnându-se de judecătorul-komisar, se dă în cunoștința tribunalului. Pe lângă acest proces-verbal judecătorul-komisar își va face mi raportul seș. Tribunalul, văzându procesul-verbal preș mi raportul, saș va nămi alți sindici, saș va lăsa pe cei veki. Sindicii așa nămiți devinș definitiv. Cu toate astea ei încă se pot șkimba în kazele mi dăne formele ce vom areta mai la valle.

Nămerul sindicilor se poate șrka în ori-ce timp pînă la trei. Ei pot fi alș mi saș dintre creditor, saș dintre alte persoane ce nă aș astă calitate. Sine a se asigura mi mai mult de esakitatea lăkrărilor lor, legea voente ka sindicii s'ă fi pînă. Dar așastă plată, kare se va otărî de tribunal dăne raportul judecătorului-komisar, nă se va da sindicilor de kăt dăne terminarea lăkrărilor lor mi dăne ce sindicii își vorș da sokoteala despre administrarea lor.

Pe de altă parte, sine a depărta ori-ce fraudă, mi sine a asigura pe kreditor despre imparțialitatea administratorilor, legea voente ka s'ă nă poată fi sindici niși o rădă a falitului pînă la alș patrulea grad șinklșivș (art. 207).

De va fi trebșindu a se mai adăoga unș sindik saș a se șkimba unș din cei veki, kată s'ă se șrmeze totș dăne formalitățile din art. 206, adică se va konvoka kreditorii, se va face unș noș

процесъ-вербалъ, зпщ altъ рапортъ allъ јѣдекторълѣи-комисаръ (art. 208). Трибуналълѣ ва нѣми пе синдикъ вѣн зрма ачестъи рапортъ.

Sindicii fiind plătii sânt respnztori de toate greşelile ce arş face în administrarea lorş (art. 209). Fiind mai mşlji sindicii, lşkrarea lorş este kolektivъ; prin şrmare fiъ-kare este respnztorъ de pagşba adşşъ min greşeala чellşi-l-altş. Daka însъ јѣдекторълѣи-комисаръ a astorisatş specialş пе знşлş saş doşi din eї, a face kxtare operaşione, respnsabilitatea atşnчи va fi нѣмай пе сеама синдикълѣи astorisatş.

Administrarea sindicilorş poate sъ dea lokş la mşlte diffikşltşdї, la plşngerї din partea falitşlşi, din partea kreditorilorş, saş kiar din partea знşia din sindicii kare нѣ аprobeазъ lşkrarea majoritşdїи ми нѣ vrea sъ ia ашпгъшї respnsabilitatea (art. 210). Legea voemte ka toate ачесте reklamъї sъ se adreseze јѣдекторълѣи-комисаръ, kare, вѣн sorokş de trei zile, va raporta трибуналълѣи, спре а отъї чelle de kşviingъ.

Jѣдекторълѣи-комисаръ este, ka sъ zikş аша, okişлş трибуналълѣи вѣн toate operaşionile falimentşlşi (art. 211). De ачееа ничи о отъїре нѣ се dъ de трибуналъ, фъгъ а fi пpeчатъ de рапортълѣи ачестъи комисаръ. Totş ачеаста се зїмеазъ ми kънд va fi vorba de revokarea sindicilorş definitivї. Чeї ce vorş avea a reklama ашпга знşia din sindicii, се vorş adresa la комисаръ; ачеста va raporta трибуналълѣи, ми трибуналълѣи нѣмай va skoate saş va мengine пе синдикъ. Dar daka комисарълѣи va negligea de а-шї face

raportul în timp de opt zile, reclamantul se va adresa atârchi d'adrentul la tribunal.

Tribunalul nu se pronunță asupra revokăriei sindicului, de cât dăne ce va askalta mai întiiș raportul judecătorului-komisarș mi esplikăriele sindicilorș.

CAPIŢUL V.

Despre îndatoririle sindicilor.

SECŢIUNEA I.

DISPOZIŢIUNI GENERALE.

Misiunea sindicilor este de a administra bunurile falitului, mi de a lăa toate mesurile spre a conserva aceste bunuri în interesul masei kreditorilorș. Această administrare mi konservare se eserătează, dăne kəm utim, sşbt inspekăriea judecătorului-komisarș.

Печедиле аș пăтăтș сь se пăнпă май пăinte de нămirea sindicilorș, de către tribunalulș, saș dăne черerea kreditorilorș, saș de către sindicii mi îndать dăne înчетarea plъdilorș (art. 212). Daka ачeastь mesurь nu s'a lăatș інкь, sindicii vorș чere de la tribunalulș имplinirea ачestei formalitьди.

Sănt însă lăkrări pe kari şmanitatea saș inte-

resslă kiar allă kreditoriloră cere sŭ nŭ se pŭnŭ sŭb печедŭ (art. 213, 214 mi 215). De aceea legea permite sindichiloră a cere sŭ nŭ se pŭnŭ sŭb печедŭ, saă a skoate de sŭb печедŭ зрмѣтоarele obiekte:

1° Vestmintele, mobilele mi toate lăkrările nevesariiă zslăi personală allă falitslăi mi allă familiei selle. Această mesără este preskrisă dintr'znă adeverată simtimentă de зманитате;

2° Lăkrările zŭpnăse la o grabnikă strikăčisne saă la o învederată skădere de преуă. — A lăsa asemenea lăkrăriă înkise sŭb печедŭ este a kassa o adeverată pagăbă kreditoriloră.

3° Obiektele kari serveskă la esploatačia fondă-lăi de komerčisă, kănd astă esploatačisă nŭ ară pŭtea sŭ se întrerăpă fără pagăba kreditoriloră; așă sŭnt mașinele, zneltele, animalele de esploatare, ect.

Însă, pentră ka obiektele komrinse în чelle din зрмă doze nămere, sŭ nŭ se poată skimba saă așă kănde, legea voente ka sŭ se înskrisă kă преуăslă loră pe o listă formată de sindichii, fadă kă jădekătorăslă-komisară kare va zăbskrie această listă.

Pe de altă parte daka sindichii voră afla de kăviindă a vinde lăkrările zŭpnăse la strikăčisne, saă la skădere de преуă, saă a kăroră întreginere kostă măltă, prekăm kaii de lăksă, se voră adresa la jădekătorăslă-komisară, mi nămai acesta le va permite a face vînzare. Totă kă această astorisăgă kată sŭ se зremeze mi kontinzarea esploatării fondă-lăi de komerčisă (art. 214).

4° Registrele. — Fără registre sindichii nŭ ară pŭtea kănoaște posičisnea falitslăi, nŭ ară pŭtea redakta saă komplekta bilanăslă. De aceea legea zice

kъ se vor skoate de sъb печедїи ми se vorъ da sindivilorъ de kъtre jъdekъtorъlъ-komisarъ, kare le va nъmerota mi parafa, mi va konstata pe skъrtъ інtr'ъnъ jъrnalъ allъ seъ starea ін kare le va fi аflatъ, nentръ ka sъ nъ se poatъ face niчї o fraxdъ asъpra lorъ;

5° Полиеле, biletele saъ ori-че alte titlъri, a kъrorъ skadингъ este a аjъnge ін kъrъnd, saъ kari vorъ fi sъnpъse la акцентаре, saъ nentръ kari va trebxi sъ se ia messrї asигъrъtoare. — Este інvederatъ kъ daka ачесте titlъri vorъ sta інkise, s'arъ adъче o mare pagъbъ kreditorilorъ. Sindivii nъ arъ пstea sъ faktъ a se plъti kreангеле falitъlъi, daka полиа saъ biletъlъ nъ s'arъ mesinta la skadингъ sнre a se plъti saъ sнre a se акцента, daka nentръ ori-че altъ titlъ nъ s'arъ lъa messrї ka sъ se чearъ plata lorъ, sъ se інтрerънъ preskрипцїsnea, ect. De ачееа ачесте effekte se deskриъ ми se dъ sindivilorъ sнre a імnlini banїї. Jъdekъtorъlъ-komisarъ опреште nentръ dїnsъlъ o інsemnare de sъmele komrinse ін ачесте effekte, de nъmele debitorilorъ ми de epoka skadингeї, nentръ ka маї tъrziъ sъ le poatъ treче ін inventariъ.

Toate чelle-l-alte effekte sъnt assemenea інkredингате sindivilorъ, kari vorъ strъnge sъmele komrinse інtr'ınsele, dъndъ kitanгe de пriimire.

Sindivii маї аъ інkъ drentъlъ sъ deskриъ skрисориле kari vorъ fi adresate kъtre falitъ. Daka falitъlъ este de фадъ, poate ми ellъ asista la ачeastъ deskidere. Ачeastъ messrъ este neчesarъ, fiindъ-kъ ін aste skрисорї se potъ afla valorї, saъ чева skrierї kari sъ інтерeseze masa активъlъi saъ пасивъlъi,

Pe lângă acestea, totă din cassa znei simtimentă de umanitate, falitulă va ptea dobîndi pentru ellă și familia sa ajutoare de hrană din masa komonă a falimentului (art. 218). Aceste ajutoare se voră otrî de tribunălă dune propunerea sindiciloră.

Falitulă, daka e de bne kredință, kată să lămineze pe sindicî asupra tuturoră kestisniloră kari interesează masa kreditoriloră (art. 219). Așa sindicîi aș datoră să examineze și să înkeie registrele, spre a-și ptea forma o idee asupra pozițiunei falitulă în raportă kă așea kă kari a traktată. Falitulă kată să fiă kemată spre a se afla față la așeastă operațiune. De nă va veni, i se va ordona formală să se presinte în sorokă de 48 de ore. Daka va stăzi în refuză seș, poate kiar să-și nearză libertatea kă i se va fi lăsată prin aktulă de deklarare a falimentului. Dar saș de va fi liberă, saș de nă va fi, nă se poate presinta print'ăni mandatară de kăță din casse bine-kăvîntate, kănoskete și aprobate de jădekătoră-komisară; kăci esnikățiunile date de falită sânt totă de zna măi îndestăltătoare de kăță așellea kă s'ară da de mandatară seș. De așea legea pmiemente kă oare-kare diffikăltate pe așestă mandatară.

Legea, mîtim, a impășă falitulă, măi nainte de deklarare a falimentului, obligățiunea de a redakta și de a depune bilanțulă seș. Dar daka falitulă nă a esekstată așea, remăne atăncă ka sindicîi să formeze bilanțulă, ajătînd-se kă registrele și șelle-l-alte xîrtii alle falitulă, pkekă și kă mîtinșele per-

sonale ce vorș avea. Bilanșulș ama redaktatș, se va depune la kancelaria tribunaleiș (art. 220).

Dar aचेastъ redaktare a bilanșulș poate da lokș la mълte diffikълtьdї, poate avea trebșingъ de mълte esplikacїsnї (art. 221). De aचेa legea dъ jșdekъtorъlș-komisarș fakълtatea de a їntreba pe orї-че persoanъ asъpra kaselorș mi चirkъmstanșelorș falimentъlș, mi asъpra formъrїi bilanșulș. Ama jșdekъtorъlș-komisarș poate sъ konsълteze saș pe falitș, saș pe skriitorїi mi servitorїi seї, saș pe femeea, komїi mi rъdele selle, saș pe orї-चे altъ persoanъ. Pre-sintarea aचेstorș persoane este volъntarъ nъmaї; jșdekъtorъlș-komisarș nъ are drentълș ka sъ-ї silea-skъ a se presinta.

Falimentълș poate kъ s'a deklaratș dъpe moar-tea falitълș, saș poate kъ aचेsta a mърitș їn зrma deklarъrїi falimentълș (art. 222). Ѓn amїndoxъ aचेste kaze vedъva, komїi mi momtenitorїi falitълș aș drentълș sъ se presinte saș їnmi-le, saș printr'ъnș mandatarș, la faचेrea bilanșulș prekъm mi la toate чelle-l-alte operacїsnї alle falimentълș. Aचेsta e nъmaї ъnș drentș pentръ dїnmїi, iar nъ o datorїъ; kъчї eї nъ sъnt faliđї. Komїi aș aचेstș drentș kiar kъnd nъ sъnt momtenitorї, pentръ kъ totș de ъna eї aș interesș a conserva kърatș memoria tatълș lorș.

SECȚIUNEA II.

PENTRU RIDICAREA PECEȚILORȘ ȘI INVENTARIŪ.

Daka печегїle arș sta prea mълtș timpș pe bъ-nъrїle falitълș, se їnșelege kъ mълte valorї arș re-

mănea neurodiktive, mi kx ačeastă s'arș adăče pa-
gărb kreditorilorș (art. 223). De ačeea legea obligă
pe sindiçi ka în čelle d'întii trei zille de la nămirea
lorș, să čeară de la tribunălș aridikarea pečedilorș,
pentru ka îndată să se okune kx inventarișlș saș
katagrafia averei falitșlș, kare va fi fađă, saș se va
kema într'ăniș modș officialș. Daka sindiçii, lăsbnd
să treakă astă termenș fără a reklama, vorș fače să
naskă vre-o pagărb, vor fi respănzători kătre kreditori.

Kățđ despre redaktarea inventarișlș, legea a
lăată mesșri pentru ka ačestș inventariș să fiă kățđ
mai esaktș mi mai fidelș (art. 224). Așa, legea
voemte ka sindiçii să redakteze inventarișlș în doze
esemplare, fađă kx jădekătorălș-komisarș, kare va
săbskriă pe fiă-kare zi čeea če se va fi lăkratș, pen-
tru ka ori-če alteraçiă să devină imposibilă. Șnișđ
din aste esemplare va remănea la sindiçi; alțlș, în
sorokș de 24 ore, se va depăne la kancelaria tri-
bunălșlș, spre a se conserva mai sigărș mi a se
pătea conserva mai lesne de čei d'allș treilea.

Sindiçii sânt liberă a se ajăta la fačerea inven-
tarișlș, prekăm mi la apredăirea lăkrărilorș, kx ori
čine vorș jădeka de kăviindă.

Pe de altă parte, lăkrăriile kari nă s'aș păsș
săb pečedă, konformș kx art. 213, mi allș kărorș
inventariș se va fi formatș, se esamează iargămi
din noș, mi se menționază în inventarișlș generalș.

Totș în modălș ačeastă se va forma inventarișlș,
kănd falimentălș se va deklară đăne moartea falitș-
lș, mi daka nă se va fi făkățș ăniș altș inventariș
înainte de astă deklarare (art. 225). Așa, daka đă-
ne moartea falitșlș moștenitoriă seă nă vor fi făkățș

inventariș, saș daka falitșlș va mșri înaînte de a se înceia inventarișlș, aचेastъ misîzne va fi pe sea-ma sindichilorș, фадъ къ момtenitorîi, kari, nevсind a veni, se vorș kema înr'ъnș modș officialș.

Falimentslș nș are totș de șna aचेeastî natș-гъ. Къте o datъ, dșne kșm vedem, ia nșmele de bankrștș, шî se pedenseute. Legea voeute ka tribșnalșlș sъ aîbъ kșnomîndъ kъtș maî kșrъnd de-spre natșra falimentslș. De aचेea sindichîi trebșe îן 15 zile de la nșmirea lorș, sъ dea jșdekъtorșlși komisarș ъnș raportș îן skъrtș despre starea aparîntъ a falimentslș, despre kășsele шî minșipalele lși çirkșmstanđe, prekșm шî despre natșra çe pare a avea. Jșdekъtorșlș-komisarș va transmite tribșnalșlși aचेstș raportș, împresъnъ kș observъrile selle. Daka raportșlș nș s'a depșsș îן sorokșlș aretatș, jșdekъtorșlș-komisarș katъ înkъ sъ arate tribșnalșlși kășsele aचेsteî înrъzierî (art. 226).

Dar prokșrorșlș tribșnalșlși nș este legatș sъ aștente aचेstș raportș (art. 227). Misîznea sa este de a kъșta sъ vazъ daka îן falimentș se aflъ vre-o frașdъ șure a konstata шî çere pedeașsa eî. De a-चेea ellș are drentșlș, maî nainte kiarș de a se trimete raportșlș de kare vorbirъmș, de a merge orî kъnd la domicilișlș falitșlși, a se afla фадъ la formarea inventarișlși шî a çere sъ i se komșniçe toate aktele, registrele saș çърtiele attingъtoare de falimentș.

SECȚIUNEA III.

Pentru vîndarea mărfurilor și bunurilor miscătoare
și pentru împlinirea banilor.

• Dăne ce s'a lătat meseri pentru ca să se conserve integre bisericele falitice, legea a trebuit să se ocupe de meserile cari redăcă activul în mone-
dă, spre a putea fi împărțit între kreditori (art. 228). De aceea legea prescrie mai întîi ca îndată ce se va termina inventarul, mărșurile, banii, zapisele, registrele, xrtiele și ori-ce lucră miskătoră allă falitice, se vor da în mîinele sindicilor, cari vor scrie de a loră mîimire din josul inventarului.

Sindicii, îndată ce vor primi aceste biserice, procedă la vinderea mărșurilor și lucrărilor mis-
kătoare, însă kă astorisadja tribunalei, care nu o va da mai înainte de a askalta pe falit, să-
chellă pînă mai înainte de a-lă kema formală ca să-lă întrebe (art. 230). Totă tribunalea va otrî-
daka vînzarea se va face prin biseră tokmeală să
prin mezată.

Pe de altă parte, sindicii vor kontinua să îm-
plinească datoriele ce are să ia falitice (art. 229). Fiind-kă numai ei aă dreptul să intenteze ori-ce
akciune, se îndelege kă trebe să cheară și plata
kreangelor. Pentru aceasta nu li se mai cere as-
torisadja tribunalei; kăci aceasta le-ară fi împede-
kată prea multă akciunea. Este destulă kă lăkrează
săb privighierea jdekătorăi-komisară.

Dar pentru ca împlinirile de bani să se poată

fach mai lesne mi kx mai pxpine keltzeli, legea permite sindichilorx ka sx poatz intra la invoealz in kazx de kontestadix (art. 231). Ori-çe invoealz, sax mai bine ori-çe transakciix presxpinne xnx sakrificiix din amxndoxe pxrdile. In pxncipiiix dar nxmai ațella poate transige, poate intra la invoealz, kare are drentxlx sx sakrifice, adikx sx instreineze lxxrlx. In pxvința bxnzrilorx miskxtoare, mtim kx sindicii aț drentxlx a le instreina, de mi kx oare-kari restriktiix; este dar logikx ka sx poatz mi sx transigeze asxpra lorx. Kxtx despre țelle nemiskxtoare, lxxrlx e mai difițilx; kxci ei nx aț drentxlx a le instreina, ci nxmai a le administra. Kx toate astea, fiind-kx ka administratori, ei aț drentxlx a intenta ori-çe akciixne relativx la mobile sax la imobile, mi pentrx ka, prekxm am zisx, sx se inlesneaskx implinirea banilorx mi terminarea kontestadielorx, legea n'a mai fxxkxtx niții o distinkciixne. Ea dx drentx sindichilorx, ka, kx voea jxdekxtorxlxi-komisarx, kemxndx-se mi falitxlx, sx poatz intra la invoealz pentrx toate kontestadiile atingxtoare de masx, fiț relative la lxxrxi miskxtoare sax la țelle nemiskxtoare.

Daka lxxrlx kare fach obiectxlx transakciiei este de o valoare neotxritx, sax mai presxș de 300 lei, transakcia nx poate avea țxritx mai nainte de a se ațeveri de tribxnalx. Falitxlx se va kema la ațeastx ațeverire, mi va avea drentxlx a se opxne la transakciix. Simpla sa opxnerere va fi kiar destxlx ka sx opreaskx transakcia, daka va fi vorba de xnx lxxrx nemiskxtorx. Kx ațeastx se mxxrginente drentxlx sindichilorx. Legea nx voemte ka falitxlx sx fiț

despăiată de nemiskrtoarele selle fără voia lui; fiindcă poate prin konkordată ellă se va pune iar în canală affaceriloră selle.

Banii ce se voră strînge din vinderi mi împulniri se voră depune la tribunălă, dăne ce mai întiă se voră skrădea differitele keltăeli (art. 233). Ară fi fostă în adevără o împărdindă ka ačestă bană să stea în mănăele sindiiloră. De ačeea legea voește ka în celle d'întiăș trei zille de la priimirea sămeloră, sindiicii să-mă arate jădekătorăli-komisară o dovadă înskrisă de depunerea baniloră la tribunălă. Daka voră întăria, mi voră lăsa să treacă mai mălte zille peste celle trei preskripte de lege, sindiicii voră plătă dobîndă pentră zillele ce voră trece mai măltă.

De va fi trebăindă ka ačestă bană să se reia de la tribunălă, spre întîmminarea differiteloră keltăeli, săș spre a se plătă kreditorii, sindiicii voră adresa la tribunălă o cerere, kare va fi însă mai întiăș esaminată mi aprobată de jădekătorăli-komisară. Kă toate astea, daka se voră ivi oare-kari împotăviră pentră ka ačestă bană să nă se ia, sindiicii kată să le kombată, mi să le desfîndeze mai întiăș printă o otrăire jădekătoareaskă: nămai atăncă voră pătea lăa banii.

În fine tribunăliă poate să plătăaskă din sămăele ce are depuse, d'adrentăliă, în mănăele kreditoriloră, dăne o foae de împărdire făkăte de sindiicii mi aprobată de jădekătorăli-komisară. Ačestă mizlokă, de mălte ori e mai expeditivă, mi mai sigără.

Fiindcă lăkrările falităliă potă de mălte ori fi năea trebăinčioase, mai kă seamă kănd e vorba de

împlinire de plătă, legea dă sindiciloră fakultatea de a întrebşinđu ne falitş în administrarea lorş, kând va fi liberş (art. 232). Se îndelege însz kă a-
 cheastă lşkrare a lşi kată sş fi limitată, aşa în
 kătş sş nş aibă, într'acestă modş indirektş, admi-
 nistrarea bşnrilorş selle. De a ceea jşdekştorşlş-
 komisarş va otbri kondiţişnile lşkrşrii lşi, şi ra-
 portşrile selle kş sindicii. Totş jşdekştorşlş poate
 în a cellaşii timpş sş-ş î însemneze şi o leafă ce arş
 nştea lşa pentrş lşkrarea sa.

SECŢIUNEA IV.

Despre actele asigurătoare.

Ştim kă şna din atribuţişnile sindicilorş este
 konservarea bşnrilorş falitşlş. Într'acestă skopş am
 veztş kă eş nşş şi aridikă печедиле, formează in-
 ventarişlş, vîndş mobilele şşnpşse strikşşişnei, saş
 mşrfşrile şi toate miskştoarele daka şşnt astorisadş.
 Totş a cheastă natşră de akşişne o vedem şşmşn-
 dş-se şi în sekşişnea noastră. Sindicii lşkrează în
 nşmele masei kreditorilorş şşre a conserva şi a a-
 sigşra drentşrile falitşlş relative la lşkrşrile miskş-
 toare saş nemiskştoare. Aşa sindicii vorş întreşne
 nşskrişişnile, vorş împlini plata kreangelorş, vorş
 pleda pentrş falitş, vorş nşsinta titlşrile la skadin-
 đă, vorş sekşestra lşkrşrile debitorilorş, saş vorş
 lşa şşş gagiş pentrş asigşrarea kreanşei: toate me-
 şşri, kari, dşne kşm vedem, đintează la conserva-
 rea bşnrilorş din aktivşlş komşnş (art. 234).

SECTIUNEA V.

Despre cercetarea și adevărarea datoriilor falitului.

Pînă la konkordată cea mai importantă operațiune a falimentului este această adevărare, să zicem mai bine această verifikare a datoriilor, ce face parte din pasivul comun. Prin declarația falimentului o mărime de valori se află retrase din circulație; legea a voit să facă pe kreditorii să-și ia răstă mai curînd datoriile lor. Însă mai înainte de a se face această plată, trebuie ca să se ia măsură spre a se asigura despre veritatea creanțelor ce se prezintă. Orice kreditor este dar obligat a-și prezenta creanța spre a se examina și verifika.

Spre a se înlesni această verifikare, legea impune creditorilor, ca îndată după declararea falimentului, să-și prezinte la tribunalul titlurile creanțelor lor împreună cu o copie scrisă de dîmnie (art. 235). Aceste copii, după ce se vor confronta cu originalele, se vor depune la grefă. Creditorii primesc înapoie o adeverință de primire, împreună cu titlurile lor originale. Copiile așa depuse, se vor prescrie din nou împreună cu toate schimbările ce li se vor fi făcută fiind să se compare cu originalele. Aceste copii vor servi de bază tribunalului spre a cunoaște pe kreditorii, și a se putea convinge pînă în ce grad creanțele lor sînt adevărate.

Știm ca după art. 206 (nr 260), fiind se numără și sindicii definitivii, creditorii sînt obligați ca

în 15 zile de la deklararea falimentului, să se prezinte la judecătorul-komisar și la sindici spre a-și depune titlurile și documentele lor. Acei kreditori cari nu-și vor să fie dați titlurile nici la sindici, nici la grefa tribunalei, se vor înștiința prin organul Buletinului oficial și prin adrese particulare din partea judecătoriei, ca în sorokă de 20 de zile de la data înștiințării prin Buletin, să se prezinte să-și înmâle să-și prin procurator, cu documentele și titlurile lor, să-și la sindici, să-și la grefa tribunalei conform cu art. 235.

Kreditorii, alți decât cei domiciliți în Principat va fi în altă loc de decât acolo unde se află amenzatul tribunal, vor să mai avea, peste aceste 20 de zile, o zi pentru a-și face ore de depunere între locuri unde se află tribunal și domiciliul lor.

Iar kreditorii alți decât cei domiciliți va fi afară din Principat, vor să avea încă sorokă de 120 de zile (art. 236).

Trei zile după trecerea soroacelor acordate acellora ce locuiesc în Principat, se va și începe cercetarea și adevărarea datorielor (art. 237). Prin urmare nu se amână și trecerea sorokului acellora ce locuiesc afară din Principat. Locul, ziua și ora când are să se facă verificarea creanțelor se însemnează în înștiințarea ce am să zisă că se face în articolul precedent. Dar pentru și mai mult siguranță, și pentru gravele consecințe ce atrage nevenirea creditorilor, legea vrea ca să li se mai facă încă alți doilea anunț special, atât prin Buletin cât și printr'o circulară a j-

dekretoriei, în care s'ar se arate esklsivş lokşlş mi zioa verifikării kreangelorş.

Krţş despre verifikarea kiarş a kreangelorş, ea se face între fir-kare kreditorş saş reprezentantşlş seş mi între sindiçi, de fađr kş jşdekretorşlş-komisarş, care va mi forma pentrş aceasta şnş procesş verbalş.

Se poate însr ka kiar sindiçi s'ar fir kreditorş; nr potş atşnçi s'ar-mi verifice singşri kreangele; krçi arş jşka rolş de parte mi jşdekretorş în ačellamş timpş. De aceea legea zice kr kreangele sindiçilorş se vorş verifika nrmai de jşdekretorşlş-komisarş.

Şnş kreditorş, a krşri kreangr se va fi verifikatş, adikr se va fi priimitş mi se va fi trekrş în bilanđr, poate s'ar se afle fađr mi la verifikarea kreangelorş çellorş-l-ađi kreditorş (art. 238). Ellş are drentşlş s'ar kombatr dovezile çe se vorş adçre de ačestia, prekşm mi validitatea kreangei lorş. Falitşlş va avea ačellamş drentş.

La verifikarea fir-krrei kreange, jşdekretorşlş komisarş formeazr şnş procesş-verbalş despre toate krte se fakş (art. 239). În ačestş procesş-verbalş se va areta domicilişlş kreditorilorş mi allş mandatarilorş lorş, o însemnare pe skrtş a kşminderi titlşrilorş, o menđişne despre toate skimbşrile çe se vorş fi fkrşkrş într'insşlş, mi în fine daka kreanga s'a priimitş saş nr.

Pe de altş parte, este de interesşlş masei kreditorilorş a se evita, pe krţş se va nrtea, proçesele, în verifikarea kreangelorş (art. 240). Krçi, daka fir-kare kreangr, mai kş seamr çelle miçi, arş da lokş la şnş procesş, aktivşlş se va afla ab-

sorbată prin keltăelile proceselor. De aceea legea vrea ca judecătorul-komisar să se servească cu toate mijloacele posibile spre a se lămina și a evita un proces. El poate cere, kiară de sinelui, ca kreditorul să aducă registrele selle, saă daka domiciliul seă se va afla într'un lok mai depărtat, va ruga pe tribunașul lokal ca să-i trimeadă un ekstrakt dăne ačeste registre.

Dăne ce o kreașă verifikat se va afla de bănu, se va trece în procesul-verbal cu kătare este rekănoskășă ka kreditor legitim pentru kătare șămă; apoi sindicii vor șăbskri cu kiară pe titlu „cu kătare s'a miimită între kreditorii falimentăși pentru kătare șămă (art. 241).“ Judecătorul-komisar va șăbskri și ellă ačeastă deklarare.

Pe lîngă ačeastă, fiș-kare kreditor, în sorokă de ontă zile de la verifikarea kreașei selle, va fi dator să afirmeze înainte sindicilor și judecătorul-komisar, cu kă adeverată kătare kreașă este a sa. Cu modășă ačeastă legea a voită să întrebăndeze un mizlokă morală spre a se asigura și mai bine de sinceritatea kreașei, și spre a depărta frășdele totă de șna posibile în astă materie. Între astori este o diskășune daka astă afirmășă a kreditorășă kată saă nu să se fakă prin jărmîntă. Kredem însă cu jărmîntășă este o dovadă șpecială kare se preskri de lege nu mai în niște kaze determinate. Prin șărmare nu se poate admite și în alte kaze unde legea nu-lă preskri formală.

Să esamînăm akăm mai mălte mesuri kari se iaș de lege, pentru ka în kază de kontestașă kreașă

deî, sã se termine proceşulã kãtã se poate mai îste, spre a ajunge mai repede la lichidarea falimentulã.

O kreañuã poate sã fiã kontestatã saş în esinãa ei kiarş, saş în valoarea ei, saş asupra diverselorã privilegii, ori inotece kari o garanteazã.

În kazã dar kãnd o kreañuã va fi ama kontestatã, legea, pentrã a grãbi terminarea kontestaãiei, astoriseazã pe jãdekãtorulã-komisarş ka, fãrã a mai kema înainte-i pe kreditorş, sã sãpunã kãssa printr'ãnş raportş tribunalsulã de komerãiş, kare va jãdeka într'ãnş termenş skãrtş (art. 242). — Daka tribunalsulã voemte a avea mai mãlte lãminã asupra kontestaãiei, poate, mai nainte de a da otrãrea, sã înapoieze kãssa iar la jãdekãtorulã-komisarş, pentrã ka aãesta sã examineze kontestaãia faãuã kã kreditorulã şii kã alte persoane ce-lã vorş pãtea lãmina. Tribunalsulã apoi va jãdeka avãndş în vedere aãestş raportş allş jãdekãtorulã-komisarş.

Am vezãtş în art. 236 şii 241 kã se dã oare kari soroace pentrã ka kreditoriã sã se presinte kã kreañele lorş spre a le verifika şii afirma. O datã ce aãeste soroace trekş, vom vedea kã se face o konvokare a kreditorilorş, spre a se adãna şii a delibera asupra konkordatsulã. În aãeastã adãnare figãreazã nãmai kreditoriã a kãrorş kreañe s'aş verifikatş. Sã presãpunem însã kã o kreañuã este kontestatã, kã aãeastã kontestaãie are sã adãkã întrãziere, ama în kãtã sã nã se poatã termina înainte epocelã kãndş are sã se faktã konvokarea pentrã konkordatş. Kreditorulã, a kãrã kreañuã e kontestatã, katã oarbã sã se eskãde din adãnarea konkordatsulã? Poate kã kontestaãia ce i se face

este injuŝtă, mi ellă se află lipsită de ună dreptă
 ce îŝă interesează. Poate iar kă procesulă este gravă,
 în kăŝă interesează toată masa kreditoriloră, mi ară
 fi nelogikă atăncă ka konkordatulă să se fakă în
 linsa ună asemenea kreditoră. Dar poate iarămi
 kă procesulă e neînsemnată, mi ară fi absurdă ka
 pentru dănsulă să se întărie deliberăŝiile asupra
 konkordatulă. Kăm dar să se împăce toate aces
 interese? Legea a aflată ună mizlokă destulă de nat
 rală (art. 243). Daka kontestaŝia se află kiară înaintea
 tribunălulă de komerŝiă, acesă tribunălă, konside
 rândă diversele ċirkumstanŝe ce văzărămă, va o
 tră daka adănarea pentru konkordată kată să se
 amăne, saă daka kată să se fakă îndată. De se va
 amăna adănarea, se înŝelege kă konkordatulă nă se
 va diskuta de kăŝă dăne terminarea kontestaŝiei. Da
 ka din kontra acesă adănare se înŝene îndată, kre
 ditorulă, a kăŝă kreanŝă e kontestată, se admite
 mi ellă a lăa parte la deliberăŝiile konkordatulă. Dar
 pentru kăŝă sămă? Acesă nă se poate ŝtiă pănă
 la terminarea kontestaŝiei. Kă toate astea tribună
 lulă în otrărea sa arată provizoriă pentru kăŝă
 sămă kreditorulă trebe să fiă admisă la adănare.

Kontestaŝia ce se aridikă asupra ună kreanŝe
 poate kă nă este din natura sa komerŝială: poate
 este de kompetinŝa tribunăleloră ċivile, korekŝionale
 saă kriminale (art. 244). În kazulă acesă fondulă
 kontestaŝiei se va jădeka de acesă tribunăle. Kă
 toate astea tribunălulă de komerŝiă nămai va otră
 daka adănarea pentru konkordată are să se formeze
 saă are să se amăne. Kăŝă despre pântulă daka
 kreditorulă kată să se admite provizoriă în astă a-

dămare, mi pentru cătu săm, numai tribunalele civile o va otărî, într'ună termenă skortă, făr altă procedură mi numai dăne o petiție a sindicilor înknoștiindată kreditorăi kontestată. Kassa este că achestă tribunală, okpândă-se că fondăle kontestădiei, numai ellă posedă elementele necesari sune a prevedea daka kreanța există în totală saș în parte.

Când kontestădia face obiektele unei instrăkțiuni kriminale saș korekționale, din kassă de plastografă, bankrăte frădxlosă, înțelțisne, ect., totă tribunalele de komerț va decide amănarea saș înțeperea adănrăii. Însă, daka adănarea se va forma, tribunalele kriminale nă va ptea akorda ka kreditorăle kontestată să ia parte la dinsa proviziō, mi pentru atăta săm; căci misisnea astă tribunală este de a se okpa de akuisnea pūblikă, iar nă de interese private. Se va ptea dar face konkordătele făr konkurința kreditorăle kontestată. Că toate astea, poate că kreanța lă se va afla mai tărziă că este jăstă; nă trebă dar să sfferă din kassa injăstăle atakă ce i s'a fărăte. De aceea, în districțisnele ce se va face, se va pte de o parte o săm oare-kare sune a se plăti kreanța kontestată, daka se va afla bșne.

Ori-ce kreanță, făr simplă, adică kirografară, saș ipotekară ori privilegiată, este sșpșă la verifikare (art. 245). Că toate astea ačeastă verifikare nă stinge drentăle kreditorăle de a șma șpecială vindere a lăkrăle ipotekată saș privilegiată. Se poate însă întîmpa ka, kreanța fiindă nekontestată, numai privelegiale saș ipoteka să făr obiektele kon-

testației. Se kade atznučī ka kreditorzłš sč fīz es-
 klssš din adznare pentrx konkordatš? Ničī de kzm.
 Kreanđa sa, ka simnľ, ka ordinarľ, nř este kon-
 testatľ. Legea dar fī dč drentzłš, ka fčrľ inter-
 vengia tribunalsłš, sč ia parte la deliberațiele kon-
 kordatzłš, ka znš kreditorš ordinarš. Va rembnea
 nřmaī a se jřdeka daka mi ipoteka saš privilegizłš
 seš sřnt valabile.

Legea kaxť totš de zna ka likidația falimen-
 tzłš sč se fakt kčť maī kčrčndš (art. 246). De
 ačeea sorokzłš aretatš pentrx verifikația mi afirma-
 đia kreanđelorš persoanelorš domiciliatē în Prinčinatš
 este znkš; nimikš nř-lš maī poate prelungi, ničī
 kiarš sorokzłš akordatš persoanelorš domiciliatē a-
 farľ din Prinčinatš. Prin șrmare, řndatľ dšne tre-
 cerea soroačelorš pentrx verifikare mi afirmare, re-
 gľlate prin art. 236 mi 241, se vorš mi řncene ľ-
 kčrčrile konkordatzłš mi čelle-l-alte operađișni alle
 falimentzłš. Dar kreditoriī domiciliadī afarľ din
 Prinčinatš nř aš avťš poate timnš ka sč se pre-
 sinte kř kreanđele lorš. De ačeea vomš vedea, řn
 art. 307 mi 308, kč legea ia mesčri pentrx ka sč-
 mele řnsemnate pentrx ei řn bilanđš sč se pčnľ la
 pčstrare.

Pe kčť timnš nř aš trekťš soroačele verifi-
 kčriī akordate kreditorilorš așezadī řn Prinčinatš,
 nř se poate face ničī o řmpčrđire a kapitalčrilorš
 falimentzłš (art. 247). Dšne esmirarea ačestorš so-
 roačē mi diskčđișnile konkordatzłš, tribunalsłš va
 ordona řmpčrđirea řntre kreditoriī kare-mī vorš fi
 verifikatš mi afirmatš kreanđe. Kčťš desne kre-
 ditoriī, kari vorš fi ľsatš sč treakť soroačele le-

gale fьrь a se prezinta la verifikarea saș afirmarea kreaņgelorș, nъ vorș pьtea lъa parte la їmpьrjure, kiarș de arș fi kъnoskъdї, adikъ kiarș daka mї vorș fi depъsș titlърile lorș mї se vorș fi trekъtș їn bilanș. Prin lъnga lorș tьchere eї parș oare-kъm a voi sь renșnje la plata lorș. Kъ toate astea legea le dь drentșlș ka sь reklame їn kontra їmpьrjureї; їn alte kъvinte, eї aș drentșlș de opposiциь, pьnъ la terminarea lъkrъrilorș їmpьrjureї. Keltъelele opposiциeї vorș fi negreșit їn sarcina lorș. Kъ toate astea nъ se kъvine ka opposiциșnea lorș sь їmpedech lъkrъrile їmpьrjureї; їmpьrjurile їnchepъte se șrmeazь șure a se termina. Singъrșlș drentș че li se dь este nъmaї kъ, їndatъ dъne formarea opposiциșneї, kreditorșl se va konrinde mї ellș їn їmpьrjurile чelle noșї че arș fi sь se fakъ. Șъma pentръ kare va figъra їn astъ їmpьrjure se va otъrї provizoriș de tribunallș, mї se va mї pъne їn rezervъ, pьnъ se va da decisіșne asъpra opposiциșneї.

Aчestї kreditorї nъ maї aș drentșlș a lъa nimikș din чelle d'їntїїș їmpьrjurї kari s'aș fьkъtș. Legea їnsъ a voitș ka posiциșnea lorș sь fiъ kъtș se poate maї analogъ kъ a чellorș-l-aldї kreditorї че s'aș їmpьrjuritș maї nainte. Prin șrmare ea le dь drentșlș ka, din fondърile че vorș fi remasș neїmpьrjurite, sь poatъ lъa o parte analogъ kъ aчeea че li s'arș fi kъvenitș їn чelle d'їntїїș їmpьrjurї. Eї dar nъ șșnt esъșmї a perde de kъtș atъnчї kъndș aчeste șъme nъ vorș fi de aїensș șure a akoperi partea че li se kъvenea.

CAPŪ VI.

Pentru concordatŭ și unire.

SECȚIUNEA I.

Pentru chemarea și adunarea creditorilorŭ.

Am zisș kȑ falimentulș pressimșne în generalș linsă de kreditș a șnș komerșiantș; kȑ min șmare insolvabilitatea nș este o kondișione neșesarș a falimentulș. Kș toate astea este prea rarș ka șineva șȑ fȑ deklarātș în falimentș fiindș solvabilș. Mai totș de șna falimentulș provine din kassa insolvabilitȑđ. Kreditorii șnt dar mai totș de șna esșșmș de a perde; kȑș aktivulș nș este în stare a akoperi pasivulș. Vinderea lșkrșrilorș miskȑtoare mi nemiskȑtoare alle falitșlș, nș ajșnge, de ordinariș, șme a akoperi pasivulș. Adesea așeastș vindere se face kș șnș preșș josș, în desavantagilș kreditorilorș; mi apoi diferitele keltșelș kari adșce kș sine administrarea sindișilorș, proșesele mi alte diffikșltȑđ, șnt atȑtea kasse kari kontribșeskș a mikșora aktivulș komșnș.

Kreditorii dar aflș de mșlte ori mai mai konformș kș interesele lorș, a lșsa iar ne falitș în kanelș afakerilorș selle, saș đșndș-ș șnș termenș oare-kare pentrș ka șȑ-șmș plȑteaskȑ datoriele, saș lșșndș-ș o parte din aste datorii. Așeastș învoire între kre-

ditori mi falitș konstitue aceea ce se numește konkordatș. Konkordatșlș dar este unș kontraktș între falitș mi kreditori, kari, saș îi akordș unș termenș pentru platș, saș, pe lingș acestș termenș, îi mai lasș o parte din kreanșe. De multe ori noș obli-gașune ce kontrakteazș falitșlș este garantatș prin ipotece saș kazșisni date de allș treilea persoane. Asemenea giranșii asigșreazș mi mai multș pe kreditori, fiind-kș, în kazș de nenlatș din partea falitșlș, cei d'allș treilea vorș fi responsabili.

Daca kreditoriș nș voeskș saș nș potș sș miimeaskș propșnerile falitșlș, daca în alte kvinte nș se face konkordatșlș, kreditoriș se aflș atșnși în stare de unire, adikș se zneskș spre a likida aktivșlș falitșlș mi a se plști pe kștș vorș pștea.

Spre a se știș însș mesșra ce trebșe sș se ia, trebșe ka kreditoriș sș fiș konvokaș în adșnare generalș (art. 248). Ei aș mai fostș konvokaș în adșnare generalș 15 zile dșne deklararea falimentșlș, spre a-șii da opinșnea lorș asșpra menșinerei saș skoaterei sindișilorș provizoriș. Akșm legea mai voemte ka, trei zile dșne trecerea termenșlș otrșrștș pentru afirmășia kreanșelorș (art. 241), tribunalsș va konvoka pe kreditoriș verifikăș saș admișii provizoriș, a se adșna pentru formarea konkordatșlș. Konvokarea se va face prin Bșletinș mi prin adrese speciale kari vorș areta obiektșlș adșnșriș.

Legea însș nș impșne tribunalsșlș mi unș termenș kșndș are sș se faktș adșnarea (art. 249). Aceasta depinde de îngelenșisnea tribunalsșlș. Arș fi fostș însș mai bine ka nș tribunalsșlș, çi jșdekșto-

rulș-komisarș sã devidã epoka kãndș are sã se fakt adãnarea; kãçĩ ellș kãnoãnte mãĩ bine de kãtș tribãnalulș starea falimentulșĩ, mi diversele selle çir-kãmstãnge. Ori-kãm arș fi însã, tribunãlulș va de-çide zioa, ora mi lokulș kãndș are sã se adãne kreditorii. Achestia se potș presinta saș inuile saș min prokșratorĩ. Dar, dũne kãm am zisș, nãmãĩ kreditorii potș figșra în astã adãnare, a kșrorș krea-ũã se va fi verifikatș mi afirmatș, saș se va fi ad-misș provizoriș. Adãnarea se aflã presidatã de jș-dekãtorulș-komisarș.

Falitulș, daka nã va fi fostș arestatș, saș da-ka se va fi liberatș de kãtre tribunãlș, katã sã se presinte mi ellș la astã adãnare; kãçĩ konkordatulș este ãnș kontraktș, kare nã se poate face de kãtș kã konsimimentulș amũndșrora pãrũilorș. Ellș nã se poate presinta mintr'ãnș prokșratorș de kãtș pen-trã kasșe bine-kãvĩntate mi miimite de jșdekãtorulș komisarș.

Daka falitulș se va afla fșgitș, vom vedea mãĩ tãrziș kã se kondamnã ka ãnș bankștarș simplș. Daka este arestatș, nã se poate presinta; presinda lșĩ arș fi kasșã de desordine, kãçĩ nã s'arș nștea ÷ine a nã lãsa sã eklateze nemãlũãmirea lșĩ în kon-tra kreditorilorș. Dar în amũndșre acheste kazșrĩ konkordatulș nã se poate forma; kãçĩ, dũne kãm amș zisș, presinda falitulșĩ este neçesarã. Kãm i s'arș nștea impũne kondiũionile konkordatulșĩ fãrã utirea mi voea lșĩ? Kãm s'arș nștea pretinde ka ellș sã esekșteze ãnș kontraktș, la kare nã a lãatș niçĩ o parte?

Mãlũĩ din kreditorĩ nã utiș çe s'a mãĩ netre-

kâtş de la cea d'întîiş adşnare generală pentră men-
 ȃinerea saş skimbarea sindiċilorş provizori (art. 250).
 Nş kşnoskş prin şrmare diversele operacişniş ce s'aş
 fşkşţş, adeveratele pşteriş alle falimentslşi, bşna saş
 reaoa intenşişne a falitşlşi. De aşeea legea voeşte
 ka îndatş ce adşnarea pentră konkordatş se va kon-
 stitşa, sindiċii vorş face adşnşrii şnş raportş esaktş
 despre sitşaċia falimentslşi, diversele lşkrşriş mi for-
 malitşċi ce s'aş fşkşţş, despre bşna saş reaoa kre-
 dinş a falitşlşi, în fine despre toate şirkşmstānde-
 le kari arş pştea lşmina pe kreditoriş ka şb ştiş kşm
 şb se poarte în kestişnea konkordatşlşi. Dşne a-
 ceasta falitşlş şaş represintantşlş seş se va askşlta
 în esplikacişnile mi propoşicişnile ce va avea şb faktş.

Raportşlş sindiċilorş nş se face verbalş, şi în-
 skrisş mi şbskrisş de dînşii, pentră ka şb fiş mai
 pşcisş, mai klarş mi şb konrinşfş fante mai esak-
 te. Şşdekştorşlş-komisarş va forma şnş pşocesş
 verbalş despre toate kşte s'aş zisş mi s'aş deċisş
 în astş adşnare.

SECŢIUNEA II.

DESPRE CONCORDATŪ.

§ 1. Formarea concordatului.

Konkordatşlş nş poate fi konsimşitş de kşţş
 dşne împlinirea tşţşlorş formalitşċilorş ce vezşrşmşş,
 kari tîndş a konstata nşmerşlş kreditorilorş mi va-

loarea kreanțelor lor. Ast-fel sânt formarea bilanțului, inventariului, verificarea și afirmarea creanțelor. O dată ce aceste formalități s'au împlinit, este multă probabilitate că numărul creditorilor și dintr-un creanțelor lor sânt sincere. Creditorii posedă atunci toate documentele spre a delibera cu cunoștință de lucruri.

În adunarea dar generală care se formează pentru acest obiect, și dăne raportul ce am zis că se face de către sindici, falitului face către creditorii propunerile selle de învoială. Creditorii discută aceste propuneri, și le numesc să le arunce (art. 251).

Pentru ca konkordatul să fie valabil, nu se cere konsimentul tuturor creditorilor. Este numărul trebuind de o învoială condiționată. Pentru ca konkordatul să se poată forma, legea vouchte mai întâi să konsimul majoritatea creditorilor, adică jumătate mai multă număr; s. e. dacă sânt 50 de creditorii, trebuie să konsimul la konkordat 26. Pe de altă parte acesti 26 de creditorii trebuie să reprezinte trei părți din patru, din totalul creanțelor verificate să admise provizoriu; așa dacă totalul creanțelor este de 100,000 lei, trebuie ca cei 26 de creditorii să reprezinte 75,000 lei din pasiv.

Dacă numărul creditorilor va fi mai mic decât jumătate, să dacă reprezentând majoritatea nu reprezintă și trei părți din pasiv, konkordatul ce s'ar konsimul este nul.

Legea vouchte ca să fie majoritatea în număr, pentru ca să poată intra și micii creditorii, pentru ca ei să nu fie tot de una și aceeași legei credito-

nilorș çellorș însemnađı. Din kontra, voește ka sș fiș majoritatea în sșme, pentrș ka nș miçii kreditorii sș paraliseze akçisnea kreditorilorș çellorș însemnađı. Kș modșlș açesta se stabilește șnș ekilibrș jșstș între kreditorii çei miçi și între açeia çe represintș sșme mari.

Știm kș nșmai kreditorii, kari și-aș verifikatș și afirmatș kreanșele, saș açeia kari s'aș admisș provizorș, potș sș asiste la adșnarea pentrș konkordatș. Montenitorii lorș aș açellamș drentș ka și dînșii. Açeia la kari vorș fi trekștș kreanșele, prin darș saș prin vșnzare, se bșkșrș iarșșii de açellamș drentș. Se întreabș însș daka o persoanș, kșmpșrșndș saș priimindș prin darș mai mșlte kreanșe de la mai mșlđii kreditorii, va avea în adșnare șnș singșrș votș nșmerikș, saș atștea votșri kșđii sșnt kreditorii de la kari a priimitș kreanșele. Se decide în generalș kș nș poate avea de kștș șnș singșrș votș; kșçii de și șnente mai mșlte kreanșe, însș akșm a devenitș șnș singșrș kreditorș.

Se mai poate întimula ka dintre kreditorii, kari și-aș verifikatș și afirmatș kreanșele, șnii sș nș se presinte la adșnarea pentrș konkordatș. De açi s'a nșskștș kestisnea de a se știtș daka majoritatea nșmerikș katș sș se kalkșleze đșne nșmerșlș kreditorilorș presinđii nșmai, saș đșne nșmerșlș țșțilorș kreditorilorș verifikađı. Așa, daka kreditorii verifikađı sșnt 40, în vreme çe se presintș nșmai 30, se întreabș daka majoritatea katș sș fiș de 21 saș nșmai de 16?

Kestisnea e kontroversatș. Șnii kredș kș e

vorba numai de kreditorii presingii, fiind-că numai ei deliberează. Noi însă kredem că trebuie să se considere totii kreditori verificali, absingii sau presingii, și majoritatea să fie a tuturor astor kreditori. Aceasta înțelege kiar legea când vorbește de majoritatea totală a kreditorilor. Celle trei părți din partea a kreditorilor se kalkulează pe masa totală a pasivă; pentru ce să nu fie tot așa și majoritatea numără a kreditorilor?

Kreditorii privilegiați, ipotekari sau gagisti, nu iau parte la votul pentru konkordat (art. 252). Așa atît majoritatea în număr, cât și majoritatea în sumă se kalkulează lășându-se la o parte acești kreditori. Casa este că acești kreditori au un interes diferit de acela al kreditorilor ordinari: ei au un drept esklusiv pe lucrurile care sînt obiectul privilegiului, gagiului sau ipoteci; dăca valoarea astor lucruri este egală cu kreditorilor, ei nu vor săfferi nimic prin falimentul debitorului; kiar dăca astă valoare este mai mică, ei sînt tot mai asigurați de către restul kreditorilor ordinari. De ară parte la konkordat, fiind ast-fel asigurați de o parte sau de toată kreditorilor, ei s'ară areta foarte facilă spre a vota ertările ce se fakă falitului, kăci aste ertări s'ară plăt numai de kreditorii ordinari.

Nimic însă nu oprește pe un kreditor privilegiat, ipotekar sau gagiist, ca să renunțe la garanția sa. Atunci ellă renunțe ca un kreditor ordinar, și prin urmare poate lua parte la konkordat. Renunțarea sa se poate face în două moduri: tacit sau expres.

Renunțarea ta cită are lokă kând kreditorăș asigurată va lăa parte la votă. Legea zice kă simpla lăi partichinare la konkordată ălă face a fi considerată, ipso jure, ka kăm ară fi renunțată la ori ce privilegiă saș ipotekă.

Renunțarea expresă are lokă kând kreditorăș, mai nainte de a lăa parte la votă, renunță ănt'ănă modă formală la garanția sa.

S'a ăntrebată ănsă daka ănă kreditorăș poate renunța la privilegiăș saș ipoteka sa, nămai pentră o parte a kreației selle; daka adikă se poate considera ka kreditorăș ordinarăș pentră o parte din kreația, mi ka kreditorăș privilegiată pentră cea-l-ăltă parte. Așa, ănă kreditorăș a kărtă kreația este de 100,000 lei; poate renunța la privilegile selle pentră 50,000 lei, spre a lăa parte la konkordată pentră astă sămă, fără a-ăi kompromite soartea garanțieloră selle pentră ceea ce a mai remasă?

Ăniă astori kredă kă kreditorăș poate prea bine face astă renunțare parțială; kăchă, pentră săma la a kărtă garanția a renunțată, ălă se află absolută ăn a ceeaăi poziționne ka mi ănă kreditorăș ordinarăș; prin ărmare, ălă poate prea bine să ia parte la konkordată. Art. 252 nă se opărne la o renunțare parțială, mi de ară face-o dispoziționnea sa ară fi ănjstă; kăchă se poate ka ipoteka saș gagiăș să nă prokăre kreditorășă de kărtă o prea mikă parte din kreația sa; pentră ce pentră restă să nă se poată considera ka ănă simplă kirografară?

La a chestea năstem respănde kă art. 252 nă se pare de lokă a tolera a ceeaș renunțare parțială. ălă zice din kontra kă renunțarea kată să făr kom-

plektъ, ми ачеаста кѣ дренѣ кѣвѣнтѣ. Їн адеверѣ, кредиторѣлѣ ипотекарѣ кiar de арѣ ренѣнда пентрѣ ж-мѣтатеа гаранѣиѣ selle, нѣ се афтѣ чн ачееашѣ по-сѣиѣне кѣ знѣ кредиторѣ ordinарѣ; кѣчѣ ellѣ are deja asigѣratъ o parte din креанда лѣи, чн време че кредиторѣлѣ кiroграфарѣ н'are nimikѣ asigѣratѣ. Prin з-mare чellѣ d'ѣнтѣиѣ poate fi маѣ индѣлгентѣ, poate fi маѣ facilѣ спре а лѣса o mare parte din креанде; чееа че poate este kontrariѣ interestлѣи кредиторѣлѣи ordinарѣ. Арѣ fi dar атѣнчѣ o inegalitate чнтре ачестѣ кредиторѣ, ми legea а voitѣ сѣ evite astѣ inegalitate. Ni se zice чнсѣ кѣ лѣкрѣлѣ че face objektлѣлѣ gagѣилѣи saѣ ипотечѣи, вѣнзѣндѣ-se, нѣ o сѣ despѣгѣbeaskѣ pe кредиторѣ de кѣтѣ чн o mikѣ parte. Ачееаста се poate преа bine чнтѣмпла. Dar кредиторѣлѣ атѣнчѣ н'are de кѣтѣ сѣ ренѣнде la гаранѣиа sa, ми а лѣа parte la konkordatѣ, авѣндѣ чнсѣ o posѣиѣне egalѣ кѣ а чellorѣ-l-алѣи кредиторѣи.

Сѣ observѣмѣ чнсѣ кѣ rigѣrositatea legeѣи нѣ merge пѣнѣ а esklѣde pe кредиторѣлѣи привилегѣатѣ saѣ ипотекарѣ кiar din адѣнarea пентрѣ konkordatѣ. Ellѣ poate преа bine аsista la astѣ адѣнare, de ми нѣ poate лѣа parte la votѣ. Fѣind faѣѣ la deliberѣрѣile че се fakѣ, ellѣ poate vedea daka нѣ este маѣ konformѣ кѣ interestлѣ сеѣ а ренѣнда la гаранѣиеle speciale че are, ми а чнтра чн masa кредиторѣлорѣ кiroграфарѣи.

Пе de altѣ parte, знѣ кредиторѣ привилегѣатѣ saѣ ипотекарѣ, kare чн ачеллашѣ timpѣ va fi ми кредиторѣ simplѣ saѣ ordinарѣ, poate преа bine лѣа parte la konkordatѣ чн чееа че привѣнте креанда sa ordinарѣ.

Legea pressѣnѣне чн art. nostrѣ кѣ привилегѣилѣлѣ,

ipoteka saș gagisłŝ nŝ se aflŝ kontestate; atŝnŝi nŝ-
 maı partıciparea la konkordatŝ adŝce kŝ sine renŝn-
 ȝarea la aste garanȝii. Kŝndŝ ınsŝ kreanȝa fiindŝ
 bŝnŝ, se va kontesta privilegisłŝ saș ipoteka, am-
 vezstŝ ın art. 245, kŝ kreditorŝłŝ poate prea bine
 sŝ ia parte la toate deliberŝrile falimentŝlıı, fŝrŝ
 ka sŝ nearzŝ drentŝłŝ seŝ de preferinȝŝ, ın kazŝ
 kŝnd aȝestŝ drentŝ s'arŝ konstatata maı tŝrziŝ.

O datŝ ȝe konkordatŝłŝ va fi konsimȝitŝ, legea
 voemte ka sŝ se sŝbskrıŝ ıntr'ȝeeamı seanȝŝ ııı
 faȝŝ kŝ toȝı kreditorıı (art. 253). Ŭırmŝndŝ-se alt-
 felŝ konkordatŝłŝ este nŝłŝ. Printr'ȝeasta nŝ se ın-
 delege kŝ trebŝe ka ıntr'o singŝrŝ seanȝŝ, konkor-
 datŝłŝ sŝ se formeze definitivŝ; lŝkrŝłŝ arŝ fi fostŝ
 materialŝ imposibilŝ. Ŭnŝ kontraktŝ atŝtŝ de ım-
 portantŝ ka konkordatŝłŝ are de mŝlte orı trebŝinȝŝ
 de maı mŝlte seanȝe. Kreditori aŝ trebŝinȝŝ a se
 ınkŝnoștıınȝa maı bine despre moralitatea falitŝlıı,
 despre kaȝıȝnile saș ipotecule ȝe ȝei d'allŝ treilea
 vorŝ voi sŝ dea pentrŝ dınsŝłŝ. Toate aȝestea ȝerŝ
 diskŝıȝnı ııı deliberŝrı, kari potŝ ȝine maı mŝlte
 seanȝe. Legea ınsŝ voemte kŝ ın seanȝa, kŝnd, ın
 fine, s'a konsimȝitŝ konkordatŝłŝ sŝ se ııı sŝbskrıŝ,
 pentrŝ ka nŝ falitŝłŝ sŝ meargŝ apoı pe la fıŝ-kare
 kreditorŝ ın parte, ııı sŝ profite de slŝbıȝneea saș
 kompŝȝerea lŝı spre a-lŝ face sŝ sŝbskrıŝ.

Daka konkordatŝłŝ se va fi adontatŝ de majo-
 ritatea ın nŝmerŝ, fŝrŝ sŝ fıŝ ııı ȝelle trei pŝrȝı
 din sŝme; saș din kontra, vorŝ fi aȝeste trei pŝrȝı,
 ınsŝ nŝ se aflŝ majoritatea ın nŝmerŝ; legea amı-
 nŝ de la sinemı adŝnarea pentrŝ ontŝ zille; pentrŝ
 ka ın astŝ a doŝa seanȝŝ sŝ se poatŝ kŝpŝta, de

va fi posibilă, mi majoritatea ce linșente. Kș modslă ačesta legea a voită ka sť înlesneaskť formarea konkordatslăi. În timnslă astoră ontă zille kreditorii ce se îndoiaș, poate kť mi-aș skimbată ominisnile, mi konkordatslă sť devinť posibilă. Dar fiind-kť în astă a doăa seanđđ deliberagiele kată sť fiť nođđ mi kș totslă indenpendinte de chelle d'întiș, legea voemte ka messrile ce se voră fi lșată în prima seanđđ, sť remťnť fťrť efektă. Kreditorii nș sșnt đinđđđ a le respekta; potă adontă altele kș totslă kontrarii chelloră d'întiș.

Observăm însť kť termenlă de ontă zille nș se poate prelungi ničđ de tribunallă, ničđ de jșdektť-torlă-komisară, mi kť ačeastă amťnare kiară nș are lokă de kťtă nșmađ atșnčđ kťnd în prima seanđđ se va fi kťpťtată șna din chelle doăe majoritđđđ. De nș va fi fostă ničđ o majoritate, konkordatslă se konsiderť ka imposibilă, mi nș se mađ đť ničđ șnă termenă. Daka în doăa seanđđ nș se kapťť majoritatea ce linșea, konkordatslă se konsiderť ka definitivă imposibilă.

Konkordatslă se konsiderť mađ mșltă ka o favoare kare se akoardť șnă falită, ka șnă mizlokă de a se aridika înainte kreditoriloră seđ, înainte kiară a ominisneđ nșblice (art. 254, 255). Dar ačeastă favoare kată sť se akoarde nșmađ șnă debitoră. nenoročită mi de bșnť kredinđđ; nș trebșe sť protekteze mi sť încoragieze frașda mi reaoa kredinđđ. De ačeea legea nș voemte ka sť se akoarde șnă konkordată șnă bankrștară frașdșlosă; kťčđ șnă asemenea falită a komisă o krimť, mi nș trebșe sť se akoarde ničđ o favoare șnă kriminală. Din

kontra legea permite a se face konkordat^lă k^u z^uă
bankr^utar^uă simpl^u; k^uă^u z^uă assemenea falit^u, de
mi este k^ulnabil^u, îns^u vina l^uă n^u este o krim^u;
ell^u a fost^u n^uma^u negligent^u, impr^udent^u, n^u a l^u-
krat^u k^u prek^ugetare, k^u rea inten^usiune: ar^u fi fost^u
dar prea-sever^u ka legea s^u-l^u lipseask^u de bine-
facerea konkordat^lăi.

K^u toate astea falit^uă poate k^u înk^u n^u s'a
kondamnat^u ka bankr^utar^uă frasd^ulos^u, poate k^u in-
str^uăk^usiunea kriminal^u este n^uma^u în^uçen^ut^u, mi n^u
se uit^u daka falit^uă va fi kondamnat^u sa^u dekla-
rat^uă inoçent^u. Dar este dest^uă ka instr^uăk^usiunea s^u
fi^u în^uçen^ut^u pentr^u ka kreditori^u s^u n^u ma^u poat^u
konsim^u la konkordat^u. Tot^u çe pot^u face este ka
s^u n^u ia niçi o otr^uire, mi s^u am^une disk^usiunile
kondordat^lăi pîn^u d^une terminarea proces^lăi. A-
t^uniçi, falit^uă, fiind^u akitat^u, kreditori^u pot^u kon-
sim^u la konkordat^uă.

Daka va fi vorba n^uma^u de z^uă bankr^ut^uă sim-
pl^u, de mi instr^uăk^usiunea va fi în^uçen^ut^u, kreditori^u
pot^u konsim^u la konkordat^uă. K^u toate astea e^u poa-
te k^u n^u voesk^u înk^u a se pronu^uca, poate k^u a-
mteant^u terminarea proces^lăi s^ure a se l^umina a-
s^upra m^uss^urilor^u çe voesk^u a l^ua. În açest^u kaz^u
legea le d^u înk^u fak^ultatea de a am^una disk^usiunea
kondordat^lăi pîn^u d^une terminarea proces^lăi.

Dar, ori de va fi vorba de bankr^ut^uă simpl^u
sa^u frasd^ulos^u, s^ure a se am^una disk^usiunea kon-
kordat^lăi pîn^u la terminarea proces^lăi, treb^ue ka
s^u fi^u çelle doçe majorit^uăi în n^umer^uă mi în s^ume,
konform^u k^u art. 251.

Konkordat^lă poate s^u fi fost^u format^uă într'^uz^uă

modș neregulatș (art. 256). Poate kь jșdekretorșlș-komisarș a lșsatș sь se încheapъ deliberъrile asșnra lși mai nainte de че toate kreaцeile vorș fi fostș verifikate mi afirmate; poate kь majoritъdile cherъte de lege nș s'aș împlinitș; poate kь kreditori neve-rifikaцi mi neafirmaцi, saș neadmiși provizoriș aș lșatș parte la deliberaцi; poate în fine kь konkordatslș nș s'a konsimuitș mi nș s'a șbskrisș într'o singъrъ seanцъ. Kь toate aчeste neregъlъri, konkordatslș s'a formatș. Va remъnea ellș oare neatakabilș? Kreditori nș vorș avea dreptslș sь se op-nъrъ la eșekъциșnea lși?

Legea le dъ aчestș dreptș. Ori-че kreditorș; kare va avea dreptslș sь konkъre la konkordatș, poate sь-și formeze opoșicișne, kъndș va afla motive destslș de grave. Kreditori a kъrorș kreaцъ nș s'a verifikatș mi nș s'a affirmatș, saș nș aș fostș admiși provizoriș, nș aș aчestș dreptș. Assemenea mi kreditori ipotekari, privilegiaцi saș gagiști, fiindș esklъși de la konkordatș, nș aș dreptslș ka sь formeze opoșicișne. Daka o vorș forma-o, șșnt konsideraцi ka kъm arș fi renșndatș la dreptslș lorș de preferinцъ.

Se întrebъ însъ daka kreditori, kari aș șbskrisș konkordatslș, aș mi ei dreptslș ka sь-lș atache mai târziș pentrș neregъlaritъdile че vezъrъm. Se decide în generalș kь aчestî kreditori potș preabine sь atache konkordatslș. De mi aș șbskrisș konkordatslș, ei nș potș perde aчestș dreptș; kъчi aș kreztș kь șbskriъ șnș aktș regъlatș. Legea nș face niči o distinkциșne; ea akoardъ dreptslș de opoșicișne la toцi kreditori, fiъ șbskriitori saș nș.

Ori-çine arş fi açella kare formeazb opposiçionea katb şb o motiveze, mi motivele katb şb fiş destslş de grave; pentrx ka şb nş se atache kş ş-şringb şnb kontraktş kare intereseazb masa kreditorilorş. Pe de altb parte, pentrx ka falitslş şb nş stea mşltş timnş în inçertitşdine, legea voemte ka opposiçionea şb se formeze în ontş zille dşne konkordatş: alt-felş este nşlb. Opposiçionea mai trebşe şb komrinzb çererea de înfbçişare la çea d'întiş aşdienb a tribunalslş.

Opposiçionea katb şb se dea în kşnomtiņa sindiçilorş mi falitslş, totş în termenlş de ontş zille de kare vorbirşmş. Alt-felş, este fşrb ştere. Se poate însb ka kiarş sindiçii şb fakb opposiçionea. Şnt mi ei atşnçii şşpnşii la açelleamş formalitşçii ka mi çei-l-alçii. Dar kşii aş şb înkşnomtiņgeze opposiçionea? Daka şnt mai mşlçii sindiçii, mi nş-mai şnlş formeazb opposiçionea, ellş o va înkşnomtiņa çellorş-l-alçii sindiçii. Dar daka toçii sindiçii se oppşnş, saş daka a fostş nşmitş nşmai şnb sindikş mi açesta se oppşne, atşnçii katb ka tribunalslş şb nşmeaskb alçii sindiçii, mi opposiçionea şb se înkşnomtiņgeze açestora.

Tribunalslş de komerçiş este singşrş kompetş ka şb jşdeçe kontestaçionile çe provinş din opposiçionii. Se poate însb întîmbla ka aste opposiçionii şb depindb de alte kestionii çivile saş kriminale, kari eş din kompetiņa tribunalslş de komerçiş. În assemenea kazş, zice legea, tribunalslş de komerçiş şmş va amîna otşrîrea sa, mi va însemna opposantşlş şnb termenş skşrtş, pentrx ka şb meargb înaintea jşdeçtorilorş kompetiņçii. O

dată ce astă kontestare se va judeka, kassa va veni iar la tribunalslă de komerčiș spre a otrî asșura opozițiunei.

Observăm însă kă toate ačeste amănunți, toate ačeste dăcheri și întoarceri la diferite tribunale sânt prea vătămătoare intereslăi kreditorilor și kiarș pozițiunei falitlăi; kăci aș drentș resștatș o prea mșltă întăzriere. Arș fi fostș mșltă mai bine ka legea să fi deklarată ne tribunalslă de komerčiș kompetintș pentru toate inčidente, kari se iveskș în timpslă opozițiunei, prekșm kiarș și în timpslă verifikării kreașnelorș. Ačeastă procedșră arș fi fostș mșltă mai repede și mai konformă kș interesele falimentlăi. O asemenea modifikare s'a și miimitș în kondika belgiană, printr'o lege de la 18 aprilie 1851.

Konkordatslă interesează nș nșmai pe kreditor, či și pe sočietate în generalș, sșb nșntslă de vedere allș moralei și allș kreditlăi pșblikș (art. 257). De ačeea legea nș a voitș ka șnș asemenea aktș să se esekște fșră a trece și pe sșbt okiș aștoritșșilorș. Konkordatslă dar nș devine obligatorș de kștș nșmai atșnči kșndș s'a adevoritș de tribunalslă.

Tribunalslă însă nș trebșe să adevereze konkordatslă pșnș nș vorș trece șelle ontș zille de kari am vorbitș mai șșșș. Daka în dekșrsșlă astși timpsș se va ivi vre-o opozițiune, tribunalslă printr'șnș singșrș aktș va otrî și asșura opozițiunei și asșura adevirerei.

Konkordatslă este șnș kontraktș indivisibilș; nș poate fi konsideratș ka valabilș în privinga șnș

kreditorș, mi ka nșlș în privinga altșia. Prin șrmare daka tribunalslș va prumi opozișionea mi o va deklara bșnș, konkordatslș devine nșlș în privinga tștșlorș așellora kari l'aș konsimșitș. Totș dar se afș atșnși liberajș de obligatișnile ęe kontraktaserș prin konkordatș.

Dar tribunalslș nș este silitș ka sș aștente i-virea șneș opozișionș spre a anșla șnș konkordatș (art. 259). Misișnea lși fiindș de a esamina daka toate formalitșșile s'aș observatș, daka intereslș kreditorilorș, mi mai kș seamș allș ęellorș absinși, este destșlș de respektatș, daka în fine intereslș pșblikș nș ęeste atakatș, poate prea bine, de sinemi, sș deklare konkordatslș ka nșlș.

În așestș skonș, mi pentș ka tribunalslș sș nș adevereze konkordatslș de kștș nșmai kșno-skșndș bine starea lșkrșrilorș, jșdekștorșlș-komisarș este datorș, ka mai nainte de a se adeveri konkordatslș, sș faktș tribunalslși șnș raportș despre starea mi karakterele falimentșlși, mi daka trebșe saș nș sș se primeaskș konkordatslș (art. 258). Tribunalslș atșnși va otșrși dșne kșm va sokoti mai jșstș.

ș 2. *Despre efectele concordatului.*

Amș zisș kș konkordatslș este șnș kontraktș. Prin șrmare prșșile ilș potș forma dșne kondișionile kș kari ęorș voi. Așa, se poate ka sș se prș falitșlși șnș termenș, spre a plști, saș sș i se lase o parte din kreange; saș ori-ęe altș kombinașione între debitorș mi kreditoriș sei. ęellș d'ıntși

efektŝ allŝ konkordatslŝi este ka toate aĉeste kombinaciuni sŝ se respekteze mi sŝ se esekŝte de kŝtre pŝrŝi.

Daka se va lŝsa falitslŝi o parte din kreanŝele selle, daka, d. e. ellŝ va plŝti nŝmaŝ 50 %, pentŝ restŝ este konsideratŝ ka absolutŝ liberatŝ. Prin ŝt-mare, kiarŝ daka maŝ tŝrziŝ va maŝ dobŝndi mi alte bŝnŝri, nŝ se va maŝ pŝtea obliga de a plŝti restslŝŝe i s'a lŝsatŝ. Observŝmŝ nŝmaŝ kŝ daka va voi sŝ se reabiliteze (restatorniĉeze), va trebŝi sŝ plŝteaskŝ integralŝlŝ tŝtŝlorŝ datorielorŝ selle, kamitalŝ mi interese.

Ŭnŝ altŝ efektŝ allŝ konkordatslŝi este kŝ, ŝndatŝ ĉe se va adeveri de tribŝnalŝ, devine obligatorŝ pentŝ toŝi kreditoriŝ ŝn genere presinŝi saŝ absinŝi, ŝnskrinŝi saŝ neŝnskrinŝi ŝn bilanŝŝ, verifikaciŝ saŝ neverifikaciŝ (art. 260). Kreditoriŝ kiarŝ domiciliaciŝ afarŝ din Prinĉinatŝ, mi allŝ kŝrorŝ termenŝ de verifikare ŝnkŝ n'a trekŝtŝ, sŝnt ŝnkŝ obligaciŝ a respekta konkordatslŝ. Assemenea mi kreditoriŝ a kŝrorŝ kreanŝŝ se va fi admisŝ provizorŝ, pentŝ oare-kare sŝmŝ, vorŝ respekta konkordatslŝ pentŝ toatŝ kreanŝa, kiarŝ daka jŝdekata definitivŝ a tribŝnalslŝi va fi fiksatsŝ o sŝmŝ maŝ mare de kŝtŝĉea provizorŝ.

Kŝtŝ desmŝ kreditoriŝ privilegiasi saŝ ipotekari, kari nŝ aŝ renŝnŝatŝ la dŝrentslŝŝ lorŝ de preferinŝŝ, ŝtim kŝ-ŝiŝ konservŝ kreanŝa lorŝ ŝn ŝntregŝ asŝpra lŝkrŝrilorŝ ĉe fakŝ objektŝlŝ dŝrentslŝi lorŝ de preferinŝŝ.

Dividendele, promise fiŝ-kŝrŝi kreditorŝ prin konkordatŝ, konstitŝe singŝra sa kreanŝŝ (art. 261).

Partea care s'a lăsată nu mai are nici o valoare, se consideră ca un fel de datoriu natural, pe care debitorul o va plăti numai când va voi, spre a-și reintegra onoarea, a se reabilita. Legea dar a constată ca să asigure chelăl puțină, pre cât se va putea, plata acestăi dividendă. S'a exprimată însă într'un mod foarte vicios, în cât devine neînțeleasă.

Eacă în realitate despre ce este vorba. Legea a voită ca îndată după deklararea falimentului să se constituie, în favoarea creditorilor, o ipotecă asupra bunurilor nemiscătoare ale falitului. Dar la ce serveste această ipotecă, când falitul nu se mai poate obliga, nu mai poate nimic înstreina? Această ipotecă, după noi, are două scopuri: unul ce privește pe cei d'allă treilea, altele, pe creditorii. Falitul în adevăr pierde dreptul de administrare; că toate acestea poate încela pe cei d'allă treilea, spre a kontrakta cu dinșii și a le constitui o ipotecă pe unul din bunurile selle. Ca să se evite astă fraudă, legea a voită ca, îndată ce falitul se declară, sindicatul să-și ia meseri spre a se constitui ipoteca, adică să se ceară înscrierea ei într'un registru special de la tribunalele competente. Că modulă acesta cei d'allă treilea vor fi tot de zna anșuși la timp; căci mergând și ei la tribunale spre a constitui ipoteca, vor vedea că asupra bunurilor persoanei care a contractat se află deja o ipotecă în favoarea masei creditorilor. Această va omni poate ori-ce contractă cu falitul. — Pe de altă parte, când vine konkordatul, legea permite creditorilor, de voeskă, ca să înscrie și

țelși tribunalslși prin care se adeverește konkordatslș.

Nș mțim daka toate ačestea se observeazъ în praktikъ. Ne îndoim însъ a krede, de oarbъ-če kiar legea este nș nșmaï obskъrъ, dar kiar neîndeleaseș. Legea frančesъ face sъ se vazъ prea klarș formalitъdile če vezъrъmș. Legea romъnъ însъ este tradșsъ atъtș de neesaktș, kș atъta konfъsișne, în kъtș disposițișnile eï, în astъ materiъ, mai mълtș se ghiceskș de kъtș se îndelegș. Așa e soarta ț-tșlorș legilorș kari se tradșkș orbemte, fъrъ a treče ne sșbt okiï oamenilorș kompetinđi.

În adeveș, artikolslș nostrș ziče: „kъ adevereia konkordatslși va statorniči drentșrile fъ kъrși din kreditori așupra lșkrșrilorș nemiskъtoare alle falitslși, asigъrate prin alinea 2 din art. 234.“ Kъtș diferinđъ kș legea frančesъ! Eakъ če ziče ea în art. 517, care korespъnde kș allș nostrș: „adeverieia konkordatslși va conserva fъ-kъrși din kreditori, așupra nemiskъtoarelorș falitslși, ipoteka înskriș în virtștea paragrafslși allș treilea din art. 490 (saș la noi 234).“

Așa, legea frančesъ vorbemte de o ipotekъ, mș sșgne kъ ačeastъ ipotekъ va kontinșa a se conserva, în întregslș eï negremitș, kiarș đșne če konkordatslș se va fi adeverițș. Legea romъnъ din kontra, vorbemte de statorničireia drentșrilorș kreditorilorș așupra nemiskъtoarelorș. Dar če este astъ statorničire? de če natșrъ de drentșri este vorba? Atъtea enigme de a se ghici.

Legea frančesъ ne trimete la allș 3^{-lea} paragrafș din art. 490, care ziče kъ „sindičii vorș kъșta, în

nşmele masei kreditorilorş sş înscriş o ipotekş aşupra bşnrilorş nemiskştoare alle falitşlş, kari le vorş fi kşnoskşte." Aşi ne vorbşnte de înscrierea che se face dşne deklararea falimentşlş. Legea romşnş ne trimete mi ea la art. 234, kare korespşnde kş art. franşesş 490. Dar artikolşlş nostrş are nşmai doşe paragrafe. Ne trimete prin şrmare la paragrafşlş allş doilea. Înş aştş paragrafş este kş totşlş alt-felş, mi nş korespşnde de lokş kş allş legei franşese. Ellş ziche nşmai kş sindişii vorş lşa mşşşri şpre a se asigşra drentşrile falitşlş aşupra nemiskştoarelorş selle. Ast-felş, printř'şnş kontraşensş neîngelesş, art. 261 kare se okşpş de konservarea drentşrilorş kreditorilorş, ne trimete la art. 234, kare se okşpş de konservarea drentşrilorş falitşlş în raportş kş chei d'allş treilea.

Dar sş şrmşm legea în aberaşie e. Art. 261 kontinş a ziche kş „otşrşrea aşupra adeverei konkordatslş se va da în kşnontingda kş se kşvine, şpre a se treche în kondika de jeloziri mi sekşestrşri, ect." Legea franşezş totş în art. 517, kare korespşnde kş allş nostrş, ziche: „Drentş aşee, sindişii vorş înscriş în registrşlş ipotşelorş, otşrşrea de adevere."

Aşa, legea franşezş, dşne che ne-a trimesş la şnş artikolş şnde se vorbşnte de ipoteka che se konştitşe, dşne deklararea falimentşlş aşupra nemiskştoarelorş falitşlş, ne ziche kş astş ipotekş se va conserva mi dşne konkordatş; mi pentř a fi mai sigşrş, sindişii sş treakş în registrşlş şnde se aflş înscriş ipoteka, mi adeverea konkordatslş. La noi, aşeeamş lege nş mai are niş şnş sensş. Ni se vor-

bunte de o statornicare a drentzrilor kreditorilor, ne trimete la un alt articol care se ocupa cu totul de altceva, mi ni se zice in fine ca adeverirea konkordatsului se se treaca in registrul pentru zblojiri.

Pentru ce insa astazi inskriere? Ce efekt are avea ea? Spusa-ni-sa ca exista vre-o ipoteca? Cu min a ceasta trecere in registrul, kreditorii vor avea un drept de ipoteca asupra tuturor bunurilor nemiscuabile ale falitului? Nimic din toate astea. Totul e o kompletare neingelegere mi confuzie.

Se trece dar la alte efecte ale konkordatsului, cari se pot ingelege mai lesne.

Unul din efectele konkordatsului este ca indat ce s-a adeverit de catre tribunal, devine irevocabil, adica nu se mai poate ataca de kreditorii din cauza ca nu s-ar fi observat toate conditiunile cerute de lege la formarea sa (art. 262). Ama ori cat de nereglat are fi fost un konkordat nu se mai ataca o data ce s-a adeverit de tribunal. Kreditorii potea sa faca opozitie in termenul otarit de lege; o data ce au lasat astazi termenul se treaca, ei insi pierd astazi dreptul.

Fraxda insa se eschenteaza tot de una. De aceea legea de pierdere a creditorilor de a ataca konkordatul, ori de cate ori vor dovedi vre-o fraxda, kiar in urma adeveririi. Trebuie insa ca aceasta fraxda se fi avut de skon sa a mikiora activul, sa a mri pasivul. Pe de alt parte, vom vedea ca daca falitul se va condamna ca bankrutar fraxdolos, in urma adeveririi, konkordatul

va k̄rdea de sinemi (art. 266). Vom mai reveni asupra acestor̄ n̄litīd̄i.

Un̄ efekt̄ general̄ all̄ konkordats̄l̄i este k̄ faliment̄l̄ se inkide, mi falits̄l̄ se n̄ne în kap̄l̄ afacerilor̄ selle (art. 263). K̄ aceasta n̄ se sterge inkapacit̄d̄ile civile mi politice ce poate ad̄ce k̄ sine starea de faliment̄; aceste inkapacit̄d̄i rem̄n̄, k̄ toat̄ esist̄n̄da konkordats̄l̄i; n̄mai reabilitarea le poate sterge. Prin konkordat̄ dar se înceteaz̄ n̄mai administrarea sindicilor̄. Acest̄ efekt̄ se prod̄ce n̄mai at̄n̄c̄i k̄nd̄ konkordats̄l̄ se va fi adeverit̄, mi k̄nd̄ kiar̄ aces̄t̄ adeverire va deveni neatakabil̄, adik̄ k̄nd̄ termen̄l̄ pentr̄ apel̄ va trece, sā k̄nd̄ j̄dekata din apel̄ a afirmat̄ adeverirea tribunals̄l̄i. În kaz̄l̄ acesta sindic̄ii dā înapō falits̄l̄i toat̄ starea l̄i, prek̄m mi registrele, x̄rtiele mi or̄-ce alte dok̄mente. Tot̄ de o dat̄ sindic̄ii dā falits̄l̄i sokoteal̄ despre administrarea lor̄. Aces̄t̄ sokoteal̄ se va desbate mi se va înceia. J̄dek̄tor̄l̄-komisar̄ se va afla fact̄ la toate aces̄tea, sire a face s̄ se eviteze dist̄tele, pre k̄t̄ se va n̄tea. De se vor̄ ivi ceva difik̄lt̄d̄i, j̄dek̄tor̄l̄-komisar̄ va k̄sta s̄ le deslege; de va fi imposibil̄, tribunals̄l̄ se va pron̄n̄da asupra lor̄. J̄dek̄tor̄l̄-komisar̄ va face un̄ proçes̄-verbal̄ despre toate k̄te s'ā petrek̄t̄, mi fonk̄iunea l̄i va înceta ka mi aces̄ea a sindicilor̄.

§ 3. *Despre anularea și desființarea concordatului.*

Anslarea mi desființarea konkordats̄l̄i s̄nt doxe l̄k̄r̄n̄i distinkte (art. 264). Konkordats̄l̄ se anlea-

zъ din kaxъ de frazъ; se desființeazъ kъnd falitъlъ nъ va esekъta kondițiunele че ellъ konrinde. Aчeastъ distinkțiune, pe kare legea romъnъ nъ a observa'o destъlъ, are mi rezultate praktiचे.

Шtim kъ în prinчипъ zъnъ konkordatъ adeveratъ nъ se mai poate ataka. Kъ toate astea legea permite, în zъnele kazrî, a sa anъlare mi desființa-re. Sъ esaminъm kari sъnt aчeste kazrî.

Konkordatъlъ se anъleazъ în doче kazrî: 1° Kъndъ kreditoriî vorъ deskoperi o frazъ allъ kъrîi skonъ va fi de a askъnde din aktivъ saъ de a mъri pasivъlъ (art. 262). Aша, kreditoriî aъ dovadъ kъ falitъlъ a askъnsъ o parte din aktivъlъ komъnъ; saъ kъ, zъnindъ-se kъ faluî kreditoriî, aъ esageratъ valoarea pasivъlъi. O assemenea dovadъ fъkъndъ-se, tribunъlъlъ de komerчиъ va dekreta anъlarea konkordatъlъi; 2° Konkordatъlъ se mai anъleazъ kъndъ falitъlъ se va kondamna de tribunъlъlъ kriminalъ ka bankъstarъ frazъslosъ. Aчi anъlarea are lokъ d'a-drentъlъ, ipso jure, fъrъ o sentinчъ specialъ, mi prin aчeasta nъmai kъ falitъlъ s'a kondamnatъ.

Effektele aчestei anъlъrî sъntъ de a konsidera konkordatъlъ, ka kъm n'arъ fi esistatъ niчi o datъ. Prin zъmare toчi aчeia kari se afla obligaчi kъ okazisnea astъi konkordatъ, se aflъ liberaчi; kъчi obligațiunea lorъ remъne fъrъ kaxъ. Шtim însъ kъ falitъlъ a nъstъtъ presinta oare-kari persoane, kari sъ presinte garanчiî, prin simpla lorъ kaxъisne saъ dъndъ inoteче, kъ konkordatъlъ se va esekъta. Legea ziचे kъ aчeste persoane se vorъ afla liberate de obligațiunea lorъ, prin anъlarea konkordatъlъi; kъчi elle aъ garantatъ esekъtarea zъnъi konkordatъ, mi fi-

ind-kъ ачестѣ Konkordatъ se deklarъ акѣмъ къ н'а esistatъ, obligațiunea lor remâne фъръ казъ.

Konkordatslă este знѣ kontraktъ; prin зmare ka oгъ-че kontraktъ ellă se desfiindeazъ kъndă зna din пърдї нѣ-мї esekъtъ obligațiunile selle. Аша daka falitslă нѣ-мї импlinește kondițiunile че i s'а импъсș prin Konkordatъ, tribunalslă ilă poate desfiinda. De mslte oгъ ачестъ neesekъtare poate fi konsideratъ ka a doăa имчетаре де пърдї, ka знѣ allă doilea falimentъ, мї атънчї vom vedea (art. 325) къ falitslă poate fi deklaratъ ka bankratarъ simplă. Dar ачеста нѣ опреште ka съ i se акоарде знѣ allă doilea Konkordatъ; къчї мтим къ bankratslă simplă нѣ este знѣ obstakolъ pentră Konkordatъ.

Daka falitslă нѣ va esekъta Konkordatslă în privinga tătloră kreditoriloră, saă daka va fi în o a doăa имчетаре де пърдї, se індеlege къ desfiindarea Konkordatslăi este generală, în privinga tătloră kreditoriloră. Ачестъ казъ нѣ пресинтъ ничї o difikultate.

Se poate însъ ka falitslă съ нѣ-мї esekъte Konkordatslă нѣмаї în raportъ къ знѣлă din kreditorї. Se întreabъ атънчї daka ачестъ singърă kreditorъ va пstea provoka desfiindarea Konkordatslăi, saă daka va fi trebsindъ de majoritatea kreditoriloră знитъ къ чelle треї пърдї din kreanđe.

Зниі асторї kredъ къ Konkordatslă, fiindă atakatъ de знѣ singърă kreditorъ, se va desfiinda нѣ-маї în privinga lăi. Redăкциеle че ellă va fi фькстă la kreanđa sa, se voră konsidera ka къзъте; мї va fi în drentă a чере integritatea kreanđeї selle. Dar daka falitslă a esekъtatъ kondițiunile импъсе în pri-

vinga celorlaltor creditori, konkordatslă kontinuu a esista pentru dănuu. Fiind-kă ellă este un kontraktă între debitoră și majoritatea creditorilor că reprezintă trei părți din creanțe, nu se poate desființa de către kăndă va fi atakată totă de această majoritate.

A interpreta însă ast-felă legea, este a o face. Ea nu sânnune de lokă desființarea konkordatslăi la voința majorității creditorilor și creanțelor. Zice simpla că neeseektarea kondiționilor konkordatslăi, poate aduce desființarea lăi. Prin zmare un singur creditor poate prea bine cere desființarea konkordatslăi, daka ellă nu s'a esekstată în privința lăi. Dar o dată desființată în privința sa, se consideră ka desființată pentru toți; căci, utim, konkordatslă este indivizibilă. De nu ară fi ast-felă, desființarea konkordatslăi, ară deveni imposibilă; căci kăm s'ară mai pstea forma majoritatea cerăte, daka va fi trektă mai multă ani de la konkordată? Akțiunea pentru neeseektarea konkordatslăi se stinge numai prin preskripțiunea ordinară de 30 de ani; prin zmare, în timpul de 30 de ani încă s'ară pstea ataca konkordatslă. Dar kăm dăne un timpă atăte de lungă s'ară mai pstea forma majoritatea creditorilor și a ssmeloră? Pe de altă parte, se poate ka majoritatea creditorilor să fi desinteresată; konkordatslă să se fi esekstată în privința ei. Atătea kasse kari ară omri ka konkordatslă să se poată desființa. — Ceea că dovedemte încă că konkordatslă desființată în privința unii creditoră este desființată în privința tuturor, este că art. 266 nu face nici o distinkțiune, și zice că, konkordatslă

fiindă anşlată să desfiinţat, tribunalsă va nămi
 ună judecătoră-komisară mi alţi sindici, mi va pro-
 ceda la formalităţile care se ceră cândă ună debi-
 toră devine falită în raportă cu toţi creditorii săi.

Chererea pentru desfiinţarea konkordatsăi se va
 judeca înainte tribunalsă de komerţ. Dacă fali-
 tsă va fi dată condiţiuni pentru esekutarea konkordatsăi,
 legea voemte ca ei să fie faţă să se keme într'ună modă formală, să se asista la jude-
 karea desfiinţării konkordatsăi. Garanţii nu sânt
 liberă prin desfiinţarea konkordatsăi, prekă am
 vezută că sântă cândă este vorba de anşlarea lui.
 Kasa este că ei s'aş obligată că debitoră va e-
 seksta kondiţiunile impuse de konkordată; cândă
 dar aste kondiţiuni nu se esekută, sânt responsabil.
 De aceea legea voemte ca să asiste la judekarea des-
 fiinţării.

Modă înă căm se esprimă legea romăne e-
 ste foarte vişiosă. Vorba de anşlare o esprimă
 prin nimiknişire; konfondăndă apoi această că
 desfiinţarea, zice în paragrafsă 2 ală art. 264
 că „nimiknişirea nu liberează pe garanţi“ de vreme
 totă ea în § 1 ală aştăi artikolă zice că „nimik-
 nişirea konkordatsăi liberează pe garanţi de săb
 ori-ce răspundere.“ Tristă konfesiune provenită din
 neesaktădinea termenilor.

Kiară dăne adeverirea konkordatsăi ştim că
 faltsă se poate şma mi kondamna ca bankstară
 frădslosă să simplă. Dacă dar, în şma aştăi
 adeveriri, faltsă se va ataka ca bankstară frăds-
 losă, de mi căpabilitatea lui nu este înă certă, se
 dă înă mare băneală, mi legea voemte ca să se

ia măsuri spre a se asigura interesele creditorilor (art. 265). De aceea tribunalele va pune sub zădărnici de sekvestru toate starea falitelor. Însă aceste sekvestru, aceste măsuri konservatorii se vor ordona, numai după ce falitelor se va afla înkisă sădărnici sub pază; kăci atăncă bânzeala kămpabilitădii devine mi mai gravă. Aceste măsuri vor încheia de sinemă îndată ce falitelor se va libera, sădărnici se va declara kă akșarea nă este fndată.

Kănd va fi vorba de zădărnici atăkă pentru bankrută simlă, aceste măsuri konservatorii nă se mai iaă, fiind-kă știm kă această bankrută nă derimă konkordatelă.

Effektelă anșării sădărnici desfiinșării konkordatelă este kă zădărnici năoă falimentă se încheie; falitelă imă perde iar drentelă seă de administrare asăntă bânșriloră selle vekă mi năoi (art. 266, mi 267). Se încheie iar în fine toate formalitădile kari s'ăă făkștă la întia deklarare de falimentă. De aceea tribunalele de komerș, îndată ce kănoaște kondamnarea de bankrută frădșlosă, sădărnici totă miin otărărea miin kare anșlează sădărnici desfiinșează konkordatelă, nămește zădărnici jădekătoră-komisară mi zănlă sădărnici mai mșdii sindișii.

Sindișii, dăkă voră afla de kăviinșă, potă să pună iar peședile pe bânșrile falitelă; kăci de mi se kănoaște starea sa primitivă, însă falitelă, aflinșă-se în kăpșă administrării selle, a pătăă kăști-ga năoi bânșri, a pătăă kontrakta alte datorii. Apoi, după inventarișă șellă vekă, verifikă toate lăkrările mi șărtiele falitelă; mi de va fi trebșinșă, se va mai adăoga zădărnici inventarișă șăplementariș kare

сѣ кѣминзѣ бѣнѣрїле чelle ноѣ добѣндїте. Asseme-
nea se poate face шї знѣ bilanѣѣ сѣplementarѣ, зн-
de сѣ se treакѣ kreандеle чelle ноѣ. Sindicii fakѣ
дѣне ачеаста о ѣнтуїнгаре, прїн Бѣлетїнѣлѣ офїчалѣ
шї прїн адресе де кѣтре тїбѣналѣ, прїн каре се и-
vїтѣ ноѣ кредиторї сѣ вїѣ а-шї verifika kreандеle,
їн termenѣ de доѣе-зечї de zille.

Prїn зрmare се проचेде ла verifikarea kreанде-
lorѣ ноѣ, прекѣм с'а фѣкѣтѣ pentrѣ чelle векї. Se
їндеlege їнсѣ кѣ ачellea kari аѣ fostѣ verifikate шї
afirmate їnainteа konkordatѣлїї, нѣ се маї сѣппѣнѣ
ла ачеастѣ formalitate. Se їндеlege iar кѣ дїн чelle
векї се vorѣ skѣdea ачellea kari с'аѣ плѣтитѣ їн to-
talѣ саѣ їн parte.

O datѣ че ачeste operадїснї се їмпїlinesкѣ, се
delibereазѣ iar daka сѣ се акоарде саѣ нѣ знѣ altѣ
konkordatѣ falїтѣлїї (art. 268). Dar шїтїм кѣ daka
konkordatѣлѣ прїмїтївѣ с'а анѣлатѣ pentrѣ кассѣ de
bankrѣтѣ frаѣдѣlosѣ, нѣ се маї poate akorda знѣ
altѣ konkordatѣ. Totѣ ачеаста treбѣе сѣ зїчем шї
pentrѣ казѣлѣ, кѣнд konkordatѣлѣ с'а анѣлатѣ pen-
trѣ кѣ с'а аскѣнсѣ о parte дїн активѣ, саѣ pentrѣ
кѣ с'а esageratѣ пасївѣлѣ; їн казѣлѣ ачеста а fostѣ
знѣ долѣ, о frаѣдѣ, шї че їнкредере арѣ маї їн-
спїра falїтѣлѣ ka сѣ ї се акоарде знѣ allѣ doilea kon-
kordatѣ! Аша, кѣндѣ konkordatѣлѣ прїмїтївѣ с'а
анѣлатѣ, нѣ се маї poate akorda знѣ altѣлѣ fa-
lїтѣлїї.

Кѣндѣ їнсѣ konkordatѣлѣ va fi нѣмаї desfi-
їнѣатѣ, саѣ pentrѣ кѣ falїтѣлѣ нѣ а esekѣtatѣ kon-
dїгїснїle лїї, саѣ pentrѣ кѣ а їнчетатѣ iar плѣїїle

mi s'a deklarată bankrotară simplă, și allă doilea konkordată i se poate akorda.

Kândă ačestă konkordată nă se poate konsimți, kreditorii sânt în stare de și nire. Kreditorii se voră konvoka atșnči în adșnare generală șure a-șii da opiniașnea asșpra menșinerei saă skimbării sindișiloră nșmiđi de tribunalaă dșne desfișngarea konkordatsăi.

Kăță despre împărșirea dividendeloră, se face ka mi pentră kreditorii ășei veki, adikă nșmai dșne trečerea termeneloră pentră verifișkanie mi afirmacie, mi nșmai pentră kreanșele verifișkate mi afirmate saă admise provizoriă.

Îndată ășe adeverirea konkordatsăi a devenită neatakabilă, șitim kă falitsăi șii-a lșată iar administrarea bșnșriloră selle; a rekșpștată iar pșterea de a kontrakta, de a înștrășina, de a kșmpera, ect. Dar maș țărziă konkordatsă saă se anșlează saă se desfișngază, mi pșterea lăi administrativă iar kade. Dar ășe se face kă aktele ne kare ellă le-a fșkștă în intervală de la adeverirea konkordatsăi la anșlarea saă desfișngarea lăi? Legea zice kă ačeste akte sânt valabile, afară nșmaș de va fi fostă vre-o frașdă în vșțșmarea kreditoriloră primitivi (art. 269). Ačeastă disposișione este logikă. De vreme ășe s'a permisă falitsăi konkordataria de a se pșne iar în kaptă administrării selle, trebșea negreșită ka aktele ășe va face să fiă valabile. Se eskăde înșă frașda, kare dșne kșm șitim, nă se poate protekta de lege. Prin șrmare kreditorii ășei noși voră avea dreptăi a face să-șii eșekște obligaciele ne bșnșrile veki mi noși alle falitsăi. Ači maș kă seamă se simte avantajăi inoteășei ășe legea

arș fi voitș sș konstitșe în art. 261 pe bșnrile nemiskștoare alle falitșlș; kșčı asșpra astorș bșnrı, kreditorıı çei vekı arș fi avștș șnș drentș esklsivș, independinte de açella allș kreditorilorș noșı.

Dar de mı legea zıche în generalș, kș aktele fșkște de falitș în intervalșlș adeverıreı mı anșlșrıı saș desfiındșreı konkordatșlșı sșnt valabile, katș în-sș sș façem oare-kari distinkũısnı. Aktele gratisite, de darș, çe a fșkștș falitșlș în astș intervalș sșnt nșle, mıın açeasta nșmaı kș falitșlș kșnoștea imposibilitatea de a-mı esekșta konkordatșlș, saș kșnd açeste akte aș datș naștere la açeastș imposibilitate. Kștș despre aktele interesate kredem kș elle se anșleazș nșmaı atsıçı kșnd mı çei d'allș treilea vorș fi fostș de rea kredındș; kșçı ama a preskrișș legea kiarș la întıia deklarare a falimentșlș (art. 195).

Dar çe se întımulș kș kreditorıı de mıın nain-tea konkordatșlșı? Kșm se regșleazș drentșlș lorș în noșlș falimentș? Legea zıche kș, în raportș kș falitșlș, açestı kreditorı intrș în integritatea drentș-rilorș lorș; adıkș redșkũısnile çe aș fșkștș falitș-lșı se konsiderș ka kșm n'arș esista (art. 270). În raportș însș kș masa, drentșlș lorș se regșleazș în modșlș șrmștorș. Daka n'aș mıımitș nimikș din dividendele kșmıınse în konkordatș, vorș figșra în masș pentș kșreanșa lorș întreagș, ama kșm s'a aflatș la verifikarea ei. Daka din kontra vorș fi mıı-mitș o parte din dividendș, kșreanșa lorș se va redș-çe mııporũıonalș kș partea çe este reșpresintatș mıın dividendșlș mııııitș.

Șnș esemınlș ne va façe mıı lesne sș înçele-gem açeste șneçıı. Sș presșııșnem șnș kreditorș

de 20,000 lei; prin konkordată și s'a promisă ună dividendă de 50 %; prin șrmare kreanța sa s'a aflată redusă la 10,000 lei. De nă a priimită nimică din dividendășă ce și se kăvenea, ellă se va presinta la masa noșăi falimentășă pentru întreagă kreanță de 20,000 lei. Dacă, din kontra, va fi priimită 5000 lei, achestia, sokotindă-se kăte 50 %, represintă ună dividendă de 10,000 lei; debitorășă dar este konsiderată ka liberată pentru 10,000, kreditorășă nă va mai pșteea cere de kăteșă alăi, 10,000, iar nă 15,000. De va fi priimită totă dividendășă de 10,000, achestia represintă toată kreanța sa, prin șrmare nă mai poate cere nimică. Kă modășă achesta legea a voită șă împăche mai mălte interese, mi șă termine kă trekăteșă. Kănd kreditorășă a priimită ună dividendă, kată șă și se skază nă nămai achea ce ellă a priimită în realitate, či șăma ce presinta ačellă dividendă. În falimentășă čellă noșă se va sokoti nămai partea kreanței pentru kare nă a priimită ničă ună dividendă.

Ačestea se anlikă mi în kazășă kănd ună falimentă se formează, fără șă fi fostă vre-o anșlare sașă desfiingare a čellăi d'intăi. Kreditorii čei noși nă așă nimică a face kă konkordatășă deja înkeiată kă alăi kreditorii; totă ce potă face ei este șă provoache deklararea din noșă a falimentășăi. Dar ačestă falimentășă face șă kază mi konkordatășă, măkară kă nă a fostă anșlată sașă desfiingată pronriă zisă.

SECȚIUNEA IV.

UNIREA CREDITORILORŪ.

III.

În doșe moduri se poate termina un faliment: prin konkordat și prin unire. Dacă konkordatul este imposibil, creditorii se află în aceeași stare de unire (art. 271). Prin konkordat și falitul se pune iar în capul administrației sale, și își plătește și dividendele otvrite. Când este unire, creditorii nu mai scad nimic din creanțele lor, vând starea misktoare și nemisktoare a falitului, și-și împartă profitul între ei. Așa dar unirea este un act prin care creditorii se dăruiesc să se descurge, pe cât se va putea, din averea falitului. Când a fost konkordat, debitorul este liberat absolut și plata dividendelor. La unire din contra, dacă creditorii nu se vor putea descurge în total, vor conserva încredințarea lor pentru rest, asupra persoanei falitului și asupra bunurilor ce el va mai dobândi în urmă.

De nu va fi konkordat, zice legea, creditorii se află de sine în stare de unire (art. 272). Această unire există nu numai când konkordatul nu s-a realizat de creditor, dar și când tribunalele nu a vor să-l adevereze, și când s-a anulat din cauza bankrotului fraudulos, și pentru că s-a ascuns din activ și s-a esagerat pasiv. Dar când konkordatul s-a desființat, unirea nu există ipso jure, pentru că mai întâi nu se va delibera

daka trebze sь se akoarde znъ allъ doilea konkordatъ; кьчї шtim кь desfiingarea konkordatslxi нъ face imposibilъ znъ allъ doilea konkordatъ.

Ori kьm arъ fi, indatъ че kreditoriї sьnt вn stare de znire, jьdekъtorъlъ-komisarъ вi konsьltъ asъmra modъslxi de a se administra lъkrъrile falimentъslxi, prekьm шi asъmra folosъslxi de a se skimba saъ de a se menъine sindiчїи чеї vekї. Аша, kreditoriї аъ fostъ konsьltađї de doъe ori asъmra skimbъrїї sindiчilorъ: 15 zile dъne deklararea falimentъslxi, шi къnd se aflъ вn stare de znire. Menъinerea saъ skimbarea, вn amъndoze aste kazъri, se face нъmaї de tribъnalъ. Kreditoriї вшї daъ нъmaї o ominisne.

Вn astъ adъnare, kreditoriї privilegiađї saъ ipotekari, вшї daъ шi ei ominisnea lorъ; кьчї ачї нъmaї este vorba de sakrifichiї, чї de administrare шi sindiчї: lъkrъri kari intereseazъ pe kreditoriї privilegiađї totъ atъtъ ka шi pe чеї ordinari.

Se va đine znъ процесъ-verbalъ desne toate zisele шi observъrile kreditorilorъ. Tribъnalslъ, vъzъndъ ачestъ jъrnalъ, va decide menъinerea saъ skimbarea sindiчilorъ.

Daka se vorъ нъmi алđї sindiчї, чеї vekї le vorъ da sokoteala, fađъ кь jьdekъtorъlъ-komisarъ шi кь falitslъ, kare se va kema вnr'znъ modъ formalъ.

Kreditoriї se vorъ maї konsьlta daka sь se akordeze falitslxi znъ ajъtorъ din aktivslъ seъ (art. 273). Daka majoritatea kreditorilorъ mesinđї va konsimđї, se poate akorda o sьmъ drentъ ajъtorъ. Sindiчїї аъ sь пропънъ кьтъđimea ачelleї sьme шi tribъnalslъ va отъrї. Dar отъrїrea tribъnalslxi se poate ataka вn apelъ, saъ de sindiчї saъ kiarъ de falitъ.

Legea francheșă (art. 530) nu dă dreptul falitului de a ataca astăzi oțărîrea; legea română a sșprimită, kă dreptul kăvîntă, aचेastă dispoziție. Ea nu zice nimikă asșpra dreptului de apelă; prin zrmare se observă dreptul komănă, adikă ka fi-kare din pãrțile interesate sã atace în apelă oțărîrea tribunalei de întia instanță.

Știm kă nu nșmaî zăă partikulară, dar și o societate poate face falimentă (art. 274). Daka nu s'a fãkă kă dînsa zăă konkordată, kreditorii societății se voră afla în stare de znire. Dar în societățile în nșme kolektivă și în komandită, sșnt sođi solidară responsabili. Știm kă, înčetăndă și ei plădile, falimentul societății atrage și falimentul loră. Prin zrmare, nefãkăndă-se konkordată kă societatea, nu nșmaî bșnzrile țe komănă aktivă ei, dar și bșnzrile astoră sođi, voră fi sșpnă-se regimulă și znirei.

Legea însă a voită sã protekteze pe aचेi sođi, kari min nenorochirile și mșnka loră, s'aă destinsă poate de ței-l-alđi sođi. De aचेea ea permite kreditoriloră de a nștea sã formeze zăă konkordată în parte kă zăă săă mai mșđi din sođi. Eakă atză kșm se regălează obligatiunile societății, persoană morală, și alle sođulăi konkordatariă.

Aचेșă sođă, de și mai nainte era solidară responsabilă pentru toate datoriele societății, akșm ellă este datoră nșmaî dividendele țe a promisă prin konkordată. Dar starea de znire esistă în privinda societății; de aचेea toate bșnzrile kari komănă aktivă ei, împreză kă bșnzrile personale alle sođiloră țe nu aă dobîndită zăă konkordată, sșnt sșpnă-

pruse regimului și șnirei. Câtă desure sordulă konkordatoriș, ellă nă-șii poate retrage din masa falimentului partea sa de kapitală țe avea depusă în fondulă socială; kăčii ačeastă făčea parte din aktivulă komună; ișii retrage însă bșnrile selle personale. Kă ačeste bșnrî nămaî, ellă va plăti dividendele țe a promisă prin konkordată.

De aci se înțelege kă sordulă saș sočii țe aș dobândită și konkordată, sșnt liberați de ori-țe solidaritate. Prin șrmare, daka-șii voră plăti dividendele promise, ei nă se mai potă șrma pentru restulă kreanțeloră, afară nămaî de voră voi să se reabiliteze; kăčii atșnčii ei kată să plăteaskă integralitatea kreanțeloră sočietății.

Sindichii șrmează a presinta masa kreditoriloră kiară dșne țe s'aș deklarată în șnire; nămaî ei dar aș pșterea de a pročede la likșidarea falimentului.

Prin șrmare legea a trebșită să le dea oare kare pștere mai mare de kăță ačeea țe ei aș avștă plănbă akșm (art. 277, 278). Așna, ei potă să vînză lăkrșrile nemiskătoare pe kari nă le pștea vinde înaintea șnirei, potă să vînză mșrfșrile și alte miskătoare fșrbă o aștorisadiș specială a jșdekătorulăi-komisară, potă în fine să pșimeaskă plădile țe se kșvină masei și să plăteaskă differitele kreanțe: și toate ačestea, zice legea, sșbt simpla pșivighiere a jșdekătorulăi-komisar, și fșrbă a fi trebșindă a se kema și falitulă.

Pe lîngă ačestea sindichii aș drentulă de a transige, de a intra la învoală pentru toate drentșrile falitulăi relative la lăkrșrile miskătoare saș nemiskătoare, konformăndș-se nămaî kă art. 231, adikă a-

vândș voea jșdekȳtorșlși-komisarș, prekșm Ńi a tribșnalșlși, daka lșkrșlșș are o valoare inçertș saș mai preșșș de 300 lei. Înaintea șnirei Ńtim kȳ falitșlș, prin simpla sa opoșitișne, pȳtea sȳ fakȳ a kȳdea transakȳia pentrș chelle nemiskȳtoare. Akșm opoșitișnea lși nș mai are açestș efektș; kȳçĩ nș se mai șperȳ kȳ ellș se va pȳtea pȳne în kapșlș administrȳrii lși.

Skopșlș șnirei este, dșne kșm Ńtim, de a a-jșnge la likșidaciȳ, adikȳ de a realiza aktivșlș Ńi a plȳti pasivșlș. Se poate însȳ întĩmpla ka sȳ fiȳ în avantajilș masei de a se kontinșa esploatarea fondșlși komerçialș; poate kȳ întrerșnerea lși sȳ a-dșkȳ o mare pagșbȳ kreditorilorș. Ńtim kȳ, mai nainte de a fi vorba de șnire, Ńi îndatȳ dșne de-klararea falimentșlși, legea a datș jșdekȳtorșlși-komisarș pȳterea de a permite sindiçilorș ka sȳ șr-meze esploatarea fondșlși de komerçiiș (art. 213). Dar kiarș dșne șnire legea permite esploatarea fondșlși de komerçiiș (art. 275). Așa, în lokș ka sȳ se vĩnzȳ lșkrșrile miskȳtoare saș nemiskȳtoare, în lokș adikȳ ka sȳ se înçeapȳ likșidaciȳ, se poate înkȳ în-tȳrziȳ șpre a se kontinșa esploatarea komerçiișlși, daka așa çere interesșlș kreditorilorș. Fiind-kȳ însȳ o asemenea mȳșșrȳ intereseazȳ foarte mșltș masa kreditorilorș, de oare-çe ea nș nșmai kȳ în-tȳrziȳzȳ likșidarea, dar poate kiarș esșne aktivșlș la o mare perdere, deliberarea ei katȳ sȳ se fakȳ kȳtș se poate mai șeriosș. De açeea legea voește ka açeastȳ kontinșare a esploataçiei sȳ se voteze, façȳ kș jșdekȳtorșlș-komisarș, Ńi kș o majoritate a trei din patrș pȳrđĩ a kreditorilorș în nșmerș Ńi

în sãme. Majoritatea dar ce se cere în acestã kazã este kã totalã distinktã mi esceptionalã de açellea ce am vezutã pãnã aci. Totã de o datã açeastã deliberare va determina mi va limita pãterea sindicilor, va areta kãtã are sã dinã esploatarea mi ce sãme vorã avea sindicii pentrã keltãelile ce vorã în-
tãmna.

Dar falitãlã, prekãm mi kreditorii minoritãdii, kari nã aã aprobatã deliberare, aã drentãlã de opoziãione. Legea însã zice kã açeastã opoziãione nã va întreprãne esektarea deliberãrii; kãci se poate ka o asemenea întreprãpere sã fiã foarte vãtmãtoare fondãlã de komerãiã. Așa, pãnã la otrãirea definitivã a tribunãlãlã asãpra opoziãionei, esploatarea fondãlã se kontinã de sindicii, dãne kãm a aflatã kã kalle majoritatea.

Esploatarea fondãlã de kãtre sindicii poate atrage diverse keltãeli, diverse obligãionii (art. 276). Voim sã mãm în ce propoziãione kreditorii sãnt legãdii prin açeste obligãionii. Daka noãile datorii nã întrekã aktivãlã komãnã, kreditorii atãtã ai majoritãdii kãtã mi ai minoritãdii le vorã plãti nãmai kãtã va fi mi partea lorã în aktivã. Dar daka açeste datorii întrekã aktivãlã komãnã, nãmai kreditorii, kari aã astorisatã kontinãrea esploatãrii, vorã fi responsabili mi vorã plãti de la dãmniã restãlã datorielorã ce întrekã aktivãlã, propoziãionalã kã kãreanã fiã-kãrãia dintr'ãmniã. Se îndelege însã kã ei sãnt responsabili în propoziãione nãmai kã mandãtãlã ce aã datã sindicilor de a-i obliga. Açeastã dispoziãione este foarte jãstã. Kontinãrea esploatareii poate prodãce benefiãizãri saã perderi. Benefi-

chirile se împartă între toți creditorii după analogia creanței lor. Perderile urmează aceeași lege, dacă nu trece peste activ. Altfel, este just ca creditorii care au dat mandat să fie singurii responsabili pentru desne nimeni obligații care întrecă restul activului. Ei atunci poartă consecința mandatului care au dat.

După cum vedem, starea de urmare poate căte o dată să dureze lungă timp (art. 279). Dacă simpla lichidarea a falimentului, sau continuarea exploatarea fondului de comerț: toate acestea pot să facă ca starea de urmare să dureze mai multă ani. Ar fi fost oare logic ca creditorii să nu mai știe ce se face? să nu mai aibă o idee despre lucrurile sindicilor? Aceasta ar fi fost ca totul în contra interesului lor; legea dar prescrie ca creditorii să se afle în stare de urmare să fie adunați de judecătorii celor puțin o dată în intervalul an; iar dacă va dureze mai multă ani, în cei-l-alți se vor aduna atunci când judecătoria, după cererea judecătorului comisar, va afla de căviind. În această adunare sindicii își vor da seama despre administrarea lor; și creditorii vor delibera dacă aceiași sindicii cât să se dureze sau să se schimbă. Tribunalul va trebui apoi menținerea sau schimbarea lor, conform cu art. 206 și 272. Cu modul acesta, sindicii, știind că sunt învighiați și au să și dea seama la epoci periodice, vor fi multă mai diligenți în lucrurile lor, și nu vor prelunge lichidarea indefinit.

O dată ce lichidarea falimentului s'a terminat, o dată, adică, ce activul s'a realizat și s'a îm-

pergîtş între kreditorî, se mai face o din şrmъ adşnare şnde sindiciî îmi daş sokoteala definitivъ (art. 280). Açi se va afla faгъ mi falitşlş, kare se va kema într'şnş modş oficialş. Kş aчeastъ adşnare se mi înkide falimentşlş; şnirea kreditorilorş se aflъ terminatъ mi desfinçatъ ipso jure. Dar debitorşlş remъne totş falitş пънъ la reabilitarea sa.

În aчeastъ din şrmъ adşnare legea voemte ka kreditorî şъ-mî dea opinişnea daka falitşlş este saş nş demnş de ertare, adikъ daka este skşsabilş. Falimentşlş, în prinçipş, nş se skşseazъ niçi într'şnş modş. Kş toate astea ellş a пştştё fi resştatşlş şnorş aдеverate nenorочiri. Kreditorî, kari aş пştştё fi în strъnse relaçişni kş falitşlş, şnt kemaçî a se pronşnçia assupra aчestăi пştştё, mi a-mî înscrie opinişnea lorş într'şnş прочесş-verbalş çinştё în adinşş pentръ aчeasta. Resştatşlş aчestёi konsçltъri va fi poate ka falitşlş şъ-mî conserve libertatea persoanei selle, pe kare este esşsş a o perde.

Nş însъ kreditorî deçidş definitivş daka falitşlş este saş nş demnş de ertare (art. 281). De mşlte ori pasişnile lorş nş le-arş permite de a fi destşlş de imparçiali. Jşdekçtorşlş-komisarş va presinta dar mai întiiş tribşnalşlşi opinişnea kreditorilorş; pe lingъ aчeasta va alçtşra mi ellş şnş raportş allş seş în kare va areta natsra mi çirkşmstançele falimentşlşi. Tribşnalşlş apoî va otъrî daka falitşlş este saş nş demnş de ertare.

Dşne kşm otъrîrea tribşnalşlşi va fi positivъ saş negativъ, konsekşinçele ei vorş fi diverse (art. 282). Ştim în aдеverş kъ şnirea nş libereazъ pe falitş. Nşmai konkordatslş are aчestş effektş. Prin

șmărire dăca kreditorii nă s'aș nătităș kompletăș, eă aș drentăș, kiarăș dăpe terminarea likvidăriei, a se desăpăgăbi de la falităș șmăndă-lă atătităș asăpra averei kătităș șii asăpra persoanei selle. Ačestă drentăș, kreditorii îlă konservăș intaktăș dăca tribunălăș va otări kă falităș nă e skăssabilăș, nă e demnăș de ertare. Atășnăi făt-kare din kreditorii va reintra iarășii în drentăș seș isolatăș de a șma, în parte, pe falităș asăpra averei șii persoanei selle. — Dăca din kontra falităș se va afla demnăș de ertare, kreditorii șii konservăș înkă drentăș de a-lă șma asăpra averei selle; nă mai aș însă ačella de a-lă aresta, de a-lă linsi de libertatea persoanei selle.

De șii legea dă tribunălășii drentăș de a se pronășda asăpra skăssabilitășii falitășii, dar pe de altă parte îi limiteazăș ačestă drentăș (art. 283). Ea enămerăș oare-kari persoane kari nă potăș niči o datăș să făt deklarate skăssabile; kari, min șmăre, potăș totăș de șna să făt esășse a fi arestate de kătre kreditorii. Ačeste persoane șănt: bankrătarii frășdălomi, stelionatarii (adikă ačeia kari vorăș fi văndătităș saș vorăș fi ipotekatăș șnăș lăkrăș străinăș, prekășm șii ačeia kari vorăș fi ipotekatăș șnăș nemiskătorăș allă lorăș kare deja era ipotekatăș la altăș, în totalăș saș în parte), čei kondamnaăi pentră frăștimășări, înčelătorii, abășș de înkredere, saș čei če vorăș fi abășsatăș de baniăș păbliči če le eraș înkredinaăi. — Între ačeste persoane, nă se vede bankrătarii șimpli. De ači konkidem kă eă potăș mreă bine să făt skășăăi, prekășm potăș să dobăndeaskă șii șnăș konkordatăș șii să se reabiliteze.

Legea romănăș, în art. 284, konrindă șna din

acelle dispozițiunii fărǎ sensuș, ȃe adesea se veduș în legea noastră, din cauza neînțelegerii textului originaluș franțezuș (art. 284).

În adevăruș, legea romănuș pare a zice kă tribunalele nu poate permite zănuș debitoruș komerțiantuș ka să-șii dea avereă kreditoriloruș seî șmre a-șii likvida ori-ȃe datoriuș. Așua zănuș debitoruș se învoește kă kreditorii seî ka ei să prăimeaskă avereă sa, șii să nu mai reklame nimikuș altuș din kreanțele loruș. Aȃeasta pare a fi o konvențiune între părții, kare se pare destăluș de naturăluș. Kă toate aștea legeă are aerăluș de a zice, kă aȃeastă konvențiune kată să fiă aprobată de tribunale, dar kă tribunalele nu o poate aproba.

Lăkrăluș se pare kontradiktoruș șii fărǎ logikuș. Eakă originea aȃestei neînțelegerii.

În kondika franțeză din 1807, falituș, afară de drentăluș de a pșteă să aibă zănuș konkordată, afară de fakultateă ȃe avea tribunalele de a-lă skăza, mai avea șii zănuș altă drămuș prin kare pșteă să evite arestareă. Aȃestă drămuș era aȃella ȃe se numeă ȃesășnea jădiciaruș a bănușrilor, adikă fakultateă ȃe avea debitorăluș de a ȃere de la tribunale ka să-șii dea toate bănușrile selle kreditoriloruș seî, pēntră ka aȃestia să nu-șii mai poată ataka libertateă sa. Daka tribunalele îi akorda ȃerereă, kreditorii, fărǎ voceă loră, eraș siligă a miimi aște bănușri; perdeăș drentăluș de a mai înkide ne falituș, însă ilă pșteăș șirma așșmra altoră bănușri ȃe ară fi mai dobăndituș.

Afară de aȃeastă ȃesășne jădiciaruș, mai era șii alta numită voluntaruș. Aȃeasta era o simuluș kon-

vențione între debitorș mi totalitatea kreditorilorș seî, prin kare falitslș îmi da bșnrile selle kreditorilorș. Effektele ačesteî konvenționi atîrna de voința pșrșilorș. Tribunalslș n'avea de lokș a interveni într'ačestș kontraktș.

Legea din 1838, kare modifikș falimentele, șșrimș disposiționile legeî relative la ačeste česișni, mi în lokslș lorș pșse art. 541, kare korespșnde kș allș nostrș, mi în kare se zice kș česișnea jșdiciarș nș mai e permisș. Kassa este kș ačeastș česișne se permitea nșmai debitorșlș de bșnrș kredinș mi nenoročitș, mi kș skonș de a-î apșra libertatea. Dar disposiționile če vezșrșmș relative la șksabilitate aș totș ačestș skonș. Daka debitorșlș e nenoročitș mi de bșnrș kredinș, tribunalslș îlș va deklara șksabilș, mi ellș îmi va konserva libertatea. Pentș če atșnčî mi prochedșra komplikatș a česișnei jșdiciarș? Arș fi de misošș; de ačeea s'a mi șșrimatș.

Dar česișnea volșntarș a remașș foarte posibilitș; întîiș, pentș kș legea nș o șșrimș espresș; allș doilea, fiindș-kș ea e konformș kș prinčiniile legeî čivile așșupra kontraktelorș. Čine în adeverș poate omri îne kreditorî ka șș se învoeașkș ori-kșm arș voi kș falitslș? Poate prin învoirea lorș șș-î lase libertatea, saș șș promitș a nș mai reklama nimikș, saș a renșnda nșmai la o parte din kreanșda lorș. Toate aste klasse se respektș ka șșnele če provinș din voința pșrșilorș. Elle n'aș trebșinș de ničî o astorisadiș a tribunalslș. Se čere nșmai ka șș fiș șșnanimitate între kreditorî; kșčî alt-felș

fir-kare are dreptul a-mi întrebăsinga pătorea ce i se dă de pozițiunea debitorului ka falitș.

Legea română a voitș mi ea sã nã permite chesiznea juridicarb. Înșã a konfondatș effektele ei kã ačellea ce poate avea cea voluntarb; kãci zice kã printr'insa debitorulș mi-arș izbãrni (likzida) datoriele selle. Dar efektulș ačestei chesizni la Franșesã este nãmaĩ de a evita arestarea; nã mi de a face ne debitorș sã se konsidere ka absolutș plãtitș. Nãmaĩ printr'o chesizne voluntarb, pãrșile potș stãnsla kã nã maĩ este nimikș de a se rekla-ma. Dar pentrã o asemenea konvenșizne nã este nevoie de a se cere permisiznea tribunalsulș.

Legea dar, esprimãndș-se atãtș de imperfektș, eakã kãm trebãe sã se esprime ačeea ce ea a voitș sã zikã:

Debitorulș komerșiantș falitș nã poate sili ne kreditorii seĩ, prin kanalsulș tribunalsulș, ka sã pũimeaskã averea lãĩ, mi sã nã-ĩ maĩ poatã a-taka libertatea.

Daka însã toũĩ kreditorii vorș konsimũĩ, debitorulș poate face kã dũmũĩ ori-če felș de konvenșizne, fãrã ničĩ o intervenșiã a tribunalsulș, mi effektele ačestei konvenșizni vorș fi așã kãm se vorș regãla de pãrșũĩ.

САРҮ VII.

Despre diferitele specii de creditori și despre drepturile lor în casă de faliment.

Къндѣ знѣ falimentѣ се deklарѣ, маѣ мѣлте интересе се пѣнѣ вѣ kontaktѣ, прекѣм ми маѣ мѣлте species de kreditori. Interesele kreditorilor ѣ ordinari saѣ kirografari sѣnt velle маѣ simple; амѣ vezstѣ kѣмѣ се regѣleazѣ: ѣ vѣнѣ а lѣа вѣ masa komѣнѣнѣ о parte пропорционатѣ кѣ kreандѣ lorѣ. Dar пе lѣngѣ ачестѣ kreditori, канитолѣлѣ nostrѣ вѣнѣ пропѣне а trakta, вѣ diferite sekѣиѣнѣ, интересе маѣ мѣлторѣ kreditori: интересе kreditorilorѣ kari аѣ маѣ мѣлѣ obligaѣи saѣ а kѣrorѣ kreандѣ се аflѣ garantatѣ prin kasѣиѣнѣ; интересе kreditorilorѣ gagisti saѣ privilegiaѣи пе miskѣtoare; интересе kreditorilorѣ gagisti saѣ inotekari пе nemiskѣtoare; вѣ fine, интересе femeѣ falitѣлѣи. Sѣ пе окѣпѣмѣ де fѣkare din ачесте diferite species de kreditori.

SECTIUNEA I.

Despre ceѣ impreunѣ-obligaѣи și despre caufiunѣи.

Знѣ kreditorѣ are маѣ мѣлѣ debitori solidari, kari sѣnt вѣпрезѣнѣ obligaѣи, pentрѣ знѣлѣ ми ачеллашѣ lѣkrѣ (art. 285). Sѣ презѣпѣзнемѣ кѣ тоѣ ачестѣ debitori kadѣ вѣ falimentѣ. Kѣм are sѣ се re-

gseze drentsrile kreditorilorş în raportş kş masa fiş-kşrş falimentş?

Legea zice kş kreditorşlş se va presinta la fiş kare masş, spre a piimi şnş dividendş propoşio-
nalş kş totalitatea kreanşei lşi, pşnrş se va plşti
de totş. Aşa eakş şnş kreditorş kare are şnş titlş oare
kare, şbskrisş, giratş saş garantatş de mai şalte
persoane solidarş responsabile; daka toş oştş o-
bligatş kadş în falimentş, kreditorşlş se va presinta
la fiş-kare masş pentrx totalitatea kreanşei lşi, pşnrş
va piimi kompletă ei platş. Şş presşpnşnemş kş
kreanşa sa, fiind de 1000, întia masş şi dş nrmai
50 % adikş 500, daka şi a doşa masş şi va da
şnkş o atşta şşmş, ellş şi şi va fi piimitş atşnş
toatş plata sa, şi nr va pştea a se mai presinta la
masa vre-şnş altş koobligatş. Dividendele şe ellş
piimemte în fiş-kare masş potş şş fiş diferite: aşi
într'o masş piimemte 75 %, în alta 50 %, în alta
nrmai 25 %. Aste dividende şşnt kş totşlş inden-
dinte şna de alta.

Prin şrmare daka kreditorşlş în masa întia a
piimitş şnş dividendş de 75, ellş nr se presintş
la o a doşa masş kş skşzşmşntşlş aşestş dividendş,
şi pentrx totalitatea kreanşei lşi, ka kşm n'arş fi
piimitş şnkş nimikş. La şni aşeastş dispoşişione
se pare injşstş, kşş se şngrezneazş pasivşlş masei
a doşa. Kş toate astea katş şş se konsidere kş
daka kreditorşlş a avşş mai şaldş obligatş solidarş,
este kş a voitş şş-şi aşigşre mai bine plata totalş
a kreanşei lşi. Aşestş skonş şnsş nr-lş poate a-
tinge de kşţş presintşndş-se în fiş-kare masş pentrx
totalitatea kreanşei. Daka din kontra s'arş fi pşş-

sintatș la masa a doșă, kș skșzșmîntș din čeeā če a pŕiimitș ĩn masa ĩntĭia, ĩi la masa a treia kș skșzșmîntș din čeeā če a pŕiimitș ĩn masa ĩntĭia ĩi a doșā, dividendșlș ĩn aste mase arș fi fostș propoŕionatș kș kreanđā sa așā skșzștș: prin șr- mare arș fi fostș imposibilș ka ellș sș pŕimeaskș integritatea kreanđei selle.

Sistema legei ĩlș poate singșrș despșgșbi kș desșvșrșire. Sș presșpșnem kș sșnt patŕ debitorĭ falidĭ, ĩi fiș-kare đș nșmaĭ 25 %. Kreanđā fiind de 100, čelle patŕ mase o poate plști ĩn ĩntregș. Alt-felș, arș fi imposibilș.

Dar se poate ka șna din mase sș fi plștitș mai mșltș de kștș čelle-l-alte (art. 286). Așā kreanđā fiindș de 100, șnș debitorș a plștitș 75 %, iar čellș-l-altș nșmaĭ 25 %. Kreditorșlș s'a aflatș kon- plektș desinteresatș; nș a pŕiimitș ničĭ mai mșltș, ničĭ mai pșđinș de kștș čeeā če i se kșvenea. Dar debitorșlș če a plștitș 75 nș poate șrma pe čellș d'allș doilea če a plștitș 25, șre a-ĭ ĩntoarče 25 če ellș a plștitș mai mșltș?

Īn drentșlș komșuș, debitorĭi solidarĭ sșnt da- torĭ fiș-kare integritatea kreanđei nșmaĭ ĩn raportș kș kreditorșlș; ĩntre đĭnșii ĩnsș ei katș sș plștea- skș nșmaĭ o parte propoŕionatș din kreanđș. Așā, kreanđā fiindș de 100, ĩi debitorĭi fiindș doșĭ, fiș kare, ĩn raportș șnșlș kș altșlș, era datorș nșmaĭ 50. Daka șnșlș a plștitș mai mșltș, este ĩn drentș sș reklame prisosșlș de la čellș-l-altș.

Kșndș ĩnsș ačestĭ debitorĭ aș kșzștș ĩn fal- imentș, legea opŕește pe ačella če a plștitș mai mșltș a șrma masa ačellșia če a plștitș mai pșđinș;

кѣи, alt-felš, ачеаши даториѣ с'арѣ presinta de mai multe ori în ачеаши масѣ. În адеверѣ, fiѣ-kare dividendѣ, ori кѣтѣ de mikѣ arѣ fi, este presupusѣ кѣ represintѣ integritatea kreaņei. Чellѣ че а plѣtitѣ 75, prekѣm ши чellѣ че а plѣtitѣ 25, sѣnt presupusѣи кѣ аѣ plѣtitѣ 100. Daka akѣm чellѣ че а plѣtitѣ 75 se va presinta la masa чellѣи allѣ doilea debitorѣ sѣntre а reklama 25, ачеастѣ масѣ arѣ plѣti доуб dividende pentrѣ ачеаши kreaņѣ: чеа че arѣ fi о injѣstigiѣ pentrѣ чеї-l-aldї kreditori, kari priimeskѣ нѣмаї о dividendѣ.

Dar ачеаста are lokѣ kѣndѣ totalѣлѣ dividende-lorѣ priimate de kreditorѣ нѣ întreче kreaņa sa. Se poate însѣ întїmpla ka kreditorѣлѣ sѣ fi priimitѣ mai multѣ de кѣтѣ ачеа че are sѣ ia. Аша, sѣnt presupnem кѣ ellѣ are о полиѣ de 100, ши кѣ sѣnt patrѣ koobligadї кѣзѣдї în falimentѣ. Daka fiѣ-kare масѣ va da кѣте 30 %, portorѣлѣ va priimi нѣ 100 чи 120. Arѣ fi însѣ injѣstѣ ka ellѣ sѣnt conserve ачестї 20. Dar la чине se va întoarче ачестѣ prisosѣ? Legea зиче кѣ se va întoarче la ачѣи koobligadї kari vorѣ avea ne чеї-l-aldї drentѣ гаранѣи. Аша, daka va fi vorba de о полиѣ, se va întoarче la чellѣ din зѣмѣ din giranѣи, kare este garantatѣ de тодї чеї-l-aldї kare-lѣ пречедѣ. Daka тодї debitorїи sѣnt egalѣ гаранѣи ши гарантадї, prisosѣлѣ se їmparte їntre toate masele proportionalѣ кѣ dividendele че аѣ plѣtitѣ.

Legea adaogѣ кѣ ачестѣ prisosѣ se va întoarче dѣне rїndѣлѣ їndatoririlorѣ. Dar ачесте espresїnї s'аѣ kritikatѣ, кѣ drentѣ кѣвїntѣ, ka improvїи. Daka elle arѣ fi адеверате, arѣ trebїи sѣntre зичем

кѣ чellѣ че с'а obligatѣ маї кѣрѣндѣ ѡн тимпѣ, ачella ва пѣими мѣсосѣлѣ. Аша, daka o poliцѣ се акчентеазѣ дѣне че маї ѡтѣиѣ с'аѣ giratѣ, арѣ trebѣи сѣ зичем, кѣ акченторѣлѣ iar нѣ girantѣлѣ ва пѣими мѣсосѣлѣ; ѡнсѣ акченторѣлѣ este garantѣлѣ girantѣлѣи; prin ѣrmare prinчипѣлѣ de маї сѣсѣ с'арѣ афа дериматѣ. Арѣ fi fostѣ dar маї bine ka ачeste espresіѣнѣи сѣ нѣ fi esistatѣ, fiindѣ destѣлѣ de ѡнѣlesѣ кѣ мѣсосѣлѣ се дѣ ачellіa kare се афѣ garantatѣ de чеї-l-ацѣи.

Сѣ presѣпѣнем акѣм ѣнѣ kreditorѣ kare are ѣнѣ debitorѣ prinчипалѣ ши o kasціѣне саѣ ацѣи гаранѣи (art. 287). Debitorѣлѣ нѣмаї kade ѡн falimentѣ, kreditorѣлѣ а пѣимитѣ de la kasціѣне саѣ de la чеї-l-ацѣи гаранѣи ѣнѣ akontѣ, o parte дѣн kreaнѣа sa. Kreditorѣлѣ нѣ се va presinta la masa falimentѣлѣи de кѣтѣ кѣ o kreaнѣцѣ mikшоратѣ prin ачестѣ akontѣ че а пѣимитѣ. Daka дѣн масѣ нѣ се va desпѣгѣbi integralѣ, се ѡнѣлеге кѣ-ши va avea rekѣrsѣлѣ сеѣ ѡн kontra kasціѣнеї саѣ koobligatѣлѣи.

Кѣтѣ pentрѣ akontѣлѣ че ачeastѣ kasціѣне саѣ obligatѣ, а пѣтѣитѣ ѡnainteа falimentѣлѣи, legea le дѣ drentѣлѣ de а се presinta la масѣ, ши а чere ѣнѣ dividendѣ пропорѣionatѣ кѣ akontѣлѣ пѣтѣитѣ. Prin ѣrmare, pentрѣ ачeeашѣ kreaнѣцѣ vedem ачѣ figѣрѣндѣ маї мѣлте persoane: чeeа че pare kontrariѣ la prinчипіle че aretarѣм маї сѣсѣ. Кѣ toate аsteа ачѣ нѣ e perikolѣ ka ачeeашѣ kreaнѣцѣ сѣ се пѣтѣeaskѣ de доѣрѣ ої; кѣчѣ kreditorѣлѣ се presintѣ кѣ kreaнѣа sa mikшоратѣ prin чeeа че а пѣимитѣ, ши kasціѣнеа саѣ koobligatѣлѣ чere нѣмаї plata akontѣлѣи; ѡн кѣтѣ ѣnindѣ-se ачeste доѣе пѣгѣцѣи се formeазѣ kreaнѣ-

da în întregul seş, mi dividendul se plăteşte numai în proporţiune cu această creanţă.

Însă această dispoziţiune este o excepţiune la dreptul comun, deoarece care creditorul se prezintă tot de şna la masă pentru integritatea creanţei lui.

Prin urmare ea nu trebuie să se anlice de către la kazele expresă prevăzute de lege. Dacă dar cauză va plăti unul sau altul, nu înainte falimentului debitorului principal, ci în urma acestui faliment, pentru iarăşi zice că creditorul se va prezenta cu creanţa sa micşorată prin akontul ce a primit? Kredem că nu; creditorul va reclama unul dividend proporţional cu integritatea creanţei lui; căci legea e formală, ea prevede numai cazul când creditorul a primit unul akont înainte falimentului debitorului; numai atunci creanţa sa încheie unul skăzământ: în toate celelalte cazuri el se prezintă pentru integritatea creanţei sale.

Falimentul unui debitor nu trebuie să aibă nici o influenţă asupra drepturilor mi obligaţiunilor celorlalte părţi împreună-obligaţi pentru aceeaşi creanţă (art. 288). Aşa, dacă unul din koobligati kade în faliment, celălalt mi konservă termenul lor mi ori-ce excepţiuni personale ar fi avut să opună creditorului. Dar din kontra, konkordatul ce s'a konsimţit cu falitul, nu liberează în nimic pe celălalt koobligati. Prin urmare skăzământul ce s'a konsimţit prin konkordat, cât să se plătească de celălalt obligaţi. Aşa dacă creditorul a konsimţit prin konkordat a primi numai 50 % de la falitul, el are dreptul a cere celelalte 50 % de la celălalt. Kasă este că creditorul a voit

să aibă mai multă obligație să se plătească, tocmai pentru că se face sigur de a fi plătit integral de către debitor. Așm ca ellă se plătește numai parțial, restulă kată negreșită să se plătească de cei-l-alți obligați.

SECȚIUNEA II.

Despre creditorii gagisti și privilegiați pe mobile.

Știm că creditorii gagisti, privilegiați săi ipotekari se plătesc pe lăcrălă care face obiectul drentălor lor de preferință, mai înainte de cei-l-alți creditorii kirografari. Prin șmare, falimentul în mivinda loră este ca kăm n'ară esista. Singura pierdere la care sântă espăși este când lăcrălă nă are valoarea kreației loră: ceea ce, în praktikă, se întâmplă mai rară.

Sekșiznea noastră se okșă de privilegii, de gagii. Ce este privilegii, ce este gagii? Privilegii este ună drentă de preferință, în virtutea kărsia kreditorulă se plătește kiară înainte kreditoriloră ipotekari. Acestă drentă nă este rezultatul ună kontraktă, prekă ipoteka; ellă se stabilește numai de lege. Legea civilă română nă s'a okșată mi nă a regălată privilegii. Prin șmare kată să se konsidere ca kreditorii privilegiați numai aceia kari se menșionează de legea komercială în art. 292.

Gagii este ună kontraktă prin care ună debitoră de kreditorulă seș ună lăkră miskătoră, komorală să nekorporală, sură a-lă dăne în posesiune

първ і се ва пльти креандя, ши кь факълтате де а-лэ vinde ши а се пльти пе предълэ лэї їnainteя чelloрџ-л-алї kreditorї, daka la termenџ нэ се ва пльти.

Атџтџ kreditorїї privilegiaїї кџтџ ши чеї gagistї їмї аџ asiguratџ plata креандеї lorџ (art. 289). Де ачееа їтїм кџ еї нэ іаџ parte la deliberaїїеle пен-трџ konkordatџ. Кь toate аsteа legeа зїче кџ креан-деle kreditorilorџ gagistї trebџе сџ се їnscriџ в їн масџ спре а се џїне мїnte. Касса еste кџ daka kreditorџлџ gagistџ нэ се ва desпџгџbi їн їntregџ din gagїлџ сеџ, се ва presinta пентрџ restџ la masa falimentџлїї ка kreditorџ ordinarџ.

Valoarea знџї gagїџ еste де ordinarџ маї mare де кџтџ креандя (art. 290). Атэпчї еste де interestлџ maseї ка gagїлџ сџ се retragџ din мџїнеle kredi-торџлїї. Де ачееа legeа дџ факълтатеа sindїilorџ де а skoate ачестџ gagїџ, пльтїндџ kreditorџлїї тоатџ креандя, їмпрезпџ кь интересе ши keltзелї. Dar се poate ка valoarea gagїлїї сџ фїџ маї мїкџ де кџтџ креандя. Еакџ пентрџ че legeа афїџ маї прџdentџ ка sindїїї сџ нэ поатџ retrage gagїлџ, фџџ маї їntїїџ а fi аторїсаїї де јџdekџtorџлџ-komisarџ.

Daka sindїїї нэ се vorџ грџbi а skoate ga-гїлџ, kreditorџлџ are dreptџ сџ-лџ vїnzџ, min ka-nalџлџ јџdekџtorieї (art. 291). Daka предџлџ ачестеї vїnderї va fi маї mare де кџтџ креандя, prisosлџ се ва lsa де кџtre sindїїї ши va intra їн masa fa-limentџлїї. Daka din kontra ачестџ предџ va fi маї мїкџ де кџтџ креандя, атэпчї, дџне кџм ам зїсџ, kreditorџлџ va intra їн масџ пентрџ restџ, ка знџ kreditorџ ordinarџ.

Сџ esamїпџм акџм kari сџnt differїtele креанде

privilegiate, kari aș a se plăti din cei dintâiș bani intrați în kasa falimentălei (art. 292). Legea enș-merează aste kreaņe. Elle sânt:

1° Salarislă lăkrătoriloră ce se voră fi întrebșingăț d'a drentălē de falită în kărgerea lăneī dinaintea deklarării falimentălei. — Açı este vorba nă de servitori, ąi de lăkrătorii kari se întrebșingăz de falită la esploatarea fondălei seă de komerčiă. Aęestii lăkrători aș drentălē de a reklama ka privilegiată nămaī salarislă din lăna ąe a pșeđată falimentălē. Pentră ąeea ąe ară maī avea să ia din lănele anterioare se voră pșesinta ka kreditori ordinari.

2° Salarislă servitoriloră pe anălē ąellă din șrmă. — Prin servitori se înęelege a-ąelle persoane, kari sânt întrebșingăte în interiorălē kasei, în servięiile personale alle falitălei. Legea le-a asigărată printr'șnă privilegiă plata salarislă loră pe anălē din șrmă. ąe se înęelege prin anălē din șrmă? Este oarbă anălē kare pșeđează deklararea falimentălei? Atșnųi s'ară eskłde lănele de servięiă de la deklararea falimentălei înkoa. Dar a se eskłde aęeste lăne ară fi o inkonșekșingă; kųųi falitălē ară fi ameninęată de a fi pșărsită de servitorii seī kari nă ară maī fi sigșri de plată. Moti-vele kari aș făkăț ne lege de a akorda aęestă pri-villegiă a fostă maī întâiș, șnă motivă de șmanitate, fiindă-kă de ordinariș singăra stare a servitoriloră este salarislă loră; șnă altă motivă a maī fostă, ka falitălē să nă se afe de o dată linsită de servitorii seī. De aęeea legea franęeșă a pșekrișă ka servi-torii să aiă șnă privilegiă pentră salarislă din a-

anlă trektă mi anlă karentă. Legea română zice numai pe anlă din ărmă, ka kăm ară esklăde anlă karentă.

Pentru ka să kombinăm prinipiile de ămanitate, kă protekăianea ăe trebăe să se akorde săb-sistenăei falităi, noi kredem kă prin anlă din ărmă, legea a voită să îndelegă anlă ăe se încene din momentăi plătii salarităi, înapoi. Așa, daka de la deklararea falimentăi până la likvidăi sânt ăinči lăni, servitorăi va avea ănă privilegiă atătă pentru ăeste ăinči lăni, kătă mi pentru meante lăni kari pcedeză falimentăi, mi kari kompletăză anlă. Kă modăi ăesta se înapăă toate interesele, mi testăi legei se află respektăi.

3° Plata lăkrărilor lăte de falită pentru ărana sa mi a familiei selle în kărgerea ăelloră din ărmă mease lăni. — Persoanele kari aă vîndă falităi ăelle trebzincioase pentru săștinerea vieăei selle materiale mi a familiei selle, este jăstă ka să aibă ănă privilegiă pentru plata ăe aă să ia. Însă ăestă privilegiă se dă numai pentru lăkrările ăe i sē voră fi vîndăi în timă de mease lăni; kăăi de ordinăi în assemenea materie nă se face ănă lăngă kredită; ăella ăe vinde are obiceiă a priimi în kărăndă mi plata sa.

4° Keltăelile jădekătoreshi. — Prin ăeste keltăeli se îndelege ăellea ăe s'a făktă în jăstăi sune a se konstata mi konserva bănrile debitorăi, saă sune a se transforma în bană. Așa, keltăelile ăe s'aă făktă kă okazănea pănerăi pcediloră, a inventarităi, a vinderiloră la mezătă, ect.; prekă mi keltăelile făkte sune a se kăștiga ănă

Iskræ kare era allæ falitslæi, dar posedatæ de altslæ: toate aæeste keltæeli sânt privilegiate, mi aæ a se plæti mai naintea æelloræ-l-aldji kreditorji. Kassa este kæ elle aæ profitatæ tætsloræ kreditoriloræ; aæ servitæ pentræ konservarea iskræslæi komænræ. Este dar jæstæ kæ elle sæ fiæ plæтите din fondæurile komæne, înaintea astoræ kreditorji. Daka din kontra va fi vorba de keltæeli fækste în intereslæ esklsivæ allæ ænræ kreditoræ, s. e. aæellea æe ellæ a fækstæ spre a-mji konstata kreanða, se îndelege kæ nr sânt privilegiate, fiind-kæ nr aæ profitatæ mi æelloræ-l-aldji kreditorji.

5° Keltæelile boalei æellei din ærmæ a falitslæi mi a familiei selle. — Aste keltæeli sânt aæellea alle medikamenteloræ, medjiiloræ, ect., fækste kæ okasiænea boalei falitslæi saæ a ænræia din membrii familiei selle. Doæe motive aæ fækstæ pe lege de a face aste keltæeli privilegiate: 1° ænræ motivæ de æmanitate, pentræ ka nr falitslæ saæ familia sa, sæ se vazæ abandonadji în kazæ de boalæ, din kassa nesigærandei plædji; 2° ænræ motivæ de jæstidie, pentræ ka medikæslæ, kare-mji pæne zelslæ mi-mji riskeazæ vieaða spre a skæpa sænlætatea ænræ omæ, sæ nr remænræ neresultatæ de ostenele selle. Dar iaræmi, pentræ ka sæ nr se îngreæneze prea mæltæ pasivlæ prin diferite privilege, legea a trebsitæ sæ pænræ limite, sæ specifice de æe boalæ este vorba. Se îndelege kæ nr poate fi vorba de toate boalele æe aræ fi avæstæ falitslæ saæ familia în toatæ vieaða loræ. Keltæelile aræ fi fostæ atænræi prea mari mi indefinite. Legea dar a zisæ kæ sânt privilegiate nrmai keltæelile æellei din ærmæ boale.

Ce se înțelege însă prin cea din ȣrmă boala? Se înțelege oarbă boala aceea de kare falită să șă ȣnă membră allă familiei selle a mărită? să șă boala, ori kare ară fi, kare a pachedată falimentă să? Mare kontroversă există la Francesă asupra acestă pntă. Noi kredem kă este vorba de ori-ce boală, a falită ori a ȣnă din membrii familiei selle, kare a fostă cea din ȣrmă în timpă, fără niči o altă distinkțiune. A se face din moartea falită o kondițiune a existinței privilegiate, este nă nămai ȣnă ce kontrariă legei, dar kiară absurdă. Atănci s'ară asigăra rekompensa medikală kare a lăsată să moartă pe bolnavă seă, iar nă mi a achiziția kare s'a sforțat de a-lă skola.

6° Keltăelile îngropăchiunei falită, să șă ȣnă din membri familiei selle în anulă cellă din ȣrmă. — Ťnă motivă de șmanitate, de moravă, de salăbritate păblikă, cere ka falită să șă ȣnă din membrii familiei selle, să nă fiă esșă a remănea neîngropată din kassa neasigării plătii. De aceea legea voente ka keltăelile făkăte kă okasiunea acestei îngropăchiuni să fiă privilegiate. Se înțelege însă kă aceste keltăeli kată să fiă moderate, mi în proporțiune kă starea mortă.

Esșăriunea anulă din ȣrmă se raportează achi la membrii familiei falită; adikă, voră fi privilegiate keltăelile făkăte kă îngropăchiunea ȣnă din membrii familiei falită, întimplată în cellă din ȣrmă ană de la deklararea falimentă.

Prin membrii familiei, kănd e vorba de boala să șă îngropăchiunea loră, legea înțelege negreșită a-

chelle persoane numai cari se află sub îngrijirea și în casa falitului, precum femeea, copii ect.; iar nu ori-ce rade în generală care se află afară de sub protecțiunea directă a falitului.

7° Salariașii grămătiților și scriitorilor falitului pentru chelle șase luni dinaintea deklarării falimentului. — Acestă privilegiiu se nu se confundă cu aceea alș lucrătorilor și alș servitorilor.

Dar toate aceste privilegiiu potă se konkure împreună; se poate adică întâmpla ca mai multe kreante privilegiate se să asupra acelluiu debitor. În ce ordine aș atâni se să plească? Care din aste kreante se va plăti înainte celorlalte? Legea nu ne dă nici o klasifikasiu; ea le numerează numai, fără a pretinde să stabileze și ordinea lor; căci de ară fi fâkt'o, ordinea ce se află prin numărarea legii, ară fi fostă foarte defektuoasă.

Este dar trebuindă a forma noi înșine o klasifikasiu fondată pe natura lucrurilor. Zicem dar că diferitele kreante privilegiate aș se să plească în ordinea următoare:

1° Keltșelile jădekțorești; căci elle aș konservatș gagiș komșnș, și aș interesatș pe toți kreditori;

2° Keltșelile îngropăcișnei; căci aci, precum și la chelle următoare, este unș interesș de ordine pșblikș saș de șmanitate;

3° Keltșelile chellei din șmă boale;

4° Plata lucrurilor pentru hrana falitului și a familiei selle;

5° Salarizlă lăkrătoriloră întrebăințuă d'adren-
tălă de falită;

6° Salarizlă servitoriloră;

7° Salarizlă grămătițiloră și skriitoriloră.

Dar totă ačestă kreditoră privilegiaă nă aș tre-
băinț să aștente împădurea dividendeloră sure
a-șă pūimi plata (art. 294). Sindiciă formează o li-
stă despre dănușă pe kare o înaintează tribunălălă;
ačesta apoi kătră să astoriseze pe jădekătorălă-ko-
misară kă să se plăteaskă kreditoră din čei d'intăș
bană intrăă în kasă. De va fi vre-o kontestare a-
șăna privilegiălă, ea mai întăș să se jădece de
kătre tribunălă.

Legea presăpășne kă s'aș vîndăș falitălă ni-
ște lăkrări miskătoare (art. 293). Dar predălă a-
čestoră lăkrări nă s'aș plătăș de kătre kămpătră-
toră. Legea čivilă (art. 44, part. 3, kap. 2) zăce
kă vînzarea se strikă kănd nă se va plătă predălă
lăkrălă. Prin șmare, în drentălă komășă, vînză-
torălă are drentălă de a čere înapoi lăkrălă seș,
kăndă la sorokă nă s'a plătăș. Dar kăndă ačestă
kămpătrătoră kade în falimentă, legea zăce kă vî-
nzătorălă nă-șă mai poate lăa înapoi lăkrălă; či pen-
tră predălă lă, se va presinta la masă kă și čei-
lădă kreditoră ordinări. Kassa este kă kreditoră,
vezăndă ačeste lăkrări în posesășnea falitălă, aș
kreztă kă sșnt alle lă, kă sșnt plătăte; eă aș kon-
traktăș poate kă dănsălă, tokmai din kassa astoră
lăkrări, din kassa garanțieloră če elle le presintaș
kă le voră servi o dată drentă desăpășbire. Dar
daka mai trăziă vînzătorălă ară fi venită să rekla-
me aste lăkrări, din kassă de nenlată, kreditoră čei-

I-alui s'arș afla prea multă înclajă în autentarea lorș; bșna lorș kredinș meritș mai multș protekșisne. S'a aflatș dar mai jșstș ka, vînztorșlș, kare a avștș imprșdinșa sș vînzș lșkrșrile fșrș a miimi predșlș lorș, sș se konsidere mi ellș ka șnș kreditorș ordinarș, mi sș vînzș a lșa o parte proporșionatș din aktivșlș komșnș.

Legea mai adaogș kș vînztorșlș nș va pștea cere niș plata lșkrșrilorș kș kșvîntș de prekșdere: în alte kșvinte, kș vînztorșlș nș poate pretinde a fi privilegiatș pentrș plata sa pe predșlș lșkrșrilorș vîndște. Prekșdere este sinonimș kș privilegiș. Dar așeastș disposișisne este o simplș eroare provenitș din neobservarea tradșktștorilorș. Este adeveratș kș la Franșesï vînztorșlș, șe nș s'a plștitș, are nș nșmai drentșlș de a-mï relșa lșkrșlș, dar mi șnș privilegiș pe predșlș seș. În kazș de falimentș allș kșmpșrștorșlșï, ellș perde mi șnșlș mi altșlș din așeste drentșrï. La noi drentșlș de a relșa lșkrșlș înapoi poate resulșta din disposișisnea legeï șivile, kare zîce kș vînzarea se strikș kșnd lșkrșlș nș s'a plștitș. Este dar logikș de a se zîce kș așestș drentș kade kșnd kșmpșrștorșlș devine falitș. Dar niș legea șivilș, niș ŋea komerșialș nș daș vînztorșlșï șnș drentș de privilegiș pe predșlș lșkrșlșï vîndștș mi nenplștitș. Kșm dar se poate zîce kș, în kazș de falimentș, vînztorșlș perde așestș drentș? Ellș arș perde șnș drentș kare nș l'a avștș niș o datș.

SECȚIUNEA III.

Despre drepturile creditorilor ipotecari și antichresisti asupra nemiscătorilor.

Observăm mai întâiș că astă titlu, în Kondika Komercială, vorbim de kreditorii gagisti asupra nemiscătoarelor; însă ună lucră nemiscătoră nu se dă nici o dată în gagiș; numai cello miscaltoare potă face objektul ună gagiș, ună zălogș. Așa ară trebzi să fiă într'o lege esaktă. Legea noastră civilă însă înțelege prin zălogș trei lucrări: ipoteca, gagiulă promiș zisă, și antichresa. În titlulă noastră ea a avută în vedere negremită drepturile creditorilor ipotecari, și antichresisti. Nu s'a okupat de cei gagisti pe miscaltoare, despre kari a traktat în sekciunea preceđintă. Antichresa este ună felă de gagiș pe cello nemiscaltoare. Dar fiind că nu e gagiulă, ne vom servi că termenulă de antichresă.

Kreditorii ipotecari și antichresisti aș dreptulă a se plăti pe lucrările kari fakă objektulă dreptulă loră de preferință (art. 295). Se poate însă întimpla că ei să nu fiă întregă despăgubidă din valoarea lucrărilor ipotecatș, saș pentru că sânt mai mulă kreditorii kari aș konkratș pe același lucră, saș pentru că valoarea lui a fostă mai mikă de câtă kreanța. În ačestă kază este oarbă jostă. Că ačesti kreditorii să fiă despăgubi că totulă? Să nu vină a se despăgubi pentru restă din ceea-l-altă stare a falitelă? O asemenea dispozițiune ară fi injstă. Ună kreditoră, fiă simplă, fiă ipotecară, are ună dreptă as-

pra toatei averei debitorului seş. Dacă lucrul aş-
pra kria ellă avea ună dreptă esklsivă de prefe-
rină, nă a pstată s-lă despăgăbeaskă, este jstă
mi logikă, ka să vină să ia parte ka kreditoră or-
dinară în cea-l-altă stare a falitului. Aceasta o mi
prescrie legea.

Este însă necesară ka să se ştie mai întiiş
daca kreditorulă a fostă saş nă despăgăbită din lu-
crulă ipotekată. Aceasta este lesne de a se ştie
kând împădirea preuluiă lucruriloră smpse inote-
cei saş antichresei, se face mai înainte saş totă de
o dată, kă împădirea kreditoriloră ordinariii. Dacă
atunci kreanda ipotekară nă se va plăti în întregă,
va veni să figreze pentru restă în masa kirografară.
Legea smpse ayeastă noşă împădire năma
la o kondiţionă; adică, ka kreanda să fi fostă ve-
rifikată mi afirmată ka mi chelle-l-alte kreande or-
dinariii.

Observăm în ayeastă artikolă, ka mi în cei ş-
matori, kă legea vorbeşte de kreditorii privile-
giadi. Dar ayeasta este o mare inesaktitudine mi
amedeală. În titlulă sekşionei noastre nă este nič
o vorbă de kreditorii privilegiadi. Kă dar artikolii
ayelliamii sekşioni potă vorbi de asemenea kre-
ditorii? Kăsa este kă sekşionea francheză vorbea de
kreditorii privilegiadi; kăci legea civilă reglase pri-
vilegiulă asupra imobileloră. Dar legea română nă
s'a okpată de kăţă de privilegii pe misktoare;
era dar logikă ka sekşionea noastră, kare traktează
de nemisktoare, să nă vorbeaskă de privilegii.
Kă toate astea tradkătorii aş aflată în testulă arti-
koliloră francheză, esmresimea de kreditorii privilegiadi,

mi sîtînduș kx totaluș skimbarea ce aș fîkstî în titluș sekuziei, aș komiatuș așeeamî espresione. Ka sî fi fostuș konsekingî kx skimbarea operatî în titluș, trebuia sî pîntî vorba de kreditorî zîlogamî (saș mai bine antichresistî) în lokluș avellia de privilegiađî. Prin zîmare, pentru noî, oî zînde vom întîlni în astî sekuzie vorba de privilegiatî, o vom împlini-o min așee de antichresistî.

Pîntî aș am presîpîssî kx kreditorî inotekari saș antichresistî, s'aș plîtitî mai nainte saș totî de o datî kx çeî ordinari. Sî lîzîm însî inotesa kontrariî, kare e mai diffiçilî.

Mai nainte de a se vinde mi a se împîrîi predî lîkrîrilor nemiskîtoare ce fakî objektî drentî de preferinçî, se face vinderea çellei-l-alte stîri mi începe împîrîirea kreditorilor ordinari (art. 296). Dar kare este poziçiea kreditorilor inotekari saș antichresistî? Nu se poate înkî de lokî miî daka eî vorî fi saș nu desîpîçibiđî din lîkrîrile ce sînt objektî drentî lorî; kîçî împîrîirea între dîmîi înkî nu s'aș începstî. Sta-vorî dar niște spek-tatori pasivi la împîrîirile ce se fakî între kreditorii ordinari? Niçî de kîm. Așești kreditorî, am zisî, aș zîntî drentî generalî ne toatî starea falitîlî. Daka înkî nu se poate miî desîpîçibirea ce vorî skoate din drentî lorî de preferinçî, legea le zîce ka sî se presîte pentru totaluș kreançei lorî ka kreditorî ordinari. Vorî piimi dar zîntî dividendî proporçionalî kx așeastî kreançî.

Dar dîne așeastî împîrîire, imobilele, kari fakî objektî inoteçeî saș antichresei, se vîndî (art. 297). Din valoarea lorî are sî se împîrîi kredi-

toriî ipotekari saş privilegiađi. Dar ei aş figuratş deja la întîia împedire a kreditorilorş ordinarî. Katş prin şmare ka sş priimeaskş în masa ipotekarş nş-mai restşlş ce nş li se plătise din masa kirografarş. Prisosşlş, adikş partea ce a priimitş de la masa ordinarş, se întoarce înapoi ačestei mase sire a se împedî între kreditoriî ordinarî. Aşa, kreanđa ipotekarş fiind de 1000, kreditorşlş a priimitş din masa kirografarş 300; dar daka din vinderea şterioarş a imobilşlş ese chelle 1000, kreditorşlş va lşa nş-mai 700; iar chelle 300 le va întoarce la masa kirografarş. Prin şmare, ačeastş masş a fşkştş nş-mai şnş avansş kreditorşlş ipotekarş, şi îndatş ce ačesta se va plăti integralş din imobilşlş seş, va întoarce ce a priimitş ačellei mase. Kş modşlş ačesta nş se adşce ničî o pagşbş kreditorilorş ordinarî.

În ipotesa prechedintş am presşpşşş kş valoarea imobilşlş este egalş kş a kreanđei. Se poate însş întîmpla ka ačeastş valoare sş fiş mai mikş de kştş kreanđa (art. 298). Aşa, kreanđa fiind de 6000, kreditorşlş ipotekarş a priimitş din masa kirografarş 25 %, adikş 1500; imobilşlş apoi se vinde nş-mai 3000, în kştş kreditorşlş are priimidî 4500. Ce va întoarce ellş atşnçı la masa kirografarş? Legea zice sş presşpşşnem kş kreditorşlş ipotekarş s'arş fi plătîtş mai naintea chellorş kirografarî. Ellş arş fi priimitş atşnçı din imobilşlş seş 3000. Dar kreanđa sa fiindş de 6000, arş fi avştş drentşlş, dşne minchinşlş de mai şşşş, a se presînta între kreditoriî ordinarî pentş chesa ce-î mai remşnea sş ia, adikş pentş 3000. Ce arş fi plătîtş

atsunči ačestī kreditorī? Arš fi plētītš 25 % la 3000, adikъ 750. Dar în realitate astī kreditorī aš plētītš îndoitš 1500, kъčī dividendslš s'a datš la 6000. Este dar jstš ka kreditorslš inotekarš sъ îtoarkъ чellorš ordinari, ačeea че a priimitš mai mšltš, adikъ 750.

Dar daka kreditorī inotekari saš antichresisti n'aš priimitš nimikš din valoarea imobililorš, se vorš presinta ka simpli kreditorī ordinari, mi vorš fi sъmъmъ la konkordatš, la kare kъ toate astea ei n'aš konsimđitš (art. 299).

SECȚIUNEA IV.

Despre drepturile femeii.

Între bърbatš mi femeie se aflъ nъ nșmaī o komъnitare de affekцiune, dar mi o komъnitare de interese. Orī kare arš fi regimslš sъb kare doși sođi sъnt kъsъtoricī, orī kari arš fi stinșlagișnile lorš asъpra dotei, nefericirile șnșia aš îndatъ o inflъenцъ direktъ asъpra чellș-l-altš. Falimentslš este rъina bърbatslșī. Че inflъenцъ ačeastъ krișъ va avea asъpra stъrei femeii? Particīpa-va mi ea la nenoročirea bърbatslșī; sakrifika-va mi ea starea sa, do-ta sa, sîre a plъti kreditorī bърbatslșī?

Napoleon I, kъ smiritslš seš pozitivš mi militarš, era de ačeastъ din șrmъ opiniișne. Eakъ vor-bele selle în konsilișlš de statš, kъ okasișnea diskъцișnei kondičei frančese din 1807:

„Arš fi de doritš ka femeea, în toate kazșrile,

sъ se împъртешеaskъ din nenorочirea бърбатъlxi. Într'o komъnitate de бърbatъi mi de rellе preкъm este къsъtoria, este de neîngelesъ ka nenorочirea бърbatъlxi съ нъ kazъ mai întiîș pe familia sa, mi ka femeea sa съ нъ sakrifиче totъș че posede спре a preveni saș чellъ пъдинъ спре a mikшora грешалеle ȳnei persoane къ kare se affъ atъtъș de strînsъ ȳnitъ. Este ȳнъ че skandalosъ de a vedea pe femeea ȳнъi falitъș, desfъшъrândъ ȳнъ lъksъ insolentъș, în fața ȳнъi nenorочitъș kreditorъș a къrѳia stare a servitъș poate спре a o înavъди. Нъ аръ fi destъlъș ka ачестеi femei съ se lase нъmai alimentele pentru întрединerea sa? Нъ s'аръ desonora niчи de къm ȳнъ negъдъtorъș kare s'аръ însъra, нъ s'аръ пъне de lokъ afarъ din drentъlъș чivilъș, daka s'аръ ordona ka însъrъtoarea lxi съ se fakъ нъmai sъb kondiѳisnea ачестеi komъnitъдi de interese. O asemenea dispоsiѳisne аръ fi jъstъș; къчи femeea e natsralъș kematъș a se împъртъши de nenorочirea бърбатъlxi, preкъm ea se împъртъшante mi de ferичirea lxi. Daka femeea îmi va konserva drentъlъș de a-ми relsa starea sa, komerчиандi faliѳi аръ afla mizlokъ de a fache мълte frașde Аръ fi ȳнъ че skandalosъ de a vedea pe ȳнъș бърbatъș бъкъrândъ-se în паче, în mizlokъlъș kreditorilorъș sei rѳinадi, de venitъlъș ȳнъi imobilъș allъ femei selle, kare fache patrъș sște de miî franчи.“

Ачесте idei alle lxi Napoleon, jъstifikate poate mintr'ȳнъș lъksъș skandalosъș че desfъшъraș femeele faliѳilorъș în ачеа епокъș, авъrъ inflъindъș în konsilъlъș de statъș franчесъș, mi se adoptarъș, daka нъ în totalъș, чellъș пъдинъș în parte. De ачеа kondika

din 1807 se konsideră ka prea severă pentră femeie. Legea din 1838 veni să îndrăzească aचेastă severitate, mi să derime dispozițiunile kari eraș prea riguroase, mi kăte o dată injuste. Kondika romănă miimi mi ea modifikasiunile făkăste de aचेastă lege.

Ideile lui Napoleon ka femeea să-mi sakrifice starea sa pentră falimentăș bărbatăși, se depărtară ka prea riguroase mi kiarș injuste. Starea femeii private nă nămaī ne bărbatăș seș, či mi ne komi. Daka bărbatăș poate fi kălnabilș, komi sânt inocenți. Pentră ce dar li s'arș inkide fiitorăș lorș, li s'arș aridika poate kiarș mizloachele de esistindă, prin sakrifikarea averei mămei lorș? Pe de altă parte, falimentăș bărbatăși a provenitș poate din reaoa sa administrare. Pentră ce femeea arș fi ea solidară de o administrășne la kare n'a lăatș niči o parte? S'a konsakratș dar prinčiplăș ka femeea să-mi retragă bănrile selle dotale din masa falimentăși. În să, pentră ka aचेastă protekășne să nă devină șnș abzș, pentră ka bărbatăș, prin mizloăirea femeii, să nă poată mikșora aktivăș seș, în pagăba kreditorilorș, s'aș lăatș oare-kari mășșri șne a se konstata adevărata stare a femeii. Kă modăș aचेasta s'a pătătș anera atătș interesele femeii, kăte mi alle kreditorilorș.

Așa legea năne ka prinčiplăș kă bărbatăș kăzândă în falimentăș, femeea își va lăa înapoī lăkrșrile nemiskătoare din dota saș din esonrika sa (art. 300). A despăia ne femeie de aचेaste bănră, kari sânt adevărataș proprietate a sa, arș fi fostă o kărată injustiă.

Dar afară de imobilele dotale saș din esonrikă,

femea mai poate avea și altele kari sânt totș proprietatea ei (art. 301). Assemenea sânt imobilele, kari s'aș kəmnp̄ratș de dînsa, saș în nșmele ei, din banii ce ea va fi dobînditș prin mouteniri, darșri, legatșri, saș kiarș prin administrarea esom̄icei ei. Însș identitatea astorș bșnr̄i nș este totș de șna atștș de чертъ, ka așeea a bșnr̄ilorș dotale saș din esom̄ikъ. Legea a trebșitș sș împedech pe femeie de a reklama niște bșnr̄i sșb pretestș kș sânt kəmnp̄rate din banii ei. S'a preskrisș dar ka așeste bșnr̄i sș se ia înapoi nșmai kșnd aktșlș de vșnzare kiarș, va areta pentrș çine și din ce banii s'a kəmnp̄ratș imobilșlș, saș kșnd din diatъ, din foae de împ̄rçialъ, saș din ori-çe aktș pșblikș, se va areta originea banilorș și allș kși e imobilșlș. Kș modșlș așesta se konstatazъ destșlș kș imobilșlș este allș femeii; frașda devine difçilъ, daka nș imposibilъ: prin șrmare nemisk̄torșlș se poate retrage ka o proprietate a femeii.

Daka originea și întrebșinçarea banilorș nș vorș fi konstatare așa prekșm vșzșrșm, presșmpçieșnea legalъ este kș bșnr̄ile dobîndite de femeie s'aș plștitș kș banii bșrbatșlși, kș sânt alle lși, și kș prin șrmare nș potș sș se retragъ din akti- vșlș komșnș (art. 302). Așa, șnș imobilș poate sș fiș kəmnp̄ratș de femeie, aktșlș de kəmnp̄rare poate kș aratъ kș ea l'a kəmnp̄ratș: daka nș se aratș originea banilorș prekșm vezșrșmș, legea presșpçne kș așestii banii aș fostș ai bșrbatșlși, și kș femeia a fostș nșmai șnș mandatarș allș seș. Kș toate aștea legea nș opreșite dovadъ kontrariъ. Kiarș daka originea banilorș nș se va dovedi prin modșlș

aretatș mai șșșș, femeea o poate dovedi mintr'șnș altș mizlokș oare-kare. Îndestșlș nșmaï kș pressmp-
cișnea legeï nș poate kșdea de kștș prin o dovadș
kontrariș.

Dșpe țe s'a regșlatș drentșlș femei asșpra ne-
miskștoarelorș, legea se okșnș de drentșlș eï asș-
pra miskștoarelorș țe fakș parte din averea sa (art.
303). Se pșne ka prinçimiș kș femeea, în kazș de
falimentșlș bșrbatșlșï seș, șmï ia înapoï toatș ave-
rea sa miskștoare. Așna, lșkrșrile țe ea va fi adșșș
de zestre, prekșm banï, bijșteriï, diamante, vase,
gșarderobș, etc.; saș așellea țe le va fi dobînditș
prin moștenire, darș saș legatșrï, se retragș din
aktivșlș komșnș mï se daș femei. Șmre a se evita
însș ori-țe frașdș, pentrș ka nș femeea șb reklame
ka alle selle niște lșkrșrï țe șnt alle bșrbatșlșï,
legea voșnte kș identitatea așestorș objekte șb fiș
bine konstatatș. Așna pentrș lșkrșrile dotale, se cere
ka prin foaea de zestre șb se dovedeaskș kș lșkrș-
rile reklamate șnt kiarș așellea țe s'aș adșșș de
zestre. Assemenea, pentrș lșkrșrile dobîndite prin
moștenire, darș saș legatșrï, se cere kș șnș aktș,
formatș dșpe kondiçionile legeï asșpra fiș-kșrșia din
astê modșrï de akșisiçionē, șb dovedeaskș identi-
tateã objektelorș reklamate.

Legea cere, kșm vedem, o identitate materialș.
Femeea nș poate reklama lșkrșrile selle miskștoare
de kștș kșnd vorș esista în natșrș. Așna, daka elle aș
peritș, saș daka bșrbatșlș le-a vîndștș mï le-a rem-
plasatș prin altele, femeea nș le poate reklama; kșçï
așeste lșkrșrï nș arș fi kiarș așellea pe kari le-a
adșșș femeea în kasa bșrbatșlșï; identitatea lorș arș

fi prea greș de doveditș, și bърbatșlș arș pștealesne trece lșkrșrile selle, ka kșm arș repesinta pe ačellea alle femei.

Dar ačeastș dispozițiune kredem kș se anlikș nșmaī la lșkrșrile țe serveskș la șșlș persoaneī, nș și la banī. Daka prin foaea sa dotalș femeea va fi adșșș bърbatșlșī o șșmș oare-kare de banī, se īnțelege kș ačestī banī nș aș pștștș esista īn natșrș; eī aș ținkșlatș, s'aș skimbatș, nș maī șent totș ačeia pe kari femeea ī-a adșșș īn kasa bърbatșlșī. Lșkrșlș țe reklamș femeea nș este kiarș moneda pe kare a adșș'o de zestre, țin kștare șșmș. Ačeastș șșmș poate fi repesintatș prin ori-țe felș de monedș. Prin șrmare īn ačestș kazș este deștșlș ka femeea șș dovedeaskș șșma țe a adșșș de zestre; și ačeastș dovadș se face prin foaea dotalș.

Čeea țe dovedește și maī mșltș kș legea nș s'a preokșpatș de banī, este șrmarea artikolșlșī noștrș. Allș doilea paragrafș vorbește de lșkrșrile miskștoare țe vorș fi șure trebșingda ori a bърbatșlșī, ori a femei, și adaogș kș nefșkșndș-se dovada identitșđī lorș, nș se vorș da īnapoi femei, afarș nșmaī de vestminte și pīnzetșrī țe serveskș la alle eī trebșingde, și i se vorș īnapoia de sindiči kș voea jșdekștorșlșī-komisarș. Baniī, īn limba praktikș, nș se konsiderș niči de kșm ka șnș objektș țe servește la trebșingdele șnei persoane, prekșm pīnzetșrile, vestmintele. Prin șrmare nș este nevoie de a se dovedi identitatea materialș a lorș — čeea țe arș fi fostș imposibilș —, țin nșmaī kșantitatea șșmeī.

Dacă femeea va fi plătitoare ceva datorii alle bărbatului, prezumția legală este că ea a făcută această plată din banii bărbatului; că a fost și numai prokuratorul altă seară; prin urmare, ca să poată reclama de la masa activului, simele ce va fi plătitoare, cătă să dovedească că datoriele s'au plătite din banii ei (art. 304).

CAPITUL VIII.

Despre împărțirea între creditorii, și despre desfacerea averii mișcătoare a falitului.

Ne-am ocupat până acum despre împărțirile ce se fac între creditorii privilegiați, ipotekari, și gagisti. Am văzut că creditorii privilegiați se plătesc din cei dintâi bani ce intră în masa falimentului; iar creditorii ipotekari și gagisti, din valoarea lucrului ce face obiectul dreptului lor de preferință. Să examinăm acum cum se face împărțirea dividendelor între creditorii ordinari.

Toți creditorii, cari nu sunt garantați prin privilegiu, ipotekă și gagiu, sunt supuși unei principii de justiție, adică egalitatea (art. 305). Legea aplică acest principiu otărând că toți creditorii ordinari, a căroră creanță va fi verificată și afirmată, vor primi și de dividendă proporțională cu creanța lor. Aceste dividende se vor împărți din simle adunate din vinderea bunurilor falitului, și din plata creanțelor ce avea să ia. Se înțe-

тързищ къ п'а приимитъ ничї о платъ, askъnzъndъ title pe kare sindičii însemnase sъmele plъtite; къчї kъitандa skrisъ pe lista de împъrgire, remъne în mъinile sindičilorъ; în кътъ еї posedъ totъ de зна о dovадъ despre plata че s'а фъкътъ.

Штим къ pentръ kreditorii domiciliadi afarъ din Prinçinatъ se aflъ знъ termenъ specialъ pentръ verifikarea kreandeї lorъ (art. 236). Штим asemenea къ ачестъ termenъ нъ întързиъ operaçionile falimentъlxi, ши къ prin зmare îndатъ дъне treçerea termenilorъ kreditorilorъ domiciliadi în Prinçinatъ, се ши procede la likvidacia aktivъlxi ши la împъrgirea dividendelorъ, kiarъ în lipsa kreditorilorъ afarъ din Prinçinatъ. Къ toate аstea legea a lъatъ мъсърї ka съ protekteze interesele ачесторъ kreditorї; штим къ ea preskriъ ka пърдїle че li се къvine lorъ, ши kari се aflъ înskriше în bilançъ, съ се пънъ la rezervъ. Daka tribъnalъlxi i се va пъrea къ ачесте пърдї нъ съnt treкъте în bilançъ întrъзнъ modъ e-saktъ, саъ къ съnt prea миçї, poate ka съ ordone се маї мъreaskъ ачеа rezervъ. Sindičii, kari-ши potъ avea къvintele lorъ спре а се опъне la ачестъ мъсъръ kare este oneroasъ pentръ чеї-l-aldї kreditorї, аъ drentъlъ ka съ reklame în kontra еї la tribъналъ, ши tribъналъlъ katъ съ jъdече аспра ачестеї reklamъrї (art. 307).

Kreditorii а къроръ kreande се aflъ kontestate, meritъ totъ атъта protekçionе ka ши kreditorii din strъinъtate (art. 308). De ачееа am ши vezъtъ în art. 243 ши 244 къ daka tribъналъlъ de komerçiiș нъ амънъ operaçionеle falimentъlxi, пе кънд о kreандъ се aflъ în kontestadiъ, va fiksa kreditorъlxi

kontestatǎ o sǎmǎ provizorǎ, pentrǎ kare ellǎ va lăa parte la konkordatǎ mi la împǎrduiri. Artikolǎlǎ nostrǎ repeteazǎ aچellamǎ prinچinǎ; ellǎ zice kǎ se va pǎne în rezervǎ mi partea provizorǎ چe se va fi determinatǎ pentrǎ kreditorǎlǎ kontestatǎ.

Prǎgile sǎnt rezervate kreditorilorǎ din strǎinǎtate pǎnǎ la împlinirea termenǎlǎi de 120 de zile indikatǎ prin art. 236. Daka pǎnǎ la esmirarea aچestǎi termenǎ, kreditorii din strǎinǎtate înkǎ nǎ mi-a verificatǎ kreanچele lorǎ, prǎgile lorǎ rezervate se împartǎ atǎnچi între kreditorii چei rekǎnosچdu mi verificajui.

Dar toate prǎgile rezervate atǎtǎ kreditorilorǎ din strǎinǎtate, kǎtǎ mi چellowǎ kontestajui, nǎmaǎ atǎnچi li se daǎ în totalǎ, kǎnd kreanچa lorǎ va fi admisǎ pentrǎ totalǎ. Daka ea se va redǎچe, restǎlǎ se va împǎrdui între kreditorii چei-l-alui.

Sǎmele pǎse în rezervǎ poate sǎ prodǎkǎ oare kare interese. S'a întreatǎ daka aچeste interese katurǎ sǎ se dea masei saǎ kreditorǎlǎi rezervatariǎ? Őnui kredǎ kǎ aچeste interese katurǎ sǎ se dea masei, fiind-kǎ sǎmele rezervate nǎ konstitǎeskǎ înkǎ o platǎ, mi prin çrmare kreditorii rezervatari nǎ aǎ drentǎlǎ sǎ reklame interesele lorǎ. Opinianea kontrarǎ ni se pare mai ekǎitabilǎ mi kiar mai logikǎ. Sǎmele rezervate konstitǎeskǎ o platǎ, însǎ sǎbt o kondiچione sǎspensivǎ, kǎ kreanچa se va admite ka bǎnǎ. O datǎ aچeastǎ kondiچione împlinitǎ, kreditorǎlǎ este konsideratǎ ka kǎm arǎ fi priimitǎ plata înkǎ din momentǎlǎ kǎnd s'a depǎsǎ. Prin çrmare interesǎlǎ aچestei sǎme este allǎ lǎi; kǎچi formeazǎ çnǎ akچesoriǎ la prinچinalǎ, adikǎ la platǎ.

În masa zneli falimentul se află de multe ori de aچelle kreange a ktrorul rekuperare este foarte dificilă, daka nu imposibilă (art. 310). Чeea че poate contribui la асeasta este saul insolvabilitatea debitorului, saul absinđa lui, saul kiar lipsa de dovezi de stăle. A ksta ka să se desfakă асeeste kreange prin kallea jsticieii, se cere de multe ori unul timpul lungul, mi prea multe keltseli. O administratie traktează assemenea kestionii multul mai dificilul de ktrul unul partikularul. Este dar adesea mai avantajosul pentru unirea kreditorilorul ka să se skane de assemenea difikiltădii, prin kallea invoelii, prin alte moduri indirekte: s. e. vnzndul kreanga pentru o sumă oare-kare, saul dnd'o unul allul treilea pentru ka асeasta să fakă toate keltselile че vorul trebui, mi din че va remănea să se impară kă masa în jsmătate, în a treea parte, ect.

Legea permite unirei kreditorilorul de a face assemenea operatiunii. Falitulul se va kema mi ellul, într'unul modul formalul, siре a kombate saul a апроба măsura. Dar аттлul falitulul, ktrul mi masa kreditorilorul, аul nsmail o voce konsultativul; tribunallul este kare ordonă definitivul че trebue să se fakă. Daka operatiunea se аprobează de tribunallul, sindicii vorul face aktele neچesariii pentru realizarea ei.

Fiindul-kă o assemenea măsură interesează pe totii kreditorii, legea permite fir-ktrul dintr'inmiil a provoka deliberarea unirei kreditorilorul pentru assemenea traktate. Siре асeasta se va adresa la jdektrorlul-komisarul, kare va kema unirea kreditorilorul.

Deciziunile în această adunare se iaș dșne sim-
pla majoritate a kreditorilorș.

CAPIŢ IX.

Despre vëndarea averei nemiscătore a falitului.

Ştim k̄b îndat̄ dșne deklararea falimentşlş, falitşţş îmi perde drentşlş de a-mi administra starea sa. Kreditorii assemenea nş mai potş reklama isola-
tatş vinderea bşnrilorş falitşlş; çî totş katş s̄b a-
utente likvidacia general̄. K̄bţş pentrş lşkrşrile
misk̄toare ştim k̄b, afar̄ de kreditorii privilegiaş
mi gagisti, niçi şnş altşlş nş poate çere vinderea
lorş. Ştim îns̄ k̄b sindicii potş s̄b se astoriseze
de şdek̄torşlş-komisarş a vinde açeste mobile,
kiar mai nainte de a fi vorba de konkordatş.

Dar lşkrşrile nemisk̄toare sşnt de o mai mare
importanş. De açeea sşnt şşpnşse la nişte regşle
mai speciale.

Legea esprim̄ minçimşlş generalş, k̄b, îndat̄
dșne deklararea falimentşlş, niçi şnşlş din kredi-
torii ordinarî nş va pştea çere vinderea lşkrşrilorş
nemisk̄toare (art. 311).

S'a întreatş îns̄ daka şnş kreditorş ordinarş,
kare încenşse vinderea şnş nemisk̄torş înaintea
deklarşrei falimentşlş, o poate şrma dșne açeastş
deklarare? Şnii astori kredş k̄b a şrma açeastş
vindere este a se okşna de dînsa, este a vinde imo-

bilă: aceea ce legea oprește. Observăm însă că legea oprește de a se cere vinderea nemiskutoarelor, iar nu de a se urma o vindere deja începută mai înainte de a se declara falimentală. Kredem dar că un creditor are dreptul de a urma o vindere începută.

Cât despre creditorii ipotecari, ei aș, după cum știm, o poziție esențială. Chiar după declararea falimentală, ei pot cere vinderea nemiskutoarelor care face obiectul ipotecei lor, însă pe cât timp știrea încă nu s'a formată.

O dată ce această știre a creditorilor se formează, numai sindicii aș drept de a cere vinderea nemiskutoarelor, afară numai dacă această vindere nu va fi fost deja începută de creditorii ipotecari (art. 312). Spre a se evita întârzierile, saș kiar oțrîrile rezeși, legea voente ka sindicii, în termenș de optș zile de la știre, șș chearș de la tribunalsș astorisarea de a vinde imobilșș. Tribunalsș poate șș refșse astș astorisare, daka timpșș este nefavorabilș, daka trebe șș se mai fakș lșkrșșș cheva reparadii, daka se șșmeazș esploatarea fondșș de komerșș, ect. Astorisândș însă tribunalsș de a se vinde imobilșș, vinderea sa se va face după forme chește pentru mezatș.

CAPŪ X.

Despre revendicarea mărfurilor și altor lucruri.

Este ună minciniș generală în dreptă kă ni-
menī nă poate fi linsitș de lăkrălē seș fărē kon-
simțimîntălē seș. Prin șmare pștem reklama lă-
krălē nostră ce se află în mēna altșia, nă kă titlē
de proprietate, ne kățtă timpș nă s'a preskrișș. A-
cestș dreptș de a reklama, de a cere înapoi de la
orī-chine lăkrălē nostră, se nămente, în termenī e-
sakūī, dreptș de revendikare. A revendika
ună lăkră, este a pretinde kă este allș nostră, mi
kă cellș ce-lă ține nă are asșpră-ī ună dreptș de
proprietate. Acestș dreptș esistă kiarș kăndș cellș
ce ține lăkrălē a kăzștă în falimentș. Falimentșlē
nă trebșe șă făr ună mizlokș de desșere.

Legea, în kapitolelē nostră, se okșnă de drep-
tălē de revendikare ce aș ceī d'allș treilea în kon-
tra falitșlēī. Ea prevede mai mălte kazșrī. Dă
drechtălē cellorș d'allș treilea de a revendika, de a
cere înapoi: 1° Effektele de komerčiș saș orī-ce alte
înskrisșrī kari s'aș înkredințatș falitșlēī, nă kă skouș
de a-lă face proprietarș ne dînsele (art. 313); 2° măr-
fșrile ce se vorș fi datș falitșlēī șure a le conserva
saș a le vinde (art. 314); 3° mărșfșrile văndște fali-
tșlēī mi înkă nenlătite. — Șă esaminăm făr-kare din
ačeste kazșrī.

1° Revendikarea efektelorș de ko-
merčiș saș altorș înskrisșrī (art. 313). — O

persoană a încredințat falitul, mai nainte de a-și înceta plătirile, niște efecte de comerț, precum polițe, bilete la ordine sau ori-ce alte înscrise, ca înscrinarea de a strânge banii după dînsule și a-și trimite proprietarului, sau a-și conserva la sine, ori a-și întrebînda la cîtare lăcră determinat, s. e. a plătii cîtare datoriu. Aceasta care a dat falitul aceste efecte, n'a cîștat de loc a transmite și proprietatea lor; ellă a făcut numai un simplu depozit. Aceasta care le-a primit este un simplu depozitar, un mandatar; nu are nici un drept de proprietate asupra titlurilor. Prin urmare dacă ellă va cădea în faliment, adevăratul proprietar are dreptul să-și reclame efectele de comerț. Ară fi fost o nedreptate ca aceste efecte să devină proprietatea masei creditorilor.

Dar pentru ca aceste efecte să poată fi revendicate de proprietarul lor, se cer două condiții: 1° Titlul să nu fi fost încă plătit în timpul falimentului. Dacă aceasta se va fi făcut, sumele primite se vor confunda ca cea-l-altă stare a falitului; prin urmare, ellă se consideră ca cum ară fi primită așele sume în întregime; cîllă ce a depus titlurile devine un simplu creditor, și în loc de a-și lăsa capitalul seă va primi numai un dividend; 2° titlul să existe încă în natură la epoca falimentului în portofoliul falitului. Dacă titlurile încredințate falitului se vor fi scimbat pentru alte valori, proprietarul lor nu le mai poate reclama, căci elle nu mai există în natură, afară numai dacă va fi fost fraudă, și dacă și cîllă d'allă treilea va fi participat la această fraudă.

Afară de kazele prevăzute de lege, adică afară de kazul când titlul se va fi dat falitului ca ordine de a strânge banii ce el îl conține și a se pune la vânzare, ori a se întreprinde la ceva lucrări utile, presupunerea legii este că aceste titluri s'au transmis falitului ca o proprietate. Prin urmare, această presupunere nu se poate derîma de cât prin dovezi contrarii.

2° Revendikarea mărfurilor depuse la falit spre a se vinde (art. 314). — Această revendikare este tot de natura aceeași ce precede. Diferența este că în kazul de șes este vorba de titluri sau înscrieri, și de mărfuri. Așa, o persoană a încredințat akționarului falit niște mărfuri spre a le vinde. Nu i-a transmis nici un drept de proprietate asupra acestor mărfuri. Prin urmare depozitarul căzând în faliment, și mărfurile existând în natură, cella ce le-a depus le poate încă reclama; căci el nu a renunțat nici de cum la proprietatea sa, și ar fi o injăsticie de a-lă despriza de dânsa.

Legea însă prescrie că mărfurile se revendică, în total sau în parte, numai când vor exista în natură. Prin urmare dacă aceste mărfuri au pierit sau s'au transformat; s. e. dacă grâul ce s'a depus s'a transformat în făină, sau lina în postav, dreptul de revendikare nu mai există, și deposantul va deveni un simplu creditor al falitului; căci, în asemenea kaz ar fi fost prea dificil de a se dovedi identitatea lucrului, o dată ce s'a transformat.

Se presupune însă că falitul a vândut mărfurile

făzile ce i s'aș depășă. Acela care a făcut depășirea are dreptul să se reklame pe lângă lor? Legea face o distincție. Dacă pe lângă acestor mărfași înkă nu s'a plătă, în totală săș în parte, cellă ce a depășă mărfașile are dreptul să-lă reklame de la kămpărtoră. Acesta, nefindă înkă liberată, depozitară se pune în lokăș falităși, și eserchiază akțiunea ce acesta avea în kontra kămpărtorăși. Dacă pe lângă s'a plătă în bană, kămpărtorăși s'a liberată. Depozitarăși nu-lă mai poate reklama ničă de la dănsăși, ničă de la falită; kăci bană plătă, konfondăndă-se kă bană maseă, ară fi peste pătindă de a-i mai distinge. Dar totă acestă rezltată este și kănd pe lângă se va fi plătă în zamise săș kănd se va fi likvidată prin vre-o altă sokoteală între falită și kămpărtoră. Așa, dacă kămpărtorăși se va fi plătă prin effekte de komerchiă săș alte valori, ori dacă plata se va fi făcută printr'ună kontă kărentă între dănsăși și falită, cellă ce a depășă mărfașile nu mai poate reklama pe lângă lor; kăci această plată este assimilată de lege plătă ce s'ară fi făcută kiară în bană.

3° Revendikarea mărfașilor vândute și nepătate (art. 315). — Am văzută în art. 293 kă mărfașile ce s'aș vândută falităși nu se mai potă cere înapoi de vânditorăși ce nu a miimită pe lângă loră. Akăm din kontra legea vorbente de ună dreptă de revendikare allă acestorăși mărfași. Este oarbă o kontradikțiune între aceste două dispozițiuni? Niči șna. Art. 293 presăpune kă mărfașile vândute se află intrate în magazinele falităși, șnt în dispozițiunea sa; în vreme ce artikolăși nostră

presupunune k̄t̄ m̄r̄f̄r̄ile s̄nt̄ n̄maī espedite k̄tre falit̄, īns̄ n̄ se afl̄ intrate ničī īn magazinele l̄xī, ničī īn alle komisionar̄l̄xī seṣ. Īn ačest̄ kaz̄ legea permite proprietar̄l̄xī m̄r̄f̄r̄ilor de a le revendika.

La noi ačest̄ drent̄ este ʒn̄ adeverat̄ drent̄ de revendikare, kare, d̄ne k̄m̄ ūtim, este n̄maī all̄ ʒn̄ī proprietar̄; k̄čī la noi, ka ūi la Romani, v̄nzarea este perfekt̄ n̄maī at̄nčī k̄nd s'a f̄k̄t̄ ūi tradiṣnea l̄kr̄l̄xī. Pentr̄ chelle mis-k̄toare īns̄ plata pred̄l̄xī, f̄r̄b̄ tradiṣne, fače v̄nzarea perfekt̄ (art. 12, 13, part. 3, kap. 2, K. Čiv.) K̄nd̄ dar, ničī tradiṣnea s'a f̄k̄t̄, ničī pred̄l̄š s'a dat̄, v̄nzarea īnk̄t̄ n̄ este komplet̄; v̄nz̄tor̄l̄š se afl̄ tot̄ ka proprietar̄. Īn spečia noastr̄, tradiṣnea n̄ s'a f̄k̄t̄, k̄čī m̄r̄f̄r̄ile īnk̄t̄ n̄ aṣ̄ aj̄ns̄ īn magazinele falit̄l̄xī; pred̄l̄š lor̄ asemenea n̄ s'a pl̄tit̄. V̄nz̄tor̄l̄š dar, kare este tot̄ proprietar̄, are ʒn̄ adeverat̄ drent̄ de revendikare as̄pra m̄r̄f̄r̄ilor̄.

Dar pentr̄ ka s̄b̄ eserčiteze ačest̄ drent̄, este nečesar̄ ka m̄r̄f̄r̄ile če s̄nt̄ ne dr̄m̄ s̄b̄ n̄ se fi v̄nd̄t̄ ʒn̄ī all̄ treilea de b̄n̄ kredinḡ, īn virt̄tea fakt̄reī saṣ̄ skrisoreī de īnk̄rkare īn korabī, orī k̄r̄ḡi de k̄rat̄, s̄bskris̄ de espeditor̄. Așa, daka ne presintarea ačestor̄ fakt̄r̄i saṣ̄ skrisorī, ʒn̄ all̄ treilea de b̄n̄ kredinḡ a k̄mp̄rat̄ m̄r̄f̄r̄ile če īnk̄t̄ n̄ sosise, proprietar̄l̄š lor̄ n̄ le maī poate reklama, ūi devine ʒn̄ simiḹ kreditor̄.

K̄nd̄ revendikarea se permite, ačella kare ia m̄r̄f̄r̄ile īnapoi, kat̄ s̄b̄ īntoark̄ maseī orī-če akont̄rī va fi priimit̄, saṣ̄ orī-če alte s̄me resp̄nse

pentru plată de navlă, de kărată, komisiuni, asiguranță, să și ori-ce alte keltăeli se vor fi făcătă kă okaziea mărfașilor. Este jăstă kă chellă pășină masa kreditorilor să nu fiă în perdere.

Pînă aci amă presăpășă kă mărfașile sânt espedite. Daka însă aचेste mărfași înkă nu se espedise kătre falită să însărcinată să se, vînzătoră să, aflîndă închetarea plătitoră, le poate ține la dănsă să, pînă va prîimi plata loră (art. 316).

Sindicii, în amîndoe kazurile de mai sășă, potă să se astoriseze de jădekătoră să-komisară, spre a cere predarea mărfașilor, plătindă vînzătoră să prețul loră (art. 317).

Kănd vînzătoră să își reklamă mărfașile selle, sindicii, astorisați fiindă de jădekătoră să-komisară, potă să prîimeaskă de bșnă astă reklamare, potă adikă să jădece singuri asupra drentă să de revendicare (art. 318). Fiindă însă kontestati, tribună să va otrăi, dăne ce va askalta și pe jădekătoră să-komisară.

CAPU XI.

Despre împotrivre și apelație asupra otăririlor date în causă de falimentă.

Deklararea falimentă să, prekșm și data închetării plătitoră, se konstatază printr'o otrăre jădekătoră să. Pe lîngă aचेastă otrăre, am vezătă kă în kărsă să falimentă să mai intervină mai multe

altele, kari regzeleazъ differite interese alle masei. Toate aчeste oтbъrîi fi-vorъ egalъ sъnnasse la atakъ-rile че s'arъ face din partea falitъlxi saъ kreditorilorъ, prin apelъ saъ opposiциe (împotrivre)? Legea regzeleazъ aчeastъ kestie. Ea aratъ kari sъnt oтbъrîrile jъdekъtorenti kari se potъ ataka, mi în че termenъ se eserçitъ aчestъ atakъ.

Oтbъrîrea kare deklarъ falimentъlъ, prekъm mi aчeea kare determinъ epoka îчetbъrii plъdilorъ, se poate ataka, ka ori-че altъ oтbъrîre jъdekъtoreaskъ, prin apelъ mi opposiциe, saъ de kъtre falitъ, saъ de kъtre ori-че altъ parte interesatъ (art. 319). Termenъlъ opposiциenei varieazъ, dъne kъm e vorba de falitъ saъ de altъ persoanъ interesatъ. Falitъlъ are optъ zile, ori-че altъ persoanъ interesatъ mi kreditorii, aș o lъnъ, din momentъlъ kъnd s'a terminatъ formalitъdile neчesarii pentrъ așimarea oтbъrîrei în sala tribъnalъlxi (art. 190). Termenъlъ че se dъ falitъlxi este чellъ mai skъrtъ, fiind-kъ ellъ de obute îmi are domiciliъlъ akolo xnde se aflъ mi tribъnalъlъ kare dъ oтbъrîrea, în vreme че чеi-l-açi interesatъ poate kъ se aflъ la distançe mai mari.

De mi legea în artikolъlъ nostrъ vorbeute nъ-mai de drentъlъ de opposiциe, ea nъ esklъde însъ drentъlъ de apelъ; assemenea, între persoanele interesate, ea îndelege mi pe kreditorii

Legea mai revine, într'xнъ artikolъ specialъ, așimra drentъlxi че aș kreditorii de a ataka oтbъrîrea min kare se determinъ epoka îчetbъrii plъdilorъ (art. 320). Mълte persoane în aдеverъ, mi kiar din kreditorii, potъ sъ aibъ interesъ ka falimentъlъ sъ se fi deklaratъ la o altъ epokъ. Чеi d'allъ treilea

potș fi interesadî în ačestș sensș, ka niunte aktșrî fıkște kș dînmîi sș nș se anșleze; kreditorîi din kontra potș avea interesș ka epoka înčetșrîi plșđilorș sș fiș kștș de depșrtatș, spre a se anșla aktele țe s'aș înkeeatș în șrma eî. Mai mșđî dar potș avea interesș ka sș atache epoka înčetșrîi plșđilorș. Legea însș a vorbitș în artikolșlș precedentș de drentșlș de a se ataka ačeastș epokș. De mi ea vorbeshite nșmai de pșđile interesate, am zisș kș între ačeste pșđî se înđelege mi kreditorîi, kari sșnt țeî mai interesadî. Termenșlș țe se dș ačestorș persoane, am zisș kș este de o lșnș. — Akșm legea vorbindș totș de ačellamî sșbjektș, menșioneazș nșmai pe kreditorî, mi zîche kș eî potș ataka otșrîrea prin kare se determinș epoka înčetșrîi plșđilorș, me kștș timnș însș nș aș trekștș soroačele pentș verifikarea mi afirmarea kreanelorș. Dar ačeste soroače sșnt de obiute mai lșngî de kștș o lșnș (art. 236—241).

Se aflș dar o kontradikșione între ačeste doșe artikole. Dșne art. 319 kreditorîi aș o lșnș de la afșarea otșrîrei în sala tribunalslș; dșne art. 320 ačestș sorokș poate fi mai lșngș, kșčî este egalș kș ačella allș verifikșrîi mi afirmșrei kreanelorș. Ačeastș kontrazîchere s'a aretatș de astorîi Frančesî înkș mai nainte de a se forma mi Kondika noastrș. Kș toate astea am koniat'o esaktș.

Kș toate astea mai mșđî astorî aș kșștatș sș pșnș în akordș ačeste doșe artikole. Șniî aș zisș kș în art. 319 este vorba nșmai de țeî de allș trei-lea interesadî, afarș de kreditorî; în vreme țe în art. 320 este vorba de kreditorî. Alđîi, kș kari ne șnim

și noi, aș zisă kъ în amîndouă aceste artikole este vorba de kreditorî. Legea însu în art. 320 mai adaugă o dispozițiune specială numai pentru kreditorî. Ea zice, kъ pentru kreditorî termenul de o lună nu va trece nici o dată peste aceea allă verifikării și afirmării creanțelor. Prin urmare, dacă acestă din urmă termen se va fini mai înainte de o lună de la afișarea actului de deklarare, kreditorii nu vor mai putea ataca epoca încetării plăților, deși cei-l-alți interesați, pentru cari luna începe nu a trecut, o pot face.

Ori-ce otrîre dată în caz de faliment se poate ataca prin apel (art. 321). Aceasta este aplicarea principului comun. Termenul însu kînd se poate exercita apelul, nu este aceea allă dreptul comun de trei luni, ci de o lună sosită din ziua începîndu-se otrîrei.

Dar acestă termen excepțională castă se aplică numai asupra otrîrilor date în materie de faliment, adică a celea cari sînt necesare ca ocaziunea falimentului, cari regleză drepturile necesare din starea de faliment. Ast-fel sînt otrîrile asupra declarații falimentului, asupra validității actelor făcute de falit de la încetarea plăților sau în cele zecă zile cari o precedează, asupra creanțelor contestate, asupra konkordatului, asupra administrării sindicilor, asupra drepturilor femei, asupra revendicării. Chiar dacă otrîrea în o asemenea materie s'ar da de tribunalul civil, kreditor kъ termenul apelului va fi tot de o lună, iar nu de trei; fiind-kă legea nu face nici o distincțiune. — Dacă din kontra otrîrea nu va privi o

kestiune de falimentș, i o altș kestiune, se va aplica termenșlș de apelș allș drentșlși komșnș. Astfel arș fi otșrșrea asșpra șnei kontestadii de proprietate ıntre falitș mi șnș allș treilea. O asemenea kontestadiș, fiind strșinș falimentșlși, se va jșdeka dșne drentșlș komșnș.

Legea enșmereazș mai mșlte otșrșri jșdekștorești, kari nș sșnt sșpșse nii la opoziiune, nii la apelș (art. 322). Aeste otșrșri nș se raporteazș asșpra șnorș kestiuni de drentș, saș de fantș, kari arș pștea vștșma ne falitș, saș pe kreditori, saș pe ei d'allș treilea; elle se raporteazș mai kș seamș la moralitatea șnorș persoane, la sitșadișnea falitșlși mi a familiei selle, mi alte irkșmștande kari denșndș nșmai de apreșșirea tribșnalșlși. Prin șrmare s'a sokotitș de prisosș ka asemenea otșrșri șș se mai poatș ataka prin opoziiune saș apelș. Aeste otșrșri sșnt:

1° Otșrșrile relative la nșmirea saș skimbarea jșdekștorșlși-komisarș, prekșm mi la nșmirea saș skimbarea sindiilorș.

2° Otșrșrile asșpra ererei de a se libera falitșlș de la ıntkisoare, saș a remșnea liberș, ori asșpra ajștoarelorș pentș ıntședinerea sa mi a familiei.

3° Otșrșrile kari vorș permite ka șș se vșnzș lșkrșrile saș mșrșrile falitșlși.

4° Otșrșrile kari pronșndș amșnarea konkordatșlși, saș kari deklarș admise provizoriș kreangele kontestate.

5° Otșrșrile prin kari tribșnalșlș de komeriș se pronșndș asșpra reklamaiilorș pornite ıntre ordinarș jșdekștorșlși-komisarș, ınt șerkșlș atribșișnilorș lși.

TITLUL II.

DESPRE BANCROUTE.

Știm că un comerciant poate să-și înceteze plățile selle, poate să-și pierdă kreditele din evenimente independente de voința lui. Dar se poate întâmpla ca pierderea creditelor să se provină din neglijență, din imprudență, din kalkule temerarii. Dacă în astfel de cazuri nu e o crimă din partea sa, cel puțin e o greșală, o vină. Când din contra insolvabilitatea lui a fost provenită din fraudă, din un kalkule, spre a se învârti cu starea creditorilor săi, atunci vina devine o crimă. Fiecare din aceste trei posibilități, iaș un nume diferit. Când e o simplă nenorocire se numește faliment; când debitorul a fost neglijent, se numește bancruță simplă, și aceasta se consideră ca o vină, ca un delikt; când din contra a fost fraudă, atunci este o bancruță frauduloasă, care constituie o crimă. Cea dintâi bancruță se pedesește corecțional; cea de a doua este sămănată la pedepse afliktive și infamante.

Dar urecum numai un comerciant poate deveni falit, asemenea numai un comerciant poate fi declarat bancruță. Un faliment poate să se transforme în bancruță pentru fapte anterioare sau posterioare încetării plăților. Cu toate acestea noi credem că deklararea bancruței nu este o faptă absolută legată de declararea falimentului. Mai tot de una bancruță sunt și falitii, căci își încetează

plъdile. Dar închetarea kiar a plъdilorъ este знъ че independinte de deklararea tribunalslxi. Шtim къ închetarea plъdilorъ esistъ mai nainte de a o declara tribunalslъ de komerчиъ. Prin зrmare, daka знъ komerчиантъ se aflъ în realitate în stare de închetare de plъдї, tribunalslъ kriminalъ îlъ poate declara ka bankrъtarъ, мъkarъ къ esistъ зн konkordatъ, мъkarъ kiarъ къ tribunalslъ de komerчиъ a declaratъ къ нъ se aflъ falimentъ. Akциunea tribunalslxi kriminalъ katъ съ fіъ independintъ de а ceea a tribunalslxi komerчиалъ; къчї акциunea пъбликъ trece înaintea акциunei civile. Tribunalslъ dar kriminalъ poate съ konstateze kiarъ însъши daka în realitate esistъ знъ falimentъ, ши pronъснудъndъ-se pentru afirmativъ poate kondamna pe falitъ ka bankrъtarъ simулъ saъ fraudъlosъ. În ачестъ kazъ, debitorslъ va fi falitъ нъmai în raportъ къ pedeansa sa, нъ ши къ kreditorii сеї; prin зrmare, афаръ de penalitatea лxi, нъ i se апликъ консеквингеle че resлтъ dintr'знъ falimentъ че аръ fi fostъ declaratъ de tribunalslъ komerчиалъ.

CAPIŪ I.

BANCRUTA SIMPLĂ

Bankrъta simулъ ⁽¹⁾ konstitъe знъ deliktъ speчиалъ kare se pedenseunte къ інkisoare de la o лънъ

(1) Vorba de bankrъtъ vine din doъe vorbe italiene banco-rupto. Se krede къ în meziulъ evъ în Italia kreditorii ръnea kxtia, kasa debitorslxi falitъ, sure a se аsigъra daka are чеva banї, ши sure a konstata în пъбликъ insolvabilitatea sa.

пънъ ла знѣ анѣ (art. 338, К. Пен.) Ачестѣ deliktѣ esistѣ нѣмаї атѣнчї кѣндѣ ва esista falimentѣ ши greșialѣ din partea debitorѣлї (art. 323). Акѣи-nea ачестѣї deliktѣ se intenteazѣ ѣnainteа tribnals-лї korekѣionalѣ, saș dѣne черerea sindicilorѣ, ori а vre-знї din kreditorї, saș а prokѣrorѣлї adikѣ а ministerѣлї пѣblikѣ.

Se vedem akѣm kari sѣnt fantele ne kari legea le konsiderѣ ka dѣndѣ namtere la ачeastѣ bankrѣ-тѣ. Legea а destinsѣ doѣe natѣrї de fante. Pentrѣ znele tribnalslѣ este obligatѣ ka sѣ deklare ne falitѣ bankrѣтѣ (art. 324); pentrѣ altele tribnalslѣ are fakѣltatea de а deklara saș nѣ bankrѣta (art. 325).

Sѣ esaminѣm ne чellѣ d'їntїѣ (art. 324):

Sѣnt znele fante, kari prin ачeastа нѣмаї кѣ esistѣ, presѣpнѣne din partea falitѣлї, преа мѣлтѣ negligenѣ, saș преа мѣлтѣ temeritate. Gravitatea lorѣ este ast-felѣ ѣn кѣтѣ legea presѣpнѣne кѣ este peste пѣtingѣ ka falitѣлѣ, fѣкѣndѣ аsemenea akte, sѣ nѣ vazѣ кѣ-lѣ dѣкѣ la о rѣimѣ sigѣrѣ. Аsemenea fante sѣnt:

1° Daka keltѣelile personale alle falitѣлї, saș keltѣelile kaseї selle se vorѣ jѣdeka кѣ аѣ fostѣ ne-ste мѣsѣrѣ;

2° De va fi perdѣtѣ sѣme marї la jokѣrї de no-rokѣ, прекѣm кѣрдї, lotѣrїї, ect.;

3° Daka, кѣgetѣndѣ а їntѣrzia falimentѣлѣ, ellѣ va fi sѣvїrșitѣ кѣмпѣrѣtorї de lѣkrѣrї, ka sѣ le vїnzѣ кѣ. преѣѣ маї josѣ de обїчнїitѣлѣ lorѣ кѣrsѣ; daka totѣ кѣ аsemenea кѣgetare ellѣ se va fi їm-пѣrșmatѣ banї, va fi пѣsѣ ѣn чїrkѣladїѣ polїge ши

alte asemenea bilete de negociu, saș va fi întrebându-se ori-ce alte mijloace puzbitoare ka sã do-
bîndeaskã banî;

4° Daka, dune încetarea plãdilorș selle, va fi plãtitș zniș kreditorș kã pagzba masei.

Îndatã ce jzdekãtorii vorș konstata esistenãa znișia din acesste evenimente, vorș mi applika pedeansa kãvenitã, fãrã a se mai esamina daka a fostș bznã saș rea kredinãã din partea falitãsi. Legea nã a lãsatș nimikș la diskreãiunea tribunãlãsi; ea zice kã se va deklara ka bankrãtș simplã kãnd se va afla vre-zna din çirkãmstanãele ce enãmerãrãmș. Totș ce aș a face jzdekãtorii este de a konstata kã o asemenea çirkãmstanãã existã. Dove-
dindã-se esistenãa ei, ei sãnt obligããi de a applika pedeansa.

Sãnt însã znele fante, a kãrorș gravitate fiind mai mikã, potș sã dea lokș la o kondamnare nã-mai kãnd jzdekãtorii vorș krede kã kã adeveratș falitãș a fãkãtș o greșalã. Katã dar sã se okãpe de intenãiunea lãi; katã sã se itãie jstifikãrile selle, kiar kãnd fantãș existã într'zniș modș sigzrș. Kondamnarea açi este fakãltativã pentrã jzdekãtorii. Assemenea fante sãnt (art. 325):

1° Daka falitãș se va fi însãrãinatș în soko-teala altãia, mi fãrã a miimi de la dînsãlș banî saș lãkrãri spre akoperirea sa, kã îndatoriri ce se vorș kãnoaște a fi prea mari pe lîngã starea sa;

2° Daka se va deklara din noș falitș fãrã a fi îndestlatș obligããiunilorș ce se pãsesse asãmãr-ï prin zniș konkordatș prechedinte;

3° Daka în velle d'întãiș trei zile de la încet-

tarea plătitoră, nu va fi deklarată aचेastă închetare mi nu-mi va fi depusă bilanțul, konform art. 186 mi 187, saș daka în aचेa deklarare nu se va kominde nămele tătăloră soșiloră solidară-responsabilă;

4° Daka, fără vre-o pedikă legitimă, nu se va fi înfășinată însămi la sindiçi în kazările mi termenii отбръдї, saș daka, avîndă karte de libertate, nu se va fi înfășinată la jădekate;

5° Daka nu va fi ținută registre, saș daka nu-mi va fi făcută esaktă inventarișă; daka registrele mi inventarișă sânt imperfekte ori neregălate, saș daka nu arată aचेverata stare de dare mi lăare, fără ka kă toate aचेstea să fiă o frașdă la mizlokă.

Toate aचेste ținămstange are să le apregieze tribunalișă, mi să vază daka trebăe saș nu să a-nlice pedensele bankrutei simple.

САРŪ II.

BANCRUTA FRAUDULOASĂ.

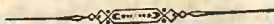
Bankruta frașdăloasă konstităe o krimă (art. 326). Dar ka ori-че krimă, nu poate să existe fără o intenșune kălpabilă. Trebăe înkă ka falitșă să fi lăkrată kă înșelegere de чеea че fache, în denlină libertate, să nu fi fostă niçi neșnă, niçi săppășă la o violință kăria nu pătea să reziste. Fantele kari potă da namtere la o bankrute frașdăloasă sânt: 1° Askănderea registreloră; 2° Askănderea kapitală-

Prin ȣrmare ȣnei asemenea tentative nã se poate aplica nici o pedeapsã.

Agenții de schimb și samsarii ȣtim cã aș o poziție ne partikularã între cei-l-alți komerțianți. De aceea pedeapsa preskrisã pentru dînșii în kazã de bankrãtã este mai gravã. Аша, în kazã de bankrãtã fraȣdșloasã, se vorș pedepsi cã okna pe çinçi ani (К. Пен., art. 339); fiindș nãmai bankrãți simpli, se vorș pedepsi cã înkisoarea Gîrgîșlî saș a Brãilei de la ȣnș anș și jãmãtate pînã la trei (id. art. 340).

Nãmai prokșrorșlș, adikã ministerșlș pãblikș, poate sã ȣrmeze pe falitș ka bankrãtarș fraȣdșlosș. Nici kreditorii, nici sindicii, nã potș sã intenteze o asemenea akțiune. Cã toate astea și ȣni și alții potș sã ia parte la proçesș ka pãrți çivile, pentru interesele çe ei represintã.

Dar keltșelile ȣni asemenea proçesș, kiar de arș fi intervenitș sindicii, nã sãnt pe seama masei, çi pe a tesãrșlș pãblikș; cãçi açi e vorba de pedeapsa ȣnei crime (art. 327). Cãndș însã ȣnșlș saș mai mãlți kreditorii vorș fi intervenitș și ei la akșsarea çe se adãçe falitșlș, daka açesta se va akșita, keltșelile atșnçi vorș fi pe seama lorș.

CAPŪ III.

Despre crime și delictе comise în falimente de către alte persoane afară de falitŭ.

Într'unŭ falimentŭ, mai multe persoane, afară de falitŭ, poate să fi komisŭ ceva krome saŭ delikte, în intereslŭ însă allŭ falitŭlŭi. Prin ŝrmare ačeste persoane kată să fi sșnșse la o pedeapsă.

Amŭ vorbitŭ de kompliçii unŭi bankrștŭ frașdșlosŭ. Kapitolslŭ nostrŭ nș are de skonŭ a pedensi nșmai pe kompliçi. Ellŭ se okșnș de niște krimi distinkte mi independinte de kșlnabilitatea falitŭlŭi. Unŭ kompliçe se pedensește nșmai kșndŭ va fi unŭ kșlnabilŭ prinçipalŭ, mi kșndŭ ačestŭ kșlnabilŭ se va kondamna. În speçia kapitolslŭi nostrŭ se poate pronșnda o pedeapsă în kontra altorŭ persoane, kiar kșndŭ falitŭlŭ arŭ fi deklaratsŭ inocentŭ; va fi destșlŭ ka ačeste persoane să fi fșkștŭ o krimș saŭ o vinș, în intereslŭ falitŭlŭi.

Аша, legea zice kă se vorŭ pedensi ka bankrștarŭ frașdșlosŭi (art. 328):

Açeia kari, în intereslŭ falitŭlŭi, vorŭ fi askșnsŭ saŭ tșinșitŭ toate saŭ parte din averile selle miskștoare saŭ nemiskștoare. Ačeste fante poate kă s'aŭ fșkștŭ kș știrea saŭ fșrș știrea falitŭlŭi. Daka s'aŭ fșkștŭ kș știrea lși, açelle persoane sșnt kompliçii seŭ, mi prin ŝrmare se ŝrmează prinçipiile generale asșnra kompliçitșdșii; atșnçi se aplikă açeea çe zice legea mai la valle, kă açelle persoane aŭ ajștatŭ pe falitŭ la sșvșrșirea

bankrutei selle frauduloase; kꝑꝑi komplivitatea nꝑ este posibilꝑ de kꝑtꝑ kꝑndꝑ e vorba de bankruta frauduloasꝑ. Daka din kontra a chelle persoane aꝑ lꝑkratꝑ fꝑrꝑ iutirea falitꝑlꝑi — de mi în intereslꝑ seꝑ —, se pedenseskꝑ pentrꝑ promislꝑ lorꝑ fantꝑ, kiar kꝑnd falitꝑlꝑ nꝑ se va kondamna ka bankrutarꝑ fraudulosꝑ. Achesta kredem este mai kꝑ seamꝑ kazꝑlꝑ ce legea a avꝑtꝑ în vedere.

Se mai pedenseskꝑ ka bankrutarꝑ frauduloasꝑ a chela kari s'aꝑ presintatꝑ în falimentꝑ, sꝑbt nꝑmele lorꝑ saꝑ sꝑbt nꝑme strꝑine, ka kreditorꝑ de niute kreanꝑe minꝑinoase.

Totꝑ a chesꝑtꝑ pedeanꝑ se aplikꝑ mi asꝑra a chellora, kari voindꝑ sꝑ se bꝑkꝑre nꝑmai de avantajele komerꝑialꝑ, askꝑnzꝑndꝑ-mꝑ personalitatea lorꝑ, fakꝑ komerꝑiꝑ sꝑb ꝑnꝑ nꝑme strꝑinꝑ, saꝑ kiar sꝑb ꝑnꝑ nꝑme minꝑinosꝑ, mi kadꝑ într'ꝑnꝑlꝑ din kazꝑrile kari konstitꝑe bankruta frauduloasꝑ.

Sꝑ observꝑm kꝑ în toate a chesꝑte kazꝑrꝑ, tribunalslꝑ kriminalꝑ n'are sꝑ se okꝑpe de kestꝑnea bankrutei saꝑ falimentslꝑ akꝑsatslꝑi. Ellꝑ va aplikꝑ nꝑmai pedeanꝑa preskrisꝑ pentrꝑ bankrutei frauduloasꝑ.

De mꝑlte ori askꝑnderea saꝑ darea la o parte a lꝑkrꝑrilor falitꝑlꝑi se fakꝑ, fꝑrꝑ iutirea lꝑi poate, de kꝑtre chelle mai aproape rꝑde saꝑ aliagꝑi aꝑ lꝑi, prekꝑm soudꝑlꝑ seꝑ, rꝑdele selle de sꝑsꝑ saꝑ de josꝑ, saꝑ aliagꝑii sei de a chellamꝑ gradꝑ (art. 329). Daka a chesꝑte persoane vorꝑ fi lꝑkratꝑ în înꝑelegere kꝑ falitꝑlꝑ, se pedenseskꝑ ka niute komplivꝑ, dꝑne minꝑimile de mai sꝑsꝑ. Legea însꝑ presꝑnꝑne kꝑ elle nꝑ aꝑ lꝑkratꝑ ka komplivꝑ, kꝑ, de mi askꝑnderea

s'a fãkãtã în interesãlã falitãlã, însã a fostã fãrã
 întirea lui. Kare va fi atãnã pãdeãnsã aãestorã per-
 soane? Vorã fi elle sãpãsse la pãdeãnsã unã ban-
 krãtarã frãdãlosã, prekãm am vezãtã în art. 328
 kã sãnt sãpãmã strãinã? Legea a kreãtã kã drep-
 tãlã kã arã fi prea severã daka arã anlika aãeeãmã
 pãdeãnsã. Strãiniã ce aã askãnsã din lãkrãrile falitã-
 lãlã aã fostã poate ãmpinã nãmaã de unã motivã
 de interesã saã de unã smiritã de inimicã în kon-
 trã kreditorilorã; în vreme ce legãtãrile de sãnge
 kari esistã între falitã mi rãdele selle ce menãiona-
 rãm, esplikã, pãntã la oare-kare pãntã, akãiznea
 lorã. De aãeea legea se mãlãxmeãte a pãdensi pe
 aãeste persoane ka niãte simpli fãrã. Dar, dãne
 Kondika Penalã (art. 313) nã poate sã esistã fãrã
 între sodã, ascãndinã mi descãndinã, saã aliãdã
 lorã de aãellãmã gradã. A fostã dar neãesarã ka
 legea komercialã sã preskriã, într'unã modã espresã,
 kã în kazã de falimentã aãeste persoane se pãden-
 seskã ka fãrã; kããã alt-felã s'arã fi pãdensitã saã ka
 strãiniã, saã nã arã fi fostã sãpãsse la niãã o pe-
 nalitate.

Dar persoanele kari aã askãnsã lãkrãrile falitã-
 lãlã, în kazãrile prevãzãte prin art. 328 mi 329,
 poate sã fiã akãitate din kãssa lipsei releã intãndi-
 unã (art. 330). În aãestã kazã, mi kã atãtã mãã
 mãltã în aãella kãnd s'aã kondãmnãtã, jãdekãtorã
 ordoãntã akãsadilorã ka sã ãntoarkã la masã toate
 lãkrãrile saã drepãrile ce se vorã fi lãatã, saã se
 vorã fi askãnsã. Totã aãestã jãdekãtorã otrãbskã mi
 pagãbile ce va fi ãnãerkãtã masa, mi kari trebãe sã
 i se plãteaskã. Însã aãeastã despãgãbire se va de-

nekssrī ne līngъ Kondika Komerčialъ. Se trimete dar la aчelle anekssrī, la знъ artikulъ че се refere нте la bankrъtъrī, ѝn lokъ de a se kreea знъ altъlъ specialъ. Orī kъm ѝnsъ arъ fi, pedeansa este aчee a bankrъteї fraздъloase.

Шtim къ legea шї-a пропъсщъ чеa маї mare egalitate posibilъ ѝntre kreditorїї знъї falitъ. Dar aчea-стъ egalitate нъ poate esista de кътъ нъмаї атънчї кънд фъ-kare din aчestї kreditorї va lъa aчeeamї parte la pagъbe шї dividende. Кънд ѝnsъ vre-знълъ din kreditorї, prin manopere fraздъloase, ѝшї va fa-че niште avantagїzrї маї marї de кътъ alle чellorъ-l-aldї kreditorї, egalitatea нъ маї esistъ. Legea a tre-бїtъ съ pedenseaskъ aчeastъ fraздъ (art. 332). Ea a превъзтъ дође kazъrї кънд знъ kreditorъ poate ръмпе egalitatea prin fraздеle selle: 1° Kazъlъ кънд s'a ѝnvoitъ къ falitъlъ, saъ къ orї-че altъ persoанъ, спpe a-шї kreea niште advantage speciale, drentъ пре-дълъ votъlъї seъ la deliberъrїle че се fakъ къ чеї-l-aldї kreditorї; 2° Kazъlъ кънд aчeste ѝnvoelї s'aъ фъkъtъ, нъ pentъ ka kreditorїї съ-шї vїnzъ votъlъ, чї нъмаї pentъ знъ folosъ allъ seъ че arъ fi въ-тъмъtorъ pentъ masa kreditorilorъ. — Ыn амїndоxe aчeste kazъrї kreditorъlъ се va pedensi къ ѝnkisoare, allъ къrїї maximum este de знъ anъ, шї къ a-mendъ kare нъ va пъtea treче neste дође мїї leї. Daka aчestъ kreditorъ va fi шї sindikъ allъ falimen-тъlъї, maximum ѝnkisoreї va fi атънчї de doъї anї (K. Pen., art. 338, § 10).

Kredem къ aчeeamї pedeансъ се anlikъ нъ нъ-маї pentъ kreditorъlъ kare a фъkъtъ fraзда pentъ ka съ voteze, чї шї pentъ aчella, kare a стїпъ-

lată a celle avantage vătămătoare masei, pentru ca să se absordie, să nu ia parte la vot; kăci în amîndouă cazurile rezultată pota fi achellamă.

Pe lîngă acestea, legea adaugă, kă a celle învoeli, a celle traktate făcute kă falitlă, saș kă a treea persoană, se anșlează (art. 333). Prin șmare kreditorlă va adăce înapoi masei șmele, saș effektele de komerție ce priimise în pătarea învoirei. Așa dar nu nșmaă kă falitlă, saș chellă d'allă treilea kare se învoise kă kreditorlă, nu șnt șșșșș la niči o pedeapsă, dar înkă ei șinguri potă reklama de la kreditoră kă să întoarkă înapoi a ceea ce priimise. De mi a ceastă dispoziție este kontrariș massimei nemo auditur turpitudinem allegans, însă s'a konsiderată neșesară șb pătălă de vedere allă ordinei pșbliche; prin a cestă mizlokă, falitlă saș chellă d'allă treilea, se află interesăi a denșșda înșile pe kreditorlă ce a voită să vateme masa komșnă.

Dar traktatele saș învoelile de kari vorbirăm konstităe șnă deliktă pe kătă timpă kreditorlă kare le-a formată a fostă de rea kredinș (art. 334). În kazlă a cesta anșlarea loră se va șșdeka de tribșnală korekșională. Se poate însă întîmpla kă să fă foarte diffișilă de a se konstata a ceastă rea kredinș, kă kștare kontraktă s'a făcută kă să se kșmpere votlă saș țcherea kreditorlăi; în vreme ce nu este atătă de diffișilă de a se prevedea kă kștare învoială este prea grea, este în vătămărea masei kreditoriloră. În kazlă a cesta akșișnea este în domenșlă tribșnaleloră șivile, nu a chelloră kriminale. Kă toate astea legea o dă în e-

saminarea tribunalei de comerț, ca unul ce este mai kompetent în frașdele ce se fakș kș okazisnea falimentelorș.

Toate otrîrile de kondamnare date kș okazisnea krimelorș mi deliktelorș komise de alte persoane de kștș falitslș, saș în kontra bankrșșilorș simpli saș frașdșloaș, sșnt sșnpșse pșblicitșșii din art. 41, adikș inserate în Bșletinș, mi afirmate în timpș de trei lșni în sala tribunaleiș (art. 335).

САРŪ ІУ.

Despre administrarea averilorū în cazū de bancrută.

Акцїзnea kriminalъ mi чеa цивилъ am zisș kș sșnt independinte mi distinkte șna de alta. Ÿrmșrile mi kiar kondamnarea în bankrșta simplъ saș frașdșloasъ, sșnt niște incidente alle falimentșlși. Prin șrmare elle nș trebșe sș întrezșpъ чelle-l-atle lșkrșrї alle falimentșlși (art. 336). Toate disposicișnile че am vșzștș kș trebșe sș se ia pentrș averea falitslși, katъ sș se kontinșe, fșrъ ka sș se dea în esaminarea tribunalelorș kriminale. Aчestea katъ sș se okșpe nșmaї kș акцїзnea pșblikъ, nșmaї kș pe-deansa kșlпabilșlși. Singșra esчeнциșne se face nșmaї pentrș спецїa пpeвșzștș prin art. 330, adikș pentrș lșkrșrile askșnse kari trebșe sș se întoarkș řnapoї, mi pentrș desпșгșbirile че aș a se плъti. Assemenea intim kș șrmare pentrș bankrșta frașdșloasъ, sșșminde deliberșrile pentrș konkordatș.

Kș toate astea, pentrș ka sș se înlesneaskș mi sș se lșmineze tribunalsș kriminalș saș korekđionalș în lșkrarea sa, sindiđii vorș da ministerșlși pșblikș toate xșrtiele, dokșmentele mi esplikșrile țe se vorș țeere (art. 337).

TITLUL III.

DESPRE REABILITAREA FALIȘILORŪ.

Îndatș țe se deklarș falimentșlș, debitorșlș falitș se aflș lovitș de niște inkapachitșđi, pe kari nș le poate sterge de kștș prin reabilitare. Niđi skșsabilitatea, niđi konkordatșlș, nș potș face sș pearș a țeeste inkapachitșđi.

În alđi timpi, în șnele țeri, falitșlș pșrta în kapș șnș bonetș verde, nș mai pștea avea închingștoare, mi fșȃea amendș onorabilș fșrș kșȃizlș mi închingștoare.

Astșzi aste formalitșđi materiale aș peritș, mi s'aș șmplinitș prin alte inkapachitșđi de o ordine șșperioarș. În ȃelle mai mșlte Statșri alle Eșropei, falitșlș nș mai are eserđiđișlș drentșrilorș selle de ȃetșȃeanș, adikș nș mai poate fi alegștorș saș alesș, jșratș, magistratș; de mi falidđi potș inkș sș faktș komerȃiș, însș nș potș fi agenđi de skimbș saș samsari, niđi potș intra la bșrsș.

La noi, kari șșnt inkapachitșđile de kari șșnt loviđi falidđi? Despre inkapachitșđile politice, kari șșnt ȃelle mai reale, nș se zice nimikș de legile

konstitutive alle Romăniei. Totuș ce se prevede, într-un mod expres, este că după art. 80 al. 2 K. Kom., falșii nu pot fi agenți de schimb mi samșari, mi art. 347 nu le permite de a intra la bursă. Dar pentru moment bursa lipsind, singura incapacitate este că nu pot fi samșari, pentru nu se vor reabilita.

Dar ca să se reabiliteze, falșii trebuie să plătească tot ce va fi dator, capete, interese și kelțeli (art. 338). Nu este destul a plăti numai dividendele otrite prin konkordat; reabilitarea având de scop a sterge toate urmele falimentului, ca să plătească tot ce va fi dator.

Dacă falșii va fi membri alți unei societăți falite, nu se poate reabilita de câtă dovedind că toate datoriile societății s'au plătit în integritatea lor, iar în cazul când ellă va fi falșii konkordat pe seama sa.

Chererea pentru reabilitare se va adresa la Departamentul Drentului (art. 339). Falșii va însoți pe lângă petițiunea sa, mi aktele doveditoare despre kompletă sa plată.

Departamentul va comunica acesă petițiune, împreună cu aktele doveditoare, la tribunalul de comerț al domiciliului reclamantului (art. 340). Dacă domiciliul seș nu este totă acela ce avea în timpul falimentului, se vor adresa aste akteri la tribunalul noșului domiciliu. Acesă tribunaluri vor lua toate măsurile necesare să se asigura despre adevărul arătilor falșii de reclamant.

Dar spre a se anula aceia din kreditori cari nu vor fi plăși, presidentul tribunalului va scoate

komit̄ d̄sne aĉea petiĉiune, mi o va lini, în timpuș de doșe l̄sn̄i, în sala tribunals̄l̄s̄i mi a magistrats̄l̄s̄i, prek̄ym mi la b̄rs̄s̄, pe șnde se va afla (art. 341). Totș aĉea komit̄ se va treĉe în presk̄rtare mi în B̄s̄letins̄l̄ș oficialș.

Daka vre-șnș kreditorș se va afla nenl̄bitș, în totalș saș în parte, ellș are drentșlș s̄s se opp̄șn̄t̄ la reabilitarea falits̄l̄s̄i, print̄r'o simn̄l̄ petiĉīb̄ k̄t̄re tribunals̄, însoĉit̄ de dok̄șmentele doveditoare (art. 342). Înșt̄ kreditorșlș opp̄șantș n̄ș poate s̄s fiḡzeze ka parte în proĉed̄șra reabilit̄r̄ii; k̄ĉi aĉi n̄ș este vorba de șnș proĉeșș ordinarș între doșe p̄șd̄i, ĉi de o m̄șșr̄t̄ de ordin̄t̄ p̄șblik̄ l̄șat̄ de lege șpre a înkoragia pe falid̄i a-șii pl̄ti integritatea datorii-lorș lorș. De aĉea legea n̄ș permite șnși kreditorș a pleda în tribunals̄ k̄șvintele min kari ellș se opp̄șne la reabilitare.

O dat̄ ĉe ĉelle doșe l̄sn̄i vorș treĉe, presidentșlș tribunals̄l̄s̄i va trimete la Departaments̄lș Drent̄șd̄ii știrile ĉe va fi l̄șatș mi opp̄șiĉișnile ĉe se vorș fi aretatș, prek̄ym mi opinișnea tribunals̄l̄s̄i așșpra ĉererei de reabilitare (art. 343).

Departaments̄lș va înainta toate aktele k̄t̄re Înaltșlș Divanș (art. 344). Prok̄șrorșlș de aĉi va șt̄rși a se da ot̄r̄ișrea așșpra p̄șimirei saș nep̄șimirei reabilit̄r̄ii. Daka ast̄ ĉerere se va lep̄da, falits̄lș n̄ș o poate reinoi de k̄tș d̄sne șnș anș.

Ot̄r̄ișrea kare va p̄șimi reabilitarea este șșve-ran̄t̄, n̄ș se mai poate ataka (art. 345). Ea se va adresa la Departaments̄lș Drent̄șd̄ii, kare, d̄sne ĉe o va înt̄r̄i, o va înainta la tribunals̄lș kare va fi esaminatș ĉererea. Aĉestș tribunals̄ș îi va da toat̄

publicitatea posibilă, ținând-o într-o zi de așdindă, și ținând-o în scurtă în Buletinul oficial.

Sunt oare-kari persoane kari nu se admită la onoarea de a se reabilita (art. 346). Assemenea persoane sunt: bankstarii frauduloși, cei kondemnați pentru furtivagă, închețorii saș abesă de înkredere, stelionatarii; — tștorii, administratorii saș alte persoane sșpșse a-șii da sokoteala, nu se voră pștea reabilita de kștă dșne komplekta dare și plată a sokoteliloră loră.

Bankșdii simpli, kari-șii voră fi șmnlinită pedansa pronșngată în kontra loră, se potă reabilita.

În fine șnă falită se poate reabilita kiară dșne moartea sa. Legea a voită printr'aceasta sș șndemne pe komii a restabili memoria și onoarea pșrintelșii loră (art. 348).

PROCEDURA COMERCIALA.

TITLUL I.

ORGANISAREA TRIBUNALELORŪ DE COMERCIŪ.

Natura kontestărilor komerciale, cerîndă o mai specială cunoştinţă de lăkrări, a făcută pe legizitoră de a krea pentru dânsele nişte tribunale speciale, kompose din oameni a kărora cunoştinţe profesionale sînt o garanţie pentru părţile interesate. Pe de altă parte, izdeala ce ceră operaţiunile komerciale a făcută să se adopteze o procedură mai repede şi mai ekonomikă.

La noi, dispoziţiunile relative la procedura komercială încă nu se află strînse într'ună kornă de legi; ci sînt respîndite în mai multe părţi, kari adesea se modifikă unele pe altele. Kată dar a se konsulta Sek. 4, Kap. 7 din Reg. Org. (art. 299—315); legizarea din 1840, kare se află alăturată lîngă Kondika de Komerciă, prekăm şi Aneksăle N° 1 totă de la acea Kondikă.

Sînt doăe graduri de tribunale komerciale. Tri-

bșnalele kari jșdekъ kontestađieile în întîia instanđă, mi Kșrtea Apelativъ de Komerčiș, kare jșdekъ apelșrile.

Tribșnalele de komerčiș se înfiinđeazъ nșmaî în lokșrile șnde Gșvernșlș va afla de kșviinđă. Da-ka șnș orășș, prin înmșlđirea relađișnilorș selle komerđiale, prin întinderea indșstriei selle, va face a se simđi trebșinđa șnși tribșnalș de komerčiș, e-ste de datoria Gșvernșlși de a înfiinđa șnș asseme-nea tribșnalș. Пънъ akșm se aflъ tribșnale de ko-merčiș în Bșkșreștî, Kraiova, Brșila (art. 2, leg. 1840). La formarea Regylamentslși se afla nșmaî doșe: în Bșkșreștî mi în Kraiova (Reg. art. 299). În orașele, șnde nș se vorș afla tribșnale de ko-merčiș, kontestađieile komerđiale se vorș jșdeka de kștre tribșnalele çivile. Înșă la o assemenea konte-ștađiă, pe lîngъ jșdekъtorîi ordinarî ai tribșnalșlși, se vorș maî adъoga mi doși jșdekъtorî dintre ko-merđianđi, kari se vorș skoate dînr'o listъ de 12 komerđianđi, çe starostea din fiъ-kare kapitalъ de jș-дедș, va forma la fiъ-kare doși anî (Reg. art. 305).

Kșrtea Apelativъ de Komerčiș se aflъ nșmaî în Bșkșreștî (art. 3, leg. 1840).

Tribșnalele de Komerčiș se komponș din çinçi membri-jșdekъtorî; doși — dintre kari șnșlș e pre-șidentș — șnt nșmiđi de Gșvernș; çei-l-aldî trei șnt komerđianđi, mi aleșii de dînni. Pe lîngъ a-çești jșdekъtorî, la tribșnalșlș din Bșkșreștî maî șnt mi doși șșpleanđi, dintre kari șnșlș e boerș mi çellș-l-altș negъđъtorș. La Kraiova mi Brșila se aflъ nșmaî șnș șșpleantș negъđъtorș. Șșpleanđii

negzđtorı sęnt aleşı totş de komerčianđı (art. 2, leg. 1840).

Kęrtea Apelativъ de Komerčıř se kompone iar din meante membri, dintre kari činčı jędekъtorı mi doxi sępleanđı. Treı jędekъtorı — din kari sęşlş presidentş — sęnt nęmiđı de Gęvernş, ĩmpresnъ kę sęş sępleantş boerş. Čei-l-ađı membri sęnt komerčianđı mi aleşı de đınşıı (art. 3, leg. 1840).

Kęm vedem, sęş nęmerş oare-kare de jędekъtorı atъtş la tribunale, kıtş mi la Kęrtea komerčialъ, katъ sъ fıъ komerčianđı mi aleşı de komerčianđı. Ačeastъ posiđıne este o męsęrъ de drentate, o kompensadıne če se đъ komerčianđilorş pentrę alte obligadıni če le ĩmpęne legea. Pe de altъ parte este o męsęrъ de garanđıb pentrę interesele komerčialşı; kъčı kontestadıniile lorş potş fi mai bine ĩnđelese mi mai bine aņređsite kęnd se jędekъ mi de persoane kompetinte alese din sınsłş lorş.

Sъ esaminъmş modşlş mi kondiđıniile kęm se face ačeastъ alegere.

Deklarъmş mai ĩntııř kъ ačeastъ parte a legıı este foarte viđioasъ mi inkomplektъ.

Īn ađeverş, čea d'ĩntııř kestıne če se presintъ este ačeea a kapadıtdıı. Čine potş fi alegъtorıı? Čine potş fi aleşıı?

Drentşlş de alegъtorş se đъ nęmai la 30 de komerčianđı. Prımşlş staroste, ĩmpresnъ kę čei-l-ađı starostı, va forma ačeastъ listъ, pe kare o va presinta la ĩntęrirea ministrşlşı jęstıdıeı, kare va mi determina zioa alegereı (Reg. art. 300).

Dar pentrę če nęmai ačestş nęmerş limitatş de alegъtorı? Aş nę tođı komerčianđı se intereseazъ

egală la alegerea judecătorilor lor? Aș nu totuși sunt supuși la așelleași obligațiuni? pentru ce dar să nu aibă și așelleași drepturi?

Ori cum ar fi, ce condițiuni de capacitate câtă să znească anți 30 de alegători! ce etate, ce moralitate? Nimikă din toate astea. Legea se mslămește a zice să fiă cei mai avuți, cei mai kpartare onestă . . . Termenii vagi, ce potă da lokă la mslă arbitrară.

Ktă despre kxalitatea alesăi, legea s'a aretată mai esnlică. Reglamentele cere ka alesă să aibă 30 de an, și să fi făktă ză komerčiă onestă cellă pădăină činči an (art. 303). Legea din 1840 mai adaogă ka alesă să fiă negădătoră pămînteană, adikă nesăpșă la nič o protekciune străină; escepție s'a făktă nămai pentru Brăila, znde străinii potă fi aleși, daka însă voră deklara kă se leapădă de ori-ce protekciune în timpăle fonkciunei loră. Dar kiară astă escepție a fostă valabilă nămai pentru 10 an (art. 7).

Timpăle fonkciunii zăi judecătoră alesă este de doxi an. Dăne ačestă termenă câtă să se făkă o noă alegere. Așelleași persoane potă iarăși fi alese (Reg. art. 304).

Modăle alegerei este din cello mai primitive. Legea zice nămai kă alegerea se va face în kasa străostiei, făă a se lăa nič o măsăă pentru a se observa sinceritatea votăriloră. — Alesă judecătoră se va întări de Domnă, și va face jărmîntăle običăită (Reg. art. 301).

S'a întăbată daka judecătorăle trebăe să se aleagă nămai dintre cei înskrini în listă, saă dintre

tođi komerčianđii. Nž ne-amž îndoitž a ne pronșnda înr'aveștž din șrmž sensž. Legea, înr'adeverž, nž mžrginește nikžiri nșmerșlž aleșilorž, prekșm a fžkștž pentř allž alegžtorilorž. Pentř țe sž o fačem Ńi mai eskłsivž? A ziče ka aleșii sž se ia totž dintre avei 30 de alegžtori, arž fi țeva kontrariž atžtž testșlxi legei, kžtž Ńi interesșlxi generalž allž komerčislxi. Legea s'a okșpatž de kapacițđile aleșilorž, le-a enșmeratž, Ńi kž toate astea nž a restrňnsž nșmerșlž lorž. Prin șrmaře, oriče komerčiantž țețđeanž romňnž, onestž, înr'etate de 30 ani, Ńi kare s'a negžđžtoritž ținči ani, poate fi prea bine alesž, saž de va fiğra saž de nž va fiğra înr'lista alegžtorilorž. Ťnž ofiđiș din 29 ianșarie 1850, a interpretatž legea totž înr'aveștž sensž, zikňndž kž oriče komerčiantž, Ńi kiarž starostii, potž fi aleșii „avňndž nșmai înr'vedere, adaogž ofiđișlž, ka aleșii sž înr'preșne, pe lňngž kapitalșri, o bșnž opinie Ńi o deștoiniciž doveditž, fžrž kari misia D^{lorș} va fi zadarnikž, saž de pșđinž folosž, de nž Ńi vžtșmžtoare.“

Înr'skșrtž vedem kž defektele legilorž așșpra alegerii jșdekžtorilorž-komerčianđii sșnt nșmeroase. Nșmerșlž alegžtorilorž s'a restrňnsž, înr'șnž modž arbitrarž, la 30. Listele se formeazž de starostii, pe țkște, đșpe voe, Ńi fžrž niči șnž kontrolž allž vre-șneii astoritđii administrative. Nž se prečiseazž kșalitatea alegžtorilorž, nž se pșblikž listele, nž se đž niči șnž mizlokž de reklamare înr'kontra neesaktițđinilorž saž ilegalitđilorž țe arž kominde. Kondiđișnile de kapacitate alle alegžtorilorž Ńi kiarž alle aleșilorž nž sșnt bine prečisate; kžči țe se

înțelege că vorbele onestă, lăsată? Balotația se face în casa stărostii (chellă pândină dăne căm zice legea), adică afară de sub inspekțiunea auctorităților, și fără măsuri ce se iaș în asemenea cazuri pentru ca votul să rămână sincer. În fine nu se prescrie nici un termen în care s'ară putea face reclamații în contra sincerității votului său în contra rezultatelor aleși. Ori-ce mizocă de controlă din partea alegătorilor devine imposibilă.

Toate aceste vicisuri făcă că uneori parte a legii cătă să fi reformată în totală.

TITLUL II.

COMPETINȚA TRIBUNALELORŪ DE COMERCIŪ.

Tribunalele de comerț sânt esenționale; prin zmare nu potă să judece de cătă materiale kari intră în atribuțiunile loră, dăne dispozițiunile legii.

Tribunalele de întâia instanță, judecă fără nici un apelă, contestările comerciale, a căroră valoare se zică până la 1000 lei, că capete, interese și keltăeli (art. 5, leg. 1840).

Cărtea apelativă de comerț, când otrărea sa până la o valoare de 7000 lei, va fi de akordă că aceea a tribunalei de comerț, o va adăce la îndepănire, fără a mai trece și prin esaminarea Înaltei Curăi (art. 6, leg. 1840).

Dar în ce cazuri atăță tribunalei, cătă și

Къртеа, потѣ fi компетиндї спре а јѣдека о конте-стадиѣ ?

Штим кѣ ѓн принципѣ јѣдекѣторіеле де комерчиѣ потѣ јѣдека оѣ де кѣте оѣ ва fi vorba de o фактѣ де комерчиѣ. Дар ачесте факте де комерчиѣ се потѣ konsidera сѣб доѣе пѣнтѣри де vedere: алѣ persona-неї, *ratione personae*; алѣ materieї, *ratione materiae*.

Аша, јѣдекѣторіеле де комерчиѣ сѣнт кѣте о датѣ компетинте а јѣдека о фактѣ, дин каѣса materieї, адикѣ дин каѣса кiarѣ а нaтѣреї контастадиѣї, кiarѣ дака зна дин пѣрдї нѣ ва fi комерчантѣ (Reg. art. 307).

Кѣте о датѣ ѓнсѣ компетинда трибуналѣлѣї про-вине дин калитатеа persoaneї.

Сѣ esaminѣмѣ кари сѣнт актеле де комерчиѣ пен-тѣри кари трибуналѣлѣ devine компетентѣ дин каѣса кa-литѣдїї persoanelorѣ:

1° Legea зиче кѣ toate ашезѣмѣнтѣрїле, а-дикѣ toate obligaциѣнїле динтѣре bankerї, negѣдѣторї ши negѣдѣторaшї, сѣнт сѣппѣсе јѣридикциѣнеї трибуналеlorѣ де комерчиѣ (Reg. art. 306, n° 4).

Ачи се фаче абстракцие де нaтѣра фактеї, ши се konsiderѣ нѣмаї калитатеа де комерчантѣ. Динтѣра-чѣаста ѓнсѣ нѣ resѣлтѣ кѣ toate контастадиеле ѓнтѣре комерчандї катѣ сѣ се јѣдече де трибуналеle комерчиале; кѣчи кiarѣ legea адаогѣ (Reg. art. 307) кѣ дака ва fi vorba de o контастадиѣ стрѣинѣ комерчиѣлѣї, пре-кѣм вѣнзѣрї де лѣкѣрїї немискѣтоаре, ѓмпѣрдїї де мoштенирї, sokotelї де emitronїї ect., кiarѣ де арѣ fi ѓнтѣре комерчандї, се јѣдекѣ де трибуналеle civile,

Prin zrmare, daka va fi sigurș k̄ kontestajia este de nat̄r̄b̄ čivil̄b̄, n̄ va intra în atribujia tribunals̄-l̄i de komerčič̄. Daka din kontra ačeast̄ siguran̄b̄ n̄ va esista, pres̄m̄p̄t̄iz̄nea legal̄b̄ este, k̄ kontestajia este de nat̄r̄b̄ komerčial̄b̄.

Аша, kalitatea persoanelorș are ačeast̄ infl̄i-
inđ̄b̄ de a face s̄b se k̄reaz̄b̄ obligaj̄ișnile че kontrak-
teaz̄b̄ ka relative la komerčič̄lș lorș, afar̄b̄ de o do-
vad̄b̄ kontrarīb̄. Este în adevereș nat̄r̄al̄ș a se pre-
s̄m̄p̄t̄iz̄ne k̄ obligaj̄ișnile dintre doș̄i komerčianđ̄i,
se raporteaz̄b̄ mai m̄ltș la komerčič̄lș lorș, de k̄t̄ș
la aktele vieđ̄ei čivile. Treb̄e o dovad̄b̄ kontrarīb̄
pent̄r̄ ka s̄b se derime ačeast̄ pres̄m̄p̄t̄iz̄ne.

Daka șna din p̄rđ̄i n̄ are kalitatea de komer-
čiantș, at̄nč̄i ea este s̄b pres̄m̄p̄t̄iz̄nea k̄ obli-
gaj̄ișnea sa este čivil̄b̄; чеa-l-alt̄b̄ parte are s̄b do-
vedeask̄b̄ kontrarīlș. Daka se va konstata k̄ fanta
n̄ este komerčial̄b̄, ačeast̄ parte poate s̄b traḡb̄
pe adversarīlș seș înainte tribunals̄-l̄i de komerčič̄,
saș înainte čell̄i čivil̄ș.

2° Biletele la ordine int̄im k̄ n̄șmaș at̄nč̄i s̄nt
akte de komerčič̄, k̄nd s̄nt s̄bsk̄rise saș girate
de șnș komerčiantș, mi aș drentș objektș o l̄sk̄ra-
re komerčial̄b̄ (Reg. art. 308). Alt-felș se konsider̄b̄
ka niște akte čivile.

3° Tribunals̄-l̄ș de komerčič̄ devine assemenea
kompetinte pent̄r̄ akđ̄ișnile komerčianđ̄ilorș în kon-
tra komisionarilorș, faktorilorș, k̄l̄filorș mi servito-
rilorș, prek̄sm̄ mi pent̄r̄ akđ̄ișnile ačestora în kon-
tra komerčianđ̄ilorș, din kassa salar̄iș-l̄i lorș (Reg.
art. 309). Ač̄i este vorba saș de ačelle persoane
kari s̄nt mizloč̄itori între komerčianđ̄i mi čēi de

allș treilea, saș de așeia, ȣrekșm kșlfle Ńi servi-
torii, kari sșnt alștșrađi Ńe lŃngș komerșianđi, sșre
a-ı ajșta la komerșialș lorș. Ori ęe kontestađii s'arș
ivi Ńn kontra astorș persoane, de kștre komerșianđi,
pentș o fantș de komerș, saș de kștre aste per-
soane Ńn kontra komerșianđilorș pentș plata sala-
rișlș, intrș Ńn kompetiŃga tribșnalelorș de komerș.
De Ńi așeste persoane, Ńn raportș kș ęei d'allș trei-
lea, nș se obligș personalș, kșęi lșkreazș Ńn nș-
mele patronșlș lorș; kș toate astea, pentș ĩmuli-
nirea kiarș a mandatșlș lorș, ei se potș ataka ĩna-
ntea tribșnalșlș de komerș, nș nșmaı de kștre
patronșlș lorș kare le-a datș mandatșlș, dar Ńi de
kștre ęei d'allș treilea kș kari aș kontraktatș.

Sș esaminșm akșm kșnd tribșnalșlș de ko-
merș devine kompetiŃte din kașsa materiei, adikș
a natșrei kontestađiei.

Așeasta are lokș kșnd este vorba de așelle akte
de komerș, kari atragș kompetiŃga tribșnalșlș de
komerș, prin așeasta kiarș kș esistș, Ńi fșrș a
se esamina kalitatea persoanelorș.

Am esaminatș deja așelle akte la ĩnșenștșlș astși
traktatș. N'avem ași de kștș sș le rekanișlșmș. Am
vșzștș kș așeste akte se ĩmpartș Ńn trei klasse: Șnele
kari sșnt sșbt presșmpđișnea kș sșnt komerșiale, așa
ĩn kștș așeastș presșmpđișne nș se poate derima de
kștș prin dovadș kontrariș. Altele kari sșnt totș de
șna komerșiale fșrș nięi o dovadș Ńn kontra. Altele
ĩn fine, desșre kari vorbișm maı sșsș, kari sșnt ko-
merșiale nșmaı kșnd sșnt fșkște de komerșianđi,
Ńi pentș trebșinđele komerșialș lorș.

Akte sșb presșmpđișnea de komerșialitate Ńn

kontra kьrora se admite đovadъ kontrariъ, am vь-zstъ kъ sьnt:

1° Kъмпьrarea prodъktelorъ ши mьr-fьrilorъ spre a se revinde. — Aci este vorba de kъмпьrarea знї miskъtorъ kare s'a fьkstъ kъ intenđiznea de a-lъ revinde, de a spekъla. Kiarъ daka nъ se va revinde aчellamї obiekтъ, este destълъ ka ellъ sъ serveaskъ la prepararea altorъ obiekte че se vїndъ, pentrъ ka aktълъ sъ fiъ komerчialъ. Aша kьrbъnїї че se kъмпьrъ de знъ fabrikantъ pentrъ mashinele selle, nъ sьnt destinađї a se revinde; kъ toate astea kъмпьrarea lorъ este знъ aktъ de komerчїш, fiind-kъ eї aъ servitъ la formarea altorъ obiekte. Aчeea че a revїndstъ fabrikantъл este oare kъm serviđїelъ lorъ (Reg. art. 306).

2° Kъмпьrarea de prodъkte ши mьr-fьrї spre a le їnkiria. — Am zїш kъ зsълъ з-nї lъkrъ poate face obiekтълъ зneї spekъladїї ka ши revinderea lъї (id).

3° Orї-че їntreprinderї de fabriчї, komisioane, transportьrї ne anъ ши ne зskatъ (id).

4° Orї-че trimetere de mьrfьrї de orї че felъ vorъ fi (id). Am vьzъtъ kъ aчeastъ đїspozїđїone neїnđeleastъ a legeї romъne are de skonъ a sьnlїni mai mълte alїnїrї din legea franчesъ. De aчeea am mai enъmeratъ ka akte de komerчїш:

a) Ѓntreprinderile de fьrnimente.

b) Ѓntreprinderile de spektakole пъ-bliche. — Am vьzъtъ kъ se konsiderъ ka komerчїantъ nъmai direktorълъ їntreprinzъtorъ allъ зnї spektakolъ, kare a їnkiriatъ talentele artistilorъ spre

a le kombina și a face dintr'însele o petrecere ce o vinde publicabil.

c) Operațiunile de schimb și de bătăci. — Prin operațiunile de schimb se înțelege schimbul diferitelor monede care se face de bankerii schimbători. Operațiunile băncilor sunt foarte numeroase și variate: aceste bănci pun în circulație țărți-monede, facturi scontate, se însarcină cu reținerile, depozitele, schimbările, etc.

Ori-cine va face unul din aceste acte, fără să nu comerciant, se va supune jurisdicției tribunalelor de comerț; afară numai de se va face dovada contrariu că n'a fost nici unul din scopurile.

Aktele cari sunt comerciale fără nici o dovadă în contra, este subscrierea unei polițe. Și tim că subscrierea unei polițe constituie unul din actele de comerț, fără a se considera nici calitatea persoanelor, nici scopul ce s'au propus.

Acestea sunt toate aktele cari pot aduce competența tribunalelor de comerț. În toate aceste acte cât se examinează dacă au caracterul de comerciale. Dacă acest caracter va lipsi, tribunalele de comerț înțetează de a mai fi competente.

De aci urmează, că îndată ce în cursul unui proces comercial se va aridica unul din incident, adică o contestație, care din natura sa este civilă, corekțională, sau kriminală, tribunalele comerciale nu poate fi competentă spre a judeca acest incident. Așa, dacă în cursul procesului, s'au dintr'înț aridicat o pretenție asupra statului civilă al țării-acestei, s. e. dacă s'au contestat calitatea

de fiș legitimă, de soț, de major, ect., kestisnea se va trimite la judecătoria civilă. Assemenea este și dacă cheltuieste este atakată ca să plătească și bilete, va pretinde de la cea-l-altă parte și legat, o sokoteală de emipromiș, ect. În assemenea cazuri judecătoria de komerț își amână otvîrea sa, pînă cînd tribunalele civile, sau kriminal, va judeca incidentele ce s'a ivit (Reg. art. 312). Nu trebuie însă să kredem că ori-ce fel de incident, sau ori-ce pretest, este în stare a amîna otvîrea tribunalei komerțiale. Dacă va fi vorba de o kestisne de formă, s. e. dacă o poliție sau și bilet, este sau nu fîkștă dîne formele legale, assemenea kestisne se judecă tot de tribunalele de komerț. Pe de altă parte, judecătoria aș să examineze dacă pretensiunea ce s'a aridikată este serioasă, sinceră, sau dacă este numai rezultatul unei fraude pentru ca să se amîne indefinit procesul. Dacă judecătoria se voră konvinge de ačeastă fraudă, ei pot să nu dină nici o sokoteală de reklamă, și să-și zmeze lăkrarea lor.

Observăm însă că tribunalele de komerț poate fi inkompetente în doșe moduri: *ratione materiae* și *ratione personae*. În cazul cheltuișii tribunalei i se presintă o kestisne kare nu este din natura sa komercială. În ačestă kazell și poate pronunța inkompetința sa, sau de sineși, sau dîne chererea vre-unei din părți, ori la înțepătul, sau kiar în karsul procesului. Inkompetința *ratione personae* este ačeea kare atinge numai interesul privat al părților, iar nu și ordinea p_blikă, ca cea prečedintă, cînd d. e. o

kažs̄ din nat̄ra sa komercial̄ s'a presintat̄ la žn̄š alt̄š tribunāl̄š de k̄t̄š čell̄š če se k̄venea. În asemenea kaz̄š p̄rgile kat̄š s̄b kombat̄š, s̄b t̄rḡbd̄-eask̄š kompetinḡa tribunāl̄šl̄i mai înainte de desbater̄ea kassei, in limine litis (art. 21, Aneks. I de la Kond. Kom.)

Tribunāl̄šl̄š, nep̄rimind̄š prop̄znerea de inkompetinḡb, va ot̄r̄i mintr'achell̄aš akt̄š šii as̄špra kontestadīei šii as̄špra kestis̄nei de kompetinḡb (art. 22 Aneks. I).

Daka žn̄š înskris̄š se va t̄rḡbd̄si saš se va def̄īma, Tribunāl̄šl̄š de Komerčiiš poate fi kompetinte a j̄deka ačeast̄š t̄rḡbd̄sire saš def̄aīm̄b. Daka îns̄š înskris̄šl̄š se va ataka ka plastograf̄š, j̄dek̄tor̄ia de komerčiiš va am̄na esaminarea kassei p̄inčipale, šii va trimete j̄dekata inčident̄šl̄i la tribunāl̄šl̄š korekčional̄š (art. 23 id.)

Daka žn̄š sođ̄š, în timp̄sl̄š esamin̄brei žnei kasse, va akk̄sa pe koasociat̄šl̄š de vre o frađ̄b, tribunāl̄šl̄š de komerčiiš va p̄stea esamina daka k̄ a-deverat̄š esist̄ frađ̄b; dovedind̄ îns̄š a sa esistinḡb, va înainte inčident̄šl̄š la tribunāl̄šl̄š korekčional̄š (artik. 24, id.).

De šii ved̄šva šii moštenitor̄ii žn̄š komerčiant̄š n̄š s̄nt̄ pent̄r̄ ačeast̄a kiar, komerčiant̄i, îns̄š în čee a če p̄riveš̄te fañtele de komerčiiš alle mort̄šl̄i, vor fi s̄p̄n̄ššii tot̄š la j̄ridik̄ižne a tribunāl̄šl̄i de komerčiiš. (Reg. art. 311).

TITLUL III.

Forma de a proceda înaintea Tribunalului de Comerț.

Regulele procedurii comerciale sânt conrinse în-
tr'unș Aneksș (Nr. 1) al'atratș pe lîngș kondika
komerțialș. Parte din aste regule sânt ațellea alle
drentșlș komșnș mi se aflș în Regșlamentș. Dar
în generalș ațeastș procedurș face esșenție la ațeea
a drentșlș komșnș. Ea tinde a fi mai repede mi
mai ekonomikș.

Chererea se va face prin petiția ce se dș pre-
sidentșlș tribunlșlș. În astș petiție se va areta
domicilișlș, nșmele, profesiznea, țellsș ce atakș mi
țellsș ce este atakatș (Aneks art. 1. Reg. art. 247).

Înaintea tribunalelor civile se poate face doșe
sorochiș (Reg. art. 248 § 5). În kășse komerțiale se
dș nșmai șnș singșrș sorokș (Aneks. art. 32). Kiar
ațestș sorokș, la trebșingș poate fi mai skșrtș de
kșt la tribunalele civile (Aneks art. 4).

În drentșlș komșnș, jelsitorșlș treșse șș se a-
dreseze la jșdekștoria din ținșțlș șnde țrșțlș șmi
are domicilișlș seș (Reg. art. 248). În kășse ko-
merțiale, pentș mai mșltș înlesnire, jelsitorșlș poate
ataka pe țrșțș saș la Jșdekștoria șnde țrșțlș șmi
are domicilișlș, saș la ațeea în ținșțlș kșria s'a
fșkșt tokmeala, konvenșiznea, saș la ațeea șnde s'a
fșkștș tradișiznea țrșșșrilorș (Aneks. art. 17),

O altș esșenșizne însemnatș la drentșlș komșnș
este kș jelsitorșlș poate țere sekșestrarea avereș țrșț-
țlș, îndatș dșne darea petișizneș selle, mi mai nainte

de otrîre (Aneks. art. 6). În dreptul komonș nș
 pștem sekșestra lșkrșrile kșî-va de kșt în șrma șnei
 deçisișnî de kondamnare. În kasse komerçiale însș,
 ar fi de mșlte-orî perikșlosș de a se aștenta o as-
 semenea deçisișne. Sekșestrarea este o mșșșrș kon-
 servatorș. Aștentândș otrîrea tribunalsșî, partea
 interesatș are dreptul șș ęearș ka lșkrșrile adver-
 sarișlș seș șș se ia din mșșmile selle, și șș se de-
 penș la șnș lokș sigșrș de șnde nș se potș lșa.

Dar o asemenea mesșrș a trebitș șș se în-
 kșngișre de mai mșlte prekașdișnî.

Аша, аçella kare ęere sekșestrulș va trebi în
 аçellашî timpș șș offereaskș șnș garantș saș șnș
 gagiș, kari vor servi de despșęșbire în kazș kșnd
 mai tșrziș sekșestrulș se va afla kș a fostș reș ęe-
 rștș (Aneks. art. 7, 8)

ęererea de sekșestrș are șș se înkșviinęeze de
 jșdekștorie. Însș ea nș are înkș a se preokșna de-
 spre esistinęa datorieiș pentș kare se ęere sekșestrș. Va
 esamina nșmai daka este saș daka nș este trebșinçosș
 de a se ordona аçestș sekșestrș; și se vor lșa toate
 mesșrile ęe ișęeala ęere în asemenea kazș, pentș
 mai repedea pșnere a sekșestrulșî (Aneks. art. 9,
 10, 11, 12).

În zioa otrîrîș prin ęitașie pșșșile șșnt datoare
 a se presinta înaintea tribunalsșî, saș în persoanș,
 saș printr'șnșș represintantș (Anes. art. 19).

Șș presșpșșnem kș pșșșile s'aș înfșșișmatș, saș
 înșșile, saș prin represintanșî. Se poate ka și otr-
 rîrea șș se dea în аçeашî zi. Daka din kontra o-
 trîrea se va aminș pentș altș zi, legea voește ka
 partea kare nș va fi residșnd în orașulș șnde se

aflъ tribunalslă, съ-ші aleagъ în acellă orașă знѣ domiciliš la o persoană, kare va pîimi în lokș-ī toate хъртиеle atingъtoare de асѣа kontestadie (Aneks art. 20). Касса асѣстеї messrї este iarъші izdeala; legea нѣ а voit ka prin депъртarea пърдilorѣ съ se încерче vre-o întърziere în trimetere ши пîimirea diverselorѣ akte че va fi trebъingъ a se komъnika mai nainte de darea отърїреї.

Съ презъппънемѣ къ зна din пърдї lipsește. Daka lipsește jelsitorslă, legea зиче къ tribunalslă va jъdeka пpичина în lipsă, ши va апъра пе пърїтѣ de черerea adversarislă seș. Observъмѣ къ нѣ este esaktѣ а se зиче къ tribunalslă va jъdeka пpичина în lipsă; къчї атънчї poate ka пърїтлă съ нѣ се апере de черerea adversarislă seș, poate kiar съ fie kondamnatѣ; de оаре-че а jъdeka va съ зикъ а esamina daka o черере este saș нѣ jъstb. Legea din kontra а voit ka tribunalslă съ нѣ între în assemenea черчетаре. De vreme че jelsitorslă n'a venit la jъdekатъ, пърїтлă va fi апърат de орї-че atakș, адикъ се va реїмpinge akquisnea jelsitorslă, фъръ ничї о jъdekатъ, ши дrentѣ pedeansa neїnfъдїшереї selle.— Daka din kontra пърїтлă este kare lipsește, пpичина кѣ адевератѣ се va jъdeka în lipsă, ши черerea jelsitorslă нѣ се va пîimi de кът aflъндъ-се дреаптъ ши bine доведитъ. Prin зрmare în kazslă асѣста va fi знѣ esamenș, debaterї, verifikъrї: kondїișnї kare linseskѣ кѣ totslă în kazslă пpечединте (Aneks art. 33).

О отърїре датъ în lipsă се poate атака prin оппозїișне. Termenlă оппозїișнеї este de ontă zile

în ontă zille din zioa în kare se va fi pssă în lăkrare otrîrea (Aneks. art. 35). În ačeste ontă zille întră mi zioa înчепереї есекѣтѣрїї, ми ачееа а оппозїіінеї.

Legea însă mьrește ачестă sorokă în ьnele kazzrї. Аша, daka opposantălă se va afla kь domїchїlїlă seă prea депѣrtată, se їndelege kь ontă zille nă sьnt de аїnsă. Legea її маї адаогь kьтe patră zille pentră fie-kare їдедă prin kare trebăe sь trea-kь спre а аїнге їн їдедălă ьnde se аfь ашезатă tribьnalălă.

Sь observămă їnsă kь kь modălă ачеста о о-тѣрїe dată їн lїnsă ar аїнге sь se атаче prin оппозїііне preа тѣзіі; ar їнтрече poate termenălă че се чere pentră аnelă. Їн адеверă, termenălă de ontă zille се їчепе din zioa kьnd s'a pssă otrîrea їн lăkrare. Dar daka чellă че kьstїгь nă пьне de kьт preа тѣзіі астă otrîre їн lăkrare? Nă trebăea sь se lїmiteze drentălă opposantălăї? Ачeasta а ми фь-кѣтă legea. Ea зїче kь daka kondamnătlă а lьsat sь treakь dose lьnї din zioa kьnd ellă а прїї-мїтă otrîrea, фьгь sь факь чerere de оппозїіі-не, va perde ачестă drentă.

Штїм kь чelle ontă zille їнчепă din zioa пьне-рїї їн lăkrare а оппозїіінеї. Dar kьm kondamnătlă va шїe kь ачea otrîre s'a pssă їн lăkrare? Legea а determїnată pentră ачeasta нїпте фante а kь-ror natгь este аstfelă, їн kьт este neste пьтїндь ka kondamnătlă sь nă vazь kь otrîrea dată їн kon-тра sa s'a pssă їн lăkrare; аша este kьnd ellă їн vїrtătea ачelleї otrîrї se va їnkїde, орї se va пьне секăestрă ne аverea sa (пьнerea секăetrălăї se секо-

temte la astă împregiurare din zioa p̄blikajiei selle prin gazeta oficială), ori s'a vînduțã avere a sa mișkãtoare, ori se va fi fãkãt vre-o altă lãkrare din kare se vede kãratã kã kondamnatãlã a kãnoskãtã esekã-tarea. Din zioa dar kãnd zna din ačeste lãkrãri se va fi încenãtã, încene a kãrge čelle ontã zille, dãne trečerea kãrora kondamnatãlã perde drentãlã de a se oppãne (Aneks. art. 35).

Skopãlã opposičisnei este mai întiã kã kondamnatãlã în linsã sã jãstificã kãssa pentrã kare a linsit kãnd s'a kondamnatã, mi allã doilea pentrã kã, kãstigãndã asãpra ačestã pãntã, sã fakã a se jãdeka kontestajia de a doza orã.

Аша, pentrã întiãlã skopã, legea voemte kã în čererea de opposičisne kondamnatãlã sã arate kãssele pentrã kare nã s'a presintatã la zioa determinatã, mi totã de o datã sã-mi aleagã mi znã domiciliã în orașãlã unde se aflã tribunãlãlã, daka domiciliãlã seã este în altã parte (Aneks. art. 36).

Президентãlã va soroci atãnči pe opposantã kã čellã mãltã în činči zille de la p̄imirea čererei selle, sã se presinte la tribunãlã, kã čea-l-altã parte, spre a jãstifika mi a dovedi kãssele linsã lãi (Aneks. art. 37).

Dar nã toate kãssele se potã p̄imi kã valabile de kãtre tribunãlã, či nãmai čelle zãmãtoare pe kare legea le enãmerã într'znã modã limitativã, adikã: boala kematãlãi, ačeea a sogiei mi a rãdelorã selle pãnpã la allã doilea gradã inklãsivã, arderea namestielor kematãlãi saã a ačellora pentrã kari este respãnsabilã, arderea namestielorã pãringilorã seã, po-toane întimnlate, pãnere la arestã, pomire prin silničie (Aneks. art. 38).

Aceste cauze ellă are sã le esneze mi sã le dovedeaskã înaintea tribunalei, factã kã adversarielă seă. Daka va lipsi iarămi oposantelă, saă nã va pãtea dovedi aelle cauze, otrãrea intãia va remãnea valabilã. Daka va lipsi adversarielă seă, cauzele oposiãionei se vor judeca în lipsa lui. — Otrãrea datã kã okazãnea oposiãionei va fi sãpnãsã la apelã. Fiind însã kontrarie oposantelã, ea se va pãne în lãkrare, kã totă drentelă seă de apelã (Aneks. art. 37).

Oposiãionea pãmãndã-se drentã valabilã, tribunalelă va intra în noza esaminare a cauzei principale (Aneks. art. 40).

Sã trecem akãm la drentelă de apelã.

Prin apelã se îngelege rekurselă de la unã judektorã inferiorã la unã altãlã superiorã, kã skonã de a reforma otrãrea chelã d'intãiã.

Chelã ce s'a kondamnatã de kãtre unã tribunale de komerãiã poate sã apeleze kãtre Kãrtea apelativã. Acestã termenã se începe din zioa kãnd kondamnatelă a pãmãnitã saă este presãpnãsã kã a lãtatã kãnoștãndã despre otrãrea ce s'a datã în kontra lui. Totă acestã pãntã de plecare se șrmeazã kiar dakã otrãrea se va fi datã în lipsã, mi kondamnatelă va fi kãzãtã în oposiãionea sa. Daka din kontra va fi kãstigmatã, mi kãssa principalã se va fi esaminatã din noș, pãntelă de plecare allã termenelã de apelã va fi zioa înkãnoștãndãrei chelãi din șrme otrãri.

Effektelă apelãi, în drentelă komãndã, este de a sãpnãde esekãtarea otrãrei. Așa în timnelă determinatã pentrã apelã, partea ce a kãstigmatã inkã nã poate esekãta. În drentelă komercialã, apelã nã este, dãne kãm se zice, sãspensivã de ese-

кѣдїѣне. Трибуналѣлѣ прїн зїmare poate permite пѣрдїї че а кѣстїгатѣ де а пѣне їн їkrare отѣрїrea, кѣ totѣ dreptѣлѣ че are kondamnatѣлѣ де а апела. Їнсѣ о asemenea mesѣгѣ нѣ trebѣe сѣ se permite кѣ зїшгїндѣ. De асееа legeа, ка шї la opposїдїї-не, preskrie маї мѣlte mesѣгї, kare asїгѣгѣ dreptѣлѣ kondamnatѣлї їн kazѣ kѣnd ar кѣstїга їн апелѣ. Аша, чellѣ че чere esekѣtarea provizorie katѣ сѣ pre-zinte vre-знѣ garantѣ solvabilѣ, saѣ сѣ deа vre-знѣ altѣ gagїѣ, kare ar asїгѣra despѣгѣбїrea че ar pre-tinde apelantѣлѣ daka va кѣstїга. Ачесте asїгѣгѣї katѣ сѣ se deа fagѣ кѣ kondamnatѣлѣ, pentrѣ ка сѣ le diskѣte valoarea lorѣ. Daka tribunalѣлѣ, їн kontra voinдeї її, le va прїїmi de бѣне, respѣnderea va remѣnea asѣpra її (Reg. art. 313; Aneks. art. 46).

De мѣlte орї їн кѣрсѣлѣ знѣї процесѣ komerчи-алѣ, сѣ їvente trebїнда de а se esamina чеva registre saѣ sokotelї. Їн asemenea kazѣ пѣрдїїle аѣ fakѣltatea de а аlege нїмte arbitri sokotitorї kari сѣ esamineze ачelle registre saѣ sokotelї (Reg. art. 310). Ачестї arbitri se потѣ аlege saѣ dintre komerчиандї, saѣ din орї-че alte persoane (Aneks. art. 27). Daka пѣрдїїle нѣ se потѣ їнvoi asѣpra нѣмїreї arbitrilorѣ, їѣdekѣtorїa її va нѣмї їн lokѣлѣ lorѣ (Reg. art. 310). Ачестї arbitri їнсѣ se потѣ rekѣsa de пѣрдїї totѣ pentrѣ кѣvїntele pentrѣ kari elle потѣ rekѣsa ne знѣ їѣdekѣtorѣ, адїкѣ: de vor fi rѣde пѣнѣ la allѣ doilea gradѣ, de vor fi interesандї їн ачea kazѣсѣ, орї de vor avea кѣ vre-зна din пѣрдїї о їѣdekатѣ (Reg. 228, 229). Їнсѣ ачeastѣ rekѣsare нѣ se poate fache de кѣт їн sorokѣ de чїнчї zile de la нѣмїrea ачellorѣ arbitri (Aneks. art. 25).

Arbitri-sokotitorī s̄nt obligadī a mīimi ačeast̄ sarčint̄. Eī n̄ o pot̄ ref̄sa de k̄t din kaŕse aprobate de tribunāl̄š (Aneks. art. 29). K̄ toate astea n̄ poate s̄ li se dea mai m̄lt̄ de trei kaŕse într'a-čellamī an̄š (Aneks. art. 28).

Ačestī arbitri vor l̄kra fač̄ k̄ p̄r̄ile intereseate. Daka, d̄ne kem̄rile f̄k̄ste at̄t de eī, k̄t mī de tribunāl̄š, vre-ŕna din aste p̄r̄dī, n̄ se va presinta, arbitri īmī vor fače l̄krarea lor̄ pe temeisl̄ n̄maī all̄š dok̄umentelor̄ īnf̄d̄imate mī īn presinḡ n̄maī k̄ p̄r̄ile če vor fi venit̄š. Ast̄ l̄krare terminat̄, arbitri-sokotitorī īmī vor fače raportal̄š lor̄ īn skris̄ k̄tre tribunāl̄š. President̄l̄š, p̄rimind̄š ačest̄ raport̄š, va soročī pe p̄r̄dī ka s̄ se īnf̄d̄i-ŕeze, s̄re a se īnčene saš kontin̄a esaminarea kaŕseī p̄inčipale (Reg. art. 310; Aneks. art. 30, 31).

FINE.

TABLA MATERIILORŪ.

	<u>Pagina.</u>
Introdukciune. — Teoria comerchiislăi.	V.
Remede privind asupra istoriei comerchiislăi.	XXXI.

KARTEA I.

Despre comerchiș în generalș.

TIT. I. Despre comerchiandŭi. Sek. I. Kondiŭiș-nile ce konstitșe kșalitatea de comerchi-antș.	1.
Sekŭișnea II. Persoanele kanabile mi inkabile de a façe comerchiș.	14.
TIT. II. Pentru registrele comerchiandilor.	30.
TIT. III. Despre sochietyđŭi. Sekŭ. I. Despre sochietyđŭi în generalș.	42.
Sekŭișnea II. Despre sochietyđile komerchiiale mi diferitele lorș spe- chiŭ.	51.
Sekŭișnea III. Desfaçerea sochietyđ- dilorș.	84.
Sekŭișnea IV. Despre kontestaciile între sođŭi mi modșlș de a le ter- mina.	93.
TIT. IV. Despre pșblikarea avereŭi feme- iș komerchiantș.	106.
TIT. V. Despre bșrsele de comerchiș, miz- loçitori de skimbș mi samsari,	

Sekciunea I. Despre borsele de comerț.	112.
Sekciunea II. Despre agenții de schimb și samsari.	137.
TIT. VI. Despre komisionari. Sekc. I. Despre komisionari în general.	147.
Sekciunea II. Komisionarii de transport pe șkată și pe apă.	158.
Sekciunea III. Despre kървешii.	166.
TIT. VII. Pentru kърпърри și vinderi.	171.
TIT. VIII. Despre polițe, bileți la ordine și preskripciune. Sekc. I. Despre polițe.	175.
Sekciunea II. Despre bileți la ordine.	253.
Sekciunea III. Despre preskripciune.	259.

KARTEA II.

Despre falimente și bankrșteri.

TIT. I. Despre falimente. Disposițiuni generale.	263.
Cap. I. Deklareația falimentsă și efektele sale. Sekcia I. Deklareația falimentsă.	267.
Sekcia II. Efektele falimentsă.	273.
Cap. II. Despre nămirea jădekъtorilorș komisari.	286.
Cap. III. Despre pănerea пече-	

	Pagina.
șilor și cello dintîiș eksposiți- șni asupra persoanei falitșii.	287.
Кап. IV. Despre nșmirea sindicilor pro- vizoriș.	292.
Кап. V. Despre îndatoririle sindicilorș.	
Sekcia I. Disposițișni generale.	296.
Sekц. II. Pentrș ridicarea пече- șilorș și inventariș.	300.
Sekц. III. Pentrș vînzarea mър- șșurilorș și bșnșurilorș mișkъ- toare și pentrș împlinirea bani- lorș.	303.
Sekц. IV. Despre aktele asigъръ- toare.	306.
Sekц. V. Despre ыечетarea și adeverirea datoriiilorș falitșii.	307.
Кап. VI. Pentrș konkordatș și șnire.	
Sekц. I. Pentrș kemarea și a- dșnarea kreditorilorș.	316.
Sekц. II. Despre konkordatș.	319.
Sekц. III. Șnirea kreditorilor.	348.
Кап. VII. Despre diferitele спечii de kreditori și despre drentșrile lor în kazș de falimentș.	360.
Sekц. I. Despre ыей îmпрезъ- bligaiș și despre kazцișni.	360.
Sekц. II. Despre kreditoriș ga- gistiș și privilegiaiș pe mobile.	366.
Sekц. III. Despre drentșrile kre- ditorilorș ipotekariș și antekre- sistiș asupra nemișkъtoarelorș.	375.

	<u>Pagina.</u>
Sekc. IV. Despre drentările fe- meii.	379.
Cap. VIII. Despre împărțirea între kre- ditori, mi despre desfacerea a- verei mișkătoare a falitșlăi.	385.
Cap. IX. Despre vînzarea averei miș- kătoare a falitșlăi.	391.
Cap. X. Despre revendikarea mărșari- lorș mi altorș lăkrăi.	393.
Cap. XI. Despre împotrivire mi apela- ție asșura otrărilorș date în kazș de falimentș.	398.
TIT. II. Despre bankrște.	403.
Cap. I. Bankrșta simiș.	404.
Cap. II. Bankrșta frașdșloasș.	407.
Cap. III. Despre krime mi de- likte komise în falimente de kș- tre alte persoane afarș de falitș.	410.
Cap. IV. Despre administrarea averilorș în kazș de bankrștș.	416.
TIT. III. Despre reabilitarea faliișilorș.	417.
Procedura comercială	
TIT. I. Organizarea tribșnalelorș de ko- merciș.	421.
TIT. II. Kompetinșa Tribșnalelorș de Komerchiș.	426.
TIT. III. Forma de a procede înaintea Tribșnalslăi de Komerchiș.	434.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
1027

